
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 05 05 16 009 5

JN
9711
H38
v.2

Ḥaydar, 'Alī ibn Emīn
Dürer ül-hükkām şerḥ-i
mecellet ül-aḥkām

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

3333/2

8/F/21

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/drerlkkmer02ayda

Haydar, ʿAli ibn Emin

الجزء الثانى

من

درر الحكام شرح مجلة الأحكام

Dürer ül-hükkam

(شرح الكتاب الثانى اعنى الاجاره)

şerh-i mecellet ül-ahkam

مؤلفى
درسعادت بدايت محكمه‌سى رئيس اولى ومكتب حقوق
وملكيهٔ شاهانه مجله معلمى
فضيلتلو حيدر افندى

اولجه مكتب حقوق شاهانه طلبه‌سنه تقرير اولنمشدر

فتواخانهٔ عاليده متعدد علماء كرام وفقهاء فضائل اتسام حضراتى طرفندن تدقيق وقبول وتحسين بيورلدقدن صكره معارف نظارت جليله‌سنك فى ١٠ تشرين ثانى سنه ٣١٤ تاريخلو و ٦٢٠ نومرولى رخصتنامه‌سيله طبع اولنمشدر .

استانبول
(آ. آصادوريان) شركت مرتبيه مطبعه‌سى — باب عالى جاده‌سنده
نومرو ٥٢
١٣١٦

JN
9711
H38
v.2

فهرس

صحیفه

صحیفه

صحیفه

صحیفه

صحیفه

صحیفه

(فصل ثالث؛ اجرت ایچون اجیرك مستأجرفیهی حبس)
(ایدوب ایده مامسی حقنده‌در)

(باب رابع: مدت اجاره‌یه متعلق مسائل بیاننده‌در)

صحیفه

صحیفه

صحیفه

صحيفه

صحيفه

صحيفه

صحيفه

الجزء الثانی

من

درر الحكام شرح مجلة الأحكام

(شرح الكتاب الثانی اعنی الاجاره)

مؤلفی

درسعادت بدایت محكمه‌سی رئیس اولی ومكتب حقوق
و ملكیهٔ شاهانه مجله معلمی
فضیلتلو حیدر افندی

اولجه مكتب حقوق شاهانه طلبه‌سنه تقریر اولنمشدر

فتواخانهٔ عالیده متعدد علماء کرام وفقهاء فضائل اتسام حضراتی طرفندن تدقیق وقبول وتحسین بیورلدقدن صکره معارف نظارت جلیله‌سنك فی ۱۰ تشرین ثانی سنه ۳۱٤ تاریخلو و ٦٢٠ نومرولی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر .

استانبول

(آ. آصادوریان) شرکت مرتبیه مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده
نومرو ٥٢
۱۳۱٦

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمدك اللهم حمدا يتوالى * وصلاة وسلاما على نبى الهدى *
وعلى آله واصحابه هم كالنجوم وبهم يهتدى *

﴿ كتاب ثانى ﴾

يعنى برنجى ماده ده كتابلره منقسم اولديغى كوستريلان مجلهٔ
احكام عدليه نك ايكنجى كتابى

[اجارات حقنده] يعنى اجاراته متعلق مسائل واصطلاحات
فقهيه بياننده [اولوب بر مقدمه ايله سكز بابى] ومن حيث
المجموع ايكيوز آلتمش سكز ماده يى [شاملدر.]

مجله اعيانك بعوض تمليكندن يعنى بيعدن فارغ اولدقدن
صكره منافعك بعوض تمليكنه يعنى اجاره يه شروع و برنجيسى
ايكنجيسنه تقديم ايلدى . زيرا اعيان منافع اوزرينه مقدمدر
تكملهٔ فتح القدير فى اول الاجارة. التمليك على ضربين تمليك
منفعة وتمليك عين وكل على وجهين اما ان يكون ببدل او غير
بدل فتمليك العين ببدل هو البيع وتمليك العين بغير بدل هى
الهبة والصدقة والوصية وما اشبه ذلك واما تمليك المنفعة ببدل
فهى الاجارة وتمليك المنفعة بغير بدل هى العاريه شبلى على الزيلعى
ثم من محاسن الاجارة دفع الحاجات بقليل من العوض ولهذا

قبل ان الفقير ينتفع بفلوسه من الاستحمام مثل انتفاع الغنى بصرف الوفه لاستحمامه عبد الحليم

اجارهده معقود عليه منفعت اولوب منفعت ايسه معدوم اولديغندن قياس اولان عدم جواز ايكن احتياج ناسه بناء تجويز ايدلمش و بونك مشروعيتى ، كتاب ، سنت واجماع امت ايله ثابت اولمشدر هدايه. احتياجك تقريرى ٤٢٠ ماده شرحنده بيان اولنور .

كتاب ، شعيب عليه السلامدن حكايه طريقيله ولان « انى اريد ان انكحك احدى ابنتى هاتين على ان تاجرنى ثمانى حجج آيت كريمه‌سى اولوب بزدن اولكى امتلرك شريعتلرى ، نسخ اولنديغى ثابت اولمدقجه بزه دخى شريعت اولور . خصوصا بونلرك شريعتلرى بزه لاعلى وجه الانكار حكايه اولنور ايسه. « فآتوهن اجورهن » و « لوشئت لاتخذت عليه اجرا » آيت كريمه‌لرى دخى اجاره‌نك مشروعيتنه دلالت ايدر تكمله‌ٔ فتح القدير وزيلعى فى اول الاجاره .

سنت ، عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك اعطوا الاجير اجره قبل ان يجف عرقه . ومن استأجر اجيرا فليعلمه اجره قول شريفلريدر هدايه فان الامر باعطاء الاجر دليل على صحته تكمله‌ٔ فتح القدير .

اجماع امته گلنجه هر عصر وهر مصر اهلى اجاره‌نك صحتنه اتفاق واجماع ايلمشلردر تكمله‌ٔ فتح القدير .

اجارات اجاره‌نك جمعی اولوب تعریفیچون ٤٠٥ ماده‌یه باق.

اجارات لفظنك جمع اوله‌رق ذکری اجاره‌نك انواع مختلفه‌سی بولندیغنی اول امرده اکلاتمق ایچوندر. زیرا اجاره بر اعتبار ایله ٤٠٦ و ٤٠٧ و ٤٠٨ ماده‌لرده‌کی اقسامه یعنی اجارهٔ لازمه واجارهٔ منجزه واجارهٔ مضافه‌یه انقسام ایتدیکی کبی دیکر بر اعتبار ایله دخی ٤٢١ ماده‌ده‌کی انواعه یعنی منافع اعیان وعمل یعنی منافع بنی آدم اوزرینه وارد اولان اجاره‌یه تنوع ایدر تکملهٔ فتح القدیر.

کذلك منفعتك جهت معلومیتیله دخی اجاره تنوع ایلر. زیرا منفعت اجاره‌نك بر نوعنده بیان مدت ایله معلوم اولور. «٤٥٢» ماده‌ده اولدیغی کبی. و دیکر نوعنده عملك بیانیله معلوم اولور. «٤٥٥» ماده‌ده اولدیغی مثللو. وبشقه بر نوعنده دخی اشارت ایله معلوم اولور. نته‌کیم ٤٥٦ ماده‌ده بیان اولنمشدر تکملهٔ فتح القدیر.

تفصیلات آنفه‌دن اکلاشیلورکه اجاره باشلوجه اوچ اعتبار یله انقسام وتنوع ایدر.

﴿ مقدمه ﴾

یعنی کتاب ثانینك مقدمه‌سی

[اجاره‌یه متعلق اولان اصطلاحات] فقهیه [بیاننده] اولوب اون التی ماده‌دن عبارت [در.]

اصطلاحات لفظی ایچون کتاب اولك ابتداسنده ایضاحات ویرلمش اولمغله اورایه مراجعت اولنه.

بو مقدمه‌ده مذکور مواد، ابواب وفصول آتیه‌ده مسطور مواد ومسائلده‌کی بعض الفاظك معنالرینی اکلاتمق ایچون اولوب یوقسه احکامی حاوی دکلدر. بناءً علیه بو مقدمه‌ده‌کی موادك محاکمده مابه‌الحکم و فصل منازعاتده مابه‌التطبیق اتخاذینه محل یوقدر. نته‌کیم متن مجله‌نك برنجی ماده‌سنده « اشته محاکمده معمول‌به اوله‌جق مسائل فرعیه بروجه آتی ابواب وفصولده ذکر اولنه‌جق مسائلدر » دینلمسیله بوکا اشارت اولندیغی اوراده شرحاً بیان ایدلمشیدی.

مجله‌نك سائر کتابلرنده‌کی مقدمه‌لر دخی بوکا مقیسدر.

﴿ ماده ٤٠٤ ﴾

[اجرت، کرا یعنی بدل منفعت] یعنی عین مأجور ایله انتفاع ویا اجیری استخدام تعبیر دیکرله منفعت اعیان ومنفعت آدمی مقابلنده ویریلان عوض [وایجار] بر شیئ [کرایه ویرمك واستیجار] بر شیئ [کرا ایله طوتمق دیمکدر.] الاجرة مایستحق علی عمل الخیر بحر.

اشبو ماده ایله اوچ شی یعنی اولا اجرت وثانیاً ایجار وثالثاً استیجار تعریف اولنوب برنجیسی اسم اولدیغی کبی ایکنجیسی آجر واوچنجیسی مستأجر ایله قائم مصدردرلر.

﴿ ٤٠٥ ماده ﴾

[اجاره] لفظی همزه‌نك كسریله اولوب [لغت عربیده] تعریفی مادهٔ آتیه‌ده سبق ایدن [اجرت معناسنه‌در .] دكانك اجاره‌سنی آلدم كلامنده اولدیغی كبی . یعنی اجاره دخی اجرت كبی لغةً بدل منفعتدن عبارتدر تكملهٔ فتح القدیر .

[نقط] لفظ اجاره [ایجار] یعنی كرایه ویرمك [معناسنده دخی استعمال اولنمشدر .] زیرا مصادرك بعضیسی بعض آخر مقامنه اقامه اولنور وآجرت الدار اجارة ای اكریتها دنیلور مجمع الانهر قال الواحدی عن المبرد یقال آجرت داری ومملوكی غیر ممدود وممدودا والاول اكثر اجارا واجارة رد محتار .

یعنی اجاره‌نك ایكی معناسی اولوب بری معنای لغویسیكه اجرتدر دیگری معنای مستعمل فیهیكه ایجار اولوب معنای ثانی معنای اوله سبب ومعنای اول مسببدر . عنوان بحث اجاره‌نك اصطلاحات فقهیه‌سی بیاننده ایكن بو ماده‌ده لغت معناسی بیان اولنمسی استطراد و اجاره‌نك لغت معناسندن آتیده‌كی معنای اصطلاحیه نقلنده‌كی مناسبته تلمیح و اشارت ایچوندركه اجرت یعنی كرا معناسنه اولدیغی صورتده‌كی نقل نقل اسم المسبب الی السبب وایجار معناسنه اولدیغی تقدیرده‌كی نقل مذكور نقل اسم العام الی الخاص اولور .

اجاره [اصطلاح فقهاده] عیندن شریعت و نظر عقلاده

مقصود اولان [منفعت معلومه‌يی] يعنی جنسا وقدرا معلوم اولان برمنفعتی [عوض معلوم] يعنی جنسا وصفة معلوم اولان بدل [مقابله‌سنده] آخره [بيع] وتمليك [ايتمك ديمكدر] كه مذكور بدل ٤٦٣ مادهٔ شرحنده بيان اولنديغی اوزره عين و دين اوله‌بيله‌جكی كبی معقود عليهك غيری جنسدن اوله‌رق منفعت دخی اولور .

٤٢٠ و ٤٢١ ماده‌لردن منفهم اولديغی اوزره عمل دخی منفعتدن معدود اولديغندن بوتعريف ٤٢١ ماده‌ده بيان اولنان ايكی نوع اجاره‌نك ايكيسنه دخی شامل اولور .

تعريفده منفعت تعبيريله عينك بيع وهبه‌سی تعريف مذكوردن خارج قالديغی كبی نكاح دخی خارج قالور. زيرا نكاح ايله مملوك اولان شی، عين حكمنده‌در. حتی اجاره آنجق موقته اوله‌رق منعقد اولديغی حالده نكاح بالعكس بيع كبی آنجق مؤبد اوله‌رق منعقد اولوب نكاحده توقيت جائز اولماز تكملهٔ فتح القدير ومجمع الانهر عوض تعبيريله دخی اعاره خارج قالور مجمع الانهر

ينه منفعت تعبيريله اشارت اولنديكه بر كيمسه درزی‌يی شوچوخه‌دن پالطو ديكمك اوزره استيجار ايتسه شو شرطله كه اوپالطونك قوللری درزيدن اوله وياخود بر دولكری بنا ايچون استيجار ايلسه شو شرطيله كه كرپيج وطوغله دولكردن اوله اجاره فاسد اولور. زيرا اجاره، بيع عين دكلدر بحر .

شرحاً اشارت اولنديغی وجهله اجاره‌ده‌كی منفعت شريعت

ونظر عقلاده عندن مقصود اولمق شرطدر در منتقى و بحر .

حتى بركيمسه ناس كندوسنك آنى بولنديغنى ظن ايتسونلر ايچون خانه‌سى قپوسى اوكنده باغلامق ويا آرقه‌سنده طاقوب كتورمك اوزره برآتى استيجار ايتسه اجاره جائز وامور مذكوره‌ده استعمال ايتسه بيله اجرت لازم اولماز وقولهم ان الاجرة تجب فى الفاسدة بالانتفاع محله فيما اذا كان النفع مقصودا رد محتار. زيرا بونده مقاصد شرعيه مفقود ومنفعت معدومدر ردمحتار. خلاصه، منفعتك يالكز مستأجره‌كوره مقصود اولمسى صحت استيجارده كافى دكلدر رد محتار والمراد من المنفعة المنفعة المقصودة من العين حتى لو استأجر ثيابا ليبسطها ولاينام اودابة ليربطها فى فنائه ويظن الناس انهاله او يجعلها جنيبة بين يديه اوآنية يجعلها فى بيته يتجمل بها ولايستعملها اودارا لايسكنها لكن ليظن الناس انهاله ملكا اوعبدا على ان لايستخدمه او دراهم يضعها فالاجارة فى جميع ذلك فاسدة ولا اجرة له ولو استعار دراهم ليتجمل بها كانت عارية لاقرضا فالعارية تخالف الاجارة فى اشتراط كون المنفعة مقصودة بحر.

تعريفده «منفعت معلومه» دينلدى. منفعتك معلوميتى اول كتابده اجمالا بيان اولنديغى اوزره بعضا بيان مدت ايله اولور. منازلى سكنى واراضى‌يى زراعت ايچون استيجارده اولديغى كبى. وبعضا تسميه ايله اولور. بوياجى‌يى يا درزى‌يى شو روبه‌يى بويامق يا ديكمك ايچون استيجارده اولديغى كبى . وبعضا دخى

تعيين واشارت ايله اولور . شو آدمی، بو يوكك فلان محله نقلی
ايچون استيجارده اولديغى كبى تكمله ٔ فتح القدير. بونك تفصيلاتى
٤٥٢ و ٤٥٥ و ٤٥٦ ماده‌لرده كلور .

منفعت وعوضك معلوميت ايله تقييد اولنملرينك سببى ٤٥٠
و ٤٥١ ماده‌لردن منفهم اولوب فقط اجاره‌نك تعريف مذكورى
اوزرينه بروجه آتى نقض اجمالى ايراد اولنور. شويله‌كه:

اجاره‌نك بو تعريفنده منفعت « معلومه » وبدل « معلوم »
قيدلريله تقييد اولنديغندن منفعت ويا بدل مجهول اولمق سببيله
فاسد و ٤٥٠ و ٤٥١ و ٤٦٠ ماده‌لره موضوع بحث اولان
اجارهٔ فاسده تعريفدن خارج قالديغى حالده ٤٢٩ ماده موجبنجه
شيوع اصليدن طولايى فاسد اولان اجاره تعريف مذكورده
داخل اولور . بناءً عليه بو راده معرف اولان اجارهٔ صحيحه‌در
دينلور ايسه مار الذكر شيوع اصلى وكذا شرط فاسددن
طولايى فاسد اولان اجاره‌نك تعريفده دخولى ملابسه‌سيله
تعريف مذكور اغيارينى مانع اولمامق جهتيله منتقض اولور
شرنبلالى اجارهٔ شرعيه آنجق اجارهٔ صحيحه اولوب ائمهٔ مذهب
دخى آنى يعنى اجارهٔ صحيحه‌يى تعريف ايتدكلرندن معرف
اولان يالكز اجارهٔ صحيحه‌در . اجاره فاسده‌يه اجارهٔ شرعيه‌نك
تعريفى صادق اولماز ديمشدر . وبوراده معرف اولان اجارهٔ
صحيحه ايله فاسده‌دن اعم اجاره اولمغله آنف البيان اجاره‌لرك
تعريفده دخولى مضر دكلدر دينلور ايسه بدل ويا منفعت مجهول

اولمق ويا بلا بدل ايجار اولنمق سببيله فاسداولان اجاره تعريفدن خارج قالمغله تعريف مذكور افرادينى جامع اولماز درر ومجمع الانهر .

تعريف ، اجارۀ صحيحه وفاسده‌يه شامل اولوب اعتراض مذكور وارد اولمسون ايچون منفعت «معلومه» وبدل «معلوم» قيدلريله تقييد اولنميه‌رق تنويرده اولديغى كبى «منفعتى عوض مقابله‌سنده بيع ايتمكدر» دينلديكى صورتده دخى بلا بدل وقوعبولديغندن طولايى فاسد اولان اجاره ينه تعريفدن خارج قالور . ائمۀ مذهب رحمهم الله تعالى اجاره‌يى مجله‌ده مذكور اولديغى وجهله تعريف يعنى بدلى معلوم وعوضى دخى معلوم قيدلريله تقييد ايتدكلرندن مجله‌ده دخى اواوجهله تعريف ايدلمشدر شرنبلالى .

بوتعريفده (عوض) قيدى ذكر اولنيور . زيرا بلا عوض وقوعبولان اجاره فاسد اولور .

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه شو خانه‌مى يا شو خانه‌مك منافعنى بلاعوض ايكى آى مدتله سكا ايجارايتدم ديوب اوكمسنه دخى قبول ايتسه اجاره فاسد اولور . يوقسه عاريت اولماز . لانها عقد خاص لتمليك المنفعة كما لو قال بعتك هذه العين بغير عوض كان باطلا اوفاسدا لا هبة رد محتار وبحر آنفا ذكر ذكر اولنديغى وجهله معرف اجارۀ صحيحه ايله فاسده‌دن اعم اجاره اعتبار قلنديغى حالده بونك تعريفدن خروجى مضردر .

بو وجهله مجاناً وقوعبولان اجاره ، هنديه‌نك بيانه وبحر رائق صاحبنك خانيه‌دن نقلنه كوره اجارهٔ فاسده اولديغى كبى بزازيه‌ده كتاب اعاره‌ده لاتنعقد الاعارة بالاجارة حتى لوقال آجرتك منافعهاسنة بلاعوض تكون اجارة فاسدة لاعارية دنمشدر. حالبوكه درمختار كتاب اعاره‌ده آجرتك دارى شهراً مجاناً لفظيله عاريت منعقد اوله‌جغى بيان اولنمشدر. نته‌كيم عاريت بحرده خانيه‌دن نقلا دينلمشدركه «آجرتك هذه الدار شهرا بلاعوض كانت اعارة ولولم يقل شهرا لاتكون اعارة» رد محتار.

﴿ ٤٠٦ ماده ﴾

[اجارهٔ لازمه] آتى باب خامسده بيان اولنان [خيار شرط وخيار عيب وخيار رؤيتدن عارى اولان] يعنى كندوسنده مارالذكر خيارلردن هيچ بريسى بولنميان [اجارهٔ صحيحه] يعنى باب ثانينك فصل ثانى وثالثنده بيان ايديلان شرائط انعقاد ونفاذ وصحتى جامع اولان اجاره [دركه] ٤٤١ ماده‌ده بيان اولنديغى اوزره [طرفيندن] يعنى آجر ايله مستأجردن يالكز [بريسى بلاعذر بونى فسخ ايده‌من.] هنديه فى الباب الاول

١١٤ ماده‌يه باق . مكركه اجاره استكتاب كبى استهلاك عين اوزرينه واقع اوله . اوحالده صاحب ورق آنى بلاعذر فسخ ايده‌بيلور اشباه «٣٠٤» ماده شرحنه باق .

بونده (طرفيندن بريسى) دنيلمسيله اشارت اولنيور كه

طرفين بالتراضى عقد اجارەيى فسخ واقاله ايدەبيلورلر . نتەكيم ١٦٣ ماده شرحنده اشارت اولنديغى كبى ٤٤٣ ماده شرحنده دخى تفصيل اولنور.

كذلك بو مادەده (بلاعذر) ديلمسيله اشارت اولنيور كه براى عذر طرفيندن يالكز بريسى فسخ اجاره ايدەبيلور . نتەكيم ٤٤٣ مادەده متناً وشرحاً ايضاح اولنور.

اجارۀ لازمه ، اجارۀ غير لازمه مقابليدركه كندوسنده مارالذكر خياراتدن بريسى بولنان اجارەيه اجارۀ غير لازمه دينور. ١١٥ مادەيه باق . فان كان فى العقد « فى الاجارة » خيار لاينفذ فى مدة الخيار هنديه فى الباب الاول ملخصاً

سؤال اولنوركه اجاره على حسب حدوث المنفعة ساعة فساعة منعقد اولور. اى لان المنفعة لاتصلح محلا للاضافة لانها معدومة ليست فى مقدور البشر شلبى. بوحالده مستأجر ساعت ثانيەده انعقاد اجارەدن اول رجوع ايتمكه مقتدر اولمليدر . حالبوكه مثلا بر آيلق اولەرق بر خانەيى استيجار ايتسه بلاعذر آى تمام اولمدن فسح ايدەمز. جواب ويريلوركه اضافت عقدده مأجور، منفعت مقامنه اقامه اولنمشدر آنجق عقدك من حيث الملك والاستحقاق عمل واثرى منفعتك حال وجودنده ثابت اولور . يعنى ايجاب وقبولك صحتى ايچون حق انعقاد اجارەده عين مأجور منفعت مقامنه اقامه ايدلمش اولوب يوخسه حق ملكده دكل «لان الملك يتأخر الى حدوث المنفعة شبلى» لان العقد لابدله من

من محل لانه شرط للصحة لقول الفقهاء المحال شروط ومحل العقد هنا المنافع وهى معدومة والمعدوم لايصلح محلا فجعلت الدار محلا باقا منها مقام المنافع بحر

اقامة العين التى هى سبب لوجود المنفعة كالدار مثلا مقام المنفعة فى حق صحة الايجاب والقبول ثم انعقاد العقد فى حق المعقود عليه على حسب حدوث المنافع واقامة السبب مقام المسبب اصل شايع فى الشرع كاقامة السفر مقام المشقة واقامة البلوغ مقام كمال العقل تكملهٔ فتح وعينى . والمراد من انعقاد العلة ساعة فساعة فى كلام مشايخنا على حسب حدوث المنافع هو عمل العلة ونفاذها فى المحل ساعة فساعة لا ارتباط الايجاب والقبول كل ساعة وان كان ظاهر كلام مشايخنا يوهم ذلك والحكم تاخر من زمان انعقاد العلة الى حدوث المنافع ساعة فساعة لان الحكم قابل للتراخى كما فى البيع بشرط الخيار بحر

﴿ ٤٠٧ ماده ﴾

[اجارهٔ منجزه] برمالى [وقت عقد] اجاره [دن اعتباراً] مدت معلومه ايله آخره [ايجار] ايتمك [در] كه بو اجاره مادهٔ آتيه‌ده بيان ايديلان اجارهٔ مضافه‌نك مقابليدر. برخانه‌يى بوقدر مدت ايچون شوقدر غروشه شمديدن اعتباراً ايجار كبى . ٤٨٥ و ٤٨٦ ماده‌لره باق .

منجزه جيمك تشديديله اولوب تنجيزدن مأخوذ اسم مفعول صيغه‌سيدر .

﴿ ٤٠٨ ماده ﴾

[اجارهٔ مضافه] بر مالی وقت عقددن صکره [کله‌جك بر وقت معیندن اعتباراً] مدت معلومه ایله [ایجار] ایتمك [در .]

[مثلا کله‌جك فلان ایك ابتداسندن اعتباراً بر خانه بوقدر مدت ایچون شوقدر غروشه ایجار اولنسه اجارهٔ مضافه اوله‌رق] مدت مذکوره ایچون [منعقد اولور .] ٤٤٠ ماده‌یه باق در مختار فی البیع فی مایبطل بالشرط الفاسد ولایصح تعلیقه .

کذلك برکیمسه بیك‌اوچیوز اون برسنه‌سی محرمی غره‌سنده خانه‌سنی بر ایاق اوله‌رق ایجار ایتدکدن صکره مذکور خانه‌سنی تاریخ مذکورده سنهٔ مذکوره صفری غره‌سندن اعتباراً شوقدر ای مدتله دیکر بر شخصه ایجار ایتسه اولکی ایجاره اجارهٔ منجزه و ایکنجی اجاره اجارهٔ مضافه اوله‌رق منعقد اولور تنقیح . وبوصورتده موجر خانه‌یی اولا صاحب محرمه تسلیم ایدر و انك مدتی منقضیه اولدقدنصکره صاحب صفره تسلیم ایلر هندیه فی الباب الثالث .

٨٢ ماده شرحنده ذکراولندیغی‌اوزره اجاره وقت مستقبله اضافتی صحیح اولان عقوددن بریدر .

اولکی ماده ایله شو ماده‌دن منفهم اولورکه اجاره مبدأ اعتباریله ایکی‌یه منقسم اولوب قسم اول اجارهٔ منجزه وقسم ثانی اجارهٔ مضافه‌در . برده اجارهٔ معلقه قسمی وارکه اجرداره

ان قدم زيد ، عقلاً موجود ايسه‌ده ٨٢ ماده شرحنده ايضاح اولنديغى اوزره تمليكاتك تعليقى باطل اولديغندن واجاره دخى تمليك منفعت و اجرتدن عبارت ايدوكندن بو قسم اجاره‌نك شرعاً وجودى يوقدر. نته‌كيم ٤٤٠ ماده شرحنده بيان اولنور رد محتار فى البيع فى ومايبطل بالشرط الفاسد .

كرك اجارهٔ منجزه وكرك اجارهٔ مضافه اجارهٔ لازمه اوله‌بيله‌جكى كبى غيرلازمه دخى اوله‌بيله‌جكندن بونلر هروجهله اجارهٔ لازمه‌نك قسيمى يعنى انك مقابلى صايلماز .

❋ ٤٠٩ ماده ❋

[آجر] برمالى اخر كمسنه‌يه [اجاره‌يه ويرن كيمسه] ديمك [در] كه آجره يعنى اول كيمسه‌يه [ضم ميم] واسم فاعل صيغه‌سى [ايله موجر دخى دينلور.]

يعنى اول كيمسه‌يه آجر دينلديكى كبى مكارى وموجر دخى دينلوب اما مواجر دينلمسى خطا وقبيحدر زيلعى فى اول الاجاره اما خطوة فانه من باب افعل لامن باب فاعل واما قبحه فانه يستعمل فى موضع القبح شبلى .

مقدمه‌ده ذكراولنديغى اوزره الفاظ اصطلاحيه‌نك بيانى مقصود بالذات اولميوب باب اولدن اعتباراً كله‌جك اولان مسائله وسائل اولديغنه مبنى بيان اولنمغله بو اوچ اصطلاحدن يالكز بريسنك ذكريله بالاكتفا ديكرلر ترك ايديله‌رك مسائل آتيه‌ده اكا كوره استعمال اولنسه ايدى اخصر اولور ايدى.

❁ ٤١٠ ماده ❁

[مستأجر] ضم ميم و [كسر جيم ايله] اسم فاعل صيغه‌سى اولوب مالى ياخود اجيرى [استيجار ايدن كيمسه] ديمك [در.] ايكيسنه يعنى آجر ايله مستأجره طرفين دينور. «٤٠٦» ماده‌ده دينلديكى كبى.

❁ ٤١١ ماده ❁

[مأجور كيرايه ويرلان شيدر] كه مأجوره [جيملرك] يعنى موجر ومستأجرده‌كى جيم حرفلرينك [فتحيله موجر ومستأجر دخى دينلور.] يعنى كرايه ويريلان شيئه مأجور دينلديكى كبى اسم مفعول صغيه‌لريله موجر و مستأجر دخى دينلور. ماجور اجر يأجردن اسم مفعول اولوب بوده طلب ياضرب بابندندر زيلعى فى‌اول الاجاره.

٤٠٩ ماده‌ده‌كى موجر ايله مادۀ آنفه‌ده‌كى مستأجره رسم خطده التباسى دفع وملتزم اولان اختصاره رعايت ايچون [مأجور] ايله اكتفا و مسائل آتيه‌ده دخى اولوجهله استعمال ايديله‌رك ديكرلر يعنى موجر ايله مستأجر ترك اولنسه ايدى اخصر ومناسب اولور ايدى.

❁ ٤١٢ ماده ❁

[مستأجر فيه] ميمك ضمى و جيمك فتحيله اسم مفعول

صیغه‌سی اولوب اجارهٔ آدمیده [اجیرك عقد اجاره ایله التزام ایلدیکی عملی] آنده [ایفا ایچون مستأجر طرفندن کندوسنه] یعنی اجیره [تسلیم اولنان مالدر]که بو ماله «مایحدث فیه العمل» دخی اطلاق اولنور.

[البسه دیکمك اوزره درزی‌یه ویریلان قماش] ویا بویاتمق اوزره بویاجی‌یه ویریلان جبه [ونقل ایچـون حماله ویریلان حموله] یعنی یوك ویا یقامق ایچون جامه‌شویه ویریلان کوملك [کبی]که بومثالرده مستأجر فیه قماش وجبه وحموله وکوملکدر. زیرا اجیر، عملی یعنی مثلا خیاطه‌یی قماشده ایقاع وایفا ایدر.

اما مثلا کیسه دیکمك ویا اورمك ایچون درزی‌یه ویریلان ساعت ویا دیکمك ایچون درزی‌یه ویریلان قماشـك ملفوف بولندیغی بوغچه « مستأجر فیه » وتعبیر دیکرله « مایحدث فیه العمل » صایلمز تنقیح. زیرا بومثالرده اجیرکه درزیدر عملی‌که خیاطه‌در ساعتده یا بوغچه‌ده ایفا ایتمیوب کیسه یا قماشده ایفا ایدر.

﴿ ماده ٤١٣ ﴾

[اجیر] برعملی ایفـا ایچون کندی [نفسنی کرایه ویرن کیمسه‌در]که آنی ٤٢٢ ماده‌ده ایکی قسمه تقسیم اولنمشدر.
خدمتکار ونجار وسائر عمله کبی.

﴿ ماده ٤١٤ ﴾

[اجر مثل] یعنی بر مال یا بر ادمك اجر مثلی [بیغرض]

ایکی عادل [اهل] خبره [و] ارباب [وقوفك] اول مال، زمان ومکان اجارەده مساوی اولان دیکر نسنەیه ویاخود اول ادم کندوسنه مماثل بولنان دیکر کیمسەیه نسبت و اعتبار اولنەرق اول مال ویا آدم ایچون نقوددن اولەرق [تقدیر] و تعیین [ایتدکاری اجرتدر.]

خلاصه. اجر مثلك تقدیرنده اوچ شیئه نظر اولنمق لازمدر ١ اجاره منفعت اوزرینه وارد اولدقده منفعت مأجوره مساوی دیکر شیئك منفعتنه و٢ اجاره عمل اوزرینه وارد اولدقده اول عملده اجیره مماثل دیکر بر شخصه و٣ زمان ومکان اجارەیه نظر ایدلمك لازمدر رد محتار فی الاجارة الفاسده. مثلا فاسد اولان اجارهٔ ادمیده اجیر عملی اتمام ایتدکده او عملك اهلی بیننده معروف اولان اجر مثلی لازم کلور کفوی. زیرا اجرت، منفعت، عمل، زمان ومکانك تفاوتیله متفاوت اولور.

واجرت نقوددن تقدیر اولنور. یعنی اجر مثل دراهم ودنانیر جنسندن تعیین اولنوب بوقسه مسمی جنسندن تعیین اولنماز اشباه فی الکلام فی اجرة المثل

مثلا اجر مسماسی بغدای اولان اجارەنك فسادی جهتیله اجر مثل لازم اولدیغی تقدیرده بغدایدن تقدیر اولنیوب آلتون ویا کموشدن تقدیر اولنمق لازم کلور ردمحتار فی الاجارة الفاسدة اجر مثلی تقدیر ایدن اهل خبره متفق اولدقلری صورتده

فيهاواجرمثلى متفاوتا تقدير اولنديغى تقديرده وسطى لازم كلور.
مثلا اجر مثلى بعض كيمسه‌لر اون ايكى وبعض كسان اون وبعض اشخاص اون برغروش تقدير ايتسه‌لر وسط اولان اون برغروش ويرلمسى اقتضا ايدر من المحل المزبور واشباه فى الكلام فى اجرة المثل

مجله‌ده بيغرض دينلمسندن دخى اكلاشيله‌جغى اوزره مخبرك صاحب غرض اولمامسى لازمدركه حتى اخبارى ايله عمل اولنه‌بيلسون. «١٧٠٠» ماده‌يه باق كفوى فى الاجارة الفاسدة.
بو ماده‌ده بيان اولنان تقدير، شهادت شرعيه قبيلندن دكلدر. بو صورتده بونده لفظ شهادت شرط اولمديغى كبى امام اعظم وابى يوسف رحمهما الله تعالى‌يه كوره نصاب شهادت دخى شرط دكلدر. اما امام محمد رحمه‌الله تعالى‌يه كوره نصاب شهادت شرطدر. بو ماده‌ده بو ايكى مذهبدن قنغيسى اختيار اولنديغنه دائر بركونا قيد واشارت يوقدر اهل وقوفك اخبارلرى قبول اولنان بعض مسائل شرعيه بروجه آتى بيان اولنور.

١ متولى وقفى واسعافك بياننـه كوره وصى مال يتيمى آخره ايجار ايتدكدنصكره بركيمسه، چيقوبده ايجار مذكور غبن فاحش ايله وقوعبولدى، ديو ادعا ايتـدكده بو كبى دعواى مجرده ايله اجاره‌نك عدم صحتنه حكم اولنه‌ميوب بلكه اهل بصر و امانتنه يعنى ارباب وقوفه مراجعت اولنور. آنلر اجاره‌نك

غبن فاحش ایله واقع اولدیغنی اخبار ایدرلر ایسه حاکم اجاره‌یی فسخ ایدر اشباه وحموی .

٢ وصی، مال یتیمی مبلغ معلوم مقابلنده آخره صاتدقدنصکره نقصاننه صاتدیغنی بیانیله مشتریدن ثمن مسمادن زیاده طلب ایتدکده ارباب وقوفدن سوال اولنورده آنلرك اول مال ایچون تقدیر وبیان ایتدکلری قیمت قبول اولنور . بو تقدیر وبیانده لفظ شهادت شرط دکلدر علی افندی .

اما اجر مثلك مقدارنده مدعی ایله مدعی علیه بیننده اختلاف اولنمغله حکما فصلی لازم کلسه یعنی مدعی اجر مثل ایکی آلتوندر دیو ومدعی علیه آنجق بر آلتوندر دیو اختلاف ایتدکلری تقدیرده اجر مثل مذکورك اثباتنده اهل وقوفك بدون لفظ الشهادة اخبارلری کافی اولمیوب بونده لفظ شهادت شرطدر .

حاصلی بو اخبار، شهادت شرعیه اولمغله شهادتده معتبر اولان شروط بونده دخی آرانلمق لازم کلور . « ١٦٨٥ » ماده‌یه ومواد تالیه‌سنه باق .

طرفین اجر مثل ایچون شاهدلری اقامه ایتسه‌لر زیاده‌یی مثبت اولان طرفك بینه‌سی ترجیح اولنمق لازم کلور . «١٧٦٢» ماده‌یه باق .

مال صاحبی اجر مثلی بروجه بالا ایکی شاهد ایله اثبات ایده‌مسه اجر مثلك مقدارنده سوز مستأجرکدر .

مثلا مثل صاحبی مالمك اجر مثلی یوز غروشدر دیو دعوی ومستأجر اللی غروشدر دیو زیاده‌یی انكار ایتدیكی حالده مال صاحبی او مالك اجر مثلی یوز غروش اولدیغنی بروجه‌بالا ایكی شاهد ایله اثبات ایده‌مسه سوز اللیدن زیاده اولمدیغنه یمینله مستأجركدر. ٨٥ ماده‌یه باق. یوقسه بعض كیمسه‌لرك او مأجوره مثلا بشیوز غروش اجرت ویرملری او مأجورك اجر مثلی مبلغ مذكور اولدیغنی اثبات ایده‌مز. زیرا بو بشیوز غروش اجر مسمی اولوب اجر مسمی ایسه ماده‌ٔ آتیه شرحنده ایضاح اولنه‌جغی اوزره اجر مثله مساوی اوله‌بیله‌جكی كبی آندن زیاده یا نقصان دخی اوله‌بیلور خیریه فی‌الاجارة.

ایضاحات مذكوره‌دن مستبان اولوركه بر خدمتكارك اجر مثلی خدمتكاران اداره‌سنك شوقدر غروشدر دیو شهادتنامه ویرمسیله ثابت اوله‌میه‌جغی كبی بر دكانك اجر مثلی دخی او دكانده اقامت ایدن شخصك منسوب اولدیغی اصنافك لونجه هیئتك شهادتنامه‌سیله دخی ثابت اوله‌ماز.

خلاصه، اجر مثل سائر دعوالر كبی یامدعی علیهك اقراریله تحقق ایدر ویاخود مدعینك شهادت شرعیه ایله اثبات ایتمسیله ثابت اولور ویاخود لدی التكلیف مدعی علیهك یمیندن نكولیله متبین اولور قال فی الخیریه والعبرة فی ذلك ای فی اثبات اجر المثل للبنیة التی هی احدی حجج الشرع الثلاث انتهی

وقال فى الاشباه لان القاضى لايقضى الا بالحجة وهى البنية اوالاقرار او النكول انتهى.

﴿ ٤١٥ ماده ﴾

[اجرمسمى حين عقد] اجاره [ده ذكر و] طرفين بينلرنده [تعيين اولنان اجرتدر.]

مثلا بر كيمسه يوز غروش اجرتله بر دكان ايجار ايتدكده مبلغ مذكور يوز غروشه « اجر مسمى » دينلوركه اجر مسمى بعضاً اجر مثل اوله بيله جكى كبى بعضاً زياده ويا نقصان دخى اوله بيلور. شويله‌كه اجر مثلى يوز غروش اولان بر مال يوز غروش اجرت تسميه سيله ايجار اولندقده اجر مسمى اجر مثله مساوى اوله جنى كبى يوز اللى غروشه ايجار اولندقده اجر مسمى اجر مثلدن زياده واللى غروشه ايجار اولندقده اجر مسمى اجر مثلدن نقصان اولمش اولور.

بناءً عليه بر كيمسه‌نك بر مالى مثلا يوز غروشه استئجار ايتمسى او مالك اجر مثلى يوز غروش اولديغنى اثبات ايچون كافى اولميوب بلكه اجر مثلك اثباتى مادهٔ آتيه‌ده بيان اولنان وجهله‌در خيريه فى الاجارة. شوجهتله اجر مسمى ايله اجرمثل بيننده بحسب التحقق عموم وخصوص من وجه بولنور.

اجر مسمى، ١٥٣ ماده‌ده مذكور ثمن مسمى واجر مثل ١٥٤ ماده‌ده مسطور قيمت حكمنده اولمغله اشبو ٤١٥ ماده

تقديم يعنى ٤١٤ ماده تأخير قيلنمق سياقه انسب ايدى.

﴿ ٤١٦ ماده ﴾

[ضمان] تلف اولان [بر شيئك] يعنى بر مالك بدلنى اوده‌مكدر. يعنى اول مال [مثلياتدن ايسه مثلنى وقيمياتدن ايسه قيمتنى] مال صاحبنه [ويرمكدر.]

مثلا بر كيمسه ديكرك بر كيله بغدايى اتلاف ايتدكده بدلنه بر كيله بغدايى ياخود بر كيمسه ديكرك آتنى استهلاك ايلدكده قيمتنى ويرمكه «ضمان» دينوركه ٧٩١ ماده شرحنده دها زياده تفصيل اولنور.

مثلى، ١٤٥ مادده وقيمى ١٤٦ مادده تعريف اولنمشدر.

اشباهك كتاب القضاء والشهادات والدعاويده تقويم متلفده واحد عدلك قولى قبول اولنه‌جنى ذكر اولنمشدر.

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك مالنى اتلاف ايتدكده اوكمسنه مذكور مالك قيمتى يوز غروش ايدوكنى ادعا ايتديكى حالده اول كيمسه اوقدر اولديغنى انكار ايلسه مثلا اللى غروش قيمتى بولنديغنى درميان ايتسه عادل بركشينك تلف اولان مالك قيمتى شو قدر اولديغى حقنده‌كى قولى قبول اولنور. فى البحر عن البزازيه انه يحتاج الى تقويم عدلين لمعرفة النقصان فيحتاج الى الفرق ثم استثنى من التقويم تقويم نصاب السرقه فلابد من اثنين حموى .

﴿ ٤١٧ ماده ﴾

[معد للاستغلال] اوچ نوع شيدر درمختار.

برنجيسى ايجار ايدلمك يعنى [كرايه ويرلمك اوزره اعداد وتعيين اولنمش شيدركه فى الاصل] يعنى اساساً [كرايه ويرلمك اوزره ياپيلمش] و [يا] فى الاصل كرايه ويرلمك اوزره [آلنمش خان وخانه وحمام ودكان كبى عقارات ايله كرا عربه‌سى] تراموای دخى بوقبيلدندر [وكرا باركيرى] وكرا دوه‌سى [مثللو] منقولات وحيوانات اولان [شيلردر.]

صدر فقره‌ده كى « معد » اعداددن اسم مفعول اولوب حاضرلانمش ديمكدر .

اشبو فقره‌دن اكلاشيلديغى اوزره (معدللاستغلال) لق عقاره مخصوص اوليوب باركير ودوه واوكوز وعربه مثللو حيوانات ومنقولاتدن دخى بولنه‌بيلور . بناء عليه بونلرك استعماليله دخى ٥٩٦ ماده وجهله اجر مثل لازمكلور . هر نقدر بعضيلر معدللاستغلال اولمق عقاره مخصوصدر ديمشلر ايسه‌ده بو طوغرى اولمديغندن مجله بوكا التفات ايتمامشدر. رد محتار .

[و] ايكنجيسى [بر شيئك على التوالى] يعنى بربرى آردنجه اولمق اوزره تكميل [اوچ سنه ايجار اولنمسى] اول شيئك [معدللاستغلال اولديغنه دليلدر .] يعنى بوده معدللاستغلالدر .

فقط مال صاحبنك وفاتی ویا آخره صاتمسی ایله بو نوع معدللاستغلاللق باطل اولور . مکرکه مشتری کرایه ویرمك اوزره آلمش اوله . او حالده فقرهٔ سابقه‌ده‌کی معدللاستغلال قبیلندن اولور .

مثلا بر کیمسه بر مالی تکمیلا اوچ سنه علی التوالی ایجاره ویردکده او مال اول کیمسه ایچون معدللاستغلال اولوب فقط اول کیمسه آنی بو اوچ سنه صکره دیکرینه صاتسه اکر مشتری معدللاستغلال اولمق اوزره آلمامش ایسه او مال بو صاتشله معدللاستغلاللقدن چیقارده مشتری دخی یکیدن علی التوالی اوچ سنه کرایه ویردکده اولوقت معدللاستغلال اولور در مختار .

مجله‌دن اکلاشیله‌جغی اوزره بر مال بر ویا ایکی سنه ایجار ایله معدللاستغلال اولمش اولمیوب بلکه تام اوچ سنه ایجار ایله معدللاستغلال اولور . یعنی تام اوچ سنه ایجار اولندقده بوندن صکره‌سیچون او مال معدللاستغلال اولمش اولور در مختار و بزازیه .

فقط کندوسی بالذات امور زراعت ایله مشغول اولمیان بر کیمسه‌نك ، اهالیسی غیرك اراضیسنده زراعتی اعتیاد ایتمش اولان بر قریه‌ده مملوك اراضیسی بولنسه مذکور اراضی معدللاستغلال اولور . حتی بر شخص آنی زراعت ایتدکده صاحبی متعارف اولان اجرتی مطالبه ایده‌بیلور . «٥٩٦» ماده‌یه باق رد محتار .

[و] اوچنجیسی [بر کیمسه نفسیچون] یعنی کرایه ویرمك اوزره اولمیه‌رق [یاپدرمش اولدیغی بر شیئك معدللاستغلال

اولدیغی ناسه اخبار واعلام] یعنی بیلدیرمك [ایله] اول شی [معدللاستغلال اولور .] رد محتارده « ولو بنی لنفسه ثم اراد ان یعده فان قال بلسانه ویخبر الناس صار» دیو بو اوچنجی قسم ذکر اولنمشدر. معدللاستغلالی استعمال ایدن اوزرینه اجر مثل لازم اولمسی آنك معدللاستغلال اولدیغنه مستعملك علمی لاحق اولمسی شرط اولدیغی جهتله بونده اخبار واعلامی ذکر ایلدی .

بو ماده‌ده معدللاستغلال اولان مال ایله اولمیان مال بیننده من حیث الذات فرق بیان قلندیغی کبی ٥٩٦ ماده‌ده دخی مذکورماللر بیننده من حیث الاحکام فرق ایضاح اولنیور.

﴿ ٤١٨ ماده ﴾

[مسترضع] ضادك کسریله اسم فاعل صیغه‌سی اوزره اولوب [اجرت ایله سوت آنا طوتان کیمسه] دیمك [در.] که سوت آنایه مرضعه دینلور .

﴿ ٤١٩ ماده ﴾

[مهایئه] مفاعله بابندن اولوب لغة برقاچ کیمسه‌نك بر امر اوزرینه اتفاق و آنك اوزرینه تراضی ایتملرندن عبارتدر . مهایئه لسان شرعده شرکا وحصه‌داران بینلرنده اصولی اوزره [تقسیم منافعدن عبارتدر.] مهایئه همزه ایله قرائت اولنه‌بیله‌جکی

کبی همزه‌نك الفه تبدیل ایله مهایاه اوقونمسی دخی بر لغتده جائزدر رد محتار فی القسمة .

[مثلا برخانه‌ده] مناصفة [مشترك اولان ایکی کیمسه بر سنه بری و دیکر سنه دیکری] ویا آلتی آی بری ودیکر آلتی آی دیکری ساکن ویاخود اولوجهله غیره ایجار ایلمك مثللو بر صورتله [مناوبة انتفاع ایتمك اوزره] اول ایکی شریك جانبندن رضالریله ویا حاکم طرفندن مشارکاردن بریسنك طلبیله جبراً [قرار ویرلمك کبی .] بو مثالده مذکور اولان مهایئه‌یه « زمانا مهایئه» دنیلدیکی ۱۱۷٦ ماده‌ده ذکراولنیور رد محتار فی القسمة

مهایئه کتاب اجاره‌ده یالکز ٤٢٩ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده ذکر اولندیغی جهتله بو مقدمه‌ده تعریفه حاجت مس ایتدیکی حالده ۱۱۷٤ ماده ده دخی تکرار تعریف ومواد تالیه‌سنده اندن بحث ایدلمشدر .

باب اول

یعنی کتاب اجاره‌نك برنجی بابی

اجاره‌یه‌دائر [ضوابط عمومیه] واجاره‌نك تقسیماتی [بیاننده] اولوب ۱۳ ماده‌یی حاوی [در.]

ضوابط ، ضابطه‌نك جمعی اولوب ضابطه ۱ ماده‌یی تعقیب ایدن مقالهٔ ثانیه شرحنده بیان اولنمشیدی.

❊ ٤٢٠ ماده ❊

[اجارەدە معقود عليه] يعنى مبيع [منفعتدر.]

منفعت ايسه فى الحال يعنى وقت عقد اجارەدە معدوم اولوب شقەدك ايلروده موجود اولەجق اولانه اضاف قلنمسى صحيح اولمديغندن ٢٠٥ ماده حكمنجه قياس اولان اجارەنك عدم جوازى ايديسەده شدت احتياجدن طولايى يعنى براى ضرورت تجويز قلنمشدر هدايه وزيلعى فى اول الاجارة ٢٣ مادەيه وشرحنه باق.

احتياجك تقريرى شودركه انسان بعضاً اشترا ايتمك ايچون پاره بولەميەجغى اعيانك منافعنه محتاج اولور عينى. فان كل احد لايقدر على داريسكنها وحمام يغتسل فيها وابل يحمل اثقاله الى بلد لم يكن يبلغه الابشقة النفس مجمع الانهر . بناءً عليه بو انسان استيجاره محتاجدر . نتەكيم صاحب اعيان دخى اعيانى صاتمقسزين پاره الده ايتمكه محتاج اولور عينى. بناءعليه بوصاحب اعيان دخى ايجاره محتاج ومجبور اولور . بو تقرير ايله منافع اعيان اوزرينه وارد اولان اجارەيه احتياج ثابت اولدى . وفقيرك ماله وغنينك ايسه اعماله احتياجى واردر. بونكله دخى منافع عمل اوزرينه وارد اولان اجارەيه احتياج ثابت اولدى . ايشته احوال مذكورەدە اجاره جائز اولمسه ايدى ناس اوزرينه امر، ضيق اولور ايدى.

بو ماده مادهٔ آتیه‌یه توطئه وتمهید ایچون کتورلمشدر.

اجاره‌ده معقود علیهك منفعت اولمسی هرنوع اجاره‌یه عام بر کیفیت اولمغله بو ماده حقیقة ضابطه‌در.

اشبو ماده‌دن اکلاشلدیغی اوزره اجاره، منافع اعیان اوزرینه واقع اولمسی لازم اولمغله قصدا استهلاك العین اوزرینه وارد اولان اجاره صحیح اولماز. یعنی باطل اولور خیریه فی الاجاره.

مثلا بالق اولامق ویا ترلا صولامق اوزره حوض وحیوانات رعی ایتمك اوزره اوتلاغی یعنی اوتی ویا آغاج وحطب کسمك ایچون قوروی‌یی ویمشیله انتفاع ایتمك اوزره باغ وباغچه‌یی استیجار ایتمك صحیح دکلدر. استأجر ارضا لیابن فیها فالاجارة فاسدة وان کان للتراب قیمة ضمن قیمة التراب واللبن لانه غاصب وان لم یکن للتراب قیمة لاشیٔ علیه واللبن له وان نقصت الارض ضمن نقصانها ویدخل اجر مثل الارض فی نقصانها والا فلا شیٔ علیه بزازیه.

مثلا بر قریه اهالیسی قدیمی مرعالرینی خارجدن بعض کمسنه‌لره حیوانلرینی رعی ایچون ایجار ایلسه‌لر ایجار مذکور صحیح اولماز.

ومستأجر بالامر الآجر باغ وباغچه‌یه ایتدیکی مصرفی آجردن جبرا الهمز. لکن آجرك دخی مذکور مصرفی ویرمامسی لایقی دکلدر فتاوای ابی السعود

وکذا خرجنمق اوزره دراهم ودنانیر ویمك ایچون مکیلات

وموزونانی ویاپراقلرینی آلمق ایچون توت اغاچلرینی وطوزینی طوپلامق اوزره مملحه‌یی یعنی طوز کولنی استیجار ایتمك صحیح اولماز هندیه وتنقیح. نته‌کیم برکیمسه بالطو دیکمك اوزره بر درزی‌یی استیجار ایتسه شو شرطله‌که او بالطونك بر قولی درزیدن اوله جائز اولمیه‌جغی ٤٠٥ ماده شرحنده بیان ایدلدی.

کذلك برکیمسه قیرقوب یوکنی المق ایچون قویونی استیجار ایتسه صحیح اولمیوب قرقه‌رق استهلاك ایلدیکی یوکك بدلنی قویون صاحبنه ویرر نتیجه وهندیه. وکذلك بر کیمسه سودندن انتفاع ایتمك اوزره اینکی استیجار ایتسه جائز اولماز خیریه فی‌الاجاره.

بوکا قیاساً ٥٦٢ ماده‌ده جوازی مذکور اولان سوت آنانك استیجاری دخی جائز اولمامق لازم کلور. زیرا اجارهٔ مذکوره عین اولان لبنك استهلاکی اوزرینه وارد اولیور فصار کاستیجار البقرة والشاة لشرب لبنها والبستان لیأکل ثمرته. لکن ناسك احتیاج و تعاملرینه بناءً استحسانا تجوز قلنمشدر رد محتار ۳۲ و ۳٦ ماده‌لره باق. ودلیله قوله تعالی فان ارضعن لکم فآتوهن اجورهن والاجماع فی ذلك وجری التعامل به فی‌الاعصار وتحقیقها تقد یرد علی التربیة واللبن تابع لها تکملهٔ بحر.

اجاره‌ده معقود علیه منفعت ایسه‌ده منفعت معدوم اولدیغندن عقد، محل منفعت اولان اجیر یاخود عین مأجوره مضاف قلنمسی لازمدر. یعنی بو وجهله محل منفعة مضاف قلنور ایسه اجاره

بالاجماع جائزدر. اما محل منفعته مضاف قلنمیوبده نفس منفعته مضاف قلنور ایسه بو عقدك صحتنده اختلاف اولنمش اولمغله ٤٣٤ ماده شرحنده تفصیل اولنور زیلعی وبحر

﴿ ٤٢١ ماده ﴾

[معقود علیه اعتباریله] عقد [اجاره ایکی نوعدر . نوع اول، منافع اعیان اوزرینه وارد اولان عقد اجاره اولوب ایجار اولنان شیئه] یعنی مثلا اقسام ثلثهٔ آتیه‌ده‌کی خانه واراضی والبسه واوانی وحیوانه [عین مأجور] وعین موجر [وعین مستأجر دخی دینلور.]

بو فقره یعنی «ایجار اولنان شیئه الخ» فقره‌سی ٤١١ ماده‌ده عمومیت اوزره مرور ایتمکله بوراده تکرار اولدیغی جهتله «نوع اول، منافع أعیان اوزرینه وارد اولان عقد اجاره در» دینلمکله اکتفا اولنسه کفایت ایدو ایدی.

[و] اجاره‌نك [اشبو نوع اول]ی بروجه آتی [اوچ قسمه تقسیم] وهربرینه آیرو آیرو مثال ایراد [اولنور .] شویله‌که [قسم اول، اجاردر.]

[خانه] وخان وحمام ودکان [واراضی] ودکرمن [ایجاری کبی.] ١٢٩ ماده‌یه باق.

[قسم ثانی، اجارهٔ عروضدر.]

عربه و[البسه] واسلحه وحلیات [واوانی] وچادر وسائر

امتعه [ایجاری کبی.] ١٣١ ماده‌یه باق.

٥٣٤ ماده‌ایله مواد تالیه‌سنده دخی بوندن بحث ایدیله‌جکدر.

[قسم ثالث، اجارهٔ حیواندر]

اسب واستر وحمار ودوه واو کوز ایجاری کبی.

٥٣٨ ماده ایله مواد تالیه‌سنده بوندن بحث اولنه‌جقدر.

بوقسمك مثالی ظاهر اولمغله متن مجله‌ده ایراد اولنمامشدر.

[نوع ثانی] منفعت آدمی بولنان [عمل اوزرینه وارد اولان عقد اجاره اولوب بونده] یعنی عمل اوزرینه وارد اولان اجاره‌ده [شخص ماجوره اجیر دینلور.] ٤١٣ ماده‌یه باق.

مادهٔ آنفه‌ده «اجاره‌ده معقود علیه منفعت» ایدوکی بیان اولنمش اولمغله بوماده‌ده اجاره‌نك منافع اعیان ایله عمل اوزرینه وارد اولان دیو تقسیمی تقسیم الشیء الی نفسه والی غیره اولور دینیله‌مز. زیرا بو تقسیمك معناسی شرحا اشارت اولندیغی وجهله اجاره بعضاً منفعت اعیان و بعضاً منفعت آدمی اوزرینه وارد اولور دیمکدر تکملهٔ فتح. نته‌کیم ٤٥٥ ماده‌ده منفعتك معلومتی تعبیریله معلوم اولورکه عمل اوزرینه وارد اولان اجاره دخی منفعت اوزرینه وارد اولور.

[اجرتله عمله وخدمه طوتمق کبی.]

عمله، ایشجی معناسنه اولان عاملك وخدمه خدمتجی معنا- سنه بولنان خادمك جمعیدر.

درزی ودولکر وجامه‌شوی وکاتب مثللو [حرف وصنایع اصحابنی] ومرضعه‌یی [استیجار ایتمك دخی بو قبیلدن] یعنی اشبو نوع ثانینك جزئیاتندن [درکه مثلا قماش درزیدن اولمق اوزره البسه کسدیرمك ٣٨٨ ماده‌ده بیان اولندیغی وجهله [استصناع اولدیغی کبی درزی‌یه قماش ویروبده البسه دیکدیرمك دخی عمل اوزرینه وارد اولان] عقد [اجاره دیمکدر .]

هندیه فی الباب الاول

قماش درزیدن اولمق اوزره البسه کسدیرمك خصوصنه اجاره دینلمدی . زیرا مادهٔ آنفه شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره اجاره استهلاك العین اوزرینه وارد اولماز .

حانك کسری ورانك فتحیله اولان (حرف) صنعت معناسنه اولان حرفتك جمعی اولدیغی کبی صنایع دخی صنعتك جمعی وحرفك عطف تفسیریدر .

بو فقره‌ده (قماش درزیدن اولمق اوزره البسه کسدیرمك استصناع اولدیغی کبی) کلامی استطراداً ایراد اولنمش ومحل لایقی بیوعك استصناع فصلی بولنمش اولمغله اوراده یعنی محله‌نك ٣٨٨ ماده‌سی شرحنده بیان ایدلمشیدی هندیه فی الباب الحادی والثلاثون

اجاره‌نك اشبو ایکی نوعی وآنك اقسام واحکامی بو کتابك باب سادسنك فصل اول وثانی وثالث ورابعنده بیان وتفصیل اولنور .

﴿ ٤٢٢ ماده ﴾

[اجیر ایکی قسمدر .] زیلعی فی باب ضمان الاجیر [قسم اول ، اجیر خاصدرکه یالکز مستأجره ایشلمك اوزره] دیو مقید اوله‌رق [طوتیلان اجیردر .]

مستأجر بوراده مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسیله اکلاشیلورکه کرك واحد اولسون وکرك متعدد اولسون اعمدر ردمحتار . بو صورتده بو تعریف ٤٢٣ ماده‌ده ذکر اولنان اجیرخاصك ایکی قسمنه دخی شامل اولور .

[آیلقلی] ویا ییللقلی [خدمتکار] واوسته‌لرك قلفه‌لری وسوت آنا [کبی] وتلمیذ القصاروالنجار وجمیع الصنایع اجیر وحد انقروی .

بو تعریفدن دخی اکلاشلدیغی اوزره اجیر خاص مدت اجاره‌ده بشقه‌سی ایچون عمل ایده‌مز . لان منافعه فی المدة صارت مستحقة له زیلعی . حتی عمل ایدوبده مستأجر اولك عملنده تقصیر ایلر ایسه بشقه‌سی ایچون اولان عملی مدتجه مستأجر اوله ایتدیکی تقصیراتی مقداری اجرتدن تنقیص ایدیلور در مختار .

مثلا سوت آنا نفسنی برکیمسه‌یه ایجار ایتدیکی کبی آنك معلوماتی اولمقسزین دیکر بر شخصه دها ایجار ایدرك

ایکیسنك چوجغنی مدت مشروطه ده ارضاع ومدت اجاره‌یی اکمال ایتدکده ایکیسندن اجرتی تکمیلاً اله بیلور ایسه‌ده بریسنه ارضاعده تقصیر ومدت اجاره‌نك بر قسمنده تخلف وغیبوبت ایتدکده اولقدر یعنی مدت تخلف وغیبوبتی وتقصیری مقداری اجرتدن تنزیل اولنور . اما اول کیمسه‌نك معلوماتی اولنجه اجارهٔ ثانیه‌یی فسخ ایده بیلوررد مختار .

[قسم ثانی ، اجیر مشترکدرکه مستأجردن بشقه سنه ایشلمامك شرطیله مقید] یعنی بالکز مستأجره ایشلمك اوزره دیو مخصص [اولمیان] وشو جهتله مدت اجاره‌ده مستأجردن بشقه‌سی ایچون دخی عمل ایتمکه مقتدر اولان [اجیردر .]

بو اجیر مادامکه بشقه‌سی ایچون عمل ایتمکه مقتدردر وبشقه‌سیچون عمل ایتمك کندوسنه ممتنع دکلدر بشقه‌سی ایچون استر عمل ایتسون استر ایتمسون هر حالده اجیر مشترکدر زیلعی فی باب ضمان الاجیر . [مثلا] بتیمك وصیسی ووقفك قیمی و [حمال ودلال ودرزی وساعتجی وقیوجی وایسکله قایقجیسی] وپوسته واپورجیسی [وکرا عربه جیسی وقریه چوبانی] وحلاج وبویاجی وجامه‌شوی وچولخه وبربر [هپ] یعنی بونلرك کلیسی [اجیر مشترکدرکه] عمللری [بر شخصه] یعنی بالکز مستأجره [مخصوص اولمیوب هرکس] یعنی او شخصه ایشلدیکی مدتده مثلا دیکر بر کمسنه [ایچون] دخی [ایشلیه بیلورلر .] تکمله بحر .

نته‌کیم بر کیمسه کندی خانه‌سنده دیکمك اوزره بر درزی‌یی بر مدت ایله موقت اولمیه‌رق استیجار ایتدکده اول درزی او مدتده بشقه‌سی ایچون عمل ایتمسه‌بیله اجیر مشترك اولور در مختار.

کذا بر کیمسه کندی معلوم قیونلرینی رعی ایتمك اوزره شو قدر غروشه بر آی مدتله دیکرینی استیجار ایتدکده اول اجیر اجیر مشترك اولور. مکرکه فقرهٔ آتیه‌ده بیان اولنه‌جغی کبی کبی مستأجر (بشقه سنك قیونلرینی رعی ایتامك اوزره) دیو مقید اوله‌رق استیجار ایتمش اوله هندیه فی الباب الثامن والعشرون.

[فقط بونلردن] یعنی حمال ودلال مثللو اجیر مشترك اولنلردن [بری فلان وقته قدر یالکز مستأجره ایشلمك اوزره] دیو مقید اوله‌رق [استیجار اولندقده اول مدت ظرفده اجیر خاص اولور.] زیرا بو تقدیرده مدت مذکورده اجیرك منافعنه حصرا مستأجر مستحقه اولوب بشقه سنك منافع مذ-کوره‌یه مستحقه اولمسی ممتنعدر.

نته‌کیم بر کیمسه مدت معلومه‌ده حیوانلرینی رعی ایتمك اوزره بدل معلوم ایله بر چوبانی استیجار ایدوبده کندوسندن بشقه بر کمسه‌نك حیوانلرینی رعی ایتامسنی شرط ایتدکده مذکور چوبان اجیر خاص اولور.

[کذلك بر حمال یاخود عربه‌جی یا قایقجی فلان محله قدر بشقه‌سنه ایشلمیوب مستأجره مخصوص اولمق] یعنی یالکز مستأجره

ایشلمك اوزره استیجار اولندقده] اول حمال ویاعربه‌جی ویا قایقجی [اوزایه وارنجیه‌یه‌قدراجیر خاص‌اولور .]

اشبو ایکی قسم اجیرك یعنی اجیر خاص ایله‌اجیر مشترکك کندولرینه مخصوص آیرو آیرو حکملری بولنوب آتی ٤٢٤ و٤٢٥ ماده‌لر ایله بو کتابك باب ثامننك فصل ثالثنده بیان اولنه‌جغی جهتله بوراده بینلرینی فرق وتمیز ایتمك لازم اولوب بو ماده‌دن مقصود اولان دخی فرق‌مذکوری اکلاتمقدر .

خلاصه، اجیر خاصك حکمی تصریح ایدیله‌رك استیجار ایدیلان اجیر مشترك اجیر خاص اولدیغی کبی اجیر مشترکك حکمی تصریح ایدیله‌رك استیجار ایدیلان اجیر خاص دخی اجیر مشترك اولور هندیه فیما ذکر ورد محتار .

وبرده اجارهٔ آدمی یالکز عمل اوزرینه وارداولوب‌مدت ذکر اولنمز ایسه « اجیر » مشترك اولوب اجرته استحقاقی ٤٢٤ ماده‌ایله‌در. زیرا عمل‌معلوم‌اوزرینه‌بلابیان مدت اجاره صحیحدر. وبزی کوملك دیکمك یا بو یوکی فلان محله نقل ایتمك اوزره استیجار کبی . اما مدت اوزرینه اجاره، بلا بیان‌نوع العمل صحیح دکلدر .

ایشته شو ایکی قسم اجیر بیننده من حیث الاحکام فرق بولندیغی جهتله من حیث الذات بینلرنده بولنان فرقك مزید توضیحنه‌بروجه آتی‌ابتداراولنور. شویله‌که عقداجاره‌ده عمل ایله مدت بینی جمع وعقدك ارادی صحیح اولور وجه

اوزره عمل توضیح ایلدکده اجاره ینه صحیح اولوب بونده بروجه آتی انواع اربعه واردر.

نوع اول، اولا عمل بعده مدت ودها صکره اجرت ذکر اولنه رق عقد اجاره ایدلمکدر. بو اجاره امامین رحمهما الله تعالی یه کوره جائز اولور. بو تقدیرده معقود علیه عمل واجیر، مشترك اولور. بوقسه معقود علیه مدت اولماز.

مثلا مستأجر اجیری بر روباسنی بویامق اوزره مطلقا بوکون ویاخود بوکون اقشامه قدر شو قدر غروشه استیجار کبی. ایشته بو مثالده «بویامق» عمل، «بوکون» مدت، «شو قدر غروشه» اجرتدر.

حتی بو مثالده بویاجی یعنی اجیر ایشی اول کون اوکله وقتی اکمال ایتسه تکمیل اجرتی الهجغی مثللو اول کون اکمال ایدمزایسه فرداسی کون دخی اکمال ایله اجرت اخذ ایده بیلور. لان المعقود علیه هو العمل لانه المقصود وهو معلوم وذکر الیوم للتعجیل فکأنه استأجره للعمل علی ان یفرغ منه فی اول اوقات الامکان فیحمل علیه تصحیحا للعقد. واقعا بو صورتده امام اعظم رحمه الله تعالی فساد اجاره یه قائل اولمشدر. لان المعقود علیه مجهول لان ذکر الوقت یوجب کون المعقود علیه هی المنفعة وذکر العمل یوجب کون العمل هو المعقود علیه ولا ترجیح لاحدهما علی الاخر فتنفع المستأجر فی وقوعها علی العمل لانه لایستحق الاجر الا بالعمل لکونه اجیرا مشترکا

ونفع الاجير فى وقوعها على المنفعة لانه يستحق الاجرة بمضى المدة عمل او لم يعمل ففسد العقد زيلعى .

نوع ثانى، اولا مدت صكره عمل بعده اجرت ذكر ايديله‌رك عقد اجاره اولنمقدر . بو اجاره دخى عندالامامين صحيح اولوب بو حالده معقود عليه مدت واجير، خاص اولور . مكركه كلامنك آخرنده مستأجر اجير مرقومك مشترك اولديغنه دلالت ايده جك كلام ذكر ايده تكملهٔ بحر . بوكون اقشامه قدر بو يوكى بورادن فلان محله نقل ايتمك اوزره شو قدر غروشه وياخود بر آى معلوم قويونلرى رعى ايلمك اوزره يوز غروشه استيجار كبى .

نوع ثالث، اولا عمل صكره اجرت بعده مدت ذكر اولنمقدر. بو تقديرده معقود عليه عمل واجير مشترك اولور . لتمام العقد بذكر الاجر ثم ذكر الوقت للتعجيل ردمحتار بتغيير مكركه مستأجر ، اجير مرقومك خاص اولديغنه دلالت ايده جك بر سوزى كلامنك آخرينه علاوه ايده تكملهٔ بحر ومجمع الانهر . معلوم قويونلرى رعى ايتمك اوزره يوز غروشه بر آى مدتله بر آدم استيجارى كبى .

نوع رابع . اولا مدت صكره اجرت بعده عمل ذكر اولنمقدر . بو صورتده معقود عليه مدت واجير خاص اولور . لتمام العقد بذكر الاجر ثم ذكر العمل لبيان العمل فى ذلك الوقت . بو نوع ثالث ورابع وجهله اجاره بالاتفاق صحيحدر

رد محتار . ایشته بو اجیر خاص اولور . مکرکه مستأجر، اجیر مرقومك اجیر مشترك اولدیغنـه دلالت ایده جك سـوزی کلامنك آخرینه علاوه ایده . ارع غنمی وغنم غیری دیمك کبی تکملهٔ بحر . بر آی شوقدر غروشه معلوم قویونلری رعی ایتمك اوزره چوبان استیجاری کبی .

نته کیم اوزرینه عقد اجاره نك ایرادی صحیح اولور وجه اوزره عمل توضیح ایدلمسه اجاره ینه صحیح ومدت اوزرینه واقع واجیر (اجیر خاص)واجرته ستحقاقی٤٢٥ماده ایله اولور .
بو کون بو خانه ده دولکرلك ایتمك اوزره شوقدر غروشه بر آدم استیجاری کبی .لانه ماذکر العمل علی وجه یجوز افراد العقد علیه لانه لم یبین مقداره وما لم یکن مقدار العمل معلوما لایجوز افراد العقد علیه فانعقد العقد علی المدة وکان ذکر البناء لبیـان نوع العمل هندیه.

﴿ ٤٢٣ ماده ﴾

[اجیر خاصك مسـتاجری بر شـخص] اولمسی جائز [اولدیغی] وبو تقدیرده اجیر خاصه « اجیر وحد » دینلدیکی [کبی] اجیر خاصك مستاجری [شخص واحد حکمنده اولان متعـدد شـخصلر] اولمسی [دخی] جائز [اوله بیلور .]
ایضاحات آنفه دنا کلاشیلور که اجیر خاص دخی ایکی نوع اولوب نوع اول، اجیر وحد ونوع ثانی اجیر غیر وحد در رد محتار .

متعدد شخصلرك شخص واحد حكمنده اولمسی، وقوعبولان عقدك واحد اولمسیله حاصل اولور ، نته‌کیم تفریع آتی بوكا دلالت ایدر .

[بناء علیه] بر کیمسه یالکز کندوسنك حیواندینی رعی ایتمك اوزره چوبان استیجار ایتدکده چوبان یالکز اول کیمسه‌نك اجیر خاصی یعنی اجیر وحدی اولدیغی کبی [بر قریه اهالیسی کندولرینه مخصوص اولمق] وبشقه‌سنك حیوانلرینی رعی ایتمامك [اوزره عقد واحدایله بر چوبان استیجار ایتدکلرنده اول چوبان] مذکور قریه اهالیسنك [اجیر خاص] ی [اولور .]

کذلك ایکی یا اوچ شخص یالکز کندولرینك حیوانلرینی رعی ایتمك اوزره بر چوبان استیجار ایتدکلرنده اول چوبان اجیر خاص اولوردر مختار

اجیر خاصك، خاص اولمسی خصوصنده تخصیصه نص ایدلمسی لازمیدر . یوخسه تخصیصه نص ایدلمسی لازم اولمیوب عدم تعمیم کافیمیدر . طحطاوی ایکنجی جهتی بالاختیار دیمشدرکه وفیه انه اذ استأجر شهر الرعی الغنم کان خاصاً وان لم یذکر التخصیص فلعل المراد بالتخصیص ان لا یذکر عموما سواء ذکر التخصیص او اهمله فان الخاص یصیر مشترکا بذکر التعمیم انتهی رد محتار .

[اما] اول قریه اهالیسی ویا او شخصلرمذکورچوبانك [کندولرندن بشقه‌سنك حیوانی دخی رعی ایلمسنی تجویز ایتدکلری [یعنی کندوسنه مخصوص اولمق اوزره استیجار ایلمدکلری [صورتده اول چوبان اجیر مشترك اولور .]

خلاصه : اجیرك خاص یا مشترك اولمسنده نظر واعتبار مستأجرینه اولمدیغندن مستأجری شخص واحد اولان اجیر بعضا خاص بعضاً مشترك اوله بیله‌جکی کبی مستأجری متعدد شخصلر اولان اجیر دخی بعضا خاص بعضاً مشترك یعنی عقد اجاره‌یه کوره مختلف اولور ،

نته‌کیم بزازیه‌ده شویله محرردر واجیر الوحد قد یکون لرجلین بان استأجر ارجلا شهرا لیرعی اغنامهما انتهی .

تعریف مذکوردن اکلاشیله‌جغی اوزره اجیرمشترك عملی اشخاص متعدده‌دن درعهده ایده بیلور. مثلا درزی بر کیمسه‌نك البسه‌سنی دیکمکی تعهد ایتدیکی کبی دیکر بر کمسه نك وفلان شخصك البسه لرینی دیکمکی دخی تعهد ایده بیلور . برینك ایشنی تعهدی دیکرینك مصلحتنی التزامنه مانع اولماز . لان المعقود علیه فی حقه العمل او اثره فکان له ان یتقبل من العامة لان منافعه لم تصر مستحقة لواحد فمن هذاالوجه سمی مشترکا . اما اجیر خاص ، اشخاص متعدده‌دن یعنی کندوسنی عقد واحدایله استیجار ایدنلرك بشقه‌سندن اومدتده عملی درعهده ایده‌مز . لان منافعه فی المدة صارت مستحقة

للمستأجر والاجر مقابل بالمنافع ولهذا يبقى الاجر مستحقا وان نقض عمل الاجير رجل آخر بخلاف مالو نقض الاجير بنفسه رد محتار بتغير ما .

بالاده رد محتاردن نقلا بيان اولنديغى اوزره مستأجرى شخص واحد اولان اجير خاصه (اجير وحد) دينلور . اما مستأجرى ايكى ويادها زياده اولان اجير خاصه (اجير وحد) دينيله مز «هرنقدر بزازيه نك بيانى بوكا موافق دكل ايسه ده» شو حالده هر اجير وحد اجير خاص اولوب اما هر اجير خاص اجير وحد اوله ميه جغندن اجير وحد اخص مطلق اولور .

﴿ ٤٢٤ ماده ﴾

[اجير مشترك اجرته استحقاقى عمل] يعنى نه ايش ايچون استيجار اولنمش ايسه اول ايشى بالفعل ايشلمسى [ايله در.]

لان الاجارة عقد معاوضة فتقتضى المساواة بينهما فما لم يسلم المعقود عليه للمستأجر لا يسلم له العوض والمعقود عليه هو العمل او اثره على مابينا فلابد من العمل زيلعى رد محتار .

وعملى ايفا ايتدكده اجرته مستحق اولور . «٤٦٩» ماده يه وشرحنه باق . بو صورتده اجيرك عملنده اثر وار ايسه خياط كبى اجرته استحقاقى عملدن فراغ ايله برابر معقود عليهى مستأجره تسليم ايله اولور . اما حمال كبى عملنده اثر يوق ايسه عملدن فراغ ايله

اجرته كسب استحقاق ايلر رد محتار .

نته كيم ٤٧٥ مادده وشرحنده بوكا دائر بعض ايضاحات اعطا اولنور . يوقسه اجير مشترك اجير خاص كبى يالكز عمله حاضر بولنمسيله اجرته كسب استحقاق ايده مز . وشو حالده طرفين عملك ايفا اولنوب اولنمديغنده اختلاف ايتسه لر سوز مع اليمين مستأجرك وبينه آجر كدر . لانه يدعى الايفاء والمستأجر ينكر تنقيح وفتاواى ابن نجيم .

مثلا اجير عملى ايفا ايلديكنى ادعا واجرتنى طلب ومستاجر عملك ايفا اولنديغنى انكار ايندكده سوز مع اليمين مستاجرك وبينه آجر كدر . «٧٦» ماده يه باق .

اجير مشترك اولان چوبان رعى ايتمكده اولديغى حيواناتك حادث اولان فروعنى يعنى دوللرينى رعى ايتمكه مجبور دكلدر . لتعلق العقد بالمسمى فلا يزيد عليه تكمله بحر وبزازيه فى نوع فى المتفرقات .

﴿ ماده ٤٢٥ ﴾

[اجير خاصك اجرته استحقاقى مدت اجاره ده] استيجار اولنديغى [عمل] ى ايفا [ايچون حاضر] واولوجهله نفسنى تسليم ايتمسى ومذكور عملى ايفايه متمكن ومقتدر [بولنمسيله برابر مدت اجاره نك مرورى ايله [در .

واجیر خاص بو وجه اوزره نفسنی تسلیم ایتدکده اجرته مستحق اولور . «٤٧٠» ماده یه باق .

مثلا بر سنه مدتله شو قدر غروشه استیجار اولنان بر اوشاق افندیسنه آلتی آی خدمت ایدوب بعده آیریلوب آخر دیاره کتدکدنصکره سنه تمام اولوب بعده عودت ایتسه اجرتندن آلتی آیه اصابت ایدن مقداری آله بیلور . افندیسی تمام ییللق خدمت ایتمدیکی جهتله آلتی آیلغی ویرمم دیه مز بهجه . بوندن اکلاشیلورکه اجیر خاص مدت اجاره نك بعضیسنده عمل ایچون حاضر اولوب بعضیسنده حاضر اولمسه حاضر اولدیغی مدتك اجرتنه کسب استحقاق ایلر .

مجله نك ٥٦٨ ماده سی بو فقره دن تفرع ایدر .

[بوقسه] اجیر خاصك اجرته کسب استحقاق ایتمسنده [بالفعل ایشلمسی شرط دکلدر .] لان منافعه فی المدة صارت مستحقة له والاجر مقابل بها فیستحقه مالم یمنعه من العمل مانع حسی کالمرض والمطر ونحو ذلك مما یمنع التمکن من العمل زیلعی .

بناءً علیه اجیر خاص اولان چوبان یدنده بولنان حیواناتك بر مقداری مدت اجاره ده هلاك اولسه بیله متباقیسنی رعی ایتمکده اولدقچه وحتی عماديه ده تصریح ایدلدیکنه کوره حیوانات مذکوره نك کلیسی هلاك اولسه بیله رعیه حاضر بولندقچه تام اجرتنی آلور ردمحتار .

واجیر متعدد اولدقده یعنی بر کیمسه مثلا کندوسنه قیو حفر ایتمك ایچون بش عمله‌یی اللی غروش یومیه ایله استیجار و آنلر دخی عمل ایتدکده بعضیسی دیکرندن زیاده عمل ایتسه بیله اجرت عدد رؤسه تقسیم یعنی هر برینه اون غروش اعطا اولنور فقط بونلردن بری خسته‌لنوبده اصلا عمل ایده‌مسه نظر اولنور . اکر بینلرنده شرکت یعنی مذکور عملی تقبلده اشتراکاری وار ایسه خسته‌لنانك اجرتدن حصه‌سی ساقط اولمیوب تکمیلاً آلنور . « ۱۳۸۹ » ماده‌یه باق . واکر اشتراکاری یوغیسه مریضك اجرتی ساقط اولور .

اما بر کیمسه‌یکرمی کیله بغدای یوکلتمك اوزره‌ایکی حیوان استیجار ایتدکده هر برینه‌اون کیله یوکلتمسی لازم‌کلور ایسه‌ده برینه زیاده یوکلدر ایسه اجرت اجر مثلرینه کوره تقسیم اولنور . لان التفاوت بین الدابتین تفاوت فاحش یختلف الاجر بمثله والتفاوت بین الاجراء فی عمل واحد تفاوت یسیر فلایعتبر هندیه فی الباب الثامن عشر

[فقط] اجیر خاص مدت اجارده [عملدن امتناع ایده‌مز . و] امتناع [ایدر ایسه] نفسنی تسلیم ایتمامش اوله‌جغندن [اجرته مستحق اولماز] نته‌کیم اجیر خاص برعذره مبنی عمل ایده‌مسه اجرته مستحق اولماز .

مثلا بر کیمسه‌نك ابنیه‌انشاسیچون طوتدیغی اوسته‌یاغموردن طولایی عمل ایده‌مسه نفسنی مستأجره تسلیم ایده‌مدیکندن

اجرت آله‌میه‌جغی کبی بیالقلی خدمتکار بر آی خسته‌لنوب خدمت ایده‌مسه اول آیك حصه‌سنی آله‌مز بهجه و مجمع الانهر .

اجیر خاص ، رعی ایتمکده اولدیغی حیواناتك فروعنی یعنی دوللرینی دخی رعی ایتمکه مجبوردر . اجیر مشترك بوکا مجبور اولمدیغی مادهٔ آنفه شرحنده بیان اولنمغله بو جهتله دخی بینلرنده فرق واردر . بزازیه فی نوع فی المتفرعات .

١ — مستأجر ، اجیر خاص اولان چوبانـك رعی ایده ایده بیله‌جکی مقدار حیواناتی تزیید ایده بیلور . لان المستحق علیه الرعی بقدرما یطیق لارعی اغنام بعینها تکملهٔ بحر . اما قدرتندن زیاده یعنی چوبانك رعی ایده‌میه جکی مقـدار تزیید ایده‌مز بزازیه ورد محتار .

﴿ ٤٢٦ ماده ﴾

[عقد اجاره ایله منفعت] معینه‌یه یعنی اثنای عقدده مشروط بولنان منفعته [مستحق اولان کیمسه] یعنی مستاجر ١ [عیناً اول منفعتی] ٢ [یا مثلی] یعنی اول منفعتك ضرر جهتنجه مساویسنی ٣ [یاخود] اول منفعتك ضرر جهتنجه [مادوننی استیفا ایده بیلور .] لان التعیین فی العقود یجب حکمه اذا کان له منـه فائدة واذا لم یکن له فیـه فائدة سقط التعیین شـلبی .
وبو وجهله اولان استیفا ایله اجر مسمی لازم کلور .

[اما] اول كيمسه مذكور منفعتك [ما فوقه تجـاوز]
يعنى مذكورمنفعتدن بيوك وضررى زياده منفعتى استيفا[ايدهمز.]
ردمحتار. زيرا موجر برشيئه راضى اولدقده آنك مثلنه ياما دوننه
عادة ودلالة رضاسى بولنمش اولوب اما اندن ضررليسنه رضاسى
بولنمش اولمازتكمله بحر. فى اصله ان كل مايوهن البناء اوفيه ضرر ليس
له ان يعمل فيها الاباذن صاحبها وكل مالا ضرر فيه جازله بمطلق
العقد واستحق به زيلعى وبرده متفاوت اولميان شيده تقييدك فائده سى
يوقدر تكمله بحر والقياس ان يضمن بالحمل عليهـا خلاف الجنس
كيف ماكان لانه يتصرف بالامر فليس له ان يخـالف الاترى
ان الوكيل بالبيع بالف درهم لو باع بالف دينـار لاينفذ بيعـه
وجه الاستحسان ان التقييد انما يعتبر ان لو كان مفيداً ولافائدة
فى هذه المسئلة فى التقييد بكر حنطة ومنع كر من شعير بل الشعير
اخف منه فكان اولى بالجواز حتى لو سمى مقداراً من الحنطة
فحمل عليها من الشعير مثل ذلك بالوزن ضمن لان للتقييد به
فائدة لان الشعير يأخذ من ظهر الدابة اكثر مما تأخذه الحنطة
فصار كما لو حمل عليها مثل وزنه تبا هكذا ذكره فى النهاية
وعزاه الى المبسوط ثم قال ذكر شيخ الاسلام فى شرحه انه
لايضمن استحسانا وقال هوالاصح لان ضرر الشـعير فى حق
فى حق الدابة عند استوائهما وزنا اخف من ضرر الحنطة لانه
يأخذ من ظهر الدابة اكثر ممـا تأخذ الحنطـة فيكون اخف
عليها بالانبسط وقال به كان يفتى الصدر الشهيد زيلعى .

٥٥٩ و ٦٠٥ ماده‌لر بو ماده‌نك فرعلریدر. بو وجهله خلاف مأذونیت مافوقنه تجاوز ایدوبده مأجور تلف اولدیغی حالده ضمان لازم کلوب ضمان لازم کلدیکی شیئك اجرتی لازم کلمز « ٨٦ » ماده‌یه باق. واما الساحة فینبغی الاجر فیها ردمختار شو قدر وارکه اول کیمسه مستحق اولدیغی منفعتك مافوقنه تجاوز ایتدیکی یعنی مأذون اولمدیغی شیٔ یاپدیغی ومدت اجاره منقضی اولدیغی حالده مأجوره برضرر ترتب ایتمیوب مأجور سالماً آجره تسلیم ایدلسه بعض مواضعده بنه یالکز اجر مسمی لازم کلور. اما دیکر بعض مواضعده غصب اولوب معد اللاستغلال دکل ایسه اجرت لازم کلمز. ومعد للاستغلال ایسه اجر مثل لازم کلور. نته‌کیم بو مادده ومادهٔ آتیه‌ده ویریله‌جك ایضاحاتدن مستبان اولور.

اختلاف منفعت، حیوانه تحمیلاده یاثقل ایله اولور. یاثقل ایله اولمازثقل ایله اولان اختلاف منفعت کرحنطه یرینه کرشعیری یوکلتمك یا کرشعیر یرینه کرحنطه‌یی یوکلتمك کبیکه اولکی صورت جائز و ایکنجی صورت غیر جائزدر. ثقل ایله اولمیان اختلاف منفعت یوز قیه پاموق یرینه یوز قیه یاخود دها آز تیمور یوکلتمك کبی. بو صورتده ضمان لازم کلور. لان الضرر ههنا لیس للثقل لکن للجنس الاتری ان القطن ینبسط علی ظهرها والحدید یجتمع فی مکان واحد وعلی هذا اذا استأجرها لیرکبها هو فرکبها من هو مثله فی الثقل او اخف ضمن لان اختلاف الرکوب لیس هو

بالثقل وانما هو بالحذق فی الرکوب الاتری ان ثقیل البدن الذی یحسن الرکوب لایضر بالدابة والخفیف الذی لایحسن الرکوب یضر بها شابی .

[مثلا] درونده [تیمورجیلك] صنعتی [ایشلمك اوزره استیجار اولنان دکانده مستأجر] ١ تیمورجیلك ٢ ویا [مضرتده تیمورجیلکه مساوی] ٣ و [یاخود اندن اهون] دیکر [صنعتی] مثلا عطارلق [اجرا ایده بیلور .]

بو مثالده بر رقمیله اشارت اولنان فقره بومادهنك بر رقمیله اشارت اولنان فقرهسنه مثال اولوب متن مجلهده ذکر اولنمامسی ظهورینه مبنیدر . وایکی رقمیله اشارت اولنان فقره ایکی رقمیله اشازت اولنان فقرهسنه واوچ رقمیله اشارت اولنان فقره اوچ رقمیله اشارت اولنان فقرهسنه مثال وبناءً علیه لف ونشر مرتبدر .

کذا بر کیمسه کندوسنك بش کیله بغدایی یوکلتمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانه غیری بر کیمسهنك بش کیله بغدایی یوکلته بیلور . لان الضرر علی الدابة واحد شلبی .

کذا بش کیله بغدای یوکلتمك اوزره استیجار ایتدیکی حیوانه بش کیله سیسام یوکلته بیلور شلبی . وکذا بر کیمسه بغدای طحن ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی دکرمنده بغدای طحن ایده ایده بیلهجکی کبی ضررده بغدایه مساوی ویا اندن اهون شئ طحن ایده بیلور . اما اندن ضررلیسنی ایدهمز . ایدر ایسه غاصب اولور .

[وبر كيمسه] درونده [ساكن اولمق اوزره استيجار ايلديكى خانه‌ده ساكن اولميوبده اشيا وضع ايده جك اولسه جائز اولور] ده آجر منع ايده‌مز . وقول تاج‌الشريعة لونص على السكنى ليس له ان يعمل غيرها كما سيأتى ليس بظاهر لانه لوعمل غيرها بما هوانفع من السكنى بان حزن فيها برا اوغيره يجوز لان التقييد فيما لايتفات لايعتبر تكمله بحر .

مثالك بو « وبر كيمسه ساكن اولمق اوزره الخ» فقره‌سى بو ماده‌نك اوچ رقميله اشارت‌اولنان فقره‌سنه آيروجه برمثالدر .

كذلك بر كيمسه بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانه بش كيله آرپه يوكلته بيلور . زيرا آرپه بغدايدن دها خفيفدر . حتى بو صورتده اجر مسمى لازم كلور بزازيه فى النوع الاول فى السادس فى الضمان. لانه لافائدة فى اجازة كر حنطة ومنع شعير بل الشعير اخف منه فكان اولى بالجواز تكمله بحر. لان الشعير اقل لخفته فقد استوفى اقل مما شرط وعلى هذا اذا استأجر ارضا ليزرع فيها نوعا فزع نوعا آخر ضرره اقل من المسمى شابى .

[اما] بر كيمسه [عطارلق ايتمك اوزره استيجار ايلديكى دكانده] ياساكن اولمق اوزره استيجار ايتديكى خانه‌ده [تيمورجيلك ايشايه‌مز.]تيمورجيلك ايده‌ميه‌جكى كبى قصارلك دخى ايده‌مز. نته‌كيم مذكور دكان ياخانه‌يى صويا اوكوز دكرمانى اتخاذ ايليه‌مز. لان فى نصب الرحا واستعمالها فى هذه الاشياء ضررا ظاهرا لانها

توهن البناء فيتقيد العقد بما ورائها دلالة .

ال دكرمنه كانجه، مـذكور دكرمنك نصى خانه‌يه مضر ايسه منع اولنور . والا منع اولنماز . وعليسه الفتوى . زيرا توابع سكنادندر . وعلى هذا له تكسير الحطب المعتاد للطبخ ونحوه لانه لايوهن البناء وان زاد على العادة بحيث يوهن البناء فليس له ذلك الابرضا صاحب الدار وعلى هذا ينبغى ان يكون الدق على هذا التفصيل فان القليل منه لايستغنى عنه وقدجرت العادة بان يدق اهل كل دار ثيابهم فى منازلهم ولا يوهن ذلك القدر منه البناء زيلعى .

اذا استأجر بيتا على ان يعقد فيه قصارا فاراد ان يعقد فيه حدادا فله ذلك ان كان مضرتهما واحدة او مضرة الحدادة اقل لانه لايلحق منه ضرر زائد فكان له ذلك وان كان اكثر مضرة لم يكن له ذلك لتحق الضرر وكذلك الرحى و المسلم والحربى والمستأمن والحر والمملوك التاجر والمكاتب كلهم سواء فى الاجارة لانه عقد يتوصل به الى اقامة المصالح الدنيوية وكل واحد من هؤلاء يملك اقامة مصالح دنياه ولانه نوع تجارة وكل واحد منهم يملك التجارة زيلعى وشلبى. شوقدرواركه اول دكانده ياخانه‌ده تيمورجيلك ايشليوبده دكانى ياخانه‌يى سالماً آجره تسليم ايتسه استحسانا اجر مسمى لازم كلور . وجه الاستحسان ان المعقود عليه هو السكنى وفى الحدادة واخواتها السكنى وزيادة فتصير مستوفيا للمعقود عليه فيجب عليه الاجر بشرط السلامة فصار نظير مالو استأجر

دابة ليحمل عليها قدرا معلوماً فزاد عليها وسلمت الدابة فانه يجب عليه الاجر والقياس ان لايجب لان هذا العمل غير داخل تحت العقد بحر. لكن سالما تسليم ايده میوب عملى سببيله بنا منهدم اولسه ضمان لازم كلور بو صورتده مستأجره اجرت لازم كلمز . لان الضمان والاجر لايجتمعان بحر .

بو « اما عطارلق الخ » فقرەسى بو مادەنك « امامافوقنه تجاوز ايدەمز » فقرەسنه مثالدر .

كذلك بر كيمسه بش كيله آرپه يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانه بش كيله بغداى وياخود اللى قيه بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه اللى قيه تيمور ويا كرپيچ يوكلتەمز .

لان الشعير يأخذ من ظهر الدابة اكثر ما تأخذ الحنطة تكمله بحر وتنقيح . لكن رد محتارده لوعين قدرا من الحنطة فحمل مثل وزنه شعيرا جاز فلا يضمن لو عطبت استحسانا وهو الاصح لان ضرر الشعير فى حق الدابة عند استوائهما وزنا اخف من ضرر الحنطة لانه يأخذ من ظهر الدابة اكثرمما تأخذه الحنطة فيكون اخف عليها بالانبساط بخلاف ما اذا حمل مثل وزن الحنطة قطنا لانه يأخذ من ظهرها اكثر من الحنطة وفيه حرارة فكان اضر عليها من الحنطة فصاركما اذا حمل عليها تبنا او حطبا وكذا لو حمل مثل وزنها حديدا اوملحا لانه يجتمع فى مكان واحد من ظهرها فيضرها ديو مذكوردر .

وكذلك بر كيمسه اللى قيه بغداى يوكلتمك اوزره استكرا

ایلدیکی حیوانه اللی قیه یموق یوکلتەمز . زیرا یموق حیوانك ظهرینی بغدایدن زیاده اشغال ایدرك ایراث حرارت ایلیه‌جکی جهتله حیوانه مضردر تکملهٔ بحر .

فحاصله ان الشیئین متی کان فی کل واحدمنهما ضررفوق ضرر الآخر من وجه لایستفاد من الاذن فی احدهما الاذن فی‌الآخر وان کان اخف ضرراً من وجه آخرزیلعی وتکملهٔ بحر. نته‌کیم ٥٥٩ ماده‌ده متناً وشرحاً ایضاح وتفصیل اولنور رد محتار وتنقیح.وکذلك بر کیمسه فلان نوع شی‌زرع ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی ارضه اول نوع شی ویا مضرتده ا کا مساوی ویا آندن اخف‌شی زرع ایده بیلور . زیرا مخالفت مذکوره خیره‌مخالفت اولمغله مستأجرغاصب اولماز . وبناء علیه اجر مسمی لازم‌کلور ردمحتار. اما اندن اضرنی‌زرع ایده‌مز. ایدر ایسه غصب حکمنده اولمغله ٥٩٦ ماده‌ده بیان اولنانلردن اولمینجه اجرت لازم‌کلیوب جمیع نقصان ارضی ضامن اولور. « ٩٠٧ » ماده‌یه باقی .

حتی بر کیمسه بغدای زرع ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی ارضده یونجه یاقثاء وبطیخ وبادنجان زرع ایتسه نقصان ارضی ضامن اولوب اجرت لازم کلمز . زیرا بونلرك عروقی منتشر وکثرت سقیه محتاج بولندیغنه بناءً ارضه مضردر. بو صورتده بو حال مع اختلاف الجنس شره مخالفت اولور . بخلاف‌مالو اردف غیره او زاد علی المحمول المسمی حیث یضمن بحسابه

لتلفها بما هو مأذون فيه وغيره فيضمن بقدر ماتعدى لاتحـاد الجنس زيلعى. شو قدر وار كه‌مذكور ارض ٥٩٦ ماده‌ده بيان اولنانلردن ايسه اجر مثلى لازم كلور . نته‌كيم اوراده شرحاً ايضاح اولنور رد محتار .

كذا بر كيمسه فلان نوع شى زرع ايتمك اوزره بر سـنه مدتله بر ارضى استيجار وزراعت ايتديكى حالده اكين نابت اولمسه وياخود نابت اولدقدن صكره آفت اصابت ايتسه تكرار او نوعى زرعه وقت مساعد اولمنجه ضرر جهتنجه اكامساوى ويا آندن اهون اولان شى زرع ايده بيلور . لان رب الارض رضى له ظاهرا اما آندن ضررليسـنى زرع ايده‌مز . لان رب الارض لم يرض الا بالمسمى او بما هو مثله او دونه بلكه ارض يدنده طورديغى مدتك اجرتنى اعطا ايله برابر ارضى صاحبنه‌رد ايدر انقروى.

لاحقه

نوع منفعتده اختلافه دائردر

١ — مسـتأجر بو وجهـله منفعت مشروطه‌نك ما فوقنه تجاوز ايده‌ميـه‌جكى جهتله موجر ايله نوع منفعتده اختلاف ايتدكلرنده « اى فقال المستأجر استأجرتهما للحدادة والآجر يقول للسكنى دون الحدادة شلبى » يعنى، موجر مأجورده‌معقود

عليه اولان منفعت فلان نوع ايدى ديو ادعا ومستآجر بشقه بر نوع ايدى ديو دعوى ايتدكده سوز مع اليمين موجركدر . كما لو انكر اصل العقد فان القول له فكذا اذا انكر نوعا منه وبينه مستأجركدر . لاثباتها الزيادة در مختار وتنقيح وتكملهٔ بحر.

﴿ ٤٢٧ ماده ﴾

[هرشى كه] آنك قوللانمه‌سى [مستعملينك] يعنى قوللانانلرك [اختلافيله] منفعت ومضرتجه [مختلف اوله آنده] يعنى اول شيئك ايجارنده وقوعبولان [تقييد] مفيد اولديغندن [معتبردر] ده‌مستأجر اول تقييدك خلافنه كيده‌مز كيدوبده‌اول‌سى تلف اولسه‌ضمان لازم كلور «٦٠٢» ماده‌يه باق .

حيوانه بنمك والبسه كيمك وامام ابى يوسف رحمه‌الله تعالى‌يه كوره چادر قوللانمق كبى رد محتار

[مثلا بركيمسه‌نك ركوبى ايچون] يعنى اول كيمسه‌نك ركوبى ايله تقييد ايديله‌رك [استكرا اولنان آنه] مذكور تقييدك خلافنه اوله‌رق [بشقه سى] اجارة وياعارة [اركاب اولنه‌مز.] عبدالحليم. زيرا اوسته آدمك بنمسندن عجمى آدمك بنمسى آته زياده مضرتلى اولديغندن آته‌ركوب راكبك اختلافيله مختلف وبناءً عليه تقييد مفيدو مخالفت تعدى اولور فرب خفيف جاهل اضر على الدابه من ثقيل عالم ردمحتار. شوحالده بشقه‌سى اركاب اولنوبده حيوان تلف اولسه اول كمسيه يعنى دافعه و كذا مستأجره ضمان

لازم كلوب فقط ٨٦ ماده‌يه مبنى اجرت ايله ضمان اجتماع
ايتميه‌جكندن اجرت لازم اولماز وفى المنبع ان للموجر ان يضمن
الدافع او المدفوع اليه ايهما شاء ولو كان المدفوع اليه مستأجرا
يرجع الدافع ومستعيرا لا يرجع عبد الحليم . وكذا تلف اولمسه‌ده
اجرت لازم كلمز . لانه يكون غاصبا ومنافع الغصب غير مضمونة
رد مختار كذلك البسه كيمك كيانك اختلافيله مختلف اولديغندن
بركيمسه نك لبسى ايچون استيجار اولنان البسه‌يى بشقه‌سنه الباس
ايديله مز رد مختار چونكه بر تاجرك كيمسيله قصابك كيمسى
بيننده فرق بولنوب قصابك كيمسى البسه‌يه مضردر . چادر
دخى امام ابى يوسف رحمه الله تعالى يه كوره البسه كبيدردر .
زيرا ناس نصبنده وضرب اوتادنده‌واختيار مكان نصبنده‌مختلف
اولور . فلو استأجر فسطاطا ودفعه الى غيره اجارة او اعارة
فنصبه وسكن فيه فهلك ضمنه عنده شلبى . امام محمد رحمه الله تعالى
يه كوره خانه كبيدر زيلعى

٥٣٦ ماده ايله ٥٥٢ و٥٥٣ ماده‌لرك فقرات اخيره‌لرى بوندن
تفرع ايلديكى كبى ٥٥١ ماده نك فقرۀ اوليسى دخى بو ماده‌نك
فرعى ومثالك عينى اولوب مذكور ٥٥١ ماده‌نك فقرۀ مذكوره‌سنك
آيروجه ذكرى تكراردر .

﴿ ماده ٤٢٨ ﴾

[هرشى كه] انك قوللانلمسى [مستعملينك اختلافيله]
مضرت ومنفعتجه [مختلف اولميه‌انده] يعنى اول شيئك ايجارنده

وقوعبولان [تقييد] مفيد اولمديغندن [لغودر .]سكناايچون
خانه‌لر كبی .

[مثلا بر كيمسه‌نك سكناسی ايچون] يعنی اول كيمسه‌نك
سكناسيله تقييد ايد يه‌رك [استيجار اولنان خانه‌ده] كندوسی
ساكن اولميوب اول كيمسه نك ٤٢٦ ماده موجبنجه استيفايه
مقتدر اولديغی منفعتی استيفا ايچون [بشقه سی] اجارة
يا اعارة اسكان اولنه بيلور تنقيح . زيرا تقييد مذكور
مفيد دكلدر . چونكه سكناده تفاوت يوقدر . اما
دينلورسه كه خانه ودكانده سكنی تيمورجلك يادكر منجيلك
صنعتنی اجرا ايله دخی اولور بوايسه مضردر بوصورتده تقييد
مفيداولورديرزكه‌تيمورجيلك‌وخانه‌درونده بنايه‌وهن كتوره‌جك
درجه‌ده خلاف عادت اودون يارمق كبی بنايه مضر اولان
استعمالات عادتك وعرفك دلالتيله خارجدر . ٦٢ ماده يه
باق رد محتار وتكملهٔ بحر. بو صورتده‌مستأجر اول خانه يی
تيمورجی دكانی يا دكرمن اتخاذ ايده‌مز . مكركه مالك صراحة
راضی اوله ياخود عقد اجاره‌ده شرط ايديله‌تنوير .

٥٢٨ ماده دخی بوماده‌نك فرعيدر .

نته كيم اول كيمسه مذكور خانه ده هم كندوسی ساكن
اوله بيلير وهمده غيريسنی بروجه مذكور اسكان ايده بيلير .
زيرا كثرت سكان خانه يه مضرت وير ميوب بلكه جالب
منفعتدر . وبر خانه‌ده اوطورلميوب خالی براغلدقده خراب

اولور هنديه ورد محتار. « ١٠٨١ » ماده‌يه باق.

شو ماده ٥٨٧ ماده نك حكمنى مع زيادة افاده ايتمكده اولديغى جهتله مار الذكر ٥٨٧ ماده‌نك بو ماده مفادندن زياده بر معناسى يوقدر .

كذا بر كيمسه فلان نوع حبوباتى كندوسى زرع ايتمك اوزره استيجار ايلديكى ارضى او نوع حبوبات يا دها اهونى زرع ايلمك اوزره بشقه‌سنه ايجار ايده بيلور . اما اول كيمسه كندوسنك استيفايه مقتدر اولمديغى منفعتى استيفا ايچون مأجورى بشقه‌سنه اجارةيا اعارة ويره‌مز . قال فى الهنديه فى الباب الخامس عشر ولو استأجر ارضا ليزرعها حنطة فزرعها رطبة ضمن مانقصها ولااجرله انتهى. مثلا بر كيمسه سكناسيچون استيجار ايلديكى خانه‌يى تيمورجيلك مثللو بنايه وهن وضرر كتوره‌جك شيلرى آنده ايشليه‌جك كمسنه‌يه ايجار ايده‌مز . نته‌كيم ٤٢٦ ماده‌ده بيان اولنديغى اوزره كندوسى او يولده تصرف ايده‌ميه‌جكى كبى .

❀ ماده ٤٢٩ ❀

شيوع مقارن عقد اجاره‌يى افساد ايدر . ولوكه آجر حصهٔ مأجورى بيان ايده .

بناءً عليه بر كيمسه خانه ويا دابه‌سنك نصف وياثلث شايعنى آخره ايجار ايتسه صحيح اولميه‌جغى كبى [كرك قابل تقسيم اولسون وكرك] قابل تقسيم [اولمسون] وكرك ملك اولسون

کرك وقف اولسون [بر کیمسه] کندوسیله دیکر کمسنه بیننده مشترك اولان عقار ویا منقول مالده‌کی [حصهٔ شایعه‌سنی شریکنه] یعنی اول کمسنه‌یه [ایجار ایده بیلور ایسه‌ده آخره ایجار ایده‌مز] بوراده مشاع، مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسیله مستبان اولورکه موجر ؛ کرك مأجورك کلیسنه مالك ایکن او مأجورك مثلا یالکز نصفنی ایجار ایتسون وکرك مأجورك مثلا یالکز نصفنه مالك اولمغله مذکور نصفی ایجار ایلسون اعمدر. یعنی ایکی صورتده دخی اجاره جائز دکلدر . واقعا ایکنجی صورتده ایکی روایت وار ایسه‌ده اظهر اولان عدم جوازدرکه مجله‌نك اطلاقندن دخی بو اکلاشیلور رد محتار .

بوراده یعنی « حصهٔ شایعه‌سنی شریکنه ایجار ا.ه بیلور » فقره‌سنده‌کی حصهٔ شایعه مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسندن مستبان اولورکه حصهٔ شایعه‌سنك کرك کلیسنی وکرك بعضیسنی شریکنه ایجار ایتدکده اجاره جائز اولور هندیه فی الباب السادس عشر.

بو صورتده حصهٔ شایعه‌یی اخره ایجار ایتسه فاسد اولوب مستأجر آنده ساکن اولدقده اجرمثل لازم اولور . «٤٦٢» ماده‌یه باق. وهو الصحیح وقیل لاینعقد حتی لایجب الاجر اصلا رد محتار . زیرا شیوع اصلی امام اعظم رحمه‌الله تعالی عندنده اجاره‌یی افساد ایدر . چونکه اجاره عین مأجور ایله انتفاع ایچون مشروع قلنمش اولوب حصهٔ شایعه نك یالکز اوله‌رق تسلیمی ممکن اولمامغله منفعت مقدور الاستیفا اولماز وبناء علیه

اجاره فاسد اولور . «٤٥٧» مادهیه باق بخلاف المبیع فان المقصود
فیه الملك الاتری انه یجوز بیع الجحش ونحوه ولا یجوز اجارته
تکملهٔ بحر . حصهٔ شایعه‌نك مشارکه ایجاری جائز اولدی . زیرا
بو تقدیرده منفعتك کلیسی شریك مستأجرك ملکنده حادث اولور .
بعضیسی مالك حقیقی حکمیله حادث اوله جغی کبی بعضیسی دخی بحکم
الاجاره حادث وبناء علیه منفعت مقدور الاستیفا اولور ولا عبرة لاختلاف
السبب عند اتحاد الحاجة تکملهٔ بحر . کذلك برکیمسه کندوسیله دیکر
ایکی شریکی بیننده اثلاثا مشترك اولان مالده کی حصهٔ شایعه‌یعنی
اوچده بر حصه‌سنی شریکی بولنان اول ایکی شخصه ایجار ایده
بیلور ایسه‌ده کندوسی ویا وکیلی آخره ایجار ایده‌میه‌جکی کبی
یالکز بر شریکنه دخی ایجار ایده‌مز انقروی . شو قدر وارکه
بر کیمسه قابل قسمت اولان مالدن حصهٔ شایعه‌سنی
آخره ایجار ایتدکدن صکره ولو که مجلس عقددن مؤخر بعد التقسیم
والافراز حصهٔ مفرزه‌یی مستقلا مستأجره تسلیم ایتسه صحیح
اولور رد محتار «٢٤» مادهیه باق . ولو ابطلها الحاکم ثم قسم
وسلم لم یجز ردمحتار ینبغی ان تجوز اجارة بالتعاطی اذ لا مانع
منه بعد فسخ الاولی رحمتی رد محتار اقول بل لا ینبغی اذا کان
التعاطی مبنیا علی الاجارة المفسوخة انظر ٥٢ مادة

کذا برکیمسه برخانه‌سنك نصف شایعنی ودیکر خانه‌سنك
تکمیلنی آخره ایجار ایتدکده تکمیل ایجار اولنان خانه‌ده اجاره
صحیح اولور ایسه‌ده دیکرنده اولماز هندیه فی الباب السادس
عشر .

اجارۀ مشاعك عدم جوازینه دائر اولان شو ماده امام اعظم رحمه الله تعالینك مذهبی اولوب اما امامین رحمهما الله تعالی مشاعك اجاره‌سی نصیبنی بیان اتمك شرطیله جائزدر كرك شریكنه ایجار ایتسون وكرك اجنبی‌یه كرك قسمته محتمل اولسون وكرك اولمسون اما نصیبنی بیان ایتمسه جائز دكلدر دیمشلردر هرنقدر زیلعی مشار الیهمانك قوللرینی ترجیح ایامش ایسه‌ده مجله امام مشار الیهك قولنی ترجیح ایتمشدر رد محتار.

لهما ان للمشاع منفعة وتسلیمه ممكن بالتخلیه او بالتهایؤ فصار كما اذا استأجر من شریكه اومن رجلین وكالعاریة واذا جاز اعارة المشاع فاولی ان تجوز اجارته فان تأثیر المشاع فی منع التبرع اقوی من تأثیره فی منع المعارضة الاتری ان هبة المشاع لاتجوز و بیع المشاع یجوز تكمله بحر

[فقط] اول كیمسه [بعدالمهایئه نوبتی] یعنی نوبتنده تكمیل خانه‌یی آخره [ایجار ایده‌بیلور .]

بوفقره وجهله اولان ایجارده مأجورك كلیسی آجرك یدنده بولنه‌رق مستأجره كاملا تسلیمی ممكن واستیفای منفعته اقتدار متحقق اوله‌رق اصلا شیوع اولمیوب فقرۀ مذكوره مال مشتركك كیفیت وطریق ایجارینی ارائه ایدییور .

قابل قسمت اولان ۱۱۳۹و۱۱٤۰ ماده‌لرده وقابل قسمت اولمیان ۱۱٤۱ ماده‌ده ومهایئه ۱۱۷٤ ماده و مواد تالیه‌سنده وحصۀ شایعه ۱۳۹ ماده‌ده بیان اولنمشدر .

مادهٔ آتیه ایله حسن مقابله حاصل اولمق ایچون اشبو مادەنك سرلوحەسی شرحا یازلدیغی اوزره تحریر اولنسه احسن اولور ایدی .

١ — بناسی برکیمسەنك عرصەسی دیکر برشخصك ملکی ویا بناسی ملك وعرصەسی وقف اولان برخانەنك یالکز بناسی اجنبی‌یه ایجار اولنەبیلوب بونده شیوع یوقدر رد محتار وانقروی .

نتەکیم صاحب بنا صاحب عرصەیه ایجار ایتدکده بونده دخی شیوع اولمامغله بالاتفاق صحیحدر و بنا ملك وعرصه وقف اولوبده متولی بنا مالکنك امریله ایجار ایتسه اجرت بنا وعرصه اوزرینه منقسم اولور رد محتار ودرر منتقی

﴿ ماده ٤٣٠ ﴾

[شیوع طاری] یعنی بعد عقدالاجاره عارض اولان شیوع سابقا بلا شیوع وقوعبولان [عقد اجارەیی افساد ایتمز] ٥٦و٥٥ مادەلره باق درر فی‌الاجارة الفاسدة .

[مثلا برکیمسه] تکمیل [خانەسنی ایجار ایتدکدن صکره]مذکور خانەنك [نصف حصەسی برمستحق طرفندن ضبط اولنسه] ده مستحق مذکور نصف حصەسنده اجارەیی مجیز اولمامغله عقد اجارەیه شیوع طاری اولسه مذکور خانەنك [باقی] نصف [حصهٔ شایعه] سی [حقنده] بدل

ایجـاردن نصـف حصه‌سـیله [اجاره] صحیح اولمق اوزره
[باقی قالور .]

بالاستحقاق عارض اولان شیوع شیوع مقارن میدر طارییدر
بوکا دائر بحث اللی بشـنجی ماده شرحنده ذکر اولنمغله اورایه
مراجعت اولنه .

تهذیبده شـو یله محرردر « والشـیوع الطاری لایفسدها
اجماعا کما اذا آجر کلهـا ثم تفاسخا فی النصف اومات احدهما او
استحق بعضها یبقی فی الباقی » تکملهٔ بحر

کذا بر کیمسه خانه‌سنی تکمیلا ایجار ایتدکدن صکره طرفین
نصفنده اجاره‌یی فسخ و اقاله ایتسـه‌لر باقی حصهٔ شـایعه حقنده
اجاره صحیح اوله‌رق باقی قالور . اجاره مشاعده حیله بودر .

رجلان آجرا درهما من رجل جاز وان فسخ احدهما برضی
المستأجر اومات لاتبطل فی النصف الاخر تکملهٔ بحر .

کذلك ایکی کیمسـه مشـترك خانه‌لرینی بر شخصه ایجـار
ایدوبده بری وفات ایتمکله حصه‌سـنده اجاره منفسخ اولسـه
حیـاتده اولانك حصه‌سـنده اجاره باقی قالور . فان رضی وارث
المیت وهو کبیر ان یکون حصته علی اجارة ورضی المستأجر جاز
وان کانت اجارة المشاع لکنها من الشریك تکملهٔ بحر .

نتـه‌کیم ایکی شخص برخانه اسـتیجار ایدوبده بری وفات
ایتمکله حصه‌سنده اجاره منفسخ اولسه حیاتده اولانك حصه‌سنده
اجاره باقی قالور تکملهٔ بحر وردمحتار وانقروی وهندیه وشرنبلالی

﴿ ٤٣١ ماده ﴾

[ایکی] ویا زیاده [شریك برلکده] یعنی عقد واحد ایله [مال مشترکی] یعنی مذکور ایکی ویازیاده شریك بیننده مشترك اولان مالی [شخص آخره ایجار ایده بیلورلر .] ١٠٦٩ ماده یه باق بزازیه فی الثانی فی صفتها فی نوع آخر فی الضیاع . وبو اجاره ده شیوع یوقدر . حتی بو صورتده مذکور ایکی شریکدن بری فوت اولمق ملابسه سیله حصه سنده اجاره منفسخ اولسه حصهٔ باقیه ده اجاره صحیح اوله رق قاله جغی مادهٔ آنفه شرحنده ایضاح اولنمشیدی درر . بو ماده ده برلکده یعنی عقد واحدایله دینلمسی علی التراخی ایجاردن احترازایچوندر یعنی ایکی شریکدن بریسی مشترك مالده کی حصه سنی بر کمسنه یه ایجار ایتدکدن صکره دیگر شریك دخی آیرو عقد ایله اکا ایجار ایتسه تفریق صفقه دن طولایی اجاره فاسد اولور . نته کیم ٤٢٩ ماده دن اکلاشیلور ، ومال مشترکك تکمیلنی صاحبلرندن یالکز بری آخره ایجار ایتسه بونك حکمی ١٠٧٧ ماده ده کلور .

بو ماده ده شخص آخرك واحد اولمسی امر لازم اولمیوب مادهٔ آتیه وجهله متعدد دخی اوله بیلور . بو صورتده شخص آخرك مفرد اوله رق ذکری متعدددن احتراز ایچون دکلدر . بنابرین ایکی شریك برلکده اوله رق یعنی عقد واحد ایله مال مشترکی ایکی کشی یه یعنی بو مالی ایکیکزه ایجار ایتدك دیو عقد واحد ایله بطریق الاجمال ایجار ایتمك جائزدر .

وبرده «آخره» قیدی احترازی اولمیوب مثلااوچ شریکك ایکیسی مال مشترکی اوبر شریکه ایجار ایده بیلهجکی ۴۲۹ مادهده وشرحنده بیان اولندی .

﴿ ۴۳۲ ماده ﴾

[بر شیء ایکی] ویا زیاده [کشی‌یه] یعنی بر مالك کلیسی بر آدمك ملکی اولوبده مثلا « بو مالی ایکیکزه ایجارایتدم » دیو تکمیلنی ایکی کیمسه‌یه عقد واحد ایله بطریق الاجمال [ایجار ایتمك جائزدر .] وبونده مانع اجاره اولان شیوع یوقدر. لان العقد اضیف الی الکل ولا شیوع فیه وانما الشیوع یظهر لتفرق الملك فیما بینهما تکمله بحر قال فی مجمع الانهر لان التسلیم یقع جملة ثم الشیوع لتفرق الملك بینهما طار انتهی. ومستأجرلردن هر بری مال مذکورده منفعتك نصف شایعنه مالك اولور هندیه فی الباب السادس عشر من الاجارة وان اراد احدهما ان ینبی فی وسط الحانوت حائطا لم یکن له ذلك من المحل المزبور. حتی بو وجهله ایجار اولنان دکانك فلان طرفنه بری وفلان سمتنه دیکری اوطورمق اوزره شرط ایتسه‌لر شرط مذکور کأن لم یکن حکمنده اولور . وان کان هذا الشرط مع الآجر فسد العقد هندیه فی الباب الثالث والعشرین. وبروجه بالا بالاشتراك مستأجرلردن بریسی یانه شاکرد آلهجق اولدقده دیکری مانع اولهماز . مکرکه آنکا یعنی شریك دیکره ضرر بین بولنه اولحالده مانع اوله بیلور . وکذلك ان کان احد

احد المستأجرين اكثر متاعا من الاخر هنديه فی الحمل المزبور.

« ٢٠ » ماده‌یه باق .

مثلا بر کمسه مستقل خانه سنی ایجاب واحد ایله ایکی کمسنه یه ایجار ایدوبده آنلرده معاً قبول ایتسه‌لر اجاره صحیح اولور . زیرا عقد واحددر . حتی اول ایکی کشیدن یالکز بریسی قبول ایتسه ٤٢٩ ماده حکمنجه شیوع اصلی‌یه مبنی اجاره جائز اولماز. وبرده بوبده تفرق صفقه واردر، امابو شیئك نصفنی سکا و نصف دیکرینی سکا ویاخود بومالك ثلثانی سکا وثلثنی سکا ایجار ایتدم دیو بطریق التفصیل مثلا ایکی کشی‌یه ایجار ایتمك جائز دکلدر . چونکه بونده دخی شیوع واردر رد محتار وتنقیح

وکذا شوحانه‌ می ایکیکزه سویا ایجار ایتدم دیسه سویالفظی تفصیل منزله سنده اولمغله اجاره فاسد اولور ردمحتار

[و] مذکور ایکی مستأجردن [هر بری اجرتدن کندو حصه‌سنه عائد اولان مقداری ویروب یکدیکره] یعنی مستأجرلردن بری دیکرینه لازم کلان اجرته [کفیل اولمدقجه] مجرد اشتراکا استیجار ایلملریله [برینك] بدل ایجاردن اولان دیننده [حصه سی دیکرندن النه‌ماز .] چونکه بلا سبب مشروع دیکرك مالی النه ماز . « ٧٩ » ماده‌یه باق .

بونده‌کی حکم بدل ایجاره مخصوص اولمیوب ثمن مبیعده و قرضده دخی حکم بویله‌در . «١١١٣» ماده‌یه باق .

قرضه مثال : برجماعت واحددن استقراض ایدوب قرضی

ایجلرندن فلانه‌ویرمسنی مقرضه‌امر ایتملریله اودخی مبلغ مذکوری آکا ویرسه مقرض اندن یالکز حصه‌سنی طلب ایده‌بیلور. بزازیه وردمحتار فی القرض

اصل ماده‌نك مثالنه کلنجه برکیمسه خانه‌سنی عقد واحد ایله شهری ایکی‌یوز غروشه اوله‌رق ایکی کشی‌یه مناصفة ایجار ایتدکده صحیح اولوب مبلغ مذکورك‌یوز غروشنی برندن ویوز غرشنی دیکرندن استیفا ایدر. یوقسه برینك حصه‌سنی دیکرندن طلب ایده‌مز نتیجه‌سی فی الاجاره. مکرکه بری دیکرینه کفیل اوله اوحالده کفیل اولاندن اجرتك نصفی اصالة ونصف دیکری کفالة اوله‌رق مجموع اجرت مطالبه اولور. ٦٤٣ و٦٤٤ ماده‌لره باق.

نته‌کیم اول ایکی کشی یکدیکرینه کفیل اولسه‌لر نصفی اصالة ودیکر نصفی کفالة اوله‌رق هر بری مجموع اجرت ایله مطالبه اولنور ٦٤٦ ماده‌یه باق. ثمن مبعه کفالتده دخی حکم بویله در. یعنی برکمسه ایکی کمسنه‌یه بیك غرشه برمال صاتوب هر بری آخرك ذمتنه لازم کلان مبلغه کفیل اولسه‌بایع مبلغ مذکوری دیلدیکندن آله بیلور. یعنی هر بری ثمن مبیعك نصفنی اصالته ونصف دیکری کفالة ضامن اولور هندیه فی الباب الثالث عشر من الدعوی.

١ — مجله‌ده یکدیکره کفیل اولمدقجه دینلمسندن دخی مستفاد اولورکه بدل اجاره‌یه کفالت جائزدر. بدل اجاره کرك

معجل وكرك مؤجل اولسون . وكذا بدل اجاره كرك استيفای منافع ايله ذمت مستأجرده واجب اولمش اولسون وكرك هنوز واجب اولمش اولمسون . حوالهٔ بدل اجارده دخی حكم بو يله در . ٤٦٧ ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه . «٦٣١» ماده يه باق انقروى فى الفصل الثانى من الكفالة

﴿ باب ثانى ﴾

يعنى كتاب اجاره نك ايكنجى بابى

[عقد اجاره يه متعلق] اولان [مسائل بياننده اولوب درت فصلى] واوتوز ماده يى [حاويدر .]

﴿ فصل اول ﴾

يعنى باب ثانينك برنجى فصلى

[ركن اجاره يه دائر اولان مسائل بياننده] اولوب ١١ ماده يى حاوى [در .]

ركن اجاره ، ايجاب وقبوله دينوركه مادهٔ آتيه ده بيان اولنور . بعده اولديغى كبى . «١٤٩» ماده يه باق هنديه فى الباب الاول من الاجارة. اجاره نك حكمى بيع كبي ملكيتدر . يعنى مستأجرك منفعته وآجرك بدل اجاره يه مالك اولمسيدر . ٣٦٩ ماده يه باق . قال فى الهنديه واما حكمها فوقوع الملك فى البدلين ساعة فساعة الا بشرط تعجيل الاجرة انتهى .

﴿ ماده ٤٣٣ ﴾

[بیع کبی اجاره دخی] عقد اجاره‌یه موضوع اولان لفظ
ایله وقوعبولان [ایجاب وقبول ایله منعقد] وتمام [اولور.]
بدون القبول اجاره منعقد اولمیه‌جغنه آنی مسئله تفرع ایدر .
شویله‌که برکیمسه درزی‌یه شوجبه‌می' شوقدر غروشه دیك
دیوبده درزی اجرت استمم دیدیکی حالده ینه دیکیویرسه‌اجاره
منعقد اولمدیغی جهتله درزی عملنده متبرع اولوب آرتق‌اجرت
آله‌مز بزازیه فی‌الثانی فی‌صفتها فی‌النوع الاول کان بینهما خلطة
اولم‌یکن خانیه .

اجاره ایجاب وقبول ایله عقد اولنور ایسه‌ده ٤٠٦ ماده
شرحنده ذکر اولندیغی وجهله انعقاد اجاره ساعة فساعة‌در .
واجاره‌ده عقد وقوعبولور وانعقاد ، عقددن صکره ومؤخرا
حادث اولور والعلل الشرعیة مغایرة للعلل العقلیة فی‌جواز
نفکاکها عن‌معلولاتها فجاز ان‌یقال العقد وجد والانعقاد
تراخی الی وجود المنافع‌ساعة فساعة ای‌ولایجوز ان‌یقال‌الکسر
وجد والانکسار تراخی وهذا هو رأی بعض مشایخنا فی‌تفسیر
قول ائمتنا ان‌عقد الاجارة تنعقد ساعة فساعة علی‌حسب‌حدوث
المنافع نعم یجوز ان‌یقال للعقد انعقاد قبل حدوث المنافع فی‌حق
المتعاقدین دون الانعقاد فی‌حق الحکم هکذا فی‌الفتح وحکم
العقد وهو الملك یقبل الفصل عن‌العقد کمافی‌البیع بشرط الخیار
زیلعی .

اجاره بووجهله ایجاب وقبول ایله منعقـد وتمـام اولمسی اوزرینه شومسئله تفرع ایدر . شویله‌که مستأجر ، برسـنه‌لك اولمق اوزره استیجار ایتدیکی خانه‌یی موجر آكا تسلیم ایتمدیکی جهتله برآی مرور ایتدکدن صکره بالمحاکمه تسـلیم لازم کلسه مستأجر باقی سنه ایچون قبضدن امتناع ایده‌میه‌جکی کبی موجر دخی تسلیمدن امتناع ایده‌مز . فقط مبیع قبل‌التسلیم بعضیسی هلاك اولسه مشتری بعضیسـنك قبول وقبضنده مخیر اولدیغنه ومنافع مبیع کبی اولوب برآیلق منافعك تلفی بعض مبیعك تلفی کبی اوله‌جغنـه کوره بونده دخی مسـتأجر مخیر اولمق لازم کلوردی دیو سوآلنه جوابا دینلورکه بیعده معقود علیه‌واحد اولوب بعضیسی قبل القبض هلاك اولنجه باقیسی تعیب ایتمش اولور. امااجاره عقدمتعدددر.زیرابونده‌اجاره‌علی‌حسب‌حدوث المنافع ساعة فساعة منعقداولور . بوجهتله کچن مدتده عقدك انفساخی مستقبلده‌دخی‌استحقاق انفساخنی اقتضا ایلمز شلبی .

﴿ ماده ٤٣٤ ﴾

[اجاره‌ده ایجاب وقبول] موجر مثلا شو خانه‌می آیلغی ویاهرآیلغی شوقدر غروشه اولمق اوزره‌نسكا [ایجار ایتدم و] یا [کرایه ویردم و] مستأجر دخی [اسـتیجار ایتدم و] یا [قبول ایتدم کبی‌عقد اجاره ایچون مستعمل] وماضی معناسنه [اولان سوزلر]ی سویلمك ایله [در .] هندیه فی‌البـاب الاول من‌الاجاره مجله بیعده یعنی ١٦٩ ماده‌ده شومتاعی

سکا یوز غروشـه صاتدم دیدیکی یعنی مبیعی کوسـتردیکی حالده بوراده مأجوری کوستررك شوخانه‌می ایجـار ایتدم دیمدی . لعل سببی شودرکه مسئله اختلافلی‌اولدیغی جهتله ایکی‌قوله‌دخی شمولنی قصد ایلدی . اختـلاف مذکور بروجه آتی بیـان اولنور . شویله‌که : بعض علماایجاب وقبول محل منفعت اولان عینه مضاف قلنمق شرطدر یعنی شوخانه‌می شوقدر غروشـه ایجار ایتدم دیو ایجار اولنور وبووجهـله عین مأجور منفعت مقامنه اقامه ایدلمك لازم کلور . زیرا محل ، عقدك شروطندن بولنمغله عقد ایچون برمحل لازم اولوب محل عقد ایسـه منافع اولدیغنه ومنافع‌دخی معدوم ایدوکنه مبنی محل عقداوله‌میه‌جغی جهتله خانه ، منفعت مقامنه اقامه اولنمق صورتیله عقد خانه‌یه مضاف قلندی . بوصورتده عقد اجاره منافعه مضاف قلنسـه یعنی مثلا بوخانه‌مك برآیلق منافعنی شوقدر غروشه سکا ایجار ایتدم دینلسه اجاره صحیـح اولماز دیمشلردر . دیکر بعض علما دخی عقد اجاره ، نفس منفعته اضـافت ایدلمکله دخی صحیـح اولور دیمشلردر. قال الولو الجی الاجارة اذا اضیفت الی منفعة الدار تصح شلبی. بوصورتده‌شوخانه‌مك برآیلق منافعنی‌شوقدر غروشه سکا تملیك ایتدم دیو عقد اجاره صحیـح اولور . بزازیه وچوق کتب فقهیه‌ده بوایکی قول دخی ذکر اولنمشـدر بحر وتعلیقات ابن عابدین علیه وهندیه .

بیعده اولدیغی کبی‌اجاره‌ده دخی ایجاب وقبول آیرو آیرو

شخصدن اولمق لازمدر . يعنى شخص واحد عقدك طرفينى تولى ايده‌مز . «١٦٧» ماده‌شرحنه باق . بنـاء عليه‌متولى نفسنى وقف ايچون ايجار ايله اجرت اخذ ايتسه جائز اولماز . مكركه حاكمك امريله اوله . كذا متولى‌وقف اراضى‌يى كنـدو ايچون استيجار ايتسه جائزاولماز. مكركه حاكمدن استيجار ايده‌ويا‌وقفه خيرلو اوله انقروى فى‌الوقف القاضى‌اذا استاجر الصغير اوعبده لنفسه يجوزوان فعل الوصى‌ذلك يجوز عند الامامين‌لو بلاغبن والاب لو آجر ماله اونفسه من‌ابنه الصغير اواستاجر مال الصغير اونفسـه لنفسه يجوز لانه يملك الشراء وان‌لم‌يكن انفع فكذا اجارته بزازيه .

بوماده‌ده درت صورت واردر .

ايجاب	قبول	
ايجار ايتدم .	استيجار ايتدم	صور اربعهٔ‌مذكوره‌نك جمله‌سيله اجاره منعقد اولور .
ايجار ايتدم .	قبول ايتدم	
كرايه ويردم .	استيجار ايتدم	
كرايه ويردم .	قبول ايتدم	

متن مجله‌ده‌كى(كبى) لفظيله‌دخى اشارت اولنديغى اوزره اجاره‌ده ايجـاب وقبول الفـاظ مذكوره‌يه منحصر دكلـدر . چونكه كتب فقهيـه‌ده ذكر اولنـديغى وجهـله عاريت وهبه وتمليك لفظلريله دخى اجاره منعقد اوله‌جغى كبى بعض‌علما بيع لفظيله دخى منعقداولور ديمشلردر . چونكه عوض مقابلنده‌كى

عاريت اجاره اولوب اماعكسى بويله دكلدر . يعنى بلاعوض اجاره عاريت اولماز . «٤٠٥ ماده» شرحنه باق درر.

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه شو خانه‌مى فلان آيده شو قدر غروشه سكا اعاره وياخود شو خانه‌مك فلان آيده‌كى منا - فعنى شو قدرغروشه سكا هبه ايتدم ديوب.ه اوكمسنه دخى قبول ايتسه اجاره منعقد وصحيح وبركيمسه بو خانه‌مك بر آيلق منفعتنى شو قدر غروشه سكا تمليك ايتدم ديسه اجاره جائز اولديغى كبى بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه‌شوخانه‌مك بر آيلق منافعنى‌شو قدر غروشه سكا صاتدم ديوب اوده قبول ايتسه بعض علمايه كوره اجاره منعقد اولور هنديه‌فى الباب الاول. ووجه شيخ الاسلام الجواز بان يجعله مستعارا للتمليك مجازا لان ملك اليد سبب لملك المنفعة فيكون من قبيل ذكر السبب وارادة المسبب‌ولايق اولان بووجهله بيع لفظيله انعقاد اجاره‌نك جوازينى ترجيح ايتمكدر عبدالحليم. اماديكربعض علمايه‌كوره بيع لفظيله اجاره منعقد اولماز. لان بيع المعدوم‌باطل‌فلا يصح تمليكا بلفظ البيع والشراءدرر وشرنبلالى. كذلك صاحب درركـ نقلنه كوره حراولان بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه فلان ايش ايچون فلان آيده شو قدر غروشه نفسمى‌سكا صاتدم ديسه‌ده اوكمسنه دخى قبول ايتسه اجاره منعقد اولور «٣» ماده‌يه باق .

وكذلك بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه بو خانه‌نك هر ييللغى بر ليرايه‌در راضى اولدكمى ديسه‌ده اوده اوت ديمكله اول كيمسه

دخی اناختارینی اکا ویرسه اجاره منعقـد اولور لسان الحکام.
بیعده اولدیغی کبی اجارهده دخی قبل القبول ایجـابك تکراری
ایجاب اولی ابطال ایدوب ایجاب ثانی یه اعتبار اولنور. «١٨٥»
ماده یه باق .

مثلا آجر. شو خانه مك بر ییللغی بیك غروشه ایجار ایتدم
هر آیلغی یوزغروشه اولمق اوزره دیو ایجار ایتدکده ییلده بیك
ایکیوز غروش لازم کلور . وهر آیلغی یوزغروشه لفظیله ییللغی
بیك غروشه قولی منفسـخ اولور . شو قدر وارکه آجرك هر
آیلغی یوز غروشه دیمسی تفسیرده غلط اوزرینه مبنی ایسه ینه
ییلده یالکز بیك غروش لازم کلور . بو صورتده آجر ایجـابك
فسخنی قصد ایتدم دیو دعوی ومسـتأجر غلطی ادعا ایتدکده
سوز آجرکدر بزازیه فی الثانی فی صفتها فی تفریعات علی الاجارة
الطویله وهندیه فی الباب الثامن .

﴿ ٤٣٥ ماده ﴾

[اجاره دخی] ١٦٩ و ١٧٠ ماده لرده سبق ایدن [بیع
کبی] ومادهٔ آنفه ده کچدیکی مثللو ایکی طرفدن اولان [ماضی
صیغه سیله منعقد اولوب] ایکی ویا یالکز بر طرفدن سویلنیلان
[مستقبل] ویا امر [صیغه سیله منعقد اولماز.] «١٧١و١٧٢»
ماده لره باق لسان الحکام.

[مثلا] طرفیندن [بری]بوخانه یی شو قدر غروشه سکا
[ایجار ایده جکم دیوب دیکری استیجار ایتدم یاخود] طرفندن

[بری] بو خانه‌یی شو قدر غروشه بکا [ایجار ایت دیوب دیکری استیجار ایتدم دیسه] اشبو [ایکی صورتده دخی اجاره منعقد اولماز .] لسان الحکام . زیرا «استیجار ایتدم» و « ایجار ایتدم » صیغه‌لری ماضی ایسه‌لرده « ایجار ایده‌جکم » صیغه‌سی مستقبل و « ایجار ایت » صیغه‌سی امردر . بوندن اکلاشیلور که مثال ممثلدن فضله شی افاده ایدیور . فقط مستقبلده امر دخی داخلدر یعنی مستقبل تعبیری امره دخی شاملدر . نته‌کیم مجمع الانهر صاحبنك بیوعده «ولان الماضی ایجاب وقطع والمستقبل عدة او امر» دیو بیانی بوکا دلالت ایدر .

﴿ ٤٣٦ ماده ﴾

[اجاره] دخی بیع مثللو [مشافهه ایله] وقوع بولان ایجاب وقبول ایله منعقد [اولدیغی کبی مکاتبه ایله ودلسزك اشارت معروفه‌سیله] وقوعبولان ایجاب وقبول ایله [دخی منعقد اولور .] ٦٩ و ٧٠ و١٧٣ و ١٧٤ ماده‌لره باق اشباه

مثلا بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه‌یه فلان خانه‌نك برسنه‌لکنی شو قدر غروشه استیجار ایتدم دیو مکتوب یازوبده او کمسنه دخی مذکور مکتوب یدینه واصل اولدیغی مجلسده ایجار ایتسه صحیح اولور .

کذا دلسز کرك یازو یازمق بیلسون و کرك بیلمسون اشارت معروفه سیله مالنی آخره ایجار و آخرك مالنی استیجار ایده بیلور . اما مذکور اشارت معروفه دکل ایسه معتبر اولماز .

نته کیم دلسز اولمیا نك اشارتی دخی معتبر دکلدر . بناء علیه متن مجلهده « دلسز » و « اشارت معروفه » دینلدی .

﴿ ٤٣٧ ماده ﴾

[تعاطی طریقیله دخی] ١٧٥ مادهده ذکر اولندیغی اوزره بیع منعقد اولدیغی کبی [اجاره] ده [منعقد اولور.] مجمع الانهر زیرا جواز اجاره رضا اعتباریله اولوب یوقسه صورت لفظ ایله دکلدر . طرفندن تعاطیله تراضی بولندقده اجاره نك دخی جوازی لازمکلور . ووجه انعقا دالبیع بالتعاطی ان المعنی وهو الدلالة علی التراضی یشمل الکل وهو الصحیح عبدالحلیم . وبو وجهیله بالتعاطی وقو عبولان عقد اجاره ده ٤٥٠ و ٤٥١ مادهلر دهکی شروط معتبردر در مختار

[نته کیم شفاها] یعنی لقردیله [بازارلق اولمقسزین بوالجی و اپورینه] وشمندوفر واغوننه [واسکله قایغنه وکرا بارکیرینه بنمك]وبربرهطراش وحجامت ایتدیرمك وحمامه کیرمك [کبی که] بومثللو موادده [اجرت معلوم ایسه اولقدر و] اجرت معلوم [دکل ایسه اجر مثل اعطاسی لازمکلور .] ٤٤٣ و٤٦٢ و٥٦٥ مادهلره باق. زمانمزه ترامو ای وشمندوفر اجرتلری مواقع ومواضعه کوره معلومدر

کذا برکیمسنه غیر معین اوانی استجار ایتدکده ٤٤٩ مادهیه مبنی صحیح دکل ایکن آجر برنوع آوانی یی مستأجره تسلیم ایدوب اوده قبول ایتسه تعـاطی طریقیله اجارهٔ مبتدئه اولمق

اوزره منعقدوصحیح اولور درمختار وهندیه فی الباب الاول.

تعاطی ایله اجاره‌نك انعقادی بیعده اولدیغی کبی طرفیندن اعطایه متوقف دکلدر . « ١٧٥ » ماده شرحنه باق

تعاطی صورتیله انعقاد اجاره‌نك برصورتیده شودرکه برکمسه قیم وقفدن سنه لك شو قدر غروشه برخانه استیجار ایدوبده سنهٔ مذکوره مروروندنصکره اول کیمسه ایکنجی سنه ده بغیر عقد برمدت ساکن اولوبده قیم مستأجردن بر مقدار اجرت السه سنهٔ ثانیه نك کلیسی ایچون اجاره منعقد اولور یوقسه یالکز مأخوذ اجرتدن حصه ایچون منعقد اولمازدرمختار

﴿ ماده ٤٣٨ ﴾

[اجاره‌ده سکوت رضا وقبول عد اولنور] درمختار

٤٧٢ ماده‌نك فقرهٔ ثالثه‌سی بوماده نك فرعیدر .

٦٨ ماده نك فقرهٔ اخیره سنه باق .

[مثلا بر آدم] هر [شهریه] سی [اللی غروش کرا ایله] و٤٩٤ ماده وجهله [بر دکان استیجار ایدوبده] مذکور کرا ایله [برقاچ آی] آنده [ساکن اولدقدن صکره آی باشنده آجر] بعد ازین مذکور دکان کراسیچون آیده [اکر التمش غروشه راضی اولورایسه‌ك] بو دکانده [اوتور] التمش غروشه راضی [اولماز ایسه‌ك] بودکانی براق دید کده مستأجرانی رد ایله التمش غروشه‌راضی‌اولمم دیدکدن صکره] مذکور [دکانده مستمراً اوتورسه] وآجر ارتق ایلیشك ایتمسه [کمافی السابق

اللی غروش کرالازم اولور] بزازیه فی الفصل الثانی فی النوع الاول. زیرا مستأجر، موجرك ضم ایتدیکی زیاده یی قبول ایتمدیکنی اعلان ایتدکدن صکره موجرك سکوتی ومستأجری دکانده ترکی اولکی اجرته رضاسنه دلیلدر . تقریر مشروحدن اکلاشیلورکه مثالك بوفقره سی سکوت ، موجر جانبندن اولانه مثالدر .

[واکر] مستأجر [برشی دیمیوب] یعنی موجری رد ایله التمش غروشه راضی اولمام دیماش[و] امتعه واشیاسنی نقل ایده بیله جك قدر مدت مرور ایتدیکی حالده [دکاندن چیقمیوبده مستمراً اوتورمش ایسه] ٦٧ ماده نك فقرۀ اخیره سنه مبنی بدل اجاره یه اون غروش زیاده ایلمش اوله جغندن مذکور آیدن اعتباراً [شهریه التمشر غروش ویرمسی لازم کلور .] هندیه فی الباب الثامن.شوقدر وارکه مستأجر آجرك اول کلامندن صکره امتعه واشیاسنی نقل ایده بیله جك مدت ایچون یالکز اجر مثل ویرر . وآندن صکره کی مدت ایچون شهریه التمش غروش ویرمسی لازم کلور .

خلاصه ، موجرك التمش غروشه راضی اولور ایسه‌ك اوتور والاچیق دیمسی مستأجر طرفندن قبول یارد ایله جوابی اقتضا ایدرایکن مستأجرك سکوتی ایله برا بردکانده اوتورمسی زیاده یه رضاسنه دلیلدر . چونکه راضی اولمامش اولسه ایدی صراحةً رد ایدردی .

صورت مذکورده ده آجر بر مدت صکره مستأجردن التمش

غروش كرا استديكنده مستاجر آجره (سنك بروجه مذكور مقدما كرا استديككى بن ايشتمدم كه سكوت ايله التمش غروشه راضى اولمش اولهيم) ديسه مستاجر صاغر ايسه تصديق اولنور . والا اولنماز عملا بالظاهر درمختار

مجله نك بو مثالى بو ماده يه وسكوت مستأجر طرفندن اولانه مثالدر .

[كذلك] مثال مذكورده [دكان صاحبى] يعنى آجر بعد ازين [يوز غروشه] راضى اولور ايسه ك اوتور اولماز ايسه ك دكانى براق ديوب [ومستاجر] دخى [سكسان غروشه] راضى اولورم [ديسه و] بونك اوزرينه دكان [صاحبى] سوزنده اصرار ايتميوب يعنى سكوت ايدەرك [مستأجرى بر اغوب اودخى دكانده ساكن اولسه] يكرمى غروش اجرته ضم ايدلمش اولديغندن مذكور آيدن اعتباراً [سكسان غروش اجرت] ويرمسى [لازم اولور .] بو فقره دخى بو ماده يه وسكوت ينه آجر طرفندن اولان مثالدر .

[واگر طرفين] يعنى آجر ايله مستاجر مثال مذكورده [سوزلرنده] يعنى دكان صاحبى يوز غروش سوزنده و مستاجر سكسان غروش لقرديسنده [اصرار ايلدكلرى حالده مستاجر اودكانده [ساكن اولور ايسه] اجرت تسميه ايدلمكزين ساكن اولدى ديمك اولمغله ٤٦٢ ماده يه بناء [اجر مثل] اعطاسى [لازم كلور .] زيرا انقضاى مدت اجاره سببيله عقد اول

منفسخ اولدیغی حالده طرفینك اصراری ملابسه‌سیله عقد ثانی منعقد اولمدی ودکان ید مستأجرده بلا عقد قالدی . ودکان ایسه معدللاستغلال اولمغله اجر مثل لازم کلدی وبرده مستأجر اجاره نیتله ساکن اولدی انقروی .

مثالك بو فقره‌سی استطرادی اولوب تتمیما للفائده ذکر اولنمشدر .

غاصبك سکوتی قبول ورضاده مستأجرك سکوتی کبیدر .

مثلا : بر کیمسه خانه‌سنده غصبا اوتوران کمسنه‌یه خانه‌می بوشالت واکر بوشالتمز ایسه‌ك هر ایلغی شوقدر غروشه ایجار ایتدم دیسه‌ده غاصب یعنی او کمسنه بوشالتمزسه نظر اولنور . غاصب اول خانه او کیمسه‌نك ملکی ایدوکنی اکر انکار ایدر ایسه او کیمسه ملکیتی اثبات ایتسه بیله اجر مسمی لازم کلیه‌جکی کبی اکر مذکور خانه او کیمسه‌نك ملکی ایدوکنی اقرار ایدوب فقط اجرته راضی اولمز ایسه کذلك اجر مسمی لازم اولمز . لانه صرح بعدم الرضی وهل یجب اجر المثل وسیأتی فی الغصب انه یجب فی الوقف ومال الیتیم والمعدللاستغلال ولك ان تقول اذا انکر المالك فی المعدللاستغلال لایکون غاصبا ظاهرا سائحانی ای فلا یلزمه اجرة لما سیأتی انه لو سکن المعدللاستغلال بتأویل ملك لایلزمه اجر رد محتار .

اما صورت ثانیه‌ده سکوت ایدر یعنی اجرته راضی اولمم دیمز ایسه بو ماده حکمنجه رضا وقبول عد اولنه‌رق اجرت

لازم کلور . لوجود الالتزام بسبب عدم التفریغ مجمع الانهر
هذا هو الصحیح مع انه تعلیق بعدم التفریغ درمختار فی البیع
ولعل وجه صحته انه لما کان التفریغ واجبا علی الغاصب فی الحال
فاذا لم یفرغ صار راضیا بالاجاره فی الحال کانه علقه علی القبول
فقبل رد محتار

مجلهده آی باشنده دنیلدی . زیرا آجر مثال مذکورده‌کی
سوزی ای باشنده دیمیوب بلکه ٤٩٤ ماده‌نك اوچنجی فقره‌-
سنده‌کی مدت کچدکدنصکره دیسه ومستأجر دخی برشیٔ دیمیوب
دکانده ساکن اولسه اول ای ایچون اولکی اجرتدن بشقه
برشیٔ لازم اولماز .

نته‌کیم موجر مدت اجارهده بوسوزی سویله‌سه‌ده مستأجر
سکوت ایلسه زیادهٔ اجرته رضا عد اولنماز .

مثلا برکیمسه خانه‌سنی بر سنه مدتله دیکر کمسنه‌یه ایجار
ایتدکدنصکره اوچنجی آیده موجر شوقدر زیادیه راضی اولور
ایسه‌ك اوتور والاجق دیسه‌ده اوده سکوت ایلسه زیاده‌یی قبول
ایلمش اولماز . زیرا اجاره ذاتا منعقد اولمش اولدیغندن سکوت
ایله تکرار منعقد اولدی دینلمز ویاخود مستأجر سکوت ایله
ضم اجرته راضی اولدیغنه حکم اولنماز . نته‌کیم مادهٔ آتیه
شرحندن منفهم اولور .

﴿ ماده ٤٣٩ ﴾

[بعد العقد بدلك] یعنی عقد اجاره ایدلدکدنصکره بدل

اجاره‌نك [تبدیل ویا تزیید ویا تنزیلی ایله تکرار بازارلق] وعقد اجاره تجدید [اولندقده] عقد اول منفسخ و[عقد ثانی معتبردر.] تقول بهجه. نته‌کیم ۱۷٦ ماده ده ذکر اولندیغی اوزره بیعده دخی اویله ایدی. مثلا برکیمسه بر دکانی شهریه کموش پاره یوز غروشه ایجار ایتدکدنصکره التون پاره یوز غروشه ویاخود سیم یوز یکرمی ویا سیم طقسان غروشه ایجار ایتسه عقد اول منفسخ وعقد ثانی معتبردر.

نته‌کیم برکیمسه خانه‌سنك بر ییللغنی اون ایکی آلتونه دیکر کمسنه‌یه ایجار ایتدکدنصکره بر شخص آخر موجره بر آلتون زیاده ویرمکله آکا ایجار ایدوب بعده ینه او کمسنه برلیرا زیاده ایتمکله موجر آکا یعنی او کمسنه‌یه ایجار ایلسه اجارهٔ اولی منفسخ واجارهٔ ثانیه معتبر اولور من المحل المزبور.

مجله‌ده تزیید ایله دینلمسی وعد تزییددن احتراز ایچوندر. یعنی تزیید اولنمیوب فقط تزیید وعد اولنسه حکمی یوقدر.

مثلا برکیمسه سکهٔ مغشوشه مقابلنده مکاریدن برحیوان استیجار ایله یولده کیدرکن مکاری سکهٔ خالصه ایسترم دیدیکنده ویاخود اجرتك تزییدی طلبنده بولندیغنده مستأجر «ایستدیکك کبی یاپارم» ویاخود چنان کنم که توخواهی دیسه وعد مجرد اولدیغندن بر شی لازم کلمز. «۸٤» ماده شرحنه باق هندیه فی الباب الثامن.

بو ماده ده اجرتك تزیید وتنزیلي ایله بازارلق دینلمکده

ایسه‌ده بازارلقسز یعنی عقد اول باقی اوله‌رق دخی تزیید وتنزیل اولنور. شو حالده تکرار بازارلق تعبیری قید احترازی دکلدر . نته‌کیم بو اصول بعده دخی جاری ایدی ٢٥٥ ماده‌یه باق . تزیید مذکور بروجه آتی تفصیل اولنور . شویله‌که مستأجر اجرتی زیاده ایتدکده زیاده اکر مجهول ایسه صحیح اولماز . ٤٥٠ ماده‌یه باق . اکر معلوم ایسه نظر اولنور . مأجورك جنسندن زیاده ایدر ایسه صحیح اولماز . «٤٦٣» ماده شرحنه باق . وجنس مأجورك خلافندن ومدت اجاره‌ده زیاده ایدر ایسه صحیح اولور. کرك مدت اجاره اولنده زیاده ایتسون وکرك اوسطنده . « ٢٥٥ » ماده‌یه باق بزازیه فی الثامن من الاجارة فی اجارة الوقف .

بووجهله بعض مدت مرور ایتدکدن صکره زیاده اولندقده قیاس اولان زیاده باقی مدت ایچون اولمقدر . فقط امام محمد زیاده مذکوره کچن مدت ایله باقی مدت اوزرینه منقسم اولمسنی استحسان ایتمشدر .

اما مدت اجاره‌نك کاملاً مروروندن صکره زیاده ایدر ایسه صحیح اولماز. زیرا محل عقد فوت اولمشدر درمختار ورد محتار. نته‌کیم مبیع تلف اولدقدنصکره ثمن مبیعك تزییدی جائز اولمدیغی ٢٥٥ ماده شرحنده ایضاح اولنمغله اورایه مراجعت اولنه. بروجه مشروح تزیید اجرت جائز اولدیغی کبی اجرتك حط وتنزیلی دخی جائزدر. لان الحط من الموجر عبارة عن

ترك بعض الاجرة وهو جائز حموى. بونك تفصيلنه بروجه آتى مبادرت اولنور. شويله كه آجر اجرتى حط وتنزيل ويا بر مقداراندن مستاجرى ابرا ايتدكده نظر اولنور. اجرت اكر دين ايسه جائز اولور. وبو حط مدت اجاره ده وقوعبولور ايسه اصل عقده ملتحق اولور. «٢٥٦» ماده يه باق. ومدت اجاره مروروندن صكره وقوعبولور ايسه اصل عقده ملتحق اولماز حموى. اما اجرت عين ايسه ابرا صحيح دكلدر اشباه.

معلوم اولمليدركه زياده ايكى وجهله اولور. برنجيسى مستأجردن اولوركه مجله ده بيان اولنسان بودر. ايكنجيسى موجردن اولور. كتاب بيوعده بو ايكى مسئله نك نظيرى يعنى ثمن مبيعك تزييد وتنزيلى ذكر اولنديغى كبى مبيعك زياده سنه دائر مسائل دخى ذكر اولنديغى حالده بوراده نه بو ايكى مسئله نه ده مأجورك تزييدينه دائر مسائل ذكر اولنمامش اولمغله تتميما للفائده مأجورك تزييدى حقنده كى مسئله دخى بروجه آتى بيان اولنور. شويله كه آجر مأجورى زياده ايتدكده اكر مجهول ايسه صحيح اولماز. «٤٤٩» ماده يه باق. واكر معلوم ايسه صحيح اولور. زياده كرك جنس مأجوردن اولسون وكرك اولمسون. «٢٥٤» ماده يه باق هنديه فى الباب الرابع عشر.

❁ ٤٤٠ ماده ❁

[اجارۀ مضافه صحيح ووقتى] يعنى مبدأ اجاره [حلولندن

اول لازم اولور.] ٨٢ ماده شرحنه باق رد محتار فى البيع فى ومانصح اضافته. شوقدركه وقت مذكور كلمه‌دن اول مأجورك مستأجره تسليمى لازم كلمز . معلوم اولەكه اجارۀ مضافه‌نك صحتنده فقها، اختلاف ايتمشلر . شيخ ظهيرالدين اجارۀ مذكوره‌نك عدم جوازينه وصاحب المحيط وصدر الاسلام ايسه جوازينه قائل اولمشدر. ايمدى مجله‌ده «صحيح» عباره‌سيله قول ثانى ترجيح ايدلدى . بوندن صكره فقها، اجارۀ مذكوره‌نك لزومنده اختلاف ايتمشلردر . شويله‌كه قاضيخان كبى بعض علماء اعلام اجارۀ مذكوره‌نك عدم لزومنه قائل اولدقلرى حالده امام محمد رحمه الله تعاليدن بر روايتده مشاراليه لزومنه قائل اولمشدر . ايمدى مجله‌ده « . . لازم اولور.» دنيلمسيله بو ايكنجى قول قبول ايدلمشدر ووجه اللزوم ان العقد انعقد فيما بين المتعاقدين وان لم ينعقد فى حق الحكم فالآجر بالنقض يريد ابطال العقد المنعقد حقا للمستأجر فلا يقدر على ذلك وعلى هذه الرواية يملك الاجرة بالتعجيل فى هذه الاجارة شبلى.

بو ماده‌ده ايكى حكم واردر . حكم اول اجارۀ مضافه‌نك صحيح اولمسيدر عبدالحليم. كقوله آجرت دارى هذا غدا بكذا شهرا وما اشبهه فانه جائز رد محتار . بوكا آنى الذكر مسئله تفرع ايدر .

شويله‌كه بر كيمسه‌سنى استيجار ايتدم يارين بو البسه‌مى

دیکمك اوزره دیو استیجار ایتدکده درزی بوکون دیکسه اجرت آله‌مز. زیرا اضافت صحیح اولمغله وقت کلمه‌دن اول اولان عملنده درزی متبرع اولور هندیه فی الباب السادس

حکم ثانی. اجارهٔ مضافه‌نك لزومیدر. آتیده‌ذکر اولنه‌جغی اوزره اختلاف فقها بو حکمده‌در رد مختار بوکا دخی فقرهٔ آتیه تفرع ایدیور.

[بناءً علیه احد عاقدین مجرد] اجاره‌نك [وقتی] یعنی مبدئی هنوز [کلدی دیو اجاره‌نی فسخ ایده‌مز.] تفریع مذکوردن مستفاد اولدیغی اوزره بو لزوم ایکی جانبدندر. یعنی هم موجر وهمده مستأجر طرفندندر زیرا ١١٤ ماده شرحنده اشعار اولندیغی اوزره اجاره ایکی طرفدن لازم اولان عقوددندر.

کذلك وقتی کلدی دیو آجر مأجوری آخره بیع ویاهبه وتسلیم ایتسه ٥٩٠ ماده‌ده ذکراولندیغی اوزره مستأجر حقنده نافذ اولمز. لان حق المستأجر ان لم یثبت فحق ان یثبت

کذلك بر کیمسه حیوانی یارینکی کون استعمال اولنمق اوزره بر کمسنه‌یه ایجار ایتدکدن صکره دیکر بر شخصه دها ایجار ایتسه ٥٨٩ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره ایجار ثانی معتبر اولمز. یعنی وقت کلدیکنده مستأجر اول، اجارهٔ ثانیه‌یی نقض ایلر بزازیه فی الفصل الثانی قبیل تفریعات علی الاجارة الطویلة.

اجارهٔ مضافه‌نك صحتنده شبهه یوقسه‌ده لزومنده اختلاف اولنمش یعنی بعض علما لازمدر وبعض علما لازم دکلدر دیمشلرایسه‌ده

مجله قول اولی اختیار ایلمشدر قول ثانی‌یه کوره اجارهٔ مضافه‌نك وقتی کلدین موجر مأجوری صاتسه نافذ واجاره باطل اولور. لانه لاحق للمستأجر حالا من المحل المزبور.

اجاره بو وجهله مضافه اوله‌رق صحیح اولدیغی کبی فسخ اجاره دخی مضاف اوله‌رق صحیح اولور.

مثلا کله‌جك آیك ابتداسنده اجاره‌یی فسخ ایتدم دیدکده مذکور آی ابتداسنده اجاره منفسخ اولور. ٤٩٤ ماده‌ده واکر اثنای شهرده شهر آتی ابتداسندن اعتبارا فسخ ایتدم دیسه شهر آتی حلولنده منفسخ اولور دنیلمسی بوکا مبنیدر.

اما اجارهٔ معلقه صحیح دکلدر. زیرا تملیکاتك شرطه تعلیقی باطل اولوب اجاره‌ده ایسه منفعت واجرتك تملیکی بولنمغله بونده تملیکاتدن اولور رد محتاز

مثلا بر کیمسه اکر فلان کمسنه کلور ایسه خانه‌می سکا ایجار ایتدم دیوبده او کمسنه کلیویرسه بیله اجاره‌نك حکمی یوقدر «۸۲» ماده شرحنه باق.

﴿ ٤٤١ ماده ﴾

[اجاره صحیح] ولازم [اوله‌رق منعقد اولدقدن صکره بشقه‌سی اجرته نقدر ضم ایتسه] ولوکه اضعافا ضم ایلسه [آجر مجرد بونك] ویاخود موجب فسخ اولمیان عذرلر [ایچون اجاره‌یی فسخ ایده‌من] کرك قبل مرور المده اجرته ضم ایدلسون

وكرك مدت اجاره‌نك برمقداری مروروندن صكره ضم ايدلسون اشـباه فی الاجاره وحموی ومأجور كرك ملك اولسون وكرك وقف اولسون علی افنـدی . زيرا اجاره ، كرك منجره اولسون وكرك مضـافه اولسون جانبنـدن لازم عقـد اولوب بناءً عليه احد عاقدين آنی بلا عذر فسخ ايده‌من . « ٤٤٣ » ماده‌يه باق . وقال الشـافعی لانفسـخ الاجارة بالا عـذار الا بالعيب لان المنـافع عنده بمنزلة الاعيان ومذهب شريح ان الاجارة غير لازمة ولكل واحد منهما فسخهما لانها اجيزت للضرورة كالعارية ولاحاجة الی اثبات صفة اللزوم فينفرد كل واحد منهما بالفسخ من غير عذر كالعارية زيلعی

كذا بر كيمسه طاپوايله تحت تصرفنده‌اولان ترلايی بغدای زرع ايتمك اوزره آخره ايجار ايتمشيكن نادم اولوب قبل تمام المدة فسخ ايده‌من فتاوای جديده

بو ماده‌ده ذكر اولنديغی وجهله ضم اجرت موجر ايچون موجب فسخ اولمديغی كبی اجرتك تنزيلی دخی مستاجر ايچون سبب فسخ اوله‌ماز .

مثلا اجاره صحيح اوله‌رق منعقد اولدقـدن صكره اجرت تنزل ايتسه يعنی مثلا شهری الی غروشه استيجار اولنان وقف ويا ملك مال يكرمی غروشـه اينسـه مسـتاجر فسخ ايده‌من تنقيح . زيرا مستأجر آكا رضی اولمش ايدی رد محتار

كذلك مستأجر استيجار ايلديكی دكان مثللو ديكر دكانی ويا

دها ایوسف اهون اجرتله بولسه ویاخود مکاری دها زیاده اجرتله مشتری وطالبی بولسه اجاره‌یی فسخ ایده‌مز. لانا لو جعلناه عذر اما سلمت اجارة اصلا بزازیه

وکذلك بر خانه‌ده مستأجراً اقامت ایدن کیمسه بشقه بر خانه صاتون آلمغله اوراىه نقل ایتمك ایسته‌سه اجاره‌یی فسخ ایده‌مز «٤٠٦» ماده‌یه باق. شو قدر وارکه بر کیمسه مثلا فلان محله قدر دوه استیجار ایتمشیکن کندوسی دوه‌اشترا ایتدکده اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور. زیرا مستأجر خانهٔ مأجوری بشقه‌سنه ایجار ایده‌بیلور. «٥٢٨» ماده‌یه باق. امادوه‌یی ایده‌مز. ٥٥١ و ٥٨٧ ماده‌لره باق بزازیه فی السابع فی فسخها فی الفصل الاول والثانی من الاجارة

تفصیلات آنفه‌دن اکلاشیلورکه لزوم اجاره هم آجر همده مستأجر حقنده ایسه‌ده متن مجله یالکز آجر حقنده‌کی لزومه دائر مسئله‌یی بیان ایدیور. حالبوکه بعده ایکی طرفدن لزومنی بیان ایلمش ایدی. «٣٧٥» ماده‌یه باق.

بوراده بیان اولنان منافع اعیانه اوزرینه وارد اولان عقد اجاره‌نك لزومیدر. عملی یعنی منافع آدمی اوزرینه وارد اولان اجاره دخی کذلك هم مستاجر وهمده اجیر حقنده لازمدر.

بناءً علیه بر کیمسه بویامق ایچون بویاجی‌یه الیسه ویردکدن صکره بویامه‌یه بکا رد واعاده ایت دیو بویاجی‌یه امر ایدوبده

بویاجی دخی رد ایتمیوب یدنده بلا تعدولاتقصیر تلف اولسه
ضمان لازم اولمز. زیرا مستأجر یالکز اوله‌رق بلا عـذر فسخ
اجاره‌یه مقتدر اولمامغله «بویامه» دیدکدنصکره عقد اجاره ینه
باقی اولدیغندن بلا تعدولاتقصیر تلفی موجب ضمان دکلدر در-
مختار ورد محتار.

[فقط] وقفك ویا صغیرك مالنی ایجـارك جواز وصحتنده
اجرتك اجر مثل ویا اجر مثلدن اکثر اولمسی شرط اولدیغنه
بناءً [وصی یا متولی] یاخود بیت‌المال مأموری [یتیمك ویا
وقفك] یاخود بیت‌المالك [عقارینی] ویا بشقه بر مالنی بووقفك
غله‌سی کرك متولینك اولسون کرك بشقه‌سنك اولسون [اجر
مثلندن نقصان] یعنی غبن فاحش [ایله ایجار] وتسلیم [ایدـه]
٥٨ ماده‌یه مبنی [اجاره فاسد اولوب] مسـتأجر انقضای مدت
ایله استیفای منفعت ایتدکده آنك اوزرینه بالغا ما بلغ [اجر
مثلك اکمالی لازم کلور.] علی ما اختاره المتأخرون من المشایخ
حموی. اذلیس لکل من المتولی وولی الصغیر ولایة الحط انقروی.
سواء کانت معدة للاستغلال اولم تکن احتیاطـا فی امر الوقف
انقروی. اکر اجرمثل‌ضمان نقصاندن اکثرایسه. الا اذا انتقص
المنزل بسکنی المستأجر وکان ضمان النقصان انفع للیتیم والوقف
او نقصها المزارعة وکان ضمان النقصان انفع فحینئذ یجب ضمان
النقصـان انقروی. نته‌کیم ٥٩٦ ماده شرحنده بیـان اولنور.
مذکور مال کرك منقول اولسون وکرك عقار اولسون یوقسه

اجر مثلك اكمالى وصى ويا متولى اوزرينـه لازم كلمز كفوى وخيريه. وقال ابو السعود فى الجواب بر روايتده نصف متولى يه ونصفى مستأجره تضمين اولنور فتاواى خانيه ده قول اول اصحاب حنفيه يه اوفقدر امافتوى قول ثانى اوزره در ديو مسطوردر هامش انقروى. بو حالده بر آدم بو اجاره نك غبن فاحش ايله اولديغنى ادعا ايتسه مجرد دعواى مذكوره سيله بو اجاره نك غبن فاحش ايله وقوعنه حكم اولنه ميوب بلكه بوتقديرده اهل خبره وامانتك قولنه مراجعت اولنور حموى واشباه. بوصورتده اهل خبره دن ولوكه بر آدم غبن فاحش ايله ايجار اولديغنى اخبار ايتسه شيخينه كوره كفايت ايدر. خلافا لمحمد رحمه الله تعالى

يوقسه بر ايضاح بالا بر كيمسه، ايجار مذكور غبن فاحش ايله ايدوكنى ادعا ايتسه بلااخبار قبول اولنمز. زيرا اول كيمسه، اجنبى ايسه مأجورى استيجار ايده جكى تهمتى ايله متهم اوله جغى كبى عاقد ايسه استخلاص ايله ديكره ايجار ايده جكى تهمتى ايله متهم اولور. ومع ان الاصل فى العقود الصحة رد محتار

و وقت ايجارده خصم شرعى يوغيكن ايكى كيمسه نك اجر مثليله ايجار اولندى يولنده كى اخبارلرى معتبر دكلدر. و بلكه وصى يامتولى وقت عقدده بدل ايجار اجر مثل ايدوكنى اقرار ايتسه‌ا بيله ينه اقرار مذكورك حكمى يوقدر، اجاره فاسد اولور دنيلمسندن دخى مستفاد اولوركه بو عقد قابل اجازت دكلدر . يعنى مثلا برولى صغيرك مالنى غبن فاحش ايله آخره

ایجار ایتدکدنصکره صبی مرقوم بالغ اولوب بو اجاره‌یه اجازت ویرسه نافذ اولماز لان هذا عقد لا مجیزله حالة العقد کفوی

بو کبی غبن فاحش ایله مال وقف ایجار اولندقده ایش حاکمه دوشر ایسه حاکم اجاره‌یی فسخ ایلر بوندنصکره اجر مثل ویا اجر مثلندن زیاده ایله مستأجر اوله ایجار اولنه‌بیله‌جکی کبی شخص آخره دخی ایجار اولنه‌بیلوب یوقسه ٥ وقت عقدده اجر مثل ایله ایجار اولندیغی حالده بعد العقد اجرتك تزایدی صورتنده اولوب آتیده بیان اولنه‌جغی وجهله ٥ هر حالده مستأجر اوله تکلیف و آکا عرض اولنمق لازم کلمز حموی ورد محتار. ومتولی امین ایکن غبن فاحش ایله ایجاری سهو وغفلتدن طولایی وقوعبولمش ایسه متولی تولیتنده ابقا اولنوب اما متولی امین دکل ایسه تولیتدن اخراج اولنه‌رق دیکری تعیین قلنور کفوی .

بر متولی بو وجهله غبن فاحش ایله وقفی ایجار ایتسه ینه کندوسی قبل تمام المدة اجاره‌یی فسخ ایدرك اجر مثل ایله آخره ایجار ایده‌بیلور علی افندی. وکندو طرفندن تمام اولان شیئك نقضنه سعی ایتمك اولمغله ١٠٠ ماده حکمنجه سعیی مردود اوله‌جغندن فسخ اجاره ایده‌مز دنیله‌مز . زیرا اجارهٔ مذکوره تمام اولمامشدر. وتمام اولمدیغنه دلیل دخی مجله‌ده ذکر اولندیغی اوزره اجاره‌نك فاسد اولمسیدر .

شرحاً دخی اشارت اولندیغی وجهله مدت اجاره تمامیله

منقضی اولدقده اجر مثل لازم کلوب اما مدت اجاره‌نك یالکز بعضیسی مرور ایدوبده متباقی مدت ایچون طرفین بدل ایجاری اجر مثلنه ابلاغ ایتسه‌لر مرور ایدن مدت ایچون اجر مثل وباقی مدت ایچون اجر مسمی لازم کلور.

مجله‌ده‌کی نقصان تعبیری غبن فاحش ایله تفسیر اولندی. زیرا یتیمك یا وقفك مالی غبن یسیر ایله ایجار ایدلسه فاسد اولماز. فلیس للمتولی ان یخرج الاول قبل انقضاء مدت الاجاره حموی .

و برده مجله‌ده غبن تعبیری احترازیدر . چونکه یتیمك یا وقفك مالی اجر مثلندن زیاده ایله ایجار اولندقده اجاره ینه صحیح اولور .

اجاره‌ده غبن فاحش وتعبیر دیکرله نقصان فاحش خمس مقداری یا دها زیاده اولان نقصان اولوب غبن یسیر وتعبیر دیکرله نقصان یسیر خمسدن دون اولان نقصاندر . یعنی اونده بر غبن یسیر واونده ایکی غبن فاحشدر.

مثلا اجر مثلی اون ایکی غروش اولان مال یتیم اون بر غروشه ایجار ایدلسه غبن یسیر اولوب اما اون غروشه ایجار اولنسه غبن فاحش اوله‌جغی کبی اجر مثلی اون غروش اولان بر مالی صبی ایچون اون بر غروشه استیجار اولنسه غبن یسیر اولوب اما اون ایکی غروشه استیجار اولنسه غبن فاحش اولور انقروی .

بيت المال اراضيسی، وقف وايتام اراضيسی كبيدر. «٣٥٦»
ماده‌نك فقرۀ اخيره‌سنه باق . بناءً عليه بيت المال اراضيسی اجر
مثلندن دون بدل ايله يعنی غبن فاحش ايله ايجار ايدلسه فاسد
اولور . بونده ايجار وقف ، مطلق اوله‌رق ذكرندن مستفاد
اولور كه ايجار مذكور كرك اجارۀ واحده ايله اولسون كرك
اجارتين ايله اولسون اعمدر . حتی بر كيمسه متوليسی اولديغی
وقفی اجر مثلندن نقصان فاحش ايله اجارۀ معجله ومؤجله ايله
بر كمسنه‌يه ويرسه اجاره فاسد اولور . بو تقديرده اول
كيمسه‌نك يرينه بر شخص متولی اولدقده او كمسنه‌يه اجر
مثلك تكميلينی تكليف ايلر . اكمالندن امتناع ايتدكده
اجاره‌يی فسخ ايده‌رك او كمسنه‌نك ويرديكی معجله‌دن
متصرف اولديغی ايامده اولان اجر مثلی مقدارندن زياده‌سنی
رد ايدوب اجر مثل ايله آخره ايجار ايدر . فقرۀ مذكوره‌نك
شرحی صره‌سنده اشارت اولنديغی وجهله اجر مثلك اكمالی
مستأجر اوزرينه لازم كلور يوقسه مستأجر المستأجر اوزرينه
دكل .

مثلاً متولی، وقفی غبن فاحش ايله بر كيمسه‌يه ايجار
ايتدكدن صكره اول كيمسه دخی ديكر كمسنه‌يه ايجار ايتسه اجر
مثلك اكمالی مستأجر اوله يعنی اول كيمسه‌يه لازم كلور. يوقسه
مستأجر ثانی‌يه يعنی او كمسنه‌يه لازم كلمز .

بونده ايجار تعبيری استيجاردن احتراز ايچون دكلدر .

چونکه مال یتیم و مال وقفك غبن فاحش ایله ایجاری صحیح اولمدیغی کبی یتیم یا وقف ایچون بر شی استیجار اولندقده اجر مثلیله استیجاری لازم کلوب یوقسه وصی یا متولی اجر مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله زائد بر کرا تسمیه‌سیله یتیم یا وقف ایچون بر شی استیجار ایلسه صحیح اولماز . اما زیادهٔ یسیره اجاره‌نك صحتنه خلل ویرمز . وکذا استیجارهم و شراؤهم ان کان علی المعروف جاز علی الصغیر والصغیرة وان کان اکثر قدر مالا یتغا بن الناس فیه جاز علیهم ولا یجوز علیهما کفوی . بناءً علیه متولی عمارت مسجد ایچون اجر مثلندن فاحش فضله اجرت ایله بر دولکری استیجار ایله اجرتنی مال وقفدن تأدیه ایلسه وقف ایچون اجاره منعقد اولمیوب نفسیچون منعقد اوله‌جغندن دولکره ویردیکی اجرتی ضامن اولور انقرووی .

زیادهٔ فاحشه، خمس یادها زیاده مقدار فضله اولان اجرت اولوب زیادهٔ یسیره ایسه خمس مقدارندن اقل اولان زیاده‌در .

معلوم اوله که مجله‌نك بو فقره‌سنده وقفك وقت ایجارنده نقصان فاحش ایله ایجار اولنمسی مسئله‌سی بیان اولنیور . اما متولی وقف عقاری اجر مثلیله واجارهٔ صحیحه ایله ایجار ایتدکدن صکره اول عقارك اجرتی هرکس رغبت ایده‌جك مرتبه تزاید ایتسه یعنی تزاید ایتدیکی زمانده اول عقارك اجر مثلی تزاید ایتدیکی مقدار اولسه متولی فسخ اجاره ایده‌رك و مستأجر امتناع ایدر ایسه حاکمه بالمراجعه فسخنی تحت حکمه آلدیره‌رق

فی الحال اولان اجر مثلیله قبول ایتدیکی حالده مستأجر اوله
و مستأجر اول، قبول ایتمدیکی تقدیرده آخره ایجار ایدر.
و حاکمه مراجعت وقوعنده حاکم بو اجاره‌یی فسخ ایدر. ولوکه
اولجه اجر مثلیله ایجار اولنمغله حاکم جنلی صحتیله حکم ایتمش بولنه.
لانه حکم غیر صحیح حموی زیرا اجرتك زیاده‌سیله فسخ حادثهٔ
اخری اولوب اولجه بونکله حکم واقع اولمامش ایدی. و مستأجر
اول اجر مثل مذکور ایله قبول ایدنجه بشقه‌سندن احق اولور.
فقط متولی فسخ اجاره ایتمینجه حموی بر موضعده وکذا
انقروی مقدما تسمیه اولنان اجرتدن زیاده بر شی لازم کلمز
دیمش. واقعا تاتار خانیه‌ده و اذا زاد اجر المثل یعتبر وقت العقد
فاذا کان المسمی وقت العقد اجر المثل فلا یعتبر التغییر بعد ذلك
دیو بیان اولنمش ایسه‌ده بو بیان خلاف مفتابه ایدوکی ذکر
اولنمشدر حموی.

زیادهٔ فاحشه ایله تزاید بحر رائقده وکذا تنقیح وخیریه‌ده
اونده ایکی دیو تفسیر اولندیغی حالده حصیریده اولکی بدل
ایجارك نصفی مقداری دیو تصریح اولنمش وعلامهٔ بیری وحامدیه
حصیرینك بیانی قبول ایلمشلردر مختار وتنقیح.

مثلا متولی بر وقف ارضی اوچیوز اون بر سنه‌سی محرمندن
اعتباراً اوچ سنه مدت و وقت ایجارده اجر مثلی اولان سنوی
بیك غروش اجرت ایله آخره ایجار ایتدکدن صکره اوچیوز
اون بر سنه‌سی ختامنده اجر مثل سنویسی ایکیبك غروشه

تزايد ایتسه متولی اجاره‌یی فسخ ایده‌رك سنوی ایکییك غروشله ایجار ایده‌بیلیر. فقط متولی فسخ اجاره ایتمدیکجه مستأجر اوزرینه بیك غروشدن زیاده بر شی لازم کلمز.
وهل المراد انها یفسخها القاضی او المتولی او بحکم القاضی جزم صاحب انفع الوسائل بالثانی و انما یفسخ القاضی اذا امتنع الناظر عنه.

فقط بو مسئله‌نك تفصیلاتنه بروجه آتی ابتدار اولنور. شویله‌که بو وجهله اجارهٔ صحیحه ایله ایجار اولنان مأجور وقفك تزاید اجرتندن طولایی حاکم یا متولی فسخ اجاره ایتدکده وقت زیاده‌ده مأجور ملك مستأجردن خالی ایسه «مأجور خانه یا دکان یا بوش اراضی اولمق کبی» متولی، مستأجر اوله عرض وتکلیف ایلر. زیادهٔ عارضه ایله قبول ایدر ایسه غیریسدن احق اولور. و وجهه ظاهر فان المسوغ للفسخ هو الزیادة فحیث قبلها الاول زال السبب المسوغ مع بقاء مدة الاجارة فیکون الاول احق من غیره و کذلك یکون الاول احق اذا انقضت مدة اجارته وکان له فی الارض عمارة اوغراس وضعه بحق هامش تنقیح. و زیادهٔ مذکوره وقت قبولدن اعتباراً لازم کلوب یوقسه اولکی مدت اجاره‌دن اعتباراً لازم کلمز. یعنی وقت فسخه قدر کچن مدت ایچون مستأجر آنجق اجر مسمی ویرر. ومستأجر اول قبول ایتمز ایسه متولی آنی آخره ایجار ایدر. و مستأجر زیادهٔ اجر مثلی انکار ایله زیاده ادعاسی

اضرار اولدیغنی دعوی ایلسه زیادهٔ اجر مثل بینه ایله اثبات اولنمق لازم کلور. زیرا سوز منکر و بینه مدعینکدر. و بر شیئك حالی اوزره بقاءی اصلدر. ۷٦ و ٥ ماده‌لره باق رد محتار.

و مأجور، ملك مستأجر ایله مشغول ایسه مثلا مأجور ارض اولوبده مستأجرك آنده هنوز ادراك ایتمدك اکینی بولنسه مدت اجاره کرك هنوز باقی اولسون و کرك منقضی اولسون اکین حصاد اولنمدقجه غیره ایجار اولنه‌ماز. زیرا مأجورك ملك مستأجرایله بحق مشغولیتی غیره ایجاره مانعدر. بحق دینلدی. زیرا بحق اولمسه غاصبك واجارهٔ فاسده ایله مستأجرك زرعی کبی غیره اجاره‌یه مانع دکلدر. چونکه بومشغولیت مانع تسلیم اوله‌ماز. بو صورتده زیادهٔ عارضه مستأجر مرقوم اوزرینه ضم اولنورده وقت حصاده قدر بو وجهله ابقا اولنور. و وقت زیاده‌دن اولکی مدت ایچون اجر مسمی لازم کلور. و مأجور ارض اولوبده انده مستأجرك بناسی یا مغروسانی کبی نهایت معلومه‌سی بولنمیان شی ایله مشغول اولسه مدت اجاره هنوز باقی اولدقده آخره ایجار اولنه‌میوب ارض مزروعه‌ده اولدیغی کبی مستأجراوزرینه زیاده ضم اولنور. اما مدت اجاره منقضی اولمش ایسه «مشاهرة ایجار اولنوبده شهرك ختام بولمسی کبی» متولی، زیادهٔ عارضه ایله قبول ایتدکده مستأجر اوله ایجار ایدر. ایتمز ایسه فسخ اجاره ایدرك غیره ایجار ایلر.

بو تفصیلاتدن صکره رد المحتار صاحبی دیمشدرکه مستأجر

اوزرینه زیادهٔ عارضه‌نك ضمی، مستأجر مرقوم زیادهٔ مذكو-
ره‌نك ضمنی قبول ایلدیكی صورتده اولوب اما قبول ایلمز ایسه
صیانة للوقف قلع اولنوب غیره ایجار اولنور. وبرده ضم زیاده
ارضك اجرتی فی نفسها زیاده لندیكی صورتده اولوب اما مستأ-
جرك مثلا آنده بناسی سببیله اجرت زیاده‌لنسه مستأجر اوزرینه
اصلا ضم زیاده ایدیله‌مز. زیرا زیاده كندی ملكنده حاصل
اولمشدر. اما اجرمثلی تزاید ایتمدیكی حالده بعض كمسنه‌لر تعنتا
ولغرض اجرتی زیده ایتسه‌لر زیادهٔ مذكوره‌یه التفات وفسخ
اجاره اولنه‌مز. بوصورتده مستأجر زیاده‌مزبوره‌نك زیادهٔ تعنت
واضراراولدیغنه اقامهٔ بینه‌ایده‌جك اولسه بینه‌قبول‌اولنوب زیادهٔ
مذكوره قبول اولنماز تنقیح. وتعنتا زیاده انجق بر یا ایكیسنك
قبول ایده‌جكی زیاده دیو تفسیر اولنمشدر حموی.

فقط بومسئله‌نك حكمی ملكده جاری اولماز. ولوكه مالك
یتیمك اوله.

مثلا بر كیمسه ملك عقارینی بر سنه مدتله شهری یوزر
غروشه ایجار ایتدكدن صكره اوچنجی آیده مذكور دكانك
بدل‌ایجار مثلی شهری اوچیوز غروشه ترقی‌ایتسه بوندن طولایی
موجر فسخ اجاره ایده‌مز وشهری یوز غروشدن زیاده‌اجرت
طلب ایلیه‌مز.

صدر مسئله‌ده اجارهٔ صحیحه دینلدی زیرا اجاره، فاسده
اولور ایسه اشباهده مذكور اولدیغنه كوره متولی فسخ ایدرك

دیلدیکنه ایجار ایده‌بیلور. بنی بوصورتده مستأجراوله تکلیف شرط دکلـدر. اذلا حق‌له. اقول فی الغیاثیـة ولو آجره باقل وجب الاقل فان جاء آخر یستأجر باکثرفله الا ان یستأجره الاول باجر مثله انتهی وهو یفـید انه یعرض علیه فیما اذا کانت الاجارة بدون اجر المثل مع انها فاسدة حموی

« لاحقه »

بو ماده فسخ اجاره‌یی تجویز ایتمـیان وکندوسـیله اجاره منفسخ اولمیان اعذارك بیـانی ایچون اولمغله تتمیماً للفائده اعذار مذکوره‌نك بعضیلرینك ذکری مناسب کورلدی.

١ — مستأجر فاسقدر خانهٔ مأجورده زنا ولواطه مثللو منهیات ومحرماتی ایشـلیور دیو آجر ویا قوکشولر فسخ اجاره ایده‌مزلر. بالـکه مستأجره نصح وپند ایله حال معروفه ارجاعه غیرت ایدیلور. آنجق جواهرده مذکور اولدیغی وجهـله ذات حضرت پادشـاهی آنك خانهٔ مذکوردن اخراجنـده مصلحت مشاهده بیوردقلرنده اخراج بیوررلر انقروی

٢ — بر کیمسـه اوتوردیغی خانه منهدم یا محترق اولمغله دیکرینه ایجار ایتمش اولدیغی خانه‌ده سکنایه محتاج اولسه‌ویاخانهٔ مأجوری زیاده پاره ایتمـکله صاتمق آرزو ایتسـه اجاره‌یی فسخ ایده‌مز بزازیه وهندیه فی الباب التاسع

کذلك آجره دین لاحق اولوبده بیع مأجور ایله تأدیه

ایتمسنی آرزو ایتمسه اجاره‌یی فسخ ایده‌مز. شوقدر وارکه آجرك بشـقه یعنی مأجورك غـیری مالی اولمیوبده تأدیهٔ دین ایتمسی مذکور خانه‌نك صاتلمسنه متوقف اولنجه آجر حاکمه مراجعتله اجاره‌یی فسخ ایتدیره‌رك صاتوب بورجنه ویرر. لانه یحبس به فیتضرر تنقیح. بودین کرك عیانا من‌الناس ثابت اولسون وکرك بیان یعنی بنیه ایله ثابت اولسون وکرك موجرك اقراریله ثابت اولسون. «۷۸» ماده شرحنه باق.

لکن مستأجرك بروجـه پشین آجره ویردیکی بدل اجاره مأجورك قیمتنی استغراق ایلر یعنی مأجور صاتلسه ایده‌جکی پاره یعنی ثمنی آنجق آجرك مقبوضی اولان اجرت معجله‌یه کفایت ایدر ایسه بوصورتده‌دینندن طولایی مأجور صاتیله‌مز تنقیح. چونکه ۴٤۳ماده‌شرحنده ذکراولنه‌جغی‌اوزره‌بدل‌ایجارك‌استیفاسی‌ایچون مستأجرك حق حبسی بولندیغندن بو بیعك فائده‌سی اوله‌ماز.

۳ — برکیمسه بر عمل ایچون نفسنی دیکر کمسنه‌یه ایجار ایتدکدن‌صکره مذکور عملی ترکله دیکر برایش ایشلمکی ایستسه اجاره‌یی فسخ ایده‌مز. وان کان ذلك العمل لیس من عمله وهو مما یعاب به کان له الفسخ هندیه فی الباب التاسع عشر

وبر کیمسه بر عمل ایچون بر دکانی استیجـار ایتـدکدن صکره آندن دها اهون فیئاتله دها کنیش دکانی بولمغله اجاره‌یی فسخ ایده‌مز. فقط بشقه بر ایش طوته‌جق اولدقـده اکر بو طوته‌جغی ایش اولکی دکانده یاپیلمق ممکن‌ایسه ینه فسخ ایده‌مز

ایسه‌ده ممکن دکل ایسه فسخ ایده‌بیلور تاتار خانیه

٤ — بر کیمسه فلان محله قدر دوه استکراه ایتمشیکن محل مذکوره استر ایله کتمسنی مراد ایتمکله اجاره‌یی فسخ ایده‌مز هندیه فی الباب التاسع عشر .

٥ — مکاری یوله یعنی سفره کیتمامکی قصد ایتمسیله اجاره‌یی فسخ ایده‌مز . زیرا حیوانڭ آرقه‌سی صره کندوسی کتمیوب خدمتجیسنی کوندره‌بیلور مجمع الانهر .

٦ — آجر بر عقاری ایجار ایتدکدن صکره سفره کتمکی قصد ایتمکله اجاره‌یی فسخ ایده‌مز . زیرا آجرڭ غیبتنده دخی مستأجر مأجور ایله انتفاع ایده‌بیلور هندیه فی الباب التاسع عشر .

٧ — عقد اجاره کندوسیچون واقع اولمیان کیمسه‌نڭ وفاتیله اجاره منفسخ اولماز . اول کیمسه ولوکه عاقد اولسون من المحل المزبور . بناءً علیه حاکم ویا ولی ویا وصی صغیر ایچون ویا وکیل موکل ایچون ویا متولی وقف ایچون عقد اجاره ایتدکدن صکره وفات ایتسه اجاره منفسخ اولماز . لبقاء المستحق علیه والمستحق حتی لومات المعقود له بطلت زیلعی

کذا فضولی بر مالی ایجار ایدوبده مال صاحبی مجیز اولدقدن صکره وفات ایتسه اجاره منفسخ اولماز . اما قبل الاجازه فوت اولسه اجاره باطل اولور ٤٤٧ ماده‌یه باق من المحل المزبور .

٤٤٣ ماده‌ده « مسترضعڭ وفاتیله اجاره منفسخ اولمیوب »

دینامسی بو مسئلهٔ فقهیه اوزرینه مبنیدر .

٨ — اب، وصی ویا حاکم صغیرك مالنی آخره ایجار ایدوبده صغیر مرقوم مدت اجارهده بالغ اولدقده اجارهیی فسخ ایدهمز. اما اب، صغیری بریسنه ایجار ایدوبده مدت اجارهده بالغ اولسه صغیر فسخ اجاره ایدهبیلور خانیه

﴿ ٤٤٢ ماده ﴾

[مستأجر ارث یا هبه] وتسلیم یا شراء صحیح یا شراء فاسد وقبض [کبی بر وجهله عین مأجوره] کلا ویابعضاً [مالك اولیجق] آندن صکره مالك اولدیغی مقدارده [اجارهنك حکمی قالماز] هندیه فی الباب التاسع عشر وجامع الفصولین.

زیرا بر کیمسه اوزرینه کندی ملکنده انتفاع مقابلنده اجرت لازم اولمز.

مثلا مستأجر مدت اجارهده مأجوری اشترا ایتسه آندن صکره اجارهنك حکمی قالمیوب اجرت لازم کلمز فتاواى ابن نجیم.

کذا مستأجر عین مأجورك بعضیسنه مالك اولیجق مالك اولدیغی مقدارده اجارهنك حکمی قالماز بزازیه فی السابع فی فسخها.

حتی بر کیمسه استیجار ایدوك زراعت ایتدیکی اراضی‌یی دیکر کمسنه ایله بالاشتراك صاتون آلسه اجاره منفسخ اولور .

ووقت حصاده دكين اكين ابقا اولنوب اول كيمسه او كمسنه يه اراضينك اجر مثلنك نصفني ويرر انقروى

كذلك آجر ماجورك ثلثني مستأجره صاتدقده ثلث مقدارنده اجاره منفسخ اولوب حكمي قالماز.

معلوم اولمليدركه مستأجر مدت اجاره مروروندن صكره عين مأجوره مالك اولسه بدل ايجارى موجره ويرمسى لازم كله جكى كبى مثلا بر سنه لك عقد اجاده اولنوبده آلتى آى تمامنده مستأجر، مأجوره مالك اولسه كچن آلتى آيلق بدل ايجارى موجره ويرمسى لازم كلوب اما كله جك آلتى آيك بدل ايجارينى ويرمسى لازم كلمز.

﴿ ماده ٤٤٣ ﴾

[موجب] (اسم مفعول صيغه سيله در) [عقدك اجراسنه] يعنى عقد اجاره نك مقتضاسى اوزره حركته [مانع اولور بر عذر ظهور ايتدكده اجاره منفسخ اولور] هنديه فى الباب التاسع عشر

٥٨٠ ماده بو ماده نك فرعيدر. نته كيم مذكور ماده شرحنده ايضاح اولنور.

كذا شول بر عذركه اول عذر ايله برابر معقود عليه استيفا ايديله جك اولدقده نفسه يا ماله ضرر لاحق اوله بو عذر سببيله اجاره فسخ اولنه بيلور. كل فعل هو سبب نقض المال او تلفه

فهو عذر لفسخ الاجارة كما لو استأجره ليخيطله ثوبه او ليقصر او ليقطع او يبنى بناءً او يزرع ارضه ثم ندم له فسخ الاجارة جامع الفصولين.

[مثلا دوكون ایچون] یمك پشورمك اوزره [بر آشچی استیجار اولندقده احد زوجین فوت اولسه] ویا زوجین مخالعه اولسه‌لر [اجاره] خودبخود یعنی بلافسخ [منفسخ اولور] زیرا بوتقدیرده موجب عقدك اجراسی ممتنع اولور. چونکه مستأجر زوج اولوبده فوت اولسه وفاتیله اجاره منفسخ اولور. وزوجه فوت اولسه بو صورتده معقود علیهك استیفاسی زوجك مالنه ضررك لحوقنی ایجاب ایدر. فان العقد ان بقی تضرر المستأجر باتلاف ماله فی غیر الولیمة درر

كذا انسان كندی مالنی اتلافه اجبار ایدیله‌میه‌جكندن احد زوجین فوت اولمسه بیله اجاره فسخ اولنه‌بیلور. ولا یجبر علی اطعام ماله لمن لایشكره او یجرله ضررا كما هو مشاهد شرنبلالی.

كذا بر كیمسه بنا انشا ایچون بر دولكر استیجار ایتسه یاخود ارضی زراعت ایچون بر چفتجی استكرا ایلسه‌ده صكره بنا یا زراعتدن نادم اولسه فسخ اجاره ایده‌بیلور. زیرا عقدك بقاسی مستأجرك مالنك اتلافنی موجب اولور.

بوشرح متن مجله‌یه منافی دكلدر. زیرا متنده «منفسخ اولور» تعبیرندن آكلاشیله‌جغی اوزره مجله‌ده بیان اولنان ، اجاره‌نك

بلا فسخ كندى كندينه انفساخنى موجب اولان عذرلردر.

كذا بر كيمسه خانه‌سنى بناسنده خلل وار ظنيله هدم ايچون بر اوسته استيجار ايتديكى حالده بناده خلل اولمديغى ظاهر اولسه اجاره منفسخ اوله‌جغى كبى خلل اولسه بيله آنفاً ذكر اولنان سببدن طولايى اجاره فسخ اولنه‌بيلور هنديه فى الباب التاسع عشر

كذلك بر كيمسه فلان محله قدر كتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوان ايله يارى يوله واردقده خسته‌لنمغله ايلرويه كتمكه مقتدر اولەمسه اجاره‌يى فسخ ايله قطع ايتديكى مسافه‌نك اجرتنى ويرر نتيجه.

كذلك بر كيمسه امتعه‌سنى فلان بلده‌يه نقل ايتمك ايچون ديكر كمسنه‌دن حيوان استكرا ايدوب امتعه‌سنى تحميلاً او كمسنه ايله معا كتمكده ايكن يولده بر محلده حيدودلر امتعهٔ مذكوره‌يى نهب وغارت ايتمكله اول كيمسه حيوانى او كمسنه‌يه تسليم ايلسه اجاره منفسخ اولوب يالكز اول محله قدر اولان اجرتك اعطاسى لازم كلور. زياده ويرمش ايسه فضله‌سنى استرداد ايدر فيضيه و نتيجه.

[وكذا ديشى آغريان كيمسه ديشنى چقارمق اوزره شو قدر غروشه بر ديشجى ايله مقاوله ايتمشيكن آغرى زائل او- ليويرسه اجاره منفسخ اولور.] درمختار چونكه بو صورتده حكم عقدى اجرا ايتمك آغريسى زائل اولان ديشك قلعنى

ایجاب ایدوب بو ایسه مستأجرك نفسنه مضر اوله‌جغندن بو معامله شرعاً وعقلا غیر جائزدر. آغری زائل اولمسه دخی اوکیمسه اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور. زیرا انسان کندی جسدینی اتلافه اجبار ایدیله‌مز. لانه قدتیلف لهاته بالقلع کماقالوا فی القصاص یبردسن الجانی تحاشیا عن اتلاف لهاته بنزعه شربنلالی،

کذا برکیمسه اعضاسندن برنده ظهور ایدن قروح آکله‌نك قطعی ایچون بر جراحی استیجار ایتدیکی حالده قطع ایتدیرما-مکه قرار ویرسه فسخ اجاره‌یی موجب عذر اولور هندیه فی الباب التاسع عشر.

کذلك برکیمسه عرصه‌سنده طولا وعرضا و عمقا معلوم المقدار شو مقوله بر قویی حفر ایتمك اوزره برکمسنه‌یی استیجار ایدوبده او کمسنه بر مقدار حفر ایتدکدن صکره قیا ظهور ایدوب بر وجهله حفری ممکن اولمسه اجاره فسخ اولنوب اجر مسمادن حفر ایدیلان مقداره اصابت ایدن مقدار ویریلور نتیجه .

[کذلك] سوت انانك استیجاری مسترضع یعنی مستأجر ایچون اولمیوب صبی ایچون اولدیغی جهتله [مسترضعك وفاتیله اجاره منفسخ اولمیوب اماچوجغك یاخود سود انانك وفاتیله منفسخ] و حکمی منتهی [اولور.]

بو فقرده ایکی حکم بیان اولنیور : حکم اول ؛ مسترضعك وفاتیله اجاره منفسخ اولماز. بونك مسئلهٔ عمومیه‌سی ٤٤١

ماده شرحنك يدنجى فقره‌سنده بيان اولنمشيدى .

حكم ثانى : چوجغك ياخود سوت آنانك وفاتيله منفسخ اولور .

ومثلا ايكى سنه مدت ايچون سوت آنا استيجار اولنمشيكن بر سنه تماميده چوجق وفات ايتدكده سوت آنا يالكز نصف اجرت الور انقروى .

وبر كيمسه ايكى چوجغى ارضاع ايتمك اوزره بر سوت آنانى استيجار ايدوبده چوجغك بريسى فوت اولسه اجرتك نصفى ساقط اولور . ومستأجر صبى متوفى يرينه ديكر صبى‌نى اقامه ايده‌من هنديه .

كذلك بر كيمسه زراعت ايتمك اوزره تارلا استيجار ايتديكى حالده خسته‌لنوب زراعتدن عاجز قالدقده اكر بالذات كندوسى زراعت ايدر مقوله‌دن ايسه اجاره‌يى فسخ ايده‌بيلور . دكل ايسه ايده‌من انقروى . نته‌كيم بر كيمسه براى زراعت بر ارض استيجار ايتدكدنصكره ديكر برارض زرع ايتمك استسه اجاره‌يى فسخ ايده‌من هنديه فى الباب التاسع عشر .

وكذلك معقود عليهك تلفيله اجاره منفسخ اولور .

مثلا بر كيمسه معين بر حيوان استكرا ايتديكى حالده مذكور حيوان تلف اولسه اجاره منفسخ اولور . اما استيجار ايديلان حيوان معين اولميوبده آجر برحيوان تسليم ايتمش ايسه اجاره منفسخ اولميوب آجرك بشقه حيوان ايله مستأجرى محل

مقصوده اولاشدیرمسی لازم کلور هندیه فی الباب الثانی عشر ورد محتار ٥٣٨ و ٥٣٩ و ٥٤٠ ماده‌لره باق .

وکذلك اخذ واعطا ایچون دکان استیجار ایدن کیمسه مفلس اولدقده اجاره منفسخ اولور.

وکذلك مالیله درزیلك ایتمك اوزره دکانی استیجار ایدن درزینك افلاسیله اجاره منفسخ اولوب اما ایکنه‌سیله درزیلك ایتمك اوزره دکانی استیجار ایدنك افلاسیله منفسخ اولماز. لان رأس ماله حینئذ ابرة ومقراض فیعمل بالاجر فلایتحقق فی حقه العذر الا ان یظهر خیانة عند الناس فیمنعونه عن تسلیم الثیاب رد محتار .

وکذلك موجب عقدك اجراسنه محل قالمدقده اجاره منفسخ اولور .

مثلا حصاد زرع ایچون اوراقجیلری استیجار ایتمشیکن نزول برد واکل جراد کبی آفت سماویه ایله اکین تلف اولسه اجاره منفسخ اولور . « ٥٨٠ » ماده‌یه باق . بو وجهله مدت اجاره تکمیل اولمدن اجاره فسخ اولندقده آنجق مرور ایدن ایامه اصابت ایدن اجرت لازم کلور. یوقسه تکمیل اجرت دکل.

مثلا بر سنه تمامنه‌دك اللی کیله بغدای مقابلنده بر مال استیجار اولندقده آلتی آی تمامنده اجاره فسخ ایدلسه آنجق بدل اجاره‌نك نصفی اولان یکرمی بش کیله لازم کلور علی افندی.

۱ — اجاره بر غرض اوزرینه مبنی اولوبده اول غرض باقی قالمسه منفسخ اولور. شویله‌که مثلا برکیمسه بغدادده بولنان مدیوننـدن اله‌جغنی المق ایچون اورایه کتمك اوزره بر اسب استیجار ایتدکدنصکره مدیون کلیویرسه اجاره منفسخ اولور. لانها وقعت لغرض وقد فات ذلك الغرض هندیه فی البـاب التاسع عشر .

{ فائده }

۳۷۵ ماده‌ده مسـطور اولدیغی اوزره بیع نافذ لازمده طرفیندن بری دونه‌میوب اجاره ایسه بوکبی اعذار ایله فسخ اولنه‌بیله‌جکندن بیع ایله اجاره بو جهتله افتراق ایدرلر اشباه. اجاره‌نك عیب حادث ایله فسخی جائز ایکن بیعـك مذکور عیب ایله فسخی جائز اولمامسی وآتی الذکر بشنجی مسـئله‌ده بیان اولنه‌جغی وجهله احد عاقدینـك وفاتی انفسـاخ اجاره‌یی موجب ایکن بیعك انفسـاخنی موجب اولمامسی وبیعده بایع عوضـه مجرد عقد ایله مالك اولدیغی حالده اجاره‌ده تعجیل یا شرط تعجیل یا استیفا یا استیفایه تمکن اولمدقجه موجرك عوضه مالك اولمامسی وتوقیت بیعی مفسدایکن اجاره‌یی مصحح اولمسی کبی دیکر وجوه ایله دخی بینلرنده فرق واردر حموی واشباه.

{ لاحقه }

ایکی مبحثی حاویدر .

{ مبحث اول }

فسخ اجارەیی مسوغ یا انفساخ اجارەیی موجب بعض اعذار شرعیه بیانندەدر .

اجارەنك بعض اعذار اوزرینه فسخنك جوازینی ایضاح ایدەلم : اجارەده منافع ، مقبوضه اولمدیغندن اجارەده عذر قبل القبض مبیعدەکی عیب کبی اولمغله برای عذر فسخ اجاره جائز اولدی. اذ المعنی یجمعهما وهو عجز العاقد عن المضی فی موجبه الا بتحمل ضرر زائد لم یستحق بالعقد وهذا هو معنی العذر وفی کل واحد من الأمثلة التی ذکر عذر ظاهر وفی المضی ضرر بین فوق ضرر العیب فیجوز له الفسخ وهذا لان جواز هذا العقد للحاجة ولزومه لتوفیر المنفعة علی المتعاقدین فاذا آل الامر الی الضرر اخذ نافیه بالقیاس فقلنا العقد فی حکم المضاف فی حق المعقود علیه والاضافة فی عقود التملیکات تمنع اللزوم فی الحال کالوصیة زیلعی.

۲ — بر کیمسه تحت استیجارنده اولان وقف اراضی وقفك اولدیغنی انکار وناظر وقفیتی اثبات ایدوبده اول کیمسەنك اراضیٔ وقفده تملك سوداسنه دوشوب وقفی ضایع

ایده‌جکی اکلاشیلور ایسه حاکم اجاره‌یی فسخ ایدرك مأجوری الندن آلور تنقیح .

۳ — هر اجاره‌ده عینك بغیر عوض استهلاکی اوزرینه واقع اوله بو کبی اجاره‌ده اجیرك فسخ اجاره‌یه حقی واردر هندیه فی الباب التاسع عشر. نته‌کیم ۴۰۵ ماده شرحنده بیان اولندی.

مثلا کاغد و مرکب کاتبدن اولمق اوزره برشی یازمق ایچون کاتب استیجار ایدلسه اول کاتبك فسخ اجاره ایله مقاوله اولنان شیئی یازمقدن امتناعه حقی واردر. وکرب الارض فی المزارعة ان کان العذر من قبله فله ان یفسخ الاجارة والمزارعة من غیر عذر ویخرج علی هذا الاصل جواب کثیر من الواقعات فیجب ان یحفظ من المحل المزبور .

۴ — مستأجر سفره کیتمك استدکده اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور . کرك سفرده مکث ایتسون وکرك ایتمسون . زیرا اجاره‌نك ابقاسنده مستأجری سفردن منع ایتمك یاخود مأجور ایله انتفاعی اولمقسزین اجرتی اوزرینه لازم قلمق مثللو ضرر واردر. ضرر ایسه ممنوعدر. ۱۹۰ و ۲۰۰ ماده‌لره باق هندیه فی الباب التاسع عشر. شو قدر وارکه سفره قصد ایله فسخ اجاره‌یه بر حیله اتخاذی احتمالی بولنمغله مستأجر سفری قصد ایدیورم دیدیکی حالده آجر تکذیب ایتدکده کرخی وقدورینك بیانلرینه کوره مستأجر سفری قصد ایتدیکنه تحلیف اولنور،

قال فى الذخيرة يقول القاضى للمستأجر مع من تريد السفر فان قال مع فلان وفلان فالقاض يسألهم ان فلانا هل يخرج معكم وهل استعد للخروج فان قالوا نعم ثبت العذر و الافلا وبعض مشايخنا قالوا القاضى حكم بزيه وثيابه لان الزى والسيما حجته يحكم بها عند اشتباه الحال على ماعرف فى موضعه تنقيح بتغيير ما.

كذا مستأجر فلان محله كيتمك اوزره حيوان استكرا ايتديكى حالده كيتمامسنى قصد ايتدكده ويا نصف طريقه وارمشيكن ايلرويه كيتمامسنى مراد ايلدكده فسخ اجاره ايده‌بيلور. لانه لو مضى على موجب العقد لزمه ضرر زائد لاحتمال كون قصده سفرالحج فذهب وقته اوطلب غريمه فحضر اوالتجارة فافتقر تنقيح.

وبو وجهله نصف طريقده فسخ اجاره ايتدكده قطع ايديلان مسافه ايله قطع اولنميان مسافه‌نك سهولت وصعوبتى نظر اعتباره آلنه‌رق اكا كوره اجرتدن حصه ويرلمك لازم كاوب ايكى طرف مسافه‌جه مساوى اولديغى كبى سهولت وصعوبتجه دخى مساوى ايسه نصف مسمى لازم كلور. شو قدر كه مستأجر فسخ اجاره ايچون بهانه آرامقده اولوب هر حالده محل مذكوره كيده‌جكنى آجر ادعا ايتدكده حاكم آجره «مستأجرى كوزتله‌ده كيده‌جك اولور ايسه حيوان مأجورى آرقه‌سى صره يديوير» دير. وبو صورتله يديويرسه تكميل

اجرتی آلور. ٤٧٠ مادهیه باق بزازیه فی السابع فی فسخها فی الفصل الاول وردمحتار.

٥ — عقد اجاره کندوسیچون واقع اولان کیمسهنك وفاتیله اجاره فسخه حاجت قالمهرق منفسخ اولور هندیه فی الباب التاسع عشر.

سواء اجاز الوارث تلك الاجارة اولا «عبدالحليم حاشية الدرره اذا استأجر رجلان من رجل دارا فمات احد المستأجرين فان رضی الوارث بالبقاء علی العقد ورضی العاقد ایضا جاز هندیه فی الباب التاسع عشر.

سكن المستأجر بعد موت المواجر قيل يجب الاجر بكل حال لانه مارضی علی الاجارة والمختار للفتوی جواب الكتاب وهو عدم الاجر قبل طلب الاجر اما اذا سكن بعد طلب الاجر يلزم بزازيه قبيل فی الاعمال التی لاتصح الاجارة بها وتصح.

فان قيل لما كانت الاجارة تجدد فی حق المعقود عليه بحسب مايحدث من المنفعة ينبغی ان يعمل اجازة الوارث فيه لان العين الذی يحدث فيه المنفعة صار ملكه كما فی تصرف الفضولی قلنا انما لايعمل اجازته لانه لم يتوقف علی حقه عندالعقد فلا يتوقف علی اجازته والفقه ماذينا ان الوارث انما يقوم مقام المورث فی املاكه لا فی اقواله ولا فی عقوده التی عقد هالنفسه وعليه كما اذا وهب شيئا ومات قبل التسليم او وكل رجلا ببيع ماله فلم يبع حتی مات الموكل فان الوارث لايقوم مقام المورث

فى هاتين المسئلتين لماقلنا انه لايقوم مقامه فى اقواله كفايه.

نته‌كيم مجله‌ده اما چوجغك وفاتيله منفسخ اولور دينلمسى بو مسئله اوزرينه مبنى بولنمشدر.

لان العقد ينعقد ساعة فساعة بحسب حدوث المنافع فاذامات الموجر فالمنافع التى تستحق بالعقد هى التى تحدث على ملكه وقدفات بموته فتبطل الاجارة لفوات المعقود عليه لان رقبة العين تنتقل الى الوارث والمنفعة تحدث على ملكه ولم يكن هو عاقدا ولاراضيابه واذا مات المستأجر فلو بقى العقد انما يبقى على ان يخلفه وارثه والمنفعة المجردة لاتورث ولهذا لومات الموصى له بالخدمة لاتنتقل الى ورثه‌زيلعى . قال فى الكفايته اما الانفساخ فى صورة موت الآجر فلان المنافع التى تحدث على ملكه هو المعقود عليه وبموته تنتقل رقبته الدار ومنفعتها الى الوارث فيبطل الاجارة لفوات المعقود عليه لان تبدل الملك كتبدل المملوك الاترى انه لو باع الدار برضا المستاجر بطلت الاجارة لانتقال الملك فيها الى غيره وفى موت المستاجر لوبقى العقد بعد موته انما يبقى على ان يخلفه الوارث والمنفعته المجردة لاتورث الاترى ان المستعير لايخلفه هذا لان الوارثة خلافته فلايتصور ذلك الافيما بقى وقتين ليكون ملك الوارث فى الوقت الاول ويخلف الوارث فيه فى الوقت الثانى كالعين واذا تعذر اثبات الارث تعين البطلان انتهى بتغيرما قال الاتقانى وذلك لان الموجر اذا مات ينتقل الملك منه الى ورثته وعقد الاجارة اقتضى

استيفاء المنافع من ملك الموجر لا من ملك غيره فلو بقى عقد الاجارة يلزم استيفاء المنافع من ملك الغير وهذا لايجوز وان مات المستأجر وقد عقد الاجارة لنفسه فكل ماله من المال انتقل الى ورثته وعقد الاجارة اقتضى ان تستحق الاجرة من مال المستأجر لا من مال غيره فلو بقى عقد الاجارة بعد موته تكون الاجرة مستحقة من مال غيره وهذا لايجوز فتعين بطلان الاجارة لعدم امكان بقائه شلبى وقال الشافعى لاتبطل بموت احدهما ولا بموتهما لان المنافع عنده كالاعيان القائمة فكما لاتبطل فى العين لاتبطل فيها زيلعى .

يعنى عقد اجاره باقى اولسه منفعته ياخود اجرته غير عاقد اولان كيمسه‌نك يعنى وارثك عقد ايله مستحق اولمق لازم كلوب بو ايسه جائز دكلدر .

مثلا بر كيمسه بر سنه‌لك اولمق اوزره ديكر كمسنه‌نك خانه‌سنى استيجار ايتدكده هرقنغيسى فوت اولسه اجاره منفسخ اولور .

كذا بر كيمسه بر عقارى ديكر كمسنه‌دن استيجار ايله آخر شخصه ايجار ايتدكدن صكره وفات ايتسه اجارهٔ اولى منفسخ اوله‌جغى كبى اجارهٔ ثانيه دخى منفسخ اولور تنقيح .

نته‌كيم مستأجر ايكى كيمسه اولوبده بريسى فوت اولسه يالكز وفات ايده‌نك حصه‌سنده اجاره منفسخ اولور . ديكرك

حصه‌سنده منفسخ اولماز. زیرا شیوع طاری عقد اجاره‌یی افساد ایتمز. «۴۳۰» ماده‌یه باق هندیه فی الباب الثامن وان مات المواجر فی وسط الطریق فالمستأجر یرکبها علی حالها الی ان یبلغ المکان اذا لم یکن ثمه حاکم یرفع القضیة لانه کما یجوز فسخها بعذر یجوز ابقاءها بالعذر کمن استأجر سفینة شهرا وانقضت المدة فی وسط البحر ینعقد اجارة مبتداة فلان یبقی اولی فاذا وصل الی ذلک المکان رفع الامر الی القاضی فان اکراها الحاکم الی مکانه جاز وان رأی المصلحة فی البیع وارسال الثمن فعل وما انفق علی الدابة بلا امر القاضی فهو متبرع زازیه فی السابع فی فسخها فی الفصل الاول .

شو قدر وارکه موجر السفینه وسط بحرده یا موجر الدابة وسط طریقده وفات ایتسه محل مأمنه وارنجیه قدر اجاره منفسخ اولماز. زیرا اجاره اعذار ایله نقض اولنه‌بیله‌جکی کبی اعذار ایله ابقا دخی اولنور. «۴۸۰» ماده‌یه باق. نته‌کیم زرع ایچون اراضی ایجار اولندقده مدت اجاره‌ده واکین هنوز ادراک ایتمه‌دن عاقدیندن بریسی وفات ایتسه استحسانا اجاره اجر مسمی ایله مدتک انقضاسنه‌دکین باقی اولور زازیه «۵۲۶» ماده شرحنه باق. وهو بخلاف ما اذا انقضت المدة وفیها زرع فانه یترک فی یده باجر المثل هندیه فی الباب التاسع عشر

اشته موجر مدت اجاره‌ده فوت اوله‌رق بروجه بالا اجاره منفسخ اولمشیکن مستأجر مأجورده کما فی السابق ساکن اوله‌رق

قاپسه خانه‌ده مذكور اولديغنه كوره اجرت لازم كلز . ولوكه معدللاستغلال اوله. مكركه بعد الطلب يعنى موجر متوفانك وارثى اجرت مطالبه ايتدكدنصكره ساكن اوله. «٤٧٨» ماده‌يه باق. اما جامع الفتاواده ذكراولنديغنه نظراً اجرت لازم كلور. زيرا مستأجر آندنصكره اوراده سكناسى حكم اجاره اوزرينه حركتدر .

٦ — اب ووصى مثللولر صغيرى ايجار ايتدكلرنده صغير بالغ اولدقده اجاره‌يى فسخ ايده‌بيلوب اما ٤٤١ ماده شرحنده‌كى ٧ مسئله‌ده بيان اولنديغى اوزره بونلرك يعنى اب ووصى مثللولرك وفاتيله اجاره منفسخ اولماز بزازيه فى الثانى والقروى

٧ — بر كيمسه صابون آله‌رق آخره ايجار ايتديكى مالك عيب قديمنه مطلع اولدقده اجاره‌يى فسخ ايدرك مبيعى خيارعيب ايله رد ايده‌بيلور. ٢٠ و ٢٧ ماده‌لره باق.

٨ — موجر اوزرينه دين ظاهر اولدقده اجاره منفسخ اولور. اكر ايفاى دين ايچون مأجوردن بشقه مالى يوغيسه. دين مذكور كرك موجرك اقراريله ثابت اولسون وكرك بينه ايله ثابت اولسون. والد رهم دين قادح يفسخ به الاجارة واقل منه لا بزازيه وكذا دين كرك قبل عقدالاجاره اولسون وكرك بعد عقد الاجاره اولسون. شو قدر واركه مستأجرك بروجه پشين موجره ويرمش اولديغى اجرت يعنى اجرت معجله مأجورك قيمتنى استغراق ايتسه ئوحالده اجاره منفسخ اولماز .

زيرا مستأجر سائر غرمادن احق اولمغله فسخنده فائده يوقدر رد محتار

٩ — فسخ اجاره‌يي موجب بر عذر ظهور ايتدكده نظر اولنور . عذر مذكور ظاهر ايسه حكم حاكمه حاجت قالميه‌رق احد عاقدين فسخ ايده‌بيلور . آغريان ديشك آغريسى زائل اولمسى واجد زوجينك فوتى و اختلاع مرئه كبى . ظاهر دكل ايسه حكم حاكم يا رضاء آجر ايله فسخ ايديلور موجرك اقراريله ثابت دين كبى تنقيح . حتى لو باع الموجر دكانه قبل القضاء لايجوز لأن الفسخ مختلف فيه فيتوقف على القضاء كالرجوع فى الهبة رد محتار .

متناً وشرحاً آنفاً بيان ايديلان تفصيلاتدن آكلاشيله‌جغى اوزره اجاره بعض اسبابه مبنى منفسخ اولور . وبعض اسبابه فسخ اولنه‌بيلور .

﴿مبحث ثانى﴾

اقالهٔ اجاره‌يه متعلق مسائل بياننده‌در

١٩ — بيع كبى اجاره دخى فسخ واقاله اولنه‌بيلور .

«١٩٠» ماده ايله مواد تاليه‌سنه باق . والدار المشتركة بين اثنين اذا استأجره منهما ثم دفع مفتاحه الى احدهما انفسخ فى نصيبه خاصةً لان دفع المفتاح دليل الفسخ بزازيه «٣» ماده‌يه باق .

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن استیجار ایلدیکی عقاری آخر بر شخصه ایجار ایتدکدن صکره اول کیمسه ایله او کمسنه اجاره‌یی اقاله ایتسه‌لر صحیح واجارهٔ اولی منفسخ اوله‌جغی کبی اجارهٔ ثانیه یعنی اول کیمسه ایله او شخص بیننده‌کی اجاره دخی منفسخ اولور. لان الاجارة بیع المنافع وهی تحدث شیئاً فشیئاً فالمستأجر یملك منفعة کل یوم بیومه فهی باقیة علی ملك المالك فتصح التقایل بینه وبین المستأجر لانه لم یملك المستقبلة واذا انفسخت بالاقالة لم یبق له حق فیما یحدث من المنافع فی کل یوم بیومه فانفسخت الاجارة الثانیة لانها مبنیة علی الاولی حامدیه وابن نجیم. وآجر ایکی اولوبده مستأجر واحد اولمغله مستأجر مرقوم ایکی آجردن یالکز بریله اجاره‌یی فسخ ایتسه فسخ آکا یعنی فسخ ایدن آجرك حصه‌سنه مقصور اولور بزازیه

۱۱ — متولی ایله مستأجر اجاره‌یی اقاله ایتدکلرنده اجرت اکر مقبوض دکل ایسه صحیحدر یعنی وقف اوزرینه نافذدر . اما مقبوض ایسه وقف اوزرینه صحیح دکلدر انقروی وبزازیه فی السابع فی فسخها. لکن شرط خیار ایله فسخ ، اقاله کبی دکلدر. یعنی متولی وقفی مثلا اوچ کون مخیر اولمق اوزره آخره ایجار ایدوب مدت خیارده فسخ ایتدکده فسخ مذکور صحیح اولور انقروی فی اجارة الوقف .

۱۲ — بدل اجاره آلتون اولمق اوزره استیجار اولنان

خانه ایچون مستاجر کموش پاره ویردیکی حالده مؤخراً اجاره فسخ ایداسه مستأجر آجردن آلتون آلور . « ١٩٦ » ماده شرحنده‌کی ٣ مسئله‌یه باق. شو قدر وارکه اجاره فاسد ایسه ینه کموش آلور بزازیه فی الثانی فیما یکون فسخا . کذلك آجر دراهم اولان اجرت مقابلنده مستأجردن مال صاتون آلدقدن صکره بر سببله ایفای عمل متعذر اولمغله اجرتك ردی لازم کلدکده دراهمك ردی لازم کلور. یوقسه مالك دکل هندیه

١٣ — مستأجر آجره « مأجوری بیع ایت » دیمسیله آجر دخی «یك ایو» دیسه مأجور صاتلمدقچه یعنی قبل‌البیع اجاره منفسخ اولماز بزازیه قبیل مسائل العذر

١٤ — زراعت ایچون استیجار ایدیلان ارض، زرع ایدلدکدن صکره اکین هنوز ادراك ایتمدن فسخ اجاره ایتسه‌لر مستأجر زرعی قلع ایله ارضی آجره تسلیم ایتمسی لازم کلور. ٥٢٦ ماده‌یه قیاس ایدیله‌رك اکینك ادراکنه دك مستاجرك اکینی اجر مثایله طوردیرمغه صلاحیتی یوقدر. لانه رضی به المستاجر حیث یقدم علی الفسخ اختیارا بزازیه

١٥ — عقد اجاره بر وجهله فسخ اولندقده ویا منفسخ اولدقده مستاجرك بروجه پشین ویرمش اولدیغی بدل‌اجاره‌دن استیفا ایتمدیکی مقداری استیفا ایدنجه‌یه قدر یدنده اولان مأجوری حبس وتوقیف ایده‌بیلور. اجاره‌کرك صحیح اولسون

وكرك فاسد اولسون. وفى الاجارة الفاسدة للمستاجر حق الحبس لاستيفاء الاجرة المعجلة.

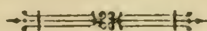
و آجر وفات ايتدكده مأجور مستاجر يدنده اولديغى تقديرده مستاجر سائر غرمادن احق اولور. بناءً عليه مأجور صاتيله‌رق بدل مذكور تمامه مستاجره تأديه ايدلدكدن صكره متباقى غرمايه ويريلور. شو قدر واركه مأجور وقف ايسه حبس ايديله‌مز. وبرده مستاجر هنوز ماجورى قبض ايتمدين موجر وفات ويا مدت اجاره منقضى اولسه‌ده حكم اجاره منتهى اولسه مستاجر پشين اوله‌رق ويرديكى اجرتى استيفا ايچون مأجور اوزرينه احداث يد ايتمكه صلاحيتى بوقدر اجاره كرك صحيح اولسون وكرك فاسد اولسون رد محتار وانقروى وبزازيه فى الثانى فى مسائل الشيوع.

١٦ — مسئلهٔ آنفه وجهله مستاجر يدنده امساك ايتمك اوزره اولديغى ماجور بلا تعدولاتقصير تلف اولسه آله‌جغى ساقط اولماز. وبوخصوص رهنه مقيس دكلدر ردمحتار وبزازيه لانه ليس برهن من كل وجه رد محتار .

١٧ — بركيمسه اله‌جغى مقابلنده برخانه استيجار ايتدكدن صكره اجاره فسخ ايدلدكده مستأجر مذكور اله‌جغى استيفا ايچون مأجورى يدنده حبس ايده‌بيلور . وسائر غرمادن احق اولور. شوقدرواركه مذكور اجاره فاسد ايسه حبس ايده‌مز.

وسائر غرمادن احق اولەمز بزازیه فی موت احد العاقدین وهندیه قبیل الباب الثالث واشباه .

١٨ — الهجنی مقابلندهاولیەرق مدیونندن برخانه استیجار ایله دینك بر مقداری اجرتله تقاص ایدلدکدن ومدت اجاره منقضیه اولدقدنصکره آرتق اول کیمسەنك باقی قلان الهجغندن طولایی مذکور خانەیی توقیف وحبسه صلاحیتی یوقدر . ولو سکنها بعد مضی المدة لا اجر علیه فیماسکن بعد مضی المدة هندیه قبیل الباب الثالث فان حبس العین من لیس له حق الحبس فهلکت ضمنها ضمان الغصب من المحل المزبور .

﴿ فصل ثانی ﴾

یعنی باب ثانینك ایکنجی فصلی

[اجارەنك شرائط انعقاد]ی [و] شرائط [نفاذی حقنده]

ودرت مادەیی حاوی اولوب اولکی ایکی ماده شرائط انعقاده وصکرەکی ایکی ماده شرائط نفاذه دائر [در.] اجارەنك علی الاطلاق شرائطی درت نوعدر . نوع اول شرط انعقاد ونوع ثانی شرط نفاذ و نوع ثالث شرط صحت ونوع رابع شرط لزومدر . برنجیسی ٤٤٤ و ٤٤٥ مادەلرده وایکنجیسی ٤٤٦ و ٤٤٧ مادەلرده موضوع بحث ایدلدیکی کبی اوچنجیسی ٤٤٨

ه ايله ابتدار ايدن فصل ثالثده موضوع بحث ايدلمش و٤٥٨
ه ايله ابتدا ايدن فصل رابع دخی بالاده مذكور ٤٤٤ ماده
مواد تاليه‌سنك وفصل ثالث مذكورك فروعاتی حكمنده
شـدر . شرائط لزوم دخی اجاره‌نك خيار شرط وخيار
ب وخيار رؤيتدن عاری اولمسيدر ٤٠٦ ماده‌يه باق هنديه .
صورتده خياراتدن بريسی بولنور ايسه اجاره لازم اولماز .
٣ ماده‌يه باق .

﴿ ٤٤٤ ماده ﴾

[اجاره‌نك انعقادنده عاقدينـك اهليتی يعنی عاقل مميز
لری] يعنی اجاره‌نك انعقـادنده ركنی اهلندن يعنی عاقل
يزدن صدور ايتمك [شرطدر.] بيعده اولديغی كبی. بناءً عليه
ون وصبی غير مميزك اجاره‌سی منعقد اولماز.
٤٥٨ ماده بوماده‌نك فرعيدر. ٣٦١ و٩٥٧ و٩٦٦ ماده‌لر
.

اما بلوغ انعقاد ويا نفاذ اجاره‌نك شرطی دكلدر. بناءً عليه
ی عاقل مالنی آخره ايجار ايتدكده مأذون ايسه منعقد ونافذ
ور. دكل ايسه وليسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور. ٩٦٧
ه‌يه باق هنديه .

كذا صغير مأذون نفسنی آخره ايجار ايله عملی ايفا ايدنجه
رته مستحق اولور. واجرت صغير مرقومه عائد اولور. شو

قدر واركه بوصورتده صبی مستأجر يدنده تلف اولسه ولیسی
اذنسز استعمال ایتمسی حسبیله غاصب اولمغله ضمان لازم كلور.
هنديه وبوصورتده اجرت لازم كلمز. ٨٦ ماده‌يه باق .
نته‌كيم صحت، يعنی مرض موت ايله مريض اولمامق دخی
صحت اجاره‌نك شرطی دكلدر . حتی مريض مرض موتنده
اجر مثلندن اقل بربدل ايله برمالنی آخره ايجارايتسه كل مالندن
نافذ اولور انقروی . يالكز ثلث مالندن دكل . زيرا مريض
مرض موتنده مالنی اعاره ايتسه جائزاولمغله بواجاره‌نك جوازی
بطريق الاولی اولور بزازيه قبيل النوع الثالث فی الدواب .
كذا عاقدك طائع عامد اولمسی انعقاد يا نفاذ اجاره‌نك شرطی
بلكه شرائط صحتندندر هنديه فی الباب الاول .

﴿ ٤٤٥ ماده ﴾

[بيوعده] يعنی انعقاد بيوعده ايجابك قبوله موافقتی
ومجلس عقدك اتحادی شرط [اولديغی كبی اجاره‌نك انعقادنده
دخی ايجابك قبوله موافقتی ومجلس عقدك اتحادی شرطدر .]
نته‌كيم كتاب بيوعك باب اولنك فصل ثانی وثالثنده بيان
وتفصيل اولندی .
خلاصه؛ اجاره‌ده‌كی ايجاب وقبول بيعده‌كی ايجاب و قبول
كبی اولمغله اجاره‌نك ايجاب وقبولی بيعده آنلره دائر اولان
مواد ومسائله تطبيق ايديلور رد محتار فی اول الاجارة .

بوماده ایله مادۀ آنفه شروط انعقاد اجاره‌یی بیان ایدیور. بوایکی ماده‌نك احکامندن بری فوت اولسه اجاره اصلا منعقد اولماز.

﴿ ٤٤٦ ماده ﴾

[آجر ایجار ایده‌جکی شیئك متصرفی یاخود متصرفنك وکیل یا] خود اب وقاضی و امینی مثللو [ولیسی ویا وصیسی] یاخود اول شیئك متولیسی یاخود متصرفندن مستأجر [اولمق] اجاره‌نك نفاذنده شرط و [لازمدر .] یعنی اجاره‌نك نفاذنده ملك وولایت شرطدر .

بناءعلیه فضولینك ایجاری ملك و ولایت اولمدیغندن نافذ اولمیوب مادۀ آتیه‌ده بیان اولندیغی اوزره موقوف اولور. «٩٦» ماده‌یه باق . نته‌کیم بیعده دخی بویله ایدی . «٣٦٥» ماده‌یه باق .

مادۀ آتیه بوماده‌نك فرعیدر .

کذ موقوف علیه ناظر و متولی دکل ایکن وقفی ایجار ایتسه صحیح اولمیوب مستأجره تعمیره اذن ویروبده اوده تعمیر ایتسه ٥٢٩ ماده موجبنجه مستأجر مصرفنده متبرع اولور انقروی وهندیه .

وکذا ایکی متولیسی اولان بر وقفی بر متولی دیکرینك اذنسز ویا ایکی وصیسی اولان برصغیرك مالنی بروصی دیکرینك

اذنسز ايجار ايتسه نافذ اولميوب ديكرك اجازتنه موقوف اولور نتيجه .

اشبو ماده‌دن مستفاد اولديغى اوزره وكيلك واب ووصينك وقاضى وامينك اجاره‌سى نافذدر. لانهم يلون البيع فالاجارة اولى بزازيه . وكيلك اجاره‌سنك نفاذى ١٤٥٩ ماده‌يه مبنيدر . واجارة الوكيل نافذة لوجود الولاية وكذلك الاجارة من الاب والوصى والقاضى وامينه نافذة لوجود الانابة من الشرع هنديه.

نته‌كيم ولى و وصى صغيرك منقول مالنى وعقارنى ايجار ايده‌بيلورلر بزازيه فى تفريعات على الاجارة الطويلة وهنديه ونتيجه .

ومدت اجاره‌ده صغير بالغ اولدقده اجاره‌يى فسخ ايده‌مز. «٤٠٦» ماده‌يه باق هنديه .

كذا اب وجد يعنى ابو الاب و وصيلرى صغيرى مقتدر اولديغى اعمال ايچون ايجار ايده‌بيله‌جكلرى كبى صغيرك اب ووصيلرى اولمينجه حجر وتربيه‌سنده اولديغى ذى رحم محرمى دخى ايجار ايده‌بيلور هنديه. ولاتجوز اجارة غير الاب و وصيه والجد ووصيه من سائر ذو والرحم المحرم اذا كان له احد ممن ذكرنا ولو بلغ الصبى فى هذا كله قبل انقضاء مدة الاجارة فله الخيار ان شاء امضى الاجارة وان شاء فسخ هنديه.

فقط بو بابده اب و وصى الاب جد اوزرينه مقدمدر. «٩٧٤» ماده‌يه باق .

وکذا اب ، کنـدی نفسنی ویا مالنی صغیر ولدینـه ایجار ایدهبیـلهجکی کبی ولدینی و ولدنك مالنی نفسـیچون استیجار ایدهبیلور بزازیه وهندیه.

نتهکیم بیعـده دخی حکم بروجـه مشروح ایدوکی ۱۶۷ ماده شرحنده بیان اولنـدی. اما اب بالغ اوغلنی کنـدیچون استیجار واو دخی عمل ایتسـه اجرت الهمیـهجنی کبی زوج کندوسـنه خدمت ایتمك اوزره زوجهسنی اسـتیجار ایتدکده زوجه عمل ایتسه بیله اجرت الهمز .

مثلا برکیمسه زوجهسـنه خانهمك خدمتنی کورسکا مالك منزلی ویرهیم دیمکله زوجه دخی بر مدت خدمت مذکورهنی ایفا ایلسـه منزل مذکوری ویا اجر مثلنی الهمز . نتهکیم ٤٥٧ ماده شرحنده بیان اولنور فیضیه.

شرحاً اشـارت اولندیغی وجهـله بعض خصوصـانده متصرفندن مستأجر بولنان کیمسهنك دخی اجارهسی صحیحدر. ۵۸۶، ۵۸۷ و۵۸۸ مادهلره باق.

فقط مسـتأجرك اجارهسی موجرندن اسـتیجار ایلدیکی مدتك مثلی یا اقلی ایله اولمق لازمدر. وموجر اول یا مستأجر اول فوت اولمسـیله یاخود عقـد اجارهنی فسخ ایتملریله اجارهٔ اولی وثانیه منفسخ اولور هندیه .

فسخلری کرك بالرضا اولسون کرك بالقضا اولسون وکرك

بعذر اولسون وكرك بغير عذر اولسون. «٤٤٣» ماده شرحنك ١٠ مسئله‌سنه باق .

﴿ ٤٤٧ ماده ﴾

[فضولينك] برمالى [ايجارى] فضولينك سائر عقودى كبى [متصرفك اجازتنه و] اول مالك [متصرفى صغير ويا مجنون ايسه اجر مثليله ايجار اولديغى صورتده وليسنك ويا وصيسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور] ده ديلرسه فسخ ايلر و ديلرسه مجيز اولور. مادهٔ آتفه‌يه باق . نته‌كيم بيعده دخى حكم بويله ايدى: «٣٦٨» ماده‌يه باق .

وعندالاجازه حكمى افاده ايدر . نته‌كيم ٣٧٧ ماده‌ده ذكر اولنديغى وجهله بيعده دخى حكم بويله‌در . بناءعليه مالك ومتصرفى ، مستأجر منفعتك هيچ بر مقدارينى استيفا ايتمدين اول، اجاره‌يى مجيزاولسه جائز واجرت كندوسنك يعنى مالكك اولور. ولو آجر الرجل فرسه ثم استحق واجاز المستحق الاجارة فان كانت الاجازة قبل استيفاء المنفعة جاز وكان الاجرة للمالك وان اجاز بعد استيفاء المنفعة لاتعتبر الاجازة والاجر للعاقد هنديه فى الباب الحادى عشر تغييرما .

و بر كيمسه بر مالى غصب ايدرك ايجار ايتدكدن صكره مذكور ماله مالك اولسه اجاره نافذ اولور هنديه. غصب دارا فاجرها ثم اشترا ها من المالك فالاجارة الاولى ماضية لوجود

شرائطها وان استقبلها فهو افضل بزازیه .

بومادمده «اجر مثل ایله ایجار اولندیغی صورتده» قیدینك فائده‌سی ٤٤١ ماده‌نك فقرهٔ استثنائیه‌سندن مستفاد اولور .

ایشته اجارهٔ فضولی‌یی مال صاحبی مجیز اوله‌بیله‌جکی کبی فسخ دخی ایده‌بیلور . حتی برکیمسه خانه‌سنك فضولی اوله‌رق ایجار اولندیغنی استماع ایتدکده مجیز اولمام دیسه عقد اجاره‌یی فسخ ایتمش اولور .

بوجهتله آندنصکره مجیز اولسه جائز اولماز . لان المفسوخ لایجاز بزازیه . «٥١٠» ماده‌یه باق هندیه وبزازیه فی مسائل الشیوع .

[فقط] ۳۷۸ و ۳۷۹ ماده‌لرده سبق ایتدیکی کبی بوراده دخی [اجازتك صحتنده درت شیئك یعنی] ۱ و۲ [عاقدین] یعنی آجر فضولی ایله مستأجر [و] ۳ [مالك] ویا ولی یا وصی یا متولی [و] ٤ [معقود علیهك] یعنی منفعتك [وبدل اجاره عروضدن اولدیغی تقدیرده] بشنجی اوله‌رق [آنك دخی] وقت اجازتده [قیام وبقاسی شرط اولوب بونلردن بریسی] یا ایکیسی یا اوچی یا جمله‌سی [معدوم اولسه اجازت صحیح اولماز.] هندیه و بزازیه .

عاقدین ایله مالکك قیامی، برحیات اولملری ایله اولدیغی کبی عروضدن اولان بدل اجاره‌نك قیامی دخی آنك موجود اولمسیله اولور نته‌کیم معقود علیه اولان منفعتك قیامی دخی مدت اجاره‌نك

عدم مروری ایله اولور . شو حالده منفعتك معدوم اولمسی ایکی وجهله اوله بیلور .

وجه اول ، مدت اجاره نك کاملا مروری ایله حاصل اولور . مثلا غاصب مال مغصوبی محرم ابتداسندن صفر غایه سنه قدر ایکی آی مدت ایله ایجار ایتدکدن وصفر غایه سی حلول ایله مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره مال صاحبی شو اجاره یی مجیز اولمسیدر وجه ثانی ، مدت اجاره نك بعضیسنك مروری ایله حاصل اولور .

مثلا بر وجه مذکور ایکی آی مدت ایله ایجار اولندقدن و محرم غایه سی حلول ایتدکدن صکره مال صاحبی صفر غره سنده مجیز اولمسیدر . وجه اولده اجازت صحیح اولماز . لان المنافع المعقود علیها قدا نعدمت هندیه فی الباب الاول . واجرت غاصبك اولور . لانه هو العاقد والمنافع تقومت بعقده فکان الا جر له خانیه

وجه ثانیده مال صاحبی مجیز اولدقده قبل الاجازه وکذا بعد الاجازه اولان مدتك اجرتی دخی مال صاحبنه عائد ایدوکنه امام ابی یوسف رحمه الله تعالی قائل اولوب امام محمد رحمه الله تعالی ایسه ، یالکز بعد الاجازه اولان مدتك اجرتی مال صاحبنه عائد اولدیغنه ذاهب اولمش وخانیه ده فتوی دخی بونك اوزرینه ایدوکی ذکر اولنمشدر . لان الاجارة تنعقد ساعة فساعة علی حسب حدوث المنفعة فصحت الاجازة فیما بقی من المدة ولا تصح

فیما مضی خانیه فی الاجارة قبیل فی فصل فی اجارة الوقف .

مجله‌ده بو مسئله‌ده شو ایکی مذهبدن قنغیسی ترجیح اولندیغنه دائر بر شی یوغیسه‌ده معقود علیه معدوم اولسه اجازت صحیح اولمیه‌جغی بیان اولندیغنه ووجه ثانیده ایسه مرور ایدن مدتده معقود علیه معدوم ایدوکنه نظراً مجله‌نك ظاهر عباره‌سندن امام محمد رحمه الله تعالینك مذهبی ترجیح قلندیغنه استدلال اولنه بیلور . وذاتا اجل ارباب ترجیحدن بولنان قاضیخان دخی مشارالیه امام محمد رحمه الله تعلینك قولنی ترجیح بیورمشدر .

شمدی بعض امثله ایراد ایله بو ماده توضیح اولنور .

مثلا مال صاحبی عقد اجاره‌یی مجیز اولمدن آجر فضولی وفات ایتدکده اجاره باطل اولوب آندن صکره اجازت صحیح اولماز .

کذا بر کیمسه فضولی اوله‌رق دیگر کمسنه‌نك مالنی آخره ایجار ایدوبده مستأجر منفعتی استیفا ایتدکدنصکره مال صاحبی مجیز اولسه اجازتی صحیح اولمیوب عاقد کندوسی اولمق ملابسه‌سیله اجرت فضولینك اولور . کما لو اجاز بیع الفضولی بعد هلاك المعقود علیه خانیه .

فقط بهجه‌ده شوفتوی محرردر « تولیتی اولاده مشروطه اولان وقفك مستغلاتندن بر دکانی زید آخره ایجار ایلسه متولیٔ وقف اولان عمرو ودکان مزبوردن زیدك فضولی آلدیغی

اجاره‌يی زيددن آلمغه قادر اولورمی الجواب قول متأخرينـه كوره قادر اولور. قول متقدمينه كوره قادر اولماز. لكن آلديغی اجاره كندوسـنه ديانة طيب اولماز صاحبنه رد يافقرايه تصدق ايدر.»

كذلك بهجه هامشنده شويله محرردر «زيد برقاچ كيمسه‌لر ايله علی الاشتراك مالك اولديغی دكانلردن اول كيمسـه‌لرك اذنلری اولمقسزين عمره بر مـدت ايجـار واجرتنی آلوب استهلاك ايلسه اول كيمسه‌لر اجرت مستهلكه‌دن حصه‌لرينی زيده تضمينـه قادر اولورمی الجواب اولور» يعنی بعد مرور المدة اجازت اولندقده اجرت مجيزك اولميوب آجرك اولمسی مسئله - سندن اجارهٔ وقف ايله احد شركانك مال مشتركی ايجـاری مسئله‌لری مستثنا بولنمشدر. ١٠٧٧ ماده‌يه باق.

كذلك بر كيمسه بر مالی غصب ايتدكدنصكره ايجار ايدوب بر مـدت مرورنده مالك اجاره‌يی مجيز اولسه بالاده ايضـاح اولنديغی وجهله امام محمد رحمه‌الله تعالی اجازتدن اولكی مدتك اجرتی غاصبك واجازتدن صكره‌كی مدتك اجرتی مالكك ايدوكنی اجتهاد ايلمشدر.

صحت اجازتده معقود عليهك قيـامی شرط اولدی. زيرا اجاره‌ده مبيع، منفعت اولوب اجازت فضوليده مبيعك قيـامی شرط اولديغی كبی منفعتك بقاسی دخی شرط اولوب منفعتك قيامی ايسه مدت اجاره‌نك بقاسيله اولور.

ایدی غاصب بر مالی بر قاچ سنه مدتله ایجار ایدوب چندسنه مروروندن صکره مالك «بن قبل انقضاء المدة عقدی مجیز اولمشیدم» دیو دعوی ایتسه بلابینه قولنده تصدیق اولنماز. «اما ایجار ایتمسنی بن امر ایتمشیدم» دیو ادعا ایتسه قبول اولنور هندیه وبزازیه وخانیه. آجر دارائم استحقت بالبرهان فزعم المالك انه كان امر المواجر بالاجارة والاجرله وزعم المواجر الغصب فالقول قول رب الدار لان الظاهران الانسان تیصرف فی ملك الغیر للغیر وان برهن الآجر علی مادعی من الغصب لایقبل لانه یرید به ابطال ما ذكره المالك من الامر والبینات للاثبات لا للابطال وان برهن علی اقرار المالك بالغصب یقبل لان الثابت بالبینة كالثابت عیانا واذا ثبت الاقرار تبعه حكم الاقرار بزازیه.

﴿ فصل ثالث ﴾

یعنی باب ثانینك اوچنجی فصلی

[صحت] ونفاذ [اجارەنك شرائطی حقنده] اولوب اون مادەیی حاوی [در .]

﴿ ٤٤٨ ماده ﴾

[اجارەنك صحتنده] یعنی لزوم ونفاذنده [عاقدینك رضاسی شرطدر.] ١٠٠٦ مادەیه باق هندیه.

بناءعليه بر كيمسه اكراه ملجى و ياخود اكراه غير ملجى ايله برمالنى آخره ايجار ويا آخردن اولوجهله استيجار ايتدكده بعدزوال الاكراه اول كيمسه مخير اولوب ديلرسه اجارەيى فسخ ايلر. دفعا للضرر عن نفسه طورى فى الاكراه وديلرسه مجيز اولور. زيرا اكراه كرك ملجى اولسون وكرك غيرملجى اولسون عقد اجارەنك صحتنك شرطى بولنان رضانى افساد ايدر طورى فى الاكراه.

﴿ ٤٤٩ ماده ﴾

[مأجورك تعيينى] اجارەنك صحتنده يعنى عدم فسادنده [لازمدر.] يعنى اجارەنك صحتنده محل منفعتك تعيينى شرطدر هنديه فى الباب الاول. نته‌كيم بعده دخى حكم بويله ايدى. ٢٠٠ و ٢١٣ مادەلره متنا وشرحا باق.

[بناءً عليه ايكى] و يا زياده [دكاندن برى] عقدده [تعيين وتخيير ايدلمكسزين ايجار اولنسه صحيح اولماز.] ولو استأجر دابته اوعينا آخرولم يعينها فى العقد لم تجز الا اذا عين وقبل المستأجر جائز هنديه فى الباب الخامس عشر.

نته‌كيم بر كيمسه بر عقارده مقدارى كندوسنك معلومى اولميان حصەسنى شريكنه بدل معلومه ايجار ايتسه فاسد اولوب بالغا مابلغ اجر مثل لازمكلور. اذشرط الاجارة بيان البدل والمبدل خيريه.

كذلك بر موضعده اركك وقادين حماملری اولوبده آجر بو ایکی حمام داخل اولور وجه اوزره حدودینی بیان ایله «فلان موضعده‌کی حمامی سکا ایجار ایتدم» دیدکده نظر اولنور . مذکور ایکی حمامك قپولری وقپو آره‌لقلری بر ایسه اجاره صحیح وایکیسیده اجاره‌ده داخل اولور ایسه‌ده قپولری وقپو آره‌لقلری آیرو ایسه قنغی حمام اولدیغی تصریح اولنمقسزین اجاره صحیح اولماز هندیه فی الباب الثالث والعشردن .

نته‌کیم بر کیمسه بریسیله کوچك چکمجه‌یه ودیکری ایله بیوك چکمجه‌یه کیتمك اوزره ایکی حیوان استیجار ایتدکده کوچك چکمجه‌یه قنغی حیوان وبیوك چکمجه‌یه قنغی حیوان ایله کیدیله‌جکی تعیین اولنماز ایسه اجاره فاسد اولوب اجر مثل لازم کلور . اما تعیین اولنور ایسه اجاره جائز اولور هندیه فی الباب والسادس العشرون «٥٤١» ماده دخی بوماده‌نك فرعیدر .

بو ماده‌ده مأجور تعبیری احتراز اولمیوب اجیرده دخی حکم بویله‌در . مثلا بر کیمسه شو ایکی اجیردن بریسنی استیجار ایتدم دیسه صحیح اولماز . زیرا جهالت مأجور جهالت منفعتی مستلزم اولوب جهالت منفعت ایسه بادئ منازعه‌در . شوقدر وارکه مؤخراً تعیین اولنوب طرفین دخی راضی اولسه‌لر صحیح اولور . «٢٤» ماده‌یه باق . هندیه باب الاول وفی الباب الخامس عشر .

نته‌کیم برکیمسه برشی غیب ایتمکله « بکا کیم بولیویرو ایسه شوقدر غروش اجرتی یعنی مژده‌سی وار » دیو اعلان ایتدکدن صکره بریسی بولیویرر ایسه اجرت الهمز . زیرا اجیر بللی اولمدیغندن اجاره‌سی صحیح دکلدر. لان المستأجر له لیس بمعلوم والدلالة والاشارة لیس بعمل یستحق به الاجر فلایجب حموی.

کذا بولقردیغی معین برشخصه سویلیوبده او دخی یالکز کلام وسوز ایله یعنی عملی اولمقسزین کوستریویرسه اجرت الهمز. اما برلکده کیدوبده کوسترر ایسه اجر مثلی الور . لان ذلك عمل یستحق بعقد الاجارة الا انه غیر مقدر بقدر فیجب اجر المثل هندیه فی الباب السابع عشر وحموی .

﴿ ٤٥٠ ماده ﴾

[اجرت] تمامیله [معلوم اولمق] یعنی کلایا بعضاً مجهول اولمامق اجاره‌نك صحتنده یعنی عدم فسادنده [شرطدر.] لان جهالتها تفضی الی المنازعة بحر ولقوله علیه الصلاة والسلام من استاجر اجیرا فلیعلمه اجره هندیه .

نته‌کیم ۲۳۸ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره ثمن مبیعده دخی بوشرط وار ایدی. اجرتك مقداری معلوم اولمق لازم اولدیغی کبی مثلا متنوع آلتون تداول ایدن بلده‌ده شو قدر آلتون دیو بزارلق کافی اولمیوب آلتونك نوعی دخی بیان اولنمق لازمدر هندیه ورد محتار

ایشته مجله شو ماده‌ده معلومی مطلق اوله‌رق ذکرندن مقدار و نوعجه دخی معلومیته شامل اولور و اجرتك کیفیت معلومیتی ۴٦۴ و ۴٦۵ ماده‌لرده بیان اولنمش واوراده ایضاحات اعطاسی مقرر بولنمشدر . شوقدر آلتون یا مجیدیه دیو بازارلق اولندقده اجرت معلوم اولور رد محتار

بناءعلیه اجرت کلا یابعضا مجهول اولور ایسه اجاره فاسد اولور. اجرت کرك مثلیاتدن اولسون کرك قیمیاتدن اولسون وکرك منفعت اخری اولسون رد محتار. «۵٦۳ و ۵٦۴ و ۵٦۵ و ۵٦٦» ماده‌لر بوندن تفرع ایدرلر.

کلا مجهوله مثال، بر کیمسه غیر معین بر آت مقابلنده آلتی ماه مدتله بر خانه استیجار ایدرك درت ماه ساکن اولدقدن صکره دعوا وقوعبولسه ۴٦۲ ماده‌نك صورت‌اولیسی موجبنجه بالغا ما بلغ اجر مثل لازم کلور. وباقی ایکی ماهلق اجاره فسخ اولنور .

کذا بر کیمسه کندوسنی حیوانه بیندیرمك ویا خانه‌سنه اسکان ایتمك اوزره دیکر کمسنه‌یه شوقدر غروش اودنج ویرسه اول کیمسه مذکور حیوانه راکب یا خانه‌ده ساکن اولدقده اجر مثل لازم کلور . زیرا اودنج ویرمك کیفیتی بدل اجاره اولمغه صلاحیتی اولمامغله بلا اجرت معلومه ایجار اولنمش اولور خیریه.

کذا برکیمسه دروننده تجارت ایدرك نه قازانور ایسه آجر

ایله نصفیت اوزره مشترك اولمق اوزره بر دکان استیجار ایتسه فاسد و ربحك کلیسی اول کیمسه‌نك اولوب دکان صاحبی اجر مثل آلور هندیه .

کذلك کندوسنك ایستدیکی ویا فلانك دیدیکی قدر اجرت ویرمك اوزره استیجار ایدلسه فاسد اولور.

وکذلك آرقداشلری قاچه استیجار اتمشلر ایسه اول قدر اجرت ویرمك اوزره استیجار ایدوبده آنلرك نقدره استیجار ایتدکاری معلوم ومعین اولمیوب مختلف اولسه فاسد اولور.

اما معین اولوب مختلف اولمسه جائز اولوب اول قدر اجرت اعطاسی لازم کلور هندیه قبیل الفصل الثانی من الباب الخامس عشر . وان مختلفا بان کان اجر مثل هذه الدابة مختلفا باختلاف الاحوال قد یکون عشرة اواقل او اکثر یلزم الوسط نظرا للجانبین بزازیه .

بعضا مجهوله مثاللر، برکیمسه کونده‌لکی شوقدر غروشه وآولادیغی دخی مشترك اولمق اوزره صید ایچون دیکر کمسنه‌یی استیجار ایتدکده اجاره فاسد اولور . وصید مستأجرك اولوب اجیر اجر مثلنی آلور هندیه.

کذا برکیمسه خانه‌سنی شهریسی بش آلتونه ومصارف تعمیریه‌سی دخی مستأجره عائد اولمق اوزره بر کمسنه‌یه ایجار ایتسه اجاره فاسد اولور . زیرا مرمت یعنی مرمتك نفقه‌سی اجرتدن جزء قالمش ایکن مقداری مجهولدر. یجب فی جهالته

كلا او بعضا اجر المثل بالغا مابلغ رد محتار.

فقط مستثنا اولمق اوزره ٥٦٦ ماده ده بيـان اولنديغى وجهله سوت آنانك مدت معينه‌ده البسـه و طعام مقابلنـده استيجارى صحيح اولور . ووجهه ان العادة لماجرت بالتوسـعة على الظائر شـفقة على الولد لم تكن الجهالة مفضـية الى النزاع والجهالة ليست بمانعة لذاتها بل لكونها مفضية الى النزاع ردمحتار و برده اجرت معقود عليـه اولان منفعت جنسـندن اولمامق شرطدر. «٣٢» ماده شرحته باق . نته‌كيم ٤٦٣ ماده‌ده ايضاح اولنور .

﴿ ٤٥١ ماده ﴾

[اجاره‌ده] يعنى اجاره‌نك صحتنده [منفعت مانع منازعه اوله‌جق وجهله] مدت يا مسافه ويا عملك بيانيله [معلوم اولمق شرطدر.] « ٢٠٠ » ماده‌يه باق. لان جهالتها تفضى الى المنازعة بحر ومنفعتك معلوم اولمسى شرط اولديغى تعريفندن يعنى ٤٠٥ ماده‌دن دخى مستفاد اولور .

ومنفعتك كيفيت معلوميتى آتى ٤٥٢ و ٤٥٣ و ٤٥٤ و٤٥٥ و٤٥٦ ماده‌لرده بيان اولنمشدر. «٥٢٤» ماده بوماده‌نك فرعيدر.

حتى منفعت منازعه‌يه مؤدى اولور صورتده مجهول اولور ايسه صحيح اولمز هنديه .

وبرده منفعت عقد اجاره ايله استيفاسى معتاد ومقصود

اولمق اجاره‌نك صحتنده شرطدر. بناءً عليه معتاد اولمديغى جهتله جامه‌يى تجفيف ايتمك اوزره يعنى اوزرينه ياش البسه سريلوب بده قوريدلمق ايچون آغاج اجاره‌سى جائز اولماز اما سطحى يعنى مثلا تاراجه‌يى تجفيف ثياب ايچون استيجار ايتسه جائز اولور بزازيه.

١٩٩ ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره توقيت ايله بيع صحيح اولمديغى يعنى فاسد اولديغى حالده اجاره صحيح وبالعكس اجاره‌ده توقيت لازم اولمغله بو جهتله بيع ايله اجاره افتراق ايدرلر.

﴿ ٤٥٢ ماده ﴾

[خانه ودكاكين] وخان اوطه‌لرى [وسوت آنا امثالنده] يعنى بونلرك استيجارنده [مدت اجاره‌نك بيانيله] يعنى مدتك معلوميتيله [منفعت] دخى [معلوم] واجاره صحيح [اولور.]

مدت مذكوره كرك طرفين عادة يشايه‌ميه‌جقلرى مرتبه طويل اولسون لان العبرة فى هذا الباب بصيغة كلام العاقدين فانه تقتضى التوقيت ولا يعتبر بموت العاقدين اواحدهما قبل انقضاء المدة لانه قد يتحقق فى مدة يعيش اليها الانسان غالبا ولم يعتبر عينى. وكرك قصير اولسون. زيرا مدت معلوم اولنجه قدر منفعت دخى معلوم اولور. فيجوز طالت المدة اوقصرت تأخرت بان كانت مضافة اوتقدمت بان كانت متصلة بوقت العقد ولامعنى

لقول الشافعى فيه فانه يقدره بسنة فى رواية ولايجوز اكثر منها لان جوازها كان للضرورة ولا ضرورة الى اكثر منها وفى رواية يقدره بثلاثين سنة ولايجوز اكثر منها لانه قلما يستعمل بالاجرة اكثر من ذلك وفى رواية تجوز ابدا لان بيع المنافع كبيع الاعيان فجاز مؤبدا قلنا كل ذلك باطل لان المجوز لها كونها معلومة ولامعنى لمنعه بعد ان صارت معلومة الاترى الى قوله تعالى حكاية عن شعيب عليه الصلاة والسلام انى اريدان انكحك احدى ابنتى هاتين على ان تأجرنى ثمانى حجج فاجاز اكثر من سنة ولان المنافع لاتكون معلومة الابضرب المدة لها فلا تجوز الامؤجلة بخلاف بيع الاعيان فانها معلومة بدونه ومن شرطها التأبيد ايضا حتى لوضرب له اجلا فسد البيع زيلعى ٤٨٤ مادهيه باق . واقعا طرفينك عادة يشامیه‌جقلری مرتبه مدت ايله اجاره توقيت اولندقده بعض علما حق احكامده غالب متيقن كبى اولمغله اجاره مؤبده كبى اوله‌رق اجارده تأييد ايسه اجاره‌بى ابطال ايده‌جكندن مذكور اجاره دخى جائز اولميه‌جغنه قائل اولمشلردر. لكن خصاف مذكور اجاره‌نك جائز اوله‌جغنى اختيار ايلمش واطلاق متونك ظاهرى دخى بونك جوازينه دائر بولنمش اولمغله اولوجهله شرح ايدلمشدر مجمع الانهر ورد محتار. لان الخيرة فى هذا الكلام للمتعاقدين وانه يقتضى التوقيت ولايقتضى تعيين الوقت زيلعى .

مثلا بر كيمسه شو خانه ويا دكانى درونده بر آى ساكن

اولنم ایچون شو قدر غروشه سندن استیجار ایتدم دیسه منفعت معلوم اولور .

وبناءً علیه مدت بیان اولنمز ایسه اجاره فاسد اوله جغندن حقیقةً انتفاع اولنمدقچه اجرت لازم اولماز. شو قدر وارکه سمسارلك ومنادیلك وحمامده بیقاعق مثللو وقت وعمل تعیین وتقدیر اولنه میان شیلر استیجارنده تعیین مدت لازم دکلدر . یعنی بونلرده تعیین مدت ایدلمسه بیله اجاره صحیحدر لما کان للناس به حاجة رد محتار .

کذا شو قدر مدت چوبانلق ایتمك اوزره آدم استیجاری صحیحدر .

وبوکبی اجیر خاص اولان چوبان استیجارنده عدد حیوانك بیانی شرط اولمدیغی کبی مکان رعیك ذکری دخی لازم دکلدر بزازیه وهندیه .

﴿ ٤٥٣ ماده ﴾

چوبان استیجارنده مستأجراتك ومدت ویا مسافه‌نك بیانی شرطدر. یعنی [حیوان استیجار اولندقده] منفعتك معلومیتنده اول حیوان استیجاری [یوك یوكلتمك ایچونمیدر یوقسه رکوب ایچونمیدر] ویوك یوكلتمك ایچون اولدیغی تقدیرده نه یوكلدیله جکدر [و] رکوب ایچون اولدیغی حالده [کیم بینه جکدر بوراسنك] یعنی بو جهتلرینك عقد اجاره‌ده ذکر و[تعیینی

ياخود ديلديكنى] تحميل ويا [اركاب ايتمك اوزره] دبو [تعميمى
ايله برابر اجاره‌نك مدتى ياخود مسافه‌سى دخى] يتعلق بالحمل
والركوب جميعاشلى [بيان اولنمق لازمدر] درمختار . وبونلرك
بيانيله منفعت معلوم اولور.

خلاصه‌حيوان استيجارنده ايكى شيئث يعنى مايستأجرلهك
يعنى حيوان نه ايچون استيجار اولنديغنك برده مدت اجاره ويا
مسافه‌نك بروجـه بالا بيانى لازمدر. مثلا مستأجر بو حيوانى
شو اشيامى چكمجه‌يه نقل وياخود بو آنى فلان يره قدرركوبم
ايچون شو قدر غروشه سندن استيجار ايتدم دو عقد اجاره
ايده‌بيلور. اما مثلا يوك ايچون استكرا اولنان حيوانه نه‌يوكلاديله‌
جكى بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اولور. «٤٥٦» ماده‌يه باق .
وحيوانه يوك يوكلتـلمدن طرفين حاكمه مراجعت ايتـدكارنده
حاكم فسادينـه بناءً اجاره‌نى فسخ ايدر. مستأجر حيوانه يوك
يوكلتوبده مدت اجاره مرور ايتسه استحسانا اجر مسمى لازم
كلور.

وبو مثال ٥٥٥ ماده‌يه منافى دكلدر.

كذا ركوب ايچون استكرا اولنان حيوانه كيم بينه‌جكى تعيين
يا تعميم ايدلمز ايسـه اجاره فاسد اولور. «٥٥٣» ماده‌يه باق.
وقبل‌الركوب حاكمه مراجعت اولندقده حاكم اجاره‌نى فسخ ايدر.
وقبل‌الفسـخ راكب تعيين اولنوب آجر دخى راضى اولسـه
اجاره جائز اولور.

كذلك مدت ويا مسافه بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اولور «٤٦٠» ماده‌یه باق.

بر مسافری تشييع ويا حاجی‌یی استقبال ايچون حيوان استيجاری كبی رد محتار وهنديه وددر

﴿ ٤٥٤ ماده ﴾

[اراضی استيجارنده] منفعتك معلوميتنده [تعيين مدتله برابر] ما يستأجر لهك يعنی [نه ايش ايچون] استيجار اولنمش [اولديغی] يعنی انده زراعت ويا غرس اشجار ويا انشاء بنا ويا آو آولامق اوزره وضع شبكه ايچونميدر نه يابمق ايچون استيجار اولنديغی حين عقد اجارەده [بيان اولنمق] وياخود مستأجر ديلديكی وجهله انتفاع ايتمك اوزره ديو تعميم قلنمق [و] اراضی‌استيجاری [زراعت ايچون‌ايسه] آنده [نه‌اكيله‌جكی تعيين وياخود مستأجر هر نه ديلرسه] آنی [اكمك اوزره ديو تعميم قلنمق دخی لازمدر.] كيلا تقع المنازعة. تعميم صورتنده بيان نوع لازم كلمز در مختار .

خلاصه اراضی استيجارنده منفعتك معلوميتی ايكی شی ايله حاصل اولور.

١ تعيين مدت اجاره
٢ مايستأجرلهك بيانی ويا تعميمی } ايله حاصل اولور .

بيان ما يستأجرله صورتنده اجاره جائز اولديغی كبی تعميم

صورتنده دخی جائز اولدی. لان عدم الجواز كان لدفع الضرر فاذا رضی صاحب الارض بذلك جاز لان المنفعة فی جميعه معلومة شبلی .

واراضی استیجاری زراعت ایچون ایسه منفعتك معلومیتنده اوچنجی برشی دها لازمدرکه اوده نه اکیله جکی تعیین ویا تعمیم اولنمقده در. بو شرطلردن بریسی بولنمسنه اجاره فاسد اولور. ٥٢٤ ماده یه باق. زیرا ارض بعضاً زراعت وبعضاً بنا وغرس کبی دیکر شی ایچون استیجار اولنه جغی مثللو اکیله جك شی دخی متفاوتدر بعضیسی ارضه دیکرندن زیاده مضردر.

بو جهتله بونلر بیان اولنمدیغی صورتده معقود علیه معلوم اولماز رد محتار وهندیه وددرر

اراضی استیجار اولندقده عقد اجاره ده تصریح ودخولی شرط ایدلمسه بیله مأجور اولان اراضینك طریقی وشربی اجاره ده داخل اوله جغی کبی خانه استیجارنده دخی طریقی من غیر ذکر داخل اولور. و ٢٣٥ ماده مثللو الفاظ عمومیه یه حاجت یوقدر. زیرا اجاره دن مقصود انتفاعدر حالبوکه بونلر اولمقسزین انتفاع اولنه ماز. بو جهتله بیع کبی دکلدر . چونکه بیعدن مقصود ملك رقبه اولوب یوقسه فی الحال انتفاع دکلدر. حتی جاز بیع الجحش والارض السبخة دون اجارتهما منح رد محتار .

« لاحقه »

(استيجار طريقه دائردر)

١ — مرور ايچون طريق استيجارنده مدت واجرتك تعيينيله برابر طريقك تحديدى لازمدر. والا اجاره فاسداولور اشباه .

❀ ٤٥٥ ماده ❀

[اهل صنعتك] يعنى درزى ودولكر و آشجى وبوياجى مثللو اهلى صنعتدن برينك بر عمل ايچون صحت [استيجارنده شرط اولان [منفعتك معلوميتى معمول فيهك و[عملك بيانيله يعنى] اجيرك نه‌جنس ونوع‌وصفتده‌كى شيده [نه] ايش[ياپه‌جغنى تعيين] وبيان [ايله] حاصل [اولور.] يعنى المنفعة تارة تعلم ببيان المدة كما تقدم وتارة بمجرد التسمية بدون ذكر المدة شلبى .

وعقد اجاره بووجهله عمل اوزرينه وارد اولدقده «اجير» مشترك اولور. نته‌كيم ٤٢٢ ماده شرحنده بيان اولنمشيدى.

وبروجه مذكور معلوم اولان عمل اوزرينه اجاره صحيح اولوب بوراده مدت اجاره‌نك بيانى لازم دكلدر. يعنى بيان عمل منفعتك معلوميتنده كافى اولوب بشقه‌جه بيان مدت اجاره‌لازم دكلدر هنديه فى الثامن والعشرون . ٤٢١ ماده‌ده، بو اجاره‌يه عمل‌اوزرينه وارداولان اجاره دينلديكنه كوره بوراده منفعتك

معلومیتی یرینه عملك معلومیتی دینلمك اقتضا ایدر دنیلهمز.
مذکور ماده شرحنه باق.

[مثلا اثواب بویادیله‌جق اولدقده اثوابك بویاجی‌یه ارائه‌سی
یاخود] اثوابك جنسی ونوع وقدری وصفتی یعنی [غلظت
ورقتنك] اجیره [بیلدیرلمسی و] بویا [رنکنك] وبوبارقت وغلظتجه
مختلف اولدیغی تقدیرده مقدارینك دخی [بیانی لازمدر.]
وفی المحیط لو استأجر لقصر عشرة اثواب ولم یرها فالاجارة
فاسدة لانه یختلف بغلظه ورقته رد محتار.

کذا اثواب دیکیله‌جك اولدقده اثوابك درزی‌یه ارائه‌سی
ونه درلو دیکیله‌جکنك بیانی لازمدر مجمع الانهر وعبدالحلیم.

وکذا — اجیر مشترك اوله‌رق — چوبان استیجارنده
رعی ایده‌جکی حیوانات آت ویا دوه ویا قیوندر دیو جنسی
وشوقدردر دیو عددی بیان اولنمق لازمدر. اشته اجیر مشترکك
استیجارنده رفع جهالت ایده‌جك صورتده بیان عمل لازمدر.
بو وجهله کرج وکرپیچله دیوار یاپمق اوزره دیوارجی استیجار
ایدرك دیوارك طول وعرضی بیان ایتسه جائز اولور هندیه.
حفر آبار ایچون اجیر استیجار اولنوبده آبارك طول وعرضی
وعمقی بیان اولنمسه استحسانا اجاره جائز اولوب اجیره ناسك
یایدقلرینك وسطنی یاپمغه مجبوردر هندیه.

خلاصه بوماده‌ده‌کی شروط اجیر مشترك حقنده یعنی آنك
استیجارنده اولوب یوقسه اجیر خاص استیجارنده معمول‌فیهك

جنس ونوع وقدر وصفتنی بیان شرط اولمیوب بلکه بونده شرط اولان یالکز مدتك بیانیدر هندیه فی الباب الاول وهدایه. نته‌کیم ٥٦٢ ماده شرحنده دخی بیان اولنور.

﴿ ٤٥٦ ماده ﴾

[اشیا نقلنده] منفعتك معلومیتی نقل اولنه‌جق اشیا شودر دیو [اشارتله و] فلان محله نقل ایده‌جکسك دیو [نقل اولنه‌جق محلك تعیینیله] حاصل اولور. وبوندنصکره مدت اجاره‌نك آرتق بیانی شرط دکلدر. یعنی اشارت بیان مدتدن مستغنی اولور.

یعنی بونلرله [منفعت معلوم] واجاره صحیح [اولور.] واشارت بیان مدتدن مغنی اولور دنیلدی. زیرا منقول ایله مکان منقول الیه معلوم اولدیغی صورتده منفعت دخی معلوم اولور.

[مثلا] اجیره [شو یوکی فلان محله نقل ایده‌جکسك دینلدکده یوك مشاهد] یعنی کوز ایله کورلمکده [ومسافه معلوم اولدیغی جهتله منفعت دخی معلوم] واجاره صحیح [اولور.] یعنی منفعت معدوم اولدیغنه مبنی اصالة اشارت ممکن دکل ایسه‌ده نقل اولنه‌جق اشیا یعنی منقول ایله محل نقله یعنی منقول الیهه اشارت ضمننده منفعته دخی بالتبع اشارت حاصل اولور درر وهدایه ومجمع الانهر. بو نوع معلومیت نوع اولده‌کی یعنی مادهٔ آنفه‌ده‌کی معلومیته قریبدر رد محتار

﴿ ٤٥٧ ماده ﴾

[منفعت] حقيقة وشرعا مدت اجارەده [مقدور الاستيفا اولمق] اجارەنك صحتنده [شرطدر.] لان الاجارة تعقد للانتفاع بخلاف البيع لان المقصود منه ملك الرقبة لا الانتفاع فى الحال حتى يجوز بيع الجحش والارض السبخة دون الاجارة هدايه.

[بناءً عليه بر فرارى] باخود مغصوب [حيوانك ايجارى صحيح اولماز.] زيرا ٤٢٠ مادەده سبق ايتديكى اوزره اجارەده معقود عليه يعنى مبيع منفعت اولمغله ١٩٨ و ٢٠٩ مادەلرك احكامى اجارەده دخى جارى اولور. و مغصوب حيوانك تسليمى ممكن اولمديغى جهتله مستأجر استيفاى منفعته مقتدر اولەماز.

كذلك مدت عقدده زراعتى ممكن اولميان ارضى استيجار صحيح اولميوب فاسد اولور.

مثلا بر كيمسه اوت بيتمز يرى زراعت ايچون استيجار ايتسه جائز دكلدر. ولو استأجرها فى الشتاء تسعة اشهر ولايمكن زراعتها فى الشتاء جاز لما امكن فى المدة ويكون الاجر مقابلا بكل المدة لانما ينتفع به بحسب وقبل بما ينتفع به رد محتار ولو استأجرها ولا تمكنه الزراعة فى الحال لاحتياجها الى السقى اوكرى الانهار اومجئ الماء فان كان بحال تمكن الزراعة فى مدة العقد جاز والا فلا بحر.

كذا فى الحال قابل انتفاع اولميان حمار ياوريسنى استيجار

صحیح دکلدر. زیرا اجاره‌دن مقصود مدت اجاره‌ده مأجور ایله انتفاع اولوب بووجهله انتفاع ممکن اولمینجه اجاره جائزاولمیوب اما بیعدن مقصود ملك رقبه اولوب یوقسه فی الحال انتفاع دکلدر. بو جهتله فی الحال قابل انتفاع اولمیان حمار یاوریسنی المق ویاخود فی‌الحال زراعتی ممکن اولمیان ارضی‌یی اشترا ایتمك صحیح ایکن بونلرك استیجاری جائز دکلدر .

خلاصه بر مال هرنه قصد ایچون استیجار اولنه‌جق ایسه اومالدن اومقصدك حصولی ممکن اولمق صحت اجاره‌ده لازمدر. مثلا زراعت ایچون اراضی استیجارنده اول اراضیده زراعتك امکانی شرطدر . وبنا وغرس اشجار ایچون اراضی استیجار اولندقده اول اراضیده بنا وغرس ممکن اولملیدر . یوقسه بو صورتده اول اراضینك قابل زراعت اولمسی شرط دکلدر . ومواشی‌یی اقامه ایچون دخی اراضی‌یی استیجار صحیح اولوب آرتق مذکور اراضینك قابل زراعت اولمسی شرطی آرانمز در مختار ورد محتار .

مستأجرله اولان عمل قبل الاجاره اجیر اوزرینه فرض ویا واجب اولمامق اجاره‌نك صحتنده شرطدر انقروی وهندیه .

بناءًعلیه بر کیمسه بشقه زوجه‌سندن اولان چوجغنی ارضاع ایتمك وصاتلق اتمکی پشورمك وسوریلرینی کودمك مثللو خانه خدمتی جنسندن اولمیان شیلری یاپمق اوزره کندی زوجه‌سنی استیجار ایتسه صحیح اولور ایسه‌ده اول عمل قبل

الاجاره اجیر اوزرینه فرض ویا واجب اولور ایسه اجاره صحیح اولماز .

مثلا برکیمسه زوجه سنی خانه سنده اکل اولنه جق طعامی پشورمك ویا دیکر خدمتنی کورمك اوزره استیجار ایتسه صحیح اولماز . وزوجه اجرت الهمز. لان هذا العمل واجب علیها دیانة لان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قسم الاعمال بین فاطمة وعلی فجعل عمل الداخل علی فاطمة وعمل الخارج علی علی فلا تنعقد هذه الاجارة ولو کانت المرأة شریفة رد محتار ملخصا .

فصل رابع

یعنی باب ثانینك دردنجی فصلی

[اجاره نك بطلان وفسادی] واجارهٔ باطله وفاسده نك احکامی [حقنده] اولوب بش ماده یی حاوی [در.]

اشبو فصلده کی مواد آنفا کچن فصل ثانی وثالثده کی موادك فروعاتیدر . نته کیم اثنای شرحده اشارت اولنور.

اجارهٔ باطله ، اصلا «لا باصله ولا بو صفه لانه حیث بطل الاصل تبعه الوصف» صحیح ومشروع اولمیان «کان استأجر بمیته اودم او استأجر طیبالشمه او شاة لتبعها غفه او تخلا

لنيزو اورجالاينجت صنما » واجارهٔ فاسده، اصلا صحيح اولوب وصفا صحيح اولميان «وهو ماعرض عليه من الجهالة او اشتراط شرط لايقتضيه العقد» اجارەدر ١٠٩ و ١١٠ مادەلره باق تنوير ورد محتار. اجارهٔ باطله ايله فاسده بيننده من حيث الاحكام دخی فرق اولوب ٤٥٩ و ٤٦١ مادەلرده ذكر اولنيور .

﴿ ٤٥٨ ماده ﴾

[انعقاد اجارەنك] ٤٤٤ و ٤٤٥ مادەلرده مبين [شرائطندن برى] يعنى ركن عقده راجع بولنان شرائطدن ولو برى [بولنمسه] يعنى ركننده خلل بولنور ايسه [اجاره باطل اولور.]

[مثلا مجنونك وصبی غير مميزك ايجار و استيجارى باطلدر.] ولیلرينك اجازتيله صحته منقلب ونافذ اولماز . حتى جنون مطبق ايله مجنون اولان بر كيمسه متوليسى اولديغى وقفك بعض مسقفاتنى آخره ايجار ايتسه صحيح اولماز. ٣٦٢ و ٩٥٧ و ٩٦٦ مادەلره باق بهجه وفتاواى جديده .

[فقط بعدالانعقاد آجريا مستأجرك] جنون مطبق ويا جنون غير مطبق ايله [تجنن ايتمسيله] سابقا يعنى طرفينك حال افاقت وعقللرنده وقوعبولان [اجاره منفسخ اولماز.] « ٥٥ » مادەيه باق درمختار.

بوراده تجنن تعبيرى موتدن احتراز ايچون اولوب بناءعليه

٤٤٣ ماده شرحنده‌کی بشنجی مسئله‌ده ذکر اولندیغی اوزره آجریا مستأجرك وفاتیله اجاره منفسخ اولور هندیه فی الباب التاسع عشر.

﴿ ٤٥٩ ماده ﴾

[اجارۀ باطله‌ده استعمال ایله] یعنی مستأجر مأجوری استعمال ومنفعتی استیفا ایتمسیله [اجرت لازم اولماز.]

ظاهر اولان ولوکه مأجور معدللاستغلال اوله. مثلا اجارۀ باطله ایله مستأجر مأجوری استعمال و آنك ایله انتفاع ایتدکده اجرت لازم اولماز . زیرا اجاره وقتاکه باطله اولدی اصلا منعقد اولمدیغی جهتله مستأجرك مأجور ایله انتفاعی بدون عقد اولمش وبناءعلیه ٤٧٢ ماده قبیلندن بولنمش اولور. وبرده اجارۀ باطله ایله مأجور تأویل عقد ایله استعمال ایدلمش اوله‌جغندن ٥٩٨ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره بویولده استعمال اولنان معدللاستغلالده اجرت لازم اولماز. « طحطاوی »

[نقط] اجارۀ باطله ایله ایجار اولنان مال ، [مال وقف ویا مال یتیم ایسه استعمال ایله] بالغامابلغ [اجر مثل لازم اولور.] اجر مسمی لازم کلمدی . زیرا اجاره، باطل اولنجه آنك ضمننده‌کی تسمیۀ بدل دخی باطل اوله‌رق هیچ تسمیه اولنمامش حکمنده اولور. « ٥٢٥ » ماده‌یه باق .

مال [مجنون دخی] مل [یتیم حکمنده] اولمغله فقرۀ آنفه

حکمی آنده دخی جاری [در.] نتـه‌کیم ٥٩٦ ماده ایله ٤٧٢ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مال یتیمی ومال وقفی بدون العقد استعمال ایدن اوزرینه اجر مثل لازم کلور. حتی بر کیمسه بر خانه‌یی صاتون آلوبده آنده بر مدت ساکن اولدقدنصکره اول خانه وقفك یا یتیمك اولدیغی ظاهر اولسه ساکن اوزرینه اجر مثل لازم کلور. مل وقف ایله مال یتیمی صیانت ایچون متأخرین فقها بو وجهله افتا ایلمشـدر درمختار. ظاهر اولان بالاده اشعار اولنـدیغی اوزره معدللاستغلالك حکمی بو بابده مال وقف ومال یتیمك حکمی کبی دکلدر. چونکه معدللاستغلال اولان مال مستأجر طرفندن اجارهٔ باطله حکمی ایله استعمال اولنـدقده اسـتعمال مذکور تأویل عقـد ایله اولوب حالبوکه تأویل عقد ایله استعمالده مال یتیم ومال وقفـده اجرت لازم کلور ایسـه‌ده معدللاسـتغلالده لازم کلز. «٥٩٦» ماده‌یه باق «طحطاوی».

یقول العبدالفقیر وفیـه ان عقدالاجارة موجب للاجرة فکیف یکون تأویله سـالبا للاجرة نعم الملك سالب الاجرة فیکون تأویله کذلك وفیه ایضـا ان البـاطل لا حکم له اصلا فوجوده کالعدم کمافی ردالمحتار.

﴿ ٤٦٠ ماده ﴾

[انعقاد اجاره‌نك] ٤٤٤ و ٤٤٥ ماده‌لرده سـبق ایدن

[شرطلری بولنوبده] ٤٤٨ و ٤٤٩ و ٤٥٠ و ٤٥١ و ٤٥٧ ماده‌لرده مرور ایلیان [شرائط صحتدن بریسی بولنمسنه اجاره فاسـد اولور .] یعنی اجاره جهالت مأجور وجهالت اجرت وجهالت عمل ومـدت ایله فاسـد اولور. کذا اجاره احـد عاقدینك رضاسی اولمقسزین وقوعبولور ایسـه فاسـد اولور هندیه فی الباب الاول.

بو جهتله برکیمسه « هر کس بو مثللو حیوانی قاچه طوتیور ایسه اوقدره » دیو بر حیوانی استیجار ایتدکده هر کسك او مثللو حیوانی قاچه طوتدیغی معلوم ایسـه اجاره صحیح اولور ایسه‌ده مختلف ایسـه فاسد وشو حالده اجرت وسطدن لازم اولور بزازیه .

ینه بو جهتله برکیمسه چوجغی یورویجه‌یه قدر ارضاع ایلمك اوزره سوت انا استیجار ایتسـه فاسد اولوب ارضاع ایلدیکی مدتك اجر مثلی لازم کلور خیریه .

ینـه بو جهتله برکیمسـه دائننه بنم بو خانه‌مده دینمی تأدیه ایدنجـه‌یه‌دك سا کن اول دیسـه اجاره فاسد اولوب سکنا ایله اجر مثل لازم کلور . مذکور کلامی کرك وقت اقراضـده سویلمش وکرك اول یا صکره سویلمش اولسون احمدر خیریه وکفوی .

مادهٔ آتیه شرحنده ایضاح اولنه‌جغی وجهله اجارهٔ فاسده قابل فسخ اولدیغی کبی اجارهٔ فاسده‌ده قبض اولنان اجرت دخی

مضمونندر. بيع فاسدده قبض اولنان ثمن مبيع كبى بزازيه.

فساد اجاره‌يى موجب اولان ديكر بر طاقم اسباب بولنمغله اسباب مذكوره ٤٦٢ ماده شرحنده ذكر اولنور.

﴿ ٤٦١ ماده ﴾

[اجارهٔ فاسده نافذدر .] يعنى منعقد اولوب حكمى افاده ايدر. ٥٨٨ ماده بونك فرعيدر درمختار .

[فقط اجارهٔ فاسده‌ده آجر اولان كيمسه] ٤٧١ ماده حكمنجه مأجور ايله حقيقة انتفاع حاصل اولدقده [اجر مثله] يعنى مادهٔ آتيه‌ده تعيين قلنان اجره [مالك اولوب] يوقسه [اجر مسمايه مالك اولماز.] حتى بر كيمسه اجارهٔ فاسده ايله استيجار ايلديكى مالى بعدالقبض بشقه‌سنه اجارهٔ صحيحه ايله ايجار ايتسه اول كيمسه اوزرينه اجر مثل لازم كلور. لانه يعد به مستعملا ولا يكون بفعل ماليس له فعله غاصبا حتى لايجب عليه الاجرة لا يقال لما كان تقوم المنافع بالعقد فاذا فسد العقد ينبغى ان لايجب شئ لان الاجارة الفاسدة ملحقة بالاجارة الصحيحة لكونها تبعالها كفايه فى الاجارة الفاسدة. اما مستأجر ثانى اوزرينه اجر مسمى‌مى لازم كلور كه ظاهر اولان دخى بودر. نظراً للتسمية‌ يوقسه بواجارهٔ ثانيه، اجارهٔ فاسده اوزرينه مترتب اولديغندن اجر مثل‌مى لازم كلور بحر رد محتار. ٥٨٨ ماده‌يه باق .

اما قبل الانتقاع طرفين نزاع ايدوبده ايش حاكمه دوشدكده حاكم فسادينه بناءً اجارهيى فسخ ايدر هنديه والاجارة والبيع اخوان لان الاجارة تمليك المنافع والبيع تمليك الاعيان وقدقال فى الدر المختار ويجب على كل واحد من البايع والمشترى فسخه قبل القبض او بعده ما دم فى يد المشترى اعدا ما للفساد لانه معصية فيجب رفعها واذا اصرا حد هما على امساكه وعلم به القاضى فله فسخه جبرا عليهما حقا للشرع تنقيح.

مثلا برکیمسه زراعت ایچون بر تارلا استیجار ایدوب فقط نه اکه‌جکنی تعیین یاخود دیلدیکنی اکمك اوزره دیو تعمیم ایتمسه ٤٥٤ ماده‌یه مبنی اجاره‌فاسد اوله‌جغندن مستأجر زراعت ایتمزدن اول ایش محکمه‌یه دوشدکده حاکم اجاره‌یی فسخ ایدر. چونکه اجارهٔ فاسده قابل فسخدر. یعنی اجارهٔ فاسده‌ده عاقدیندن هر برینك اجاره‌یی فسخ ایتمکه حقی واردر. بیع فاسد کبی نتیجه. «٣٧٦» ماده‌یه باق.

مثلا برکیمسه مشاعی استیجار واجرتی تأدیه ایتدکده اجاره‌نك فسخیله بروجه پشین ویردیکی اجرتی استردادی دعوی ایده‌بیلور. «٤٩٤» ماده دخی بوکا مبنیدر.

مجله‌ده بو حق فسخ صراحة بیان ایدلمامش ایسه‌ده ٥٢٤ ماده‌ده قبل الفسخ تعبیرندن حق فسخ اکلاشیله‌جغی کبی ٤٩٤ ماده‌ده‌کی حق فسخ دخی فساد اجاره‌یه مبنی ایدوکندن مذکور ماده‌دن دخی حق فسخ مذکور مستفاد اولور. وبرده اجاره

بیع منفعتدن عبارت اولوب بیع عینه قیاس اولندیغی جهتله بوراده قابل فسخ اولدیغی بیان اولنمامسی ۳۷۲ ماده‌دن مستفاد اوله‌جغنه مبنی بولنمشدر.

شرح ماده صره‌سنده ذکر اولندیغی وجهله اجارهٔ فاسده‌ده اجر مثلك لزومی حقیقة انتفاع ایله اولوب بوقسه انتفاعه تمکن واقتدار ایله دکلدر. بناءً علیه مستأجر اجارهٔ فاسده‌ده عین مأجوری تسلیم ایتدیکی حالده حقیقة انتفاع ایلمسه اجر مثل لازم کلمز. نته‌کیم ٤٧١ ماده‌ده بیان اولنیور.

﴿ ٤٦٢ ماده ﴾

[اجاره‌نك فسادی بعضاً بدلك] یعنی بدل اجاره‌نك [مجهول اولمسندن بعضاً] بدلك معلومیتیله برابر [دیکر شرائط صحتك بولنمامسندن] ومثلا شرط فاسد بولندیغندن [نشأت ایدر.]

بدلك مجهولیتی دخی ایکی وجهله‌در. برنجیسی، اصلا تسمیه اولنمامسیله‌در. تسمیه اولنان بدل اصلا مال اولمدیغی تقدیرده‌کی حکم دخی بویله‌در. شو خانه‌یی سکا ایجار ایتدم ویا شو خانه‌یی سکا شولاشه مقابلنده اجاره‌یه ویردم دیمك کبی.

ایکنجیسی، تسمیه اولنان بدل اجاره کلا ویا بعضاً مجهول اولمقدرکه کلا مجهولیتی، شوقدر عدد روبا وشوقدر رأس حیوان ومختلف التون تداول ایدن یرده شوقدر آلتون تسمیه‌سی کبی اقرویی. نته‌کیم برکیمسه یاورولری ویوك مثللو منافع حاصله‌سی

مناصفة مشترك اولمق اوزره دعی و بسلمك ایچون قیونلرینی بر کمسنه‌یه ویرسه بو اجاره دخی بدل ، کلا مجهول اولمغله فاسد اولور تنقیح .

بعضاً مجهولیتی، یوزغروش اجرتله برابر مصارف تعمیریه‌سی مستأجره عائد اولمق اوزره خانه استیجاری ویا یوز غروش اجرتله برابر روباسی مستأجر طرفندن ویرلمك اوزره خدمتکار طوتمق کبی اولور انقروی زیرا تعمیر و روبا مصارفی دخی اجرت قلنمش دیمك اولوب بونك مقداری ایسه مجهولدر رد محتار . لان قدر العمارة والمرمة مجهولة والمجهول اذا ضم الی معلوم کان الکل مجهولا هامش انقروی .

[اوایکی صورتده] یعنی اجاره‌نك فسادی بدلك مار الذکر ایکی صورتدن بریله کلا ویا بعضا مجهول اولمسندن طولایی ایسه ٤٧١ ماده وجهله مأجور ایله انتفاع حاصل اولدقده [بالغا مابلغ] یعنی هر نمقداره بالغ ورسیده اولور ایسه اولقدر [اجر مثل لازم کلور.] مأجور کرك ملك اولسون وکرك مال وقف اولسون خیریه .

مثلا اصلا اجرت تسمیه اولنمامق ویا تسمیه اولنان اجرت لاشه اولمق مثللو اصلا مال اولمامق ومصارف تعمیریه مستأجره عائد اولمق اوزره تسمیه اولنان بر بدل مقابلنده ایجار قلنمق کبی بر وجهله بدل ایجاردن طولایی اجاره فاسد اولدقده بالغا مابلغ اجر مثل لازمکلور بنازیه یوقسه اجرمسمای

تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل دكل. زیرا بو صورتده مسمانك فقدانی ملابسه‌سیله مسمایی مجاوزت تصور ایدیله‌من نتائج الافكار.

شو قدر وارکه مستأجر استیفای منفعت ایتدکدن صکره موجر بدل ایجاری بیان ویا بر مقدارینی قبول ایدرایسه آندن فضله الەمن.

مثلا بر کیمسه «محل مقصوده وارلدقده آجر نهقدار اجرته راضی اولور ایسه اولمقدار ویرملك اوزره» بر حیوان استکرا ایدرك محلنه وارلدقده آجر « یکرمی غروشه راضیم » دیجه فساد اجاره‌دن طولایی اجر مثل لازم کلور ایسه‌ده اجر مثل یکرمی غروشدن زیاده اولسه بیله ینه یکرمی غروش لازم کلور. زیرا آجر مستأجرك ذمتنی زیاده‌دن ابرا ایتمش اولور رد محتار

نته‌کیم بر کیمسه شهریه‌سی شوقدر غروشه بر باغچوان استیجار واستخدام ایتدکدن صکره وفات ایتمکله وصیسی اول باغچوانه کافی السابق ایشله اجرتکی کسمم دیمسیله باغچوان برمدت دها عمل ایتدکدن صکره وصی باغچه‌یی صاتوبده مشتری اول باغچوانه ایشکه دوام ایت اجرتکی کسمم دیدیکی صورتده آجر مستأجر اولك حیاتنده‌کی عملنك اجرتنی یعنی اجر مسمایی ترکه‌دن آلور. لوجود التسمیة منه. ووصینك قول مذکورندن صکره‌کی اجرتی یعنی اجر مثلی وصیدن ومشترینك کلام

مرقومندن صكره‌كى اجر مثلى دخى مشتريدن آلور. شو قدر واركه وصى ومشترى باغچوانك اجرتى نه‌قدار اولديغنى يعنى متوفى نه‌مقدار شرط ايتديكنى بيله‌رك بروجه‌مذكور امرايتمش ايسه‌لر اجر مسمى لازم كلور هنديه.

بو صورتده بالغا مابلغ اجر مثل لازم كله‌جكى مسئله‌سى بروجه بالا ايضاح اولندقدنصكره معلوم اوله‌كه مسمانك بعضيسى معلوم وبعضيسى مجهول اولمق جهتيله اجاره فاسد اولور ايسه «مصارف تعميريه مستاجره عائد اولمق اوزره يوز غروش بدل ايجار تسميه قلنمق كبى» اجر مثل، اجر مسمادن تنقيص ايديله‌مز. حتى مسئلهٔ مذكوره‌ده اجر مثل اللى غروش اولسه بيله ينه مقدار معلوم يعنى يوزغروش لازم كلور هنديه فى الباب الخامس عشر.

اوچ صورتده بالغا ما بلغ اجر مثل لازم كلور. صورت اولى، مجله‌ده بروجه بالا بيان اولنوب شرحاً ايضاح اولنمشدر.

صورت ثانيه، مستأجر خانهٔ مأجورده ساكن اولمامق شرطيله عقد اولنان اجاره فاسد اولوب بو صورتده دخى بالغا مابلغ اجر مثل لازم كلور شرنبلالى. وبو صورتده مسمادن تنقيص ايديله‌مز. نته‌كيم آنفا ايضاح اولندى. ووجهه ان شرط عدم السكنى فيه نفع للموجر وهو مجهول وقد جعله مع الاجر المسمى بدل الاجارة فصار نظير ما تقدم فيما لو آجر داره بناة على ان يرمها المستأجر فاضحى بعض الاجر مجهولا

لصيرورة الاجر المذكور من الاجرة فوجب اجر المثل بالغـا مابلغ لما علمت من ان جهالة البعض لجهالة الكل رد محتـار ملخصا. انما فسد هذا العقد لان فيه نفعالرب الدار لا يقتضـيه العقد لانه اذا لم يسكن فيها لاعلى البالوعة والمتوضأ وان لم يكن فى الدار بالوعة او ئبر وضوء لا تفسد بالشرط لعدم ما قلنـا رد محتار .

صورت ثالثه، بر كيمسه معين بر عين يعنى بدل تسميه‌سيله بر خانه استيجار ايدرك درونـنـده سـاكن اولدقدنصـكره قبل التسليم اول عين هلاك اولسـه يا مستأجر آنى استهلاك ايتسه بالغا مابلغ اجر مثل لازم كلور هنديه وانقروى وبزازيه.

ايكنجى صورتده] يعنى اجاره‌نك فسادى بدلك مجهوليتندن طولايى اولميوب بلكه بدل معلوم اولديغى حالده ديكر شرائط صحتك بولنماسندن يعنى مثلا شرط فاسـد ويا شيوع اصلى ويا مدت اجاره‌نك جهالتندن طولايى ايسه كذلك ٤٧١ ماده‌وجهله انتفاع حاصل اولدقـده [اجر مسمايى تجاوز ايتمـامك شرطيله اجر مثل لازم كلور.] اشباه اجر مسمايى تجاوز ايتمدى . زيرا عاقـدين اجر مسمايه راضى اولمشلردر. بيـان انه لا يزاد على المسمى لانهما اذا اتفقـا على شئ فقـد اسقط الزيادة فالاسقاط وان كان فى ضمن التسمية لكن لايفسد بفسادها لرضائه باسقوط الزيادة وعدم تقوم المنافع فى نفسها كذفايه فى الاجارة الفاسـدة. اجرمسمادن تنقيص جائزاولدى. زيرا ماده «٥٢» حكمنجه برشى

باطل اولدقـده آنك ضمننـده‌كى شى دخى باطل اولوب عقد
اجاره‌نك فسادى جهتيله آنك ضمننده‌كى تسميه يعنى بدل اجارى
تعيين دخى فاسد اولدى تنوير ودر مختار ورد محتار وقال زفر
والشافعى يجب اجر المثل بالغا مابلغ فى الكل لان المنافع متقومة
عندهما فتجب القيمة بالغة مابلغت عند تعذر ايجاب المسمى كما فى
بيع الاعيان كما اذا كان الفساد لجهالة الاجرة اولعـدم التسمية
ولنا ان المنافع غير متقومة بنفسها لان التقوم يستدعى سابقية
الاحراز وما لا بقاءله لا يمكن احرازه فلا تيقوم وانما تقومت
بالعقد شرعا للضرورة لشدة الحاجة اليها واذا لم تتقوم فى انفسها
وجب الرجوع الى ماقوم العقـد به وسقط مازاد عليـه لانهما
رضيا باسقاط ذلك شلبى واذا فسدت الاجارة وجبت ان لايجب
الاجرة لعدم الضرورة لان الصحيح منها كاف فلا حاجـة الى
الفاسد منها الا ان الفاسد من كل عقد ملحق بصحيحـه لكونه
تبعاله والتبع يثبت بثبوت الاصل وهذا لان الفاسـد مشروع
باصله دون وصفه شلبى وكانت باقية من وجه لان كل احـد لا
يهتدى الى الصحيح فمست الحاجة الى الحاقها به فيكون لها قيمة
فى قدر ما وجد فيه شبهة العقد وهو قـدر المسمى فيجب فى
المسمى بالغا مابلغ وفيما زاد على المسمى لم يوجد فيه عقد ولا شبهة
فلا تيقوم ويبقى على الاصل بخلاف المبيع لانه متقوم نبفسـه
فيجب قيمته بالغة ما بلغت ولا نهاية للمجهول ولا الغير المسـمى
فيجب بالغا ما بلغ زيلعى .

خلاصه، اجرمسمی اجر مثله مساوی ویا آندن زیاده ایسه اجر مثل لازم کلور. واجر مسمی اجر مثلدن اقل ایسه اجر مسمی لازم کلور.

بو تقدیرجه مستأجر اجر مسمی لازم کله‌جکی زعمیله اجر مثلدن زیاده اوله‌رق اجر مسمایی آجره ویرسه اجر مثلدن زیاده‌سنی استرداد ایدر. «٧٢» مادهٔ باق علی افندی.

مثلا اجر مسمی اون ایکی واجر مثل دخی اون ایکی ویا اجر مسمی اون بش واجر مثل اون ایکی غروش اولنجه اون ایکی غروش لازم کله‌جکی کبی اجر مثل اون ایکی واجرمسمی بش غروش ایسه بش غروش لازم کلور رد محتار ومجمع الانهر.

شو قدر وارکه شو ایکنجی صورتله اوله‌رق فاسدا ایجار اولنان مال، مال وقف ویا مال یتیم ایسه صورت اولی کبی بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور رد محتار وعبدالحلیم.

یعنی وصی یاباب مال یتیمی یا متولی مال وقفی ایجارایدوبده شروط صحتدن برینك فقدانی جهتیله فاسد اولسه بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور.

تفصیلات آنفه‌دن مستبان اولورکه اجارهٔ فاسده‌ده اجرت اوچ وجهله اختلاف ایدر.

برنجیسی، اجر مسمی لازم کلور.

ایکنجیسی، بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور.

اوچنجیسی، اجر مسمانی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کلور رد محتار.

معلوم اولملیدرکه اجاره‌نك فسادی ایکی صورتله‌دخی اولور ایسه یعنی مثلا بر اجاره هم بدل مجهول وهمده شرط فاسد موجود اولدیغندن طولایی فاسد اولور ایسه اجرت جهتنجه یعنی اولکی صورتله فساد نظر اعتباره آلنه‌رق ینه بالغا مابلغ اجر مثل لازمکلور . زیرا مسمی اولمدیغندن مسمانی تجاوز ایتمامك‌اوزره اجر مثل‌لازم‌کلور دینلمك‌ممکن‌اولماز بحر. نته‌کیم بر کیمسه مشاعی بدل اجاره تسمیه ایتمیه‌رك ایجار ایدوبده بو وجهله هم مأجورك مشاع اولمسندن وهمده بدل اجاره‌نك جهالتندنطولایی اجاره فاسد اولدقده بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور. قال الحموی وان لم تفسد بجهالة المسمی او بعدم التسمیة بل بالشرط او بالشیوع الاصلی اوبجهالة الوقت والمسمی معلوم لم یزد اجر المثل علی المسمی انتهی .

خفی اولمیه‌که اجارهٔ فاسده‌ده اجر مثلدن زیاده اجرت بالعلم والرضا وبرلدکده آرتق زیاده‌سی استرداد اولنه‌مز.

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه فلان خدمتمی کور سکارعایت ایدرم دیسیله اوکمسنه دخی او خدمتی کوردکده اول کیمسه رضاسیله اجر مثلندن زیاده شو قدر پاره ویرسه بونی استرداد ایده‌مز فیضیه.

{ لاحقه }

(ایکی مبحثی حاویدر)

{ مبحث اول }

(شرطله اجاره حقنده‌در .)

١ — عقد اجاره مقتضاسندن اولان شرطله اجاره صحیح وشرط معتبردر. بیعده اولدیغی کبی. «١٨٦» ماده‌یه باق کفوی.

مثلا مستأجر ارضی نطاس وزراعت ایتمك ویا صوارمق شرطیله استیجار ایتسه اجاره صحیحدر. لان نفعه للمستأجر فقط رد محتار لانه شرط یقتضیه العقد لان الزراعة مستحقة بالعقد ولا تتأتی الزراعة الابالسقی والکراب فکان السقی مقتضیاله فلایفسد زیلعی .

کذا کندی فعل وصنعندن تولد ایدن خساری ضامن اولمسی شرطیله اجیر مشترك استیجار اولندقده صحیح وشرط معتبردر هندیه فی الباب الخامس عشر فی الفصل الثانی ٦١١ ماده‌یه باق .

کذلك حمام مأجورده تراکم ایدن کول و سپورندی‌یی قالدرمغی مستأجر اوزرینه شرط ایتمك صحیح وشرط معتبردر . ٥٣٢ ماده‌یه باق هندیه وکاشتراط ان یدفع له الاجر اذا رجع

من السفر واشتراط ان يفرغه اليوم بحر قال الشلبى ولهذا اذا استأجر دابته الى بغداد بشرط ان يعطيه الاجر اذا رجع من بغداد صح وليس له المطالبة بالاجر الى ان يرجع الا اذامات ببغداد فحينئذله ان يأخذ اجر الذهاب انتهى.

ومتعارف يعنى عرف وعادت بلدده جارى اولان شرطله اجاره صحيح وشرط معتبردر . بعده اولديغى كبى ١٨٨ ماده يه باق .

مثلا استاد درزيدن اولمق شرطيله بو قماشدن شو قدر غروشه بر عنترى ديكمك اوزره درزى ايله بازارلق امام محمد رحمه الله تعاليدن اولنان روايته كوره متعامل اولنجه صحيحدر.

اما يوزى درزيدن اولمق شرطيله بازارلق متعارف اولمديغندن صحيح دكلدر . ذكر فى الاصل رجل دفع الى السكاف جلدا ليخرزله خفين على ان ينعلهما بنعل من عنده ويبطنه ووصف له ذلك جاز وان كان هذا بيعا فى اجارة للتعامل تنقيح .

كذا احد عاقدينه نفعى اولميان شرطله اجاره صحيح وشرط لغو اولور. بركيمسه بر خانه يى يالكز كندوسى ساكن اولمق اوزره استيجار ايتسه صحيح وشرط لغودر لان السكنى لايتفاوت فسكنى غيره لايضر بالدار شلبى.

لكن اجاره، بيع منافع اولديغى جهتله بيعدن برنوع اولمغله ١٨٩ ماده شرحنده عقد بيعى افساد ايتديكى بيان اولنان شروط عقد اجاره يى دخى افساد ايدر بحر وهذا لان المنافع بالعقد

تكون لها قيمة وتصيره مالا فيتعتبر الاجارة بالمعاوضه المالية دون ماسواها من النكاح والصلح عن دم العمد اواشباهها زيلعى.

مثلا اجير خاص اوزرينه ٦١٠ ماده وجهله واجير مشترك اوزرينه يدنده بلاتعد ولاتقصير تلف اولان مالك ضمانى شرط ايتمك اجارهيى افساد ايدر.

كذا مأجور بلاتعد ولاتقصير عيبلندكده ويا هلاك اولدقده مستاجره ضمان ويا مأجورك بلا عيب آجره ردى شرط ايدلسه اجاره فاسد اولور هنديه وانقردى.

وكذا تعمير ايتمك ويا ويركوسنى ويرمك اوزره ويا ويركوسنى ويروب اجرتسز اوتورمق شرطيله خانه استيجار ايدلمك فاسددر هنديه.

مثلا بركيمسه خانه‌سنى آخر كمسنه‌يه « تعمير ايتمك شرطيله ساكن اولمق اوزره » يعنى مذكور خانه‌ده سكنايه تعمير شرطيله اذن ويرسه‌ده او كمسنه ساكن اولسه اجاره فاسد اولوب بالغا مابلغ اجر مثل لازم كلور تنقيح وبحر.

واول كمسنه‌نك خانه‌يه ايتديكى تعميرات مصارفى خانه‌نك اجر مثلنه محسوب ايديلور. استأجر حانوتا كل شهر بكذا على ان يعمره ويحسب بنفقته فعمره فهذه الاجارة فاسدة وان سكن المستأجر الحانوت فعليه اجر المثل بالغا مابلغ وللمستأجر النفقة التى انفقها على العمارة هنديه. والشروط التى تفسدها كاشتراط تطيين الدار ومرمتها او تعليق باب عليها او ادخال جذوع فى

سقفها على المستأجر لانه جعل هذه الاعمال من جملة الاجر و انها مجهولة غير معلومة وجهالة بعض الاجر توجب جهالة الباقى فتفسد به الاجارة شلبى .

كذلك بر سنه مدتله استيجار اولنان اجير آره ده خسته اولورسه خسته ايكن كچوره جكى كونلرى ختام مدتدن صكره اوده مك شرطيله استيجار ايدلسه فاسد اولور هنديه .

وكذا استيجار اولنان دكرمانك صويى مدت اجاره ده بر مدت منقطع اولور ايسه مدت مذكوره نك اجرتى دخى مستأجر ويرمك ويابراى زراعت استيجار اولنان اراضى نطاس اولنمش ياكوره لنمش اوله رق موجره اعاده اولنمق شرط اولنسه اجاره فاسد اولور هنديه نته كيم موجب عقدى منع ايدن شرطيله اجاره فاسد اولور. مثلا برخانه يى آنده ساكن اولمامق شرطيله استيجار ايتسه فاسد اولور. زيرا بو، بر شرطدركه موجب عقدى منع ايدر شلبى.

وكذلك مكارى فلان كونه قدر فلان محله اولاشديره مز ايسه اجرت آلمغه حقى اولمامق اوزره ويا مستأجر يولدن دونر ايسه حيوانك اجرتى تمام وياخود خانه دن ختام مدتدن اول بر عذر ايله چيقار ايسه اجرتى تمام ويرمك اوزره عقد اجاره ايدلسه فاسد واجر مثل لازم اولور هنديه .

وكذلك مأجورك نفقه سى ويا حمل ومؤنتى اولان عينك

آجره رد مؤنی مستأجر اوزرینه شرط ایدلسه اجاره فاسد اولور. هندیه.

{ مبحث ثانی }

(طرفینك صحت وفساد اجارەده اختلافلرینه دائردر.)

٢ — طرفین اجارەنك صحت وفسادنده اختلاف ایتسەلر سوز صحتی ادعا ایدەنكدر. شو قدر وار كه موجر اجارەیه ویریلان اراضی حین اجارەده زرع ایله مشغول ایدوكی جهتله فاسددر دیو ومستأجر مشغول اولمیوب فارغ ایدی دیو ادعا ایتدكلرنده سوز موجركدر. لان فی هذا الوجه صاحب الارض منكرالاجارة اصلا انقروی.

﴿ باب ثالث ﴾

(یعنی كتاب ثانینك اوچنجی بابی)

[اجرته متعلق مسائل بیاننده اولوب اوچ فصلی] ومن حیث‌المجموع یكرمی ایكی مادەیی [حاویدر.]

﴿ فصل اول ﴾

(یعنی باب ثالثك برنجی فصلی)

[بدل اجاره]نك اوصاف واحوالی [حقنده] اولوب اوچ مادەیی حاوی [دره]

﴿ ماده ٤٦٣ ﴾

[بيعده ثمن اولمغه صالح اولان شى، بدل اولمغه صالح اولديغى كبى] بيعده [ثمن] مبيع [اولمغه صالح اولميان شيلر دخى بدل اجاره اوله‌بيلور .] زيرا اجاره‌ده بدل منفعت، ثمن اولمغله عينه تابع اوله‌رق اصلدن بدل اولمغه صالح، تبعدن دخى بدل اوله‌بيلور .

بو ماده تحليل اولندقده ايكى فقره‌يه آيريلور . فقرهٔ اولى، بيعده ثمن اولمغه صالح اولان شى اجاره‌ده بدل اولمغه صالح اولور . لان الاجرة ثمن المنفعة فتعتبر بثمن المبيع طورى . بونده‌كى ثمن ايكى معناده استعمال اولنه‌بيلور . برنجيسى ١٥٢ ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره صاتيلان شيئك بهاسى وذمته تعلق ايدن وذمتده واجب اولان شى. بومعناده ثمن مكيلات وموزونات وعدديات متقاربه ونقود اوله‌بيلور . اما اعيانك ذمتده ثبوتى ممكن اولمامغله بو معناجه ثمن اوله‌ماز . ايكنجيسى مذكور ماده شرحنده ذكر اولنديغى وجهله مطلقا بدل يعنى مبيعه عوض قلنان شى. ثمنك بومعناسى دخى مغربده بيان اولنمشدر. بومعناجه ثمن نقود ومكيلات وموزونات وعدديات متقاربه اوله‌بيله‌جكى كبى ذوات امثالدن اولميان اعيان يعنى مثلا حيوانات وثياب دخى اوله‌بيلور .

ايمدى مجله‌نك بوماده‌سنده‌كى ثمندن معناى اول مراد اولنه‌

بیلور . نته‌کیم هدایه ده دخی بو وجه اوزره شرح وایضاح ایدلمشدر . قال فی الهدایة ومالایصلح ثمنا یصلح اجرة ایضا کالاعیان انتهی لان الاجرة عوض مالی فتمد وجود المال والاعیان مال فصح ان تکون اجرة نتائج الافکار ومثله فی الهندیه والطوری ومعنای ثانی دخی مراد اولنه بیلور . نته‌کیم زیلعی ومجمع الانهر وبحر رائف صاحبی بو وجه اوزره شرح ایلمشلردر. خلاصه ، هر ثمن اولمغه صالح اولان اجرت اولمغه صالح اولوب بو قضیه بو وجهله کلیه اوله‌رق صادق اولور. اما بونك عکسی کلیه اوله‌رق صادق اولماز . یعنی هر بدل اجاره اولمغه صالح اولان ثمن اولمغه صالح اولور دینیله‌من . زیرا منافع ثمن اولمغه صالح دکل ایکن بدل اجاره اولمغه صالحدر اکر مختلف الجنس اولور ایسه مجمع الانهر .

فقرهٔ ثانیه، بیعده ثمن اولمغه صالح اولمیان شی اجاره‌ده بدل اولمغه صالح اولور. ثمن معنای اولده استعمال اولندیغی صورتده ثمن اولمغه صالح اولمیان شی اعیان ایله منافع اولور. وثمن معنای ثانیده استعمال اولندقده ثمن اولمغه صالح اولمیان شی یالکز منافع اولور .

[مثلا] معین [بر حیوان مقابلنده] یعنی اول حیوانی بدل اجاره قیله‌رق [یاخود بر خانه‌نك سکناسی مقابلنده] یعنی اول خانه‌نك سکناسی بدل اجاره یاپیله‌رق [بر بستان استیجار اولنه بیلور.]

كذا بر خانه‌نك سكناسی مقابلنده بر دكان استيجار اولنه‌بيلور.
كذا بركيمسه ملك دكانی ديكر كمسنه‌يه كنديسنه آتی آی خدمت ايتمك مقابلنده بر سنه تماميله دك او كمسنه‌يه ايجار ايلسه صحيح اولور نتيجه.

اشبو مثال دخی تحليل اولندقده ايكی فقره‌يه انقسام ايدوب برنجيسی بر حيوان مقابلنده بر بستان استيجار اولنه‌بيلور.

ايكنجيسی، بر خانه‌نك سكناسی مقابلنده بر بستان استيجار اولنه‌بيلور رد محتار ومجمع الانهر.

بالاده ثمن ايچون بيان قلنان ايكی معنادن معنای اوله كوره بو مثالك ايكنجی فقره‌سی دخی بو ماده‌نك ايكنجی فقره‌سنه مثال اولوب ماده‌نك برنجی فقره‌سی ظهورينه مبنی مثالسز براغلمش اولور. مجله‌دن ظاهر اولانده بودر. وبالاده ثمن ايچون بيان قلنان ايكی معنادن معنای ثانی‌يه كوره بو مثالك برنجی فقره‌سی شو ماده‌نك برنجی فقره‌سنه وايكنجی فقره‌سی ايكنجی فقره‌سنه مثال ولف ونشری مرتبدر.

بالاده بيان اولنان ايكی معنادن معنای ثانی‌يه كوره بو ماده‌ده‌كی «ثمن» بر شيئه بدل قلنان مال معناسنه اولديغنه وعين دخی بيع مقايضه‌ده بدل اوله‌جغنه بناءً بوراده‌كی «ثمن» عينه دخی شامل اولمغله عين دخی بدل اجاره اوله‌بيلور مجمع الانهر.

متن مجله مثالنده اشارت اولنديغی اوزره منفعتی منفعت مقابلنده ايجارك جوازی منفعتك مختلف الجنس اولمسيله

مشروطدر . اما متفق الجنس اولور ايسه جائز اولماز . لان الاجارة اجيزت على خلاف القياس للحاجة ولا حاجة الى استيجار المنفعة بجنسها لانه يستغنى بما عنده منها فبقى على الاصل فلايجوز ولا كذلك عند اختلاف الجنس لان حاجة كل واحد منهما الى المنفعة التى ليست عنده باقية زيلعى « ٣٢٥ و ٤٥٠ » ماده‌لر شرحلرينه باق . بناءً عليه برخانه‌نك سكناسى مقابلنده ديكر خانه ويا بر باركيره ركوب مقابلنده ديكر باركير ويا بر تارلا زراعتى مقابلنده ديكر تارلا ويا بر روبا كيمك مقابلنده ديكر روبا استيجار اولنه‌مز . اولنور ايسه فاسد اولوب استيفاى منفعت ايله اجر مثل لازم كلور مجمع الانهر . لانه استوفى المنفعة بحكم عقد فاسد فصار كما اذا لم يسم الاجر زيلعى .

دين ، ثمن مبيع اوله‌بيله‌جكى كبى بدل اجاره دخى اولور . شويله‌كه بركيمسه ديكر كمسنه‌ده اولان الاجغنه مقابل اوكمسه‌نك بر مالنى صاتون آلسه جائز اولديغى كبى خانه‌سنى استيجار ايتسه ينه جائزاولور . نته‌كيم بركيمسه‌نك ديكركمسنه ذمتنده‌كى الاجغنه مقابل او كمسنه‌نى استيجار ايتسه جائز اولور هنديه قبيل الباب الثالث .

كذا متولى مال وقفى داينه ايجار ايله ذاتنه عائد بورجنك محسوبنى اجرا ايتسه صحيح اولوب متولى اجرتى وقفه ضامن اولور . كما ان الوصى لوباع مال الصغير ممن له عليه دين يصير قصاصا تنقيح .

﴿ ماده ٤٦٤ ﴾

[بدل اجاره نقد ایسه] ۲۳۹ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره [ثمن مبیع کبی مقدارینی تعیین] و وصفنی بیان [ایله معلوم اولور.] وبدل اجاره میدانده ایسه مشاهده واشارت‌ایله معلوم اولوب بشقه درلو توصیفه یعنی قدر وصفت مثللو شیلرك بیاننه حاجت یوقدر تنقیح فی الاجارة وبزازیه فی‌اول‌الاجارة.

وبدل اجاره نقد ایسه بلده‌ده یالکز بردرلو نقد بولنیجه اکا مصروف اولوب اما بلده‌ده نقود مختلفه بولنور ایسه ۲٤۰ ماده‌ده وشرحنده بیان اولنسان احکام جاریدر بزازیه فی اول الاجارة ومجمع الانهر وهندیه ورد محتار.

بناءً علیه مالیتجه مختلف التون تداول ایدن بلده‌ده نوعی تعیین اولنمیه‌رق شوقدر آلتونه دیو بر مال ایجار اولنسه فاسد اولور. اما اول التونلرك برنوعی غالب ورواجده زیاده ایسه بحکم العرف اکا مصروف اوله‌رق اجاره صحیح اولور بزازیه فی اول الاجاره وهندیه .

معلوم اولملیدر که بلدهٔ عقدده‌کی نقد معتبردر . یعنی بر محلدن دیکر محله نقل ایچون حیوان استیجار اولندقده اجرتك اعطاسنده عقد اجاره وقوعبولدیغی بلدده رایج اولان نقد معتبردر .

مثلا استانبولدن ادرنه‌یه قدر شوقدر غروش مقابلنده

حیوان استکرا اولندقده اجرت استانبولده رایج اولان نقددن ویرلمك لازم کلور هندیه فی الباب السادس والعشرون لانه مکان العقد فینصرف مطلق الدارهم الی المتعارف فی مکان العقد طوری. ونقوددن عبارت اولان بدل اجاره عقدده‌کی تعیین ایله تعیین ایتمز. بعده اولدیغی کبی. «۲۴۳» ماده‌یه متنا وشرحا باق. لان النقد خلق ثمنا فالاصل فیه وجوبه فی الذمة لتوسله الی العین المقصودة واعتبار التعیین فیه یخالف ذلك.

مثلا مستأجر النده‌کی یوزلك آلتونی کوستره‌رك شو آلتون ایله بو خانه‌یی استیجار ایتدم دیوب آجر دخی ایجار ایتدم دیدکده مستأجر عیناً او آلتونی ویرمکه مجبور اولماز. بلکه آنی آلیقیوبده یرینه مثلی اوله‌رق بشقه یوزلك آلتون ویره‌بیلور. وبونلر قبل التسلیم تلف اولسه اجاره منفسخ اولماز. اما بدل اجاره نقد اولمیوبده آلتون ویا کموشدن مصوغ دیویت وطاس وصو قوبه‌سی مثللو شیلر اولور ایسه تعیین ایله تعیین ایده‌جکی کبی آربه وبغدای کبی سائر مثلیات دخی تعیین ایله تعیین ایدر. حتی اجرت عین اولوبده قبل القبض تلف اولسه اجاره منفسخ اولور. قبل القبض مبیعك تلفیله بیع منفسخ اوله‌جغی کبی. «۲۹۳» ماده‌یه باق اشباه.

﴿ ٤٦٥ ماده ﴾

[بدل اجاره عروضدن] ایسه مجله‌نك ۲۰۱ و ۲۰۲ ماده‌

لرى وجهـله معلوم اولمق [ياخود] بدل مذكور [مكيلات يا موزونات] و [ياخود] بدل مرقوم [عدديات متقاربه‌دن اولديغى حالده] بونلرك [مقداريله برابر] جنس ونوعنى و[وصفنى] يعنى مثلا اعلالغنى ويا ادنالغنى [دخى بيان ايتمك لازم كلور.] بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اولور. بعـده اولديغى كبى. « ٢٣٨ » ماده‌يه وشرحـنه باق . لكن بدل اجاره بونلردن برى اولوبده مجلس عقد اجاره‌ده موجود ايسه آكا اشـارت كافى اوله‌رق بشقه درلو تعريفه حاجت يوقدر. بعده اولديغى كبى. «٢٣٩» ماده‌يه باق مجمع الانهر . وبدل اجاره حيوان ايسه معين اولمق لازمدر بحر .

[ونقلى حمل ومؤنته محتاج اولان شيلرده] يعنى بدل اجاره‌لرده بونلرك مكان تسـليمى بيان اولنمق شرط دكل ايسـه‌ده بيان اولنديغى تقديرده [هر نره‌ده تسليمى شرط قلنور ايسـه اوراده ايفا اولنمق لازم كلور.] «٨٣» ماده‌يه باق.

[و] بو مثللو حمل ومؤنتـه محتاج اولان بدل اجاره‌لرده [مكان] تسليم و [ايفا بيان اولنمديغى تقديرده] اجاره‌نك صحتنه خالل كلميوب بدل مذكور [مأجور اكر عقار ايسه اول عقارك اولديغى محلده واكر] يوكى نقلدن بشقه بر [عمل ايسه اجيرك عملى ايفا ايتديكى يرده واكر حموله]نى نقل عملى [ايسه] فصل آتيده بيان اولنان اسبابدن بريله [اجرتك لازم اولديغى مكانده ايفاسى لازم كلور.] حتى آجر اجرتى بشقه مكانده طلب ايدر

ایسه تأدیه‌یه اجبار اولنه‌میوب بلکه بو محللرده تأدیه ایتمك اوزره کفیل آلنه‌بیلور هندیه فی الباب الاول من الاجاره . «٦٥٦» ماده‌یه باق.

مجله‌نك شو فقره‌سی امامین رحمهما الله تعالینك مذهبی اوزرینه مبنی اولوب اما امام اعظم رحمه الله تعالی‌یه کوره بدل اجاره‌نك حمل ومؤنتی اولنجه مکان ایفانك بیانی شرطدر بحر بیان اولنمسه عقد فاسد اولور نتیجه [اما حمل ومؤنتی اولمیان شیلرده] یعنی بدل اجاره‌لرده کذلك مکان تسلیمك بیانی شرط اولمامغله آجر [دیلدیکی یرده آلور.] رد محتار ونتیجه «٢٣٩» ماده شرحنه باق.

﴿ فصل ثانی ﴾

یعنی باب ثالثك ایکنجی فصلی

[اجرتك] آجره تأدیه‌سنك مستأجر اوزرینه [سبب لزومنه وآجرك اجرته کیفیت استحقاقنه دائر اولان مسائل بیاننده] اولوب اون آلتی ماده‌یی حاوی [در.]

بو فصلده اجرتك سبب لزومی وکیفیت استحقاقی بیان اولنمش اولمغله اجرت کیمك اوزرینه لازم کله‌جکنك واجرته کیم مستحق ومالك اوله‌جغنك ایضاحی مناسب کورلمکله بروجه

آنی ایضاحنه ابتدار اولنور. شویله که حقوق عقد کیمه عائد ایسه اجرت اکا لازم اولور.

مثلا بر افندینك خدمتکاری دیکمك اوزره درزی‌یه ویردیکی البسه دیکیلوبده اول خدمتکاره تسلیم ایدیلنجه اجرت اول خدمتکار اوزرینه لازمکلور. خدمتکار البسه افندینکدر اجرتی آندن آل دیه‌مز. «١٤٦١» ماده‌یه باق فیضیه.

کذا بر کیمسه بر خانه‌ده کرا ایله اوتورمقده اولان بر قادینی تزوج ایدرك کندوسی دخی اول خانه‌یه وارد قدن صکره آجر قادیندن کرا طلب ایتدکده قادین زوجنه بو خانه کرا ایله اولدیغنی سکا سویلمش ایدم اجرتی سنك اوزریکه‌در» دیسه التفات اولنمیوب عاقد اولمق ملابسه‌سیله اجرتی قادین اوزرینه لازم کلور. شو قدر وارکه زوجی زوجه‌سی ذمتنه لازم کلان بدل اجاره‌یه کفیل اولمش ایسه حسب الکفاله آندن دخی آله‌بیلوب صکره تأدیه ایتدیکی مبلغ ایله زوجه‌سنه رجوع ایده‌مز. ولوکه امریله کفیل اولمش اولسون. لکن زوج مرقوم بعده زوجه‌سنه رجوع ایتمك شرطیله ضامن اولمش ایسه ینه رجوع ایدر هندیه فی الکفالة فی الباب الثانی.

کذلك بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن شو قدر کیله بغدای استقراض ایدوبده او کمسنه حمالی استکرا ایده‌رك اول کیمسه‌نك خانه‌سنه نقل ایدیویرسه حمالیه‌سی مقرضه یعنی او کمسنه‌یه لازم کلور. ومستقرض حمالی طوتوب نقل ایت دیو امر ایتمش ایسه مقرض

دخی مستقرضه رجوع ایدر هندیه واذا اقر المستأجر ان اسمه عارية لفلان فی عقد الاجارة و صدقه المقرله فی ذلك كان اعترافا منه بان العاقد وكيل عن المقرله فی ذلك، وحيث علم انه وكيل فحقوق العقد من المطالبة بالاجرة وتوجه الخصومة انماهی لمن باشر العقد تنقيح.

وايجار ايدن كيم ايسه اجرت آنكدر.

مثلا بر كيمسه برخانه‌یی آخره ايجار ايدوبده بعده مذكور خانه بر مستحق طرفندن ضبط ايدلسه اجرت اول كيمسه‌نكدر بزازيه زيرا عاقد اودر. يوقسه اجرت مستحقك دكلدر . ويتصدق بها لانه ظهران الموجر كان غاصبا للدار التی آجرها هنديه وفيضيه.

كذلك بر كيمسه معدالاستغلال وياخود مال يتيمی يا وقف اولان بر مالی غصب ايدوب آخره ايجار ايتسه مستأجر اجر مسمايی اول كيمسه‌يه ويرر. يوقسه مال صاحبنه ويا متولی‌يه ويا وصی‌يه ويرمز انقروی.

شو قدر واركه قيم مال وقفی ايجار ايتدكدن صكره عزل اولندقده ويا فوت اولدقده اجرت آلمق حقی قيم لاحقه عائددر انقروی . يوقسه متولئ معزوله ياخود متولئ متوفانك ورثه‌سنه عائد اولماز. حتی مستأجر اجرتی متولی‌يه يعنی قيم معزوله ويرسه بری اولميوب تكرار متولئ لاحقه اعطايه مجبور ومعزولدن استرداده حقی اولور لكون اخذه منه بغير حق خيريه .

﴿ ٤٦٦ ماده ﴾

[عقد مطلق] يعنی نفس عقد [ايله] مستأجر اوزرينه [اجرت لازم اولماز.] نقول فيضيه

وبويله عقد مطلق ايله اولان اجاره صحيح اولوب بدل اجاره‌نك تاجيل وتعجيلی خصوصی تصريح اولنمق صحت اجاره‌ده شرط دكلدر. نته‌كيم بو وجهله بيع دخی صحيح اولور هنديه.

٢٥١ ماده‌يه باق. وقال الشافعی رحمه الله تعالی تملك بنفس العقد ويجب تسليمها عند تسليم العين المستأجرة لانها عقد معاوضة فيثبت الملك فی البدلين بنفس العقد وهذا مبنی علی اصله وهی ان المنفعة المعدومة عنده جعلت موجودة حكما زيلعی.

[يعنی] تعجيل ويا تأجيل بدل شرطندن [مجرد] اوله‌رق عقد [اجاره منعقد اولديغی كبی همان] يعنی انعقاد اجاره‌نك عقيبنده [بدل اجاره‌نك] آجره [تسليمی لازم كلمز.] ومستأجر، بدل اجاره‌نك تسليميله مطالب اولماز بحر بدل اجاره كرك عين اولسون وكرك دين اولسون. بلكه مواد اربعهٔ آتيه‌ده بيان اولنديغی اوزره اجرت درت سببدن بريله لازم اولور . عقد مطلق ايله اجرت لازم اولمامسنك سببی شودركه عقد اجاره علی حسب حدوث المنافع شيئا فشيئاً منعقد اولوب عقد مذكور ايسه معاوضه يعنی بدل اجاره منفعته ومنفعت بدل اجاره‌يه مقابل ومنفعت ايسه شيئاً بعد شیء حاصل اولديغندن يكدن

استيفاسی غير ممكن ومعدومده ثبوت ملك مستحيل اولمغله منفعت نفس عقد ايله مستأجرك مملوكی اولمديغی جهتله جانب منفعت تراخی ايتديكی كبی تحقيقا للمساواة «وذلك تبقابل البدلين فی الملك والتسليم» بدلك دخی تراخی ايتمسی ضروريدر. وآجر اجرته مالك اولدی ديناسه بغير بدل مالك اوله جق. حالبوكه بوقضيهٔ معاوضه دن دكلدر زيلعی «٤٧٥» ماده بومادهنك فرعيدر. درر ورد محتار وعبدالحليم واشباه وهنديه وزيلعی.

خلاصهٔ كلام، عقد اجارهده اجرتك «١» يا تعجيلی «٢» يا تأجيلی «٣» ويا تقسيطی شرط ايديلور. «٤» وياخود سكوت اولنور. يعنی تعجيل وتأجيل وتقسيطه دائر بر شی سويلنمز.

صورت اولينك حكمی ٤٦٧ و ٤٦٨ مادهلرده وصورت ثانيه وثالثهنك حكمی ٤٧٤ مادهده وصورت رابعهنك حكمی ٤٧٥ مادهده بيان اولنور نتيجه وطوری.

آنفا ايضاح اولنديغی وجهله بدل اجاره كرك عين اولسون وكرك دين اولسون عقد مطلق ايله لازم اولميه جغی كبی اجرت منفعت اولديغی تقديرده منفعت مال موجود اولميوب فی الحال تمليكی قبول ايتميه جكی جهتله عقد مطلق ايله منفعت اولان اجرت لازم اولميه جغنده اشتباه يوقدر عبدالحليم.

بو مسئلهده بيع ايله اجاره بيننده فرق حاصل اولدی.

شويله كه ٢٥١ مادهده بيان اولنديغی اوزره عقد مطلق ايله بيعده عوض لازم اولديغی حالده اجارهده لازم اولمديغندن بيع

ايله اجاره بو خصوصده دخی افتراق ايدرلر اشباه .

معلوم اولمليدركه بونده ايكی شی بولنوب برنجيسی نفس عقد ايله آجرك اجرته مالك اولهمامسيدر . يعنی عقد مطلق ايله مستأجر اوزرينه موجر ايچون اجرت لازم اولماز تعبير ديكرله نفس عقد ايله وجوب يوقدر . فالاجرة لو كانت عبدا فاعتقه الموجر قبل وجود احد معان ثلثة لا يعتق فلو كان نفس الوجوب ثابتا يصح اعتاقه كذا فی نتائج الافكار .

عامهٔ فقها بوكا ذاهب اولمشلردركه بو حالده يعنی نفس عقد ايله آجر اجرته مالك اولمينجه مستأجر اوزرينه آنك ايفاسی لازم كلز واذا لم يملك بنفس العقد ليس له ان يطالب بالاجرة طوری. صحيح اولان بوقول اولديغی بيان اولنمشدر .

خلاصه، اجرت، عين اولور ايسه موجر نفس عقد ايله بالاتفاق آكا مالك اولماز. ودين اولور ايسه كذلك عامهٔ فقهايه كوره مالك اولهماز . ايكنجيسی ، نفس عقد ايله آجر اجرته مالك اولور ايسهده مستأجر اوزرينه ايفاسی لازم اولمامسيدر. اجرت دين اولور ايسه بعض فقها نفس عقد ايله مالك اولور ديمشلردر . يعنی بونلره كوره دين اولان اجرته نفس عقد ايله موجر مالك اولور هرنقدر ايفاسی لازم كلز ايسهده عبد الحليم. الاجرة اذا كانت عينا لا تملك بنفس العقد وان كانت دينا تملك بنفس العقد وتكون بمنزلة الدين المؤجل نتائج الافكار. قول صاحب الهداية لا تجب بالعقد ای لا تجب اداؤها وتسليمها

اما نفس الوجوب فثابت بنفس العقد شلبی. ایشته بعض فقهایه کوره دینلدن اولان اجرت نفس عقد ایله مملوك اولماز. وبعض فقهایه کوره مملوك اولور ایسه‌ده اداسی لازم اولماز.

مجله بو ماده‌ده قنغی قولی قبول ایتدیکنه دائر صراحت یوقدر. واقعا فقرهٔ اولیده لازم اولماز وفقرهٔ ثانیه‌ده تسلیمی لازم کلمز دیمسنك ظاهرندن مجله عباره‌سنك شلبینك بالاده منقول اولان عباره‌سنه موافقتدن قول ثانی متبادر اولور ایسه‌ده اجرتك عدم لزومی و تسلیمنك عدم وجوبی قول اولده دخی واردر زیرا مملوك اولمیان شیئك تسلیمی بطریق الاولی لازم کلمز.

عقد مطلق ایله آجرك اجرته مالك اوله‌مامسی اوزرینه بروجه آتی سؤال وجواب اولنور.

سؤال، عقد اجاره دنصکره اجرتدن ابرا صحیح اولوب حالبوکه آجر اجرته مالك اولمامش اولسه ایدی ابراسی صحیح اولمامق لازمکلور ایدی. مثلا بر کیمسه بیك غروشه بدل خانه‌سنی بر سنه مدتله آخره ایجار ایتدکدن صکره بدل ایجارك جمله‌سندن مستأجری ابرا یا بدل مذکوری مستأجره هبه ایتسه امام محمد ایله امام ابی یوسفك قول اولنه کوره صحیح اولور. نته‌کیم صورت مذکوره‌ده آتی آی مرور ایتدکدن صکره ابرا ایتسه امام محمده کوره کلیسندن وامام ابی یوسفه کوره یالکز کچن مدته اصابت ایدن بدل ایجاردن ابرا صحیح اولور.

کذا برکیمسه بر سنه مدتله محرمده خانه‌سنی آخره ایجار

ايتدكدنصكره رمضان داخل اولمدين رمضان آينه عائد بدل ايجاردن ابرا ايتدكده امام محمد رحمه الله تعالى يه كوره ابرا صحيحدر وبه نأخذ . اما محرمده مشاهرة ايجار ايتدكدنصكره رمضان داخل اولمدن رمضان آينه عائد بدل ايجاردن ابرا ايتسه صحيح اولماز . ولو وهب بعض الاجرة او ابرأ منه جاز اجماعا اما على اصل محمد فظاهر لان الهبة تجوز عنده فى الجميع فكذا فى البعض واما على اصل ابى يوسف فهبة البعض حط تلحق بالاصل فيصير كالموجود فى حال العقد وهبة الجميع لاتلحق بالعقد فتثبت فى الحال وليس هناك حق واجب فلايصح شلبى .

كذا بعد العقد بدل اجاره يه كفيل ويرمك وبدل مذكوره مقابل رهن المق جائز اولوب حالبوكه بدل اجاره ذمت مستأجرده ثابت اولمامش اولسه ايدى دين معدومه تكفل واك يعنى دين معدوم مقابلنده ارتهان ايدلمش اولمق لازم كلوردى بو ايسه باطلدر .

جواب ، امام ابى يوسفه كوره بدل مذكور هنوز واجب اولمدينى جهتله انك ابراسى صحيح دكلدر . بخلاف الدين المؤجل لانه ثابت فى الذمة فجاز الابراء عنه طورى . واقعا امام محمده كوره ابراى مذكور صحيح اولمغله بوكا نظراً شويله جواب ويريلوركه بدل اجاره نك سبب وجوبى بولنان عقد موجود اولمغله سبب وجوبك وجودندنصكره ابرا صحيح اولور . كالابراء عن القصاص بعد الجرح طورى .

كفالت و رهنه كلنجـه بونلر توثيق ايچون اولوب بونلرده حقيقت الوجوب شرط دكلدر . كورلمزميكه خيـار شرط ايله اولان بيعده ودين موعودده كفالت ورهن جائز اولديغى كبى دركه دخى كفالت جائزدر وكفالتك شرطـه تعليقى صحيحدر زيلعى ولان الرهن استيفاء للدين حكما فيكون معتبرا بالاستيفاء الحقيقى فلو استوفى الاجرة هنا حقيقة جاز فكذا حكما زيلعى.

﴿ ماده ٤٦٧ ﴾

[تعجيل ايله] يعنى عقد اجارهده تعجيل مشروط اولمديغى حالده بدل اجاره بروجـه پشين آجره ويرلدكده اجاره كرك منجزه وكرك مضافه اولسون [اجرت لازم اولور.] زيرا عقدك مقتضـاسى اولان مساوات مسـتأجرك حقندن طولايى ثابت اولوب مستأجر ايسه معجلاً تسليمى ايله مذكور حقنى ابطال ايلمشدر .

[يعنى] عقداجارهده تعجيل شرط اولنمديغى حالده [مستأجر بروجه پشين اجرتى] كندولكندن آجره [تسليم ايدسه] بدل اجاره اولمق اوزره [آجر اكا مالك اولوب بعده مستأجر] تعجيل بدل مشروط دكل ايدى ويا هنوز منفعتى استيفا ايتمدم ديو [آنى استرداد ايدهمز .] رد محتار وطورى. زيرا قاعدهٔ فقهيهدندركه بر غرضه مبنى بركيمسه ديكر كمسنهيه برمال ويرسه

و غرض باقی اولدقجه اول کیمسه مذکور مالی او کمسنه‌دن استرداد ایده‌من منافع الدقایق .

شوقدر وار که مدت اجاره تکمیل اولمدن اجاره فسخ اولندقده مستاجر ماجورده ساکن اولدیغی مدتك اجرتندن فضله‌سنی آجردن استرداد ایدر «٤٤٣» ماده شرحنه باق .

اجارهٔ منجزه‌ده ، تعجیل ایله اجرتك لازم اوله‌جغی عندالفقها متفق علیهدر . اما اجارهٔ مضافه‌ده تعجیل ایله اجرت لازم اولوب اولمیه‌جغنه کلنجه فتاوای هندیه‌نك کتاب اجاره‌سنك باب ثانیسنده غیاثیه‌دن نقلاً بونده دخی تعجیل ایله لازم اوله‌جغی وفتاوای مذکوره‌نك کتاب مرقومنك اوتوزنجی بابنده محیطدن نقلاً بونده تعجیل ایله اجرت لازم اولمیه‌جغی بیان اولنوب قنغی قول مرجح اولدیغنه دائر صراحته دسترس اولنه‌مامش ایسه‌ده اشبو ماده‌ده اجارهٔ منجزه ایله اجارهٔ مضافه بینی تفریق ایدلمکسزین علی الاطلاق تعجیل ایله اجرت لازم اولوردنیلمسندن اجارهٔ مضافه‌ده دخی تعجیل ایله اجرتك لازم اولمسی حقنده‌کی قول فقها ترجیح بیورلدیغی اکلاشلمقده اولمغله اولوجهله شرح ایدلمشدر هندیه .

اجرت ، عین اولوبده مستاجر انی آجره اعاره ویا ایداع ایتسه تعجیل حکمنده‌در .

کذلك مستاجر اجرت مقابلنده آجره معین بر مالی بیع وتسلیم واو دخی قبض ایتسه جائز وتعجیل بدل حکمنده‌در رد محتار .

﴿ ٤٦٨ ماده ﴾

[شرط تعجيل] يعنى عقد اجاره اثناسنده اجرتك پشين ويرلمسى شرطى [ايله] اجاره صحيح اولمغله بويله شرط ايديلور ايسه [اجرت] يعنى اجر مسمى [لازم اولور .] ٨٣ ماده‌يه باق .

شرط تعجيل مقتضاى عقده مخالف واحد عاقدينه نافع اولديغى و آكامطالب بولنديغى جهتله فاسد اوله‌رق عقد اجاره‌يى افساد ايدر دنيله‌مز. زيرا اجاره معاوضه اولمق اعتباريله آنده شرط تعجيل مقتضاى عقده مخالف دكلدر. چونكه عقد اجاره دخى بيع كبى تعجيلى ايجاب ايدوب فقط مساوات، مانعندن طولايى تعجيل ساقط اولمش اولوب مساوات ايسه حق مستاجر اولديغى جهتله شرط تعجيل ايله حقنى اسقاط ايدنجه مانع زائل اوله‌رق ممنوع عودت ايدر. « ٢٤ » ماده‌يه باق.

اثناى شرحده اشارت اولنديغى وجهله اجرتدن مقصود، اجر مسمادر . بو صورتده مستأجر اجر مسمانى اعطا ايتدكدن صكره ويرديكم اجرت اجر مثلندن شو قدر غروش زياده‌در زياده‌سنى استرداد ايدرم ديه‌مز ٤٦٩ و ٤٧٠ ماده‌لرده‌كى حكم دخى بويله‌در على افندى.

[يعنى بدل اجاره‌نك] آجره [بروجه پشين ويرلمسى] حين عقدده [شرط قلندقده عقد اجاره] ٤٢١ ماده‌ده تفصيل

اولندیغی اوزره «۱» [کرك منافع اعیان اوزرینه وارداولسون] و «۲» [کرك] منافع آدمی اولان [عمل اوزرینه وارد اولسون هر حالده] یعنی شو ایکی صورتده [مستاجرك اول امرده بدل اجارهیی] آجره [تسلیم ایتمسی لازم کلور.]

یعنی شرط مذکوره بناءً اجرتی بروجه پشین مستاجردن مطالبهیه آجرك صلاحیتی واردر . زیرا مادهٔ آنفه شرحنده بیان اولندیغی اوزره مساواتك ثبوتی مستأجرك حقندن طولایی اولوب مستأجر ایسه مذکور حقنی شرط مذکور ایله ابطال ایلمشدر.

نتهکیم بر سنه مدتله بر خانه ایجار ایدوبده ایکی آی صکره بدل ایجارك کلیسنك ویرلمسنی شرط ایتسه بوده شرط تعجیل منزلنده اولمغله بروجه مشروط ویرلمك لازمدر شلبی.

[واولکی] یعنی بر رقمیله اشارت اولنان [صورتده آجر اجرتی استیفا ایدنجیهدك مأجوری] یدنده حبس ایله مستأجره [تسلیمدن وایکنجی] یعنی ایکی رقمیله اشارت اولنان [صورتده اجیر اجرتی استیفا ایدنجیهدك عملدن امتناع ایدهبیلور.]

[وایکی صورتده دخی آجرك] وکذا اجیرك شرط مذکوره بناءً [بروجه پشین اجرتی مطالبه ایله مستأجر] اجرتی ایفا ایلر ایسه فبها و [ایفادن امتناع ایدر ایسه] آجرك و کذا اجیرك [فسخ اجارهیه حقی واردر.] طوری.

يوقسه اجرتی الهمدم دیو قبل الفسخ مأجوری بیعه حق يوقدر. «٤٩٠» ماده‌یه باق .

شرط تعجیل ایله اجرتك لزومی اجارهٔ منجزه‌ده متفق علیها بر مسئله‌در اجارهٔ مضافه‌یه کلنجه بونده شرط تعجیل ایله اجرت لازم اولوب اولمدیغنده اختلاف اولنمشدر بعض علمایه کوره اجارهٔ مضـافه‌ده شرط تعجیل باطل اوله‌رق قبل حلول الوقت یعنی حالا اجرت لازم اولمـاز . زیرا وجوب اجرتك عدم لزومی عقد مقتضاسی اولمیوب بلکه وقت مستقبله اضافت تصریح تعجیل ایله وجوب اجرته مانعدر . چونکه بر وقتـه مضاف اولان او وقتـدن اول موجود اولماز الاتری ان الثمن فی البیع یجب فی الحـال ولایجب تسلیم المبیع حتی یسلم الثمن لان العقد مقتضی المساواة ثم اذا کان الثمن مؤجلا یجب تسلیمه فی الحال لانه تأخر بالعقد صریحا زیلعی وعبدالحلیم وهندیه ومجمع الانهر. ملتقی شارحی در منتقی صاحبی شرح وهبانیه‌دن نقلا شرط تعجیل ایله اجارهٔ مضافه‌ده دخی اجرت لازم اولمسـیله افتـا اولنه‌جغنی چونکه احتیاج بولندیغنی بیان ایلمشدر . ایمدی مجله «٤٤٠» ماده‌سنده اجارهٔ مضافه‌نك لازم اوله‌جغنه دائراولان قولی قبول ایتـدیکنه و ٤٦٧ ماده‌سـنی مطلق اوله‌رق ذکر ایدرك اجارهٔ مذکوره‌ده اجرتك لازم اوله‌جغنـه متدائر بولنان قولی قبول ایتـدیکنه کوره بوراده دخی‌در منتقاده مذکور اولدیغی اوزره قبول ایدلمك مناسب اولورکه ذاتا بو ماده مطلق اوله‌رق

يازلمسی یعنی اجارهٔ منجزه دیو تقیید اولنمامسی دخی بوکا دلالت ایدر .

﴿ ٤٦٩ ماده ﴾

[استیفای منفعت] یعنی اجارەده معقود علیه اولان منفعتی مستأجرك استیفا واجیرك عملی ایفا و تکمیل ایلمسی [ایله اجرت لازم اولور .] زیرا بو حالده مساوات تحقق ایدر . شرحاً اشارت اولندیغی وجهله منفعت مذکوره یعنی اجرتك لزومنده، استیفا اولنان منفعت اجارەده معقود علیه اولمليدر.

بو جهتله بر کمسه مدت ومسافهنك ذکری ایله بر حیوان استکرا ایتدیکی حالده مذکور مدتك غیریسنده مذکور حیوان ایله اول محل ومسافهیه کتسه اجرت لازم اولماز. زیرا منافع آنجق عقد ایله تقوم ایدهبیلوب مذکور مدتك غیریسنده ایسه عقد یوق ایدی.

[مثلا برمحله کیتمك اوزره استیجار اولنان بارکیره رکوب ایله اورایه وارلدقده] منفعت استیفا اولنمغله [آجر اجرته مستحق] و بناءً علیه مستأجرك اجرتی آجره تسلیم ایتمسی لازم [اولور.] هندیه فی الباب الثانی.

استیفای منفعت یا کلا اولور. مجله مثالنده اولدیغی کبی . مذکور مثال مأجورك حیوان اولدیغنه مثالدر . مأجور، عقار اولسه حکم بویله اولدیغی کبی اجیرده دخی حکم بر وجه مذکوردر .

عقاره مثال : بركيمسه، بر سنه مدتله خانه‌سنی آخره ایجار ایده‌رك مستأجر دخی بر سنه آنده ساکن اولدقده بدل ایجارك اعطاسی لازم کلور .

اجیره مثال : برکیمسه حماله فلان یره کوتورمك اوزره یوك ویروبده اوده محل مذکوره کوتورسه بدل ایجارك اعطاسی لازم کلور که بوکا دائر امثلهٔ کثیره قریبا ذکر اولنور. ایمدی استیفای منفعت بو وجهله کلا اولورسه بدلك دخی کلا لزومی درکاردر .

استیفای منفعت یا بعضا اولور . بوکا عقاردن وسائره‌دن امثله ایراد اولنور .

عقاردن مثال، برکیمسه خانه‌سنی بر آی مدتله آخره اوتوز غروشه ایجار ایتدکده مستأجر ، هنوز آنجق بر کون ساکن اولسه بدل ایجاردن اول کونه اصابت ایدن مثلا بر غروشك اعطاسی لازم کلور یعنی موجر بر کونلکی طلب ایده‌بیلوب مستأجر آیك نهایتنده اوتوز غروشی بردن ویره‌جکم دیو ایشاملمز، برکونلکی اعطادن امتناع ایده‌مز.

عقاردن دیکر مثال : برکیمسه، عرصه‌سنی آیلغی یوز اللی غروشه اوله‌رق بر آی مدتله ایجار ایدوبده مستأجر هنوز بر کون ساکن اولسه اول کونك حصه‌سنه اصابت ایدن مثلا بش غروشی موجره ویرمسی لازم کلور. یعنی موجر، بر کونلکی

طلب ایتدکده مستأجر آیك نهایتنده تمامنی ویره جکم دیه بر کونلکنی اعطادن امتناع ایده مز.

بونده اصل، شودرکه اجاره معاوضه اوله رق منافعده زمان عقدده ثبوت ملك ممتنع اولدیغی کبی بدلده دخی ثبوت ملك ممتنع اولور. نته کیم «٤٦٦» ماده شرحنده بیان اولنمشیدی زیلعی.

امام زفر، جمیع منفعت استیفا وجمله عمل ایفا اولنمدقجه اجرتدن بر شی لازم کلیه جکنه قائل اولدیغی کبی امام اعظم رحمه الله تعالی دخی اولا بوکا قائل ایدی. لان المعقود علیه جملة المنافع والعمل فلایتوزع الاجر علی اجزائها والمنافع لم تصر مسلمة الیه فلا یطالب ببدلها کالثمن فی البیع والرهن فی الدین. امام اعظم رحمه الله تعالی صکره دن بوندن رجوع ایدرك دیمشدرکه اجاره مدت اوزرینه واقع اولور ایسه «اجارهٔ حیواناتده اولدیغی کبی» منافعدن استیفا ایتدیکی حصه نك اجرتی واجب اولور. اکر استیفا اولنان منافعك مشقتسز بیلینه جك اجرتی اولور ایسه. بالاده ذکر اولنان مثاللرده اولدیغی کبی. ففی الدار یجب لکل یوم لان الیوم مقصود بالانتفاع واخذ البدل عنه لایفضی الی الضرر وفی المسافة لکل مرحلة وهو استحسان والقیاس ان یجب فی کل ساعته بحسابه تحقیقا للمساواة الا انه یفضی الی الحرج لانه لایعلم حصته الابمشقة ولایتفرغ لغیره ای لانه کما یفرغ من تسلیم اجرة ساعة یجب علیه تسلیم اجرة ساعة اخری علی التوالی فرجع الی ما ذکر نالان حصته

من الأجرة معلومة من غير مشقة وهذا القدر من المنفعة مقصود فيجب البدل بحصته. اما اجاره، خياط وقصار كبی عمل اوزرينه وارد اولنجه اجرت فراغ عملدن صكره لازم كلور. لان العمل فی البعض غير منتفع به فلا يستوجب الاجر بمقابلته حتی يفرغ من العمل فيستحق الكل زيلعی وشلبی.

ايمدی مجله‌نك مثالنده «اورايه وارلدقده الخ» امام زفرك مذهبنه تماميله موافق اولمغله برابر امام اعظمك مذهبنه دخی مطابق بولنديغندن بونده امام زفرك مذهبنك ترجيح ايدلديكنه دائر قيد يوقدر. «٤٧٥» ماده شرحنده دخی بوندن بحث اولنه‌جقدر.

كلا استيفای منفعت ايله لزوم اجرته دائر بعض مسائل.

مستأجر برمصلحتی كورمك ايچون ديكر كمسنه‌يی استيجار ايدوبده او كمسنه دخی اول مصلحتی كورسه عمل ايفا اولنمش اولمغله اوكمسنه دخی اجر مسمايه مستحق اولور. «٤٢٤» ماده‌يه باق علی افندی. بو جهتله بر كيمسه ديكر كمسنه‌يی كندی آرقه‌سنه آلوب فلان محله كوتورمك اوزره بر معين باركير مقابله‌سنده استيجار ايدوب او كمسنه دخی اول كيمسه‌يی آرقه‌سنه آلوب اول محله كوتورسه او كمسنه مذكور باركيری اول كيمسه‌دن آله‌بيلور.

ينه بو جهتله بركيمسه ديكر كمسنه‌يی مدت معلومه تمامنه‌دك كنديه خدمت ايتمك ايچون شو قدر غروشه استيجار ايدوب

اوكمسنه‌دخی مدت تمامنه‌دك اول كيمسه‌يه خدمت ايلسه او كمسنه
اجر مسمايی اول كيمسه‌دن آلور علی افندی. ينه بو جمله بر
كيمسه علمادن بر كمسنه‌يه هفته‌ده ايكی كون فلان جامع شريفه
كل خلقه وعظ ونصيحت ايله سنه‌ده سكا شو قدر غروش
ويره‌يم ديمكله اوده ايكی سنه اول مسجدده هفته‌ده ايكی كون
واروب خلقه وعظ ونصيحت ايلسه اوكمسنه اجر مسمايی آلور
بهجه .

مثلا بر كيمسه خانه‌سنده‌كی فروننده اتمك پشورمك ايچون
ديكر كمسنه‌يی استيجار ايدوبده اتمكجی دخی پشوروب اتمكی
فروندن اخراج ايتدكده اجر مسمايه مستحق اولور. لان تمامه
بذلك وباخراج بعضه بحسابه لان العمل فی ذلك القدر صار
مسلما الی صاحب الدقيق درمختار ورد محتار ملخصا .

وبو صورتده اتمك فروندن چيقارلدقدن صكره اجيرك
فعليله اولميه‌رق تلف ويا ضايع اولسه اجر مسمادن برشی ساقط
اولميه‌جغی مثللو اجيره ضمان دخی لازم كلمز. لعدم التعدی استأجره
ليخبز له فی منزله فلما اخرجه من التنور احترق من غير فعله
قالواله الاجر ولاضمان عليه اما عندابی حنيفة فلانه لم يهلك
من ضعه اما عند هما فلانه هلك بعد التسليم شلبی ملخصا .
وان احترق قبل الاخراج لا اجرله ويغرم اتفاقا لتقصيره و ان
لم يكن الخبز فی بيت المستأجر سواء كان فی بيت الخباز اولا
فاحترق اوسرق فلا اجرله لعدم التسليم حقيقة ولاضمان لو

سرق لانه فی یده امانته خلافا لهما وهی مسئله الاجیر المشترك تنویر ودرمختار.

ینه بو جهتله کرپیج یاپمق ایچون بر آدم استیجار اولندقده مقاوله اولنان مقدار کرپیجی اعمال ایله قورودوب بریکدیره‌رك آجره تسلیم ایتسه اجر مسمایه مستحق اولور. بوحالده کرپیج هنوز قورومزدن اکا یاغمور اصابت ایدرك چامور اولسه اجیر اجرت الهمز رد محتار.

ینه بو جهتله برکیمسه ه‌شو یوکی بورادن فلان محله نقل ایت ه‌دیو دیکر کمسنه‌یی استیجار ایدوبده او کمسنه دخی نقل ایتسه اجرته مستحق اولور. واوکه مستأجرك تعریف ایلدیکی مدتدن زیاده مدتده نقل ایتسون لان المقصود هو الحمل وقد حصل. نتیجه‌کیم ٤٢٢ ماده شرحنده تفصیل ایدلمشدر انقروی.

ینه بو جهتله برکیمسه عیالنی کوتورمك واجرت نقلیه‌سی اجیرك اوزرینه اولمق اوزره دیکر کمسنه‌یی استیجار ایدوبده اول کیمسه‌نك عیالنك بعضیسی وفات ایتدیکی جهتله اجیر حیاتده اولانلری کتوردکده نظر اولنور. عاقدین عندنده عیالك عددی ذاتاً معلوم ویا مستأجر بونلرك عددینی اجیره بیلدیرمش ایسه ذهابك اجرتی کاملا آلدقدن بشقه مجیئ ایچون دخی کوتوردیکی عیالك مقدار وحسابی اوزره اجیر اجرتی آلور. لانه اوفی بعض المعقود علیه. لکن کلیسی فوت اولمش

بواسطه بعض اجرت دخی آلەمز. لان المعقود علیه المحیٔ ١٣٢
ولم یوجد ولوذهب ولم یحمل احدا منهم لم یسوجب شیأ هندیه
فی الباب الحادی والعشرون من الاجاره . اما بر کیمسه اجرت
نقلیه‌سی کندویه عائد اولوب یالکز اثنای راهده عیالنه مجابت
ایتمك اوزره بر اجیر استیجار ایتسه‌ده عیالنك بعضیسی وفات
ایتمکله اجیر مرقوم متباقیسنی کوتورسه تام اجرتنی آلور رد
محتار وهندیه.

ینه بو جهتله بر کیمسه فلان محله واروبده شویله یعنی معین
ومعلوم بر یوکی کوتورمك اوزره دیکر بر کمسنه‌یی استیجار
ایتدکده اوکمسنه مذکور محله واردیغندن اوراده یوکی بولامامغله
بوش عودت ایتسه اجر مسمی بوش کیدوب کلمکه تقسیم اولنه‌رق
یالکز بوش کیتمك اجرتی لازم کلور . زیرا ذهاب مستأجر
ایچون اولمش اولور. اما او محله کیدوبده شو قدر کیله بغدای
کوتورمك اوزره استیجار ایدوب مذکور بغدای معلوم ومعین
اولمسه وکیدوب بغدایی کوتورمسه اجر مثل لازم کلور. فقط
اجر مسمادن ذهاب ایچون اولان حصه‌یی تجاوز ایتمز بزازیه
وهندیه وبهجه.

ینه بو جهتله بر کیمسه مکتوب کبی حمل ومؤنی اولمیان
ویا مأکولات کبی حمل ومؤنتی اولان بر شیئی دیکر کمسنه‌یه
کتوروب ویرمك اوزره بر شخصی استیجار ایتدیکی حالده او
شخص او کمسنه‌نك بولندیغی محله وارمشیکن او کمسنه وفات

ایتمش ویا دیکر بلدەیە کیتمش اولدیغی جهتلە او شیئی کیرو کوتورسە ایفا ایتدیکی عملی کندوسی نقض ایتدیکی جهتلە اجرت الەمز ایسەدە اوکمسنە وفات ایتدیکی تقدیردە ورثەسنە وغائب اولدیغی صورتدە حاضر اولدیغندە تسلیم ایتمك اوزرە بریسنە تسلیم ایدر ایسە ذهاب سبیلە اجرتی آور. لانەانی بما فی وسعه تنویر ورد محتار وهندیە.

ینە بو جهتلە بر کیمسە شویلە بر سوز فلان شخصە سویلمك واوشخصی دعوت ایلمك اوزرە برکمسنەیی بالاستیجار ارسال ایدوبدە او کمسنە او شخصە واردیغندە آنی وفات ایتمش بولسە ورثەسنە ویا غائب اولمش بولسەدە کلدیکندە سویلمك اوزرە بر آدمە سویلسە ویاخود هیچ بر آدمە سویلمیەرك عودت ایتسە او کمسنە تام اجرتنی آلور. بو صورتدە اجرت مرسل اوزرینە لازم کلور. یوقسە مرسل الیه دکل. وفرق بینها وبین مسئلة ایصال الکتاب بان الرسالة قدتکون سرالایرضی المرسل بان یطلع علیها غیره اما الکتاب فمختوم فلوترکه مختوما لا یطلع علیه غیره ردمحتار.

﴿ ٤٧٠ مادە ﴾

[اجارۀ صحیحەدە استیفای منفعتە] عقد وارد اولان مدتدە عقد کندوسنە مضاف قلنان مکاندە تمکن و [اقتدار ایلە دخی

اجرت لازم اولور .] ولو ذكر مدة ومسافة فركبها الى ذلك المكان بعدمضى المدة لم نجب الاجرة تكملهٔ بحر . بوقسه حقيقة انتفاع لزوم اجرتده شرط دكلدر . زيرا منفعت عرض اولوب ايكى زمانده باقى قالميه جغندن آنك تسليمى متصور اولمديغندن محل منفعتك تسليمى تسليم منفعت مقامنه اقامه ايدلمشدر وتسليم مأجور ايله استيفاى منفعته تمكن حاصل اولهرق اجرت لازم كلور . فمتى تحقق التسليم المستحق وجب الاجر وان لم ينتفع بها كما اذا قبض المبيع ولم ينتفع به شلبى . «٤٧٩» ماده بومادهنك فرعيدر زيلعى ومجمع الانهر والظاهر من اطلاق المتن والشارح ان الاجرة تملك بالتمكن من الاستيفاء فى المدة سواء استعملها فى المدة اولا ويخالفه مافى الخلاصة حيث قال استأجر دابته ليركبها الى مكان كذا مثلا فحبسها فى بيته لم تجب الاجرة طورى .

[مثلا بر كيمسه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايلديكى خانه‌يى] موانعدن خالى اولديغى حالده [قبض ايتدكدن صكره] اول خانه‌ده اصلا [ساكن اولمسه بيله اجرت ويرمسى لازم كلور .] مكر كه مستأجرك اول خانه‌دن انتفاعنه مانع حائل اوله . مذكور خانه‌نك يد مستأجردن غصبى كبى . نتهكيم قريبا ايضاح اولنور .

بوجهتله بر كيمسه كلينى تزيين ايتمك اوزره حليات استيجار وقبض ايتدكدن صكره تزيين ايتمسه بيله اجرت لازم كلور هنديه .

ینه بوجهتله بر کیمسه بر آیلق اولمق اوزره استیجار ایلدیکی خانه‌ده ایکی کون ساکن اولدقدن صکره بلا عذر دیکر خانه‌یه نقل ایتسه آجر تکمیل آیلغی الەبیلور هندیه .

ینه بو جهتله بر کیمسه بو کون اقشامه قدر کیمك اوزره رویه استیجار ایدوبده کیمه‌رك منزله اقشامه قدر وضع ایتسه کاملا اجرتی ویرمسی لازم کلور . لان صاحبه مکنه من استیفاء المعقود علیه بتسلیم الثوب الیه وما زاد علیه لیس فی وسعه ولیس له ان یلبسه بعد ذلك لان العقد انتهی بمضی المدة والاذن فی اللبس کان بحکم العقد شلبی .

ینه بوجهتله بر کیمسه فلان محله شو یوکی نقل ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانه یوك یوکلتمیوب وکندوسی دخی بنیوب او محله سوق ایتسه اجرت لازم اولور . مکرکه برعذره مبنی یوك یوکلتمکه مقتدر اولمیه . او حالده اجرت لازم کلمز . ٥١٨ ماده‌یه باق هندیه ودر مختار .

ینه بوجهتله بر کیمسه بر ییلاق اوله‌رق استیجار ایلدیکی فرونی التی ماه تصرف ایدوب بعده ینه تصرف ایتمك ممکن ایکن قپاسه تام بر ییلق اجرت لازم کلور فیضیه . شو قدر وارکه مستأجر مثلا مذکور فرونی یالکز التی آیلق استیجار ایتمشیدم دیسه سوز آنکدر هندیه . وایکیسیده اقامهٔ بینه ایدرایسه آجرك بینه‌سی ترجیح اولنور .

ینه بوجهتله بر کیمسه دیلدیکنی زراعت ایلمك اوزره

استئجار وقبض ایله زراعت ایلدیکی ترلانك مزروعاتنی جراد اكل ایتسه باقی مدتده زراعت ممكن اولنجه اجر مسمی لازم کلور . لان الاجرة فی الصحیحة تعتمد التمكن من الاستیفاء لا حقیقة الاستیفاء فیجب الاجر بالغا مابلغ وان اكله الجراد بالاجماع خیریه .

اجیر خاص ، مدت اجارهده عمل ایچون حاضر بولنمسیله اجرته مستحق اولهجنی ٤٢٥ مادهده بیان اولنمشدر .

بناءً علیه بوده بومادهنك فروعاتندن عد اولنهبیلور .

تفصیلات سالفهدن مستفاد اولور كه منفعته اقتدار محل منفعتك مستأجره تسلیمنه یعنی مستأجر مأجوری قبض ومدت اجارهده ومكان مشروطده استیفای منفعت ایلمسنه مانع بولنماق ایله حاصل اولور بزازیة . قال فی المحیط والتمكن من الاستیفاء فی غیرالمدة المضاف الیها لایكفی لوجوب الاجرة و كذا التمكن فی غیر المكان لا یكفی لوجوب الاجرة طوری .

خلاصه، بونده اجرت لازم اولمسی درت قید ایله مقیددر. برنجیسی ، استیفای منفعته تمكندر .

بوجهتله آجر مأجوری اصلا تسلیم واستیفای منفعته تمكین ایتمسه ویا مشغولا تسلیم ایلسه یا مأجور مستأجر یدندن غصب اولنوب یلوارمق ویا حكومته بلا مصرف مراجعت ایله اخراج ایتمك ممكن اولمامق كبی مانع انتفاع عارض اولسه اجرت لازم اولماز . لزوال التمكن من الانتفاع وهو شرط لوجوب

الاجرة لا حقيقة الانتفاع زيلعى قوله سقط الاجر وذلك لان استحقاق الاجرة اذا لم يوجد التعجيل اما باستيفاء المنافع او بالتمكن من الاستيفاء ولم يوجد الاستيفاء و التمكن منه اصلا فلا تستحق الاجرة شلبى . واجاره‌نك بعض مدتنده غصب بولنسه اجرتدن اولمقدار ساقط اولور . لان السقوط بقدرالمسقط . واذا مكن اخراج الغاصب بشفاعة او بحماية لاتقسط الاجرة لانه مقصر بعدم الاخراج اشباه وحموى واما لو لم يمكن اخراجه الا بانفاق مال فلايلزمه ردمحتار .

مانع انتفاعك عرضنده اختلاف ايتسه‌لر يعنى مستأجر مانع انتفاع اولان مثلا غصب مأجور عارض اولدى ديو ادعا ايتديكى حالده موجر انكار ايتسه باقيلور. مانع وقت خصومتده قائم ايسه سوز بتاته يمين ايله مستأجر كدر ومانع مذكور وقت خصومتده قائم دكل ايسه سوز عدم علمه يمين ايله موجر كدر. اما مانعك حدوثنده اتفاق ايدوب مدت بقاسنده اختلاف ايتسه‌لر سوز مستأجر كدر هنديه فى الباب الخامس والعشرون .

حتى بركيمسه شهرك خارجنده بريره كيتمك اوزره برحيوانى استكرا وقبض ايتمشيكن مستأجر انتفاع ايتمدين آجر مذكور حيوانى مستأجر يدندن آلوب امساك ايتسه اجرت لازم اولماز. نته‌كيم ٤٧٨ ماده لاحقه‌سنده بيان اولنمشدر.

ينه بوجهتله بركيمسه زراعت ايچون صو ايله صواريلان

ترلانی استیجار ایتدیکی حالده صو منقطع اولمغله زراعت ممکن اولمسه اجرت لازم کلمز .

ینه بوجهتله نهر اعظم خراب اوله‌رق ترلانك سقی ممکن اوله‌مسه اجرت لازم کلمز لسان الحکام .

ینه بو جهتله یاغمور صوی ایله صواریلان ترلا استیجار ایدلدیکی حالده یاغمور یاغمامغله وسقی ایچون صو دخی بولنه‌مامغله زراعت ممکن اوله‌مسه اجرت لازم اولماز . زیرا استیفای منفعته اقتدار حاصل اولمدی لسان الحکام .

بالاده بیان اولندیغی وجهله غصب ایله اجرت ساقط اولور ایسه‌ده قاضی فخرالدینك فتاواسنده بیاننه کوره اجاره منفسخ اولماز زیلعی . بناءً علیه غاصبدن استخلاص ایله مستأجره تسلیم اولندقده ینه بدل ایجار ایشلر . نته‌کیم ٤٧٨ ماده لاحقه‌سنده تفصیل اولنور .

ینه بوجهتله آجر مستأجره ایشته خانه‌یی آلده ساکن اول دیوب فقط قپوسنی آچمسه ده مدت اجاره مروروندن صکره مستأجر اوطورمدم دیسه نظر اولنور :

مستأجر اکر بلاکلفة آچمغه مقتدر ایدیسه اجرت لازم کلور ایسه‌ده دکل ایسه لازم کلمز . وبو تقدیرده موجرك مستأجره کلیدی‌قیروب خانه‌یه کیریدك دیمکه صلاحیتی یوقدر هندیه .

ایکنجیسی ، اجاره‌نك صحیح اولمسیدر . فاسد اولور ایسه تمکن ایله اجرت لازم اولماز . نته‌کیم مادهٔ آتیه‌ده ایضاح اولنور .

اوچنجیسی، تمکن مکان عقدده اولمیدر. حتی کوچك چکمجه
ایچون استیجار ایلمشیکن بیوك چکمجه‌ده حیوانی تسلیم ایتسه
اجرت لازم اولماز. دردنجیسی تمکن مدت اجاره‌ده اولمق لا-
زمدر. بو جهتله مدت اجاره‌نك غیریسنده تسلیم ایله اجرت
لازم اولماز. حتی برکیمسه بیوك چکمجه‌یه کیتمك اوزره بو
کون بر آت استیجار ایلمش ایکن یارین تسلیم ایتسه‌ده مستأجر
دخی کتسه اجرت لازم اولماز. لانه انما تمکن بعد مضی المدة
طوری استأجر دابة الی الکوفة فسلمها المواجر و امسکها
المستأجر ببغداد حتی مضت مدة یمکنه المسیر فیها الی الکوفة فلا
اجر علیه وان ساقها معه الی الکوفة ولم یرکبها وجبت الاجرة
وقال الشافعی تجب الاجرة فی الوجهین دلیلنا ان العقد وقع علی
مسافة فالتسلیم فی غیرها لایستحق به البدل کالو وقع علی مدة
فسلم فی غیرها فانه لایستحق البدل فان قیل ان المستأجر قبض
العین المستأجرة وتمکن من استیفاء المنفعة المعقود علیها فوجب
ان تستقر الاجرة علیه اصله اذا استأجرها شهرا للرکوب قیل
له التمکن من الاستیفاء فی غیر محل المعقود علیه کالتمکن من
الاستیفاء فی غیر المدة والمعنی فی الاصل ان العقد وقع علی المدة
وفی مسئلتنا علی العمل وفرق مابینهما کالو استأجر رجلا للخیا-
طة او استأجره یوما للخیاطة شلبی .

﴿ ٤٧١ ماده ﴾

[اجارهٔ فاسده‌ده استیفای منفعته] تمکن و [اقتدار] یعنی

مأجورك قبضی اجرتك لزومنده [كافی اولميوب] مأجور مستأ-
جره آجر طرفندن تسليم اولندقدنصكره [حقيقة انتفاع بو-
لندقجه اجرت لازم اولماز.] واولوجهله حقيقته انتفاع بولندقده
٤٦٢ مادهده‌كی تفصيله كوره اجر مثل لازم كلور .

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه ايله علی الاشتراك مالك اولوب
ديار آخرده بولنان دكرماندن حصهٔ شايعه‌سنی آخر بر شخصه
سنه‌ده شوقدر غروشه ايجار واجرتی بروجه پشين اخذايتدكدن
صكره او شخص ديار آخره وارميوب دكرمانی قبض ايلمسه
حالا او شخص اجاره‌يی فسخ ايدرك اول كيمسه‌يه ويرديكی
اجرتی استرداد ايده‌بيلور . « ٤٢٩ » ماده‌يه باق علی افندی اما
مأجورك مستأجره تسليمی آجر جهتندن اولمينجه مستأجر
منفعتی استيفا ايتسه بيله اجرت لازم اولماز رد محتار. بناءً عليه
بر كيمسه ديكر كمسنه‌دن اشترا ايدوب وفقط هنوز قبض ايتمديكی
باركيری اوكمسنه‌يه ايجار ايتسه ٢٥٣ ماده شرحنده بيان ايلديكی
اوزره بواجاره جائز اولميوب بايع استعمال ايتسه بيله اجرت
لازم اولماز هنديه .

بوماده‌نك حكمی اجارهٔ آدميده دخی جاريدر . شويله‌كه
اجارهٔ آدمی دخی فاسد اولدقده اجرتك لزومنده اجيرك
بالفعل عمل ايتمسی شرطدر . نته‌كيم ٥٦٧ ماده‌دن اكلاشيلور .
واما اذا فسدت الاجارة وعمل واتم العمل كان له اجرمثله علی ما
هوالعرف فی اهل ذلك العمل قاضيخان فی الاجارة الفاسدة .

فقط اسعافك ظاهر عبارهسندن اکلاشیلورکه بو مادهنك حکمندن وقف مستثنادر . یعنی اجارة فاسده ایله ایجار اولنان مال وقف ایسه استیفای منفعته اقتدار ایله دخی قول متأخرینه کوره اجرت لازم کلور اشباه وحموی وانقروی . قلت وهل مال الیتیم والمعد للاستغلال والمستأجر فی البیع وفاء علی ما افتی به علماء الروم کذلك محل تردد فلیراجع در مختار قلت لا تردد فی مال الیتیم لان منافعه تضمن بالغصب و هذا من قبیله سائحانی رد محتار .

﴿ ٤٧٢ ماده ﴾

[من غیر عقد] الاجارة [وبلا اذن] صاحب المال [بر کیمسه برینك مالنی استعمال ایتدیکی صورتده] اول مال [معدللاستغلال ایسه] اول کیمسهنك مال صاحبنه اول مالك [اجر مثل] نی ویرمسی [لازم اولور .] معدللاستغلال [دکل ایسه] اجر مثلنی ویرمسی [لازم اولماز.] زیرا منافع حدذاتنده متقوم دکلدر منافع الدقایق. لان التقوم یستدعی سبق الاحراز ومالا یبقی کیف یحرز وانما صارت متقوما شرعا بالعقد لضرورة حاجة الناس الیه کفایه فی الاجارة الفاسدة و منافعك تقومی عقد ایلهدر. لان المنافع بالعقد تکون لها قیمة وتصیر به مالا زیلعی فی الاجارة الفاسدة. بو جهتله ٥٩٦ مادهده بیان اولندیغی اوزره مغصوبك منافعنی اودهمك غاصب اوزرینه لازم اولماز.

مثلا بر کیمسه بر آیلق اولەرق یوز غروشه بر خانەیی استیجار ایتسەدە ایکی آی ساکن اولسە اولکی آی ایچون یوز غروش ویرمسی لازم کلور. و خانە معدللاستغلال اولنجە شهر ثانی ایچون اجر مثل لازم کلور.

مال وقف و مال یتیم دخی حکمدە بویلەدر.

وبونلردن بری دکل ایسە اجر مثل لازم کلمز. شو قدرکە شهر ثانی ایچون دخی اجرت اعطا ایتدکدە مستأجر آنی استرداد ایدەمز. رد محتار.

[فقط مال صاحبی] اول کیمسەدن [اجرت مطالبە] و اول کیمسە دخی سکوت [ایتدکدن صکرە] اول کیمسە مذکور مالی [استعمال ایدر ایسە معدللاستغلال اولمسە دخی] ٤٣٨ مادەیە مبنی [اجرت اعطاسی لازم کلور.] بو تقدیردە لازم کلان اجرت موجرك تسمیە ایتدیکی اجرت اولوب یوقسە اجر مثل دکلدر. [زیرا بو حالدە] یعنی مال صاحبی اجرت مطالبە ایتمشیکن اول کیمسە سکوت ایتدکدن صکرە مذکور مالی [استعمال ایتمسیلە اجرتە] یعنی اجر مسمایە [راضی اولمش اولور.] لانە عین الاجرة والغاصب رضی بهاظناهرا انعقد بینهما عقد اجارة دور .

مثلا اوچ کیمسە بیننده مشترك اولان بر خانەدەکی ایکی حصەیی ایچلرندن بری استیجار ایدوب مدت اجارە منقضی اولدقدن صکرە دیکر حصەلری تخلیە ایتمیوبدە صاحبلری اذن

اجرت استمشلر و اول دخی سکوت ایتمش ایکن ینه ساکن اولسه اجرت لازم کلور تنقیح .

کذلك معیر مستعیردن اجرت طلب ایتدیکی حالده مستعیر سکوت ایتسه حکم منوال مشروح اوزره‌در. ٥٩٦ ماده‌شرحنه دخی باق رد محتار فی اخرا الجلد الثالث غیرانه یشترط فی هذه الحالة ان یکون المستأجر مقرا بان المال للمالك امالوكان منكرا ومدعيا الملك لنفسه فلااجر عليه‌لانه يكون استعمال ذلك المال بتأويل ملك خاينه «٥٩٦» ماده‌یه باق.

بو ماده اوچ فقرهٔ حکمیه‌یی مشتملدر: فقرهٔ اولی، من غیر عقد وبلااذن بر کیمسه برینك مالنی استعمال ایتدیکی صورتده معدللاستغلال ایسه اجر مثل لازم کلور. فقرهٔ ثانیه، من غیر عقدو بلااذن بر کیمسه برینك مالنی استعمال ایتدیکی صورتده معدللاستغلال دکل ایسه اجر مثل لازم اولماز. فقرهٔ ثالثه، من غیر عقد وبلااذن بر کیمسه برینك مالنی استعمال ایدرکن مال صاحبی اجرت مطالبه ایتدکدنصکره استعمال ایدرسه معدللاستغلال اولمسه دخی اجرت اعطاسی لازم کلور. فقرهٔ اولی وثانیه‌نك تفصیلی باب‌ثامنك فصل‌اولنده کله‌جك‌اولوب بناءً علیه مذکور ایکی فقره بو ماده‌ده مقصود بالذات دکلدر. فقرهٔ ثالثه‌یه یعنی «فقط مال صاحبی الخ» فقره‌سنه کلنجه مذکور فقره دخی ٤٣٨ ماده‌ده ذکر اولناندن بشقه برشی‌اولمدیغندن بوراده آیروجه ذکری لازم دکلدر. نته‌کیم مادهٔ مذکوره شرحندن اکلاشیلور.

خلاصـه ، اشبو ماده ٤٣٨ مادهسـيله باب سابعك فصل اولنـده كله جك مواددن بشـقه بر شيئ مفيد دكلدر . وبلكه فقرهٔ اولاده مال وقف ومال يتيم ذكر اولنمـديغى كبى فقرهٔ ثالثهده دخى ساكتك سكوتى ذكر اولنمديغنـدن بو ماده حالى اوزره براغلمق جائز اولميوب شرحا ايديلان تقييد وايضاحلره محتاجدر .

﴿ ماده ٤٧٣ ﴾

[اجرتك تعجيل] ويا تقسـيط [و] يا [تأجيلى حقنده عاقدين] يعنى آجر ومستأجر [هرنه] شى [شرط ايدرلر ايسه اكا رعايت اولنور .] طورى بناءً عليـه اجرتك تعجيلى شرط ايدرلر ايسـه مسـتأجرك اجرتى پشين ويرمسى لازم كليور . ٤٦٨ مادهيه باق .

وتأجيل ويا تقسيطى شرط اولنـديغى تقديرده مادهٔ آتيه وجهله معامله ايديلور. ٨٣ و ٢٤٥ مادهلره باق .

مجلهده بوراده تقسـيطى ذكر ايتمـدى . زيرا تأجيل اعم اولمغله تقسيطه دخى شامل اولور. چونكه هر تقسيطده تأجيل واردر « ١٥٧ » مادهيه باق.

ولا يرد على ذلك ان شرط التعجيل مخالف لمقتضى العقد وفيـه نفع ظاهر للموجر لان قبول المستأجر بتعجيل البـدل اسقاط لما استحقه من المسـاواة التى اقتضاها العقد وهى حقه

فيمكنه اسقاطها كاسقاط البايع حقه بتعجيل الثمن اذا اجله عن المشترى وكاسقاط المشترى حقه فى وصف سلامة المبيع اذا قبل المبيع بكل عيوبه مع ان العقد يقتضى سلامة المبيع وقبض الثمن قبل قبض المبيع رد محتار . « ٣٤١ و ٣٤٢ و ٣٤٣ » مادەلره باق .

تقدير مذكوردن اكلاشلديغى اوزره بو ماده ٤٦٨ و ٤٧٤ و ٤٧٦ مادەلرك اصلى حكمنده اولمغله ٤٦٨ مادەدن مقدم ذكر اولنمسى مناسب ايدى .

﴿ ٤٧٤ ماده ﴾

[تاجيل] ويا تقسيط [بدل] عقد اجارەده [شرط اولنديغى صورتده] عقد اجاره اكر منافع اعيان اوزرينه واقع اولور ايسه [ابتدا آجرك ماجورى تسليم و] اكر عمل اوزرينه واقع اولور ايسه ابتدا [اجيرك عملى ايفا ايلمسى لازم كلوب اجرتك ايفاسى انجق مقاوله اولنان وقت تأديەنك] ويا زمان تقسيطك [انقضاسنده لازم اولور .] آجر آلدن اول طلب ايدەمز . « ٨٣ » مادەيه باق بهجه ونتيجه. نتەكيم ٢٨٣ مادەده ذكر اولنديغى اوزره ويرەسىيه صاتشده بايعك حق حبسى اولميوب وعدەسى حلولنده ثمنى قبض ايتمك اوزره همان مبيعى مشترىيه تسليم ايتمسى لازم كلور .

ماده ٤٧٥

[تعجيل و] يا [تأجيل] وتقسيط [شرطى اولمقسزين عقد اولنان اجارهٔ مطلقه‌ده] ٤٦٦ ماده حكمنجه همان اجرت اعطاسى لازم كلميوب بلكه [عقد اجاره] «١» [كرك منافع اعيان اوزرينه] واقع [اولسون و] «٢» [كرك] منافع آدمى بولنان [عمل اوزرينه] واقع [اولسون هرحالده] يعنى شو ايكى صورتده‌ده [ابتدا] صورت اوليده [آجرك مأجورى] مستأجره [تسليم و] صورت ثانيه‌ده [اجيرك عملى ايفا ايلمسى لازم كلور.] و صورت اوليده آجر مأجورى تسليم ايتدكده مأجور اراضى وخانه كبى عقار ايسه هر كون ايچون حصه‌سى مقدارى اجرت اعطاسى لازم كلور . لانه استوفى منفعة مقصودة هدايه واقعا قياس اولان هر بر ساعت ايچون حسابيله اجرت ويرلمك وبو وجهله مساواته رعايت اولنمق لازم كلور ايسه‌ده بونده حرج ومشقت واردر. لان المطالبة فى كل ساعة يفضى الى ان لايتفرغ لغيره فيتضرر به فقدر ناه بما ذكرنا هدايه .

مثلا بر كيمسه بر آيلق اولمق اوزره عقد مطلق ايله اوتوز غروش اجرتله فلان خانه‌سنى آخره ايجار وتسليم ايتدكده هر كون تمامنده قسط اليوم حسابيله يعنى يوميه قرق پاره اجرت اعطاسى لازم كلور. يوقسه هر ساعت ايچون اجرتدن حصه

ویرلمك لازم کلمز. واقعا تحقیقاً للمساوات قیاس اولان هرساعت ایچون او نسبتده اجرت اعطا ایدلمك لازم کلمك ایسه‌ده بالاده ذکر اولندیغی وجهله بو کبی حصه‌لرك تعیین واو نسبتده اعطا-سنده حرج ومشقت واردر. «١٧ و ١٨» ماده‌لره باق.

وصورت ثانیه‌ده اجیر عملی ایفا یعنی تکمیل ایتدکده اجرت لازم کلور. بوقسه صورت اولی کبی بعض عمل ایچون قسط الیوم حسابیله اجرت لازم کلمز.

مثلا اجیر اولان درزی مستأجرك خانه‌سنده البسه‌یی کاملا دیکوب عملدن فارغ اولدقده اجر مسمی آلوب بوقسه هنوز عملی ایفا ایلمیوب بلکه روبالك بعض محللرینی دیکمکله او نسبتده اجرت آله‌مز. زیرا بعض عمل ایله انتفاع اولنه‌ماز. یعنی روبه‌نك بعض یرلری دیکلمسیله اول روبه‌دن انتفاع ایدیله‌مز. اجیر، عملی مستأجرك خانه‌سنده ایفا ایتمیوبده بشقه یرده ایفا ایدر ایسه بو صورت ثانیه‌ده بعض عمل ایچون قسط الیوم حسابیله اجرت لازم کلیه‌جکنده اختلاف یوق ایسه‌ده اجیر، عملی مستأجرك خانه‌سنده ایفا ایدر ایسه بونده اختلاف اولنمشدر. هدایه وتجریدده بونده دخی قسط الیوم حسابیله اجرت لازم کلیه‌جکی بیان اولنمشدر. مبسوط، ذخیره، مغنی، شرح جامع صغیر، قاضیخان، تمرتاشی، وفوائد ظهیریه کبی عامهٔ کتبده بونده یعنی اجیر مستأجرك خانه‌سنده عملی ایفا ایتدیکنده بعض عملی ایفا ایتدکده او نسبتده اجرتك اعطاسی لازم

كله‌جكی محرر بولنمشدر . بوكا كوره مثلا مستأجرك خانه‌سنده روبا دیكمكده اولان درزی روبه‌نك بعضیسنی دیكدكده هنوز اكمال ایتمدن مذكور روبا سرقت اولنسه درزی عملی نسبتنده اجرت آله‌بیلور كفایه نعم لوسرقت بعدما خاط بعضه اوانهدم بنائه ای قبل الفراغ من بنائه فله الاجر بحسابه علی المذهب درمختار ورد محتار فان كل جزء من العمل یصیر مسلما الی صاحب الثوب بالفراغ ولایتوقف التسلیم فی ذلك الجزء علی حصول كمال المقصود كفایه

استأجر انسانا لیبنی له حائطا فبنی بعضه ثم انهدم فله اجر مابنی فهذا یدل علی انه یستحق الاجرة ببعض العمل الا انه یشترط فیه التسلیم الی المستأجر طوری.

شونك یعنی اجیرك عملی ایفا ایلمسی مسئله‌سنك تفصیلاتنه بروجه آتی مبادرت اولنور . شویله‌كه درزی مثللو عمللرنده اثر اولان آدملر عمل اوزرینه استیجار اولندقلری حالده عملدن فارغ اولدقلرنده یعنی دیكیشی دیكوب روبایی مستأجره تسلیم ایتدكلرنده اجر مسمی آلورلر . فقط بو مثللو اجیرلر مستأجر فیهی مستأجره تسلیم ایتمدن یدنده تلف اولسه اجرت ساقط اولور. نته‌كیم ٤٨٢ ماده‌ده بیان اولنور درر غرر. اما حمال مثللو عمللرنده اثر اولمیان اجیرلر عملدن فارغ اولدقلرنده ولوكه مستأجر فیه مستأجره تسلیم اولنمسه بیله اجرته مستحق اولورلر در مختار.

ومتن مجله‌دن دخی اكلاشـیله‌جغی اوزره عمل اوزرینـه وارد اولان اجاره‌ده اجرت عمل مقابلی اولمغـله مثلا درزی روبایی دیكدكدن صكره سوكسـه یعنی ایشلدیكی عملی بوزسـه بو دیكیشدن طولایی اجرت آله‌مز. بلـكه یكیدن دیكمك اوزره بحكم الاجاره اجبار ایدیلورده اجرتی اویله ویریلور. لان عقد الاجارة لازم رد محتار.

كذا درزی روبایی دیكدكدن صكره آجره تسـلیم ایتمزدن بر آدم دیكیشی بوزسـه اجیر مستأجردن اجرت آله‌مز لان الخیاطة بماله اثر فلا اجر قبل التسلیم كما فی المبیع فقط خیاط بوزانه دیكیش قیمتی تضمین ایتدیرر . لانه بدل ما اتلفه علیه حتی سقطت اجرته درمختـار یوقسـه بو صورتده اجیریكیدن دیكمكه اجبار ایدیله‌مز. لانه التزم العمل و وفی به رد محتار.

كذلك مكاری مال صاحبی یانـنده اولیه‌رق یوله كیدركن قطاع طریقدن تخویف اولنمغله یوكی اولـكی محلنه اعاده ایتسـه بوندن طولایی اصـلا اجرت آله‌مز. لنقض عمله ویوكی مقاوله اولنـان محله كوتورمكه اجبار ایدیلور . ابقاء العقد در مختار ورد محتار .

وكذلك بركیمسه محل معینه نقل حبوبات ایچون برسفینه‌یی استیجار ایدوبده اول محله بالغ اولدیغی صره‌ده روزكار اسمكله سفینه‌یی محل اكتزایه صرف ایتدكده صاحب حموله برلـكده بولنمینجـه اجرت لازم كلمز. زیرا حبوباتی محل معینده تسـلیم

ایده‌مدی. اما صاحب حموله برلکده بولنور ایسه اجرت لازم کلور. زیرا بو تقدیرده حبوبات صاحبی یدنده اولمغله برابر محل مشروطه ایصال ایدلمش اولدی علی افندی رد السفینة انسان لا اجر للملاح ولیس علیه ان یعید ها وان رد ها الملاح لزمه الرد رد محتار.

« لاحقه »

سوت انانك اجرتنه دائر مسائل بیاننده‌در

١ — سوداانانك اجرتی وچوجغك یمکنك بدلی چوجغك مالندن اعطا اولنور. مالی یوغیسه چوجغك نفقه‌سی کیمك اوزرینه لازم کلور ایسه آنك ویرمسی لازم کلور. ومثلاحین استیجارده چوجغك مالی اولمیوب بعده مال صاحبی اولسه لکن مدتك اجرتی مستأجرك مالندن وکله‌جك مدتك اجرتی صبینك مالندن لازم کلور. وهیچ وارثی یعنی نفقه‌سی اوزرینه لازم اوله‌جق کیمسه‌سی یوغیسه بیت‌المالدن تسویه اولنور. «٨٧» ماده‌یه باق.

٢ — سوت انا چوجغی بر مدت قیون سودی ویا بشقه اطعمه ایله بسلر ایسه اجرت آلەمز. لان الصحیح ان المعقود علیه هو الارضاع والتربیة لا اللبن والتغدیة فلم تأت بالعمل الواجب علیها وهو الارضاع وهذا ایجار ولیس بارضاع.

بوخصوص سود انانك اقراری ویا قیون سودی ویااطعمه

ایله بسلدیکی حقنده اقامه اولنه‌جق بینه ایله اثبات اولنور.
بوقسه سودانا کندی سودینی امدیرمدیکنه بینه استماع اولنه‌ماز.
« ١٦٩٩ » ماده‌یه باق. ایکی طرفده اقامهٔ بینه ایدر ایسه سود
آنانك بینه‌سی ترجیح قلنور تنویر ودر مختار ورد محتار.

﴿ ماده ٤٧٦ ﴾

[اجرت] یعنی اجاره مطلقا اولمیوب بلکه اجاره‌ده اجرت
[اکر شهریه یاخود سنویه کبی بر وقت معین ایله موقوت ایسه]
بو توقیت تأجیل بدل حکمنده اولمغله اجرتك [لزوم ایفاسی
اول] معین [وقتك انقضاسنده‌در.] آندن اول مطالبه ایده‌مز
اذالاستحقاق یتحقق عند استیفاء جزء من المنفعة تحقیقا للمساواة
والتأجیل یسقط استحقاق المطالبة الی انتهاء الاجل عنایه قال
فی مجمع الانهر اذا بین زمان الطلب عند العقد یوقف الموجر
الی ذلك الوقت لکونه بمنزلة التأجیل انتهی بو ماده‌ده بیان
اولنان اجرتك شهریه اولمسیدر برده نقدك شهری وتعبیردیکرله
مشاهره اولمسی واردرکه مجرد بونکله اجرتك شهریه اولمسی
لازم کلمز.

[مثلا] اجرت اسبوعیه یعنی هفته‌لك مقاوله اولنمش ایسه
هفته تمامنده و[شهریه] مقاوله اولنمش ایسه یعنی اجرتك تأدیه‌سی
آی غایه‌سنه تعلیق ایدلمش [ایسه آیك تمامنده وسنویه] مقاوله
ایدلمش یعنی اجرتك سنه نهایتنده ایفاسی شرط اولنمش [ایسه

سنه ختامنده ايفا اولنمق لازم كلور .] « ٨٣ » ماده‌يه باق مجمع الانهر .

بناءً عليه بر كيمسه كراسنى عودتنده فلان زمانده ويرمك اوزره فلان قصبه‌يه قدر برحيوان استكرا ايتدكده اول كيمسه عودت ايتمزدن مكارى اجرت طلب ايده‌من هنديه .

بو ماده‌نك ٤٧٤ ماده‌دن فرقى شودركه اوراده تأجيل بدل صراحة مذكور اولوب بوراده بدل اجاره‌نك وقت استحقاقى ذكر اولنمغله تأجيل ضمنادر .

❊ ماده ٤٧٧ ❊

[اجرتك] موادسابقه‌ده بيان‌اولنان اصول اوزره [لزومنده مأجورك] مستأجره يا وكيله يعنى وكيل بالاستيجاره [تسليمى شرطدر .] وكيفيت تسليم باب سابعك فصل‌اولنده بيان اولنور .
[يعنى كرا وقت تسليمدن] يعنى مأجورك مستأجره وقت تسليمندن [اعتباراً ايشلر .]

وكيل بالاستيجارك قبضى مؤكلك قبضى كبيدر . لكن وكيل موكلنه تسليم ايتميوب بنفسه ساكن اولسه امام ابى يوسفه كوره اجرت لازم اولماز . وامام محمده كوره اجرت موكل اوزرينه لازم كلور . زيرا وكيلك قبضى موكلك قبضى كبى اولمغله قبض اولا موكل‌ايچون واقع اولوب وكيل سكنى‌ايله غاصب وبناءً عليه وكيل اوزرينه اجرت لازم اولمز . بو دليلنده نظر واردر .

زیرا غصب، مستأجردن اجرتی اسقاط ایدر رد محتار «٤٧٠» ماده شرحنه باق .

[بو صورتده آجر] بعدالعقد و[قبل‌التسلیم مرور ایدن] بعض [مدتك] یوم‌القسط حسابیله [أجرتنی] مستأجردن [آله‌من.]

مثلا بر کیمسه غرهٔ محرمده بر آیلق اولمق اوزره بر خانه استیجار ایتدیکی حالده آجر اون بش کون یدنده امسال ایتسه‌ده بعده تسلیم ایلسه یالکز یارم آیلق آله‌بیلور .

آجرت دار هامن زوجها وهما یسکنان فیها لا اجر علیه آجر حانوته من غیره ثم اشترکا فی العمل فیه لایجب الاجر اذا عملا فیه لعدم صحة التسلیم بزازیه قبیل نوع فی‌اجارة الوقف

[و] بو صورتده [اکر] بعقدالعقد و [قبل‌التسلیم مدت اجاره] بتون بتون [منقضی اولور ایسه] آجر [اجرتدن] هیچ [بر شیئه مستحق اولماز.] علی افندی.

ایشته آجر مأجوری تسلیم ایتمامسنه مقابل اجرتدن محرومیتنی ایجاب ایدوب آجر اوزرینه بشقه بر شی لازم کلمز. بو حالده مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره آجر مأجوری تسلیم ایتمشیدم دیو ومستأجر تسلیم ایتمدك مدت اجاره‌ده‌یدکده ایدی دیو اختلاف ایلدکلرنده آجرك بینه‌سی ترجیح اولنور . اما آجر اقامهٔ بینه ایده‌مدیکی تقدیرده سوز مع‌الیمین مستأجرکدر «٧٦» ماده‌یه باق هندیه فی الباب الخامس والعشرون.

مثلا بر سنه‌لك اولمق اوزره بر خانه استیجار اولنوبده قبل‌التسلیم بر آی مرور ایدوب لدی المحاکمه آجرك تسلیمی لازم کلدکده مستأجر مدت باقیه‌سنی اجرتدن حصه‌سیله قبولدن امتناع ایده‌مز. کما اذا استأجر دار سنة فلم یسلمها الیه حتی مضی شهر وقد طلب التسلیم اولم یطلب ثم تحاکما لم یکن للمستأجر ان یمتنع من‌القبض فی باقی السنة عند نا لان الخیار لوثبت انما ثبت لتفرق الصفقة فی‌المعقود علیه والعقد کما وقع وقع متفرقا فانه ینعقد ساعة فساعة علی مابینا فصار الجزء الثانی من‌المنفعة مستحقا بعقد آخر وماملك بعقدین فتعذر التسلیم فی احد العقدین لایؤثر فی الاخر وعند الشافعی رحمه الله تعالی للمستأجر حق الفسخ فیما بقی لان المنافع عنده کاعیان فاذا فات بعض مایتناوله العقد قبل القبض لایجبر فیما بقی لاتحاد الصفقة کما لو اشتری شیئین فهلك احد هما قبل القبض کفایه.

شو قدر وارکه مدت اجاره‌ده زیاده رغبت اولنه‌جق بر زمان بولنوبده اول زمان مرور ایتدکدن‌صکره تسلیم ایده‌جك اولسه مستأجر مخیردر. دیلرسه قبول ودیلرسه ترك ایدر.

مثلا مکهٔ مکرمه‌ده ومناده موسم حجده بر آدم ایکی آیلق اوله‌رق بر خانه استیجار ایتدیکی حالده آجر موسم حجك مروروندن صکره تسلیم ایده‌جك اولدقده مستأجر مخیردر. فانه لا یرغب فیما بعدالموسم فلولم یسلم فی‌الوقت الذی یرغب لاجله خیر فی قبض الباقی کما فی البیع ای اذا اشتری نحوبیوت

مكة قبل زمن الموسم فلم يقع التسليم الا بعد فوته كان المشترى يتخير لفوات الرغبة تنوير ودر مختار وردمحتار.

بو ماده‌نك حكمى اجير خاصده دخى جاربدر . شويله‌كه اجير خاص مدت اجاره‌ده عمل ايچون ٤٢٥ ماده موجبنجه حاضر اولمدن مدت مذكوره منقضيه اولسه اجرتدن هيچ برشيئه مستحق اولماز. نته‌كيم مذكور ماده شرحنده بيان اولندى.

﴿ ماده ٤٨٧ ﴾

[مأجور ايله انتفاع بالكليه فوت اولدقده] يعنى مأجور بتون بتون انتفاع اولنه‌من راده‌يه كلدكده آندن صكره‌كى [اجرت ساقط اولور.] مأجور كرك عين ومتاع اولسون وكرك حيوان ويا عقار اولسون. اما آندن اولكى اجرتك اعطاسى لازم كلور. فان اختلفا فى فساده فى الزمان الماضى فى جميع المدة يحكم الحال والقول فى الماضى قول من شهدله الحال وان كان سالما فى الحال واتفقا على فساده فى بعض المدة واختلفا فى مقداره فالقول قول المستأجر مع يمينه لانه ينكر بعض الاجر هنديه قبيل الباب الحادى والعشرون.

[مثلا] اجاره‌ويريلان [حمام تعميره محتاج اولوبده تعميرى اثناسنده] وياخود مذكور حمام سيل باصمغله وياخود حمامك صويى منقطع اولمغله [بر مدت معطل قالسه اول مدتك اجرتدن] جمله [حصه‌سى ساقط اولور.]

کذا خانهٔ ماجور کلیاً منهدم اولدقده انشاسی اثناسنده بر مدت معطل قالسه اول مدتك اجرتی ساقط اولور رد محتار .

وکذا بر قریه‌ده‌کی حمام استیجار اولندقده اورا اهالیسنك کلیسی طاغلسه اجرت لازم کلمز . اما یالکز بعضیسی طاغلمغله اجرتك لزومنه خلل کلمز بزازیه وهندیه ورد محتار .

کذلك بر کیمسه بر محله‌ده بر خانه استیجار ایتدکدن صکره اول محله‌یه برمصیبت عارض اولوب اهالیسی فرار ایتمکله مستاجر دخی نفسندن قورقوسندن مذکور خانه‌یی ترکله کتمکه مجبور اولمغله انتفاع ایده‌مسه اجرت لازم اولماز هندیه.

[کذلك دکرمنك صویی کسیلوبده] یاخود طغیان میاه وقوعبولوبده برمدت [معطل قالسه صویك انقطاعی وقتندن اعتباراً] معطل اوله‌رق قالدیغی مدتك [اجرت]ی [ساقط] وبوبابده وقوعبولان اختلافك ١٧٧٦ ماده وجهله فصلی لازم [اولور .] تنقیح حتی سنوی بیك ایکیوز غروشه استیجار ایدیلان دکرمان صویی منقطع اولوبده برآی معطل قالسه یوز غروش اجرت ساقط اولور . « ٥١٦ » ماده شرحنه دخی باق تنقیح .

دکرمندن مقصود، مأجور اولان دکرمندر . اما مأجور یعنی اجاره‌یه ویریلان دکرمن اولمیوبده دکرمن بنا اولنوب ایشلملك اوزره ارض اولنجه مستأجر دخی اول ارضده دکرمن بنا ایدوب برمدت ایشلدکدنصکره صو منقطع اولوب دکرمن

ایشلمسه ومستأجر دخی فسخ اجاره ایتمسه اجرت لازم كلور
هندیه .

مجله‌ده ذكر اولنـدیغی وجهله دكرمن صوینـك انقطاعی
سقوط اجرتی موجب اولمغله دكرمن صاحبی صوینك انقطاعیله
بروجه بالا اجرتك سـقوطندن خوف ایتمكله یالكز دكرمنك
بناسنی ودروننده‌كی آلاتی وطاشی ایجار ایتمسی بوحق فسـخی
ابطال ایتمیه‌جكی كبی صو منقطع اولدقده مستأجرك حق فسخی
اولمامسی شرط قلنسـه بو شرطك حكمی یوقدر . الایری ان
طحا نالو اسـتأجر رحی یطحن بجمله فرض جمله ولیس له ما
یشـتری به جملا ترك الاجارة او لم یترك یجب الاجر بزازیه قبیل
الباب الثانی . ایشته كرك هندیه‌ده وكرك بزازیه‌نك برموضعنده
بروجه محرر مذكور ایكن بزازیه‌نك دیكر موضعنده وان خاف
المالك انقطاع الماء وفسخ الاجارة و آجر البیت والمتاع والحجرین
خاصة فلیس له الفسخ بل له ان یفسخ بالعیب فان انكسر الحجران
او الدوارة اوانهدام البیت له الفسخ فان اصلحه لا دیو محرردر .

[فقط] دكرمانده اون اوكوتمكله برابر مثلا ساكن اولمق
اوزره استیجار ایدلمش یعنی منفعت طحن ایله برلكده اوله‌رق
منفعت سكنی دخی معقود علیه قلنمش ایسـه [مستأجر اون
اوكوتمكدن غیری] سكنی وربط دواب كبی [بر صورتله اول
دكرمنك اوندن انتفاع ایتدكده بدل اجاره‌دن یعنی اجر مسمادن
اكا اصابت ایدن حصه‌یی ویرمسی لازم كلور .] لانه بقی شیٔ

من المعقود عليه فاذا استوفاه لزمته حصته زيلعى فى فسخ الاجارة .

شرحا منفعت سكنى مع منفعة الطحن معقود عليه اولمق قيديله تقييد اولندى . زيرا منفعت سكنى مع منفعة الطحن معقود عليه دكل ايسه اجرت سكنى لازم كلمز . ومفاد ما فى التاتارخانيه انه لايجب اجرة بيت الرحى صالحا لغير الطحن كالسكنى مالم تكن معقودا عليها . فقط بعضيلر مطلقا يعنى منفعت سكنى مع منفعة الطحن كرك معقود عليه اولسون وكرك اولمسون سكنانك اجر مثلى لازم كلور ديمشلردر . مجله‌نك اطلاقى بو بعضك قولنه مبنيدر دينلمك دخى ممكندر رد محتار وتنقيح .

وكذلك دكرمنك صويى فاحش صورتله تزايد ايتمكله برمدت معطل قالسه‌ده اومدتده انتفاع ممكن اوله‌مسه او مدتك اجرتى ساقط اولور تنقيح .

وكذلك زراعت ايچون استيجار ايديلان تارلا قبل الزراعه صويه غرق اولسه اجرت ساقط اولور ردمحتار وبزازيه .

وكذلك استيجار اولنان تارلاده زراعت ايدلدكدن صكره مزروعاتى جراد اكل ايتسه‌ده اندن صكره مدت اجاره‌ده مزروع مثلندن وياتارلايه ضرر جهتنجه ادناسندن زراعت ممكن اولمسه جرادك اكلندن صكره‌كى مدتك اجرتى لازم كلمز . واولوقته قدركى مدتك اجرتدن حصه‌سى لازم كلور . سئل فى جماعة استأجر اراضى قرية موقوفة من متولى وقف مدة معلومة باجرة معلومة كذلك ليزرعوها فقل ماؤها المعلوم لها بحيث انه

لايصل اليها بل يذهب فى مجراه ويريدون مخاصمة المتولى ليفسخ القاضى العقد فهل لهم ذلك الجواب نعم تنقيح.

وكذلك آنجق ماء مطر ايله سقى اولنور ارضى استيجار ايتديكى حالده مطر منقطع اولمغله زراعت اولنه‌مسه اجرت لازم كلميه‌جكى كبى ارضى شربيله استيجار ايتمشيكن صو منقطع اوله‌رق زرع اولنه‌مسه اجرت لازم اولماز تنقيح.

وكذلك بر ارضى صهرنجدن سقى اولنور شربيله توتون زرعى ايچون استيجار ايتديكى حالده صهرنج منهدم اوله‌رق درونندەكى صو ضايع اولمغله استفاده اولنه‌مسه اجرت لازم اولماز .

مأجور ايله انتفاع بالكليه فوت اولمسيله اجاره منفسخ اولماز . و وجهه ان المنافع فات على وجه يتصور عودها ولان اصل الموضع مسكن بعد انهدام البناء وتأتى فيه السكنى بنصب الفسطاط فيبقى العقد لكن لااجر على المستأجر لعدم التمكن من الانتفاع به على الوجه الذى قصده بالاستيجار زيلعى فى الاجارة الفاسدة .

بلكه ٥١٤ و ٥١٨ ماده‌لرده بيان ايدلديكى اوزره خيار عيبى استلزام ايدر . حتى متن مجله مثالده مذكور دكرمنك صويى ينه عودت ايتسه كلديكى تاريخدن اعتباراً اجرتك لزومى دخى عودت ايدر. زيرا قبل الفسخ سبب فسخ زائل اولمشدر رد محتار. وكذلك مأجور دار ، خراب اولسه اجرت ساقط

اولور ایسه‌ده اجاره منفسخ اولمیه‌جغندن آجر مذکور خانه‌یی بنا ایدیویرسه آرتق مستأجرك فسخ اجاره‌ده خیاری قالماز. لزوال سببه قبل الفسخ والظاهر انه فيما لو بناها كما كانت والا فله الفسخ وليحرر رد محتار.

مجله‌ده مأجور ایله انتفاع بالکلیه فوت اولدقده دنیلیور. زیرا مأجور ایله انتفاع بالکلیه فوت اولمیوب بلکه مختل اولسه ٥١٦ ماده وجهله معامله ایدیلور.

تفصیلات آنفه‌دن اکلاشیلورکه سقوط اجرت منع انتفاع ایله اولوب یوقسه یالکز منعه تشبثله دکلدر. بناء علیه برکیمسه دکرمن استیجار ایتدیکی حالده قومشولر دوراندن ابنیه‌مزه وهن وضرر فاحش کلیور دیو تعطیلنی دعوی وحاکم دخی تعطیل دورانه حکم ایتدکده حکم مذکور اجرا یعنی مستأجر ایشلتمکدن منع اولنمدقجه اجرت ساقط اولماز رد محتار. والمراد اى من المنع والله تعالى اعلم ان يحال بينه وبين الداورة فلا يقدر عليها رد محتار.

انتفاعك عدم امکانی سقوط اجرتی ایجاب ایده‌جکندن مستاجر مثلا دکرمنك ایشلمدیکی مدتك اجرتی تنزیلی اولنمق شرطیله استیجار ایتدکده صحیح اولور. «٤٦٢» ماده شرحنده‌کی «١» مسئله‌یه باق. اما مدت تعطیلیه ایچون مثلا ایکی آیلق اجرتك تنزیلی شرط ایدیلور ایسه اجاره فاسد اولور. زیرا عقد اجاره‌نك مقتضاسی مدت تعطیلده‌کی اجرتك تنزیلی در. مذکور مدت

آز اولسون چوق اولسون. وشوحالده ایکی آیلك تنزیلنی شرط ایتمك عقدك مقتضاسی دکلدر . وهذا نظیر مالو اشتری زیتا فی زق واشترط حط ارطال معلومة لاجل الزق فانه یفسد بخلاف حط مقدار الزق فانه یصح رد محتار.

{ لاحقه }

(غصب ماجور ایله سقوط اجرته دائردر)

فوت الانتفاع سقوط اجرتی موجب اولنجه غصب المأجور ایله دخی اجرت ساقط اوله‌جغی اکلاشیلور. لان تسلیم المحل انما اقیم مقام تسلیم المنفعة للتمکن من الانتفاع فاذا فات التمکن فات التسلیم . شویله‌که مستاجر یدنده بولنان ماجوری برکیمسه غصب ایدوب ماجوز ایله انتفاع وغاصبدن شفاعت یا حمایت ایله مصرفسز استردادی غیر ممکن اولسه اجرت ساقط اولور .
شفاعت، استعطاف خاطر غاصبدن عبارت اولدیغی کبی حمایت دخی اعانه‌ایله غاصبدن استردادندن عبارتدر امالولم یمکن اخراجه الا بانفاق مل فلا یلزمه . ومأجور ایکی اولوبده یالکز بریسی غصب ایدلسه یالکز آنك حصه‌سنده اجرت ساقط اولور.

اما غصب اولنسان عقار مأجور ایله انتفاع فوت اولمسه اجرت ساقط اولماز .

مثلا برکیمسه اراضیٔ مأجورەیه فدانلری غرس وزراعت

ایتدکدن صکره اول اراضی‌بی بری‌سی غصب ایله بر مدت ضبط ایدوب بعده هیئتیله تسلیم ایتسه اجرت ساقط اولماز.

کذلك غاصبك مصرفسز اخراجی ممکن‌ایکن اخراج ایلمسه ینه اجرت مستأجر اوزرینه لازم کلور. لانه مقصر رد محتار.

مأجور، بر مستأجردن غصب اولنسه اجرت ساقط اوله‌جغی بالاده بیان اولنمشیدی. یعنی بو صورتده موجر، مستأجردن بدل ایجار طلب ایده‌مز.

شوقدر وارکه ماجور مغصوب مال یتیم ویا معدللاستغلال ایسه او مالك صاحبی ایچون غاصبدن اجر مثل آلنور تنقیح. یعنی مال صاحبی مستاجردن اجرت آله‌ماز ایسه‌ده غاصبدن اجر مثل آلور «٥٩٦» ماده‌یه باق.

بومسئله‌ده‌کی غصب ٨٨١ ماده معناسنه‌اولمیوب بلکه‌مستاجر ایله عین ماجور بیننده حیلولت معناسنه اولمغله مثلا برآدم مستاجری ماجوردن تبعید ایدوب مستاجر استیفای منفعته مقتدر اوله‌مسه ینه اجرت ساقط اولور عبدالحلیم.

ماجور مدت ایجاره‌نك بعضیسنده مستاجر یدندن غصب اولنسه یالکز اول مدتك اجرتی ساقط اولور. زیرا سقوط، مسقط مقداریله‌در.

مثلا برکیمسه آلتی یوز غروش اجرتله آلتی آیلق اوله‌رق بر دکان استیجار ایله اوچ آی ساکن اولدقدن صکره غصب ایدیله‌رك مدت متباقیه‌ده غاصب طرفندن ضبط ایدلسه اوچ آیلق

اجرتی اولان اوچیوز غروشی ویرمسی لازم کلوب ماعداسی ساقط اولور رد محتار.

ایشته غصب ماجور ، سقوط اجرتی ایجاب ایدر ایسه‌ده قاضیخانك بیاننه کوره انفساخ اجاره‌یی ایجاب ایلمز یعنی عقار ماجوری مستاجر یدندن غصب اولنمسیله اجاره منفسخ اولماز. بناء علیه برکیمسه مثلا سنوی بیك ایکیوز غروش اجرتله بر دکانی استیجار ایتدکدن صکره مذکور دکان غصب ایدلمکله ایکی ای غاصب یدنده قالوب بعده مستاجره رد ایتسه ایکی آیلق اجرت یعنی ایکیوز غروش ساقط اولوب باقی مدتده مستاجر دکانی استعمال ایدرك بیك غروش اجرت ویرر رد محتار .

بوصورتده مستاجر مأجور یدندن غصب ایدلدیکی وشو جهتله اجرت ساقط اولدیغی ادعا و آجر انکار ایتدکده طرفینك بینه‌لری اولمینجه حال حاضر حکم قیلنه‌رق مذکور عقارده اکر مستاجرك غیریسی ساکن ایسه سوز مستاجرك اولوب اجرت لازم کلمز. واکر مستاجر ساکن ایسه سوز موجرکدر. ولایخفی ان هذا حیث لا بنیة ولذا قال فی الذخیرة ولوا قام المستاجر البنیة ان الماء کان منقطعا فیما مضی یقضی بها وان کان جاریا للحال ردمحتار. غصب ایله اجاره منفسخ اولمازایسه‌ده مستاجر، مدت غصبده اجاره‌یی فسخ ایتمکه مقتدردر بزازیه وانقروی.

کذا عقار بوش ایسه ینه سوز موجرکدر.

مسئلهٔ آنفه‌ده عقار ماجوری غصب ایده‌نك قولی قبول

اولمز. یعنی عقار ماجوری بن غصب ایتدم ویا ایتمدم دیمسنك فائده‌سی یوقدر. «٧٨٥» ماده‌یه باق. لانه شاهد علی الغیر اومقر وشهادة الفرد والاقرار علی الغیر لایقبل رد محتار.

{ذیل}

١ — مستاجر مثلا بر سنه‌لك اولمق اوزره شهریه‌سی یوز غروشه استیجار وقبض ایلدیکی خانه‌ده برمدت ساکن اولدقدن صکره اجرتی ویرمامکله آجر خانه‌نك مفتاحنی آلوب برآی قپالو قالسه اجرت ساقط اولماز. زیرا مستاجر تادیهٔ اجرتله ماجورده ساکن اوله‌بیلور ایدی بزازیه.

ماده ٤٧٩

[برکیمسه] مثلا [بردکان] درونده برصنعت ایشلمك ایچون [استیجار و] فارغا [قبض ایتمشیکن] آجر تماما اجرتی طلب ایتدکده اول کیمسه مجرد [برمدت اخذ واعطایه کساد عارض اولمغله] مذکور [صنعت ایشلنمدی ودکان قپالو قالدی دیو] قپالو قلان [اول مدتك کراسنی] آجره [اعطادن امتناع ایده‌مز.] علی افندی. چونکه ٤٧٠ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره اجارهٔ صحیحه‌ده استیفای منفعته اقتدار ایله اجرت لازم کلور. وکساد مذکور عذر وبهانه‌سیله مستاجر اثنای مدتده دخی فسخ اجاره ایده‌میه‌جکی منیه‌ده محرر بولنمشدر. اما هندیه‌ده

کساد مذکور فسخ اجاره ایچون عذر ایدوکی ذکر اولنمشدر ویمکن حمل مافی المنیة علی نوع کساد رد محتار وانقروی .

❋ ٤٨٠ ماده ❋

[مدت اوزرینه بر قایق استیجار اولنوبده اثنای راهده] یعنی ساحله یناشمزدن اول [مدت] اجاره [منقضی اولسه ساحله یناشنجه‌یه‌دك] آجرك رضاسی اولمسه بیله بالضرورة والجبر [اجاره ممتد اولور .] واقعا اجاره‌ده عاقدینك رضاسی شرط ایسه‌ده بوراده برای ضرورت مستأجرك رضاسی آرانمدی ٢١ ماده‌یه باق . [ومستأجر فضله اولان مدتك اجر مثلنی] قایقجی‌یه [ویرر .] «٣٣» ماده‌یه باق .

خلاصه ٤٤٣ ماده‌ده بیان اولندیغی کبی اجاره اعذار ایله فسخ اولنه‌بیله‌جکی مثللو اعذار ایله دخی ابقا اولنور . «٥٢٦» ماده بو قبیلدندر انقروی .

کذلك بر کیمسه امتعه‌سنی فلان بلده‌یه نقل ایتمك اوزره بر آی مدتله بر کمی استیجار ایدوبده اول بلده‌یه وارمدن یولده مدت منقضی اولدقدن صکره اون بش کون دخی کیدیله‌رك اول بلده‌یه وارسه اولکی آی ایچون اجر مسمی واون بش کون ایچون اجر مثل لازم کلور فیضیه .

کذلك مدت اوزرینه حیوان استیجار اولندقده مدت اجاره قیرده منقضی اولسه حکم ینه منوال مشروح اوزره‌در رد محتار .

وكذلك نفسنى سوت آنالق ايچون ايجار ايتمكله معروفه اولان بر قادين سوت آناالغه استيجار اولنوب مدت منقضى اولمشيكن چوجق بشقهسنك ممهسنى آلمز اولور ايسه سوت آنا اجارهيى ترك ايدهمز مگركه ٥٨١ مادهدهكى اعذاردن برى بولنه انقروى .

﴿ ٤٨١ ماده ﴾

[بركيمسه] ملك [خانهسنى ديگر كمسنهيه مرمت] وتعمير [ايتمك و | او كمسنه مذكور خانهده [بلا اجرت ساكن اولمق اوزره ويرسه واو] كمسنه [دخى كندو طرفندن مرمت] وتعمير [ايدهرك برمدت ساكن اولسه] بوعقد اجاره اولميوب [عاريت] ومصارف تعميريه دخى نفقهٔ مستعار [قبيلندن اولمغله] اعارهيه خلل گلميوب [مصارف تعميريه اول كمسنهيه عائد اولور .] «٨٨٠ و ٨١٥» مادهلره باق. كتب فقهيهده بومسئله «بر كيمسه خانهسنى ساكن اولمق وتعمير ايتمك ايچون آخر كمسنهيه ويرسه الى آخره» ديو اوزره كلهسيله گتورلمش اولمغله برابر العقد فى تلك المسئلة اعارة لا اجارة لان ذكر المرمة على وجه المشورة لا الشرط دنيلمشدر انقروى لكن بزازيه دفع داره على ان يسكنها و يرمها ولا اجر فيهى عارية دنيلمشدر رد محتار فى العاريه [وصاحب خانه دخى اندن اول مدت ايچون اجرت نامنه بر شى آلهمز .] ٨١٢ مادهيه باق . لان نفقة

المستعار على المستعير والمرمة من باب النفقة بزازيه وبو صورتده ظاهر اولان او كمسنه اوزرينه مرمت ايتمك لازم كلمز . لان المستعير لايلزمه شئ اشباه وحموى . وبو صورتده او كمسنه مذكور خانه‌يى آخر شخصه ايجار ايده‌مز. ايدوبده خانه منهدم اولسه او كمسنه غاصب اوله‌جغندن اكا ضمان لازم كلور اقروى زيرا عقد مذكور اجاره اولميوب مجله‌ده مصرح اولديغى اوزره عاريت اولديغنه ومستعير ايسه مستعارى آخره ايجار ايده‌ميه‌جكنه بناء ايجار ايتدكده غاصب اولور. «٧٩٠» ماده‌يه باق .

والمستأجر اجارة فاسدة لو آجر من غيره اجارة صحيحة يجوز فى الصحيح وقيل لايملك واستدلوا بما ذكر فى الاجارات دفع اليه دارا ليسكنها ويرمها ولااجرله وآجر المستأجر من غيره وانهدم الدار من سكنى الثانى ضمن اتفاقا لانه صار غاصبا اجابوا عنه بان العقد فى تلك المسئلة اعارة لااجارة لان ذكر المرمة على وجه المشورة لاالشرط وافهمات المفتين.

متن مجله‌ده «مرمت ايدرك برمدت ساكن اولسه» دنيلدى. زيرا مرمت ايت وساكن اول ديدكدنصكره مرمت ايتديكى حالده خانه صاحبى آنى اسكان ايتمسه مصارف تعميريه‌يى اول كيمسه‌دن يعنى خانه صاحبندن الور خيريه.

بو ماده‌ده خانه لفظى قيد احترازى دكلدر . بناءعليه بر كيمسه قوللانمق وبسلامك ايچون استرينى آخره ويرسه بوده عاريت قبيلندن اولوب يوقسه اجارهٔ فاسده اولماز . ومستعير

مذکور حیوانی آخره ایجار ایده‌مز. ایدوبده مستأجر یدنده تلف اولسه ضامن اولور.

بو ماده‌ده‌کی خانه لفظی شرحاملاك ایله تقیید ایدلدی. زیرا ٥٩٦ ماده شرحنده بیان اولنه‌جغی اوزره وقف اولان خانه‌ده متولی اجرتسز اوله‌رق بر آدمی اسکان ایتسه ساکن اوزرینه اجر مثل لازم کلور. مذکور خانه کرك معدللاستغلال اولسون وکرك اولمسون. صیانة للوقف عن ایدی الظلمة وقطعاللاطماع الفاسدة وعلیه الفتوی تنقیح .

{لاحقه}

(استیجاره وکالته دائر بعض مسائل بیانندهدر)

١ — بر کیمسه بر عقارك استیجارینه دیکرینی توکیل ایتمکله وکیل دخی اول عقاری استیجار وقبض ایتدیکی حالده موکلنه تسلیم ایتمسه‌ده مدت اجاره مرور ایتسه اجرت وکیل اوزرینه لازم کلور . لانه اصیل فی حقوق العقد «١٤٦١» ماده‌یه باق .

ووکیل ویردیکی بدل ایله موکلنه رجوع ایدر . لینابته عنه فی القبض فصار قابضا حکما لکن موکل مأجورك کندوسنه تسلیمنی وکیلدن طلب ایتدیکی حالده وکیل تسلیمدن امتناع ایتمکله مدت اجاره مرور ایتسه استحسانا رجوع ایده‌مز. لانه بالحبس صارغاصبا والغصب من غیر المالك متصور .

نتهکیم وکیل بالاستیجار ، تعجیل بدل شرطیله بر مالی استیجار وقبض ایدوبده موکل طلب ایتمامسیله یدنده قالوب مدت ایجار مرور ایتسه وکیل ویردیکی بدل ایجار ایله موکلنه رجوع ایدر لصیرورة الآجر قابضا بقبضه مالم یظهرالمنع.

اما موکل مأجوری طلب ایتدیکی حالده وکیل بروجه پشین ویردیکی بدلك استیفاسیچون یدنده توقیف ایتمکله مدت ایجار مرور ایتسه وکیل بدل مذکور ایله موکله رجوع ایده‌مز. لانه لماحبس الدار بحق لم یبق یدید نیابة فلم یصر الموکل قابضا حکما فلایلزمه الاجر .

٢ — آجر بدل اجاره‌یی وکیل بالاستیجاره هبه ویا آنی بدل مذکوردن ابرا ایتدکده صحیح اولوب وکیل ینه بدل مذکور ایله موکلنه رجوع ایده‌بیلور درمختار وردمحتار ودرر.

﴿ فصل ثالث ﴾

(یعنی باب ثالثك اوچنجی فصلی)

استیفای [اجرت ایچون اجیرك مستأجر فیهی] یدنده [حبس ایدوب ایده‌مامسی حقنده] اولوب ایکی ماده‌یی حاوی [در .]

﴿ ٤٨٢ ماده ﴾

[درزی وبوباجی] وجامه شوی وصائغ ونجار واسکاف

[کبی عملنده اثر] یعنی عملنك اثری مستأجر فیهده ظاهر ونمایان [اولان] وکذا کندو عملیله مستأجر فیه شیء آخر عد اولنور مرتبه « یعنی ۸۹۹ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره او عملی غاصب مال مغصوبده یاپسه مغصوب منهك ملکی او مالدن زائل اولمسنی ایجاب ایدر صورتده» تغیر ایدن [اجیرك ویره‌سی‌یه مقاوله اولنمامش] واجیر مستأجر فیهده‌کی عملنی مستأجرك خانه‌سنده یاپمامش [ایسه] ٤٦٩ ماده‌ده ایضاح اولندیغی اوزره عملدن فراغ ایله اجرت لازم اوله‌جغندن [اجرت ایچون یدنده مستأجر فیهی] عملی ایفادن صکره [حبس] یعنی اجرتی استیفا ایدنجه‌یه‌دك توقیف [ایتمکه صلاحیتی واردر .] زیرا معقود علیه محلده قائم بولنان بر وصف اولوب بناءً علیه استیفای بدل ایچون حق حبسی واردر شلبی . نته‌کیم بیعده دخی بویله ایدی . « ۲۷۸ » ماده‌یه باق . نساج نسج ثوباً فجاء به لیاخذ الاجر فقال له صاحب الثوب اذهب به الی منزلك فاذا فرغنا من الجمعة دفعت لك الاجرة فاختلس الثوب من ید النساج فی المزاحمة قال ان کان الحائك دفع الثوب لربه فدفعه للحائك علی وجه الرهن وهلك الثوب هلك بالاجرة وان دفعه الیه علی وجه الودیعة فهلك هلك علی الامانة والاجر علی حاله لانه سلم العمل الی صاحبه فیقرر علیه الاجر طوری .

بوراده‌کی حبسدن مقصود، مستأجره تسلیم ایتمزدن اول حبس اولوب اما بر کره مستأجره تسلیم قلنسه آرتق اجیر

استرداد ایدوبده حبس ایتمکه صلاحیتی یوقدر رد محتار «٥١» ماده‌یه باق .

اثردن مراد. بعض فقهایه کوره محل عملە متصل اولان وصـانعك يعنى اجيرك ملكى بولنان اجزادن عبـارتدر. خيوط وصبغ كبى . وديكر بعض فقهـايه كوره محل عملده معـاينه ورؤيت اولنان شيدن عبارتدر . كرك عين اولسون . خيوط كبى . وكرك عرض اولسون . اودون وفستق كسر وحنطـه‌يى طحن كبى. بو معنى معناى اولدن اعمدر. وثمرة الخلاف تظهر فى كسر الحطب وحلق رأس العـبد فليس له الحبس على الاول وله الحبس على الثانى طورى.

ايشته درزى. كندى ملكنى يعنى ايپلكنى مستأجرك ملكيله يعنى مستاجرفيه ايله خلط ايتمشدر. واجيرك عملنك اثرى بوراده عين متصلدن عبارت اوليور.

بوياجى . دخى كندى ملكى اولان بويايى مستاجر فيه ايله خلط ايلمش وبوياجينك عملنك اثرى دخى كورونمكده بولنمشدر. جامه شويه كلنجـه بونك اثرى، دخى صو ايله غسل اولنـان ثوبده كير تحتنده مستتر اولوب ميدانه چقان وكوزايله كورينان بياضلقدن عبارتدر .

يالكز صو ايله وتحسـين ايچون غسل اولنـان جامه كبى شـيلرده مستاجر فيه حبس اولنوب اولنه‌ميه‌جغنده اختلاف اولنمش وعامهٔ اصحاب متون فقهيه و صاحب محيط حبسك عدم

جوازنی وقاضیخـان وقاضی بدیع الدین وظهیر الدین التمر تا شی کبی دیکر بعض اکابر فقها دخی حبسك جوازنی اختیار ایلمش اولوب مجلهنك اطلاقندن مستبان اولهجغی اوزره بونده دخی حبس اولنهبیلهجکنه دائر اولان قول قبول اولنمشـدر که در مختار صاحبی دخی اصح اولان بو قولدر دیمشدر. بو حالده اثردن ایکنجی معنی مراد اولنیور دیمکدر طوری وعبد الحلیم. اختلاف المشایخ فی قول اصحابنا کل صـانع لعمله اثر فی العین ان المراد به العین والاجزاء المملوکة للصـانع الذی یحل العین کالنشا ستج والغراء والخطوط ونحوها اما مجرد مایعاین فی محل العمل ککسر الفستق والحطب وطحن الحنطةوحلق رأس العبد فاختار الاکثرون الاول وبعضهم الثانی واما القصـار فان کان یقصر بالنشـا ستج او بیاض البیض فله حق الحبس لانه اتصل بالثوب مال قائم کما فی الصبغ فاما اذا کان بیض الثوب غیر مضاف الی عمله بل البیاض کان حاصـلا ولکن استتر بالدرون والوسخ فزال ذلك بعمله وظهر البیاض الذی کان فی الاصـل وقیل له حق الحبس لان ذلك البیاض صار کالهالك باستتاره بالا وساخ فیقع العمل احدا ثا لصفة البیاض من حیث المعنی فیکون له حق الحبس کما فی الخیاطه کفایه. صو ایله تحسین ایچون غسل اولنان دیلدی، زیرا تطهیر یعنی نجاستی ازاله ایچون غسل اولنان ثوبك غسل اجرتی آلمق ایچون حبسی جائز اولهماز در مختار ورد محتار. [وبو وجهله] یعنی اجرت پشین اولمق ملابسهسیلهاستیفا

ایچون مستأجر فیهی [حبس] وتوقیف [ایدوبده یدنده] بلاتعد
[اول مال تلف اولسه ضامن اولماز.] «٩١٥» مادهیه باق. زیرا
مستاجر فیه اجیر یدنده قبل الحبس امانت اولدیغی کبی حبسه
حقی اولمغله اثنای حبسده دخی امانت اولهرق قالهجغندن
بسبب الحبس ضمان لازم کلمز. چونکه غیرمتعدی یه ضمان یوقدر.
«٧٦٨» مادهیه باق. وبو عدم ضمان یعنی مجلهنك بو فقرهسی
امام اعظم حضرتلرینك مذهبی اوزرینه مبنی بولنمشدر چونکه
مشارالیه کوره ماجور قبل الحبس امانت اولدیغی کبی بعدالحبس
دخی امانتدر. اماامامینه کوره ینه ضمان لازم کلور. زیرا امامینه
کوره مستاجر فیه قبل الحبس مضمون اولدیغندن حبس مذکور
ایله ضمان ساقط اولماز. لکنه بالخیار ان شاء ضمنه قیمته غیر
معمول ولا اجرله لان المعقود علیه هلك قبل التسلیم وهو
یوجب سقوط البدل کما فی البیع وان شاء ضمنه معمولا وله
الاجر لان العمل صار مسلما الیه بتسلیم بدله هدایه وطوری.
نتهکیم ٦٠٧ ماده شرحنده بیان اولنور.

[فقط] بو حالده یعنی اجیر استیفای اجرت ایچون حبس
ایتدکدنصکره مستاجر فیه تلف اولدقده [اجرت دخی الهماز.]
زیرا معقودعلیه قبل التسلیم هلاك اولوب بوایسه سقوط اجرتی
ایجاب ایدر. قبل القبض مبیعك هلاکی کبی. «٢٩٣» مادهیهباق.

اما اجرت ویرهسی یه مقاوله اولنمش ایسه حبس ایدهمز
طوری «٤٧٣ و ٤٧٤» مادهلره باق. اجرت بروجه مذکور

ویره‌سی‌یه مقاوله اولدیغی حالده اجیر مستاجر فیهی حبس ایتسه غاصب اولور .

کذا اجیر مستاجر فیهی مستاجرك خانه‌سنده عمل ایتمش ایسه حبس ایده‌مز . مثلا درزی البسه‌یی مستاجرك خانه‌سنده دیکوب فارغ اولدقده اجرت ایچون البسه‌یی حبس ایده‌مز . زیرا بو تقدیرده البسه مستاجرك یدنده وقبضنده بولنیور. بو صورتده البسه‌یی حبس ایده‌جك اولدقده غاصب اولور. فان حبس المبین من لیس له حق الحبس فهلکت ضمنها ضمان الغصب والمواجر یخیر ان شاء ضمنه قیمتها معمولا واعطاه الاجیر اجرته وان شاء ضمنه قیمته غیر معمول ولا یعطی الاجر طوری.

خلاصهٔ کلام، برای استیفای اجرت مستاجر فیهك حبسی ایکی شرطایله مشروطدر. شرط اول، اجرت معجله اولمسیدر. حتی اجرت مؤجله اولور ایسه مستاجر فیهك حبسنده‌کی حقنی اسقاط ایلمش اوله‌جغی جهتله حبس ایده‌میوب ایدر ایسه غاصب اولور. شرط ثانی، اجیرك عملی مستاجرك بیتنده اولمامیدر. حتی مستاجرك بیتنده اولور ایسه مستاجر فیه مستاجره حکما تسلیم ایدلمش اوله‌جغی جهتله تسلیم حقیقی کبی اولمغله آندن صکره حبس ایده‌مز شرح مجمع. ایدر ایسه غاصب اولور. حکما تسلیمدر دنیلدی زیرا بیت، مستاجرك یدنده‌در.

کذلك اجیر استیفای اجرت ایچون ماجوری حبس ایتمزدن

اول خودبخود تلف اولدقده اكر درزی وبویاجی كبی عملنده
اثر وار ایسه اجرت ساقط اولور.

واكر حمل كبی عملنده اثر یوقسه اجرت ساقط اولماز
هندیه فی الباب الثانی من الاجارة.

﴿ ماده ٤٨٣ ﴾

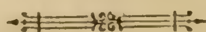
[حمال] ودوه‌جی وقاطرجی [وملاح] یعنی كمیجی وقایقجی
[كبی عملنده اثر اولمیان] یعنی عملنك اثری مستاجر فیهده ظاهر
اولمیان [اجیرك] ویره‌سی یه مقاوله اولنمامش اولسه بیله [اجرت
ایچون مستاجر فیهی] یدنده [حبس] وتوقیف [ایتمكه] بالاتفاق
[صلاحیتی یوقدر.] زیرا معقود علیه نفس عمل اولوب بو ایسه
عرض فانی اولەرق بقاسی تصور اولنه‌میه‌جغی مثللو آنك
مقامنه قائم اولەجق اثری دخی بولنمدیغندن حبسی تصور
اولنه‌ماز. بخلاف رادالابق فانه یحبسه علی الجعل وان لم یكن
لعمله اثر لانه كان علی شرف الهلاك فا حیاه بالرد فكانه باعه
من مولاه فكان له حق الحبس زیلعی.

[وبو حالده حبس ایدوبده] یعنی مل صاحبی آلمق استدیكی
حالده ویرمیوبده [یدنده اول مال تلف اولسه] غصب واتلاف
دیمك اولمغله ٨٩١ ماده وجهله مال مغصوب كبی [ضامن اولور.]
« ٧٩٤ » ماده‌یه باق. [و] بو صورتده [مال صاحبی بونده مخیر
اولوب دیلرسه] اول مالك [محمول اولەرق قیمتی] یعنی بدلنی

اجیره [تضمین ایتدیرر و] بوتقدیرده [اجرتی ویرر.] هندیه.
زیرا بوتقدیرده مبیع اولان عمل، بدلك تسلیمی ایله تسلیم ایدلمش
اولدی. [ودیلرسه] اول مالك [غیر محمول اولهرق] بدلنی [تضمین
ایتدیروب اجرت ویرمز.] زیرا بو تقدیرده عمل تسلیم ایدلمه‌
مش اولور مجمع الانهر وتنویر . اما اجیر مال صاحبنك امریله
امساك ایدوبده تلف اولسه ضمان لازم كلمز.

مثلا اجیر بوكی مكان مشروطه نقل ایتدكدن صكره صاحبی
یدكده طورسون دیمسیله الیقیوبده تلف اولسه ضمان لازم كلمز.
وكاملاً اجرتی آلور هندیه فی الباب الثامن والعشرون فی الفصل
الاول.

بو ماده‌ده‌كی قیمتنی لفظی شرحا بدلنی دیو تفسیر اولندی.
چونكه قیمتنی تعبیری او مال قیمیاتدن اولدیغی تقدیرده اولوب
اما او مال مثلیاتدن اولور ایسه مثلنی ضامن اولور. بدل تعبیر
ایسه هم قیمی هم مثلی‌یه عام وشامل اولور رد محتار.

﴿باب رابع﴾

(یعنی كتاب اجاره‌نك دردنجی بابی)

[مدت اجاره‌یه متعلق مسائل بیانده‌] اولوب اون اوچ
ماده‌یی حاوی [در.]

﴿ ٤٨٤ ماده ﴾

[بر كيمسه كرك] شهر وهفته و [يوم كبى قصير]
يعنى قصه مدت [اولسون وكرك] سنه و [سنين كبى طويل]
وحتى ايكيوز سنه مثللو متعاقدينك يشايه‌ميه‌جغى مرتبه اوزون
مدت [اولسون معلوم اولان مدت اوزرينه] ايجارى متعارف
اولان كندى [مال وملكنى] بدل معلوم مقابلنده [آخره
ايجار ايده‌بيلور .] زيرا انسان كندى خالص ملكنده استديكى
كبى تصرف ايده‌بيلوب كمسنه مانع اوله‌ماز . مكركه غيره ضرر
بين بولنه ١١٩٢ ماده‌يه باق منافع الدقايق واشباه .

ايشته عاقدينك عادةً يشايه‌ميه‌جقلرى مدت ايله عقد
اجاره ايتدكلرنده بوده جائزدركه خصاف دخى بونى اختيار
ايلمشدر .

واقعا بعضيلر بويله طرفينك يشايه‌ميه‌جقلرى مرتبه طويل
مدت ايله اجاره جائز دكلدر ديمشلر ايسه‌ده متونك وكذا
مجله‌نك ظاهر اطلاقلرندن قول اول ترجيح اولنديغى اكلاشيليور
رد محتار . اما ايجارى متعارف اولميانك ايجارى جائز دكلدر .

مثلا بر كيمسه چوجغنى ويا قوزيسنى امديرمك ايچون بر
قويون استيجار ايتسه صحيح اولماز . لعدم العرف ولانها وقعت
على اتلاف العين رد محتار وهنديه « ٤٥١ » ماده شرحنه باق .

بو ماده‌ده معلوم اولان مدت دينلمسى ٤٥١ و ٤٥٢

ماده‌لره مبنی اولدیغی کبی . « مال وملکنی » دینمکله وقفدن احتراز ایدلدی. زیرا وقفك ایجارنده مدت حقنده شرط واقف هر نه ایسه اکا اتباع واجب اولمغله اول وجهله اجرا اولنور. او مدت کرك طویل وکرك قصیر اولسون زیلعی . مثلا واقف وقف ایتدیکی عقارك سکز یا بش سنه مدتله ایجار اولنمسنی شرط ایلسه اولوجهله ایجار اولنور . لان شرط الواقف تراعی کالنصوص زیلعی.

حتی واقف التی آیدن زیاده مدتله ایجار اولنمامسنی شرط ایتمش ایسه متولی آندن زیاده مدتله ایجار ایده‌مز . ایتسه بیله فاسد اولوب مستاجر الندن النه‌بیلور. وانتفاع ایتدیکی مدتك اجر مثلی لازم کلور تنقیح.

کذا واقف بر سنه‌دن زیاده مدتله ایجار اولنمامسنی شرط ایتدیکی تقدیرده آندن زیاده مدتله ایجار اولنه‌مز . شو قدر وار که شرط واقف مثلا یالکز بر سنه مدتله ایجار اولدیغی حالده زیاده مدتله ایجار وقفه وفقرایه انفع اولنجه حاکم ایکی سنه‌لکنی ایجار ایده‌بیله‌جکی کبی متولی‌یه اذن ویروب اکا دخی ایجار ایتدیره‌بیلور رد محتار وانقروی لان ولایته عامة لانله ولایة النظر للفقراء والغائبین والموتی رد محتار .

اما مدت ایجار حقنده شرط واقف یوغیسه ضیاعی اوچ وضیاعك غیریسنی یعنی مثلا خانه ودکان مثللولری بر سنه مدتله

متولی ایجار ایده‌بیلوب آندن زیاده مدتله ایجار اولنه‌ماز فیضیه وهندیه .

مال یتیم ایله «حاشیة الرملیده مذکور اولدیغی وجهله» مال بیت‌المالده دخی حکم بویله‌در تعلیقات ابن عابدین علی البحر . فقط فتاوای کازر وینده شویله مذکوردر واما اراضی بیت المال فاطلا قهم یفید جوازها مطلقا وایضا اتساعهم فی جواز تصرف الامام فیها بیعا واقطاعا یفیده انتهی رد محتار یتیمك کرك ولیسی وکرك وصیسی مال یتیمی مدت مذکوره‌دن زیاده مدت ایله ایجار ایده‌مز .

مال وقف ایله مالی یتیمی طول مدت ایله دعوی‌الملکیتدن صیانت ایچون بوندن زیاده مدت ایله ایجار اولنه‌ماز . بناءً علیه متولی یا وصی بوندن زیاده مدت ایله ایجار ایتدکده اجاره صحیح اولمیه‌جغی جهتله کل مدت ایچون اجاره فسخ اولنور . لکن بعض فقها ضیاعده اوچ سنه‌دن زیاده وغیریسنده برسنه‌دن زیاده مدت ایچون فسخ اولنوب اما مثلا ضیاعی درت سنه ایچون ایجار ایتدکده اوچ سنه ایچون صحیح اولور دیمشلردر رد محتار زیرا اجاره بعضیسنده فاسد اولدقده کلیسنده فاسد اولور . فقط ذکر اولنان مدتدن زیاده مدتله ایجارنده وقفجه بر مصلحت ومنفعت متحقق اولدیغی حالده « بان کان الناس لایرغبون فی استیجارها سنة وایجارها اکثر من سنة ادرّ علی الوقف وانفع للفقراء رد محتار » رأی حاکمله مال وقفك

مدت مذكورەدن زيادە مدتله ايجارى جائزدر .

واقف بالذات وقفى مثلا اون سنه مدتله ايجار ايتسه صحيح اولور . بو جهتله وقفك ايجارنده متولى ايله واقف بيننده فرق واردر . لكن ذكر فى الدر المختار فى آخر باب الفسخ عن الفيض وغيره لو آجر الواقف الوقف بنفسه ثم مات ففى الاستحسان لاتبطل لانه آجر لغيره ماه ومقتضاه ان الاول قياس تنقيح .

فقط واقف بروجه مشروح اون سنه مدتله بعد الايجار مثلا بش سنه تمامنده وفات ايدوب وقف بشقه مصرفه انتقال ايلسه اجاره منفسخ اولەجغندن مستأجر بروجه پشين ويرمش اولديغى متباقى بش سنەلك بدل ايجارى واقفك تركەسندن استيفا ايلر . شوقدر واركه مال وقف يا مال يتيمك عمارتى اجارۀ طويلەيه محتاج اولدقده كيفيت حاكمه رفع اولنور . حاكم اجارۀ طويله ايله ايجار ايتدكده صحيح اولور رد محتار وبحر اذا احتاج القيم ان يواجر الوقف اجارة طويلة فالحيلة فيه ان يعقد عقودا متفرقة كل عقد سنة بكذا فيلزم الاول لانه ناجزلا الباقى لانه مضاف فللمتولى فسخها ويكتب فى الصك استأجر فلان فلان ارض كذا اودار كذا ثلاثين سنة بثلاثين عقد اكل سنة بكذا من غير ان يكون بعضها شرطا فى بعض وانظر هل يشترط ان يعقد على كل سنة بعقد مستقل او يكفى قوله استاجرت ثلاثين سنة بثلاثين عقدا فينوب عن تكرار العقد والظاهر الاول لكن الفتوى على ابطال الاجارة الطويلة ولو بعقود درمختار .

﴿ ٤٨٥ ماده ﴾

[مدت اجاره‌نك ابتداسی حین‌عقدده] ذکر وتسمیه اولنور ایسه [تسمیه یعنی ذکر وتعیین اولنان وقتدن اعتبار اولنور.] اکر عقد اجاره‌ده خیار شرط یوغیسه. کما اذا آجر داره فی رمضان رجلا وهما فی رجب یعتبر ابتداء المدة من غرة رمضان شلبی .

مثلا برکیمسه بو سنه رجبندن اولمق اوزره ایجار ایتدم دیدکده ابتدای مدت شهر مذکور اولمش اولور. بو تقدیرده مؤجر ماجوری وقت عقدده تسلیم ایتمیوبده برقاچ کون یدنده حبس وامساك ایتسه بوکونلرك اجرتی ساقط اولور. « ٤٧٧ » ماده‌یه باق . اما اجاره‌ده خیار شرط وار ایسه بو صورتده ابتدای مدت خیارك سقوطندن اعتبار اولنور.

نته‌کیم ٥٠٢ ماده‌ده کلور تنویر ورد محتار.

﴿ ٤٨٦ ماده ﴾

[حین‌عقد] اجاره [ده ابتدای مدت] اجاره ذکر و[تسمیه اولنمز ایسه] مدت مذکوره‌نك ابتداسی [وقت عقد] اجاره [دن اعتبار اولنور.] زیرا اوقاتك کلیسی حکم اجاره‌ده مساوی اولوب بونك امثالنده عقدی ولی وتعقیب ایدن زمان اعتبار اولنور. کالاجل والیمین ان لایکلم فلانا شهرا زیلعی. چونکه بویله اعتبار

ایدلمسه جهالت مدتدن طولایی فساد اجاره لازم کلوب حالبوکه عاقدینك حاللرندن ظاهر اولان عقد صحیحی قصد ایلملریدر زیلعی.

مثلا بر کیمسه خانه‌می سکا ایجار ایتدم دیدکده ابتدای مدت اجاره بو اقردی سویلندیکی کوندن اعتبار اولنور تنویر ورد محتار وهندیه فی الباب الثالث. «٤٩٦» ماده‌یه دخی باق. بو ماده‌یه شو مسئله دخی تفرع ایدر. شویله‌که بر آیده یوز و بر آیده ایکیوز غروشه اولمق اوزره ایکی آیلق اوله‌رق بر خانه استیجار اولندقده صحیح وبو ترتیب اوزره یعنی اولکی بر آی ایچون یوز وایکنجی آی ایچون ایکیوز غروشك ویرلمسی لازم کلور تنویر حتی یالکز برنجی آیده ساکن اولسه یوز غروش ویرمسی لازم کله‌جکی کبی یالکز ایکنجی آیده ساکن اولسه ایکیوز غروش ویرمسی لازم کلور درمختار ولانه ان لم ینصرف الشهر المذکور اولا الی مایلی العقد لکان الداخل فی العقد شهرا منکرا من شهور عمره وهذا فاسد فلابد من صرفه الی مایلی العقد تحریا بالجواز وکذلك الاقدام علی الاجارة دلیل تنجز الحاجة الی تملك المنفعة فوجب صرف الشهر المذکور اولا الی مایلیه قضاء للحاجة الناجزة کفایه رد محتار.

فقط اجارده خیار شرط وار ایسه ماده آنفه شرحنده ذکر اولندیغی وجهله مدت خیارك سقوطندن اعتبار اولنور.

❁ ٤٨٧ ماده ❁

[بر] ویا ایکی [سنه‌لك] ویا آلتی ماهلق [اولمق اوزره

هر آیلغی شوقدر غروشه اوله‌رق بر عقارك ایجاری جائز] ولازم ومستاجر ارتق مدت اجاره تمام اولمدن من غیر عذر فسخ اجاره‌یه غیرمقتدر [اولدیغی کبی شهریه‌سی] یعنی بدل‌ایجاردن هر آیك حصه‌سی آیری اوله‌رق [بیان اولنمقسزین برسنه‌لك] ویا آلتی آیلق [اوملق اوزره شو قدر غروشه ایجاری دخی صحیح] ولازم وبوتقدیرده دخی زمانك اختلافیله اولان اختلاف اسعار نظر اعتباره آلنمیه‌رق بدل اجاره عدد شهور اوزرینه علی السویه منقسم [اولور.] مجمع الانهر زیرا منفعت مدت واجرتك بیانیله معلوم اولدیغندن صحیح اولوب هر شهرك حصه‌سی بیان اولنمق لازم کلمز هندیه فی الباب الثالث .

نته‌کیم بر آیلغی شو قدر غروشه دیو اجاره صحیح اولوب هر کونك حصه‌سنك بیانی لازم دکلدر زیلعی . بدل اجاره‌نك بروجه مذکور منقسم اولمسنك فائده‌سی اثنای مدنده فسخ وقتنده ظاهر اولور .

مثلا بر کیمسه بر ییللق اوملق اوزره هر آیلغی ایکیشر یوز غروشه اوله‌رق خانه‌سنی ایجار ایتسه جائز اولدیغی کبی بر سنه‌لك اوملق اوزره ایکبیك درت یوز غروشه دخی ایجاری صحیح وبو تقدیرده دخی صورت اولی مثللو بدل اجاره عدد شهور اوزرینه منقسم اوله‌جغندن مثلا التی ماه مرورنده طرفین اجاره‌یی فسخ ایتسه‌لر یالکز بیك ایکیوز غروش اجرتك

اعطاسی لازم کلور. بو ماده‌یی ٤٩٠ و ٤٩٢ و ٤٩٣ ماده‌لر تفصیل ایدرلر رد محتار.

﴿ ٤٨٨ ماده ﴾

[آیك ابتداسنده] یعنی ایلك کوننده وغره‌سنده [ایکن اجاره کرك بر آیلق اولسون وکرك زیاده اولسون شهریه اوله‌رق مقاوله اولنور] ده ٤٨٦ ماده حکمنجه ابتدای مدت وقت عقددن اعتبار اولنمق لازم کلور [ایسه] اجاره شهریه یعنی [آیلق] یعنی آی هلال [اولمق اوزره منعقد اولور .] زیرا شهورده اصل اولان اهله اولوب ایام اهله‌دن بدلدر واصل متعذر اولمدقچه بدله کیدلمز. « ٥٣ » ماده‌یه باق. بناءً علیه [بو صورتده آی اوتوز کوندن ناقص] ویکرمی طقوز کون [اولسه دخی تمام آیلق اعطاسی لازم کلور] ده ناقص چیقدیغی تقدیرده بر کونلکه اصابت ایدن مقدار بدل اجاره‌نك تنقیصی لازم کلمز هندیه.

«آیك ابتداسی » دیمك شرحا ایضاح اولندیغی وجهله آیك ایلك کونی دیمك اولوب یوقسه غره‌نك یعنی هلالك رؤیت ایدلدیکی ایلك کیجه وقتی دیمك دکلدر مجمع الانهر.

﴿ ٤٨٩ ماده ﴾

[آیك برازی کچمشیکن] یعنی ایلك کوندن صکره [بر

آيلق اولمق اوزره مقاوله اولنـديغى] و ٤٨٦ مادهيه بناءً ابتداى مدت اجاره وقت عقددن لازم كلديكى [صورتده براى اوتوز كون اولمق اوزره اعتبار اولنور] ده مأجور تمام اوتوز كون تحت اجارهده بولنـدقدن صكره تكميل اجرتك اعطاسى لازم كلور هنديه فى الباب الثالث. زيرا بو تقديرده اصل يعنى شهرك هلاليله اعتبارى متعذر اولمغله بدله كيدلمك لازم كلدى .
« ٥٣٠ » مادهيه باق مجمع الانهر .

﴿ ٤٩٠ ماده ﴾

[آيلك بر ازى] يعنى غرهسى [كچمشيكن شو قدر] يعنى ايكى ويا زياده [آيلق] وشهريهسى شو قدر غروشه [اولهرق مقاوله] وعقد اجاره [اولنور] و٤٨٦ ماده موجبنجه ابتداى مدت اجارهنك وقت عقددن اعتبارى لازم اولور [ايسه اولكى ناقص آى] اوزرينـه [الك صكرهكى آيدن] نقصـان مقدارى علاوه اولنهرق بو آى مادهٔ آنفه حكمنه توفيقاً [اوتوز كون اولمق اوزره اتمام اولنوب اجرتى يوميه] وبر آى اوتوز كون [حسابيله ايفا اولنور.] زيرا بو آيده اصل متعذر اولمغله بدلنـه كيدلمك ضرورى اولدى . [و اره يردهكى آيلر] ٤٨٨ ماده حكمنه توفيقاً [غره ايله حساب واعتبار قلنور] ده بو صورتده مذكور آيلر اوتوز كوندن ناقص اولسهدخى تمام آيلق اعطاسى لازم كلور. زيرا بو آيلرده اصل متعذر اولمامغله بدله كيديلهمز.

مثلا ذی‌الحجه‌نك اوننده بر سنه‌لك مقاوله اولنور ایسه شهر مذكور اوتوز كون اولنجه سنه‌نك تمامی كله‌جك سنه ذی‌الحجه‌سنك اوننده‌در . واونجی كون مدت اجاره‌دن خارج اولور .

وشهر مذكور یكرمی طقوز كون چیقار ایسه بر سنه‌نك تمامی كله‌جك سنه ذی‌الحجه‌سنك اون برنده اولور واونجی كون مدت اجاره‌ده داخل اولور .

بو تقدیرده بر سنه‌لك مدت اجاره‌ده ایكی قربان بیرامی بولنمش اولور . بری اوّل مدتده او بریده آخر مدتده اولور قهستانی ورد محتار . حالبوكه بر سنه‌ده بر قربان بیرامی بولنوب بوقسه ایكی قربان بیرامی اولماز . بوكا جوابا دینلوركه اوت سنهٔ اجاره‌ده ایكی قربان بیرامی بولنه‌بیلور . بونده بر محذور یوقدر اما سنهٔ قمریه‌ده ایكی قربان بیرامی بولنماز . فالمحذور غیر لازم واللازم غیرمحذور در منتقی .

شرح مذكوردن اكلاشیله‌جغی اوزره بوماده ٤٨٨ و٤٨٩ ماده‌لردن مركب یعنی مارالذكر ایكی ماده‌نك حكمی بر ماده‌ده جمع ایدیله‌رك حاصل اولمش برماده‌در .

بوماده امام محمد رحمه‌الله تعالینك مذهبنه مبنی بولنمشدر . لان الاهلة هی‌الاصل فی‌الشهور قال‌الله تعالی یسألونك عن‌الاهلة قل هی مواقیت للناس والایام بدل عن‌الاهلة ولایصار الی‌البدل الا عند تعذر الاصل ولا تعذر الا فی‌الشهر الواحد وهوالاول

وقد امكن تكميله من الاخير فيكمل وبقى غيره على الاصل زيلعى . اما امام اعظم رحمه‌الله تعالى‌يه كوره بوصورتده هر آى ايام ايله يعنى اوتوزر كون اعتبار اولنور . لانه لماتعذر اعتبار الشهر الاول بالاهلة تعذر اعتبار الثانى والثالث ايضا لان الشهر الاول لماوجب تكميله من الثانى لكونه متصلا به نقص الثانى فوجب تكميله من الثالث وهكذا الى آخر المدة. امام ابى يوسف رحمه‌الله تعالى بر روايتده امام اعظم وبر روايتده امام محمد رحمهم الله تعالى ايله برلكده‌در مجمع الانهر .

﴿ ٤٩١ ماده ﴾

[آيك برازى] يعنى غره‌سى [كچمشيكن قاچ آيلق اولديغى بيان اولنمقسزين] ٤٩٤ ماده وجهله [هر آيلغى شوقدر غروشه اولمق اوزره مقاوله اولنديغى صورتده] ٤٨٩ ماده حكمنجه [ابتداكى] يعنى عقد اجاره‌نك ولى ابدن [ناقص آى اوتوز كون اعتبار اولنمق لازم كله‌جكى كبى] ٤٩٤ ماده‌نك فقرهٔ اخيره‌سى حكمنجه ديكر آيلرده اجاره لازم اولدقده [ديكر آيلردخى اولوجهله اوتوزر كون اولمق اوزره اعتبار اولنور .] بوتقديرده بالاتفاق هلاله اعتبار اولنماز هنديه فى الباب الثالث .

مثلا محرمك ايكنجى كوننده اولوجهله مقاوله ايدلدكده يوم مذكوردن اعتباراً هر اوتوز كون ايچون بر آيلغى اعطاسى لازم كلور . يوقسه هلاله اعتبار اولنه‌ماز. زيرا مدت اجاره‌نك

آخری معلوم وشهر اولك شهر اخیردن تكمیلی ممكن اولدیغی صورتده هلاله اعتبار اولنه‌بیلور ایسه‌ده بوراده مدت اجاره‌نك آخری غیر معلوم اولمغله آخرندن ایلك آیك نقصانی اكمال ایتمك قابل اولمدیغندن هلاله اعتبار ممكن اوله‌ماز . ففی الذخیرة ان عقد الاجارة علی كل شهر بدرهم ان وجدت فی وسطه یعتبر كل شهر بالایام بالاخلاف لانهما انما یعتبران الاهلة اذا علم آخر المدة لیمكن تكمیله رد محتار.

﴿ ماده ٤٩٢ ﴾

[آیك ابتداسنده ایكن بر سنه‌لك اوله‌رق عقد اجاره اولندیده] و٤٨٥ و٤٨٦ ماده‌لره بناءً مدت اجاره‌نك ابتداسی آیك ایلك كوننه تصادف ایتدكده [سنه اون ایكی آی اولمق اوزره اعتبار] وهر آی غره اوله‌رق حساب [اولنور.]

بناءً علیه قاچ آی اوتوز كوندن ناقص چیقارسه سنه یعنی سنهٔ قمریه دخی اوچیوز آلتمش كوندن اولقدر نقصان اولور هندیه .

سنهٔ قمریه اوچیوزاللی درت كون ایله بر كونك ثلثی ایدوكی وسنهٔ شمسیه ایسه اوچیوز آلتمش بش كون اولدیغی بیان اولنمشدر تعریفات سید.

هر آی غره حساب اولنور دنیلدی . زیرا غره شهورده اصلدر ایام اهله‌نك بدلیدر . الاتری الی قوله علیه السلام صو

موالرؤيته وافطروا الرؤيته فان غم عليكم الهلال فاكملوا عدة شعبان ثلاثين يوما وانما يصار الى البدل اذا تعذر اعتبار الاصل كفايه .

﴿ ٤٩٣ ماده ﴾

[آيلك برازى كچمشيكن اجاره بر سنه لك اوله رق عقد اولندقده بر آى ايام] يعنى اوتوز كون [اوله رق اعتبار]واولكى ناقص آى الك صكره كى آيدن اوتوز كونه ابلاغ [اولنوب ديكر اون برى] يعنى ديكر اون بر آى [غره اعتباريله حساب اولنور]ده ٤٨٨ ماده وجهله مذكور آيلر اوتوزر كوندن ناقص چيقسه دخى تمام عد اولنور هنديه.

كذا آيلك برازى كچمشيكن اجاره اوچ آيلق اوله رق عقد اولندقده بر آى تمام اوله رق اعتبار اولنوب ديكر ايكيسى غره اعتباريله حساب اولنور .

بو ماده امام محمد رحمه الله تعالينك قولى اولوب امام اعظم رحمه الله تعالى يه كوره بو صورتده سنه ايام ايله اعتبار اولنوب ٣٦٠ كون تمام اولمسيله سنه ختام بولور. امام ابى يوسف رحمه الله تعالى بر روايتده امام اعظم بر روايتده امام محمد رحمهم الله تعالى ايله برلكده در هنديه فى الباب الثالث .

معلوم اولمليدركه بوتفصيلات سنه ياخود شهر قريه ديوتقييد اولنديغى ياخود مطلق اوله رق ذكر اولنديغى صورتده اولوب

اما سنه یاخود شهر شمسیه دیو تقیید اولندقده اعتبار تقیید مذکوره اولوب یوقسه بو صورتده دخی هلاله اعتبار اولنماز.

بوماده ٤٩٠ ماده‌نك فرعی و آنك مثالی اولدیغندن ایروجه ذکری تکراردر. واقعا بو ماده‌ده «بر سنه‌لك» تعبیری بولندیغی حالده مارالذکر ٤٩٠ ماده‌ده «شو قدر آیلق» لفظی ذکراولنمش ایسه‌ده بوراده سنه‌لك تعبیری احترازی اولمیوب اوچ یا سکز یاخود اون سکز آیلق اوله‌رق بروجه مشروح عقد اجاره اولندقده حکم نه؟ برمنوال تحرر اولمغله ٤٩٠ ماده‌ده دخوانده اشتباه یوقدر.

٤٩٤ ماده

[قاچ آیلق اولدیغی ذکر] وتعیین [اولنمقسزین هر آیلغی شو قدر غروشه اولمق اوزره بر عقار ایجار اولنسه عقد] اجاره یالکز بر آی حقنده [صحیح] ولازم ودیکر آیلر حقنده جهالت مدتدن طولایی فاسد [اولور .] یوقسه بو صورتده بر آیدن زیاده مدت ایچون مثلا ایکی یا زیاده آی ایچون اجاره صحیح اولور دیمك دکلدر. ولا معنی لقول من قال من المشایخ ان العقد صحیح فی‌الشهر الثانی والثالث لتعامل الناس لان‌التعامل المخالف للدلیل لا یعتبر زیلعی.

بونده قاعده شودرکه «کل» معناسنه اولان «هر» لفظی سنه وآی وهفته‌وکون مثللو نهایتی بیلنمیان بر شیئه داخل اولدقده

ادناسی یعنی یالکز بر یسی تعین ایدر. زیرا واحد معلوم بولنمشدر. وباقیده اجاره فاسد اولور. زیرا جهالت وار. والاصل هنا ان صفة العام اذا لم تمکن اجرائها علی العموم یراد به اخص الخصوص شلبی فان قیل کما ان الشهر الاول معلوم فکذلك الشهر الثانی معلوم فلم خصصتم الاول بصحة العقد قلنا انما اختص الاول لوجود جزء منه وحصوله بخلاف سائر الشهور حتی اذا سکن ساعة من الشهر الثانی صح العقد علیه ایضا والثالث والرابع مثله شلبی.

٤٩٤ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره بر یغین بغدای هر کیله‌سی شوقدر غروشه دیو صاتلدقده امامین رحمهما الله تعالی یه کوره بیع کلیسنده جائز وامام اعظم رحمه الله تعالی یه کوره یالکز بر کیله‌سنده جائز وباقیسنده فاسد اولور. اوراده امامین مذهبی اختیار اولنمش اولوب فقط اجاره‌ده اختلاف مذکور جاری اولمیوب بونده امامین دخی امام اعظم ایله متفقدر. امامین رحمهما الله تعالی یه کوره فرق شودرکه شهورك نهایتی اولمدیغندن رفع جهالت ممکن دکلدر. اما صبره یعنی بر یغین بغدایك نهایتی بولندیغندن آنده کیل ایله رفع جهالت ممکندر.

[فقط برنجی آی تمام] واولوجهه صحیح ولازم اولان اجاره منتهی [اولدقده ایکنجی ودها صکره‌کی آیلرك] تام [برنجی کیجه‌سیله برنجی کوننده آجر ومستأجردن هر بری] مخیر اولوب دیلرسه دیکرك حضوری شرطیله [اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور.]

زیرا عقد صحیح منتهی اولوب عقد فاسد قالمشدر عقد فاسدك فسخنه ایسه ضرفینك اقتداری بولندیغی ٤٦١ ماده شرحنده بیان اولندی . ایکنجی آیده حق فسخ بروجهه محرر فساد عقددن طولاییدر . یوقسه ایکنجی واوچنجی آیلرده‌کی عقد دخی صحیح اولوب فقط حق فسخ بویله ایکنجی واوچنجی آیلرده‌کی عقد مضافه اولدیغنه مبنی دکلدر. زیرا مجله ، اجارهٔ مضافه‌نك وقتندن اول لازم اولدیغنه دائر اولان قولی قبول ایتدیکی «٤٤٠» ماده شرحنده ایضاح اولنمش ایدی طوری. یعنی بر آی تمام اولدقده ایکنجی ایك برنجی کیجه‌سیله برنجی کونی آجر ایله مستأجردن هر بری اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلورلر.

مثلا آجر ایکنجی آیك برنجی کیجه‌سیله برنجی کوننده مستأجر حاضر اولدیغی حالده اجاره‌یی فسخ ایده‌بیله‌جکی کبی مستاجر دخی وقت مذکورده آجر حاضر اولدیغی حالده فسخ اجاره ایده‌بیلور .

هیچ بریسی فسخ ایتمیوبده فقرهٔ آتیه وجهله برنجی کیجه ایله کونی کچمکله اجاره لازم اولدقده اوچنجی آیك برنجی کیجه‌سیله برنجی کونی ینه بروجهه مذکور مخیر اولملریله فسخ ایده‌بیلورلر. وهکذا. بر ایلق استیجار ایله هر آیلق استیجار بیننده فرق ظاهر اولدی انقرووی .

[اما اولکی کیجه‌سیله کونی] فسخ ایتمدن [کچدکدن صکره] ٤٣٨ ماده‌یه مبنی عقد لازم واول ایك اجاره‌سی صحته منقلب

اولمغله ایکنجی آی دخی تمام اولمدن هیچ بری [فسخ ایده‌مز]
لانه صار معلوما فتم العقد فیه بتراضیهما فلا یکون لاحدهما
الامتناع عن المضی زیلعی فلو ان صاحب هذه الدار حلف ان
لا یوجرها فترکها فی ید المستاجر وصار یتقاضی الاجرة آخر
کل شهر لایحنث لان الانعقاد فی رأس کل شهر لایتوقف
علی اختیاره فلا یکون آجرا ولو طلب اجرة شهر لم یسکنه
بعد یحنث شلبی.

بوقسه اجاره‌نك لزومی ایکنجی ودها صکره‌کی آیلرك یالکز
بر ساعتی کچمسیله دکلدر. زیرا بو وجهله ساعتی اعتبارده حرج
عظیم واردر والمقصود هو الفسخ فی رأس الشهر وهو عبارة
عن اللیلة الاولی ویومها عرفا زیلعی.

«١» [واکر احد عاقدین بویله اثنای شهرده] یعنی برنجی
کیجه‌سیله کونی مرور ایتدکدن صکره ویا برنجی آیده [فسخ
ایتدم دیسه] یعنی بو مثللو اجاره‌یی منجزا فسخ ایتسه فی الحال
منفسخ اولمیوب بلکه [اول آیك نهایتنده] اجاره [منفسخ اولور.]
لانه امکن توقیته الی وقت یملك فیه الفسخ زیلعی. بعض فقهاء،
بو صورتده اول آیك نهایتنده دخی منفسخ اولمیوب بو فسخ
حکمسزدر دیمشلر ایسه‌ده دیکر بعض علماء اول آیك ابتداسنده
منفسخ اولور دیمشلردرکه مجله بو ایکنجی قولی قبول ایتمشدر
مجمع الانهر.

نته‌کیم بویله اثنای شهرده موجر ماجوری صاندقده اول آیك نهایتنده اجاره منفسخ اولور.

بو حالده مدت فسخ یعنی آیك اولکی کیجه‌سیله کونی مرور ایتدکدنصکره اول خانه‌یی صاتون آلان مشتری آجر حاضر اولدیغی حالده مستاجردن تخلیه وتسلیمی دعوی چونکه مدت فسخ صرور ایتمدن الدیغنی بیان ایتدیکی صره‌ده اجر مدت مذکوره مرور ایتمدین اول ماجوری صاتمش ایدم بو جهتله اجاره‌منفسخ اولمشدر دیو ادعا ومستاجر انکار ایتدکده اجر بلا برهان تصدیق اولنه‌ماز. اجر داره کل شهر بکذا فلکل الفسخ عند تمام الشهر فلوغاب المستأجر قبل تمام الشهر وترك زوجته ومتاعة فيها لم يكن للآجر الفسخ مع المرأة لانها ليست بخصم والحيلة اجارتها لا خر قبل تمام الشهر فا ذا تم تنفسخ الاولى فتنفذ الثانية فتخرج منها المرأة وتسلم للثانية در مختار.

«٢» [واکر] احد عاقدین [اثنای شهرده شهر اتی ابتدا سندن اعتباراً] اجاره‌یی [فسخ ایتدم دیسه] یعنی فسخ اجاره‌یی زمان مستقبله مضاف قیلسه صحیح اولوب اجاره [شهر اتی] مذکور [حلولنده منفسخ اولور.]

بو بر و ایکی رقملریله اشارت قلنان فقره‌لر حکم جهتنجه بر اولوب فقط اولکی فقره‌ده‌کی فسخ «فسخ منجز» وایکنجی فقره‌ده‌کی «فسخ مضاف» اولور . وعقد الاجارة يصح مضافا

فکذا فسخه زیلعی تفصیلات آنفه‌دن مستبان اولورکه بو کبی اجاره اوچ وجهله فسخ اولنه‌بیلور.

برنجیسی، اولکی کیجه‌سیله کوننده فسخ اولنور.

ایکنجیسی، اثنای شهرده فسخ ایتدم دیدکده ختام شهرده منفسخ اولور.

اوچنجیسی اثنای شهرده شهر آتی ابتداسندن اعتبارا فسخ ایتدم دیو فسخ اولنه‌بیلور قهستانی.

[واکر ایکی یا زیاده] مثلا آلتی [ایلق] مستاجر طرفندن آجره [پشین ویرلمش] و آجر دخی قبول ایلمش [ایسه هیچ بریسی اول آیلرك] یعنی اجرتی پشین ویریلان آیلرك [اجاره‌سنی فسخ ایده‌مز.] زیرا اجرتك تعجیلی تعیین شهوره دلالت ایدر بزازیه وهندیه.

وکویا که وقت عقد اجاره‌ده شهور مذکوره تسمیه وتعیین اولنمش حکمنده‌در. قال الزیلعی لانه بالتقدیم ای تقدیم الاجرة زالت الجهالة فی ذلك القدر فیکون کالمسمی انتهی.

متن مجله‌ده قاچ ایلق اولدیغی ذکر اولنمقسزین دینلدی. زیرا قاچ ایلق اولدیغی ذکر اولنسه ٤٨٧ ماده‌ده مرور ایلدیکی اوزره ذکر اولنان ایلرده اجاره لازم اولور رد محتار.

مثلا هر آیلغی یوزر غروشه اولمق اوزره اون آیلق اوله‌رق استیجار اولندقده اون آیده دخی اجاره لازم اولور.

متن مجله‌ده «ایلق» لفظی مثال اوله‌رق مذکور اولوب

قاچ سنه‌لك اولدیغی بیان اولنمقسزین هر سنه‌لكی شو قدر غروشه ویا قاچ هفته‌لك یاقاچ كونلك اولدیغی بیان اولنمقسزین هر هفته‌لكی یا هر كونلكی شو قدر غروشه دیو ایجار اولنسه ینه بویله‌در . حتی قاچ سنه‌لك اولدیغی بیان اولنمدن هر سنه‌ده شو قدر غروشه اولمق اوزره بر حمام ایجار و تسلیم ایدلدكدن صكره آجر اوچنجی سنه‌نك اواخرنده اجاره‌یی فسخ ایتمامكله مستأجر دردنجی سنه‌دن اول حمامی اون كون ضبط ایلسه دردنجی سنه تمام اولمدن بلا عذر اجاره فسخ اولنه‌مز مجموعهٔ جدیده .

كذا هر كونلكی شو قدر غروشه اولمق اوزره استیجار اولنان حلیانی مستأجر بر آی یدنده حبس ایتسه هر كون ایچون تسمیه اولنان اجرتك اعطاسی لازم كلور هندیه .

متن مجله‌ده عقار لفظی مثال اوله‌رق مذكور اولوب بر كیمسه مثلا معلوم دولابی چویرمك اوزره عدد ایام تسمیه اولنمقسزین هر كونلكی شوقدر غروشه اولمق اوزره بر اوكوزی استیجار ایتسه حكم ینه بوكا مقیسدر رد محتار وظهوری .

اثنای شرحده اشارت اولندیغی اوزره بو بابده‌كی فسخده اجرك حضوری شرطدر . بناءً علیه اجر حاضر اولمقسزین فسخ صحیح اولماز شرنبلالی . مثلا مادهٔ آنفه‌نك فقرهٔ ثانیه‌سی موجبنجه اجر اجاره‌یی فسخ ایده‌جك ایكن مستأجر بر ای تمام اولمدن غائب اولوبده مذكور عقارده زوجه واستعه‌سی

براقسه اجیر زوجهٔ مزبوره ایله بالاتفاق اجاره‌یی فسخ ایده‌مز زیرا زوجه‌سی بو بابده خصم دکلدر . حالبوکه فسخ اجاره‌ده حضور خصم شرطدر . لکن مستأجر غائب اولدقده بونده حیله شودرکه آی تمام اولمدن آجر مأجوری اخره ایجار ایتدکده آیك تماميله اجارهٔ اولی منفسخ واجارهٔ ثانیه نافذ اولمغله مذکور خانه تخلیه ایتدیریله‌رك مستأجر ثانی‌یه تسلیم اولنور . زیرا بالذات تجویز اولنمیان شی بالتبع تجویز اولنور . « ٥٤ » ماده‌یه باق رد محتار .

« هر آیلغی » دیمیوبده یالکز مثلا بو خانه‌می آیلغی شو قدر غروشه ایجار ایتدم دیسه مدت مذکوره مروریله شهر ثانیده اجاره صحیح اولماز عبد الحلیم .

خلاصه ، اجاره اوچ وجهله اوله‌بیلور . برنجیسی هر آیلغی شو قدره وایکنجیسی آیلغی شو قدره واوچنجیسی بر آیلغی شو قدره اولور . ایمدی بو ماده‌ده بیان اولنان اولکی وجه اولوب اما ایکنجی واوچنجی وجهلرده یالکز بر آیلق اولمق اوزره منعقد اولور .

﴿ ٤٩٥ ماده ﴾

[برکیمسه] کندوسیچون [برکون ایشلمك اوزره بر اجیر طوتدیغی صورتده طلوع شمسدن عصره قدر یاخود] طلوع شمسدن [غروب شمسه‌قدر ایشلمك خصوصنده عرف

بلده نه ایسه اكا كوره عمل اولنور .] نهار تعبیری دخی
بویله‌در رد محتار وهندیه فی الباب الثالث.

یعنی عرف بلده طلوع شمسدن عصره قدر ایشلمك ایسه
اجیرك دخی اولوجهله ایشلمسی لازم كلور . وطلوع شمسدن
غروبه قدر ایسه اجیرك دخی اولوجهله ایشلمسی مقتضیدر .
« ٣٦ » ماده‌یه باق . شو قدر وار كه عرف بلده مشترك ایسه
اعتباراً لذكر الیوم اجیرك غروبه قدر ایشلمسی لازم كلور
بزازیه وهندیه .

نته‌كیم بر كون استعمال ایدلمك اوزره استیجار ایدیلان
حیوان طلوع فجردن غروبه قدر استعمال اولنه‌بیلور بزازیه .

وصباحدن اقشامه قدر استعمال ایتمك اوزره بر حیوان
استیجار ایتدكده غروب شمسه قدر استعمال ایده‌بیلور . لان
اسم العشاء فی عرفنا انما ینطبق علی ما بعد غروب الشمس .
بوقسه اجاره زوال شمس ایله منتهی اولماز هندیه فی الباب
الثالث من الاجارة

معلوم اولملیدر كه عرف بلده‌یه اتباع عاقدین ابتدا وانتهاء
عمل ایچون وقت تعیین ایتمدكلری تقدیرده اولوب اما عاقدین
مثلا فلان كون اوكله‌دن ایكندی‌یه قدر عمل ایتمك اوزره مقاوله
ایتدكلری تقدیرده اولوجهله عمل اولنمق لازم كلوب بوقسه
بو صورتده عرف وعادت بلده‌یه اتباع اولنه‌ماز ٨٣ ماده
شرحنه باق .

﴿ ٤٩٦ ماده ﴾

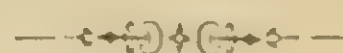
[بری مثلا اون کون] فلان ایشی [ایشلملک اوزره] ٤٥٥ ماده‌یه توفیقاً [بر دولکر استیجار ایتسه عقدی] یعنی عقد اجاره‌نی [ولی] وتعقیب [ایدن کونلر اعتبار اولنور] اده عقد اجاره وقوعبولدیغی یومك عقبنده‌کی کوندن اعتباراً اون کون ایشلملك لازم کلور . زیرا مذکور اون کون عقدی ولی ایدن کونلره صرف اولنمسه عقد اجاره عمرك ایامندن غیر معلوم اون کون اوزرنده واقع اولمش اولور که بو تقدیرده اجاره فاسد اولمسی لازم کلوب معاملات ناسك فساده نسبتندن ایسه مهما امکن صحته حملی اولی اوله‌جغندن عقدی ولی ایدن کونلر اعتبار اولنمسی لازم کلدی . «٤٨٦» ماده‌یه دخی باق رد محتار .

[واکر یازین اون کون ایشلملك اوزره دیو استیجار ایتسه قنغی آیك قاچنجی کوندن اعتباراً ایشلیه‌جکنی بیان ایتمدکجه صحیح اولماز .] یعنی فاسد اولور . « ٤٥١ » ماده‌یه باق . زیرا صحت اجاره ایچون تعیین وقت عمل لازم اولور . چونکه بو تقدیرده اجاره زمان مستقبله مضاف اولمغله مدتك وقت عقددن اعتباری ممکن اوله‌ماز و ٤٨٦ ماده حکمنه توفیق ایدیله‌مز . وبو صورتده اجیر عمل ایتدکده اجر مثل آلور . « ٤٦٢ » ماده‌یه باق بزازیه . اما مثلا فلان آیك ابتداسندن

اعتباراً اون کون ایشلمك اوزره دیو استیجار ایتسه ینه صحیح اولور هندیه فی الباب الثالث .

کذلك کونلردن ایکی کون فلان ایش ایچون اجیر طوتاسه اجاره فاسد اولور . وعمل ایدر ایسه اجر مثل آلور هندیه .

نته‌کیم فلان خانه‌می فلان سنه‌نك اون آی مدتی ایچون ایجار ایتدم دیو ایجار ایتدکده صحیح اولماز . زیرا مدت اجاره‌نك مبدئی واولی تعیین اولنمدی هندیه فی الباب الخامس عشر .

﴿ باب خامس ﴾

یعنی کتاب ثانینك بشنجی بابی

[خیارات] ثلثه یعنی خیار شرط وخیار رؤیت وخیار عیب [حقنده اولوب اوچ فصلی] ویکرمی بش ماده‌یی [حاویدر .]

﴿ فصل اول ﴾

یعنی باب خامسك برنجی فصلی

[خیار شرط] ه دائر بعض مسائل [بیاننده] اولوب یالکز اون ماده‌یی شامل [در .]

امام شافعی رحمه الله تعالی اجارده خیار شرط جاری

اولدیغنی اجتهاد بیورمشدر. دلیلی شودرکه خیار شرط مستأجر ایچون اولدیغی صورتده معقود علیـه اولان منفعتك بعضیسی مدت اجارەده فوت وزائل اولمش اولمغله معقود علیهك کمالیله ردی یعنی موجره اعادەسی غیر ممکن اولدیغی کبی خیارمذکور، موجرایچون اولدیغی صورتده معقودعلیهی علی الکمال مستأجره تسـلیمه مقتدر اولەماز. لان المنافع تحدث ساعة فساعة وبو ایسه ثبوت خیاره مانعدر. حالبوکه ائمۀ حنفیه دیر که اجارەده بعض معقود علیهك فواتی خیار عیب ایله رده مانع اولمـدیغی کبی خیـار شرط ایله دخی رده مانع اولماز. زیرا اجارەده رد کل ممکن اولماز وتکلیف ایسه بحسب الوسع والطاقه اولور هدایه وکفایه. الاتری ان المستأجر یجبر علی القبض بعدمضی بعض المـدة من غیر شرط الخیار للضرورة وفی المبیع لا یجبر علیه بعد هلاك بعض لعدم الضرورة طوری.

﴿ ٤٩٧ ماده ﴾

[بیعـده اولدیغی] یعنی ٣٠٠ مادەده بیـان اولنـدیغی [کبی اجارەده دخی خیـار شرط جاری اولەرق احد طرفین یاخود ایکیسی بردن شوقدر کون] یعنی مدت معلومه ایچنده اجارەیی فسخ ایتمك ویا اجازت ایله انفاذ ایلمك خصوصنده [مخیر اولمق اوزره ایجار واستیجار جائز اولور.] مثلا مستأجر، بن اوچکون مخیر اولمق واسترایسەم برآیلغی یوز غروشه قبول ایتمك اوزره

شو خانه‌یی استیجار ایتدم دیسه صحیح اولور هندیه فی الباب الخامس.
زیرا اجاره اقاله کبی اسباب ایله قابل فسخ اولمغله آنده خیاری
شرط ایتمك صحیحدر . وبرده خیار شرط تروی ایچون اولوب
اجاره‌ده دخی هم آجر همده مستأجرك تروی وتفکره احتیاجی
واردر . لان الخیار شرط فی البیع للتروی فکذا فی الاجارة
لانها تقع بغتة من غیر سابقة تأمل فیمکن ان یقع غیر موافق
فیحتاج الی الاقالة فیجوز اشتراط الخیار فیها زیلعی.

مجله‌ده شوقدر کون دیو مطلق اوله‌رق ذکرندن اکلا ـ
شیله‌جغی اوزره مدت خیارك اوچ کون اولمسی جائز اولدیغی
کبی دها زیاده اولمسی دخی جائزدر. انجق مدت خیارك معلوم
اولمسی لازم اولوب حتی وقت عقد اجاره‌ده مدت خیاری
عاقدین تعیین ایتمسه‌لر اجاره فاسد اولور . فقط مجلسدن قبل
التفرق مدت خیارك تعیيننه اتفاق ایدرك اولوجهله تعیین ایلرلر
ایسه اجاره صحته منقلب اولور. «٢٤» ماده‌یه باق.

کذلك خیار مذکور اجارۀ املاکده صحیح اولدیغی کبی
اجارۀ اوقافده دخی صحیح اولور. بنا برین متولیٔ وقف کندوسی
شوقدر کون مخیر اولمق اوزره وقفی ایجار ایتسه صحیح اولور .
ومادۀ آتیه موجبنجه مدت خیارده دیلرسه فسخ ایدر ودیلرسه
مجیز اولور انقروی .

خیار شرط ایله اولان اجاره‌ده اجاره‌نك سائر شروطنك
وجودی دخی لازمدر .

حتی برکیمسه اوچ کون مخیر اولمق ودیلرسه یوز ودیلرسه یوز اللی غروش اجرتله قبول ایلمك اوزره بر خانه‌یی استیجار ایتدکده اجاره فاسد اولور . حتی مدت خیارده ویا صکره ساکن اولسه اجر مثل ویرمسی لازم کلور. «٤٥٠» ماده‌یه باق هندیه. ولایضمن ما انهدم من سکناه لا فی مدة الخیار ولا بعد مضی مدة الخیار وهذا بخلاف مالوکان الخیار مشروطا لصاحب الدار فانه یضمن المستأجر قیمة ما انهدم من سکناه فی مدة الخیار هندیه فی الباب الخامس .

بوماده‌دن اکلاشیلورکه خیار شرط آجر ایچون اوله‌بیله‌جکی کبی مستاجر ایچون دخی اوله‌بیلور . وکذا هم آجر همده مستاجر ایچون دخی اوله‌بیلور . بیعده اولدیغی کبی.

﴿ ٤٩٨ ماده ﴾

[مخیر اولان کیمسه] یعنی خیار شرط ایله مخیر بولنان آجر ویا مستاجر ویا ایکیسی [مدت خیارنده] یعنی مخیر اولدیغی مدت ظرفنده [دیلرسه] اجاره‌یی [فسخ ایدر ودیلرسه مجیز اولور.] نته‌کیم بیعده دخی بویله ایدی . «٣٠١» ماده‌یه باق . ایکیسیده مخیر اولدقلری صورتده هر قنغیسی خیارینی اسقاط ایدرسه آنك خیاری ساقط اولوب برینك اسقاطی دیکرك مخیرلکنه خلل کتورمز .

وبو فسخده امام اعظمه کوره دیکرك حضوری وعلمی

شرط اولمدیغی کبی حکم حاکم ویا رضاء طرفینه دخی محتاج دکلدر. یعنی مخیر اولان طرف اجارهیی فسخ ایتدکده بوفسخه مخیر اولمیان طرفك علمی و رضاسی ویا حاکمك حکمی لازم دکلدر رد محتار.

مثلا آجر مخیر اولدیغی صورتده مدت خیارده دیلرسه فسخ ایدر ودیلرسه مجیز اوله‌بیله‌جکی کبی مستاجر مخیر اولدیغی تقدیرده دخی دیلرسه فسخ ایلر ودیلرسه اجازت ویرر. لکن امامین رحمهما الله تعالی مخیر اولانك فسخنده دیکرك حضور وعلمی شرط اولدیغنه قائل اولمشلردر قهستانی.

وآجر ومستاجر یعنی ایکیسیده مخیر اولدیغی تقدیرده ۳۰۷ ماده‌ده متناً وشرحاً ذکر اولنان تفصیلات جاری اولور.

مدت خیارنده دینلمسی ۵۰۰ ماده‌یه مبنی بولنمشدر.

﴿ ۴۹۹ ماده ﴾

[کرك فسخ کرك اجازت] یعنی مخیر اولان طرفك اجارهیی فسخ ایتمسی ویا مجیز اولمسی [« ۳۰۲ » و « ۳۰۳ » و « ۳۰۴ » ماده‌لرده | یعنی بیوعده | بیان اولندیغی اوزره قولا] صحیح [اولدیغی کبی فعلاً دخی] صحیح [اولور.]

[بناءً علیه آجر مخیر اولدیغی صورتده] فسخ ایتدم دیمسی فسخ قولی اولدیغی کبی | ماجورده] آخره بیع ویا اعاره ویا هبه و تسلیم ویا بیعه عرض مثللو | تملکك لوازمندن اولان

بر وجهله تصرف ایتمسی فسخ فعلیدر . ومستاجر مخیر اولدیغی صورتده] مجیز اولدم ویا خیارمی اسقاط ایتدم دیمسی اجازت قولیه اولدیغی کبی مدت خیارده مثلا عقار ماجور درونننه کیروبده ساکن اولمق ویا آخره ایجار ایلمك مثللو [ماجورده مستاجرینك تصرفی کبی تصرف ایتمسی اجازت فعلیه‌در.] حتی برکیمسه مثلا اوچ کون مخیر اولمق اوزره استیجار ایلدیکی خانه‌ده مدت خیارده علی المعتاد ساکن اولوبده بوندن طولایی خانه منهدم اولسه مستاجره ضمان لازم کلمز هندیه فی الباب الخامس زیرا سکناسی ایله خیاری ساقط واجاره لازم اولمغله مذکور سکناسی بحکم الاجاره‌در. اما آجر مخیر اولدیغی حالده مدت خیارده مستاجر بلا اذن الآجر انده ساکن اولدقده اجرت لازم کلمز . وسکناسی سببیله بعض یرلری منهدم اولسه ضامن اولور من المحل المزبور. زیرا ٥٠٢ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مدت اجاره‌نك ابتداسی خیارك سقوطی وقتندن معتبر اوله‌جغندن آندن اول مستاجرك سکناسی غصب قبیلندن اولور.

﴿ ٥٠٠ ماده ﴾

[مخیر اولان کیمسه] یعنی آجر ویا مستاجر [اجاره‌یی] بر وجه بالا قولا ویا فعلاً [فسخ یاخود انفاذ ایتمزدن مدت خیار مرور ایدرسه خیاری ساقط اوله‌رق اجاره لازم اولور.] نته‌کیم بیعده دخی بویله ایدی. «٣٠٥» ماده‌یه باق .

حق مخیر اولان کیمسه مجنون یا مغمی علیه ویا سکران اولسه ویاخود اویوسه‌ده بو اثناده بیلمیه‌رك مدت خیار مرور ایتسه خیاری ساقط اولور. نته‌کیم من له الخیار اثنای مدتده وفات ایتسه خیاری باطل اولوب آندنصکره اجازت وارث ایله اجاره نافذ اولماز.

﴿ ٥٠١ ماده ﴾

[مدت خیار] یعنی خیار شرطك مبدئی [وقت عقد] اجاره [دن اعتبار اولنور.] هندیه .

مثلا بر کیمسه اوچ کون مخیر اولمق اوزره غرهٔ محرمده بر خانه استیجار ایتدکده خیارك ابتداسی غرهٔ مذکوره‌دن معتبر اولمغله اوچ کون تمامنده مدت خیار مرور ایدر.

فقط بروجه مشروح غرهٔ محرمده اوچکون مخیر اولمق اوزره بر خانه استیجار ایدوبده مدت خیارك وقت عقدك ایکنجی کوننده‌دن اعتبار ایدلمسنی عاقدین شرط ایتسه‌لر حکم نصل اولور .

﴿ ٥٠٢ ماده ﴾

[مدت اجاره‌نك] یعنی خیار ایله اولان اجاره‌ده مدتك [ابتداسی خیارك] ٤٩٨ و ٤٩٩ و ٥٠٠ ماده‌لردن بریله [سقوطی وقتندن معتبردر .] هندیه فی الباب الخامس.

بناءً علیه بر کیمسه اوچ کون مخیر اولمق اوزره بر آیلق اوله‌رق بر دکان استیجار ایتدکدن صکره اوچنجی کون فسخ ایتسه ایکی کونلك اجرت ویرمك لازم کلمز. زیرا مدت اجاره‌نك ابتداسی خیارك سقوطی وقتندن معتبردر ثم اذا فسخ المستأجر فی الیوم الثالث افتی صاحب المحیط ان لایجب اجر یومین لانه لایتمکن من استیفاء النفع لانه لو انتفع بطل خیاره عبدالحلیم.

کذلك آجر کندوسی مخیر اولمق اوزره خانه‌سنی شو قدر غروشه آخره ایجار ایتدکدن صکره مدت خیارده مستأجر اول خانه‌ده ساکن اولسه اجرت لازم کلمز بزازیه. ویضمن ما انهدم بسکناه هندیه فی الباب الخامس.

کذلك آجر شوقدر ساعت مخیر اولمق اوزره حیوانی دیکر کمسنه‌یه ایجار ایدوبده مستأجر قبل الاجازه وقبل مضی مدت الخیار بلا اذن الاجر اول حیوانه راکب اولسه‌ده بدنده سرقت اولنسه ضامن اولور. لکن بو تقدیرده اجرت لازم اولماز. ٨٦ ماده‌یه باق. زیرا بو تقدیرده موجرك حق فسخی بولندیغندن وبلا اجاره ساکن اولمش اولدیغندن مستأجر غاصب اولور. اما مخیرلك مستأجر ایچون اولوبده اولوجهله راکب اولسه‌ده‌یدنده سرقت اولنسه اجرت لازم کلوب مستأجره ضمان لازم کلمز. زیرا بو تقدیرده مستأجرك رکوبی اجازت فعلیه‌در. ٤٩٩ ماده‌یه باق.

شرحا ذکر اولندیغی وجهله بوراده ذکر اولنان خیار ایله اولان اجاره‌نك ابتداسیدر. اما خیار ایله اولمیان اجاره‌لرده ابتدای مدت ٤٨٦ و ٤٩٦ ماده‌لرده بیان اولندی.

﴿ ماده ٥٠٣ ﴾

[شوقدر ذراع یادونم اولنق اوزره] یعنی مقدار ذراع ویا دونمی تسمیه ایله برابر حدود اربعه‌سی دخی بیان وهر ذراع یا دونمك اجرتی ذکر وتفصیلدن سکوت ایدیله‌رك [استیجار اولنان یر] لدی التسلیم تام چیقدیغی تقدیرده اجاره صحیح ولازم اولدیغی کبی مثلا بر یا ایکی ویاخود اون ذراع یا دونم [زیاده یاخود ناقص چیقسه اجاره صحیح] ومحدود اوزرینه واقع [اولور.] ولوکه مأجور وقف اولسون. [و] هر حالده یالکز [اجر مسمی لازم کلور.] نته‌کیم بعده دخی حکم بر منوال محرر ایدی تنقیح ٢٢١ ماده شرحنه باق. یعنی ذراع ویا دونم زیاده اولمغله زیاده مقداری اجرتك تزییدی لازم کلمیه‌جکی کبی نقصان چیقسه اجرتك تنقیصی لازم کلمز.

[فقط] مقدار ذراع ویا دونمك عقد اجارده تسمیه قلنان مقداردن [نقصان] ظهوری [صورتنده مستأجر مخیر اولوب دیلرسه اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور.] هندیه فی الباب الخامس. ودیلرسه مجیز اولور. یوقسه نقصانه مقابل بدل ایجاردن حصه تنزیل ایتمکه صلاحیتی یوقدر. نته‌کیم بعده دخی بویله ایدی. ٢٢٤ و ٢٢٦ ماده‌لره باق.

اما زیاده صورتنده موجر مخیر دکلدر. زیرا زیادهٔ مذکوره وصف اولدیغندن بدلدن بر شی مقابل اولماز.

رجل استأجر ثورا من رجل علی ان یطحن علیه کل یوم عشرین قفیزاً فوجده المستأجر لایطحن الاعشرة اقفزة کان المستأجر بالخیار ان شاء رضی به کذلك وان شاء ردفان رضی به لزمه اجر کل یوم بتمامه وان رد کان علیه اجر الیوم الذی استعمله بتمامه ولا یحط عنه شیٔ بسبب النقصان عن العمل لان الاجارة وقعت علی الوقت ولهذا یستحق الاجر وان لم یطحن علیه شیٔ هندیه فی الباب الخامس.

بو ماده‌ده‌کی مخیرلك خیار عیب اولمغله خیار شرط بیانی ایچون موضوع اولان فصلده ذکری مناسب دکلدر انقروی.

بیعده بونك نظیری بولنان ٢٢٤ و٢٢٦ ماده‌لر مبیعك کیفیت بیعنه متعلق مواد عنوانی تحتنده ذکر ایدلمشیدی.

شرحاً هر ذراع ودونمك اجرتی ذکر وتفصیلدن سکوت ایدیله‌رك دینلدی. زیرا موجر هر ذراع ودونمك اجرتی بیان وتفصیل ایتدکده مستأجر زیاده ونقصان صورتلرنده مخیراولور. دیلر ایسه اول حساب اوزره اجرتایله قبول ایدر. ودیلرایسه ترك ایدر هندیه فی الباب الخامس.

نته‌کیم ٢٢٦ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره بیعده‌دخی حکم بروجه مذکور ایدی. چونکه مثلا ذراع وصف اولوب ثمندن

بر شی مقابل اولماز ایسه‌ده بو تقدیرده ذکر بدل ایله افراد اولنمسیله وصف مذکور اصل اولمشدر .

شرحاً بیان اولنان شو مسئله مادهٔ آتیه‌ده بیان اولنان مسئله‌دن بشقه‌در ، چونکه شو مسئله‌ده یکونك مقداری بیان اولنمدیغی حالده مادهٔ آتیه‌ده یکونك مقداری بیان اولنیور .

﴿ ٥٠٤ ماده ﴾

[هر دونمی] ویا ذراعی [شوقدر غروشه اولمق اوزره بر یر استیجار اولنسه اجرتی دونم] ویا ذراع [حسابیله] هردونم ویا ذراع ایچون تسمیه قلنسان بدل [ویرلمك لازم كلور .] هندیه .

مثلا هر دونمی اون غروشه استیجار اولنان بر یر یکرمی دونم چیقسه ایکیوز غروش ویرلمك لازم كلور خیریه .

اشبو ماده‌نك دخی خیار شرطه هیچ مناسبتی اولمیوب یالکز مادهٔ آنفه‌نك دیکر صورتنی بیان ایچون مسوق اولمغله بونك دخی خیار شرطه دائر مواد میاننده اتیانی مناسب دکلدر

﴿ ٥٠٥ ماده ﴾

[بر ایش فلان وقته قدر ایفا اولنمق اوزره اجرتی تعیین اولنه‌رق عقد اجاره جائز] وعقد عمل اوزرینه واقع [وشرط معتبر] وایش بروجه مشروط ایفا اولنور ایسه اجر مسمی واولنمز ایسه اجر مثل لازم [اولور .] طوری .

بو وجهـله اولان عقـدده وقت وعمل بینی جمع ایدلمش وایکیسیده معقود علیه اولمغـه محتمل وذکر وقت ایله تعجیل قصد اولندیغنه دائر قرینه معدوم بولنمش اولمغله جهالت معقود علیهدن طولایی اجاره فاسد اولمیدر. فان ذکر العمل یوجب عدم وجوب الاجرة ما لم یعمل وذکر الوقت یوجب وجوبها عند تسلیم النفس فی المـدة عینی. چونکه معقود علـیه عمل اولمق مستأجره نافعدر. شو سببدنکه اجرتك اعطـاسی آنجق تمـام عملدنصکره لازم کلور. ومعقود علیه وقت اولمق اجیره نافعدر. شو سببدنکه مرور مدت ایله اجرته مستحق اولور. کرك عمل ایتمش اولسون کرك ایتمسون. برینك دیکری اوزرینه رجحانی اولمدیغی جهتله نزاعـه مؤدی اولور . لکن بوکا جواباً دینیلورکه عقد عمل اوزرینـه واقع اولوب وقتك ذکری استعجال ایچون اولمش وبو وجهله عند تعـذر الجمع عقـد تصحیح ایدلمش وبناءً علیـه جهالت دخی رفع اولنمش اولور. انظر الزیلعی فی شرح قول الکنز اولینجز له کذا الیوم بدرهم لم یجز.

[مثلا بر کیمسه کسوبده کوملك دیکمك وبوکون یتشدیرمك] یعنی بو کون عملدن فارغ اولمق [اوزره درزی یه بز ویرسـه یاخود شو قـدر کونده مکه]ء مکرمه [یه] ادخال ایتمك یعنی [یتشدیرمك اوزره بر آدمدن دوه استکرا ایتسـه اجاره جائز اولور.]

وصورت اولیده مدت ایله عمل بینی وصورت ثانیه‌ده مدت ومسافه وعمل بینی جمع ایدلمشدر.

[و] اجیر اولان درزی ویاخود [آجر] اولان دوه‌جی مذکور [شرطی ایفا ایدر] یعنی درزی اوکون دیکوب یتشدیرر ودوه‌جی اواقدر کونده مکهٔ مکرمه‌یه یتشدیرر [ایسه اجر مسمی آلور.] واجیر او کون نصف نهارده ایشدن فارغ اولسه یعنی مثلا کوملکی اول کون اوکله‌یه قدر دیکسه ینه اجر مسمی آلور، زیرا بالاده ذکر اولندیغی اوزره عقد عمل اوزرینه وارد اولمشدر.

[و] اجیر یاخود آجر شرطی [ایفا ایتمز ایسه اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل آلور.] ٤٦٢ ماده‌یه باق هندیه.

کرك بو ماده‌ده وکرك مادهٔ آتیه‌ده «حکمی ٤٩٨ ماده‌دن عبارت اولان» خیار شرط یوقدر. بلکه بونلر شرطله اجاره اولمغله بیعده اولدیغی کبی بو نوع اجاره ایچون فصل مستقل یاپیلمق مناسب ایدی.

ولو ان الخیاط لم یخط الثیاب فی ذلك الیوم وطالبه المستأجر مرارا تماهل ولم یعمل حتی سرق الثیاب ضمن قیمتها قاله شمس الائمة رد محتار استفتیت ائمة بخاری عن قصار شرط علیه ان یفرغ الیوم من العمل فلم یفرغ وتلف الثوب فی الغدا جابوا یضمن وان اختلفا فینبغی ان یصدق القصار بیمینه لانه ینکر

الشرط والضمان والاخر يد عيه جامع القصولين.

بومادهده اصلا ترديد اولمديغى ومادۀ آتيهده ترديد بولنديغى جهتله بو مادهنك مادۀ آتيهدن فرقى ظاهردر.

﴿ ٥٠٦ ماده ﴾

«١» [عملده] «٢» [وعاملده] «٣» [وحمل] ده «٤» [ومسافهده] «٥» [ومكانده] «٦» [وزمانده ايكى يا] نهايت [اوچ صورت اوزرينه اجرتك ترديدى] وهر صورت ايچون آيرو اجرت تسميهسى [صحيح اولور.]

بونك جميعنده معتبر اولان بيع وجامع يعنى مناسبت ايسه دفع حاجتدر. چونكه اجاره بيع منافعدن عبارت اولمغله بيع عينه قياس اولنور زيلعى ومجمع الانهر.

عملده ترديد بالاتفاق جائزدر. لانه خيره بين عقدين صحيحين مختلفين والاجر قد يجب بالعمل وعندالعمل يرتفع الجهل مجمع الانهر. عاملده ترديد دخى امام اعظم رحمه الله تعالى يه كوره جائزدر . لانه خيره بين عقدين صحيحين مختلفين والجهالة فى العمل ترتفع عند المباشرة خلافالهما اى قالا لايجوز لان المعقودعليه واحدوالاجران مختلفان ولايدرى ايهمايجب فلايجوز مجمع الانهر .

[و] صور مرددهدن [هر قنغى صورت فعله چيقار ايسه اكا كوره] يعنى فعله چيقان ايچون مشروط اولان [اجرت اعطاسى لازم كلور .]

بو ماده‌ده ایکی یا اوچ صورتله دنیلوبده زیاده‌سی ذکر اولنمامسی اوچ صورتدن زیاده مثلا درت یا بش صورت اوزرینه اجرتك تردیدی جائز اولمدیغنه مبنیدر . نته‌کیم ٣١٦ ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره بیعده دخی حکم بویله ایدی رد محتار . غیرانه یشترط خیار التعیین فی البیع دون الاجاره لان الاجاره انما تجب بالعمل واذا وجدیصیر المعقود علیه معلوما بخلاف البیع فان الثمن یجب بنفس العقد والمبیع مجهول مجمع الانهر . واستشکل صاحب التسهیل هذا الفرق حیث قال الجهالة التی فی طرف الاجرة ترتفع کما ذکر واما الجهالة التی فی طرف العین المستأجرة فی نحو قوله آجرتك هذه الدار بخمسة او هذه الدار بعشرة فهی ثابتة وهی تفضی الی النزاع فی تسلیم العین وتسلمه اذا المستأجر ترید هذا والموجر یدفع الآخر فتحقق النزاع فیبقی ان لایصح بدون اشتراط خیار التعیین انتهی نتائج الافکار.

« ١ » [مثلا] البسه [اکنه اردی دیکمك اوزره شو قدر] یعنی مثلا یوز اللی [واویولغامه دیکمك اوزره بو قدر] یعنی مثلا یوز [غروشه پازارلق اولندقده] مذکور ایکی صورتدن هر [قنغی صورتده دیکیلور ایسه اکا کوره مقاوله اولنان اجرتك اعطاسی] یعنی اکنه اردی دیکلدکده یوز اللی واویولغامه دیکلدکده یوز غروشك ویرلمسی [لازم کلور .]

بو مثال متن مجله‌نك بر رقیله اشارت اولنسانه یعنی عملده تردیده مثالدر .

کذلك مستأجر بو البسه‌یی سن دیکر سك یوز غروش وقلفه که دیکدیرسك اللی غروش دیو پازارلق اولندقده حکم منوال مشروح اوزره‌در .

وکذلك شو نوع بویامق اوزره یوز غروشه وبو نوع بویامق اوزره سکسان غروشه ودیکر فلان نوع بویامق اوزره اللی غروشه پازارلق اولنسه حکم منوال محرر اوزره‌در هندیه ومجمع الانهر ودرمنتقی .

« ٢ » [یاخود بر دکانده عطارلق ایتمك اوزره شو قدر] یعنی مثلا شهریه یوز [وتیمورجیلك ایشلمك اوزره بوقدر] یعنی مثلا یوز اللی [غروشه مقاوله اولندقده مستأجر] مذکور دکانده مار الذکر ایکی عملدن هر [قنغی عملی اجرا ایدر ایسه اکا کوره اجرت معینه‌سنی اعطا ایدر] یعنی عطارلق ایدر ایسه یوز وتیمورجیلك ایدر ایسه یوز اللی غروش ویرمسی لازم کلور .

بو مثال وکذا مثال آتی امام اعظم رحمه الله تعالینك مذهبنه مبنی اولوب اما امامینه کوره جائز دکلدر طوری .

اشبو مثال متن مجله‌نك ایکی عددیله اشارت اولنانه مثالدر .

کذلك بر ترلایی فلان شی زرع ایدر ایسه شو قدر وفلان شی زرع ایدر ایسه بو قدر غروشه استیجار ایتدکده حکم

منوال مشروح اوزره‌در هندیه و بزازیه .

«٣» [وکذا بر دابه بغدای یوکلتمك اوزره شو قدر] مثلا قرق [وتیمور یوکلتمك اوزره بو قدر] مثلا التمش [غروشه استکرا اولندقده] بغدای وتیموردن هر [قنغیسنی یوکلدر ایسه اکا کوره معین اولان اجرتی ویرر .] یعنی بغدای یوکلدر ایسه قرق وتیمور یوکلدر ایسه التمش غروش ویرر .

اشبو مثال متن مجله‌ده ٣ عددیله اشارت اولنان یعنی جمله‌ده تردیده مثالدر .

فقط بو وجهله استیجار ایدیلان مثلا دکان ویا دابه‌یی مستأجر قبض ایدوبده اصلا ساکن اولمسه یعنی نه عطارلق ونه‌ده تیمورجیلك ایتمسه ویا دابه اوزرینه اصلا یوك یوکلتمسه یعنی نه بغدای ونه‌ده تیمور یوکلتسه بوصورتده مشایخ اختلاف ایلمشلر در . بعضیلری اقل الاجرین یعنی ادنی العملنه مقابل اولان اجرت لازم کلور . زیرا زائد مشکوك اولدیغندن شك ایله لازم کلمز دیمشلردر . وهوالصحیح لانه لایکون اکثر ضررا من الانتفاع باقلهما ضررا زیلعی قال فی اشارات الاسرار فان لم یسکن قال بعضهم یستحق الاقل لانه ثابت بیقین لان الزیادة انما تستحق باستیفاء منفعة زائدة ولم یوجد ذلك فوجب بالتخلية اقل الامرین شلبی وبعضیلر دخی مادام مأجور تسلیم ایدلمشدر منفعتك بریسی دیکرندن اولی اولمامغله ایکیسنك نصف اجرتی لازم کلور . یعنی عطارلق ایله تیمورجیلکدن هر برینك اجرتنك

نصفی وکذا بغدای یوکلتمك ایله تیمور یوکلتمك اجرتنك نصفی
لازم کلور دیمشلردر طوری .

کذلك مکان معلومه قدر استیجار اولنان بر دابه‌یه شو
یوکی یوکلدر ایسه یوز غروش وبینر ایسه اللی غروش دیو
پازارلق اولنسه حکم منوال مشروح اوزره‌در هندیه فی الباب
السادس وبزازیه.

« ٤ » [یاخود مکاری شو حیوانی چورلی‌یه‌دك یوز
وادرنه‌یه‌دك ایکی یوز وفلبه‌یه‌دك اوچ یوز غروشه ایجار ایتدم
دیدکده مستأجر] دخی قبول ایتدکدن صکره محال مذکوردن
[نره‌یه] یعنی چورلی وادرنه وفلبه‌دن قنغیسنه [کیدر ایسه
اوراسنك اجرتی] یعنی اوراسیچون تسمیه قلنان اجرتی
[اعطا ایلر .] ملتقی .

اشبو مثال متن مجله‌ده ٤ رقمیله اشارت اولنان یعنی مسافه‌ده
تردیده مثال اولوب بو مثالده اوچ صورتله تردید واردر . بو
مثال دخی امام اعظم رحمه الله تعلینك مذهبنه مبنی اولوب
امامینه کوره جائز دکلدر . فقط مستأجر حیوانی قبض ایدوب
هیچ بریره کتمسه نقدر اجرت لازم کلور .

« ٥ » [وکذلك آجر شو خانه‌یی یوز وبو خانه‌یی ایکیوز
وبو دیکر خانه‌یی اوچیوز غروشه ایجار ایتدم دیوب مستأجر
دخی قبول ایتدکدن صکره هر قنغیسنده ساکن اولور ایسه
آنك ایچون معین اولان اجرتی ویرمسی لازم کلور.] درمنتقی.

اشبو مثـال بش رقميله اشارت اولنـديغى اوزره مكانده ترديده مثالدر . فقط مستأجر مذكور ايكى خانه‌يى دخى قبض ايدوب هيچ برينده ساكن اولمسه نه قدر اجرت لازم كلور.

وكذلك درزى شو روبايى ديكر ايسـه يوز وبو روبايى ديكر ايسه اللى غروش ديو پازارلق اولندقده درزى قنغيسنى ديكر ايسه اكا كوره اجرت لازم كلور هنديه فى الباب السادس.

« ٦ » [كذلك بركيمسه برجبه‌يى درزى‌يه بوكون ديكرسه اللى] غروش [ويارين ديكرسه اوتوز غروش ويرمك اوزره پازارلق ايتسـه جائز وشرطلر معتبر اولور] ده بو كون ديكر ايسه اللى غروش ويارين ديكر ايسه اوتوز غروش آلور زيلعى

اما يوم ثالثده ويا دها صكره ديكر ايسـه اوتوز غروش يعنى اجر مسـمايى تجاوز ايتمامك اوزره اجر مثل لازم كلور يعنى اجر مثل اوتوز غروش ويا اوتوز غروشدن نقصان ايسه اولقدر ويريلور . زياده ايسـه يالكز اوتوز غروش ويريلوب زياده‌سنه اعتبار اولنماز. يارينه تأخيرى صورتنده اوتوزغروشدن زياده‌يه راضى اولمينجه آندن دها زياده تأخيرنده دخى اوتوز غروشـدن زياده‌يه راضى اولميـه‌جغى بطريق الاولويتـدر عبدالحليم وهنديه ودرمنتقى. بومثال امامين مذهبنه مبنى اولوب امام اعظم بوصورتده اجاره فاسد اولديغنه قائل اولمشدر.

وكذلك بركيمسه فلان قصبه‌يه ايكى كونده يتشديرر ايسـه ايكيوز غروش والا يوز غروش ويرمك اوزره مكارى ايله

بازارلق ایتدکده جائز وشرطلر معتبردر هندیه فی ٢٦ بابا .

بو مثال التی رقمیله اشارت اولندیغی اوزره زمانده تردیده مثالدر .

اشبو ماده‌ایله مثاللری لف ونشر مرتب صورتنده اولدیغی تقریر مشروحدن ظاهر اولدی .

انواع زراعتده تردید اولندقده دخی حکم بویله‌در . شویله که ترلا صاحبی مزارعه، بغیر کراب زراعت ایدر ایسه‌ك سنك ایچون محصولك ربعی وکراب ایله زراعت ایدر ایسه‌ك سنك ایچون محصولك ثلثی وایکی کراب ایله زراعت ایدر ایسه‌ك سنك ایچون محصولك نصفی واردر دیدکده قنغی درلو زراعت ایدر ایسه اکا کوره حصه آلور کفایه عن الثمر تاشی . بیعده بونك نظیری ٣١٦ ماده ومواد تالیه‌سنده بیان اولنان خیار تعیینده‌در .

یوکك نقلنده دخی تردید جائزدر . شویله‌که برکیمسه فلان یره شو یوکی نقل ایدر ایسه یوز وبو یوکی نقل ایدر ایسه اللی غروش اولمق اوزره حمال ایله بازارلق ایتدکده جائز اولور . واولا قنغیسنی نقل ایدرسه آنك اجرتی لازم کلور . واندن صکره دیکرینی نقل ایدرسه تبرع اولوب اجرت اله‌میه‌جغی کبی یوك ضایع اولور ایسه ضامن اولور . وایکیسنی برلکده نقل ایتدکده ایکیسنکده نصف اجرتی آلور . وبو صورتده یوکلر ضایع اولدقده امام اعظم رحمه الله تعالی‌یه کوره ایکیسنك نصفنی

ضامن اولور. وامامين رحمهما الله تعالى يه كوره يوكارك ايكسنيده ضامن اولور هنديه فى الباب السادس .

متن مجله‌ده‌كى ترديد اجرت قيدى احترازى دكلدر . زيرا ترديد اجرت ايله نفى اجرت بيننده فرق يوقدر . يعنى نفى واثبات طريقيله دخى اجرتك ترديدى صحيح اولور. مثلا بوكون ديكرسه اون غروش اجرت ويارين ديكرسه هيچ اجرت اولمامق اوزره ديو درزيله بازارلق اولندقده درزى بوكون ديكرسه اون غروش اجرت آلور. ويارين ديكرسه اجر مسمايى تجاوز ايتمامك اوزره اجر مثل آلور رد محتار وهنديه . لان اسقاط الاجر فى اليوم الثانى لاينفى وجوبه فى اليوم الاول ونفى التسمية فى اليوم الاول لاينفى اصل العقد فكان فى اليوم الثانى عقد لاتسمية فيه فيجب اجر المثل طورى.

﴿ فصل ثانى ﴾

(يعنى باب خامسك ايكنجى فصلى)

[خيار رؤيت]ه دائر مسائل [حقنده] اولوب التى ماده‌يى حاوى [در.]

امام شافعى رحمه الله تعالى مأجور كورلمدن استيجار جائز دكلدر . چونكه جهالت واردر ديمشدر . ائمهٔ حنفيه رحمهم الله

دیرلرکه جهالت، جواز اجاره‌یی آنجق نزاعه مفضی اولدیغی تقدیرده منع ایدر. حالبوکه مستأجر بکنمدیکی حالده خیار رؤیت ایله حق فسخی بولندیغندن بونده کی جهالت جوازی منع ایله‌مز طوری.

❋ ماده ۵۰۷ ❋

[مستأجر] کورمدن برمالی استیجار ایتسه کورنجه آنك وآتیده متناً وشرحاً بیان اولنه‌جغی وجهله بعضاً دخی اجیر [ایچون خیار رؤیت واردر .] یعنی کوردکده مخیردر . بعده مشتری ایچون اولدیغی کبی. «۳۲۰» ماده‌یه باق. چونکه اجاره دخی شراء منافع قبیلندن اولمغله من اشتری مالم یره فله الخیار اذا رآه حدیث شریفنك ظاهری اجاره‌یه دخی متناول اولور. طوری وزیلعی. ۵۱۰ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی بوماده‌نك فرعیدر.

مثلا برکیمسه کورمدن استیجار ایلدیکی خانه‌یی کوردکده مخیر اولوب دیلرسه قبول ودیلرسه فسخ ایلر فتاوای ابن نجیم. لان العقد لایتم الا بالتراضی ولارضی بدون العلم زیلعی.

نته‌کیم برکیمسه کورمدین برقاچ قطعه اراضی‌یی صفقهٔ واحده ایله استیجار ایتدکدنصکره بعضیسنی کورسه جمله‌سنده اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور . یوقسه بعضیسنده فسخ و بعضیسنده ابقا ایده‌مز رد محتار .

اما موجر ایچون خیار رؤیت یوقدر . نته‌کیم بایع ایچون

اولدیغی کبی «٣٢٢» مادەیه باق رد محتار وتنقیح. بناءً علیه بو ماده مستاجره تخصیص ایدلدی. ایشته خیار شرط هم موجر وهمده مستاجر ایچون ثابت ایکن خیار رؤیت یالکز مستاجر ایچون ثابت اولیور رد محتار.

بو ماده ایله آنی ٥٠٩ مادەنك مؤدالری بر اولدیغی کبی کتاب بیوعده دخی بو ایکی مادەنك نظیری ٣٢٠ مادەده جمع ایدلمش اولمغله اخصر وسباقه یعنی کتاب بیوعه انسب اولان بوماده ایله ٥٠٩ مادەیی برلشدیرمك ایدی.

﴿ ٥٠٧ ماده ﴾

[مأجورك رؤیتی منافعك رؤیتی کبیدر.] یعنی منافع حقیقتة معدوم و شیئاً فشیئاً حادث اولمغله رؤیتك اکا تعلقی قابل اولمیوب بلکه مستأجر مأجوری کورنجه منافعی کورمش حکمنده اولور. بناءً علیه بر کیمسه مثلا بر خانەیی کوردکدن صکره استیجار ایتسه خیار رؤیتی یوقدر هندیه فی الباب الخامس. ٥١٠ مادەنك فقرهٔ اولیسی بو مادەنك فرعیدر.

﴿ ٥٠٩ ماده ﴾

[مستأجر کورمدن بر عقاری] ویا باشقه بر مالی ویاخود بر اجیری [استیجار ایتسه کورنکده مخیر اولور.] ٥٠٧ مادەیه باق. دیلرسه فسخ ایدر. ودیلرسه قولاً ویا فعلاً قبول ایدر.

یعنی اجاره‌یی مجیز اولور. وفسخ ایتدیکی تقدیرده بوفسخ حکم حاکم ویا رضای آجره محتاج دکلدر. کذلك مستأجر کورمدن متعدد عقاری استیجار ایتسه بعضیسنی کوردکده جمله‌سنی فسخ ایده‌بیلور ردّ محتار ۳۳۸ مادده‌یه باق.

مستأجرك مأجورده تصرف مالك ایله تصرف ایتمسی خیار رؤیتی اسقاط ایدر. «۳۳۵» مادده‌یه باق هندیه فی الباب الخامس.

و مستأجر، بو وجهله فسخ اجاره ایتدکده بدل اجاره اولمق اوزره اولجه آجره ویردیکی شیء موجود ایسه عیناً ومستهلك ایسه بدلاً استرداد ایدر. حتی برکیمسه کندی خانه‌سنده سکنی مقابلنده دیکر کمسنه‌نك بارکیرینی بر سنه مدتله استیجار ایله مذکور بارکیری التی ماه استعمال ایتدکدن صکره او کمسنه خانه‌یی کوردکده بکنمامکله اجاره‌یی فسخ ایتسه بارکیرینك اجر مثلنی آلور من المحل المزبور.

❊ ۵۱۰ مادده ❊

[برکیمسه مقدما] یعنی قبل الاستیجار [کورمش اولدیغی بر خانه‌یی] حین استیجارده کورمدن [استیجار ایتسه آنك ایچون خیار رؤیت یوقدر.] شو حالده موجر، قبل الاجاره کوردیکك جهتله خیار رؤیتك یوقدر و مستأجر کورمدم خیارم واردر دیسه سوز مستأجرکدر. زیرا رؤیتی انکار ایدیور.

[مکرکه] «قدما کوردکدن صکره [سکنایه مضر اوله جق بر محلی منهدم اوله رق هیئت اولاسی تغیر ایتمش ایسه او حالده] تغیر سببیله [مخیر اولور.] هندیه فی لباب الخامس. یعنی خیار رؤیتی واردر. «۳۳۲ و ۵۰۷» ماده لره باق.

شو حالده مستأجر تغیر ایتدی خیارم واردر دیو وموجر تغیر ایتمدی دیو اختلاف ایتدکارنده مدت قریب ایسه سوز موجرك وبعید ایسه سوز مستأجرکدر. چونکه مدت قریبه ده عدم تغیر وبعیدده ده تغیر ظاهردر. «۳۳۲» ماده شرحنه باق.

بو ایکی ماده ایله مستأجرك خیار رؤیتی بیان اولندیغی کبی مادهٔ آتیه ایله دخی اجیرك خیار رؤیتی بیان اولنیور.

﴿ ۵۱۱ ماده ﴾

[هر عملکه محلك اختلافیله ذاتا مختلف اوله آنده] یعنی اجیر اول محلی کوردکده [اجیرك خیار رؤیتی واردر.] اجیر ایچون خیار رؤیت ثابت اولوب اولمامق ایچون بو ماده ایله مادهٔ آتیه برر اصلدر هندیه فی الباب الخامس.

[مثلا بر جبه دیکمك اوزره درزی ایله بازارلق اولندیغی صورتده درزی دیکه جکی چوقه یاشالیبی کوردکده مخیر اولور] دیلرسه اجارهیی قبول ایده رك دیکر ودیلرسه فسخ ایدر. کذلك البسه یایقامق اوزره جامه شوی استیجار اولندقده جامه شوی البسه یی کوردکده مخیر اولور من المحل المزبور.

﴿ ٥١٢ ماده ﴾

[هر عمل كه محلك اختلافيله] صعوبت و سهولتجه [مختلف اولميه آنده] يعنى اجير اول محلى كوردكده [خيار رؤيت يوقدر.]

[مثلا شو قدر قيه يوغك چكردكنى آيقلامق اوزره] اجير ايله [شو قدر غروشه مقاوله اولندقده اجير] حين مقاولهده ويا قبل المقاوله [يوغى كورمسه] بعده كوردكده [كندوسى ايچون خيار رؤيت يوقدر.]

كذلك بر يغين معين بغدايى كيل ايتمك يعنى اولچمك اوزره شو قدر غروشه مقاوله اولندقده اجير بغدايى كورمسه كوردكده كندوسيچون خيار رؤيت يوقدر رد مختار.

كذلك بر كيمسه فلان محلنده حجامت ايتمك اوزره جراحى استيجار ايتدكده جراح اول محلى آچوب كورمكله خيار رؤيتى يوقدر. لان العمل ههنا لا يختلف هنديه فى الباب الخامس.

فصل ثالث

يعنى باب خامسك اوچنجى فصلى

[خيار عيب] ه دائر مسائل [حقنده] اولوب طقوز مادهيى حاوى [در.]

﴿ ٥١٣ ماده ﴾

[بيعده اولديغى كبى] و ٣٣٧ ماده‌ده بيان اولنديغى اوزره [اجاره‌ده دخى خيار عيب واردر .] لان العقد يقتضى سلامة البدل عن العيب فاذالم يسلم فات رضاه فيفسخ كما فى البيع والمعقود عليه فى هذا الباب المنافع وهى تحدث ساعة فساعة فما وجد من العيب يكون حادثاً قبل القبض فى حق مابقى من المنافع فوجب الخيار زيلعى فى الاجارة .

مذكور عيب كرك بعدالعقد حاصل اولمش اولسون وكرك قبل العقد حاصل اولوب مستأجر حين استيجارنده كورمامش اولسون .

كذلك عيب، كرك مستاجر مأجورى قبض ايتمدين حاصل اولسون وكرك قبض ايلدكدن صكره حاصل اولسون . نته‌كم مواد آتيه‌دن آشكار اولور . زيرا اجاره منافع وجود بولدقجه شيأ فشيأ منعقد اولديغنـدن مأجورك قبضنـدن صكره حاصل اولان عيب استيفا اولنميان منافعك قبضندن اول حاصل اولمش و ٣٤٠ ماده‌سى حكمنجه بعدالبيع قبـل‌القبض بايع يدنده ايكن مبيعده حادث اولان عيب موجب رد اولديغى كبى بوده مستلزم فسخ بولنمش اولور ردمحتار وهنديه. وبهذا نيدفع شبهة من قال ان عقد الاجارة لازم كالبيع ثم ان العيب اذا حدث فى المبيع بعد ما قبضه المشترى ليس للمشـترى ان يرده فكان نيبغى ان

لا يرد بسبب العيب الحادث بعد القبض فى الاجارة ايضا فقال ان العيب الحادث فى الاجاره بمنزلة العيب الحادث فى البيع قبل القبض لان المعقود عليه المنافع و انها توجد شيأ فشيأ فما وجد من العيب يكون حادثا قبل القبض فيوجب الخيار كما اذا حدث العيب فى البيع قبل القبض كفايه .

نقط مستأجر مأجورده حادث اولان بر عيبى كوروبده استيجار ايتسه عيبه رضا ديمك اولمغله ارتق خيارى ساقط اولور. نته كيم بيعده اولديغى كبى. «٣٤١» ماده يه باق رد محتار.

خيار رؤيتده اولديغى كبى اجارهده دخى خيار عيب ايله فسخ اجاره لازم كلدكده خانهنك كلياً انهدامى كبى احوالده مستأجرك غيابنده دخى فسخ ايدهبيلور بونده حكم حاكمه ويا رضاء آجره محتاج دكلدر. مستأجر مأجورى كرك قبض ايتمش اولسون وكرك اولمسون. اما خانهنك بر ديوارى منهدم اولمق كبى احوالده موجرك غيابنده فسخ ايدهمز رد محتار و بزازيه وقهستانى وهدايه لان فسخ العقد لايجوز الا بحضور العاقدين او من يقوم مقامهما شلبى .

❋ ماده ٥١٤ ❋

[اجارهده خيارى موجب اولان عيب منافع مقصودهنك بالكليه] يعنى مأجوراولان عين ويا حيوان ويا متاع وياعقاردن انتفاع قابل اوليهجق درجه منافع [فوت ياخود] منافع مذكور

بتون بتون فوت اولمیوب فقط [مختل اولمسنه سبب اولان شیدر.] بونده منافع مقصوده دنیلدی . زیرا منفعت مقصوده فوت اولوب منفعت غیر مقصوده قالسه اجرت لازم کلز. مثلا بر کیمسه برای سکنی استیجار ایلدیکی خانه محترق اولەرق عرصهٔ صرفه قالوب مذکور عرصه اوزرینه چادر وکز یاخود صور سائره ایله اخذ واعطا ایتمك ممکن اولسه بیله بو وجهله اولنه بیلان انتفاع نظر اعتباره آلنه‌ماز. وبرده منفعتدن مقصود، عقد اجاره اوزرینه وارد اولان منفعتدر. اما عقد اجاره او- زرینه وارد اولمیان منفعتك اختلالی خیاری موجب دکلدر .
واذا عرفت ذلك ظهرلك صحة الاجارات الواقعة فی زماننا من انه یستأجر الارض مقیلا ومراحا قاصدا بذلك الزام الاجرة بالتمکن منها مطلقا سواء شملها الماء وامکن زراعتها اولا ولاشك فی زراعته لانه لم یستأجرها للزراعة بخصوصها حتی یکون عدم ریها عیبا تنفسخ به طوری. یعنی اجاره‌ده خیاری موجب اولان عیب ایکی قسمدر .

قسم اول ، عین مأجوردن مقصود اولان منفعتك کلیاً وبتون بتون فوت اولمسیدر .

قسم ثانی، منفعت مقصوده کلیاً فوت اولمیوب فقط منفعت مذکوره‌یه خلل طاری اولمسیدر. اشبو ایکی قسم عیبك احکامی ٥۱۸ ماده‌نك فقرهٔ اولی و ثانیه‌سیله فقرهٔ ثالثه و رابعه‌سنده بیان اولنوب بوماده ایله خیاری موجب اولان عیب ایله خیاری

موجب اولمیان تمییز وتفریق اولنیور رد محتار «۳۳۸» ماده کبی .

[مثلا] ایجار اولنمش اولان «۱» [خانه بتون بتون منهدم اولمق ودکرمنك صویی] بتون بتون [کسلمك] یا اجیر خاص اصلا خدمت ایده میه جك مرتبه خسته لنمك [ایله منفعت مقصوده] بالکلیه [فوت اولدیغندن] «۲» [وخانه نك جانبی چوکمك یاخود سکنایه مضر بر محلی منهدم] ویا بنایه وهن کتوره جك دیکر شی عارض [اولمق] کرك کندولکندن منهدم اولسون وکرك آجر مستأجرك اذنیله یا بلا اذن هدم ایتسون [وکرا بار- کیرینك صرتی یاره لنمق] وکرا بارکیری و اجیر خاص عافیتده ایکن کوردیکی ایشك نصفندن اقل عمل ایده بیله جك مرتبه خسته لنمق [منافع مقصوده یی اخلال ایلدیکندن بونلر] یعنی بوایکی صورت دخی [اجاره ده خیاری موجب] ومعقود علیهده کائن [اولان عیوبدندر.] هندیه فی الباب التاسع عشر وفی الباب الخامس وانقروی ورد محتار . دکرمنك صوینك کسلمسیله منفعت مقصوده نك فوتنك فسخ اجاره یی موجب عیوبدن اولمسی مطاقدر . یعنی آجر دکرمنك صویی کسلدکده فسخ اجاره ده مستأجرك مخیرلکی اولمامق شرطیله ایجار ایتسه بیله بوشرطك حکمی یوقدر . «۷۲» ماده یه متناً و شرحاً باقی هندیه فی الباب الثالث والعشرون .

وصورت اولی یعنی بر رقمیله اشارت قلنان عیبك ، قسم اولندن وصورت ثانیه یعنی ایکی رقمیله اشارت ایدیلان، عیبك

قسم ثانيسندندر. بو ايكی صورت دخی عيوبدن عد اولندی . زيرا منفعتك هر جزئی معقود عليه كبی اولديغندن آنده يعنی جزء منفعتده عيبك حدوثی خياری ايجاب ايدر .

[اما خانه‌نك ايچروسنه ياغمور وصغوق كيرميه‌جك صورتده صواسی دوكلك] وياخود سكناده اصلا منفعتی اولميوب زينت وسوس ايچون اولان بر ديوار منهدم اولمق [و بارگيرك يله‌سی ياخود قويروغی كسلمك] وياخود اجير خاصك بر كوزی كور اولمق ويا صاچی دوكلمك [كبی] مقصود اولان [منافعی] افاته ويا [اخلال ايتميان قصورلر اجاره‌ده خيـاری موجب اولماز.] زيرا بو نوع قصورلر عينـده حاصل اولوب يوقسه اجاره‌ده معقود عليه اولان منفعتده حاصل اولمديغنـه و معقود عليهك غيرسنده اولان قصور خياری ايجاب ايتميه‌جكنـه بناءً بو نوع قصورلر ايله اجاره فسخ اولنه‌من رد محتار . كالعبد المستأجر للخدمت اذا ذهبت احدی عينيه وذلك لايضر بالخدمة اوسقط شعره شلبی .

خلاصه؛ مأجورده حادث اولان عيب ايكی نوعدر . نوع اول، منفعته تأثير ايدن يعنی آز وچوق منفعتك اخلالنـه بادی اولان عيبدر. بوعيب خياری ايجار ايدر رد محتار.

بوجهتله مثلا آجر عرصهٔ مأجوردن بر آغاج قطع ايتدكده مذكور آغاج مقصود اولنجه مستأجر فسخ اجاره ايده‌بيلور .

نته‌کیم مأجورك مال مغصوب حکمنی عیبدر رد محتار وتنقیح وانقروی .

ینه بو جهتله برکیمسه استیجار ایتدیکی ایکی دکرمنك صو یولی اصلاحه محتاج اولمغله اقان صو ایله هنوز بردکرمن چوریله بیلور اولسه نظر اولنور . عرف بلده‌ده نهرك حفر واصلاحی آجر اوزرینه ایسه و مذکور صو ایکی دکرمنه اجرا ایدلدکده نقصان صورتله ایکیسیده دونر اولسه مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور. زیرا مقصود مختل اولمشدر. فسخ اجاره ایتمز ایسه تام اجرت لازم کلور. «٥١٦» ماده‌یه باق. و مذکور صو ایکی دکرمنه اجرا ایدلدکده دونمز مرتبه آز اولوب فقط جمله‌سی یالکز بر دکرمنه اجرا ایدیلنجه اول دکرمن دونر ایسه فسخ اجاره ایتمدیکی صورتده یالکز بریسنك اجرتی لازم کلور. زیرا انجق بریسیله انتفاعه مقتدر اولدی. ودکرمنلر اجرتجه متفاوت ایسه‌لر صو اجرتجه زیاده اولان دکرمنی دوندیره‌بیلور ایسه آنك اجرتی لازم کلور . زیرا اجرتجه زیاده اولان ایله انتفاع ایتمکه متمکن ومقتدردر . اما عرف بلده‌ده نهرك اصلاحی مستأجر اوزرینه اولور ایسه اجرتك کلیسی لازم اولور. زیرا تعطیل ایدن کندوسیدر انقروی.

والحاصل. دکرمن صوینك تطهیری آجر ومستأجردن قنغیسنه لازم اولاجغی حقنده عرف بلده معتبردر . «٣٦» ماده‌یه باق.

و برده بر كيمسه صوبى منقطع اولان دكرمنى صوينى كندى نهرندن اجرا ايتمك اوزره استيجار ايتدكده نظر اولنور. مذكور نهردن دكرمانه صويك اجراسى اكر بلا حفر ولامؤنة ممكن ايسه استيجار صحيح واجرت لازم اولور. اول كيمسه صوبى كرك آقتسون وكرك آقتمسون. زيرا ٤٧٠ ماده حكمنجه استيفاى منفعتنه تمكن و اقتدار ايله اجرت لازم كلور. واكر حفر ومؤنته محتاج ايسه مستأجر قبل اتمام الحفر ترك ايده بيلور، اما بعد اتمام الحفر و الاجرا ترك ايدەمز. حتى لوا- راد ان يصرف الماء الى زرعه وتيرك الاجارة لم يكن له ذلك ويلزمه الاجر فان جاء من ذلك امر فيه ضرر عظيم يذهب فيه زرعه ويضر ماله اضرارا عظيماً ان انقطع الماء عنه جعل هذا عذرا له ان تيرك الاجاره هنديه فى الباب التاسع عشر وبزازيه نوع ثانى، منفعتى اخلال ايتمان عيبدر مثلا خد متكارك بركوزى كور اولمق و ياخود صاچى دوكولمك و ياخود خانەنك اصلا منفعتى اولميان بر ديوارى منهدم اولمق كبى . بو نوع ثانى خيار عيبى ايجاب ايتمز لان العقد ورد على المنفعة دون العين وهذا النقص حصل بالعين دون المنفعة والنقص بغير المعقود عليه لاثيبت الخيار رد محتار.

﴿ ٥١٥ ماده ﴾

[منفعتك] تكميلا [استيفاسندن مقدم مأجورده] بالاده

مذکور ایکی قسم عیبدن [بر عیب حادث اولسه] مادهٔ آنفه شرحنده مذکور ایکی قسم عیبدن قنغی قسم اولور ایسه اولسون [وقت عقدده موجود کبیدر.] یعنی بو صورتده دخی مادهٔ آنفه وجهله خیار عیب واردر بونده ایکی صورت واردر. صورت اولی، منفعتك بر مقداری استیفا اولنمش وبر مقداری دخی استیفا اولنمامش اولمقدر. مثلا اوچ آیلق اولمق اوزره استیجار اولنان خانه‌ده مستأجر بر آی ساکن اولدقدن صکره ایکنجی آیده عیب حادث اولسه خیار عیبی ایجاب ایدر.

٥١٣ ماده شرحنه باق.

صورت ثانیه ؛ منفعتك هیچ بر مقداری استیفا اولنمامش اولمقدر. مثلا بر کیمسه‌نك اجارهٔ مضافه ایله استیجار ایلدیکی خانه‌ده مدت اجاره حلولندن اول عیب حادث اولمقدر. بو دخی خیار عیبی ایجاب ایدر رد محتار.

٣٣٩ و ٣٤٠ ماده‌لردن اکلاشیله‌جغی اوزره بیعده مبیع مشتری‌یه تسلیم ایدلدکدن صکره حادث اولان عیب خیاری موجب اولمدیغی حالده اجاره‌ده صورت اولاده خیاری مستلزم اولمغله بیع ایله اجاره بوندن طولایی دخی افتراق ایدرلر اشباه.

❊ ٥١٦ ماده ❊

[مأجورده] ٥١٤ ماده‌ده مذکور ایکی قسم عیبك قسم ثانیسندن [بر عیب حادث اولدقده مستأجر مخیردر . دیلرسه

عيبيله برابر استيفای منفعت ايلر . بو صورتده] مستأجر عيبنه راضی اولمش ديمك اوله‌جغندن [اجرتی تماماً ويرر .] نته‌كيم ٣٣٧ ماده‌ده ذكر اولندينی اوزره بيعده دخی حكم بويله ايدی . يعنی اذا رضی ای المشتری بالعيب لا يرجع بالنقصان كفايه.

مثلا يوز قيه اربه يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكی استر خسته‌لنمكله مستأجر هنوز اللی قيه يوكلدوبده محل مقصوده نقل ايتدكده مستاجر اجر مسمانك نصفنی تنقيص ايده‌من . ٥١٩ ماده دخی بوفقره‌نك برمثاليدر. [وديلرسه] ٥١٨ ماده‌ده بيان اولنديغی اوزره آجر حضورنده [اجاره‌يی فسخ] وكچن مدته اصابت ايدن اجرتدن حصه‌يی آجره اعطا [ايلر.] ماده‌ٔ آنفه‌يه باق .

كذا خانهٔ مأجورك بر ديواری منهدم اولدقده اكر سكنايه مضرت ويرمز ايسه مستأجر فسخ ايده‌من . ويرر ايسه فسخ ايده‌بيلور. وفسخ اتمز ايسه تمام اجرتی ويرر رد محتار.

وكذا استيجار اولنان دكرمان صويی نقصان فاحش ايله تناقص ايتسه مستأجر فسخ اجاره ايده‌بيلور . اما ايتميوبده استعمال ايتسه عيبه راضی اولمش ديمك اولمغله آندن صكره رد يا اجرتی تنقيص ايده‌من هنديه ورد محتار وعلی افندی.

نقصان فاحش دنيلدی. زيرا فاحش اولميان نقصان موجب خيار دكلدر.

نقصان فاحشدن مراد روايت قدوری‌يه كوره صويك

تناقصندن اول طحن ایتدیکی مقدارك هنوز نصفندن اقلی بعدالتناقص طحن ایده‌بیلور بر حالده بولنمیدر. وفی الواقعات الناطفی لو یطحن علی النصف له الفسخ وهذا تخالف روایة القدوری رد محتار.

کذلك بر کیمسه‌نك خدمت ایچون طوتدیغی اجیر خسته‌لندقده نظر اولنور. اکر اصلا ایش کورمکه مقتدر دکل ایسه اجرت لازم کلمز. ٥١٨ ماده‌نك فقرهٔ رابعه‌سنه باق. واکر حال صحتنده کوردیکی ایشندن آز کورمکه مقتدر ایسه مستأجر اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور. ایتمیوبده مدت تمام‌اولسه تکمیل اجرت لازم کلور هندیه فی الباب التاسع عشر وبزازیه. وعلی قیاس مسئلة الرحی یجب ان یقال اذا عمل اقل من النصف له الرد رد محتار.

٥١٩ ماده‌سی دخی بو ماده اوزرینه متفرعدر.

شرحا بو ماده‌ده‌کی « عیب حادث » ٥١٤ ماده‌ده مذکور ایکی قسم عیبك قسم ثانیسنه تخصیص ایدلدی. زیرا قسم اولدن اولان عیب حادث اولسه استیفای منفعت قابل اولمیه‌جغندن ٥١٨ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره اجرت لازم اولماز. قال فی الاصل الماء اذا انقطع الشهر کله ولم یفسخها المستأجر حتی مضی الشهر فلا اجر علیه فی ذلك رد محتار.

﴿ ماده ٥١٧ ﴾

[مستأجرك] حادث اولان عیبه مبنی [اجاره‌یی فسخندن

مقـدم اجر اكر عيب حادثى ازاله] يعنى مثلا خانه‌يى هيئت اصليه‌سنه ارجاع واعاده [ايدر] وياخود عيب خودبخود زائل اوليويرر [ايسه مستأجرك حق فسخى قالماز.] مذكور عيب ٥١٤ مادده‌ده مذكور ايكى قسم عيبدن قنغى قسم اولور ايسه اولسون مجمع الانهر. زيرا اجاره‌ده عقد ساعة فساعة تجدد ايده‌جكى جهتله سبب فسخ زائل اولدقده آندنصكره آتى اجاره ايچون عيب بولنميه‌جغندن خيار ساقط اولور. « ٢٤ » ماده‌يه باق زيلعى.

[ومستأجر بقيهٔ مدته متصرف اولاق استدكده آجر دخى اكا مانع اولەمز.] رد محتار زيرا اجاره مجرد عيبك حدوثيله منفسخ اولميوب بلكه فسخ عاقدين ايله منفسخ اولور. حتى مأجور خانه كلياً خراب اولدقدنصكره قبل الفسخ موجر آنى كالاول بنا ايديويرسه عاقدينـدن بريسى حكم اجاره اوزره جرياندن امتناع ايده‌مز. السفينة المستأجرة اذا نقضت وصارت الواحا ثم ركبت واعيدت سفينة لم يجبر على تسليمها الى المستأجر لانها بالنقض لم تبق سفينة ففات المحل كموت العبد بخلاف انهدام الدار تأمل رد محتار وكفايه.

خلاصهٔ كلام بقيهٔ مدت ايچون اجاره هم مستأجر همده آجر حقنده لازمدر. چونكه ٤٠٦ مادده‌ده ذكر اولنديغى اوزره طرفيندن بريسى بلا عذر اجارهٔ لازمه‌يى فسخ ايده‌مز.

كذلك اجير خسته‌لندقده مستأجر فسخ اجاره‌يه مقتدر

اولدیغی حالده فسخ ایتمدین اجیر کسب صحت ایتسه آرتق فسخ ایدهمز بزازیه ورد محتار.

﴿ ٥١٨ ماده ﴾

[منافی اخلال ایدن عیب حادثك] یعنی ٥١٤ ماده‌ده مذکور ایکی قسم عیبك ایکنجی قسمندن برعیب حادث اولوبده انك [رفعندن مقدم مستأجر] ٥١٦ ماده‌یه مبنی [اجاره‌یی فسخ ایده‌جك اولور ایسه آجرك حضورنده] یعنی آنك معلوماتیله [فسخ ایده‌بیلور. یوخسه غیابنده فسخ ایده‌مز.] رد محتار فی اول باب فسخ الاجارة و هندیه فی الباب التاسع عشر. لان فسخ العقد لایجوز الابحضور العاقدین او من یقوم مقامهما طوری. شوقدرکه مستأجر قبل القبض وبعدالقبض یالکز اوله‌رق فسخه مقتدراولدیغندن موجرك فسخه رضاسنه ویاخود حکم حاکمه محتاج دکلدر هندیه فی الباب الخامس. نته‌کیم ٥١٣ ماده شرحنده بیان اولندی.

[واکر آجرك غیابنده یعنی اکا خبر ویرمکسزین فسخ ایدر ایسه فسخی معتبر اولمیوب کماکان] یعنی قبل الفسخ اولدیغی کبی [مأجورك کراسی ایشلر.] زیرا عقد اجاره باقی اولوب مستأجر مع التغیر یعنی قصور ایله برابر منفعتك استیفاسنه مقتدردر. «٤٧٠» ماده‌یه باق هندیه فی‌الباب التاسع عشر.

شو قدر وارکه مستأجر اولوجهله فسخ ایدوب خانه‌دن

چيقدقدن صكره آجر مذكور خانەده ساكن اولسه فسخه رضا ديمك اولمغله اجرت ساقط اولور هنديه فى الباب التاسع عشر «٦٨» مادەيه باق .

متن مجلەده « رفعندن مقدم » دينلدى. زيرا مادهٔ آنفه حكمنجه بعدالرفع خيار يوقدر هنديه.

[اما] ١٥٤ مادەده بيان اولنان عيوبدن برنجى قسم برعيب حادث اولمغله [منافع مقصوده بالكليه فوت اولديغى صورتده آجرك غيابنده] يعنى اكا خبر ويرمكسزين [دخى فسخ ايده بيلور.] وبو فسخده دخى حكم حاكم ويا رضاء اجره احتياج يوقدر. فقط مجلەنك فسخ ايده بيلور عبارەسى دلالت ايدركه فسخ ايتمدكجه منفسخ اولماز. حتى استيجار ايتديكى خانه كليا منهدم اولدقدن صكره اجر كالاول بنا ايتدكده اجر تسليمدن ومستأجر قبولدن امتناع ايدەمز. وارتق حق فسخ قالماز. نته‌كيم مادهٔ آنفەده مستأجر بقيهٔ مدته متصرف اولمق استدكده آجر دخى آكا مانع اولەماز دينلمشيدى انقروى ورد محتار ومجمع الانهر.

واقعا معقود عليه اولان منافع مخصوصه قبل القبض فوت اولديغى جهتله قبل القبض هلاك مبيع وحيوان مأجورك تلفى كبى اولەرق اجاره منفسخ اولملى ايدى. لكن منفسخ اولماسنك ايكى سببى واردر. برنجيسى، منافع، عودتى متصور اولور وجهاوزره فوت اولديغى جهتله قبل القبض مبيعك يا مستأجرك فرارينه مشابه

اولدی. بعضیلر اجاره فسخنه احتیاج اولمقسزین منفسخ اولور اولور دیمشلردر. لان المعقود علیه وهو المنافع المخصوصة قدفاتت قبل القبض فصار کهلاك المبیع قبل القبض. ایکنجیسی، مثلا مأجور خانه بتون بتون منهدم اولدقدنصکره دخی عرصه اوزرینده چادر وکزیله ساکن اولهرق استحصال منفعت اولنه بیلور وبناءً علیه فی الجمله موضع سکنی اولیور. لکن استیجار ایله قصد ایتدیکی وجه اوزره انتفاعه مستأجر متمکن اولمدیغی جهتله مستأجر اوزرینه اجرت لازم اولماز زیلعی فی فسخ الاجارة بالعیب.

[و] بو حالده یعنی منافع مقصوده بالکلیه فوت اولدیغی تقدیرده مستأجر [کرك فسخ ایتسون وکرك فسخ ایتمسون درت یوز یتمش سکزنجی مادهده بیان اولندیغی اوزره] خانهٔ مأجورك منافعی بالکلیه فوت اولدیغی تاریخندن صکره [اجرت لازم اولماز.] اما اندن اولکی مدتك اجرتی بالحساب نقدر ایدر ایسه انی ویرمسی لازم کلور. حتی بر کیمسه بر ایلق اولهرق استیجار ایلدیکی خانهده اون کون ساکن اولدقدنصکره منهدم اولسه اجر مسمانك ثلثی لازم کلور هندیه فی الباب التاسع عشر.

[مثلا خانهٔ مأجورك منافعی اخلال ایدر] دیوار ویا یالکز بر اوطه کبی [بر محلی منهدم اولسه] کرك قبل القبض منهدم اولسون وکرك بعدالقبض منهدم اولسون [مستأجر فسخ اجاره

ایده‌بیلور. فقط اجرك حضورنده فسخ اتمه‌سی لازم كلور یوخسه غیابنده یعنی [اكا خبر ویرمكسزین] فسخ ایدوب [خانه‌دن چیقیویرسه چیقمامش كبی اجرت ویرمسی لازم كلور .] آجر غائب ویا متمرد اولوبده حضور حاكمه كلمز اولسه حاكم آجر طرفندن بریسنی وكیل تعیین ایده‌رك بو وكیلك حضورنده فسخ اجاره اوله‌بیلور انقروی وهندیه فی الباب التاسع عشر .

مثالك بورایه قدری بو ماده‌نك « منافع اخلال ایدن . . . كراسی ایشلر » فقره‌لرینه مثال اولدیغی كبی مابعدی دخی « اما منافع مقصوده . . . » فقره‌سنه مثال اولوب لف ونشر مرتبدر.

[اما خانه] مأجور [بتون بتون منهدم اولدیغی] ویاخود مستأجرك اذنیله ویا اذنسز آجر خانه‌یی بوزدیغی [صورتده اجرك حضورینه محتاج اولمقسزین] غیابنده دخی [مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور .] [وهر حالده] یعنی حضورا ویا غیابا كرك فسخ ایتسون وكرك ایتمسون خانه بتون منهدم اولدیغی ویا بوزولدیغی تاریخدن صكره عرصه‌ده ساكن اولسه بیله مستأجر اوزرینه [اجرت لازم كلمز .] زیرا ٥١٤ ماده شرحنده ذكر اولندیغی اوزره عرصه‌ده سكنی منافع مقصوده‌دن دكلدر . بو حالده مستأجر بقیۀ مدتك كلیسنده منافع مقصوده بالكلیه فوت اولدیغی جهتله اجرت ساقط اولدی دیو وآجر منافع مقصوده بالكلیه فوت وبناءعلیه اجرت ساقط اولمدي دیو اختلاف

ایتدکلرنده طرفینك بینه‌لری اولمدیغی تقدیرده حال حاضر حکم قلنور . وحال حاضر کیمك لهنه شاهد ایسه ماضیده سوز آنکدر . نته‌کیم ١٧٧٦ ماده‌ده دخی بیان اولنور . اما مأجور فی الحال سالم اولوب وطرفین کچن مدتك بعضیسنده منافعك فوت اولدیغنده اتفاق ایدوب فقط مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر سوز مع الیمین مستأجر کدر . زیرا مستأجر بعض اجرتی انکار ایدییور . «٧٦٠» ماده‌یه باق هندیه قبیل الباب الحادی والعشرون .

ماده ٥١٩

[خانه‌نك بر اوطه‌سی] یعنی بتون خانه‌یی عقد واحد ایله استیجار ایدوبده مذکور خانه‌نك یالکز بر اوطه‌سی [یاخود منفعت مقصوده‌نك اخلالنی موجب اولان بر دیواری منهدم] یعنی خانهٔ مأجورده ٥١٤ ماده‌ده بیان اولنان ایکی قسم عیبدن قسم ثانی عیب حادث [اولوبده مستأجر] ایچون خیار عیب ایله حق فسخ ثابت ایکن [فسخ اجاره ایتمیه‌رك باقیسنده ساکن اولسه اجرتدن بر شی] یعنی منهدم اولان اوطه ویا دیوار حصه‌سی [ساقط اولماز] زیرا استیفای منفعت ایله عیبه راضی اولمش اولور. «٦٨٠» ماده‌یه باق. بخلاف ما اذا شغل الموجر بیتا منها لانه بفعله فیسقط بحسابه رد محتار . بو وجهله مأجور خانه‌نك بر اوطه‌سی منهدم اولدقده موجر یا مستأجر انشاسنه

اجبار ایدیله‌مز. اما عدم مؤاخذة المستأجر بالبناء فظاهر واما المؤجر فلانه لایجبر علی اصلاح ملکه تنقیح.

آنجق بو وجهله خانه‌نك بر اوطه‌سی یا دیواری منهدم اولوبده مستأجر بلا فسخ بر مدت ساکن اولدقدنصکره یعنی مثلا برسنه مدتله استیجار ایلدیکی خانه‌ده ایکی آی ساکن اولوب اوچنجی آیده بو وجهله بر عیب حادث اولدقدنصکره فسخ اجاره ایتمیه‌رك درت آی دها ساکن اولوب بعده فسخ ایده‌جك اولسه فسخ ایده‌بیلورمی؟ ٥١٦ ماده شرحنده بیان اولنان دکرمن مسئله‌سنه نظراً فسخ ایده‌مامك لازم کلور.

بو ماده ٥١٦ ماده‌نك فرعی وآنك مثالی حکمنده اولمغله مادهٔ مذکوره‌یه مثال اوله‌رق ذکر وایرادی مناسب واخصر ایدی. نته‌کیم مذکور ماده شرحنده دخی اشارت اولنمشیدی. تنقیح حامدیه‌ده شویله مذکوردر «رجل استأجر دارا وقبضها فانهدم بیت یرفع عنه من الاجر بحصته ولا یؤاخذ واحد منهما ببنائه»

﴿ ماده ٥٢٠ ﴾

[برکیمسه ایکی خانه‌یی] ویا ایکی حمامی [بردن] یعنی صفقهٔ واحده ایله [شوقدر غروشه استیجار ایدوبده] قبل القبض [بریسی منهدم اولسه] ویاخود بریسنده سکنادن بشقه بر مانع منع ویاخود منفعتی اخلال ایدر دیکر بر عیب حدوث ایتسه

[ایکیسنی] یعنی منهدم اولانیده اولمایانده وباخود سکنادن مانع منع ایده‌نیده ایتمیانیده ویا کندوسنده دیکر برعیب حدوث ایده‌نیده ایتمیانیده [بردن ترك ایده‌بیلور .] یوقسه صاغلامنی آلیقویوب معیب اولانی ترك ایده‌من درمختار. زیرا صفقهٔ‌ جاره‌یی تفریق ایتمش اولور . نته‌کیم خیار رؤیتده دخی حکم بویله ایدوکی ٥٠٧ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی .

کذلك بر کیمسه ایکی اوطه‌یی استیجار ایتدیکی حالده قبل القبض یالکز بریسی منهدم اولسه ایکیسنی دخی ترك ایده‌بیلور طوری .

بو ماده‌ده شرحا قبل القبض دنیلدی . زیرا بعد القبض بریسی منهدم اولسه منهدم اولانده فسخ اجاره ایده‌بیلور ایسه‌ده منهدم اولمایانده فسخ ایده‌میوب اجرتدن حصه‌سیله اجاره لازمدر. ٣٥١ ماده‌یه متناً وشرحاً باق هندیه فی الباب الخامس . ایشته تفصیلات آنفه‌دن اکلاشلدیکه بو ماده حکمی مطلق اوله‌رق یازلمش ایسه‌ده مقیددر .

مجله‌ده بردن یعنی صفقهٔ واحده ایله دنیلدی . زیرا ایکی خانه‌یی بردن استیجار ایتمیوب برینی بر عقد ایله ودیکرینی عقد آخر ایله استیجار ایتدکده بریسی منهدم اولسه یالکز منهدم اولانی ترك ایده‌بیلوب یوقسه ایکیسنی بردن ترك ایده‌من هندیه.

﴿ ماده ٥٢١ ﴾

[شوقدر اوطه‌لی اولمق اوزره] هر اوطه ایچون آیرو آیرو

بدل تسمیه اولنمیه‌رق [استیجار اولنان خانه‌نك اوطه‌لری] حین اجاره‌ده بیان اولنان مقدار چقسه اجاره لازم اولور. اول مقداردن [ناقص چیقسه مستأجر مخیردر. دیلرسه فسخ اجاره ایدر ودیلرسه اجر مسمی ایله اجاره‌یی قبول ایلر. اما اجاره‌یی ابقا ایدوبده اجرتدن برمقدارینی تنقیص ایده‌منز.] ٥١٦ ماده‌یه باق هندیه فی الباب التاسع عشر. بوراده اوچ احتمال واردر. مساوی یعنی تام چقمق وناقص چقمق وزائد چقمقدر. تام وناقص چقار ایسه حکمی بیان اولندیسه‌ده زائد چقار ایسه حکمی نصل اولور؟.

نقط شوقدر اوطه وهر اوطه‌سی شوقدر غروشه اولمق اوزره استیجار اولنان خانه‌نك اوطه‌لری ناقص چقدقده مستأجر ناقص چیقان اوطه‌نك اجرتنی تنقیص ایده‌بیلور.

کذلك برکیمسه اون دونم اولمق اوزره استیجار ایلدیکی ترلا طقوز ویا اون‌بش دونم چیقسه اجرمسمی ایله قبول ایدر.

شوقدر واوکه هردونمی اونرغروشه اوله‌رق شوقدر دونم اراضی استیجار ایتدکده قاچ دونم چیقارسه اونر غروشدن اجرتی ویرر. فضله ویرمش ایسه مستأجر فضله‌سنی استرداد ایدر. مثلا برکیمسه ملك عرصه‌سنی اون بش دونم اولمق‌اوزره هردونمی یوز اونر غروشه برسنه تمامنه دك دیکر کمسنه‌یه ایجار وتسلیم واو کمسنه دخی اون بش دونم اولمق اوزره عرصه‌نك اجرتنی تماما اول کیمسه‌یه ویروب عرصه‌یی بر سنه تمامنه دك

ضبط وتصرف ایتدکدنصکره عرصه‌نك مقداری اون‌بش دونم اولمیوب اون بر دونم اولدیغی ظاهر اولسه او کمسنه درت دونم ایچون ویردیکی اجرتی اول کیمسه‌دن استرداد ایدر فیضیه . ۵۰۳ مادده‌یه متناً وشرحاً باق .

﴿ باب سادس ﴾

(یعنی کتاب اولك آلتنجی بابی)

[مأجورك انواع] ی [و] انواع مأجورك [احکامی بیاننده اولوب درت فصلی] والمش ماده‌یی [حاویدر.]

﴿ فصل اول ﴾

[اجارهٔ عقاره متعلق مسائل] واحکام [بیاننده] اولوب اون ایکی ماده‌یی حاوی [در.]

عقار، اراضی وخانه ودکان کبی شیلردر. اراضی‌یی، زراعت وبنا وغرس اشجار ایچون ایجار جائزدر . لان منفعة الارض مقصودة وقدجرت العادة باستئجارها للزراعة من غير نكير فانعقد الاجماع عليها عملا زیلعی .

اجارهٔ اراضینك جوازی ٤٥٤ و ٥٢٤ ماده‌لردن منفهم اوله‌جغی کبی دیکرلرینك اجاره‌سنك جوازی دخی ٥٢٢ و ٥٢٣ ماده‌لردن منفهم اولور .

﴿ ٥٢٢ ماده ﴾

[كيمك سكناسى ايچون اولديغى] وحتى درونده نه يا پيله جغى [بيان ايدلميه‌رك] يعنى بيان ايدلمسه بيله [بر خانه يا دكان] ويا اوطه [استيجار اولنسه جائز] ومستأجر ٥٢٨ ماده وجهله استعماله مقتدر [اولور .] زيرا بونلرده متعارف اولان عمل سكنى اولوب بناءً عليه ٤٥ ماده حكمنجه عقد مطلق آكا مصروف وسكنى ايسه متفاوت اولمديغندن عقد صحيح اولور .
والقياس ان لايجوز حتى يبين مايعمل فيها لان الدار تصلح للسكنى ولغيرها كوضع الامتعة وكذا الحوانيت تصلح لاشياء مختلفة فينبغى ان لايجوز مالم يبين مايعمل فيها كاستيجار الارض للزراعة والثياب للبس وجه الاستحسان ان العمل المتعارف فيها السكنى ولهذا تسمى مسكنا فينصرف اليها لان المتعارف كالمشروط ولانها لاتختلف باختلاف العامل والعمل فجاز اجارتها مطلقا بخلاف الارض والثياب فانهما يختلفان باختلاف المزروع واللابس فلابد من البيان زيلعى.
مثلا بركيمسه فلان خانه‌كى ويا فلان دكانكى سكنا ايچون شوقدر غروشه استيجار ايتدم ديو عقد ايتديكى اجاره صحيح اولوب مذكور خانه ويا دكانده اوطوره‌جغم ويا فلانى اوطورته‌جغم ديو تصريحه حاجت يوقدر.
وبو وجهله استيجار اولنان مثلا خانه‌ده مستأجر كندوسى

ساكن اولەبیلور . وبشقەسنی اجارە ویا بشقە طریقیلە اسكان ایدەبیلور مجمع الانهر . وكندوسی ساكن اولمغلە برابر برلكدە غیریسنی دخی اسكان وایچنە اشیا وضع ایلیەبیلور . ٤٢٨٥ مادەیە باق .

﴿ مادە ٥٢٣ ﴾

مشغولك ایجاری صحیحدر . یعنی [ركیمە خانەسنی یادكانی] ویا بونلرك امثالی عقارانی مشغولا یعنی [ایچندە امتعە واشیاسی] ویا دیكر مالاری [اولدیغی حالدە ایجار ایتسە اجارە صحیح اولوب آجر امتعە واشیاسنی تخلیەایلە خانەیی] یا دكانی ویاامثالی عقارات مأجورەیی فارغا مستأجرە [تسلیمە مجبور اولور .] و ٤٧٧ مادەدە بیان اولندیغی اوزرە كرا وقت تسلیمدن اعتباراً ایشلر فان مضی من مدة الاجارة شیٔ قبل ان یختصما ثم قلع الزرع فالمستأجر بالخیار ان شاء قبضها ورفع عنه اجر مالم یقبض وان شاء ترك بخلاف مالو استأجر دارا لیسكنها ومنعه المواجر عن السكنی فی بعض المدة یلزم العقد فی الباقی ولا خیارله هندیه . بورادە اشیاسیدنیلمش یعنی اشیاموجرك اولدیغی كوسترلمشدر . بو قید براعتباریلە احترازی دكلدر . شویلەكە اول اشیاء موجرك اولمیوبدە اجنبینك اولور ایسە موجرینە تخلیە وتسلیمە مجبور اولور . اما اول اشیا مستأجرك اولور ایسە اجارە صحیح اولوب تخلیە ایجاب ایتمز . مثلا بر كیمسە دیكر كمسنەنك تارلاسندەكی

یونجه‌یی اصلیله‌برابر قلع اشترا ایتدکدنصکره اول یونجه‌یی اورادە ابقا ایتمك ایچون مدت معلومە ایله ارضی استیجار ایتسه جائز اولور هندیه.

خلاصهٔ کلام فارغك ایجاری صحیح اولدیغی کبی مشغولك ایجاری دخی صحیح اولور. شویله‌که: بر کیمسه مشغولی ایجار ایتدکده تفریغی اکر ضرری مستلزم دکل ایسه صحیح اولوب تفریغ ایده‌رك مستأجره تسلیمه مجبوردر.

مثلا بر کیمسه ادراك ایتمش یعنی وقت حصادی کلمش اولان اکینلی ترلاسنی آخره ایجار ایتدکده جائز اولوب اکینی قالدیروب مستأجره تسلیم ایله آجر امر اولنور هندیه فی الباب الخامس عشر فی الفصل الرابع ورد محتار.

اما شول مشغولکه تفریغی ضرری مستلزم اوله آنك اجاره‌سی فاسد اولور. نته‌کیم تسلیمی ضرری مستلزم اولان شیئك بیعی فاسد اولدیغی کبی. «٢٠٩١» ماده شرحنه باق.

مثلا بر کیمسه صورت مشروعه‌دە اوله‌رق اکین اکمش وهنوز وقت حصادی کلامش اولان ترلاسنی آخره ایجار ایتدکده فاسد اولور. ١٩ ماده‌یه باق هندیه وانقروی. ولو قال المستاجر استاجرت منك الارض وهی فارغة وقال الموجر لا بل هی مشغولة بزرعی یحکم الحال کذا فی المنتقی وفی فتاوی الفضلی القول قول الأجر طوری. شو قدر وارکه اجر اکینی قلع ایدوب ترلایی فارغا تسلیم ایدر ایسه اجاره صحته منقلب اولور

٢٤ ماده‌یه باق هندیه. اما آجر ایله مستاجر فساده اجاره‌دن طولایی محاکمه اولوبده حاکم دخی فسادندن طولایی اجاره‌یی فسخ ایتدکدنصکره موجر تفریغ وتسلیم ایده‌جك اولسه اجاره صحیح اولماز. مکرکه اجاره استیناف اولنه. یعنی یکیدن عقداجاره ایدیله هندیه.

المراد زرع غیر المستاجر فلو کان الزرع له لایمنع صحتهاوالغیر یشمل الموجر والاجنبی فلو کان للموجر ای رب الارض فالحیلة ان یبیع الزرع منه بثمن معلوم ویتقابضا ثم یوجره الارض وکذا لو ساقاه علیه قبل الاجارة لا بعدها ردمحتار.

کذا مذکور اکین صورت مشروعه‌ده اولمیه‌رق مثلا غصبا اکلمش ایسه اجاره ینه صحیحدر. اکین کرك ادراك ایتمش اولسون وکرك اولمسون. زیرا وقت حصاده انتظار ایدلمیه‌رك مذکور اکینك قلعیله غاصب یعنی صورت غیر مشروعه‌ده زرع ایدن کیمسه اجبار ایدیله‌جکندن تفریغ وتسلیم ماجور ممکندر رد محتار وتنقیح.

مثلا برکیمسه کندو اراضیسنی درونده بشقه بر کمسنه‌نك اکینی مزروع اولدیغی حالده آخر شخصه ایجار ایتدکده او کمسنه‌نك مذکور اکینی اول اراضی‌یی کندوسی اجارهٔ صحیحه ویا فاسده ایله «کاجارة الوقف بدون اجر المثل» استیجار ویا استعاره ایدوبده انك اوزرینه اکمش واکین هنوز ادراك ایتمامش ایسه اول کیمسه‌نك ایجاری فاسد اولور. فقط اکینی

رفع ايدوبده ارضى او شخصه تسليم ايتسه ٢٤ ماده‌يه بناءً
اجاره صحته منقلب اولور. استاجر مشغولا وفارغا صح فى الفارغ
فقط استاجر عينا بعضها فارغ وبعضها مشغول وفى تفريغ
المجهول ضرر صح فى الفارغ فقط رد محتار رجل آجر ارضا
بعضها مزروعة وبعضها فارغة ففى المزروعة فاسدة وفى الفارغة
ايضا فاسدة لفسادها كذا فى جواهر الفتاوى . وفى الفتاوى
الفضيلى فيمن استاجر ضياعا بعضها مزروعة وبعضها فارغة يجوز
فى الفارغة دون المشغولة واذا اختلفا فالقول للمواجر كذا فى
المحيط هنديه فى الباب الخامس عشر فى الفصل الرابع. اما بر
كيمسه ارض مشجره‌يى يعنى آغاجلرى شامل بولنان ارضى
استيجار ايتدكده هر حالده اجاره صحيح اولماز. زيرا اجاره
شجر اوزرينه واقع اولنجه شجر عين اولوب اجاره ايسه
استهلاك منافع اوزرينه واقع اوله‌جغندن اجاره جائز اولماز.
٤٢٠ ماده شرحنه باق . واجاره ارض اوزرينه واقع اولنجه
موجره ضرر لاحق اولمقسزين رفع ممكن اولميه‌جق صورتله
مشغول اولديغندن ينه جائز اولماز رد محتار . وفى الفتاوى
الخانوتى استيجار الارض المشغولة بالاشجار لايجوز تنقيح .
بزازيه‌ده ذكر اولنمشدركه آغاجلرى حاوى بولنان ارض
استيجار اولندقده آغاجلر ارضك مسنات وجداولنده يعنى
كنارلرنده ايسه جائز اولوب اما ارضك وسطنده ايسه جائز
دكلدر. مكركه وسطنده بولنان آغاج بر يا ايكى آغاجدن عبارت

بولنه. بو وجهله آغاجلی بولنان ارضك استیجارنده حیله شودرکه موجر ایله مستاجر اولا جزء معین اوزرینه آغاجلرده عقد مساقات ایدوب صکره ارضده عقد اجاره ایلرلر. واجاره مشغول اوزرینه وارد اولمامق ایچون مساقاتك اجاره اوزرینه تقدیمی لازم کلوب حتی اجاره تقدیم ومساقات تأخیر اولندقده اجرت اجرت لازم کلیوب بلکه یالکز عقد مساقاتدن حاصل اولانده بروجه مشروط اشتراك ایدرلر.

معلوم اولملیدرکه برکیمسه زرع ایله مشغول اولان اراضیسی مزروعاتك حصادیله ارضك تفریغنه اضافه وبر وقتی تعیین ایله ایجار ایدر ایسه ٤٠٨ ماده قبیلندن اولهرق هر حالده صحیح اولور رد محتار.

﴿ ماده ٥٢٤ ﴾

[برکیمسه] ٤٥٤ ماده وجهله نه ایش ایچون اولدیغی بیان ویا تعمیم ایدلمیه‌رك اراضی استیجار ایتسه کده فاسد اوله جغی کبی زراعت ایچون استیجار ایلدیکی تقدیرده [نه اکه جکنی تعیین یاخود هر نه دیلرسه اکمك اوزره دیو تعمیم ایتمیه‌رك بر ارضی استیجار ایتسه اجاره فاسد] و٤٦١ ماده ده‌کی شرح حکمنجه مستحق فسخ [اولور.] زیرا بعض مزروعات ارضه منفعت وبعضیسی مضرت ویره جکندن منفعت معلوم اولمیه جغنه مبنی نزاعه مؤدی جهالت واردر درر غرر «٤٥٤» ماده یه باق رد محتار. لان الرطاب

اضر بالارض من الحنطة لانتشار عروقها فيها وكثرة الحاجة
الى سقيها هدايه قال فى الكفاية لان الارض قد يستأجر لزراعة
البر ولزراعة الشعير ولزراعة الذرة والارز وغيرها وبعضها يضر
بارض لان البعض قريب الادراك وبعض بعيدة اولان البعض
يضر بالارض كالذرة والبعض لايضره كالبطيخ فما لم يبين شيئا
من ذلك لا يصير المعقود عليه معلوما واعلام المعقود عليه شرط
جواز الاجارة انتهى.

بناءً عليه آجر ايله مستاجر قبل الزراعة نزاع ايدرك ايش
محكمه يه دوشدكده حاكم اجارهنى فسخ وابطال ايدر نتيجه.
اما نه اكهجكنى تعيين ويا تعميم ايدن ايسه اجاره جائز اولور.
زيرا اولكى صورتده جهالت مرتفع وايكنجى صورتده جهالت
نزاعه مفضى اولماز درر وغرر. بو فقره ٤٥٤ مادهدن منفهم
اولور ايسهده بوراده فقرهٔ آتيه يه توطئه ايچون ذكر اولنيور.
[فقط] بروجه بالا فسد آعقد ايديلان اجاره [قبل الفسخ] ماجورده
نه ايش يا پيله جغنى وزراعت ايديله جك ايسه نه اكيله جكنى
مستأجر [تعيين ايدوبده آجر دخى] اكا مطالع اولدقدن
صكره [راضى اولور ايسه] اجاره استحسانا [صحته منقلب]
وبناء عليه اجر مسمى لازم [اولور.] لان الاجارة تنعقد
ساعة فساعة على حسب حدوث المنفعة والفساد كان
لاجل الجهالة فاذا ارتفعت كان الارتفاع فى هذه الساعة
كالارتفاع فى وقت العقد فيعود جائزا رد محتار. بو

صورتده اجارەنك صحته منقلب اولمسی استحسانادر قیاس اولان
فساد اولمغله اجر مثل لازم کلمی ایدی . لانه استوفی اجر
المثل بحکم عقد فاسد فلا ینقلب الی الجواز شلبی .

مجلەده راضی اولور ایسه دینلدی . زیرا اجر راضی
اولمینجه نزاع ممکندر .

کذا بو صورتده مستأجر قبل التعیین زراعت ایدوب مدت
اجاره تمام اولنجه اجاره ینه استحسانا صحته منقلب اولەرق اجر
مسمی لازم کلور . زیرا معقود علیه استعمال ایله معلوم اولوب
فساد ایسه جهالتدن طولایی ایدی . « ٢٤ » مادەیه باق نتیجه
ودرر ورد محتار وفتاوای جدیده. فان قیل ارتفعت الجهالة
بمجردا لزراعة لکن لم یرتفع ماهو الموجب للفساد وهو احتمال
ان یزرع ما یضر بالارض لانه ان زعها جاز ان یکون مازرعها
مضرا بالارض فیقع بنیهما المنازعة وذلك لانالموجب للفساد فی
ابتداء العقد کان احتمال ذلك علی ما ذکر ولانیفرد احد هما
بالتعیین ثم الاستعمال تعیین احد فلایصح ذلك قلنا الاصل
اجازة العقد عند انتقاء المانع لان عقود الانسان یصح بقدر
الامکان والمانع الذی فسد باعتباره توقع المنازعة نیهما فی تعیین
المعقود علیه وعند استیفاء احد النوعین یزول هذا التوقع ویجوز
هذا العقد ولهذا قلنا بالجواز عند انتفاء هذا التوقع وفی القیاس
یجب اجر المثل لان المنافع قد استوفیت باجارة فاسدة کفایه.

آجر فلان شیئی زرع ایتمك اوزره ایجار ایتدیکی حالده

مستأجر بشقه شی زراعت ایتدیکی تقدیرده‌کی حکم ٤٢٦ ماده شرحنده مرور ایتدی.

بو ماده وجهله زراعت ایچون استیجار ایدیلان اراضیده شرب وطریق من غیر ذکر وشرط داخل اولور. زیرا اجاره انتفاع ایچون اولوب بونلرسز ارضدن انتفاع اولنه‌مز. بخلاف البیع فان المقصود منه ملك الرقبة لا الانتفاع فی الحال حتی جاز بیع الجحش والارض السبخة دون اجارتهما.

ایشته اجاره انتفاع ایچون اولدیغندن قابل زراعت اولمیان ارضك ومحل انتفاع بولنمیان حمار یاوریسنك استیجاری صحیح اولماز رد محتار.

٢٣٥ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره شرب ایله طریقك بیعده دخولی الفاظ عمومیه‌یه محتاج اولوب الفاظ مذکوره علاوه اولنمینجه داخل اولماز. وبناءً علیه بیع ایله اجاره بیننده بوجهتله دخی فرق واردر.

﴿ ٥٢٥ ماده ﴾

[بر کیمسه دیلدیکنی اکمك اوزره] مثلا بر سنه مدتله [استیجار ایلدیکی ارضده] بر سنه‌ده ایکی دفعه زراعت ایتمك ممکن اولور ایسه [صیفیه وشتائیه اوله‌رق بر سنه ایچنده مکرراً زراعت ایده‌بیلور.] عقد اجاره‌ده یالکز صیفیه وشتائیه اکمك اوزره دیو تخصیص ایدلمامش ایسه. « ٦٤ » ماده‌یه باق. بو

ماده ایکی شرط ایله مشروطدر . برنجیسی مدت اجاره اولقدر اولملیدر که آنده ایکی دفعه زراعت ممکن اوله . بو صورتده مدت اجاره اولقدر اولسه که آنده یالکز شتائیه یاخود یالکز صیفیه اوله‌رق زراعتی ممکن اوله آنجق آنی زراعت ایده‌بیلوب دیکرینی ایده‌مز . ایکنجیسی عقد اجاره‌ده اطلاق ایدوب یالکز صیفیه یاخود یالکز شتائیه زراعت ایتمك اوزره دیو مقید اولمیه رد محتار .

بو جهتله زراعت ایچون استیجار اولنان اراضیده سقی ویا کریه احتیاجی بولنمغله فی الحال زراعت ممکن اولمدیغی تقدیرده اکر مدت اجاره‌ده زراعت ممکن ایسه اجاره جائز اولور والا اولماز . ٤٥٧ ماده‌یه متناً وشرحاً باق . کما لو استأجرها فی الشتاء تسعة اشهر ولا یمکن زراعتها فی الشتاء جاز لماامکن فی المدة رد محتار .

❊ ٥٢٦ ماده ❊

[زرعك ادراکندن مقدم] یعنی زراعت ایچون استیجار اولنان اراضیده اکین هنوز ادراك ایتمدن [مدت اجاره منقضی اولسه] مستأجر دیلرسه زرعنی فی الحال قلع ایدر اقرویی . زیرا مال کندوسنك اولوب ماده « ١١٩٢ » حکمنجه کندو ملکنده کیف مایشا تصرف ایده‌بیلور . ودیلرسه آجرك رضاسنی تحصیل ایده‌رك [زرعك ادراکنه‌دك مستأجر] متباقی مدتك

[اجر مثلی ویردرك ارض اوزرنده اكینی ابقا ایده بیلور .] زیرا زرعك بر نهایت معلومه‌سی بولنوب بونده ایكی طرفك حقنه مراعات ممكندر. یعنی موجرك حقنده، اجر مثل آلمق حقی اثبات اولندیغنه مراعات اولنه جغی كبی مستأجرك حقنده‌ده اكینك نهایته قدر ابقاسیله مراعات اولنور رد مختار.

اراضیٔ امیریه‌ده دخی بو حكم جاریدر. شویله كه بر كیمسه اراضیٔ امیریه‌سنی اكین زرع ایتمك اوزره مدت معلومه تمامنه‌دك دیكر كمسنه‌یه ایجار وتسلیم ایدوب او دخی زرع ایتدكدنصكره اول كیمسه اصحاب انتقالدن كمسنه‌سی اولمدیغی حالده فوت اولمغله ارضی محلول اولسه صاحب ارض او كمسنه‌یه دیلرسه‌ك قبل الادراك اكینی قلع ایله والا اكین ادراك ایدنجه‌یه‌دك ارضك اجرمثلنی ویر دیه‌بیلور بیجه. مجله‌ده‌كی ادراكندن مقدم تعبیری اشعار ایدركه زرع ثابت اولمش لكن هنوز ادراك ایتمامشدر اما مدت اجاره‌ده زرع اصلا ثابت اولمسه مدت اجاره‌نك مروریله اجاره دخی ختام بوله‌جغندن مأجور ارض، صاحبنه رد اولنمق لازم كلوب آنندن یعنی ارض صاحبنه رد اولندقدن صكره اكین ثابت اولسه ینه اكین صاحبنه یعنی مستأجره رد اولنه‌رق مستأجرك بر موجب ماده اجر مثل ویرمسی لازم كلور انقروی.

و آجر بوكا راضی اولمز ایسه مستأجر حاكمه مراجعتله حكم مذكوری اجرا ایتدیره‌بیلور. ٢١ و ٣٣ ماده‌لره باق .

یعنی اجر مثل ایله ابقا یا رضـای آجر ایله یاخود حکم حاکم ایله اولور .

اما طرفینك رضالری ویا حاکمك حکمی اولمیه‌رق مستأجر اکینی ابقا ایتدکده متباقی مدتك اجرتی لازم کلمز . زیرا منافع متقوم اولمامغله مضمون دکلدر . مکرکه مال یتیم ویا مال وقف ویا معدالاستغلال اوله .

بونلرده مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره اکین ادراك ایدنجه‌یه‌دك قالسـه مدت مذکوره‌دن صکره‌کی مدت ایچون هر حالده اجر مثل ایله حکم اولنور . ٥٩٦ ماده‌یه باق . انقرویده شویله مذکوردر « مضت مدتها والزرع بقل تیرك باجرالمثل فی الاستحسـان ان اختصما وان لم یختصما حتی مضت المدة فالاجر بحساب ذلك انتهی . »

نخل یعنی طوروب وجرز یعنی هاوج وبادنجـاد وصوغان کبی نهایت معلومه‌سی اولانلر اکین کبیدر زیرا بونلر اکین کبی زراعت اولنوب ادراك ایتـدکدن صکره قلع اولنور . وآرتق یرده تکرار سوره‌جك نسنه قالماز رد محتار .

ایشـته بونده مدت اجاره موجرك رضاسی اولمسـه بیله بروجه بالا تمدید اولنـه‌جغی کبی بر کیمسـه دیکر کیمسـه‌نك سفینه‌سنی غصب ایدوب یوزدیردکـدن صکره مال صاحبی لجة البحرده غاصبه یتشسه سفینه ساحله چقنجه‌یه‌دك غاصبـه ایجار اولنمق لازم کلوب اوراده غاصبدن نزع ایدیله‌مز .

نته‌کیم اکین ادراك ایتمدن مستأجر وفات ایتدکده اجاره حقیقة منفسخ اولور ایسه‌ده حکما منفسخ اولماز . بلکه اکین ادراك ایدنجه‌یه دکین مدت اجاره‌ده اجر مسمی ومدت مذکوره مروروندن صکره اجر مثل ایله ارض وارث یدنده ابقا اولنور . مثلا یدی آی مدتله برای زراعت استیجار اولنسان اراضی مستأجری اوچنجی آیده وفات ایتدکده اجاره حقیقة منفسخ اولور ایسه‌ده حکماً منفسخ اولماز . بو صورتده اکین ادراك ایدنجه‌یه‌دك یعنی مدت اجاره‌نك ختامنه دکین اجاره اجر مسمی ایله باقی عد اولنور . ختام مدتدن صکره اجر مثل ایله ابقا اولنور ایکن موت ایله انفساخدن صکره اجر مسمی ایله ابقا اولینور . فرق شودرکه مدت اجاره ختامنده طرفینك تراضی ایتدکلری مدتك آرتق حکمی قالمدی کورلمزمیکه انقضای مدتله اجاره مرتفع اولوب یکیدن تسمیه‌یه احتیاج مس ایدر . اما مدت اجاره هنوز منقضی اولمدن تسمیه ایتدکلری بعض مدت باقی اولوب اجاره‌نك حکمی مرفوع اولمدیغندن یکیدن تسمیه‌یه احتیاج قالمدی رد محتار .

اما بر غاصب ارضی غصب ایدوب آنده زراعت ایتدکده اکینك ادراکنه انتظار اولنمیه‌رق قلع وارض صاحبنه رد اولنور . زیرا ابتدای فعلی ظلماً واقع اولوب ظلمك ایسه تقریری جائز اولمیوب اعدامی واجبدر رد محتار .

تجنیده مدت اجاره منقضی اولسه دنیلدی . زیرا اکین

هنوز يشيل ايكن مدت اجاره منقضى اولميوب بلكه طرفين فسخ واقاله اجاره ايتسه‌لر بعض علما اجاره اجر مثل ايله ابقا اولنه‌ماز. زيرا مستاجر كندى ضررينه كندوسى راضى اولدى ديمشلردر. وبعض علما ايسه ابقا اولنور ديديلر. لكن بزازيه اولكنه اقتصار ايتدى رد محتار.

بو ماده وجهله اراضى زراعت ايچون استيجار ايتمك صحيح اولديغى كبى آغاج ديكمك وبنا وكربيچ ياپمق وحيوانلرى طورديرمق مثللو منافع ايچون استيجار ايتمك دخى صحيحدر. وتسليم ايله اجرت لازم كاورده زراعت ممكن اولوب اولمديغى آرانماز رد محتار.

زرعك ادرا كندن مقدم مدت اجاره منقضى اولدقده بونك حكمى شو ماده‌ده بيان اولنديغى كبى بنا ياپمق وآغاج ديكمك كبى منافع ايچون ارض استيجار اولندقده مدت اجاره منقضى اولديغى تقديرده‌كى حكم دخى ٥٣١ ماده‌ده ذكر اولنيور.

بو ماده‌ده زراعت ايچون ايجار اولنان ارضدن بحث اولنمسى مقام، اجاره‌يه عائد اولديغندناولوب يوقسه ارض مستعار يعنى زراعت ايچون اعاره اولنان ارض بو حكمده ارض ماجور كبيدر. يعنى زراعت ايچون استعاره اولنان ارضده اكينك اجر مثليله ابقا اولنمسى لازم كاور. شويله كه بر نيمسه كرك توقيت ايتسون يعنى معين مدت بيان ايلسون وكرك توقيت ايتمسون

زراعت ایچون اراضی استیجار ایتدکده اکین ادراك ایتمدن مستعیر رجوع ایتسه اکین ادراك ایدنجه‌یه‌دك اجر مثلیله ابقا اولنور . چونکه بونده ایکیسندن دخی دفع ضرر وایکیسنك حقنه دخی مراعات اولینور . « ٨٣٢ » ماده شرحنده بو مسئله ایضاح اولنه‌جقدر تنویر ورد محتار. بو ماده‌نك حکمی اوقافده دخی جاریدر. شویله که برکیمسه وقف بستانی زراعت ایچون استیجار ایدوبده مدت اجاره منقضی اولدیغی حالده مزروعات ادراك ایتمامش بولنسه ادراك ایدنجه‌یه‌دك بستان مستاجر یدنده اجر مثل ایله ابقا اولنور. متولی مزروعاتی قلع ایتدیرمیه‌حکی کبی مستاجر دخی ادراك ایتمیان مزروعاتك قیمتلرینی متولیدن طلب ایده‌من تنقیح .

﴿ ماده ٥٢٧ ﴾

منازل استیجارنده مایعمل فیهانك بیانی شرط دکلدر .

بناء علیه [نه ایچون اولدیغی] یعنی درونده نه ایش یاپیله‌جغی [بیان ایدلمیه‌رك دکان وخانه اِستیجاری صحیح اولوب کیفیت استعمالی] ٤٣ ماده‌یه بناءً [عرف وعادته مصروف] ومستأجر مادهٔ آتیه وجهله تصرفه مقتدر [اولور .] زیرا بونلرده عمل متعارف، سکنی اولدیغی جهتله عقد متعارف آکا مصروف اولور. چونکه متعارف مشروط کبیدر زیلعی.

مثلا بر کیمسه فلان خانه‌کی بیللغی شوقدر غروشه‌استیجار

ایتدم دیو خانه استیجاری صحیح اولوب «مذکور خانه‌ده ساکن اولمقلغم ایچون» دیمك کبی ما یستأجرلهك بیانی شرط دکلدر القیاس ان لایجوز لان المقصود من الدار والحانوت الانتفاع والانتفاع قدیکون من حیث السکنی وقدیکون من حیث وضع الامتعة فینبغی ان لایجوز مالم یبین شیئا من ذلك وجه الاستحسان ان المقصود معلوم بالعرف وهو السکنی فینصرف الیه لان المعلوم عرفا كالمشروط نصا کفایه . بو ماده وجهله استیجار اولنان خانه ودکانك صورت استعمالی مادۀ آتیه‌ده بیان اولنیور.

اما اراضی استیجارنده ما یستأجرلهك بیانی شرطدر. نته‌کیم ٤٥٤ ماده شرحنده ذکر اولنمشیدی .

« تتمه »

قناة ونهر مع الماء اجاره‌سی جائز اولدیغی کبی لاجل المرور طریقی استیجار ایتمك دخی عندالامامین جائز اولور. نته‌کیم علوی بنا ایتمك ایچون سفلی مدت معینه دك استیجار جائزدر هندیه وخانیه ودر مختار .

﴿ ماده ٥٢٨ ﴾

[بر کیمسه نه ایچون اولدیغنی بیان ایتمیه‌رك] مادۀ آنفه وجهله [استیجار ایلدیکی] خانه‌یی اطلاقی اوزره استعمال ایده‌بیلور یعنی اول [خانه‌ده کندوسی ساکن اوله‌بیلدیکی کبی بشقه‌سنی

ذخی] اجاره ویااعاره طریقیله [اسکان ایده‌بیلور.] وحتی مستأجر یالکز کندوسی ساکن اولمق اوزره استیجار ایتمش اولسه بیله آنده اخری اسکان ایده‌بیلور رد محتار. متن ماده‌دن مستفاد اولدیغی اوزره غیریسنی اسکان ایتمك حقی مستأجره عائداولوب یوقسه مستأجرك اهلی کبی متعلقاتنه دکل. بناءً علیه بر کیمسه بر خانه‌یی استیجار و تسلیم ایتدکدنصکره اول کیمسه‌نك امر واذنی اولمقسزین آلك اوغلی مذکور خانه‌نك بر اوطه‌سنده بر شخصی بلا اجر اسکان ایتمکله مذکور خانه منهدم اولدقده انهدام کرك اول شخصك سکناسندن طولانی اولسون وکرك آندنطولانی اولمسون مستأجر اوزرینه ضمان لازم کلمز ایسه‌ده انهدامشخص مرقومك سکناسندن طولانی ایسه شخص مرقوم اوزرینه بالاجماع ضمان لازم کلور. اما انهدام شخص مرقومك سکناسندن دکل ایسه امام اعظم وابی یوسف رحمهما الله تعالی‌یه کوره نه شخص مرقوم اوزرینه ونه‌ده‌مستأجرك اوغلی‌اوزرینه ضمان لازم کلمز. وامام محمد رحمه الله تعالی‌یه کوره صاحب خانه دیلرسه مستأجرك اوغلنه ودیلرسه شخص مرقومه تضمین ایتدیرر اوغلنه تضمین ایتدیرر ایسه اوغلی ساکنه رجوع ایده‌مز اما ساکنه یعنی شخص مرقومه تضمین ایتدیرر ایسه ساکن آکا یعنی اوغله رجوع ایدر هندیه فی الباب الثانی والعشرون.

وکندوسی ایله برلکده بشقه‌سنی دخی اسکان ایده‌بیلور.

ولوكه موجر يالكز كندوسنك ساكن اولمسنى شرط ايده زيرا كثرة السكان خانه‌يه مضرت ويرميوب معموريتنه خدمت ايدر. چونكه مسكنك خرابى ترك سكنى ايله اولور بناءً عليه تقييد مذكور غير مفيد اولديغندن باطل اولور زيلعى. اول غيرك سكناسنده مأجورمنهدم اولسه‌بيله ضمان لازم كلمز. ٩١٠و٤٢٨ ماده‌لره باق. [ومستأجر ايچنه اشياسنى وضع ايده‌بيلور] نه آجر بوكا مانع اوله‌ماز كفايه. لانه من تمام السكنى زيلعى. حتى بر بركيمسه ساكن اولمق اوزره استيجار ايلديكى خانه‌ده ساكن اولميوب ايچنه اشيا قويه‌جق اولدقده آجر منع ايده‌من. ودروننده‌كى قيو وچشمه ايله انتفاح ايده‌بيلور. وقيو وكاريز وصو يولى واغم بوزولدقده اصلاحه مستاجر اجبار اولنه‌ماز. بلكه آنى اصلاح ايتمك اجرك وظيفه‌سيدر. نته‌كيم ٥٢٩ ماده‌ده ذكر اولنيور. ومعتاد اوزره محل مخصوصنده اودون ياره‌بيلور. وچيوى چاقه‌بيلور. وجامه‌سنى غسل ايده‌بيلور. قوله ويكسر حطبه ينبغى تقييده بان يكون بمحل لا يحصل به اضرارا بالارض وما تحتها من مجرى الماء قال الزيلعى وعلى هذا له تكسير الحطب المعتاد للطبخ ونحوه لانه لايوهن البناء وان زاد على العادة بحيث يوهن البناء فلا الابرضى المالك وعلى هذا ينبغى انيكون الدق على هذا التفصيل رد محتار. [وبناءيه وهن وضرر كتورميه‌جك هر نوع] ايشلردن ديلديكى [ايش]ى دروننده [ايشليه‌بيلور.] زيرا اجاره مطلقدر درر. ودروننده ال دكرمنى چويرمك خانه‌يه مضر دكل ايسه

آنده چویره بیلور . اما مضر ایسه چویره مز . ومستاجر خانهٔ ماجورده فرون بنا ایده بیلور . وبوندن طولانی خانه محترق اولسه ضمان لازم کلمز . ٩١٠ ماده یه باق . وله ان یعمل فیها مابداله من العمل کالو ضوء والاغتسال وغسل الثیاب وکسر الحطب لان ذلك کله من توابع السکنی وبه تم السکنی زیلعی . شو قدر وارکه مذکور فرون اخشاب ابنیه یه قریب ومناسبتسز بر محلده انشا اولنمسندن طولانی خانه یه ضرر کلور ایسه ضمان لازم کلور . ٦٠٢ ماده یه باق . رد محتار .

وکذلك بر کیمسه بر خانه ویا دکانی برایش ایچون استیجار ایتدکده درونده ضررده اول ایشه مساوی اولان دیکر برایش ایشلیه بیلور . آجر مانع اوله مز . ٦٤ ماده نك فقرهٔ اولیسنه باق .

[اما بنایه وهن وضرر کتوره جك] مثلا درونده تیمور جیلك ایتمك کبی بر [ایشی صاحبنك رضاسی] ویا اثنای عقد اجاره ده مشروط [اولمدقجه] مستاجر بشقه سنه یاپدیره میه جکی کبی کندوسی دخی [یاپه مز .] خلاصه ان کل مایوهن البناء اوفیه ضرر لیس له ان یعمل فیها الا باذن صاحبها وکل ما لا ضرر فیه جازله بمطلق العقد واستحقه به رد محتار .

ومعتاددن زیاده اوله رق بنایه وهن وضرر کتوره جك صورتده اودون یاره مز . زیرا بونلر ماجوره ایراث ضرر ظاهر وبنایه وهن ایقاع ایده جکندن عقد اجاره دلالةً بونلردن

بشقه‌سیله تقید ایدر درر «٤٢٦» ماده‌یه باق.

واومثللو ایشی صاحبنك رضاسی ویا عقد اجاره‌ده مشروط اولمقسزین یاپوبده مدت اجاره منقضی اولدیغی حالده بنایه ضرر کلسه استحسانا ینه اجر مسمی لازم کلور. وجه استحسان شودرکه مثلا تیمورجیلکده معقود علیه اولان سکنی بولنور، هر نقدر سکنادن زائد ایش دخی وار ایسه‌ده. بوجهتله معقود علیهی استیفا ایتمش اوله‌جغندن بشرط السلامه اجر مسمی لازم کلور زیلعی. امالو مضی بعضها هل یسقط اجره او یجب بحرر رد محتار. وبوندن طولانی بنا منهدم اولدقده ضامن اولور. زیرا بونده مستاجر متعدی بولنمشدر. لان الانهدام اثر الحدادة والقصارة لا اثر السکن هندیه فی الباب الثانی والعشرون ٦٠٢ و٦٠٣ ماده‌لره باق.

وشو حالده بنا حصه‌سنده اجرت لازم کلز. «٨٦» ماده‌یه باق.

اما خانه وقف ایکن متولی مستاجره بوکبی بنایه وهن وضرر کتوره‌جك شیئی یاپمغه اذن ویره‌مز. ٥٨ ماده‌یه باق رد محتار.

رجل استاجر دارا وحفر فیها بئر الماء لیتوضاء فیها فعطب منها انسان ینظر ان کان حفر باذن رب الدار فلا ضمان کما لو حفر رب الدار نفسه وان کان قد حفر بغیر اذن رب الدار فهو ضامن هندیه فی الباب الثانی والعشرون.

خانهٔ ماجورده [حیوان باغلامق خصوصنده عرف وعادت بلده معتبر ومرعیدر.] بناءً علیه اولبابده عرف وعادت بلده هر نه ایسه رعایت لازمدر. «٣٦» مادهیه باق. فان کان فی الدار موضع معد لربط الدواب کان له ذلك والافلا لانه یؤدی الی افساد الدار اذ ربط الدواب فی موضع السکنی افساد شامی حیوان باغلامقدن مقصود شرحا ذکر اولندیغی اوزره مستاجرك باغلامسیدر، اما مستاجر خانهٔ ماجوره کیردکدنصکره آجر اولخانهده حیوانی باغلایهمز حتی باغلاسهده ضررایتسه ضامن اولورر. «٩٢٤» مادهیه باق. مکرکه حیوانی مستاجرك اذنیله باغلامش اوله. بخلاف ما اذا اعار داره ثم ادخل الدابة بالاذن المستعیر حیث یجوز ولا یضمن ما عطب به هذا اذا آجره کل الدار اما اذا کان لم یواجر صحنه له ان یدخل فیه الدابة هندیه فی الباب العشرون.

[دکانك حکمی دخی بو وجهلهدر.] یعنی نه ایش ایچون اولدیغی بیان ایتمیهرك استیجار ایلدیکی دکانده کندوسی اوطوره بیلهجکی کبی بشقهسنی دخی اوطوردهبیلور. وبنایه وهن کتورمیهجك هر نوع ایش ایشلهبیلور. اما بنایه وهن وضرر کتورهجك ایشی صاحبنك رضاسی بولنمدقچه، ویا اثنای عقد اجارهده مشروط اولمدقچه یاپهمز. وبناده هدم کبی تصرفانده بولنهماز.

حتی بر کیمسه ایکی کشیدن ایکی دکان استیجار ایدوبده

برندن دیکرینه کچمك ایچون آره یرده یول آچسه بوزدیغی دیواری ضامن اولور. وایکی دکانکده تکمیل اجرتی اعطا ایدر هندیه .

شو حالده بو ماده شرحی وجهله مستاجر درونده بنایه وهن وضرر کتورهجك ایش ایشلهمکی اثنای عقد اجارهده شرط ایتمشیدك دیو وآجر ایتمدك دیو اختلاف ایتدکارنده سوز موجرککدر. زیرا موجر اصل اجارهیی انکار ایتمش اولسهایدی سوز آنك اولهجق ایدی نوع انتفاعی انکار ایدنجه ینه آنك اولور. وایکیسیده اقامهٔبینهایتدکاری تقدیرده مستاجرك بینهسی ترجیح قلنور. زیرا زیادهیی اثبات ایدر هندیه وتنویر. ٧٦٠و٧٧٠ مادهلره باق .

طرفین نوع اجارهده اختلاف ایتدکاری تقدیرده حکم منوال مشروح اوزره اولدیغی ٤٢٦ ماده شرحندهکی لاحقهده ذکر اولندی.

صدر مادهدن نه ایچون اولندیغی بیان ایتمیهرك دینلدی. زیرا نه ایچون اولدیغی بیان ایدر ایسه یعنی عند العقد مستأجر شو خانهیی سکنی ایچون استیجار ایتدم دیسه آنده سکنادن بشقه یعنی سکنادن دها مضر برشی یاپهمز مجمع الانهر.

بو مادهده نه ایش ایچون اولدیغی بیان ایدلمیهرك استیجار اولنان خانه یا دکانك حکمی بیان ایدلمکده اولوب اما وقت

عقدده نه ایش اولدیغی بیان اولندیغی تقدیرده‌کی حکم ٤٢٦ ماده‌ده ذکر اولنمشدر.

﴿ ٥٢٩ ماده ﴾

[منفعت مقصوده‌یی اخلال ایدن شیلری] یعنی منفعته خلل کتورن ، اجورده‌کی بوزوقلری وبنایه دائر شیلری [بایمق اجره عائد] وآنك وظیفه‌سی [در.] یعنی آجره عائده اولان مصارف ایکی نوعدر. ١ منافع مقصوده‌یی اخلال ایدن ٢ بنایه متعلق یعنی بنا بابندن اولان شیلردر تنویر. آتی مثاللردن برر قیدله اشارت قلنسان برنجی نوعه وایکی قیدله اشارت اولنان ایکنجی نوعه مثالدر.

[مثلا] «١» اجاره‌یه ویریلان [دکرمانك] ولوکه مستأجر استعمالیله بوزیلان وضولان [خرقنی آیقلامق صاحبنك اوزرینه] لازم [در.] تنویر ودر مختار. لانه لایمکن الانتفاع بالرحی الابالماء والماء لایجری الابکری النهر الاان یکون شرط الکری علی المستاجر هندیه فی الباب السابع عشر فی ومایتصل بهذا الباب. ٥١٤ ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه.

اما مسیل حمامی تفریغ ایتمك وصوینی صالیویروب آقتمق مستاجر اوزرینه‌در ردمحتار وقارکوره‌لمکده عرف بلده معتبرد. ٣٦ ماده‌یه باق.

وکذا تطین سطح الدار. یعنی یاغموردن محافظه ایچون

طامك كرميدلرنى باپمق آجره عائددر. لان عدمه مخل بالسكنى بخلاف تطيين جدرانها رد محتار.

[كذلك] اجارهيه ويريلان [خانهنك و] واوكه مستاجرك استعماليله بوزيلان و طولان [صو يوللرينك و كونكلرينك] وصو قويوسنك ولغمنك [تعمير واصلاحى وسكناىيه مخل اولان] سائر [شيلرك انشاسى] وبجره وامثالى محال جاملرينك طاقلمسى ونردبانلرينك اصلاحى [و بنايه متعلق سائر ايشلر هپ صاحبى] و خانه موقوف ايسه وقف [اوزرينه لازمدر] هنديه فى الباب السابع عشر وخيريه. حتى حمامك صوقيوسى ويا كار يزى واوكه مستاجرك سكناسندن طولايى بوزولدقده ويا طولدقده اصلاح وتفريغ وتطهيرى استحسانا آجر اوزرينهدر. والقياس ان يجب على المستاجر لان الشغل حصل من جهته وجه الاستحسان ان المشغول بهذه الاشياء باطن الارض فلايمنع التسليم بعد انقضاء العقد ولوشرطه رب الدار على المستاجر حين آجر فى الاستحسان لايجوز ويفسد العقد لانه لايقتضيه ولاحدهما فيهمنفعة رد محتار.

[واكر] خانه ماجور [صاحبى بونلرى] ياپمقدن [امتناع ايدرايسه] ۲۵ مادهيه بناءً ياپمق اوزره اجبار اولنهميوب فقط ۵۱۵ و ۵۱٦ مادهلره بناءً وآنلرك احكامنه توفيقاً فسخ اجاره ايدهرك [مستاجر اول خانهدن چيقهبيلور.]

خانه صاحبى بونلرى ياپمق اوزره اجبار اولنهماز دينلدى.

زیرا انسان کندی ملکنی اصلاحه اجبار اولنه‌ماز. ولو وقعت فی الثبر فارة او نزل بها آفة فلیس علی واحد منهما اصلاحه هندیه قال الحموی یفهم من هذا التعلیل ان الدار لو کانت وقفا یجبر الناظر علی ذلك رد محتار.

خلاصه هر شی که آنی یاپمق آجر اوزرینه لازم اوله آجر اول شیٔ یاپمقدن امتناع ایدنجه مستأجر آجرك حضورنده اجاره‌یی فسخ ایله ماجوری ترك ایده‌بیلور. آنجق صاحبی بونلری یاپمقدن امتناع ایتدکدن صکره مستأجر برمدت اوطورسه صکره چیقه‌بیلورمی؟ معیب اوله‌رق استعماله راضی‌اولور ایسه فقرهٔ آتیه وجهله چیقه‌ماز ایسه‌ده رضاسنه دلالت ایده‌جك بشقه برشی بولنمازایسه چیقه‌بیلورمی؟ «٥١٩» ماده شرحنه‌باق.

[مکرکه استیجار ایتدیکی وقت اول خانه بوحال اوزره اولوبده آنی کورمش ایسه] او حالده [عیبه راضی اولمش دیمك اولمسیله صکره‌دن بونی] یعنی ماجورده منفعت مقصوده‌یی اخلال ایدن شیلرك وجودینی [بهانه ایده‌رك اول خانه‌دن چیقه‌ماز.] ٥١٦ ماده‌نك فقرهٔ ثانیه وثالثه‌سنه باق. ولو استأجر ها ای الدار ولا زجاج فیها او فی سطحها ثلج وعلم به فلا خیارله هندیه فی الباب السابع عشر.

[اکر مستأجر بو شیلری کندو طرفندن] یعنی آجرك امری اولمقسزین آجر ایچون [یاپار ایسه تبرع قبیلندن اولوب ولو مصرفنی آجردن طلب] ویاخود اجرته محسوب [ایده‌مز.]

واكر آجرك امريله ياپار ايسه آجره رجوع ايدر. «١٥٠٨» مادهيه باق. نتهكيم ٥٣٠ مادهده تصريح وتفصيل قلنمشدر. اما كندى نفسيچون ياپار ايسه نظر اولنور. تعمير ايچون صرف ايديلان كراسته وطاش وطوغله ولوازم سائره مثللو مصروفات بوزلدقده انقاضى مال اولور رادهده قالور ايسه نقضى مأجوره مضر اولمينجه بوزهبيلوركه بوكا مرمت غيرمستهلكه دنيلور. وبورادهده قالماز ايسه بوزامزكه بوكا مرمت مستهلكه دينيلور. شو حالده مرمت غيرمستهلكه ابنيهدن تفريق واخذى قابل اولان ترميماتدر مجدداً علاوه قلنان بنا كبى.

مثلا بركيمسه استيجار ايلديكى خانه پنجرهلرينه بنا صاحبنك اذنسز نفسى ايچون جاملى چارچوبه وضع ايلسه مدت اجارهنك تمامنده اول چارچوبهنك قلعى مضر اولمينجه قلع ايدهبيلور. خانه صاحبى مانع اولهمز نتيجه.

كذا مستأجر خانهٔ مأجوره طاش دوشهسه وقپو وكليد مثللو شيلر آصديرسه قلعى مضراولمينجه قلع ايدهبيلور انقروى. ومرمت مستهلكه ابنيهدن تفريقى واخذى قابل اولميان ترميماندر بويا وصيوا كبى.

مثلا مستأجر مأجورى كندى نفسيچون صيواتسه بوزامز. زيرا صيوا نقض اولندقده چامور حالنه عودت ايدوب انتفاع اولنهماز. ومال حالنده قالمز. وحاصله انه ان عمر بمالو نقض يبقى مالاقله نقضه والا فلا ويتفرع عليه امور كثيرة رد محتار.

بالاده اشارت اولندیغی اوزره مستأجر کندی نفسیچون مأجورده یاپدیردیغی شیلرك نقض وقلعی مأجوره مضر ایسه قلع ونقض ایدهمیوب یوم خصومتدهکی قیمتنی آلور انقروی.

مثلا مستأجرك خانهٔ مأجورهده دوشهدیکی طاش وآصدیغی قپو وکلید مثللو شیلرك قلعی مأجوره مضر اولنجه قلع ایدهمیوب یوم خصومتدهکی قیمتنی آجردن آلور.

کذا بر کیمسه دکانی کرایه ویردکده مستأجره استدیکك کبی ایچنده بنالر یاپ سنی دکاندن چیقارمم دیو بنایه اجازت ویرمسی اوزرینه مستأجر بعض بنالر یاپدقدن صکره مستأجری دکاندن چیقارسه مستاجر خرج ابتدیکی مصرفی الهمیوب بنانك مقلوعا بهاسنی آلور فتاوای ابوالسعود.

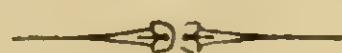
نتهکیم بر کیمسه استیجار ایلدیکی دکرمانه طاش وسائر لوازم کندوسیچون وضع ایتدکده مدت اجاره منقضی اولنجه نظر اولنور. اکر موجرك امریله وضع ایتمش ایسه رجوع شرط ایتمامش اولسه بیله مصرفیله رجوع ایدر. واکر امرنسز یاپمش ایسه مرکب اولمیانی یعنی جابلی ومیخلی اولمیوبده قالدیرلمق اوزره قونیلان اشیانی مستأجر قالدیرر. ومیخلی اولوبده قالدیریلهمیهجق یعنی قالدیرلمسی خانهیه مضر اولهجق اشیانك یوم خصومتدهکی قیمتنی موجردن آلور انقروی وتنقیح.

وکذا مستاجر، ایکی کشیدن استیجار ایلدیکی بر حمامی آجرلردن برینك امریله تعمیر واو یولده مصرف ایتدکده

مصرفنی آمرندن آلور. دیکر آجردن بر شی الهمز. «١٣١١» ماده‌یه باق. مکرکه آلك دخی امری ویا حاکمك اذنی بولنه. « ١٣٠٩ و ١٣١٣ و ١٥٠٨ » ماده‌لره باق هندیه فی الباب الثالث والعشرون.

وبر کیمسه استیجار ایلدیکی دکاننی آخر کیمسنه‌یه ایجار ایله تعمیر وترمیمنه اذن ویردکده نظر اولنور. او کمسنه اول کیمسه‌نك مستاجر اولدیغنی بیلور ایسه مصرفنی الهمز.

مستاجر اولدیغنی بیلمیوبده مال صاحبی بولندیغنی ظن ایتمش ایسه مصرفیله رجوع ایدر. « ٦٥٨ » ماده‌یه باق بزازیه وتنقیح.

{ لاحقه }

(مأجورك ویرکوسی حقنده‌در)

١ — مأجورك ویرکوسی آجر اوزرینه‌در.

بناءً علیه مستاجردن عقار مأجورك ویرکوی میریسی آلندقده آجرك امریله ویرمش ایسه اکا رجوع ایده‌بیلور تنقیح.

کذا عشرلی وقف اراضی استیجار ایدلدکده عشری وقفك وارداتندن ویریلور. یوقسه مستاجره لازم کلمز.

کذلك چفتجیدن اراضی ویرکوسی آلنسه چفتجی ،

صاحبنك امريله ويرمش اولديغى تقديرده آكا رجوع ايده بيلور.

معلوم اولمليدركه آجرك امريله مستأجر، ويركويى ويرديكى صورتده آجرك حق رجوعى اولديغى دركار اولوب ١٥٠٦ ماده‌ده دخى ذكر اولنيور، فقط ويركوى مذكور آجرك امرنسز اوله‌رق مستاجردن اخذ اولندقده شرعا حق رجوعى وارميدر در مختاره شويله مذكوردر «اذا اخذت من المستاجر والاكار الجباية الراتبة على الدور والحوانيت فانه يرجع بها على الموجر وبه يفتى» ومثله فى التنقيح.

﴿ ماده ٥٣٠ ﴾

[اجرك] يعنى مالك بولنان آجرك امر و [اذنيله مستاجرك اجرا ايتديكى تعميرات اكر طامك كرميدينى اقطارمق كبى ماجورك اصلاحنه و] ماجوره [خلل تطرقندن صيانتنه عائد ايسه مصرفى آجردن المق] وياا جرته محسوب ايدلمك [شرطى] يعنى اذن مذكورده بو شرط [ذكر] وتصريح [اولنمامش ايسه بيله مستاجر بو تعميراتك مصرفى اجردن الور.] وكذا القيم تنقيح [واكر خانه‌نك فورونى] انشا و [تعمير ايتمك] وكنيفك قويوسنى اصلاح ايلمك [كبى مجرد مستاجرك منافعنه عائد ايسه اويله بر شرط ذكر اولنمدقجه] مجرد امر واذنيله [مستاجر آنك مصرفنى آجردن المماز.] اما اويله برشرط ذكر اولنور ايسه ينه الور. شويله كه آجر مستاجره فورونى ياپده

اجرته محسوب ايت دیمش ایسه محسوب ایده‌بیلور. لان العمارة لا صلاح ملکه وصیانة داره عن الاختلال فرضی بالاتفاق بخلاف التنور والبالوعة فانها لمصلحة المستأجر فیه حتی لو قال له الآجر ابن تنورا واحسبه من الاجرة يرجع ولو قال ابن تنورا لا يرجع تنقیح .

شو ماده وجهله مستاجر تعمیر ایدوبده مصرفیله آجره رجوعی لازم کلدکده طرفین مصرفك مقدارنده اختلاف ایدەلر تعمیرات واقعه اهل صنعته ارائه‌سیله کشف ایتدیریلور . اهل صنعت هر قنغیسنك قولنده اتفاق ایدرلر ایسه سوز آنکدر . زیرا ظاهر حال آکا شاهددر. واهل صنعت اختلاف ایتدکارنده یعنی بعضیسی مستأجرك وبعضیسی آجرك دیدیکنه قائل اولورلر ایسه دعوی وانکار معتبردر. یعنی سوز مع الیمین زیاده‌یی منکر اولان خانه صاحبنکدر. وبینه مستأجرکدر تنقیح وخیریه ورد محتار. وموجر ترمیم وصرفیاته اذن ویروب فقط ترمیمات وصرفیات کندوسنك یا وکیلنك معلوماتیله اولمسنی شرط ایتدیکی حالده معلوماتی اولمقسزین صرف ایتسه متبرع اولور تنقیح. اما اختلاف بروجه بالا مصرفك مقدارنده اولمیوب بلکه اساس تعمیرده اولور ایسه یعنی آجر ماجوری اجرته محسوباً تعمیر ایتمسنی مستاجره امر ایدوبده مستاجر تعمیر ایتدم وآجر اصلا تعمیر ایتمدك دیو اختلاف ایلدکارنده سوز آجرکدر بزازیه وتنقیح « ٧٦ » ماده‌یه باق .

صرفیات واقعه‌ده مستأجر مصدق اوله‌رق اختلافاته محل

قالمامق ایچون حیله شودرکه مستاجر بدل اجاره محسوبا بر مقدار اجرتی آجره اعطا ایتدکدن صکره آجر دخی انی مستاجره رد وتعمیراته صرفیله امر ایدر. بو صورتده مستاجر امین اوله جغندن ۱۷۷۴ ماده حکمنجه سوز مع الیمین مستأجرك اولور.

شرحا ملك بولنان آجرك دنیلدی. زیرا بر کیمسه‌نك استیجار ایلدیکی دکوّمنی دیکر بر کمسنه‌یه ایجار ایدرك عمارتنه اذن ویرمکله او کمسنه دخی عمارتنه مصرف ایتدکده اول کیمسه‌نك مستأجر اولدیغنه ودکرمن کندوسنك اولمدیغنه واقف ایسه اول کیمسه‌یه رجوع ایده‌مز زیرا مجله‌نك ۹۵ ماده‌سی حکمنجه بر کیمسه‌نك غیرك ملکنده تصرف ایتمسیله امری باطلدر. واکر وقف اولمیوب مالکی اولدیغنی ظن ایتمش ایسه رجوع ایدر. نته‌کیم مادهٔ آنفه شرحنده بیان اولندی.

کذا بر کیمسه وقف دکانی ناظرندن استیجار وناظر دخی اقتضا ایتدکجه دکانك ترمیمنه ومصرفی اجرتدن محسوبنه مستاجری مأذون ایدوبده فقط ترمیم وصرفیات موجرك ویا وکیلنك اطلاعی ایله اولمسی وبویله اولمدیغی صورتده وقوع بولان مصرفلر اجرته محسوب ایدلمیوب مستاجر متبرع اولمسی شرط ایدیلوب بو یولده سند تنظیم ایتدکلرندن صکره مستاجر موجرك ویا وکیلنك خبرنسز تعمیر وصرفیات ایتسه متبرع اولوب اجرته محسوب ایده‌مز تنقیح.

نته‌کیم بر کیمسه استیجار ایتدیکی وقف خانه‌یی هدم و تغییر ومجددا بنا ایتدکده حاکم نظر ایده‌رك تغییری ومجددا بناسی وقفه انفع واجرتنك تزایدی موجب ایسه مستاجردن اجرتی آله‌رق مذکور بنای جدیدی وقف ایچون ابقا ایلر . واول کیمسه مصرفنده متبرع اولور . وتغییری ومجددا بناسی وقفه انفع واجرتنك زیاده‌لکنی موجب دکل ایسه تنقیح حامدینك کتاب غصبنده مذکور اولدیغی اوزره بنایی هدم ووقفی حال اصلیسنه ارجاع ایله حاکم اول کیمسه‌یی الزام ووقفی تغییرندن طولاییده لایق وجه اوزره تعزیر ایلر . وفی اجارات فتاوی قاریء الهدایة فمن استاجر دارا وقفا فهدمها وجعلها طاحونا اوفرنا اجاب بانه ینظر القاضی ان کان ماغیرها الیه انفع واکثر ریعا اخذ منه الاجرة وابقی ماعمره للوقف وهو متبرع والا الزم بهدمه واعادته الی الصفة الاولی بعد تعزیره بما یلیق بحاله رد محتار فی الغصب .

﴿ ماده ٥٣١ ﴾

[مستأجر] بنا یاپمق یاخود اغاج ویا یونجه مثللو شیلری دیکمك اوزره استیجار ایتدیکی [بر عقار ماجورده] یعنی مثلا عرصه وباغچه‌ده [بنا احداث ایلسه یاخود اغاج] ویا یونجه مثللو اصلی یرده باقی اولوبده یاپراغی ویا یمیشی صاتیلان شیلر ایله نهایت معلومه‌سی اولمیان ویاخود نهایت معلومه‌سی وار

ایسه‌ده قصب کبی نهایتی بعید اولان شیلری [دیکسه اجاره‌نك انقضاسنده موجر] بروجه آتی وجوده ثلاثه ایله [مخیر اولور.] وجه اول ، آجر دیلرسه مثلا بنا ویا اغاج ویا یونجه‌نك ابقاسنه راضی اولور . زیرا حق صاحب ارضك اولمغله اجرت ایله یاخود اجرتسز ابقاسنه راضی اولمغله صلاحیتی واردر . قال الزیلعی لان الحق لرب الارض فاذا رضی باستمراره علی ما کان باجرا وبغیر اجر کان له ذلك انتهی.

بوصورتده اول عقار آجرك ومذکور بنا ویا آغاج مستاجرك ملکی اوله‌رق قالوب اجرت مقابله اولنور ایسه یعنی بنا واغاجك بقاسی ایچون شروطنه رعایةً عقد اجاره ایدرلر ایسه اجارهٔ جدیده واولمز ایسه اعاره اولور . وبو حالده مستاجر ایله آجر مذکور ارضی برلکده اخره ایجار ایتدکلرنده اجرت برکره مثلا بنانك ارضسز وبر کرده ده ارضك بناسز قیمتلرینه تقسیم اولنه‌رق هر بری اجرتدن کندی حصه‌سنی آلور ده مختار وددر. وجه ثانی، آجر [دیلرسه اول بنانی یاخود اغاجی] ویا یونجه‌یی [قلع ایتدیرر] ده مأجوری فارغا تسلیم ایلر ویری دوزلدر، وآجرك رضاسی اولمدقچه مستأجر ارتق ارض مأجورده بنا واغاجی ابقا ایده‌من رد مختار . زیرا بنا وغرسیله غیر مشغول اوله‌رق وقبض ایتدیکی حال اوزره موجرهٔ تسلیم مستأجر اوزرینه لازم اولوب بو ایسه فی الحال قلع ایله اولور. چونکه بنا وغرسك بر نهایت معلومه‌سی اولمدیغندن علی الدوام

اجرت ایله یا اجرتسز ترکی موجره مضردر . « ٥٩٦ و ٥٩١ و ٥٩٢ و ٥٩٣ » ماده‌لره باق . شو قدر وار که اغاج اوزرنده میوه بولنسه ادراکنه قدر اجر مثلیله ابقا اولنور . « ٤٨٠ » ماده‌یه متنا وشرحا باق رد محتار . وحاصل ذلك ان فی البناء والغرس اتحد الجواب فی الصور الثلاث وهی الاجارة والعارية والغصب حیث یجب علیهما القلع والتسلیم فارغا وفی الزرع اختلف الجواب ففی الغصب یلزم القلع علی الغاصب فی الحال لانه متعد فی الزراعة وفی الاجارة تترك الی وقت الادراك استحسانا باجر المثل وفی العارية الموقتة وغیر الموقتة لایأخذها صاحبها الی ان یستحصد الزرع استحسانا لانه ما كان متعدیا فی الزراعة بجهة العارية ولادراك الزرع نهاية معلومة فیترك قالو وینبغی ان تترك باجر المثل کما فی الاجارة نظر اللجانبین شلبی . ووجه ثالث ، آجر [دیلرسه] ومثلا اول بنا واغاجك قلعی عقار مأجوره مضر اولور ایسه اول بنا واغاجك مستحق القلع اولدیغی حالده‌کی [قیمتی] مذکور قیمت عقار مأجورك قیمتندن [آز اولسون چوق اولسون] مستاجره [ویروب] ده مذکور بنا واغاجی جبرا تملك یعنی مستأجرك رضاسی اولمه‌بیله کندوسنك اولمق اوزره [ابقا ایدر] زیرا قلعی ارضه مضر اولنجه قلعی حالنده موجر متضرر اوله‌جغندن کندندن بو ضررك دفعی ایچون بونلرك قیمتی بالاعطا تملك ایده‌بیلور . «٣١» ماده‌یه باق . لان فیه نظرا لهما حیث اوجبنا للموجر تسلم الارض بعد انقضاء

مدة الاجارة وللمستأجر قيمتهما مستحقى القلع لان اصل وصلها بحق رد محتـار. وبونده موجر منفرد اولدى. چونكه ضرر موجره عائد اولوب يوقسـه بوندن طولايى مسـتاجر متضرر اولماز. زيرا مسـتاجرك آلاجغى قيمت، بنا يا آغاج مقامنـه قائمدر. مستحق القلع قيمتنك تعريفى ٨٨٥ ماده‌ده مصرحدر. اما آنلرك يعنى مثلا مذكور بنـا واغاجك قلعى مأجوره مضر اولمينجه اجرانى جبراً يعنى مستأجرك رضاسى اولمقسزين تملك ايده‌ميوب يلكه بو تملك وابقاده مستاجرك رضاسى شرطدر. زيرا ثبوت ملكده آجر ومستاجر مساوى اولوب احدهما آخر اوزرينه مرجح دكلدر ردمحتار ودرر وهنديه وعبدالحلم وخيريه. فلابد من اتفاقهما فى الترك بخلاف القلع حيث ينفرد به احدهما فى هذه الحالة دون الآخر زيلعى.

عقار مأجور وقف اولسـه دخى حكم منوال مشروح اوزره ايدوكى تنويرده ذكر اولنمشـدر. شويله كه متولى وقف عرصه‌ده مستاجره نفسيچون بنا بايمسيله اذن ويرمسيله مستاجر دخى اولوجهله بنا يابدقدن صكره مدت اجاره منقضى اولدقده ديلرسـه اجر مثليله اجاره‌يى استبقا ايلر. اكر وقفـه ضرر يوغيسـه. وبو تقديرده موقوف عليهم مسـتأجرك هر حالده آنلرى قلع ايلمسنى طلب ايليـه‌مزلر رد محتار وتنقيح. زيرا مأجور، استغلاله مشروط وقف اولديغى صورتده ايجارى لابد اولوب مستاجر اوله ايجار اولنميوبده غيره ايجـار ايتمك تعنت

واضراردر. ضرر ايسه شرعا ممنوعدر. زيرا لا ضرر ولا ضرار حديث شريفى وارد اولمشدر. مكر كه غير اجرتى زياده ايدوب مستأجر اول زياده ايله قبول ايتميه . بو صورتده غيره ايجار اولنور .

اراضىء بيت المال ، اراضىء وقف كبى اولديغى خيريه‌ده ذكر اولنمشدر .

وديلرسه بنانك رفعى عرصه‌يه مضر دكل ايسه مستأجر بناسنى رفع ايده‌بيلور. ويجب على كل قاض عادل عالم وعلى كل قيم امين غير ظالم ان ينظر فى الاوقاف فان كان بحيث لو رفع البناء والغرس تستأجر ان يفسخ الاجارة ويرفع البناء وغرسه اويقبلها بهذه الاجرة وقلما يضر الرفع بالارض فان الغالب فيه نفعا وغبطة للوقف تنقيح .

مضر ايسه رفع ايده‌ميوب مستاجر بنانك قيمتنى اخذ ايله بنانك وقفه تركنه راضى اولنجه متولى مبنيا ويا مقلوعا قيمتندن قنغيسى اقل ايسه انى اعطا ايدوك بنانى وقف ايچون ضبط ايدر رد محتار. اما بو صورتده متولى بنانك قيمتنك اعطاسندن امتناع ايدر ايسه متولى جبر اولنه‌ماز . ووجهه انه معاوضة وهى متوقفة على التراضى كما هو ظاهر فقط بنا صاحبى مالنك يعنى بناسنك تخلصنه يعنى عرصه‌دن ايرلمسنه قدر صبر ايلرده نه وقت بناسى عرصه‌دن ايريلور ايسه اولوقت بناسنى ضبط ايدر. وبنادن بر شى ساقط اولدقچه مستأجره يعنى بنا صاحبنه

اعطا اولنور. لان الخيار للناظر حينئذ بين تملكه جبراً على المستاجر وبين ان يتركه الى ان يتخلص بناء المستاجر من الارض ردمحتار فى اوائل الاجاره. ولايلزم المستاجر اجرة ارض الوقف بلاشبهة لان ابقاء البناء لمصلحة الوقف لالمصلحته ولو لزمته الاجرة لزمه ضرران احدهما التزم به بفعله والآخر لم يلتزم به وهما ضرر التربص الى وقت التخليص وقدالتزم بفعله اذبنى فى ارض الوقف بحسن اختياره بناء لايتخلص الابضرر الوقف فيلزمه وضرر الاجرة من غير انتفاع بالارض ولم يلتزم به فلايلزمه خيريه. اما بنانك قلعى وقف ارضه مضر اولمينجه بو صورتده مخيرلك مستاجره عائددر.

نته‌كيم موقوف بر خانه‌نك مستاجرى قيمك اذنى اولميه‌رق اول خانه‌ده بنا يعنى مرمت غيرمستهلكه يايدقده مصرفنى وقفدن آله‌ميوب فقط بنانك رفعى خانه‌يه مضر ايسه قيم اول بنانك قيمتنى ويره‌رك بنانى وقف ايچون تملك ايلر.

رجل استاجر جهات وقف من ناظر شرعى وعمر فيها ولم يكن الناظر اذنله فى شئ من ذلك فهل تلزم العمارة جهة الوقف حيث لم يأذن الناظرله فى ذلك ام لا وهل للناظر الرجوع بذلك على المستأجر المذكور وما الحكم فى ذلك فافتى سيدى الجد شيخ مشائخ الاسلام بان العمارة المذكورة لاتلزم جهة الوقف والناظر مخير بين ان يتملكها لجهة الوقف بقيمتها مقلوعة

او يكلف المستأجر قلعها وتسوية الوقف فيفعل الانفع للوقف والله اعلم «لسان الحكام»

ارض محتكره دخی بنايا غرس ایچون ایجار اولنسان ارض وقف حكمنده‌در. استحكار، شول عقد اجاره‌در که آنكله ارضك بنا وغرس وياخود بونلرك بريسيله استبقا قصد اولنور. ووجهه امكان رعاية الجانبين من غير ضرر وعدم الفائدة فى القلع اذلو قلعت لانوجر باكثر منـه وعليه فلو مات المسـتاجر فلورثته الاستبقاه ولوحصل ضرر ما بان كان هو او وارثه مفلساً اوسيئ المعاملة او متغلبا يخشى على الوقف منه او غير ذلك من انواع الضرر لايجبر الوقوف عليهم رد محتار.

معلوم اولمليدركه مثلا بنا یاپمق وبا آغاج دیکمك ایچون بر عرصه استیجار اولندقدن صـكره مدت اجاره منقضى اولدقده مادۀ آنفه‌نك فقرۀ ثانيه‌سی وجهـله مستاجرك اول اغاجی ويا بنايی قلع ايلمسی ويا مادۀ مذكوره‌نك فقرۀ ثالثه‌سی وجهـله آجرك قيمتنی ويروب المسی لازمكلوو. فقط اول غرسـك يعنى مثلا اغاجك قيمتى ارضك قيمتندن زياده اولور ايسـه مستاجر ارضك قيمتنى ويره‌رك ارضى تملك ايده‌بيله‌جكى وعاريتده دخی حكم بويله ايدوكی « ردمحتـار » ده تصريح ايدلمشـدركه عين عباره‌سی شودر. « بخلاف ماذا استاجر ارضا ملكاليس للمستا-جر ان يستبقيها كذلك ان ابى المالك الاالقلع بل يكلفه على ذلك الا اذا كانت قيمة الغراس اكثر من قيمة الارض فيضمن

المستاجر قيمة الارض للمالك فيكون الاغراس والارض للغارس وفى العكس يضمن المالك قيمة الاغراس فتكون الارض والاشجارله وكذا الحكم فى العارية .

شو تصريحه كوره مجله‌ده «قيمتى آز اولسون چوق اولسون» ديو تعميمدن « بنا ويا اغاجك قيمتى عرصه‌نك قيمتندن آز اولسون يا چوق اولسون » معناسى مراد ايديلور ايسه بو تعميم تصحيح اولنمامق وارد خاطر اولور شوقدر واركه عرصهٔ ماجوره وقف ايسه آنده‌كى بنا ويا اغاجك قيمتى عرصه‌دن زياده بيله اولسه مستاجرك عرصهٔ مذكوره‌يى تملكه صلاحيتى اولمز .

شوكا جواب اولمق اوزره دينلوركه مجله‌نك ٩٠٦ ماده‌سنده بيان اولنديغى اوزره غاصب ارض مغصوب اوزرينه ابنيه انشا ياخود اشجار غرس ايتسه بونلرى قلع ايله ارضى صاحبنه رد ايتمك اوزره غاصبه امر اولنور .

فقط بوبابده علما اختلاف ايدوب بعضيلرى ارض مغصوبك قيمتى ، اوزرينه انشا اولنان بنانك ويا غرس ايديلان اشجارك قيمتندن كرك زياده اولسون وكرك نقصان اولسون هر حالده غاصب بونلرى قلع ايله ارضى صاحبنه رد ايتمسى لازم كله‌جكنه قائل اولمشلردركه قهستانى كتاب غصبده فصول عماديدن نقلا فتوى بونك اوزرينه ايدوكنى وصاحب ملتقى وشيخ الاسلام چتالجه‌لى على افندى دخى بونى اختيار ايله باب ظلمك سدى ايچون بو قولك ترجيحى احسن اولديغنى بيان ايلمش ومشهور

شیخ الاسلام ابو السعود افندی دخی بو قول اوزرینه فتوی ویرمشدر . وامام کرخی کبی بعض علما دخی مذکور ابنیه ویا اشجارك قیمتی ارضك قیمتندن زیاده اولنجه غاصب ارضك قیمتنی مغصوب منهه ویره‌رك ارضی تملك ایده‌جکنه ذاهب اولمشلردرکه شروح هدایه ودر مختار ودرر وغیرده بو قول اختیار اولنمش ایسه‌ده انقروی محمد افندی فتاوای مشهوره‌سی هامشنده بو قول ایله فتوی ویرلمسی جائز اولمدیغنی شیخ الاسلام مشارالیه ابوالسعود افندیدن نقل ایلمشدر. بعض متأخرین علما دخی مارالذکر ایکی قول بیننده متوسط بر طریق احسن بیانیله دیمشلردرکه غاصب سبب شرعی زعمیله ارض مغصوب اوزرینه ابنیه انشا یاخود اشجار غرس ایلمش ایسه قول ثانی‌یی ترجیح ایله ابنیه یاخود اشجارك قیمتی ارض مغصوبك قیمتندن زیاده اولنجه اول حالده ابنیه یاخود اشجارك صاحبی ارضك قیمتنی اعطا ایدرك ارضی تملك ایده‌جکنه و سبب شرعی اولقسزین ابنیه انشا ویا اغاج غرس ایلمش ایسه قول اولی ترجیح ایدرك ابنیه ویا اشجارك قیمتی ارضك قیمتندن زیاده اولسه‌بیله غاصبك آنلری قلعه مجبور ایدوکنه قائل اولمشلردرکه درر محشیسی عبدالحلیم دخی کتاب غصبده بو قول ثالثده دها زیاده عدالت بولندیغنی بیان ایلمشدر.

مجله‌نك سالف الذکر ٩٠٦ ماده‌سی دخی بو قول ثالث اوزرینه بنا ایدیله‌رك تنظیم ایدلمشدر. ایشته تفصیلات سالفه‌دن

مستفاد اوله‌جنی اوزره بوراده‌کی « قیمتی آز اولسون چوق اولسون » دیو تعمیم قول ثالث اوزرینه مبنی اولمغله صحیح اولوب اما « رد محتار »ك مذکور بیانی قول ثانی اوزرینه مبنی ایدوکندن تعمیم مذکوره مخالف دکلدر عبدالحلیم ورد محتار فی الغصب وانقروی وتنقیح .

فقط بوجوابك صحتی ایچون استیجارك بوبابده سبب شرعی اولمدیغنه حکم ایتمك لازمدر. ان شاء الله تعالی بو مسئله محل لایقی اولان ٩٠٦ ماده شرحنده دها ایضاح اولنور.

﴿ ٥٣٢ ماده ﴾

[مدت اجاره‌ده] عقار مأجورده [تراکم ایدن توز وطپراق] وکول [وسوپرندینك] وسائر یر اوزرنده ظاهر اولان یعنی کورینان شیلرك [تطهیر وازاله‌سی مستأجر اوزرینه‌در] مثلا مأجور حمامك کوللرینی و سرقینی نقل وموضع غساله‌نك تفریغی بدون شرط مستأجر اوزرینه اولوب بناءً علیه بونلرك تفریغی مستأجر اوزرینه شرط ایدلسه اجاره‌یی افساد ایتمز. « ٤٦٢ » ماده شرحنده‌کی لاحقه‌یه باق. آجر اوزرینه شرط ایدلمسی اجاره‌یی افساد ایدر.

اما لغم مثللو شیلرده طوپلانان یعنی یر یوزنده ظاهر اولمیان شیلرك تطهیر وازاله‌سنه مستأجر مجبور دکلدر. بناءً علیه لغم طولمغله تفریغ اوزره مستأجر اجبار ایدیله‌من. واما البالوعة

واشيا ههافليس على المستأجر تفريغها استحسانا والقياس ان يجب لان الشغل حصل من جهته وجه الاستحسان ان المشغول بهذه الاشياء باطن الارض فلا يمنع التسليم بعد انقضاء العقد ولو شرطه رب الدار على المستأجر حين آجره فى الاستحسان لايجوز ويفسد العقد لانه لايقتضيه ولا حدهما فيه منفعة ردمحتار نته‌كيم ٥٢٩ ماده‌ده دخى شرحاً بيان اولندى.

شو قدركه حمامك استيجارنده مسيل مسقف اولسه بيله تطهيرى مستاجر اوزرينه‌در. وفى البزازيه ولو امتلاء مسيل الحمام فعلى المستأجر تفريغه ظاهرا كان اوباطنا رد محتار.

شو حالده مستأجر حين استيجارمده بو سپورنديلر وار ايدى وموجر يوق ايدى سن يابدك ديو اختلاف ايتدكارنده مأجورى استيجار ايتديكنده بو سپورنديلرك اوراده بولنديغى حقنده‌كى سوز مستأجركدر رد محتار وبزازيه.

﴿ ٥٣٣ ماده ﴾

[مستأجر] مثلا [خانهٔ مأجورى] دوشمه‌تحته‌لرينى سوكمك وطوان ايچنده‌كى ديركارى قطع ايلمك كبى [تخريب ايدر اولوبده آجر منعنه مقتدر اولەمسه] بو حال اجاره‌نك فسخنى موجب عذر اولوب بناءً عليه آجر [حاكمه مراجعتله] قبل تمام المده [اجاره‌يى فسخ ايته‌ديره‌بيلور.] يعنى حاكمه فسخ ايتديره‌بيلور. «٢٠٠» ماده‌يه باق بهجه وانقروى.

اما مأجور مستأجرك على المعتاد استعمال وسكناسى ايله بالطبع اسكيمش اولسه مستأجر اندن مسئول اولماز بزازيه .

لكن مستأجر مأجور خانه‌ده زنا ولواطه مثللو منهياتى اظهار وخانه‌يى خرسزلر ياتاغى اتخاذ ايتدكده موجرك يا مستأجرك حق فسخى اولمديغى وبلكه كندوسنه نصح وپند ايله معروفه ارجاعه غيرت اولنه‌جغى ٤٤١ ماده شرحنده ذكر اولنمشيدى .

شرحا اشارت اولنديغى وجهله بوراده خانه تعبيرى احترازى دكلدر . زيرا مستأجر مأجور ارضى تخريب ظاهر ايله تخريب ايدر اولوبده مالك منعنه مقتدر اوله‌مسه مالك بوندن طولايى حاكمه فسخ اجاره ايتديره‌بيلور انقروى .

{لاحقه}

(بيع بالاستغلاله متعلق مسائل بيانندهدر)

١١٩ ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره بيع بالاستغلال، بيع بالوفا ايله اجاره‌دن مركب بر عقد اولمغله بوراده اندن بحث اولنمق مناسب كورولمشدر .

١ — بركيمسه دينى مقابلنده بر عقارى آخر كمسنه‌يه وفاء بيع وبعدالتخليه او كمسنه‌يه تسليم ايتدكدن صكره بدل معلوم ايله اندن يعنى اول كيمسه مذكور خانه‌يى او كمسنه‌دن استيجار

ایتسه صحیح واجرت لازم اولور . اما او کمسنه‌دن بووجهله
یعنی بعدالتخلیه والتسلیم استیجار اولنمسه اجرت لازم اولماز
رد محتار وعلی افندی . بوکا بیع « بالاستغلال » دینور.

مسقفات ومستغلات موقوفه‌نك استغلال صورتیله فراغنده
دخی حکم بویله‌در . شویله‌که استغلال صورتیله فراغ اولنمش
اجاره‌تینلو بروقف عقار فارغ طرفندن تخلیه ومفروغ لهه تسلیم
اولنمدقجه مفروغ لهك اول عقاری فارغه ایجار ایلمسی صحیح
دکلدر . یعنی باطلدر . بناءًعلیه مفروغله ایجار مذکوره بناءً
فارغدن اجاره نامیله برمقدار مبلغ اخذ ایتسه فارغ مبلغ مز-
بوری اصل دینه محسوب ایده‌بیلور .

ملکده دخی حکم بویله‌در بهجه .

بوراده استیجار دنیلدی . زیرا استیجار اولنمسه اجرت
لازم اولماز . مثلا برکیمسه متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن
شوقدر غروشی دیکر کمسنه‌یه اقراض وتسلیم ایلیوب او کمسنه
دخی ملك منزلنی بطریق الاستغلال اول کیمسه‌یه بیع وتخلیه
وتسلیم ایدوب لکن ایجار ایلمسه اجرت نامنه نسنه آله‌ماز
علی افندی . اما تخلیه وتسلیم اولندقدنصکره ایجار ایلمش
ایسه اجر مسمی لازم کلور بهجه .

بیع بالاستغلال ، بروجه بالا بیع بالوفا ضمننده اولور .
بوقسه رهن ضمننده اوله‌ماز یعنی مرتهن رهنی راهنه ایجار

ایتسه صحیح اولمیوب اجرت لازم اولماز. وبو، «بیع بالاستغلال» قبیلندن دکلدر.

مثلا برکیمسه مالك منزلنی دائنی بولنان دیکر کمسنه‌یه رهن وتسلیم ایتدکدن صکره او کیمسه مذکور منزلی برسنه تمامنه‌دك شوقدر غروشه اوکمسنه‌دن استیجار وقبض ایدوب سنه تمامنه‌دك ضبط ایلسه او کمسنه اول کیمسه‌دن اجر مسمی آله‌ماز علی افندی. واذا آجر المرتهن الرهن من الراهن فالاجارة باطلة وهو بمنزلة ما اذا اعار منه او اودع منه فله ان یسترد کفوی.

٢— مدت اجاره مروریده تجدید عقد اجاره اولنمدن «مستأجر وفاء صاتلمش اولان مأجور» ده برمدت ساکن اولسه دین، مال یتیم ویا مال وقف ایسه تجدید عقد اولنمیان مدت ایچون مستأجرك اجر مثل ویرمسی لازم کلور. اما مال یتیم ویا مال وقف دکل ایسه مذکور مدت ایچون اجر مثل لازم اولماز علی افندی.

مثلا وصی صغیرك مالندن شوقدر غروشی برکمسنه‌یه اقراض وتسلیم واوکمسنه دخی مبلغ مذکور مقابلنده خانه‌سنی استغلال طریقیله وصی‌به بیع وتخلیه وتسلیم ایتدکدن صکره او کمسنه مذکور خانه‌یی برسنه تمامنه دکین شو قدر غروشه وصیدن استیجار وقبض واو مدت ضبط ایدوب بعده او کمسنه تجدید عقد اجاره اولنمدن مذکور خانه‌ده بر قاچ سنه ساکن اولسه وصی اول سنه‌لر ایچون اجر مثل آلور.

٣— بیع استغلالده مبیع تخلیه ومشتری‌یه تسلیم اولنمدن بایعه ایجار اولندقده دین مال وقف ویا مال یتیم اولنجه بایع آنده ساکن اولور ایسه اجر مثل لازم کلور .

مثلا برکیمسه متولیدن اودنج آلدیغی نقودموقوفه مقابلنده خانه‌سنی متولی‌یه استغلال طریقیله بیع ایدوب فقط تخلیه وتسلیم اولنمدن مذکور خانه‌یی شوقدرغروشه استیجار وضبط ایتدکده اجر مثلك اعطاسی لازم کلور علی افندی وفیضیه . فقط تخلیه وتسلیم اولندقدنصکره استیجار اولنمش ایسه اجر مسمی لازم کلور بهجه . اما دین مال وقف ومال یتیم دکل ایسه اجر مثل لازم کلمز . لانه لم یسکنها علی وجه الاجارة .

بناءً علیه برکیمسه خانه‌سنی دینی مقابلنده اخرکمسنه‌یه وفاء بیع ایله اندن استیجار ایده‌رك ساکن اولدقدن صکره بلا تخلیة وتسلیم استیجار ایتمش اولمله ویردیکم اجرتی دینه طوتارم دیو دعوی واوکمسنه دخی بعد التخلیه والتسلیم ایجار ایلمش ایدم وحتی وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدك دیو مدافعه ایدرك مدافعه‌سنی اثبات‌ایدسه مسموع اولور نتیجه وعلی‌افندی . ووجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت دخی ویرمشیدك دیو اوکمسنه دعوی وتقریر مشروحنه مطابق بر حجت ابراز ایتدکده اول کیمسه وجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت ویردیکنه معترف ایکن اوکمسنه‌یه کاذبا اقرار ایتمشیدم تسلیم وقبضی اثبات ایله والا اجر مسمی ویرمم دیه‌مز واقرارنده

كاذب اولمديغنه او كمسنه يمين ويرديرهمز بهجه .

مبيع بالاستغلال بعدالتخليه والتسليم بايع مشتريدن استيجار ايتدكدنصكره يدنده تلف اولسه دين ٥٩٩ و ٤٠٠ و ٤٠١ ماده‌لر احكامنه توفيقاً ساقط اولور . مثلا بر كيمسه يرى وقف وبناسى اللى آلتون قيمتلو برملك منزلنى اللى آلتون بورجى مقابلنده داينه بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره برسنه تمامنه‌دك شوقدر غروشه بعدالتخليه استيجار وقبض ايدوب بعده منزل قضاً بالكليه محترق اولسه دين مزبور ساقط اولور بهجه .

﴿ فصل ثانى ﴾

(يعنى باب سادسك ايكنجى فصلى)

[اجارهٔ عروض حقنده] اولوب درت ماده‌يى حاوى [در.]

﴿ ٥٣٤ ماده ﴾

[مدت معلومه ايچون بدل معلوم مقابلنده] لبس يعنى كيمك ايچون [البسه و] استعمال ايلمك ايچون [اسلحه وچادر] وطبخ طعام ايچون تجره وركوب ايچون اكر وپالان ويوك نقليچون سمر وچول [وامثالى منقولاتك اجاره‌سى جائزدر .] زيرا بونلرك دخى منافع معلومه‌سى بولنمش و ايجارى دخى متعارف ومعتاد اولمشدر . «٤٠٥» ماده شرحنه باق .

مثلا بر كيمسه ملك قزغاني بر سنه تمامنه‌دك ديكر كمسنه‌يه شوقدر غروشه ايجار وتسليم ايدوب اوكمسنه دخي بر سنه تما- منه‌دك ضبط واستعمال ايلسه اوكيمسه اجر مسماني او كمسنه‌دن آلور .

فقط كيمك ايچون استيجار اولنان البسه‌يي كيم كيه‌جكي تعيين ويا ديلديكنه كيدرمك اوزره ديو تعميم وطبخ طعام‌ايچون استكرا ايديلان تنجره‌ده نه پشوريله‌جكي بيان‌اولنمق لازم اولوب تعميم ويا بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اولور بزازيه وددرر . فان لبس الثوب وطبخ في القدر فمضت المدة فله ماسمي استحسانا ولو فسخ القاضي الاجارة لاجل الفساد ثم لبس لا يجب شيء هنديه ملخصا في الباب الخامس عشر في الفصل الاول . ومثلا چادري استيجار ايتدكده ناسك نصب ايتديكي يعني قورديغي كبي نصب ايده‌بيلوب كونشدن محترق ويا سفرده مطروثلجدن فاسد اولسه ياخود من غير عنف تخرق ايتسه ضمان لازم كلميه‌جكي كبي استيجار ايلديكي اسلحه ايله محاربه ومقاتله ايده‌بيلوب بوندنطو- لايي هلاك اولدقده ضمان لازم كلمز . مكركه تعديسيله تلف اوله.

ولو استأجر فسطاطا يخرج به الى مكة ليستظل به فانه يجوز وله ان يستظل به لنفسه ولغيره لعدم تفاوت الناس فيه وان اسرج في الخيمة او في الفسطاط اوالقبة او علق به قنديلا فافسد فلا ضمان عليه وان اتخذفيه مطبخا فهوضامن لانه صنع مالايضع الناس عادة الا ان يكون معدا لذلك العمل هنديه في الباب

العشرون واذا اوقد نارا فى الفسطاط كان كالاسراج وان اوقد مثل مايوقد الناس عرفا وعادة فى الفساط فافسد الفسطاط او احترق الفسطاط فلا ضمان وان جاوز المتعارف فهو ضامن فبعد ذلك ينظر ان كان افسد كله بحيث لاينتفع به ضمن قيمة الكل ولا اجر عليه وان فسد بعضه لزمه ضمان النقصان وعليه الاجر كملا اذا كان قد انتفع بالباقى وان لم يفسد شئ منه وسلم وكان جاوز المعتاد فالمسألة على القياس والاستحسان القياس ان لايجب الاجر وفى الاستحسان يجب وان شرط رب الفسطاط على المستأجر ان لايوقد فيه ولايسرج فيه ففعل فهو ضامن وعليه الاجر كملا اذا سلم الفساط هنديه فى الباب العشرون .

واستيجار اولنان چادرك اطنابى منقطع وعمودى منكسر اولهرق مستأجر استعماله مقتدر اولهمسه اوحالده اجرت لازم كلمز «٥١٨» مادهيه باق . ولو انكسرت الا وتاد فلا عبرة لان الاوتاد تكون من المستأجر عادة الا اذا كانت حديدا فهى كالعمود ولو اخرجها مع نفسه ولم ينصبها مع المكان يجب الاجر من المحل المزبور . وموجر ايله مستأجر انقطاع انتفاعك مقدارنده اختلاف ايتسهلر يعنى مستأجر اون كون انتفاع ايدهمدم موجر يالكز بشكون ايدهمدك ديسهلر سوز موجركدر . اما موجر انقطاع انتفاعى بالكليه انكار ايتسه حال حاضر حكم قلنور. «١٧٧٦» مادهيه باق . فان كان المستأجر اتخذ اطنابا من

عند نفسه او عمودا من عند نفسه ونصبه حتى رجع فعليه الاجر من المحل المزبور .

بو ماده‌ده مدتك « معلومه » ايله توصيفی ٤٥١ و ٤٥٢ ماده‌لره وبدلك « معلوم » ايله توصيفی ٤٥٠ ماده‌يه مبنی اولوب بناءً عليه بو وصفلرك بوراده ايروجه ذكری لازم دكلدر نته‌كيم اجارهٔ عقار وحيوانده ايروجه ذكر اولنمامشدر هنديه .

بركيمسه برای بينمك اوزره استكرا ايلديكی اكری بشقه‌سنه ويره‌مز . « ٤٢٧ » ماده‌يه باق . ويرر ايسه تلف اولنجه ضامن اولوب اجرت لازم كلمز . « ٨٦ » ماده‌يه باق هنديه .

اما بركيمسه كندوسنك بغدايی نقل ايتمك اوزره استكرا ايلديكی سمر ايله بشقه‌سنك بغدايی نقل ايده‌بيلور .

جوال دخی بويله‌در . « ٤٢٦ » ماده‌يه باق هنديه فی الباب التاسع والعشرون .

❁ ماده ٥٣٥ ❁

[بركيمسه] كيوبده [برمحله كيتمك اوزره البسه استيجار ايتدكده اول محله كيتميوبده] اول كيمسه مذكور البسه‌يی [خانه‌سنده كيسه ياخود هيچ كيمسه بيله] تلف اولسه ضمان لازم كلميه‌جكی كبی تلف اولمسه [اجرتك اعطاسی لازم كلور .] واجرت كيمكه مقابلدر . يوقسه كيتمكه دكل . « ٤٧٠ » ماده‌يه باق هنديه .

مأجور حيوان اولنجه بو مسئله‌ده اجرت لازم كلیه‌جكی ٥٤٦ ماده شرحنده ذكر اولنور .

ایشته بر كیمسه كیمك اوزره استیجار ایلدیكی البسه‌یی معتاد اوزره كیه‌بیلور . وبوندن طولایی اسكیمش اولسه مسئول اولماز .

كذا بر كیمسه كیمك اوزره هر آیلغی شو قدر غروشه او- له‌رق البسه استیجار ایدرك خانه‌سنده حفظ ایتدكده مذكور البسه كیلمش اولسه فرسوده‌لشه‌جكی معلوم اوله‌جق مدته قدر هر آیلغی ایچون اجر مسمی لازم كلور . اما آندنصكره اجرت ساقط اولور بحر .

كذلك بر كیمسه خارج شهرده كیمك اوزره استیجار ایلدیكی البسه‌یی داخل شهرده كیسه اجرتك اعطاسی لازم كلور . لانه خلاف الی خیر در مختار ورد محتار .

اما خانه‌سنده كیمك اوزره استیجار ایلدیكی البسه‌یی بر محله كتمكده كیه‌مز . كیوبده تلف اولسه ضمان لازم كلور هندیه .

معلوم اولملیدر كه بو ماده‌ده اجرتك لزومی البسه موجود اولدیغی صورتده اولوب اما البسه غیب اولسه یعنی بر كیمسه بوكون كیوب فلان یره كتمك اوزره استیجار ایلدیكی البسه‌یی كیمدن بو كون غیب ایدوبده بعده بولسه اجرت لازم كلمز . « ٤٧٠ » ماده‌یه باق . بو صورتده وقت ضیاعده طرفین اختلاف ایتسه‌لر یعنی مالك بو كون ضایع وغیب اولمدی اجرت لازم كلور ومستأجر بو كون ضایع اولدی دیو اختلاف ایتسه‌لر

حال حاضر حكم قلنەرق البسـه وقت منازعه واختلافده مستاجرك الندە ايسه سوز مع اليمين مالككدر. مستاجرك الندە دكل‌ايسه سوز مستأجركدر. «٥» مادەيه متناً وشرحاً باق. هذا اذا ضاع ثم وجد.

كـذا ثوب مذكور هيچ بولنـەمدیغی تقدیرده سوزینـه مستأجركدر هندیه فی الباب العشرون.

❋ ٥٣٦ ماده ❋

[بر كیمسه كندو كیمك ایچون استیجار ایلدیكی البسه‌یی] اعاره ویا اجاره طریقیله [بشقه‌سـنه كیدیرەمز .] زیرا بونده تقیید مفیددر. چونكه ناس البسه كیمكده متفاوتدر. كورلمزمكه البسـه‌یی بر افندینك كیمه‌سیله بر قصابك كیمه‌سی بیننده فرق واردر. بو ماده ٤٢٧ ماده‌نك فرعیدر .

البسه‌نك استیجارنده اوچ احتمال واردر . برنجیسی لابسی تعیین ایتمامك یعنی لابسی بیاندن سكوت ایتمكدر. بو روبه‌ كی شو قدر غروشه استیجار ایتدم دیمك كبی . ایكنجیسی لابسی تعیین ایتمكدر . اوچنجیسی لابسی تعمیم ایلمكدر. برنجی‌صورت فاسـد اولوب اما دیكر ایكی صورتله اجاره صحیحـدر كه مجله بوراده ایكنجی‌صورتی بیان ایدیور شرحا اوچنجی صورت دخی بیان اولنور. لابسی‌تعیین اولینجه اجاره جائز اولمیور. زیرا بو وجهله اطلاقنده ایكی شخصدن ایكی ركوب جنسین كبی اولوب

بناءعليه معقود عليه مجهول اولور. تعميم اولنجه صحيح اولميور.
زيرا تعميم صورتنده بر ركوب ضمننده حاصل اولان مقداره
مالكك رضاسی حاصل اولوب بناءعليه معقود عليه معلوم اولور
رد محتار وطوری .

حتی مجله وجهله استيجار ايلديكی البسه‌يی خدمتجيسنه ويا
قزينه ويا اجنبی‌يه كيدرسه غصب وتعدی ديمك اولوب تلف اولسه
ويا قيمتنه نقصان كلسه ضامن اولور بزازيه. وبر كونا ضرر كلمسه
بيله اجرت لازم كلمز. لانه يكون غاصبا ومنافع الغصب غير مضمونة
الا فيما استثنی رد محتار مجله‌ده كيديرمز دنيلدی زيرا مستأجرك
اذنی اولمقسزين خدمتجيسی كيسه‌ده تلف اولسه مستأجره
ضمان لازم كلمز . ضمان مرقوم خدمتجی‌يه لازم كلور هنديه
فی الباب العشرون .

كذا فلان آدم كيمك اوزره استيجار اولنان البسه بشقه‌سنه
كيديريله‌مز. كيديريلوبده تلف اولسه ضمان لازم كلور. وبو حالده
اجرت لازم كلمز. « ٨٦ » ماده‌يه باق . اما ديلديكنه كيديرمك
اوزره استيجار ايلديكی البسه‌يی ديلرسه كندوسی كيرو ديلرسه
بشقه‌سنه كيديرر. « ٦٤ » ماده‌يه متناً وشرحاً باق. وهر كيم
كير ايسه مراد تعين ايدوب آندن صكره بشقه‌سنه كيديريله‌مز .
« ٥٥٢ » ماده‌يه باق هنديه ودرر ورد محتار .

وبر قادين شوقدر كون كيمك اوزره البسه استيجار ايتسه
مادۀ آنفه موجبنجه صحيح اولوب مذكور البسه ثوب بذل يعنی

هر كون كيله‌جك روبا ايسه بتون كون يعنى كوندز اخشامه قدر كيه‌بيله‌جكى والبسه‌يى لابس ايكن اويويه‌بيله‌جكى كبى كيجه دخى كيه‌بيلور. اما مذكور البسه استانبولده ياغلقجيلردن استكرا ايديلان كلين البسه‌سى كبى ثوب صيانت وتجمل يعنى هر وقت كيلميوب بلكه حفظ ايديله‌رك اراده زينت ايچون كييله‌جك البسه ايسه بتون كوندز ايله كيجه‌نك اول وآخرنده يعنى اويقويه ياتنجه‌يه قدر واويقودن قالقديغنده كيه‌بيلور ايسه‌ده كيجه‌نه اوته‌سنده كيه‌مز. وكوندز مذكور ثوب ايله ياتوب اويويه‌مز. بوجهتله ثوب صيانت بتون كيجه كييلوبده اول كيجه فرسوده‌لشسه ضمان لازم كلور. وفرسوده‌لشديكى ساعت ووقتده كيان غاصب اوله‌جغى جهتله او حالده‌كى اجرت لازم كلمز. اول كيجه فرسوده لشميوبده صباح تخرق ايتسه ضمان لازم كلمز. وان صارت مخالفة باللبس كل الليل.

اما على المعتاد كوندزين كيلمكله فرسوده‌لشسه ضمان لازم كلمز. مادهٔ آنفه شرحنه باق.

كذا ثوب مذكور ايله كوندزين ياتيلوب اويونمقله فرسوده‌لشسه ضمان لازم كلور هنديه فى الباب العشرون.

﴿ ماده ٥٣٧ ﴾

[حليات] ك استيجار واستعمالنده‌كى احكام [البسه] نك مارالذكر احكامى [كبيدر.]

مثلا استعمال ایتمك اوزره الماس وانجو استیجاری صحیح اولور. شویله که بر قادین کندوسی طاقنمق اوزره استیجار ایلدیکی حلیانی بشقه‌سنه طاقاماز. طاقار ایسه ضامن اولور. زیرا حلیات استعمالی مستعملینك اختلافیله مختلف اولور. وبناءً علیه بونده تقیید مفید ومعتبردر بزازیه وهندیه فی الباب العشرون.

فصل ثالث

(یعنی باب سادسك اوچنجی فصلی)

[اجارهٔ حیوان حقنده] اولوب یکرمی درت ماده‌یی حاوی [در .]

ماده ٥٣٨

[معین بر حیوانی] یوك یوكلتمك ویا بنمك ایچون [استکرا ایلمك صحیح] ومذکور دابه‌نك بعینها مستأجره تسلیمی لازم اولوب یرینه بشقه دابه‌نك مستأجره اعطاسی غیر جائز وحتی مستأجره بشقه حیوان اعطا اولندقده بو حیوان معقود علیه اولمامغله اجرت غیر لازم [اولدیغی کبی بر محل معینه قدر کونورمك اوزره مکاری ایله مقاوله ایتمك دخی صحیحدر] که اولکی صورتده ٥٣٩ ماده وایکنجی صورته دخی

٥٤٠ ماده تفرع ایدر عبد الحلیم ورد مختار وهندیه. بوراده کوتورمك دنیلمشدر. کرك مستأجری کوتورمك اوزره مقاوله ایتسون وکرك یوکنی کوتورمك اوزره مقاوله ایتسون فرق یوقدر. بو مسئله ده یعنی کوتورمك اوزره بازارلق مسئله سنده معقود علیه غیر معین حیوان دکلدر. لان استیجار أبل بغیر عنیها لایجوز لجهالة المعقود علیه هندیه فی الباب السادس والعشرون.

مستأجر یوکنی نقل ایچون بر حیوان استیجار ایتدکده آجر مستأجرك یوکیله برابر کندی یوکنی دخی حیوان مأجوره تحمیل ایده مز. فقط ایدوبده محل مقصوده واریلنجه اجرتدن بر شی تنقیص ایدیله مز انقروی ورد مختار. یعنی بو خصوص ٥٨٥ ماده ایله قیاس قبول ایتمز.

شرحاً ذکر اولندیغی وجهله حیوانك استیجاری رکوب وتحمیل متاع کبی نظر شرع وعقلاده مقصود اولان منفعت ایچون اولمق لازم اولوب اما ناس کندوسنك آتی واردر ظن ایتسونلر ایچون بر کیمسه نك قپوسی اوکنه باغلامق اوزره حیوان استیجار ایتمسی صحیح اولمیوب اجرت لازم اولمز انقروی ورد مختار. ٤٥٥ ماده شرحنه باق.

﴿ ماده ٥٣٩ ﴾

[فلان محله قدر] کتمك اوزره [دیو بر] معین [دابه

استکراء اولندیغی صورتده اکر دابه یولده] ویاخود هنوز یوله چیقمقدن تلف اولور ایسه اجاره منفسخ اولور هندیه فی الباب التاسع عشر « ٤٤٣ » ماده شرحنه باق. وخسته‌لنمغله [بیتاب] ویاکور [اولوب قالور ایسه] ٥١٦ ماده‌یه مبنی [مستاجر مخیر اولور. دیلرسه حیوان] کسب صحت ایله [طوراتجه‌یه] یعنی استیجار اولندیغی عملی ایفایه کسب اقتدار ایدنجه‌یه [قدر بکلر ودیلرسه] بکلمیوب [اجاره‌یی نقض] و حیوان صاحبی برابر ایسه اکا تسلیم [ایلر.] بوقسه بشقه حیوان استمکه حقی یوقدر. زیرا عقد اجاره معین اوله‌رق مذکور حیوان اوزرینه واقع اولمش و دیکر حیوان ایسه معقود علیه اولمامشدر. وحیوان صاحبی برابر اولمامغله مستأجر حیوانی بیتاب قالدیغی یرده ترکله کندوسی کیدوبده حیوان اوراده تلف اولسه اکر حیوان مشی و حرکتدن بالکلیه عاجز ایسه ضمان لازم کلمز انقروی وهندیه . لان فیه ضرورة وعذرا تنقیح. لان من شان البعیر ان یمشی الی ان یبقی فیه رمق من الحیاة فاذا عجز عن المشی یموت فی مقامه جواهر الفتاوی نقول بهجه .

واکر قریبنده اولان قریه‌یه کیده‌جك قدر فی الجمله مشیه قادر ایسه ترك ایلدیکی موضعده‌کی قیمتنی ضامن اولور بهجه. تنقیح حامدیده شویله مذکوردر « وان باعها واخذ ثمنها ان کان فی موضع لایصل الی الحاکم حتی یأمره ببیعها فلا ضمان علیه

لافى الدابة ولافى ثمنها وان كان فى موضع يقدر على ذلك او يستطيع ردها الى صاحبها فهو ضامن للقيمة »

[وبو حالده] يعنى حيوان يولده يتاب قالديغى جهتله اجاره نقض ايدلديكى و ياخود يولده تلف اولديغى صورتده [اورايه قدر اولان مسافه‌نك اجر مسمادن حصه‌سى نه] قدر [ايسه آنى] بالحساب مستأجر [آجره ويرر] وبدل اجاره يولك شدت وسهولتنه كوره تقسيم ايديلور.

يعنى مثلا حيوان مأجور نصف طريقده يتاب قالمغله اجر مسمانك نصفى لازم كلميوب بلكه قطع ايديلان يول ايله قطع ايديله‌جك اولان يولك شدت وسهولتى نظر اعتباره آلنه‌رق آكا كوره قطع ايديلان يوله اجرتدن حصه افراز ايديلور. لان رب فرسخ كراؤه درهم ورب فرسخ كراؤه درهمان هنديه فى الباب التاسع والعشرون. و بو حالده مستأجر اجاره‌يى فسخ ايتميوب حيوانى سوق ايده‌رك راكب اولمسه اجر مسمانك كليسى لازم كلور. مكركه اصلا ركوبه اقتدار اولميوب سوق مذكور مجرد صاحبنه ايصال ايچون اوله. كذا مستأجر مقدار معلوم متاعى يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوان خسته‌لنمغله مقدار مذكوردن دون يوك يوكلتسه تام اجرت ويرمسى لازم كلور درمختار .

ايشته بو ماده وجهله استكرا اولنان حيوان عقد اجاره‌ده تعين ايده‌جكندن بر كيمسه يوك ايچون معين حيوانى استيجار

ایدوبده مکاری مذکور یوکی بشـقه بر حیوان ایله کوتورسه متبرع اولوب اجرت الهماز هندیه فی الباب السادس والعشرون.

نقض فـلان محله قدر شو یوکی کوتورمك اوزره معین بر حیوان استکرا اولنوبده حیوان یولده خستهلنمغله آجر اول حیواندن دون بر حیوانه یوکلدوب کوتورسـه مستأجر راضی اولمش اولمغله نقصان مقداری اجرتی توقیف ایدهمز رد محتار.

١ — مکاری اوزرینه حیوانك آرقهسی صره کتمك ویا بر آدمی کوندرمك لازم کلمز. بلکه حیوان مأجوری مستأجره تسلیم ایله اجرت لازم کلور هندیه ورد محتار.

﴿ ٥٤٠ ماده ﴾

[فلان محله شوقدر یوك کوتورمك اوزره] مکاری ایله [بازارلق اولندیغی] ویاخود مادهٔ آتیهنك فقرهٔ ثالثهسی وجهله لاعلی التعیین بردابه استکرا ایلدیکی [صورتده] یوکلی [حیوان یولده] ویاخود هنوز یوله چقمدن تلف اولور ایسـه اجاره منفسخ اولمیهجغی کبی [بیتاب اولوب قالور ایسه] ینـه اجارهیه خلل کلیوب [بشـقهجه حیوانه تحمیل ایله یوکی اول محله قدر کوتورمکه مجبور اولور.] زیرا بو تقدیرده معقود علیه نقل متاع اولوب یوقسـه حیوان دکلدر. «٥٣٨» مادهیه متنا وشرحا باق هندیه وانقروی.

﴿ ٥٤١ ماده ﴾

[لا على التعيين بر حيوان استيجارى جائز اولماز .] يعنى فاسد اولور . زيرا دواب مختلف المنفعة اولديغى جهتله معقود عليه نزاعـه مؤدى اولهجق صورتده مجهول اولور . كما فى شرح المادة ٥٣٨ . «٤٥١» ماده‌يه باق .

[فقط بعد العقد] حيوان [تعيين اولوبده مستأجر دخى] تعيين اولنان حيوانى [قبول ايدر ايسه جائز] واجاره صحته منقلب [اولور.] «٢٤» ماده‌يه باق .

بوراده حيوان تعبيرى احترازى دكلدر. زيرا لاعلى التعيين بر عينى اسـتيجار دخى جائز اولماز . فقط بعـد العقد تعيين ايديلوبده مستأجر دخى قبول ايدرسه جائزاولور هنديه فى الباب الخامس عشر.

[وبرده معتاد اولديغى اوزره لاعلى التعيين بر نوعندن بر دابه استيجار اولندقده] يعنى مكارى حملى تعهد ايتـدكده [جائز] ومعقود عليه حمل [ومطلق متعارفه مصروف اولور.] وبروجه مشروح تعهد ايديلان شى نقل وحمل خصوصيدر. ولو تكارى الى مكة ابلا مسماة بغيرا عيانها جاز و يجعل المعقود عليـه حملا فى ذمة المكارى والابل آلة وجهالتها لا تفسد فما يفعله الحجاج من الاجارة للحمل او الركوب الى مكه بلا تعيين الابل صحيح در مختار .

[مثلا] عرف و [عادت اولدیغی اوزره مکاری ایله فلان محله قدر بر بارکیر] بازارلق یعنی اولوجهله بارکیر [استیجار اولندقده] اجاره جائز اولوب [مکاری بروجه معتاد بر بارکیر ایله اول کیمسه‌یی اورایه ایصال ایتمکله بورجلی اولور .] رد محتار . مجله‌نك شو ایکنجی فقره‌سی بو وجهله تحریر اولندقده «٥٣٨» ماده‌ده بیان اولنان «بر محل معینه قدر الخ» فقره‌سندن بشقه بر معنایی افاده ایلمز .

متن مجله‌ده‌کی « معتاد اولدیغی اوزره » قیدیله دخی اکلا- شیله‌جغی اوزره بوخصوص معتاد اولمز ایسه بویله بازارلق صحیح اولماز بزازیه وهندیه فی الباب السادس والعشرون .

﴿ ٥٤٢ ماده ﴾

[اجاره‌ده سنجاق ولایت کبی] قرا ومحال مختلفه‌یی مشتمل [بر قطعه‌نك اسمیله حد مسافه‌یی تعیین ایلمك] صحت اجاره‌ده [کافی دکلدر] بلکه واریله‌جق یرك تعیین وتخصیصی لازمدر . تعیین وتخصیص اولنماز ایسه اجاره فاسد اولور . [مکرکه اول قطعه‌نك اسمی بر شهره] یعنی بر محل معینه [اطلاق اولنمق اوزره عرف اوله] او حالده صحیح و شهر معروفه مصروف اولور . «٤٥» ماده‌یه باق .

[مثلا بوسنه‌یه‌دك یاخود عربستانه] ویا یمنه ویاخود خوار- زمه ویا خراسانه [قدر] کتمك اوزره [دیو] تحدید مسافه

ایدیله‌رك [حیوان استکرا ایلمك صحیح اولمیوب واریله‌جق شهر یاقصبه یاقریه‌نك تعیینی لازم کلور .] « ٤٥١ » ماده‌یه باق .

مثالك بو فقره‌سی ماده‌نك فقرۂ اولیسنه وفقرۂ آتیه‌سی فقرۂ ثانیه‌سنه مثال اولوب لف ونشر مرتبدر .

[فقط شام لفظی برقطعه‌نك] یعنی سوریه ولایتنك بر قطعۂ معلومه‌سنك [اسمی اولدیغی حالده شهر دمشقه اطلاق اولنمق اوزره عرف اولدیغندن شامه قدر دیو حیوان استکرا اولنسه صحیح] وعرف اولدیغی اوزره شهر دمشقه مصروف [اولور .] هندیه فی الباب الخامس عشر .

وبوماده وجهله اجاره‌ده سنجاق و ولایت کبی یالکز بر قطعه‌نك اسمیله مسافه‌سی تعیین اولندقده بالاده ذکر اولندیغی وجهله اجاره فاسد اولور .

شو جهتله اوقطعه‌نك اك یقین محلنه وارلدقده اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کلور . زیرا بوبابده اصل شودرکه هر موضعکه اسم ولایت اوله مستأجر او موضعك ادناسنه بالغ اولدقده مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کلور بزازیه وهندیه . بوماده بشقه ومادۂ آتیه بشقه‌در .

﴿ ماده ٥٤٣ ﴾

[فلان محله قدر] کیتمك اوزره [دیو بر حیوان استکرا اولنوبده اول محلك اسمی ایکی] ویا زیاده موضعه و [بلده‌یه

اطلاق اولنور اولدیغی] حالده بریسی تصریح وتعیین ایدلمدیکی [تقدیرده] اجاره فاسد اوله‌جغندن مذکور بلده‌لردن [هر قنغیسنه کیدیلور ایسه اجر مثلی لازم کلور .] «٤٥١ و ٤٦٢» ماده‌لره باق .

[مثلا استانبولدن چکمجه‌یه‌دك] شوقدر غروشه [بر حیوان استکرا اولنوبده بیوك یاخود کوچك چکمجه دیو تصریح قلنمدیغی تقدیرده] چکمجه لفظی ایکی بلده‌یه اطلاق اولندیغی جهتله ٤٥١ و ٤٥٣ و ٤٦٠ ماده‌لر احکامنجه اجاره فاسد اولمغله [هر قنغیسنه کیدیلور ایسه آنك مسافه‌سنه کوره اجر مثل ویرلمك لازم اولور] یوقسه اجر مسمی لازم اولماز بزازیه وهندیه فی الباب السادس والعشرون .

«٤٦٢» ماده‌ده ذکر اولندیغی وجهله اجاره‌نك فسادی بدل اجاره‌نك مجهولیتندن طولایی اولمیوب دیکر شرائط صحتك بولنمامسندن ناشی اولور ایسه اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کلوب بو حالده بو ماده وجهله اجاره فاسد اولنجه مستأجر مثلا کوچك چکمجه‌یه کتدکده اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کله‌جکی کبی بیوك چکمجه‌یه کتدکده ینه اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل لازم کلور .

﴿ ٥٤٤ ماده ﴾

[بر بلده‌یه‌دك] رکوب ویا یوك کوتورمك ایچون [بر

حیوان استکرا اولندقده مستأجری] یعنی راکبی ویاخود یوکی استحسانا [اول بلده‌ده‌کی خانه‌سنه قدر کوتورمك] و ساکن اولدیغی خانه‌سندن ییندرمك [لازم اولور.] هندیه وبزازیه. وشو حالده مستأجر شو بنم خانه‌در دیدکدن صکره خطا ایتدم شو دکل خانه‌م بودر دیه تصدیق اولنماز. ودفعهٔ ثانیه‌ده خانه‌سنه نقل ایتدیره‌مز.

کذلك بر کیمسه فلان قصبه‌دن فلان بلده‌یه کیدوب کلمك اوزره بر حیوان استکرا ایتدکده مکاری کیدیشنده اول بلده‌ده‌کی خانه‌سنه قدر کوتورمکه مجبور اولدیغی کبی کلشنده دخی اول قصبه‌ده‌کی خانه‌سنه قدر کتورر.

شو قدر وارکه بر کیمسه بر محله قدر کیدوب کلمك اوزره حیوانك بولندیغی موضعدن بر حیوان استکرا ایتدکده اول کیمسه دونشده اول موضعه قدر راکباً کله‌بیلور. خانه‌مه واریرم دیه‌مز هندیه فی الباب السادس والعشرون.

﴿ ماده ٥٤٥ ﴾

[بر محل معینه‌دك حیوان استیجار ایدن کیمسه] کرك یالکز اول محله وارمق ایچون استیجار ایتمش اولسون وکرك واروب کلمك اوزره استیجار ایتمش اولسون [مکارینك اذنی اولمدقجه] اول حیوان ایله [اول محلی تجاوز ایده‌مز.] چونکه اجاره اول محل معینه قدر کتمك منفعتی ایچون منعقد اولدی.

[و] مكارينـك اذنى اولقمـزين اول حيوان ايله اول محلى
[تجاوز ايتدكده] كرك راكب اولديغى حالده تجـاوز ايتسون
وكرك راكب اولميهرق تجـاوز ايتسون غاصب اولهجغى جهتله
[صاغ وسالم صاحبنه تسليم ايدنجهيهدك اول حيوان مستأجرك
ضماننده اولوب كرك ذهابنده وكرك ايابنده] يعنى رجوعنده
[تلف اولسه] اول محله قدركى اجر مسماسيله برابر [ضمان
لازم كلور .] وتجـاوز ايتديكى مسافه ايچون اجرت لازم كلز .
« ٨٦ » مادهيه متناً وشرحا باق ردمحتار وهنديه .

وتجاوز ايتدكدن صكره اول محل معينه صاغ وسالم اولهرق
معاودتله ضماندن قورتيلهمز . بو صورتده ضمان لازم كلمسى ،
بعض علما يالكز اول محل معينه كتمك اوزره استيجار ايدوب
يوقسه كيدوب كلمك اوزره استيجار ايلمديكى تقديرده اولديغنى
بيان ايلمشلردر . بو تقديرده سبب ضمان شودركه مستأجر اول
محل معينـه وصول ايله عقد منتهى يعنى رسـيدهٔ ختام اولوب
آندنصكره آنى تجاوز ايدوب بعـده اول محله عودتى سـببيله
مالكك نائبى اولان مستأجرك يدينه مأجور رد ايدلمش اولماز . اما
كيدوب كلمك اوزره استيجار ايدوب محل معينى تجاوز ايتدكدن
صكره ينه اول محله عودت ايدوب بعده تلف اولسه ضمان لازم
كلز . زيرا بوتقديرده مستأجر اول محله عودت ايتمسيله مأجورى
معنى مالكك نائبى اولان كندى يدينـه رد ايلمش اولور فانه
لما كان مودعا معنى فهو نائب المالك والرد الى نائب المالك رد .

الى المالك يعنى فيكون بمنزلة المودع اذا خالف ثم عاد الى الوفاق
هدايه وعنايه. وديكر بعض علما ايسه مطلقا ضمان لازمكله جكنه
قائل اولمشدر. يعنى كرك يالكز كتمك اوزره استيجار ايلمش
اولسون وكرك كيدوب كلمك اوزره استيجار ايلمش اولسون.
والفرق ان المودع مأمور بالحفظ مقصودا فبقى الامر بالحفظ
بعد العود الى الوفاق فحصل الرد الى يد نائب المالك اى المودع
نفسه وفى الاجارة والعارية يصير الحفظ مأمورا به تبعا للاستعمال
لا مقصودا فاذا انقطع الاستعمال لم يبق هو نائبا فلا يبرأ بالعود
وهذا اصح هدايه. قوله وفى الاجارة والاعارة يصير الحفظ
مأمورا به تبعا للاستعمال يريد به ان المالك ما امر المستأجر
والمستعير بالحفظ قصدا ونصا وانما امرهما بالاستعمال والانتفاع
فكان لهما ولاية الحفظ ضرورة الانتفاع فاذا جاوز الحيرة اى
المحل الذى استأجرها اليه صارغا صبا للدابة ودخلت فى ضمانه
والغاصب لايبرأ عن الضمان الا بالرد على المالك او على من هو
مأمور بالحفظ من جهة المالك ولم يوجد فان قيل لا كذلك
فان غاصب الغاصب اذا رد المغصوب على الغاصب فانه يبرأ وان
لم يوجد الرد الى احد هذين قلنا نزيد فى المأخوذ او على من
يؤخذ منه فسبب الضمان يرتفع بالرد عليه وقد طعن عيسى
رحمه الله تعالى فقال يد المستأجر كيد المالك بدليل انه يرجع بما
لحقه على المالك بخلاف المستعير وبدليل ان مؤنة الرد على المالك
فى الاجارة دون العارية ولكننا نقول رجوعه بالضمان للغرور

التمكن بسبب عقد المعاوضة وذلك لايدل على ان يده ليست بيد نفسه كالمشترى يرجع بضمان الغرور وكذلك مؤنة الرد على المالك لما فيه من المنفعة بالنقل فاما يد المستاجر يد نفسه كفايه.

بالاده تفصيل اولنان ايكى قولدن قنغيسى اختيار اولنديغنه دائر مجله ده صراحت يوغيسه ده مطلق اولەرق ذكر اولنمسيله ايكنجى قول قبول اولنديغنه استدلال اولنه بيلوركه ذاتا هدايه ودر مختار صاحبلرى دخى اصح اولان بو قول ثانى ايدوكنى ذكر ايلمشلردر .

فقط حيوان تلف اولميوب صاغ وسالم اولديغى حالده صاحبنه تسليم اولندقده يالكز اجر مسمى لازم كلوب آجر زياده اجرت طلب ايدەمز. زيرا مستأجر معقود عليها اولان منفعتى استيفا ايتمش اولور. ٥٩٦ مادەيه باق .

مثلا بركيمسه التى ساعتلك اولان فلان محله كيتمك اوزره بر حيوان استكرا ايتدكده اول محلى ايكى ساعت تجاوز ايله سكز ساعتلك يره كيتسه اجر مسمى لازم كلوب التى ساعتدن زياده اولان ايكى ساعتده غاصب اولور فيضيه وبزازيه . نتەكيم بركيمسه فلان محله بغداى يوكى كوتوروبده دونر ايكن مذكور حيوان اوزرينه صاحبنك اذنى اولمقسزين طوز يوكلتمكله حيوان تلف اولسه ضامن اولور هنديه فى الباب التاسع والعشرون.

❊ ٥٤٦ ماده ❊

[بر محل معينه كيتمك اوزره ديو دابه استكرا اولندقده

مستأجر اول حيوان ايله] محل مذكوره كتمكه مجبور اولوب هيچ بر يره كتميه‌رك خانه‌سنده امساك ايده‌ميه‌جكى كبى [يشقه محله] دخى [كيده‌من .] ونوكه بو محل حين عقد اجاره‌ده تسميه قلنان محلدن قريب اولسون هنديه فى الباب التاسع والعشرين . [١] بناءً عليه اول حيوان ايله بشقه محله [كيدوبده حيوان تلف اولسه] غصب ديمك اولمغله مستأجر اول حيوانك قيمتنى [ضامن اولور .] لانه صار غاصبا لاختلاف الطرق الى المكان فكان بمنزلة اختلاف الجنس ولا اجرة عليه لما قلنا شلبى وحيوان كرك تلف اولسون وكرك اولمسون اجرت لازم كلز . مكركه حيوان ٥٩٦ ماده قيلندن اوله . ٥٨٦ ه ماده‌يه باق .

[مثلا] بر كيمسه [تكفور طاغنه كيتمك اوزره استيجار ايتديكى حيوان ايله اسلمبولدن] ياخود كوچك چكمجه‌يه [كيتسه و] اول [حيوان تلف اولسه] اول كيمسه‌يه [ضمان لازم كلور .] وغصب منافع قبيلندن اولمغله بو وجه بالا اجرت لازم كلز . لان رب طريق يفسد الدابة السير فيها يوماً لصعوبتها وطريق لايفسد الدابة فيها شهرا لسهولتها فاختلف جنس المنفعة فاستوفى جنس آخر فلايجب الاجر طورى .

كذا بر كيمسه بر قصبه‌دن او قصبه‌نك خارجنده واقع فلان محله كيتمك اوزره استكرا ايتديكى حيوان ايله اول محله

كتميوب داخل قصبه‌ده برموضعه كتمه‌ده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور بزازيه وهنديه .

شرحا ذكر اولنديغى وجهله بر كمسه فلان محله كتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوان ايله اورايه كتميوب خانه‌سنده امساك ايتدكده اجرت لازم كلميه‌جكى كبى حيوان خانه‌سنده تلف اولدقده ضمان لازم كله‌جكى عاديه‌ده مذكور بولنمشدر بحر . حالبوكه ابلسه استيجارده اجرت لازم كلديكى ٥٣٥ ماده‌ده مصرح اولغله فرق بولنمق ايجاب ايدر هنديه فى الباب التاسع والعشرون.

نته‌كيم بر كيمسه فلان محله بو كون كيدوب ينه بو كون كلمك اوزره يكرمى غروش اجرتله بر حيوان استيجار ايدوب محل مذكوره كتديكى حالده اول كون كلمه يالكز نصفيه مسمى لازم كلور . وكلمكده مخالفتى جهتيله غاصب اولغله ٥٩٦ ماده‌يه مبنى اجرتك نصف ديكرى لازم كلمز هنديه فى الباب السادس والعشرون .

بر كيمسه بو كون داخل قصبه‌ده فلان محله كتمك اوزره بر حيوان استكرا ايدوبده مذكور حيوان ايله بو كون قصبه خارجنه چيقديغى حالده بو كون مذكور حيوانى درون قصبه‌يه نقل ايتسه ضماندن برى اولور ديو هنديه‌ده تحرير ايتمسده بو بيان ٥٤٥ ماده‌ده شرحا بيان اولنان قول اوله مبنيدر يوخسه على الاطلاق ميدر تحرى يه محتاجدر .

﴿ ماده ٥٤٧ ﴾

[بر محل معينه] كتمك اوزره [ديو حيوان استيجار اولنوبده اورايه كيدن يوللر متعدد اولسه] يول تعيين ايدلمديكى تقديرده [مستأجر ناسك سلوك ايتديكى] يعنى هر كسك كيتديكى [يوللردن هر قنغيسيله استرسه اورايه كيدهبيلور .] بو صورتده مذكور يوللردن بريسيله كيدوبده حيوان تلف اولسه مستأجره ضمان لازم كلمز ٩١ مادهيه باق . قال فى البحر او لم يعين لا ضمان انتهى يعنى بونده ايكى احتمال اولوب برنجيسى يولك تعيين ايدلمامسيدر ايكنجيسى يولك تعيين ايدلمسيدر برنجيسى فقرهٔ آنفهده بيان اولنديغى كبى ايكنجيسى دخى فقرهٔ آتيه ايله بيان اولنيور . شرحا اورايه كيدهبيلور دنيلدى . زيرا محل معين مذكوردن بشقه يره كيدهمز . نتهكيم مادهٔ آنفهده ذكر اولندى .

[وحيوان صاحبى] متعدد يوللردن مستأجره [كيدهجك يولى تعيين ايتمشيكن مستأجر بشقه يولدن كيدوبده حيوان تلف اولديغى صورتده اكر يوللر تفاوت ايسه يعنى بو يول حيوان صاحبنك تعيين ايلمش اولديغى يولدن دها طولاشق] ومسافهلى [ياصرب] وقورقونجلى [ايسه] تعيين طريق صحيح اولوب بناءً عليه مخالفتله [ضمان لازم كلور .] زيرا بو صورتده طريقى تعيين ايتمك مفيددر لانه يصير مخالفا غاصبا بسلوكه شلبى . يوللرك تفاوتى اوچ وجهله اولور . برنجيسى بو بشقه يول

ابعد اولمقله ایکنجیسی اخوف بولنمقله اوچنجیسی اعسر اولقله اولور کذا فی العنایه وقال فی الکفایة والتفاوت هوان یکون الطریق الذی اخذ فیـه بالسلوك اوعر اوابعد اواخوف ثم هلك المتاع یضمن انتهی .

مجلهده تلف اولدیغی صورتده دنیلدی . زیرا بو صورتده حیوان تلف اولیوب منزل مقصودده سالماً وارندقده یالکز اجر مسمی لازم کلور عینی و نزاز به ورت مختـار . چونکه جنس طریق واحد اولوب مخالفتك حکمی آنجق اثر تفـاوت اولان هلاکك ظهوریله ظاهر اولور . حیوان سـالماً صاحبنه تسـلیم اولنـدقده تفـاوت معنا اولیوب یالکز صورة اولمغله اجر مسمی لازم کلدی .

فاذا خالف حینئذ فقد تعدی فیضمن قیمته ان هلك وان لم یهلك وبلغ فله الاجر استحسانا لارتفـاع الخلاف ولایلزم اجتماع الضمان والاجرة لانهما فی حالتین ونظیره العبد المحجور علیه اذا آجر نفسـه فان تلف فی العمل یجب علی المستأجر الضمان وان سلم یجب علیه الأجر فان قلت ما الفرق بین هذا حیث اذا سلم یجب الاجر وبین ما اذا اسـتأجر دابة لرکوب معین فان رکب غیره وسلمت حیث لا اجر علیـه قلت الفرق انه هنا وافق من وجـه لان المقصود وصول المتاع الی ذلك المکان وهناك لم یحصل المقصود لان المقصود رکوب المعین ولم یحصل طوری .

[واكر] بو يول حيوان صاحبنك تعيين ايلديكي يوله [مساوى ياخود دها اهون ايسه] تعيين طريق مفيد اولمامغله صحيح اولميوب بناءً عليه [ضمان لازم كلمز .] هنديه

بو راده حيوان تعبيرى احترازى دكلدر . زيرا بر محل معينه يوكى كوتورمك اوزره حمال استيجار اولندقده اوراية كيدن يوللر متعدد اولسه حمال ناسك سلوك ايتديكى يوللردن هر قنغيسندن استر ايسه كيده بيلور . اما مال صاحبى كيده جكى يولى تعيين ايتمشيكن حمال بشقه يولدن كيدوبده يوك تلف اولديغى صورتده اكر بو يول مال صاحبنك تعيين ايلديكى يولدن طولاشق ويا صرب وياخود اوزون ومخوف ايسه ضمان لازم كلور . واكر اكا مساوى ويا دها اهون ايسه ضمان لازم كلمز .

اما يوك تلف اولميوب محل معينه سالماً تسليم ايلدكده هر حالده اجر مسمى لازم كلور رد محتار وعبدالحليم .

﴿ ماده ٥٤٨ ﴾

[مستاجر شوقدر مدت ايچون استيجار ايلديكى حيوانى] اول مدتك ختاميله اجاره منقضى اوله جغندن [اول مدتدن زياده] مدت [استعمال ايده مز .] حتى بر كيمسه فلان كويه بو كون كيدوب ينه بو كون كلمك اوزره استيجار ايلديكى حيوان ايله اول كويه بو كون كيدوب فرداسى كون كلسه حكم اجاره دن طولايى يالكز كتمك ايچون نصف اجرت لازم كلور . نته كيم

«٥٤٦» ماده شرحنده دخی بیان ایدلدی . [و] اول مدتدن زیاده استعمال [ایدوبده یدنده حیوان تلف اولسه] غصب دیمك اوله‌جغندن [ضامن اولور .] وهر حالده یعنی تلف اولسه‌ده اولمسه‌ده زیاده مدت استعمالی ایچون اجرت لازم اولماز. «٨٦» ماده‌یه باق . مگرکه حیوان مأجور « ٥٩٦ » ماده قبیلدن اوله انقروی .

بوماده ٥٩١ و٥٩٢ ماده‌لرك فرعیدر انقروی.

نته‌کیم برکیمسه سکز دونم ترلا سورمك اوزره استیجار ایلدیکی اوکوز ایله اون ایکی دونم ترلا سوروب حیوان تلف اولسه قیمتنك کلیسنی ضامن اولور بزازیه .

کذا اون کیله بغدای طحن ایدلمك اوزره استیجار ایدیلان اوکوز ایله اون بر کیله بغـدای طحن ایدیلوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور . لان الطحن یکون شیأً فشیأً فلما طحن عشرة انتهی العقد فبعد ذلك هو فی طحن الحادی عشر مخالف من کل وجه فیضمن جمیع قیمتها . ایشـته بو مسئله ایله ٥٥٩ ماده شرحنده بیان اولنان قدرده مخالفت مسئله‌سی بیننده فرق واردر . زیرا حمل دفعهٔ واحده‌ایله اولوب بعض محمول مأذون فیه‌اولمغله آنده ضمان لازمکلز هندیه فی الباب التاسع والعشرون.

﴿ ماده ٥٤٩ ﴾

[فلان آدم بینمك اوزره] یعنی بووجهله تخصیص ایدیله‌

رلك [دابه استكراسى صحيح] وتخصيص معتبر [اولديغى كبى]
مستأجر [ديلديكنى بندیرمك اوزره] ديو [تعميماً استكراسى
دخى صحيحدر] ٥٥٣ مادهيه باق .

بومادهنك تفصيلى شودركه مستأجر دابهيى استيجار ايده‌
جك اولدقده بونده اوچ صورت وار در . « ١ » يا « بينمك
اوزره » ٢ ياخود « فلان آدم بينمك اوزره » ٣ ياخود
« ديلديكنى بينديرمك اوزره » ديو استيجار ايدر .

صورت اولیده اجاره فاسد اولور . لان الركوب مختلف
اختلافا فاحشا طورى فصارالركوبان من شخصين كالجنسين
فيكون المعقود عليه مجهولا فلا يصح العقد شلبى . نته‌كيم ٥٥٣
مادهده بيان اولنور . وصورت ثانيه وثالثه‌ده صحيح اولوركه
بومادهدن مقصد بو ايكى صورتلهده يعنى صورت ثانيه وثالثه‌ده
دخى اجارهنك جوازینى بياندر. فاذا قال تركب من شئت صح
العقد وان لم يسم شخصا بعينه لانا انما منعنا من صحته لما لحق
المالك الضرر الذى يحصل فى بعض الركوب فاذا رضى به صار
المعقود عليه معلوما فجاز كما فى الارض اذا قال على ان يزرع فيها
ما شاء ثم اذا فسدت الاجارة فى اطلاق الركوب واستعملها
قبل الفسخ تيعين اول الراكب وكذا فى الثوب ونحوه شلبى .
اما مذكور ايكى صورتدن صورت ثانيه‌نك حكمى «٥٥١» ماده‌
ده وصورت ثالثه‌نك حكمى دخى «٥٥٢» مادهده بيان اولنمشدر
هنديه ورد محتار .

﴿ ٥٥٠ ماده ﴾

[رکوب ایچون استکرا اولنان حیوانه بینلمیوبده یوك یوکلدیلهمز .] مطلق اولهرق ذکرندن اکلاشیلورکه یوك کرك راکب اولهجق آدم نقلتنده بولنسون کرك آندن زیاده یانقصان اولسون حکم بردرکه خانیهده دخی « حتی لو حمل علیها صبیا صغیرا فعطبت الدابة کان المستأجر ضامنا قیمتها کما لو حمل مکان الصبی حملا آخر » دینلمشدر .

مثلا برکیمسه کوچك چکمجهیه قدر بمك اوزره استکرا ایلدیکی حیوانه یوك یوکلدوبده محل مذکوره قدر کوتورهمز .

[و] بناءً علیه [یوکلدیلوبده حیوان تلف اولسه غصب حکمنده اولمغله [ضمان لازم کلور . لکن بوحالده] یعنی رکوب ایچون استکرا اولنان حیوانه یوك یوکلدیکی حالده حیوان تلف اولسهده اولمسهده [اجرت لازم اولماز .] لان الاجر والضمان لایجتمعان طوری . [٨٦ ماده] ایله ٥٩٦ ماده [یه باق] . اما یوك یوکلتمك اوزره استیجار ایدیلان حیوانه رکوب اولنهبیلور . نتهکیم ٥٥٨ مادهده بیان اولنور . ورکوب ایتدکدن صکره آرتق یوك یوکلدیلهمز یزازیه وانقروی .

بوماده ٤٢٦ مادهنك فرعیدر .

اما رکوب ایچون استکرا اولنان حیوانه هم رکوب وهمده رکوب ایله برابر تحمیل متاع اولنهمیهجنی آتی ٥٥١ ماده

لاحقه‌سنده بیان اولنور . شوقدرکه بر کیمسه بر محلدن
خانه‌سنه بغدادی نقل ایتمك اوزره بر کونلك اوله‌رق
استکرا ایلدیکی حیوان ایله خانه‌یه یوك کوتوروبده حیوانی
بنه یوك محلنه نقل ایدرکن معتاد ایسه مذکور حیوانه
بینه‌بیلور وبو حالده تلف اولسه ضمان لازم کلمز . ٩١ ماده‌یه
باق . اما معتاد دکل ایسه بینه‌مز . وبو صورتده بینوبده تلف
ضمان لازم کلور . ٣٦ ماده‌یه باق . فقیه ابوالليث رحمه‌الله تعا-
لینك مختاری ایشته بودر هندیه فی‌الباب التاسع والعشرون
وبزازیه ورد محتار .

﴿ ٥٥١ ماده ﴾

[فلان آدم بنمك اوزره] دیو ٥٤٩ ماده وجهله [استکرا
اولنان حیوانه بشقه‌سی ارکاب] ویا او حیوان بشقه‌سنه اعاره
وایداع [اولنه‌ماز .] یعنی بر کیمسه بن بینه‌جکم دیو استکرا
ایلدیکی حیوانه کندوسی بینمیوب بشقه بر شخصی ارکاب ایده-
مز . ولوکه بوشخص چوجق وکندوسندن خفیف اولسون
هندیه . لان الناس تیفاوتون فی‌الرکوب فصح التعیین ولیس ان
یتعداه وکذلك کل مایختلف باختلاف المستعمل هدایه.

کذا برکیمسه فلان کمسنه‌یی بیندیره‌جکم دیو استکرا ایلدیکی
حیوانه دیکر برشخصی ارکاب ایده‌مز . « ٤٢٧ » ماده‌یه باق .
اما بر کیمسه کندی بوکنی یوکلتمك اوزره استیجار ایلدیکی

حيوانه بشقه‌سنك يوكنى يوكلتمه بيله‌جكى ٤٢٦ ماده شرحنده
بيان اولنمشيدى . [و] بناءً عليه بشقه‌سى [اركاب] ويا بشقه‌سنه
اعاره ويا ايداع [اولنوبده حيوان تلف اولسه] تعدى ايتمش
اوله‌جغندن [ضمان لازم كلور .] لان التقييد مفيد لتفاوت
الناس فى الركوب اى فى العلم بالركوب فرب خفيف يكون ركوبه
اضر على الداية لجهله ورب ثقيل لايضر ركوبه بالداية لعلمه
فيعتبر فاذا خالف صار متعد يا فيضمن زيلعى وشلبى .

حتى بر كيمسه مثلا بن بينه‌جكم ديو استيجار ايلديكى حيوانه
بشقه‌سنى اركاب ايتدكدن صكره آنى ايندير وبده كندوسى بنسه
ضماندن قورتيله‌مز هنديه .

خلاصه بشقه‌سى اركاب اولنديغى تقديرده اول حيوان
مستأجر طرفندن غصب ايدلمش حكمنده اولوب بناءً عليه تلف
اولدقده ٨٩١ ماده موجبنجه ضمان لازم كلور . لكن بوحالده
تلف اولسه‌ده اولمسه‌ده اجرت لازم اولماز . ٨٦ ماده‌يه باق .
مكركه ٥٩٦ ماده قيلندن اوله عبدالحليم ورد محتار . وفى الحا.
نوت ليس له ان يقعد فيه القصار والحداد والطحان ولو اقعد
صار مخالفا وتضمن قيمته اذا عطب وان سلم تجب عليه الاجرة
لانه لما سلم تبين انه لم يخالف وانه ممالا يوهن الدار ولا بشبه
الدابة والثوب شلبى .

كذلك بر كيمسه كندوسى بنمك اوزره استكرا ايلديكى
حيوانى محافظه ايتمك اچون طوتديغى اجيره ويروبده يدنده

تلف اولسه اول كيمسه‌يه ضمان لازم كلور هنديه فى الباب التاسع والعشرون .

كذلك بركيمسه كندوسى بنمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانك اكرى اوزرينه اجنبى بى اركاب ايدوبده كندوسى رديف اولسه يعنى تركنه بنسه‌ده حيوان تلف اولسه صاحب بحرك غاية البياندن نقلنه كوره كل قيمتى ضامن اولور. ايكيسنى قالديرمغه حيوان كرك متحمل بولنسون كرك بولنمسون . زيرا مستأجر حيواندن كندى يدينى رفع ايدوب يد غيره ايقاع ايتديكندن غاصب اولور رد محتار وقال الحدادى لو جعل المستأجر نفسه رديفا وغيره اصلا فالحكم واحد يعنى ضمن النصف كما فى المسائل الآتية طورى تبغير ما

« لاحقه »

(اردافه دائر مسائل بيانده‌در)

بو ماده‌ده بشقه‌سنك اركاب اولنه‌ميه‌جغى مصرح اولديغى كبى ارداف دخى اولنه‌ماز شويله‌كه:

بركيمسه مثلا كندوسى بنمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه كندوسى راكب اولديغى مثللو ديكرينى دخى ادراف ايتدكده يعنى آرقه طرفنه ديكر شخصى بينديردكده حيوان ايكيسنيده قالديرمغه متحمل اولمقله برابر آندن طولايى تلف اولمينجه

يالكز اجر مسمى لازم كلور ايسەدە آندنطولابى حيوان تلف اولدقـدە نظر اولنور : او شخص بيوك آدم وياكندولكندن حيوان اوزرندە طورەجق وحيوانى قوللانەبيلەجك قدر بيوك چوجق ايسە اول كيمسە اول حيوانك نصف قيمتنى ضـامن اولور . كرك كل مدتدە ارداف ايتسون وكرك بعض مدتدە طورى. بو تقديردە اول كيمسە ايلە او شخصك خفت وثقلتنە باقيلماز. زيرا بو تقديردە بريسنك ركوبى مأذون فيە وديكرينك ركوبى غير مأذون فيە اولمغلە نصف قيمت لازم كاور . بوندە ثقـلە اعتبار اولنمـدى . چونكە خفيف وفقط عجمى بر آدمك ركوبيلە آت تلف اولەبيلوب بالعكس ثقيل بر آدم بنيجيلكـدە معلوماتى اولدقدە آتە خفيف اولور. ولان الادمى غيرموزون فلا يمكن معرفتە بالوزن فتعلق الحكم بالعدد طورى .

لتعـدد الجنايات فى الجنايات حتى اذا جرح رجل جراحة واحدة والاخر عشر جراحات خطاء ثمات فالدية بينهما انصافا لانە ربما يكون جراحة واحدة اكثر تاثيرا من عشر جراحات فكذلك سقط اعتبار الثقل لما ذكر واعتبر عدد الراكب كفـايە فان قيل ينبغى ان يضمن كل القيمة لانە كما لو استاجر هاليركبها بنفسە وفى مثلە اواركب غيرە يجب عليە ضمان كل القيمة وههنا وجداركاب الغير مع ركوب نفسە فركوبە بنفسە ان لم يوجب عليە زيادة ضمان على ضمان الاركاب ينبغى ان لا يوجب نقصان ضمان نفسە وكذا ينبغى ان لايجب عليە الاجر لان الاجر مع

الضمان لايجتمعان وههنا يجب عليه نصف الضمان فينبغى ان لايجب
عليه نصف الاجر قلنا انما ينتفى الاجر عند وجود الضمان اذا
ملكه بالضمان بطريق الغصب لانه لا اجر فى ملكه وههنا لم
يملك بهذا الضمان شئ مما شغله بركوب نفسه وجميع المسمى
بمقابلة ذلك وانما يضمن ماشغله غيره ولااجر بمقابلة ذلك ليسقط
عنه لما بينا ان الضرر فى الدابة ليس من قبيل ثقل الراكب
وخفته فلهذا توزع الضمان نصفين وهذا هو الجواب عما سأل
بقوله فان قيل قد تقرر عليه ضمان نصف القيمة وقد ملك
نصف الدابة من حين ضمن فينبغى انَ لا يلزمه نصف الاجر
والجواب ان قوله وفى مثله لواركب غيره يجب عليه ضمان كل
القيمة انه اذا اركب غيره فهو مخالف فى الكل واذا ركبها بنفسه
فهو موافق فيما شغله بنفسه مخالف فيما شغله بغيره شلبى.

واو شخص حيوان اوزرنده كندولكندن طوره ميه جق
قدر صغير وياخود ارقه طرفندن يوكلنان شى متاع ايسه يالكز
آغرلق مقداری ضامن اولور . يعنى اهل خبره دن سؤال
ايديلوب اول صغير ويا متاع حيوانه نقدر آغرلق ويرديكى
اخبار اولنور ايسه مذكور حيوانك او نسبتده كى قيمتنى ضامن
اولور. وهذا اذا لم يركب موضع الحمل لانه حينئذ يضمن كل
القيمة هنديه .

اما اول حيوانك ايكيسنى قالديرمغه تحملى اولميجه اول
كيمسه حيوانك جميع قيمتنى ضامن اولور. رديفك ثقلت وخفتنه

باقیلمز هندیه و بزازیه و انقروی ورد محتار لانه تعمد اتلافها ولا اجر علیه شلبی لکن بر کیمسه مثلا کندوسی بنمك اوزره استکرا ایلدیکی حیوانه کندوسی بنوب آخربرینی دخی اوموزینه آلدقده حیوان تلف اولسه جمیع قیمتنی ضامن اولور. واو که حیوان ایکسنیده قالدیرمغه متحمل بوله. زیرا یوك وآغرلق محل واحدده اجتماع ایتدیکی جهتله حیوانه اشق یعنی آغرومشقتلی اولور. وحیوان تلف اولمدیغی تقدیرده یالکز اجر مسمی لازم کلور رد محتار. فقط بو مسئله‌ده حیوانك تلف اولمسی محل مقصوده وارلدقدن صکره وقوعبولور ایسه تضمین قیمت ایله برابر اجر مسمی لازم کلور. زیرا منفعت معقود علیهایی مع زیادة استیفا ایلمشدر. فان الرکوب لا یختلف بان یردف معه غیره اولا یردف کفایه بوتقدیرده اجرت ایله ضمان نصل اجتماع ایدیور دنیلەمز. چونکه اجرتك لزومی کندوسی راکب اولدیغندن طولایی اولدیغی کبی ضمانك لزومی دخی بشقه‌سنك رکوبندن طولایی بولنمغله اجرت ایله ضمان اجتماع ایتمز. «٨٦» ماده‌یه متنا وشرحا باق رد محتار. فان قیل الاجر مع الضمان لایجتمعان وقد وجب علیه ضمان النصف فکان ینبغی ان لایجب علیه نصف الاجر قلنا انما ینفی الاجر عنه عند وجوب الضمان لانه ملکه بالضمان بطریق الغصب ولا اجر علیه فی ملکه وههنا لایملك شیئا بهذا الضمان مماشغله برکوب نفسه وجمیع المسمی

بمقابلة ذلك وانما يضمن ماشغله بركوب الغير ولا اجر بمقابلة ذلك ليسقط عنه كفايه .

ومذكور مسئلهده مالك راكبه يعنى مستاجره تضمين ايتديرر ايسه راكب رديف، يعنى اول شخصه رجوع ايدەمز . مستاجر اكان الرديف او مستعيرا كفايه. زيرا مستاجر ضمان ايله حيوانه استفادطريقيله مالك اولديغندن رديفك ركوبى مالكك اذنيله اولمش اولور. ورديفه تضمين ايتديردكده نظر اولنور . رديف اكر راكبدن استيجار ايتمش ايسه اكا رجوع ايدر . ٦٥٨ مادديه باق . واكر استعاره ايتمش ايسه رجوع ايدەمز. زيرا هرنقدر بو صورتده تغرير وار ايسەده تغرير مذكور عقد معاوضه ضمننده اولمديغى كبى آلداتان آلداتيلان ايچون صفت سلامتى ضامن اولمامشدر. نتهكيم ٦٥٨ ماده شرحنده ايضاح اولنور شرنبلالى ورد محتار وطورى هذا اذا اردفه حتى صار الاجنبى كالتابع له فاما اذا اقعده فى السرج صارغا صبا ولم يجب عليه شئ من الاجر لانه رفع يده عن الدابة واوقعه فى يد متعدية فصار ضامنا والاجر لايجامع الضمان شلبى .

وكذا بر كيمسه مثلا كندوسى بمك اوزره بر حيوانى استكرا ايلديكى زمانده لابس اولديغى البسهدن زياده البسه كيدكده نظر اولنور. عادة ناسك كيميهجكى البسهيى كيوبده تلف اولسه ضامن اولور. اما عادة ناسك كيهجكى البسهيى كيوبده تلف اولسه ضامن اولماز. «٣٦٠» مادهيه باق رد محتار.

﴿ ٥٥٢ ماده ﴾

[بر كيمسه ديلديكنى بندرمك اوزره] يعنى بو وجهله تعميم ايديله‌رك [استكرا ايلديكى دابه‌يه ديلرسه كندوسى راكب اولور وديلرسه] اعاره ويا اجاره طريقيله [بشقه‌سنى اركاب وديلرسه بشقه‌سنه ايداع [ايدر .] ٦٤ ماده‌يه باق . شرحا ذكر اولنديغى اوزره مجله‌ده‌كى ديلديكنى بنديرمك اوزره عباره‌سندن مقصود تعميم ايله يعنى تعميم اوزرينه نص ايديله‌رك اولان اجاره‌در . زيرا مطلقا بنمك اوزره يعنى ديلديكنى بندرمك اوزره ديو تعميم ايدلمكسزين اجاره فاسد اولور . لانه مما يختلف اختلافاً فاحشا فان قال على ان تركب من شئت صح العقد وان لم يسم شخصا بعينه لانه رضى به كفايه لكن بركيمسه بو وجهله ديلديكنى بنديرمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه آغر بر قادينى بنديرمكله تلف اولسه نظر اولنور . اول حيوانك آنى قالديرمغه اقتدارى يوغيسه حيوانك جميع قيمتنى ضامن اولور لانه يكون اتلافا لا حملا اما اقتدارى وار ايسه ضامن اولماز . لان اسم الانسان يتناولها واجر مسمى لازم كلور هنديه .

[فقط] بو صورتده اول كيمسه [كرك كندوسى بنسون وكرك بشقه‌سى بنديرسون هر كيم] وقتى شخص [راكب اولور ايسه مراد تعين وتخصص ايدوب] وقت عقدده او شخصك ركوبى تخصيص وتنصيص ايدلمش حكمنده اولمغله مادهٔ

آنفه‌نك حكمی جاری اولوب بناءً علیه [آدن صكره بشقه‌سی اركاب اولنه‌ماز .] طوری حتی بو صورتده اولا مستأجر بیندكدن صكره بشقه‌سنی بیندیرسه ویا اولا بشقه‌سنی بیندیردكدن صكره مستأجر بینسه‌ده حیوان تلف اولسه ضامن اولور. مادهٔ آنفه‌ده اولدیغی كبی هندیه .

﴿ ماده ٥٥٣ ﴾

[ركوب ایچون بر حیوان استكرا اولنوبده كیمك بینه‌جكی تعیین و] یاخود [دیله‌دیكنی بندیرمك اوزره دیو تعمیم اولنمسه اجاره فاسد اولور.] ٤٥٣ ماده‌یه باق. لانه مما یختلف اختلافا فاحشا كفایه .

وبناءً علیه ایش محكمه‌یه دوشر ایسه حاكم اجاره‌یی فسخ ایدر . حتی بر قاچ كیمسه « ایچلرندن هر كیم خسته‌لنور وكیم یوریله‌مز ایسه او بینمك اوزره » بر حیوان استیجار ایتسه‌لر اجاره فاسد اولوب حقیقةً انتفاع بولنمدقجه اجرت لازم اولماز هندیه ٤٧١ ماده‌یه باق. وفی المحیط اشترط عقبة للاخیر وهوان یستأجرها اثنان نیزل احدهما ویركب الآخر ولم یبینا مقدار ركوب كل واحد جاز للعرف وبه قالت الائمة الثلاثة شلبی .

[فقط] بو صورتله بر حیوان استكرا اولنوبده [قبل الفسخ] یعنی ایش محكمه‌یه دوشوبده فسادینه بناء حاكم فسخ اجاره ایتمدین [تعیین وبیان اولنور] وطرفین راضی اولورلر

ویاخود مستأجر کندوسی بنر ویا دیکرینی بندیرر [ایسه]
اجاره استحسانا [صحته منقلب] واجر مسمی لازم [اولور .]
۲٤ ماده‌یه باق . وان رکبها الی ذلك المكان فعليه ماسماه من
من الكراء استحسانا شلبی .

وبو حالده حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلمز . لانه ارتفع
الموجب للفساد وهوا لجهالة ولا ضمان عليه ان هلكت لانه
غير متعد طوری . قال الزيلعی فلوار كبها اوركب بنفسه اوالبس
اولبس وجب عليه المسمی استحسانا وفی القياس عليه اجر
المثل لانه استو فی المنفعة بحكم عقد فاسد ووجوب المسمی با
عتبار صحته التسمية ولاتصح التسمية مع فساد العقد وجه
الاستحسان ان المفسد وهو الجهالة التی تفضی الی المنازعة قد
زال فيزول الفساد لانا نجعل التعيين فی الانهاء كالتعيين فی
الابتداء ولاضمان عليه اذا هلكت العين لانه غير متعد لعدم
المخالفة سوأ لبس بنفسه اوالبس غيره شلبی .

نته‌کیم ٥۲٤ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی حکمی بو مثللو ایدی .

[وبو صورتده دخی هر کیم تعین ایدر ایسه اندن بشقه‌سی
اول حیوانه ارکاب اولنه‌ماز .] اولنور ایسه غصب اولوب
ضمان لازم کلور . نته‌کیم مادهٔ آنفه‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده دخی
حکم بویله ایدی عبدالحلیم ورد محتار . وصارکانه نص علی رکوبه
ابتداء کفایه .

کذا یوك ایچون حیوان استکرا اولنوبده بعده نه یوکلادیله‌جکی

تعیین اولنور ایسه اجاره صحتده منقلب اوله‌جغی کبی بر شی یوکلدلمیوبده قبل الفسخ مستأجر کندوسی بینر ویاخود بشقه‌سنی بندیرر ایسه صحته منقلب اولور. زیرا حمل رکوبه دخی تناول ایدر. لان الرکوب یسمی حملا یقال رکب فلان وحمل معه غیره ولا یسمی الحمل رکوبا اصلا بحر.

وبو صورتده هر نه یوکلدیلور ویا هر کیم بینر ایسه اول تعین ایدوب آندن بشقه‌سی اول حیوانه تحمیل ویا ارکاب اولنه‌ماز. اولنور ایسه مستأجر غاصب وضامن اولور عبدالحلیم.

﴿ ماده ٥٥٤ ﴾

[یوك ایچون حیوان] ویا حمال [استکرا] ویاخود مستأجرك حیوانلرینه یوك یوکلتمك اوزره آدم استیجار [اولندقده سمر وایپ وچوال] آجر ویا مستأجر اوزرینه لازم اولمسی [حقنده عرف بلده معتبردر.]

بناء علی ذلك عرف وعادتده بونلر مستأجر اوزرینه لازم ایسه مستأجرك تدارك ایتمسی وآجر اوزرینه لازم ایسه آجرك تهیئه ایلمسی لازم کلور. « ٣٦ » ماده‌یه باق انقروی. اما مکاری اوزرینه یوکی محافظه ایچون آدم طوتمق لازم دکلدر.

بناءعلیه مکاری یوکی خرسزلردن محافظه ایچون بلا امر بر آدمی اجرتله طوتوب کوتورسه متبرع اولوب اول آدمك اجرتنی مستأجردن اله‌مز خیریه وجادر استیجار اولندقده

اوتاد مستأجر اوزرینه لازم اولوب اما اطناب موجر اوزرینه‌در انقروی .

﴿ ٥٥٥ ماده ﴾

[یوکك مقداری] یعنی نه یوکلندیله‌جکی تعیین اولنوب فقط شو قدر کیله بغدایدر دیمك کبی مقداری تسمیه و [بیان یاخود اشارتله تعیین ایدلمیه‌رك] یوك یوکلنمك اوزره [حیوان استکرا اولندقده] یوکك [مقداری عرف وعادته محمول] یعنی عرف وعادتده او مثللو حیوانه نه‌مقدار یوك تحمیل اولنور ایسه مستأجر دخی اولمقدار یوکلتمکه مقتدر [اولور .] ٣٦ ماده‌یه باق . حق مستأجر بروجه معتاد یوکلتوبده حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلمز . «٩١» ماده‌یه باق رد محتار وهندیه اما معتاددن زیاده یوکلتوبده حیوان تلف اولسه نظر اولنور اکر کلیسنی قالدیرمغه حیوانك تحملی وار ایسه زیاده مقداری ضامن اولور . لانها عطبت بماهو مأذون فیه وغیر مأذون فیه والسبب الثقل فانقسم علیهما هدایه مثل ان یستاجر دابة لیحمل علیها مائة من الحنطة فحمل مأة وعشرة یقسم على احد عشر جزأ فیضمن جزأ کفایه ای من احد عشر . واکر کلیسنی قالدیرمغه تحملی یوغیسه مجموع قیمتنی ضامن اولور شرنبلالی . لعدم الاذن فیها اصلا لخروجه عن العادة هدایه . لکن نه یوکلدیله‌جکی بیان اولنمز ایسه اجاره فاسد اولور . «٤٥٣» ماده‌یه متناً وشرحاً باق .

فقط بونك حكمی ينه بوماده كبيدر. شويله‌كه مستأجر معتاد اولديغی اوزره يوكلته‌بيلور. وبوندن طولايی حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلمز. لان العين المستأجر امانة فی يد المستأجر وان كانت الاجارة فاسدة هذا اذا لم يتعد فاذا تعدی ضمن ولااجر عليه. «٩١٥ و ٦٠٠» ماده‌لره باق. وتلف اولميوب محل مقصوده وارلدقده اجر مسمی لازم كلور. زيرا معتاد اولديغی اوزره يوك يوكلتمكله جهالت مرتفع اولوب اجاره صحته منقلب اولور مجمع الانهر.

بو ماده ده يوكك مقداری تعيين ايدلميه‌رك دينلدی. زيرا يوكك مقداری تعيين اولنور ايسه بو بابده‌كی تفصيلات «٥٥٩» ماده شرحنده بيان اولنه‌جقدر.

❀ ٥٥٦ ماده ❀

[مستأجر كرا حيوانی صاحبنك اذنی اولمقسزين] اصلا [ضرب ايده‌ماز.] زيرا ضرب ايدلمكسزين حيوان سوريله‌بيلوب ضرب زياده سورمك ايچوندر.

[و] اولوجهله بلا اذن [ضرب ايدوبده آندن‌ناشی حيوان تلف اولسه] مستأجر قيمتنی [ضامن اولور.]

مثلا بر كيمسه اودون كتورمك اوزره استيجار ايلديكی حماره اورمقله ييقيلوب تلف اولسه ضامن اولور انقروی.

كذا مستأجر حيوانی طوردورمق ايچون لجام ايله كج

ایده‌مز . یعنی نفسنه چکه‌مز . چکوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور . « ٦٠٢ » ماده‌یه باق . الکبح ان یجذبها الی نفسه لتقفها ولاتجری کفایه .

اما مستأجر کرا حیوانی معتاد اوزره سوره‌بیلور . لکن خلاف معتاد عنف وشدت اوزره سوروب تلف اولسه بالاجماع ضمان لازم کلور . « ٦٠٢ » ماده‌یه باق رد محتار وبزازیه وهندیه .

کرا حیوانك ضربی خصوصنده اختلاف اولنمش و امام اعظم رحمه الله تعالی ضربك عدم جوازینه قائل اولمشدر . وامامین رحمهما الله تعالی متعارف اولدیغی وجه اوزره ضرب ایده‌بیله‌جکنه ذاهب اولمشلردر . لان المتعارف مما یدخل تحت مطلق العقد لان المعروف عرفا کالمشروط شرطا وربما لا ینقاد الدابة الا به فیکون الاذن ثابتا منه بالعرف و المتعارف یدخل تحت المطلق فکانت هالکة بالمأذون فیه فلایضمنه زیلعی وهدایه وکفایه . امام اعظم قولی وعلیه الفتوی دیه ترجیح اولندیغندن مجله دخی بوماده‌ده قول مذکوری قبول ایلمشدر هندیه . ولابی حنیفة رحمه الله تعالی سلمنا انه حاصل بالاذن لکن الاذن فیما ینتفع المأذون مقید بشرط السلامة اذ یتحقق السوق بدونه وهی للمبالغة فیتقید بوصف السلامة کالمرور فی الطریق وجه الالحاق به ای بالمرور فی الطریق من حیث حصول المنفعة بذلك الفعل للفاعل لابغیره وذلك لانه ان ابیح له الضرب ههنا انما ابیح لمنفعة نفسه لالحق المالك فان حق المالك فی الاجر یتقرر بدونه ومثله

يتقيد بشرط السلامة كالرمى الى الصيد بخلاف ما اذا اذن المالك اليه نصا فان بعد الاذن فعله كفعل المالك وهذا اذا ضربه ضربا يضرب مثله اما اذا لم يكن بهذه المثابة يضمن بالاجماع لانه غير داخل تحت العقد لا نصا ولا عرفا هدايه وكفايه وعنايه .

﴿ ٥٥٧ ماده ﴾

[كرا حيوانى ضرب ايتمك اوزره صاحبى] مستأجره [اذن ويرديكى صورتده مستاجر آنجق ضربى معتاد اولان يرينه اوره بيلور .] ٣٦ ماده يه باق . وبوصورتده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلز . ٩١ ماده يه باق .

[واكر ضربى معتاد اولان موضعدن بشقه يرينه] ولوكه لزوم اوزرينه [ضرب ايله مثلا] كفلنه [يعنى صاغريسنه اوره جك يرده باشنه] اوره من . بناءً عليه [اورمغله حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور .] مكركه حيوان صاحبى ضربى معتاد اولميان موضعه يعنى بعينه اول محله ضربه نصا وصراحة اذن ويرمش اوله. اوحالده ضرب ايده بيلوب بوندن طولايى تلف اولسه ضمان لازم كلز بزازيه وهنديه فى الباب التاسع والعشرون

﴿ ٥٥٨ ماده ﴾

[يوك] يوكلتمك [ايچون استكرا اولنان حيوانه بنيله بيلور .] ٤٢٦ ماده يه باق . زيرا ركوب ضرر جهتنجه حملدن اقلدر .

وضررك اعلاسنه رضا ادناسنه ومساويسنه رضادر . ولان الركوب يسمى حملا يقال ركب فلان وحمل معه غيره .

مثلا بر كيمسه معين يوكى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه يوك يوكلتميوبده كندوسى بنسه ويا بشقه‌سنى بنديرسه جائز اولوب ضمان لازم كلمز . « ۹۱ » ماده‌يه باق . بونك ديكر صورتى ٥٥٠ ماده‌ده مرور ايتدى .

﴿ ٥٥٩ ماده ﴾

[يوكك] يعنى يوكلتمك ايچون حيوان استيجار اولندقده يوكك [نوع ومقدارى ذكر وبيان اولنه‌رق حيوان استيجار اولندقده او نوع يوك يوكله‌ديله‌جكى كبى مضرتده] ۱ [اكا] يعنى اول نوع يوكه [مماثل] ۲ [ياخود] مضرتده [آندن دها اهون اولقدر] يعنى مقدارده مساوات اولمق شرطيله [ديكر برنوع يوك دخى يوكلديله‌بيلور .]

بوصورتده معين ارزاق يوكلتمك اوزره استيجار ايديلان حيوانه اولمقدار ارزاق يوكلديلوبده يولده مذكور ارزاقدن بر مقدارى استهلاك اولنجه ينه اولمقدار يعنى استهلاك اولنان مقدار ارزاق علاوه اولنه‌بيلور تنوير . قال الاتقانى وكذا غيرالزاد من المكيل والموزون اذا انتقص له ان يزيد عوض ذلك ردمحتار .

[اما مضرتى] اول نوع يوكدن [دها زياده اولان شى يوكلديله‌مز .] ولوكه مقدارده مساوات بولنسون . لان الاصل

ان من استحق منفعة مقدرة بالعقد فاستوفى تلك المنفعة اومثلها او اقل منها جاز وان استوفى اكثر منها لم يجز فله ان يحمل كرحنطة لغيره لواستأجرها لحمل كرحنطة لنفسه لانه مثله بحر .

٤٢٦ مادەيه باق .

برنجى فقرەدن ايكى حكم مستفاد اولنور .

برنجيسى نوعده مخالفت اولنەماز .

ايكنجيسى مقدارده مخالفت اولنەماز .

بو « اما مضرتى دها زياده الخ » فقرەسى ظاهر اولان يالكز نوعه راجع اولوب فقط مقدارده دخى يعنى هم نوع همده مقداره راجع اولەبيلور . واقعا آنى مثالار بتون نوعه راجع وآكا دائر ايسەده مقداره دائر اولان ظهورينه مبنى ترك اولندى دنيليور .

الحاصل اجاره بر نوع انتفاع ايله تقييد اولندقده مستأجر مأذون اولديغى انتفاعك مافوقنه تجاوزايدەمز. اما اكا مساوى ويا اهون صورتده مأجورى استعمال ايله انتفاع ايدەبيلور . وبوصورتده مأجور تلف اولسه ضمان لازمكلمز . زيرا برضرره رضا آندن اقل ودونضرره دلالةً رضادر هنديه فى الباب التاسع والعشرون .

[مثلا بركيمسه بش كيله بغداى يوكلتمك] وفلان يره كوتورمك [اوزره استكرا ايلديكى باركيره] ١ كرك كندوسنك اولسون وكرك بشقەسنك اولسون وهر قنغى نوعدن اولور

ایسه اولسون بش کیله بغدای یوکلده‌بیلدیکی کبی ۲ [بش کیله آرپه] سیسام [دخی یوکلده‌بیلور .] لانه لا فائدة فی اجازة کر حنطـة ومنع کر شعیر بل الشعیر اخف منه فکان اولی بالجواز هندیه وطوری .

بومثالده بر رقمیله اشـارت اولنان فقرهٔ مثالیه متن مجلده‌کی بررقمیله اشـارت اولنانه وایکی رقمیله اشارت اولنان ایکی رقمیله اشارت اولنانه مثال ولف ونشر مرتبدر . وشو ایکی صورتده حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلمز . « ۹۱ » ماده‌یه باق . زیرا آرپه بغدایدن خفیف اولدیغی جهتله آرپه‌نك حیوانه ضرری کیلده مساوی اولان بغدایك ضررندن خفیفدر رد محتار وهندیه . بوراده یعنی مثـال مذکورده کیله قیـدی احترازی دکلدر. زیرامستأجر شوقدر قیه‌بغدای یوکلتمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانه تام اوقدر قیـه آرپه یوکلته‌بیلور . آرپه موضع حملی تجاوزاتمدیکی تقدیرده زیرا آرپه حیوانك ظهرنده بغدایك اخذ ایده‌جکی محلدن زیاده محل اخذ ایدر . بناءً علیه حیوانك ظهرنده یعنی محل حملنده آرپه منبسط اوله‌رق حیوانه اخف اولور . حتی بوصورتده حیوان تلف اولسه «۹۱» ماده‌یه مبنی مستأجره ضمان لازم کلیوب اجرمسمی لازم کلور.

[اما بش کیله آرپه یوکلتمك اوزره استکرا ایلدیکی حیوانه بش کیله بغـدای یوکلده‌مز.] لان الحنطة اثقل من الشعیر وهی اصلب واشد اذ ما جا من الشعیر فصار کالو حمل علیها حجارة

اوحدیدا . یوکلدوبده حیوان تلف اولسه قیمتك ضمانی لازم
کلور . ٦٠٢ مادهیه باق . وبو حالده اجرت لازم کلمز . «٨٦»
مادهیه باق هندیه فی الباب السابع والعشرون . شو قدر
وار که بش کیله آربه یوکلتمك اوزره استیجار اولنان
حیوانه ایکی بچق کیله بغدای یوکلدوبده حیوان تلف اولسه
امام خواهر زادهنك بیاننه کوره استحسانا ضمان لازم
کلمز . بناءً علیه متن مجلهده « بش کیله بغدای » دنیلدی بزازیه
وهندیه وطوری .

اشبو « اما بش کیله آربه الخ » فقرهٔ مثالیهسی « اما مضرتی
دها الخ » فقرهسنه مثالدر .

[نتهکیم یوز قیه پموق یوکلتمك اوزره استکرا اولنان حیوانه
یوز قیه تیمور یوکلدیلهمدیکی کبی .] مجمع الانهر وعبدالحلیم . لانه
یجتمع فی مکان واحد من ظهر الدابة فیضر بها اکثر طوری .

بو دخی مذکور فقرهیه آیروجه مثالدر .

یوکك انواعنده مضرتی اهون اولان ایله مضرتی زیاده اولانك
فرق وتمییزینه دائر تفصیلات آتیه اعطا اولنور .

بو بابده قاعدهٔ کلیه شودر که مسمی یعنی حین عقدده تسمیه
قلنان یوك ایله محمول یعنی مسمادن بشقه اولهرق مستأجرك تحمیل
ایلدیکی یوك ایکیسیده حیوانك آرقهسندهکی محلنه قونیلهجق
اولدقده محمولك اشغال ایدهجکی محل مسمانك اشغال ایدهجکی
محلدن آز اولنجه وزنده مساوات اولسه بیله حیوان تلف

اولسه ضمان لازم كلور. زيرا مسمى حيوانك ظهرنده منبسط اوله‌رق حيوانه اخف ایكن محمول مجتمع اوله‌جغندن حيوانه آغر ومشقتلى اولور.

مثلا بر كيمسه اللى قيه آربه ويا بغداى يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانه اللى قيه طاش ويا تيمور يوكلتسه‌ده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور.

اما محمولك اشغال ايده‌جكى محل مسمانك اشغال ايده‌جكى محلدن زياده اولنجه ضمان لازم كلمز. نته‌كيم متن مجله‌نك فقرهٔ اوليسنده اولديغى كبى. مكركه محمول موضع حملى تجاوز ايده. يعنى تسميه قلنان يوكدن بشقه اوله‌رق يوكلاديلان يوك حيوا- نك آرقه‌سنده‌كى يوك محلنى آشمش اوله. او حالده ضمان لازم كلور.

مثلا بر كيمسه يوز قيه بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه يوز قيه اودون ويا صمان ويا پاموق يوكلتدوبده حيوانك يوك محلنك ارقه ويااوك طرفه اشمش اولسه‌ده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور هنديه. زيرا بو صورتده‌كى يوك حيوانك ظهرنده منبسط اوله‌رق اخف اولمغله من وجه اهون ايسه‌ده يوك محل معلومى تجاوز ايتمكله من وجه آخر حيوانه ضررلى بولنمغله ضرر جهتى ترجيح اولنه‌رق يوكلتدلسى منع ايدلدى رد محتار ٤٦ ماده‌يه باق والحاصل ان الشيئين متى كان فى كل واحد منهما ضرر فوق ضرر الآخر من وجه لا يستفاد

من الاذن فى احدهما الاذن فى الآخر وان كان هو اخف ضررا من وجه آخر طورى.

مادهٔ آنفه‌ده تفصيل ايديلان احكامه مخالفت ضمانى ايجاب ايدر. نته‌كيم اثناى شرحنده مجملا اشارت ايدلدى. وتفصيلاتى بروجه آتى بيان اولنور. شويله‌كه مخالفت مذكوره يا جنسده يا قدرده اولور.

مخالفت مذكوره جنسده اولور ايسه جميع قيمتك ضمانى لازم كلور.

مثلا بش كيله آربه يوكلتمك اوزره استيجار ايديلان حيوانه بش كيله بغداى يوكلديلوبده حيوان تلف اولسه مستأجر اول حيوانك جميع قيمتنى ضامن اولور. لعدم الاذن عنايه.

و آربه يوكلتمك اوزره استيجار اولنان حيوانه نصفى آربه ونصفى بغداى يوكلديلوبده حيوان تلف اولسه حيوانك نصف قيمتنك ضمانى ونصف اجر مسمى لازم كلور. زيرا بغداى بشقه جنس و آربه‌دن دها آغردر. بزازيه.

كذلك بر كيمسه اون كيله آربه يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانه اون كيله آربه ايله بر كيله بغداى يوكلتسه‌ده حيوان تلف اولسه ينه جميع قيمتك ضمانى لازم كلور شرنبلالى.

كذلك يوزقيه پموق يوكلتمك اوزره استيجار اولنان حيوانه

یوز قیه ویا دها آز تیمور یوکلدیلوبده حیوان تلف اولسه جمیع قیمتك ضمانی لازم کلور. وبو وجهله جنسنده مخالفتده اجرت لازم کلز. ولوکه حیوان صاغ وسلیم اولەرق صاحبنه تسلیم ایدیله. زیرا مستأجر حیوانك منافعنی بطریق الغصب استیفا ایلمش اولور. «٥٩٦» مادەیه باق.

مخالفت مذکوره قدرده اولور ایسه نظر اولنور. حیوانك قالدیرەمیەجنی مقدار زیاده یوکلەدیلوبده حیوان تلف اولسه جمیع قیمتك ضمانی لازم کلور. لعدم الاذن فیها اصلا لخروجه عن العادة هدایه فیکون اهلاکا زیلعی. وبوصورتده اصلا اجرت لازم اولماز. «٨٦» مادەیه باق بزازیه وانقروی ورد محتار.

وقالدیرەجنی مقدار زیدەیی دفعهٔ واحده ایله یوکلتدکده «١» کرك بوندن طولانی حیوانه ضرر کلیوب محل مقصوده وارلدقدن صکره مستأجر یدنده تلف اولسون ۲ وکرك محل مقصوده وارمدن تلف اولسون مستأجر مخالفت یعنی زیاده ایتدیکی مقدار نسبتنده ضامن اولور. وهذا بخلاف ماذا استأجر ثور الیطحن به عشرة مخاتم حنطة فطحن احد عشر مختوما فهلك فانه یضمن جمیع قیمته لان الطحن یکون شیئا فشیئا فلما طحن عشرة مخاتم انتهی اذن المالك فبعد ذلك هو فی الطحن مخالف فی جمیع الدابة مستعمل لها بغیر اذن المالك فیضمن جمیع قیمتها فاما الحمل فیکون جملة واحدة فهو فی البعض مستعمل لها باذن المالك وفی البعض مخالف فیتوزع الضمان علی

ذلك كفايه. شويله كه زياده قلنان تسميه اولنانك ربعى ايسه ربع وثلثى ايسه ثلث مقدارى حيوانك قيمتنى ضامن اولور لان التلف حصل بفعل الكل وبعضه مأذون فيه وبعضه غير مأذون فيسقط حصة الحمل المأذون ويجب حصة الباقى ولان كل جزء من اجزاء الثقل لايصلح علة بنفسه وانمايصلح عندالاجتماع وعند الاجتماع صار الكل علة واحدة فتوزع الضمان على اجزائها شلبى. وبررقمىله اشارت اولنان صورتده اجرت دخى لازم كلور. نته كيم آنيده بيان اولنور.

مثلا بركمسه بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه آلتى كيله بغداى دفعهٔ واحده ايله يوكلدوبده حيوان تلف اولسه اول حيوان آلتى كيله بغداى قالديرمغه متحمل اولنجه حيوانك التيده بر قيمتنك ضمانى لازم كلور رد محتار.

كذا بركمسه اون كيله آربه يوكلتمك اوزره استيجار ايلديكى حيوانه اون بر كيله آربه يوكلتسه‌ده حيوان تلف اولسه اول حيوان اون بر كيله آربه قالديرمغه متحمل اولنجه قيمتنك اون برجزئندن بر جزئنك ضمانى لازم كلور. زيرا مستأجرك مأذون اولديغى مقدارده ضمان اولميوب ضمان آنجق مأذون اولمديغى مقدارده‌در هنديه شوقدروار كه مستأجر زياده‌يى مسمى ايله برلكده يعنى دفعة يوكلتميوب اولا مسمانى يوكلتدكدن صكره ثانيا زياده‌يى يوكلتسه‌ده حيوان تلف اولسه ينه جميع قيمتك

ضمانی لازم کلور . مکرکه زیاده‌یی حیوانك یوك محلنه قویمیوب مثلا صاغریسنه تعلیق ایده. بو صورتده دخی ینه زیاده مقدارك ضمانی لازم کلور هندیه ومجمع الانهر .

مثلا بر کیمسه اون کیله آرپه یوکلتمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانه اولا اون کیله آرپه یوکلتدکدن صکره بر کیله آرپه آیروجه یوکلتسه‌ده حیوان تلف اولسه ینه جمیع قیمتك ضمانی لازم کلور . شو قدر وارکه مذکور بر کیله‌یی حیوانك صاغریسنه آصار ایسه او حالده ینه اون بر جزئندن بر جزئنك ضمانی لازم کلور .

لکن قدرده مخالفت مستأجر طرفندن وقوعبولمیوب بلکه آجر طرفندن وقوعبولور ایسه مستأجره ضمان لازم کلمز. زیرا مباشر آجر یعنی حیوان صاحبیدر .

مثلا آجر بش کیله آرپه یوکلتمك اوزره ایجار ایلدیکی حیوانه مستأجرك بش کیله‌در دیو آجره اراءه ایتدیکی چوال یدی کیله اولدیغنه واقف اولمدین یالکز کندوسی یعنی آجر یوکلدوبده حیوان تلف اولسه مستأجره ضمان لازم کلمز طوری ومستأجرك سوزینه اعتماد ایتمیوب وزن ایتدکدنصکره یوکلتملیدی .

اما آجر ایله مستأجر معا ویاخود اولرق یوکلدرلر ایسه یالکز فضله‌دن حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری ضامن اولور . یعنی مستأجرك فعلی موجب ضمان اولوب حیوان صاحبنك

فعلی هدر اولور طوری . شویله که مثلا بر کیمسه‌یه بش کیله
بغدای یوکلتمك اوزره ایجار ایلدیکی حیوانه مقدارینه واقف
اولمدین مستأجر ایله برلکده التی کیله بغدای یوکلدوبده تلف
اولسه مذکور حیوانك قیمتنك سدسنك نصفنی مستأجر ضامن
اولور رد محتار وهندیه وشرنبلالی .

شو قدر که یوك مثلا ایکی چوال ایچنده اولوبده آجر
ومستأجر برلکده اوله‌رق برر چوالی یوکلتسه‌لر ویاخود اولا
بر چوالی مستأجر وثانیا دیکر چوالی آجر یوکلتسه مستأجره
اصلا ضمان لازم کلمز . ومستأجرك یوکلتمسی عقد اجاره ایله
مستحق اولدیغی شی اولور . ودیکر کسکی هدر اولور . اما
اولا آجر ثانیا مستأجر یوکلیوبده حیوان تلف اولسه
مستأجر نصف قیمتی ضامن اولور طوری وآجرك فعلی هدر
اولور .

مسائل آنفه‌ده یعنی حیوانه مسمادن زیاده اوله‌رق مسمی
جنسندن یوکلدیلوبده ضمان لازم کلدیکی خصوصاتده حیوان
محل مقصوده واردقدن صکره تلف اولسه بروجه مذکور
تضمین ایله برابر اجر مسمانك جمیعسی لازم کلور . ضمان زائد
مقابله‌سنده اولدیغی کبی اجر مسمی دخی استیفای منفعتدن
طولاییدر . بناءعلیه اجر ایله ضمان اجتماع ایتمش اولماز « ٨٦ »
ماده شرحنه باق . وان استاجرها لیحمل علیها عشرة مختاتیم
حنطة فحمل علیها خمسة عشر مختوما من الحنطة وجاء بالحمار

سليما وهلك قبل ان يرده الى صاحبه ان كان يعلم ان الحمار يطيق ذلك كان عليه ثلث القيمة وكمال الاجر المسمى هنديه .

اما حيوان محل مقصوده واردينى حالده تلف اولمسه يالكز اجر مسمى لازم كلوب مثلا زياده يوكلتديكندن طولايى زياده اجرت لازم دكلدر . لانه استوفى من غير عقد شلبى . «٥٩٦» ماده‌يه باق رد محتار وهنديه وبزازيه. اجر مسمى لازم كلدى . زيرا مستأجر معقود عليه اولان منفعتى مع زيادة استيفا ايتمش اولور .

بالاده قدرده مخالفت موجب ضمان ايدوكى ذكر اولندى . قدرده مخالفت ايدن كرك مستأجر اولسون نته‌كيم بيان اولندى. وكرك مستأجر المستأجر اولسون. شويله‌كه بركيمسه بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانى ديكر كمسنه‌يه اون كيله بغداى يوكلتمك اوزره ايجار ايدوبده اوكمسنه اون كيله بغدايى حيوانه يوكلتمكله حيوان تلف اولسه صاحبى مخيردر. ديلرسه مستأجر اوله يعنى اول كيمسه‌يه تضمين ايتديرر. ٤٢٨ ماده‌يه وشرحنه باق وبو حالده اول كيمسه اوكمسنه‌يه رجوع ايده‌مز. وديلرسه مستأجر ثانى‌يه يعنى او كمسنه‌يه تضمين ايتديرر . وبو حالده او كمسنه اول كيمسه‌يه رجوع ايدر. ٦٥٨ ماده‌يه باق طورى وهنديه.

﴿ ٥٦٠ ماده ﴾

[كرا حيوانندن] يعنى يوكى حيوان صاحبى يوكلتمك

اوزره استیجار اولنان حیوان اوزرنده‌کی [یوکی ایندیرمك مکاری] یعنی حیوان صاحبی [اوزرینه‌در .] هندیه فی الباب السابع عشر . اما خانه‌یه ادخالك حکمی ٥٧٥ ماده‌ده متنا وشرحا کلور.

﴿ ٥٦١ ماده ﴾

[مأجورك نفقه‌سی آجر اوزرینه‌در .] اجرت کرك عین اولسون وکرك دین اولسون . زیرا مأجور آجرك ملکیدر . حتی مأجورك نفقه‌سی مستأجر اوزرینه شرط ایدیلور ایسه اجاره فاسد اولور . زیرا مقتضای عقددن اولمیوب موجره نفع وفائده‌سی اولان شرطدر. ٤٦٢ ماده شرحنده‌کی ٢ مسئله‌یه باق وبو شرطه مبنی مستأجر انفاق ایتدکده بدل اجاره‌دن محسوبی اجرا ایدیلور. والحیلة ان یزید فی الاجرة قدر العلف ثم یوکله ربها بصرفه الیها رد محتار .

[مثلا استکرا اولنان بارکیرك علفی وصوارلمسی صاحبی اوزرینه‌در .] بناءً علیه مستاجر حیوانه علف ویرمیوبده تلف اولسه ضمان لازم کلمز بزازیه .

وکذلك یعنی فسد الاجارة ان شرط العلف علی المستأجر وان لم یعلف حتی مات فلا ضمان علیه هندیه فی ١٥ باب ٢ فصل .

[فقط آنك اذنی اولمقسزین مستاجر حیوانه یم ویرر]

يعنى نفقه‌سى يولنده مصرف ايدر [ايسه تبرعدر .] بناءً عليه [صكره] حيوان [صاحبندن اقچه‌سنى آلەمز .] انقروى وهنديه فى الباب السابع عشر . نته‌كيم مستاجر حيوان مأجوره انفاق ايتمسنى بر كيمسه‌يه امر ايدوبده مأمور دخى انفاق ايتدكده مأمور، حيوان آمرك ملكى اولمديغنه واقف ايسه آمره رجوع ايده‌ميوب متبرع اولور . اما واقف دكل ايسه رجوع ايده‌بيلور . ولوكه امرنده رجوعى شرط ايتميه ٥٢٩ ماده شرحنه باق . وآجر اجرته محسوبا حيوانى انفاق ايتمسنى مستاجره امر ايتسه مستاجر دخى اول وجهله انفاق ايده‌بيلور . وآجر مصرفك مقدارنده مستاجرى تصديق ايتمامسندن خوف اولنديغى تقديرده مستأجر بر مقدار اجرتى آجره تأديه ايدوب آجر دخى مبلغ مزبورى ماجورك نفقه‌سنه صرف اولنمق اوزره مستاجره ويروب اودخى صرف ايدنجه بو صورتده مستأجر امين اولمغله ١٧٧٤ ماده حكمنجه تصديق اولنور . «٥٣٠» ماده شرحنه باق رد محتار .

﴿ فصل رابع ﴾

يعنى باب سادسك دردنجى فصلى

[اجارهٔ آدمى] يه دار مسائل [بياننده] اولوب يكرمى ماده‌يى حاوى [در .]

﴿ ٥٦٢ ماده ﴾

[خدمت یا اجرای صنعت] یعنی خیاطه ونجارلق مثللو صنعتلری ایفا ویا تعلیم قرآن وعلم صرف ونحو وفقه [ایچون باب ثانینك فصل ثالثنده بیان اولندیغی اوزره مدت] یاخود مسافه [بیانیله یاخود دیگر صورتده عملی تعیین ایله اجارهٔ آدمی جائزدر.] علی افندی.

٤٥٥ ماده شرحنده بیان اولندیغی اوزره عمل اوزرینه اولان اجارهده مدت اجارهنك بیانی لازم دگلسهده مدت اوزرینه اولان اجارهده عملك دخی بیانی لازم اولوب عمل بیان اولنمز ایسه اجاره صحیح اولماز هندیه فی الباب الثامن والعشرون .

مثلا بر کیمسه کندوسیچون شو قدر کون آو آولامق ویاخود اودون کسمك اوزره دیگر برکمسنهیی استیجار ایتدکده جائز اولوب او کمسنهنك اولادیغی آو وکسدیکی اودون مستأجرك اولور. ومدت بیان اولنمز ایسه باقیلور. مثلا کسیلهجك اودون تعیین ایدیلور ایسه اول اودون یعنی آغاج مستأجرك ملکی اولدقده اجاره صحیح اولور. و اودون مستأجرك ملکی دگل یعنی مباح ایسه اجاره فاسد و احتطاب اولنان اودون مستأجرك ملکی اولوب اجیر اجر مثلی آلور.

اما اودون تعیین اولنمز ایسه اجاره فاسد وکسیلان اودون

اجیرك اولور هندیه. ومدت ایله عمل بینی جمع اولندقده — بر اتمكجی‌یی شو قدر قیه دقیقی بو كون اتمك یاپمق اوزره شو قدر غروشه استیجار كبی — امام اعظمه كوره فاسد اولور ایسه‌ده امامینه كوره صحیح اولور. ٤٢٢ ماده ایله ٥٠٥ ماده‌یه متنا وشرحا باق.

كذا مودع حفظ ودیعه ایچون ودیعی اجرت مقابلنده استیجار ایده‌بیلور. «٧٧٧» ماده‌یه باق رد محتار.

وكذا عین اولان ودیعه سنی ودیعدن آلوب كتورمك اوزره بری توكیل ایدوب مقابلنده اجرت شرط ایتسه جائز اولور. ولوكه مدت تعیین اولنمیه. وكذا بر كیمسه صغیر اوغلنه علم صرف تعلیم ایتمك ایچون دیكر بر كمسنه‌یی بر سنه تمامنه دك شو قدر غروشه استیجار ایدوب او دخی مدت مذكوره‌ده تعلیم ایلسه اجرمسمایی آلور علی افندی.

كذلك قبض دین و خصومت ومحاكمه ایچون مدت بیان اولنور ایسه اجاره جائز اولور. اما مدت بیان اولنمز ایسه اجاره جائز اولماز انقروی.

مثلا بو كیمسه دیكر كمسنه ذمتنده اولان آله‌جغنی آندن دعوی و تحصیل ایچون تعیین مدت ایتمكسزین بر شخصی استیجار ایتسه اجاره فاسد اولوب او شخص سكز اون كون سعی ومبلغ مذكوری دعوی و تحصیل ایدوب اول كیمسه‌یه

تسليم ايتسه اجر مثل آلور. لكن مسمايي تجاوز ايلمز على افندى.

كذلك بر كيمسه ملك عرصه‌سنده كندى طاشى و كرجى ايله طول وعرض وقدمى بيان ايدرك شويله برمخزن بناسيچون برنجارى شوقدر غروشه استيجار ايتسه جائز اولور.

كراسته ولوازم سائره‌سى مستأجردن اولمق اوزره طول وعرض ومقدار زراعى كبى شيلرى تعيين ايله بر دولكر ايله بارلق ايتمك دخى تعامل ناسه بناءً جائز در فيضيه.

فقط زمانزده متعارف اولديغى اوزره الات وادوات جملةً يا بعضاً دولكردن اولمق اوزره برخانه‌نك انشاسنى بر دولكر ايله مقاوله‌ايتمك جائز دكلدر. قال فى البزازيه تقبل من رجل بناء حائط بلبن وحائط من عندالبانى فسد فان بنى ينظر الى قيمة اللبن والطين يوم الخصومة مثلا قيمتهما ثلاثون يقوم الحائط مبنياً مثلا قوم باربعين علم ان قيمتهما ثلاثون وقيمة اجر البناء عشرة فلزم قيمتهما واجر مثل البناء لايتجاوز عن عشرة بزازيه.

وكذلك آياق ايله خدمتكار «اوشاق» طوتمق دخى صحيح اولوب مرقوم خدمتكار شمعلرى تميزلمك ويافق و آبدست آلديرمق وصو كتورمك وقشين صباح واقشام آتش يافق كبى خدماتى ياتسودن صكره‌يه وناس اويونجه‌يه قدر ايفا ايدر رد محتار وهنديه.

بوراده اجارهٔ آدمى دنيلمشدركه قادين وارككه عام اولور.

ارككك اركككي وقادين قادني استيجار ايده بيله بيلوب فقط اركك حره اولان قادني استخدام و آکا خلوت ایچون استیجار ایلمسی مکروهدر . لکن خلوت ایتمامك اوزره صاحب عائله اولان براركككك حره اولان قادني اســتيجار ايلمسنده بأس يوقدر هنديه فی الباب الحادی عشر .

محله‌ده مذكور اولديغي وجهله اجارهٔ آدمی خدمت واجرای صنعت ايچون جائز اولوب اما كفـالت كبي صنعت وخدمتدن معدود اولميان شي ايچون اجارهٔ آدمی جائز دكلدر . اذالاجارة تمليـك نفع بعوض والكفـالة ضم ذمة الى ذمة خيريه . يعنی استيجار على الكفاله صحيح دكلدر .

مثلا بر كيمســه كندوســنك فلانه اولان بورجنه كفالت ايتمك اوزره يكر كمسنه‌يی استيجار ايتسه صحيح اولماز . واجير برموجب مقاوله ايشی يابسه مستأجر قبوله مجبوردر . يعنی بر بر كيمسه مثلا تيمورجي‌يه تيمور ويره‌رك فلان شیٔ يابمق اوزره بازارلق ايتدكده تيمورجي دخی امری اوزره يابسه اول كيمسه قبوله مجبور اولور . اما امرينه مخالفت ايتديكی تقديرده اكر جنســده مخالفت ايدر ايســه تيمورجي تيموری ضامن اولوب يابديغی شی كندينه قالير . واكر وصفده مخالفت ايدر ايســه تيمور صاحبي مخير اولوب ديلرســه تيموری تضمين ايتديروب مصنوعی تيمورجي‌يه ترك ايدر . ديلرسه مصنوعی قبول ايدوب اجرتی ويرر هنديه فی الباب الحادی والثلاثون .

مثلا كسر يابمق اوزره تيمورجى يه ويريلان تيموردن تيمورجى كلنك يابسه تيمورى ضامن اولوب كلنك كنديسنه قالور. وبونده تيمور صاحبى بروجه آتى مخير دكلدر . « ٨٩٩ » مادهيه باق .
اما نجـار كسرى يابمق اوزره تيمورجى يه ويريلان تيموردن تيمورجى اودون كسمك ايچون كسر يابسـه تيمور صاحبى مخير اولوب ديلرسه تيمورى تضمين ايتديروب مصنوعى تيمورجى يه ترك ايدر . ديلرسه مصنوعى قبول ايدوب اجرتى ويرر .
نته كيم بر كيمسـه خطاطه كتاب يازديرديغى حالده خطاط بعض محلده خطا ايتدكده نظر اولنور . خطا اكر هر ياپراقده موجود ايسـه ديلرسـه يازيلان كتابى قبول ايدرك خطاطك اجر مسماىى تجاوز ايتمامك اوزره اجر مثلنى اعطا ايدر . لانه وافق البعض وخالف فى البعض . ديلرسـه كتابى خطاطه ترك ايدرك كاغد ايله مركبك بدلنى تضمين ايتـديرر . وخطا بعض ياپراقلردهايسه كتابى قبول ايله طوغرى اولانلرك اجر مسمادن حصهسنى وخطا يازيلانلرك اجر مثلنى ويرر رد محتار .
اجارهٔ آدميده مدت يا عملك بيانى مجلهده اشعار اولنديغى اوزره لازم ايسهده بولزومدن مستثنا اولهرق سمسار، منادى، حمامى، حكاكى وهرشيكه آنده تقدير وقت وعمل ممكن اولميه آنده اجيرى بلا بيان وقت ومدت استيجار جائزاولور. زيرا ناسك احتياجلرى واردر . بو صورتده اخذ اولنان اجرت اجر مثل ايسه اخذ ايدنه حلال اولور رد محتار .

«٤٢٤» مادهده دخی ذکر اولندیغی اوزره اجیر ایشی ایفا ایتدکده اجرته مستحق اولور. بو جهتله اجیر مستأجرك خانه‌سنده بر عملی ایفا ایتدکدن صکره او عمل بوزولسه اجیرك اجر مسماسنه خلل کلمز. واجیر ایکنجی دفعه‌ده اصلاح ایتمك اوزره اجبار ایدیله‌مز.

مثلا براجیر صویك قنواتی معتاد اوزره دوشه‌یوب صوینی اجرا ایتدکدن صکره معطل اولسه اجرتنه خلل کلمیه‌جکی کبی اصلاحه دخی اجبار ایدیله‌مز فیضیه.

﴿ مادہ ٥٦٣ ﴾

[اجر مقاوله] وعقد اجاره [ایدلمیه‌رك بر شخص بر کیمسه‌نك طلبی اوزرینه اول کیمسه‌یه] بر مدت [خدمت ایتدکده] او شخص [اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن] وکونده‌لکی معلوم‌ایسه اجرت معلومه‌یه وکونده‌لکی معلوم دکل [ایسه] بالغا مابلغ [اجر مثل] ی او شخص اول کیمسه‌دن ووفات ایتمش ایسه ترکه‌سندن [آلور.] مکرکه اجرتسز اولمق اوزره مقاوله ایدیله علی افندی. اشبو «اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن الخ» فقره‌سی آتی ٥٦٥ ماده‌ده دها تفصیلی اوله‌رق مصرحدر. «٤٥١ و٤٦٢» ماده‌لره دخی باق.

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن [دکل ایسه] عملنده متبرع اولوب [برشی الەمز.]

مثلا بر کیمسه کندوسنك بر ایشنی دیکرینه امر ایدرك اجرت سویلشمدین یاپدیردقده اوکمسنه اوکبی عملی اول کیمسه یه ویا بشقه سنه بلا اجر یاپمق عادتی اولنجه متبرع اولوب اجرت الهمز . واجرت ایله یاپمق عادتی اولنجه بالغا مابلغ اجر مثل آلور . حتی برکیمسه درزی یه شوالبسه می دیك دیو ویردکده درزی اجرت ایله دیکمکله معروف ایسه اجر مثل الور . دکل ایسه برشی الهمز .

کذا فلان محله نقل ایچون حماله یوك ویرلدکده حمال اجرتله نقل ایله معروف ایسه اجر مثل الور. دکل ایسه بر شی الهمز هندیه .

کذا اجرت ایله طالغیجلق اتمك معتادی اولان کیمسه اجرت ذکر انسز دیکر کمسنه نك طلبی ایله دریایه طالوب مال چیقارسه اجر مثله مستحق اولور فیضیه .

وکذلك اجرتله بکجیلك ایله معروف اولان برکیمسه دیکر کمسنه نك طابیله او کمسنه نك برمحلنی برمدت بکلسه اجرت آلور خیریه . وکذلك بر کیمسه صاتدیرمق اوزره دلاله بر متاع ویروبده اجرت مقاوله ایدلمیه رك دلال دخی صاتسه اجر مثل لازم کلور . زیرا معروف اولان، دلالك اجرت ایله صاتمسی اولوب عرفا معروف مشروط کبیدر . « ٤٣ » ماده یه باق .

لکن بر کیمسه چارشوده برشی صاتمق ایچون بر آدمدن استعانه ایدوبده اوده صاتسه اجرت ایله خدمت ایدر مقوله دن

اولمینجه اجرت آلهمیوب عملی اعانه اولور . بناءً علیـه مجلهده اجرت ایله خدمت ایدن مقولهدن ایسه دنیلدی .

اما مثلا بر کیمسـه درزی‌یه اجرت ایله شـونی دیك دیو اثبسـه‌یی ویردکده درزی اجرت استمم دیدکدن صکره دیکر ایسه آرتق اجرت الهمز هندیه فی‌البـاب الثانی والثـلاثون . نته‌کیم ۴۳۳ ماده شرحنده کچدی .

وشو حالده اجیر عملی ایفا ایتدکدنصکره مستأجر بلااجر یاپمق اوزره سـویلشمش ایدك واجیر اجرت ایله یاپمق اوزره سـویلشمش ایدك دیو اختـلاف ایتـدکلرنده نظر اولنور . اجـیر بو صنعتی اجرت ایله یاپمق اوزره معروف ایسـه تبرعا ایشلمدیکنه یمینله سوز اجیرکدر . والا مستأجرکدر. اما اجیر هنوز عملی ایفا ایتمدین بروجه محرر اختلاف ایتدکلرنده تحالف جاری اولوب مستأجرك یمینیله بدأ اولنور رد محتار وتنقیح .

بو مادهده «طلبی اوزرینه الخ» دینلدی . زیرا بر کیمسـه دیکر کمسنه‌نك امری اولمقسزین او کمسنه‌یه خدمت ایتسـه ویا اکا لازم اولان بر ایشی کوریویرسه نظر اولنور، اول کیمسه اکر حین عملنده بالغ اولوب اولوجهله اهل تبرعـدن ایسـه عملنده متبرع اولور . واکر اهل تبرعدن دکل ایسه بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور. «٥٩٩» مادهیه باق خیریه.

نته‌کیم بر کیمسه معین یوکی نقل‌ایچون ایکی حمالی استیجار ایتـدیکی حالده یوکك مجموعنی یالکز بریسی نقل ایتسـه نصف

اجرت الوب نصف اخرده متبرع اولور زیرا مرقوم حمال بلا
امر ولا طلب اول دیکر یوکنی نقل ایلمشـدر. مکرکه حماللر
قبل‌الحمل یکدیکریله حمل وعملده شرکت صـنایع ایله شریك
اوله‌لر. او حالده اجرتك مجموعنی آلور. واجرت ایکی شریك
بیننده تقسیم ایدیلور. وبحکم الشرکه بریسنك عملی ایکیسنك عملی
کبی اولور. «١٣٨٩» مادديه باق.

کذلك بناءً حائط وحفر بئر ایچون ایکی اجیر استیجـار
اولندیغی حالده یالکز بریسی عمل ایتسه حکم بویله‌در اشبـاه
هندیه فی الباب الثامن عشر.

﴿ ٥٦٤ ماده ﴾

[بر کیمسه بر شخصه مقدار] اجرت [بیان ایتمیه‌رك فلان
ایشی کور سکا اکرام] ویا رعایت [ایده‌رم] ویا اجرت ویریرم
ویا خاطرکی خوش ایدرم [دیوب اودخی ایفای خدمت ایلسه]
بالغا مابلغ [اجر مثله مستحق اولور.] ٤٥١ و٤٦٢ ماده‌لره باق.

اوشخص کرك اجرتله خدمت ایدر مقوله‌دن اولسون کرك
اولمسون زیرا اکرام اجرت دیمك اولوب لکن مادامکه مجهولدر
وجهالت بدل اجاره‌یی مفسـددر اجر مثله مسـتحق اولدی.
واول کیمسه شخص مرقومه اجر مثلندن فضله بر مقدارمبلغی
رضاسیله ویرسه استرداد ایده‌مز. وشخص مرقومه دخی مبلغ
مذکور طیب اولور. فقط او شخص برشی استمم دیه‌رك ایفای

خدمت ایلسه اجرت آله‌ماز. مادهٔ آنفه شرحنه باق فیضیه وعلی افندی. اما او شخص ایفای خدمت ایلمسه اجرت آله‌ماز. «٤٧١» ماده‌یه باق.

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه کل بکا تجارتمده خدمت ایله حاصل اولان کارده سنی تشریك ایده‌یم دیوب لکن او کمسنه مذکور تجارتده اصلا خدمت ایلمسه نسنه آله‌مز فتاوای جدیده.

کذا بر کیمسه بر شخصه باغمده چالش سکا قزمی تزویج ایدرم دیسه‌ده اوده عمل ایتسه بالغا ما بلغ اجر مثل آلور. قزنی کرك تزویج ایتسون کرك ایتمسون حامدیه.

وکذا مدیون داینه حیواننی ویروبده دینمی ایفا ایدنجه‌یه دك آنکله انتفاع ایت دیسه‌ده داین دخی آنکله انتفاع ایتسه اجر مثل لازم کاور علی افندی عن القنیة وهندیه فی الباب الثانی والثلاثون.

﴿ ٥٦٥ ماده ﴾

[اجرت تسمیه] وشرط [اولنمقسزین] حمال و درزی وبویاجی وجامه شوی وسمسار مثللوایشی اجرت ایله کورملری معروف اولان [عمله استخدام اولندقده] یعنی مستأجر طلبیله قوللاندقده [کوندلکی معلوم ایسه اجرت معلومه و] کوندلکی معلوم [دکل ایسه اجر مثلی ویریلور.] « ٤٥٠ و ٤٦١ و ٤٦٢ »

ماده‌لره باق. ومستأجر رضاسیله اجر مثلندن زیاده ویردیکی تقدیرده آرتق استرداد ایده‌من هندیه فی الباب الثانی والثلاثون وانقروی.

[بوکا مماثل اصنافك معامله‌لری دخی بو وجهله‌در.]

مثلا زمانمزده درسعادتده پازارلق ایتمکسزین قالایجی‌یه باقرلرینی کوندروبده اوده قالایلاسه پارچه باشنه معروف اولان اجرتك اعطاسی لازم کلور. «٤٣٥» ماده‌یه باق.

کذلك بر کیمسه اجرت تسمیه اولنمقسزین دیکر کمسنه‌دن استعانه ایده‌رك چارشوده بر مال صاندقدن صکره او کمسنه اول کیمسه‌دن اجرت طلب ایتدکده اول چارشو اهالیسنك عادتنه باقیلور. اکر اجرت ایله عمل ایتمکده‌لر ایسه اجر مثل لازم کلور. والا لازم کلمز.

کذلك بر کیمسه ایشلملك اوزره دکاننده بر آدمی آلدقده حکم بویله‌در رد محتار واشباه.

مجله‌ده استخدام دینلدیکه طلب خدمت دیمکدر. اجرت ایله عمل ایتملری معروف اولان کیمسه‌لردن بری بلاطلب دیکرك ایشنی کوریویرسه یعنی مثلا اجرت ایله حماللك ایتمکله معروف اولان بر آدم بر کیمسه‌نك یوکنی اول کیمسه‌نك طلب وامری اولمقسزین آنك خانه‌سنه نقل ایدیویرسه اجرت طلب ایده‌بیلورمی «٥٦٣» ماده شرحنه باق.

﴿ ٥٦٦ ماده ﴾

[قیمیاتدن لا علی التعیین بر شی] یعنی غیر معین بر مال [ویرملك اوزره اجیر ایله عقد اجاره] و ٤٧١ مادهده بیان اولندیغی اوزره منفعت استیفا [اولندقده] بالغا مابلغ [اجر مثل لازم اولور] ٤٦٠ و ٤٦١ و ٤٦٢ مادهلره باق .

[مثلا بر کیمسه برینه کل بکا شو قدر کون خدمت ایت سکا برچفت اوکوز آلیورهیم] ویاثواب ایدیورهیم [دیسه] ده اوکوزی ویا اثوابی تعیین ایلمیوب اجیر دخی اول قدر کون ایفای خدمت ایتسه [اوکوزك اعطاسی لازم کلمیوب اجر مثل] اعطاسی [لازم کلور . فقط عادت اولدیغی اوزره] سوت انایه [البسه یاپلمق] ویمك ویرملك اوزره [سوت انا استیجاری جائز] اولوب البسهنك طول وعرضنك ووصفنك وطعامك نوع ووصفنك بیان اولنمامسی اجارهنك صحتنه مانع اولماز . نتهکیم بدل معلومه مقابلنده دخی سوت آنالك استیجاری جائزدرتنویر .

[والبسهنك] وطعامك [نصل اولهجغی وصف وتعریف اولنمدیغی تقدیرده اوسط درجهسی لازم اولور .] امامین رحمهما الله تعالی جهالت اجرتدن طولایی بویله البسه یاپمق مقابلنده سوت آنا استیجاری جائز اولمدیغنه قائل اولدیلر وامام اعظم رحمه الله تعالی جائز اولدیغنه قائل اولهرق امامینه جواباً بیوردیلرکه بو بابده جهالت وار ایسهده چوجغه شفقتدن طولایی سوت

انایه توسعه وبولك كوسترمك ایله عادت جاری اولدیغندن جهالت مذكوره نزاعه مفضی اولماز. جهالت لذاتها مانع اجاره دكلدر. بلكه منازعه‌یه مفضی اولمسندن طولایی مانع اجاره‌در مجمع الانهر وانقروی وعلی افندی ورد محتار .

اما البسه‌نك نصل اوله‌جغی وصف وتعریف اولندیغی تقدیرده مستأجر اوزرینه وصف وتعریف اولناندن اعطاسی لازم كلور. «٤٦٥» ماده‌یه باق.

سوت آنانك ایفاسنه مجبور اولدیغی خدمتلر دخی چوجغی والبسه‌سنی بول كبی پسلكلردن یایقامق وچوجغه یمك پشورمك وسودینی افساد ایده‌جك شی اكل ایتامك اولوب اما چوجغی والبسه‌سنی كیردن طولایی یایقامق لازم كلمز هندیه ودر مختار .

وسوت آنا چوجغه حیوانات سودینی امدیره‌من. امدیروبده بو وجهله مدت اجاره مرور ایتسه اجرت الهماز. زیرا معقودعلیه ارضاع وتربیه اولوب یوخسه لبن وتغدیه دكلدر . ای فلم تأت بالعمل الواجب علیها وهو الارضاع وهذا ایجار ولیس بارضاع وفی المحیط استأجرت شاة لترضع جدیا اوصبا لایجوز لان للبن البهائم قیمة فوقعت الاجارة علیه وهو مجهول فلایجوز ولیس للبن المرأة قیمة فلاتقع الاجارة علیه وانما تقع علی فعل الارضاع والتربیة والحضانة زیلعی ورد محتار.

﴿ ٥٦٧ ماده ﴾

[خدمه‌یه خارجدن ویرلمش] وتسلیم ایدلمش [اولان بخشش]

كندولرينك اولوب [اجرته محسوب ايديلهماز .] وبناء عليه اجرتی آیروجه ویرلمك لازم كلور . زيرا بو وجهله ويريلان بخشش هبه اولوب ٨٦١ ماده‌يه بناء موهوب له قبض ايله اكا مالك اولور . وبو حالده موهوب له خدمه اولوب افنديسی دكلدر . يعنی افنديسنه هبه وتسليم ايدلمامشدركه آكا مالك اوله بياسون .

مثلا بر كيمسه شهريه شوقدر غروشه اولمق اوزره بر خدمتكار استيجار ايدوبده بعض كسان خدمتكاره بايرام كبی بعض ايامده برمقدار پاره هبه وتسليم ايتدكلرنده مبلغ مذكور خدمتكارك مالی اولوب اول كيمسه «مجرد خدمتمده ايكن هبه اولنمغله مبلغ مذكور بنم اوله‌جغندن اجرته طوتارم» ديه‌من .

﴿ ٥٦٨ ماده ﴾

[بر علم] مثلا علم فقه ونحو وصرف وطب ونجوم ولغت وادب وخط وحسابی [يا صنعت تعليمی ايچون استاد استيجار اولندقده اكر] آی ويپل كبی [مدت] وبرده اجرت [بيان اولنور ايسه اجاره] صحيح و [مدت اوزرينه منعقد اولور.]

[حتی] بوصورتده [استاد تعليمه حاضر ومهيا بولنمق ايله اجرته مستحق اولور . شاكرد كرك تعلم ايتسون وكرك ايتمسون.] علی افندی . زيرا وقتاكه اجاره اجرت ومدت تعيين ايله صحيح اوله‌رق منعقد اولدی استاد مدت معقود عليها ده تعلم ايچون تسليم نفس ايتمسيله اجرته مستحق اولدی چونكه استاد اجير

خاص اولمش اولور . « ٤٢٥ » مادەيە باق .

فقط استاد تعلیم ایتمکدن امتناع ایدەمز ایدر ایسە مستاجر اجارەنی فسخ ایدەبیلور بزازیە «٤٢٥» مادەیە باق .

وبردە مدت اجارەنك بعضیسی مروراتدیکی حالدە شاکرد تعلم ایتمسە شاکردك ولیسی فسخ اجارە ایدەبیلور خانیە .

[واکر مدت بیان اولنماز ایسە] «٤٥١ و ٤٦٢» مادەلر احکامنجە [اجارە فاسد اولەرق منعقد اولور بوصورتدە شاکرد تعلم ایدرسە استاد اجرتە] یعنی اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزرە اجر مثلنە [مستحق اولور. والا اجرت الەمز.] هندیە فی الباب السادس عشر. «٤٧١» مادەیە باق.

﴿ مادە ٥٦٩ ﴾

[بر کیمسە مثلا اوغلنی] بر طوقومق کبی [صنعت اوکرنمك ایچون] شوقدر مدت [اوستەیە ویروب احدهما آخرە] یعنی اول کیمسە اوستەیە ویاخود اوستە اول کیمسەیە [اجرت شرط ایتمدکاری حالدە چوجق صنعت اوکرندکدن صکرە یکدیکردن] یعنی اول کیمسە اوستەدن واوستە اول کیمسەدن [اجرت مطالبە ایتسەلر عرف وعادت بلدە نە ایسە انکلە عمل اولنور.] یعنی عرف بلدە اوستە لهنە یعنی اوستەنك شاکردن اجرت آلمسی خصوصنە شهادت ایدر ایسە اوستە تعلیمنك اجر مثلنی اول کیمسەدن آلور. و اول کیمسە لهنە

شهادت ایدر ایسه اول کیمسه اوغلنك اجر مثلنی اوستەدن آلور. زیرا معروف مشروط کبیدر ردمحتار «٣٦ و ٤٤» ماده- لره باق. شرنبلالی وددر.

اما بری دیکری اوزرینه اجرت شرط ایتدکلری حالده شرطلری اوزره معامله اولنوب یعنی اجر مسمی لازم کلوب بو حالده عرفه باقلماز. «٣٧» ماده شرحنه باق.

مثلا اول کیمسه اوستەیه شو قدر غروش ویرمك اوزره مقاوله اولنمش ایسه اوستەیه اول قدر غروش ویرمسی کلور. اوستە اول کیمسەیه شو قدر غروش ویرمك اوزره شرط ایدلمش ایسه اوستەنك ویرمسی لازم کلور بزازیه وهندیه فی الباب السادس عشر.

﴿ ماده ٥٧٠ ﴾

[بر قریه اهالیسی] قرآن کریم وفقه مثللو درسلری وعلومی اوقوتمق ایچون [بر خواجه یاخود] نماز قیلدیرمق ایچون [امام یا] مؤذنلك ایتمك ایچون [مؤذن]ی وکذا ناسه وعظ ایله نصیحت ایلمك اوزره واعظی تعیین مدتله [استیجار ایدوب انلر دخی] مدت اجارەده [ایفای خدمت ایلسەلر اجرتلرینی] یعنی اجر مسمالرینی [اول قریه اهالیسندن الور- لر .] « ٤٦٩ » مادەیه باق . اجرتلرینی ویرمزلر ایسه اجبار ایدیلور . فهذا مجموع ما افتی به المتأخرون من مشایخنا وهم

البلخيون على خلاف فى بعضه مخالفين ما ذهب اليه الامام وصاحباه وقد اتفقت كلمتهم جميعا على التعليل بالضرورة وهى خشية ضياع القرآن رد محتار .

بوراده ايفاى خدمت ايلسه‌لر قيدى احترازى دكلدر . زيرا بونلر وقت اجاره‌ده عمل ايچون حاضر بولنملريله دخى ولوكه بالفعل خدمت ايلميه‌لر اجرته كسب استحقاق ايدرلر . ٤٢٣ و٤٢٥ ماده‌لره باق . شوقدر واركه اجرت يا وقت تعيين اولنماز ايسه اجاره فاسد اوله‌جغندن ٤٨١ ماده شرحى موجبنجه بالفعل عمل اولندقده اجر مثل لازم اولور در مختار .

مثلا برقريه اهاليسى كندولرينه امامت ايتمك اوزره فلان محلده ايفا ايلمك شرطيله شومقوله شوقدر كيله بغدايه بركيمسه ايله مقاوله ايدوبده اول كيمسه دخى انلره بر سنه امامت ايلسه اول كيمسه محل مذكورده اول مقوله اول قدر بغدايى اهاليدن الور نتيجه . بوراده قريه اهاليسى تعبيرى احترازى دكلدر . زيرا بر جامع شريف امامى بر كيمسه‌يه يريمه اول جامع شريفده امامت ايله ايده سكا شو قدر غروش ويره‌يم ديمكله اول كيمسه دخى انك يرينه اول جامعده بر قاچ اى امامت ايلسه امامدن اجر مسمايى الور نتيجه .

كذلك بر مسجدك متوليسى برسنه مدتله مذكور مسجدده امامت و قناديلى ايقاد ايتمك اوزره بدل معلوم ايله بر آدمى

استیجار و او آدم دخی بر سنه مدتله ایفای خدمت ایتدکده اجرتی وقفدن آلور تنقیح .

وکذلك برمکتبك معلمی اخر دیاره کیدر اولدقده برکیمسه‌یه فلان وقته قدر مکتبده تعلیم صبیان ایت یومیه شوقدر غروش ویره‌یم دیوب کیتدکدن صکره اول کیمسه برسنه مذکور مکتبده تعلیم صبیان ایتسه اجر مسمایی آلور علی افندی وبهجه اما مدت ذکر وتعیین اولنمسه اجاره فاسد اوله‌جغندن بونلر ایفای خدمت ایتدکلرنده اجر مثل آلورلر رد محتار وبزازیه وانقروی.

مثلا برکیمسه مدت بیان ایتمکسزین دیکر کمسنه‌یه «هرکون منزله کلوب صغیر فلانی اوغلمه قرآن کریم اوقوت ختم ایتدکده سکا شو قدر غروش اجرت ویره‌یم» دیسه واو کمسنه دخی تعلیم ایتمکله چوجق ختم ایتسه عملنك اجر مثلیله مسمادن اقلنی آلور.

کذا بر مؤذن دیار آخره کیدر اولدقده بر کمسنه‌یه بن کلنجه‌یه قدر مؤذنلك ایت شو قدر غروش ویره‌یم دیوبازارلق ایدوبده او کمسنه دخی بر سنه مؤذنلك ایتسه اجر مسمای تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثل آلور. ٤٦٢٥ ماده‌یه باق نتیجه‌وبهجه.

بو ماده‌ده استیجار دینلدی . زیرا اجرت ایله خواجه‌یی اصلا استیجار ایتمکسزین چوجغنی خواجه‌یه کوندرن آدم اوزرینه ینه اجر مثل لازم اولور هندیه فی الباب السادس عشر .

مثلا بر كيمسه چوجغنى اوقوتمق ايچون مكتبه كوندروبده بر مدت اوقويوب ختمه تقرب ايتدكده معتاد ومتعارف اولان اجرت وهدايايى حواجه‌يه ويرمييه‌يم ديو چوجغنى ختم ايتمزدن اول مكتبدن آلسه خواجه اول كيمسه‌دن اجر مثلنى آلور تنقيح .

معلوم اولمليدركه طاعت وعبادت ايچون استيجار آدمى باطلدر. لان القربة متى حصلت وقعت عن العامل ولهذا تتعين اهليته فلا يجوزله اخذ الاجرة من غيره رد محتار

مثلا بر كيمسه كندوسيچون نماز قيلمق واوروج طوتمق وختم ايتمك اوزره ديكر كمسنه‌يى استيجار ايتسه صحيح اولماز انقروى . بالاجرة لايستحق الثواب لاللميت ولاللقارى ويمنع القارى للدنيا والآخذ والمعطى آثمان رد محتار. فقط تعليم وامامت واذان وكذا وعظ عبادت اولديغى حالده مستثنا اوله‌رق بونلر ايچون استيجار جائز اولمغله متن مجله بونلره تخصيص ايدلمشدر. متقدمين فقهاء بونلرده‌دخى استيجارك عدم جوازينه قائل ايكن متأخرين بونلرده اصتيجارى تجويز ايتديلر. زيرا متقدمين ، زمانلرنده معلمينه من غير شرط متعلمين طرفلرندن مجازاة الاحسان بالاحسان اولمق اوزرنده احسان اولنور ايدى واما اليوم فذهب ذلك واشتغل الحفاظ بمعا شهم وقل من يعلم حسبة ولايتفرغون له ايضا فان حاجتهم تمنعهم من ذلك فلو لم يفتح لهم باب التعليم بالاجر لذهب القرآن فافتوا بجواز ذلك

ورأوه حسنا وقالوا الاحكام قد تختلف باختلاف الازمان زيلعى . اتفقت النقول عن ائمتنا الثلاثة ابى حنيفة وابى يوسف ومحمد ان الاستيجار على الطاعات باطل لكن جاء من بعدهم من المجتهدين من اهل التخريج والترجيح فافتوا بصحته على تعليم القرآن للضرورة فانه كان للمعلمين عطايا من بيت المال وانقطعت فلولم يصح الاستئجار واخذ الاجرة لضاع القرآن وفيه ضياع الدين لاحتياج المعلمين الى الاكتساب وافتى من بعدهم ايضا من امثالهم بصحته على الاذان والامامة لانهما من شعائر الدين فصححوا الاستيجار عليهما للضرورة ايضا فهذا ما افتى به المتأخرون عن ابى حنيفة واصحابه لعلمهم بان اباحنيفة واصحابه لو كانوا فى عصرهم لقالوا بذلك ورجعوا عن قولهم الاول وقد اطبقت ائمة المتون والشروح والفتاوى على نقلهم بطلان الاستئجار على الطاعات الافيما ذكر وعللوا ذلك للضرورة. بو صورتده مجرد قرآن كريمى تلاوت يعنى ختم وذكر مقابلنده اجرت آلمق وويرمك حرام وممنوعدر . وصار الناس يعتقدون ذلك من اعظم القرب وهو من اعظم القبائح شرح رسم المفتى لابن عابدين .

بو بابده معلومات مختصره آرزو بيوران ذوات « تنقيح حامدى » نام فتوانك كتاب الاجاره‌سى او اخرينه ور دمختاره مراجعت بيورسون.

بو ماده وجهله خواجه استيجارنده خواجه‌نك اوقوته‌جغى

طالبلرك معلوم ومعين اولمسی شرط دكلدر هنديه فی الباب السادس عشر .

يعنی طالبلر معلوم اولمسه دخی اجاره‌نك صحتنه خلل كلمز .

بو ماده وجهله اجرتلرينی آله‌بيله‌جكلری كبی چوجق ختم ايتدكده ويا بعض سوره‌لر تكميل ايلدكده وياخود پنجشنبه يا جمعه ويا بيرام كلدكده معلمه ويرلمسی معتاد اولان هدايانك اعطاسنه ولی يعنی چوجغی معلمه كوندرن كيمسه اجبار اولنور در مختار .

چارشو رئيسی ويا اكثراهاليسی چارشوی بكلتمك اوزره بكجی استيجار ايتدكارنده ديكرلر راضی اولمسه‌لر بيله جائز اولوب اجرت هپسی اوزرينه لازم كلور ، « ٣٦٠ » ماده‌يه متنا وشرحا باق بزازيه .

منافع قريه‌ده دخی حكم بويله‌در اشباه .

﴿ ٥٧١ ماده ﴾

[بالنفس عمل ايتمك يعنی كندو ايشلمك اوزره استيجار اولنان اجير كندو يرنده بشقه‌سنی] ولوكه قلفه‌سنی وياخدمتكارنی [قوللانه‌مز .] بو صورتده كرك بشقه‌سنه ياپديرمه ديمش اولسون وكرك اولمسون ردمحتار . صورة المسئلة فيما اذا قال للخياط مثلا علی ان تعمل بنفسك او بيدك اما اذا قال علی ان تعمل فهو مطلق شلبی زيرا عمل صانعك اختلافيله جودت ورداءتجه مختلف

اوله‌جغندن شرط مفيد اولور مجمع الانهر وعبدالحليم ورده
بو صورتده معقود عليه محل معين اولمغله غيريسى آنك مقامنه
قائم اوله‌ماز ومثلا بر كيمسه بر شخصى استيجار ايلديكى حالده
شخص مرقوم كندى يرينه ديكر بر آدمى اقامه ايده‌من لانه
استيفاء للمنفعة بلا عقد زيلعى قال فى العناية وفيه تأمل لانه
ان خالف الى خير بان استعمل من هواصنع منه او سلم دابة
اقوى من ذلك ينبغى ان يجوز انتهى واجاب السائحانى بان ما
يختلف بالمستعمل فان التقييد فيه مفيد وما ذكر من هذا القبيل
اه وفى الخانية دفع الى غلامه اوتلميذه لايجب الاجر اه رد
محتار. بونده بشقه‌سى قوللانه‌میه‌جغى مطلق اوله‌رق ذكراولنديغندن
اكلاشيله‌جغى اوزره بالذات وبالنفس عمل ايتمك اوزره استيجار
اولنان اجير كندو يرنده كندوسندن دها زياده صنعتكار وماهر
آدمى دخى قوللانه‌من. «٤٢٧» ماده‌يه دخى باق.

[مثلا بر كيمسه بر جبه‌يى شو قدر غروشه درزى كندو
اليله] وبالذات كندو [ديكمك اوزره پازارلق ايتدكده درزى
آنى آخره] ولوكه قلفه‌سنه ويا اوغلنه [ديكديره‌میوب] بالذات
[كندوسى ديكمك لازم كلور . وآخره ديكديرديكى تقديرده]
اجرت لازم كلیه‌جكى مثللو مستأجر فيه [تلف اولسه ضامن
اولور.] ٧٦٢ و ٧٩٠ ماده‌لره باق رد محتار .

مثلا بر كيمسه بالنفس كندوسى ديكمك اوزره جبه‌يى
درزى‌يه ويرديكى حالده درزى اوغلنه يا قلفه‌سنه يا شخص

اجنبی‌یه اجرت معلومه ایله دیکدیرسه اول درزی اول کیمسه‌دن اجرت آله‌ماز لعدم العقد بینهما اصلا رد محتار فقط کندوسنك اجر مسمایی اوغلنه یا قاغه‌سنه یا شخص مرقومه ویرمسی لازم کلور.

کذا چوجغی بالذات کندوسی ارضاع ایتمك اوزره استیجار اولنان سوت آنا بشقه‌سنه ارضاع ایتدیرر ایسه صحیح اولان شودرکه سوت آنا اجرت آله‌ماز.

کذلك بالذات کندوسی یایقامق اوزره ویریلان البسه‌یی چامه‌شوی بشقه‌سنه یایقاتسه‌ده تلف اولسه ضامن اولورانقروی وتلف اولمسه اجرت آله‌ماز.

بو ماده‌ده شرط عمل اوزرینه اقتصار اولندی. زیرا مثلا بو کون یاخود یارین اکمال ایتمك اوزره شرط ایتدیکی حالده اجیر تهاهل ایدوب او مدتده اکمال ایتمیوب فقط امر محافظه‌ده‌دخی تقصیر ایتمدیکی حالده مستأجرفیه سرقت اولندقده بونده اختلاف اولنمش اولوب بعض علمایه کوره ضمان لازم کلمز. زیرا بوکبی مثلا کونك ذکری استعجال ایچوندر. وبعض علمایه کوره ضمان لازم کلور. ولو اختلفا ینبغی ان یصدق القصار لانه ینکر الشرط والضمان والا خر یدعیه ثم لو شرط وقصر بعد ایام ینبغی ان لایجب الاجر اذ لم یبق عقد الاجارة بدلیل وجوب ضمانه لوهلك وصار کالو جحد الثوب ثم جاء به مقصورا بعد جحوده رد محتار.

﴿ ٥٧٢ ماده ﴾

[مطلق اوله‌رق] یعنی ماده‌ٔ آنفه وجهله بالنفس عمل ایتمك اوزره قیدیله مقید اولمیه‌رق [مقاوله] یعنی عقداجاره [اولندیغی صورتده اجیر کندو یرنده بشقه‌سنی] یعنی مثلا قلفه‌سنی [قوللانه‌بیلور.] ٦٤ و ٧٨٠ ماده‌لره باق. کرك کندوسی عمل ایتسون وکرك قلفه‌سنه یاپدیرسون اجیر اجرته مستحق اولور. زیرا اطلاق ایله بشقه‌سنك عملنه‌دخی راضی اولمش اولور وبوصورتده معقود علیه اولان عمل ذات اجیره تعلق ایتمیوب بلکه ذمت اجیره تعلق ایده‌جکی جهتله بالذات عمل ایده‌بیله‌جکی کبی استعانه دخی ایده‌بیلور. قال فی البحر لان المستحق عمل فی ذمته ویمکن استیفاؤه بنفسه وبالاستعانة بغیره بمنزلة ایفاء الدین انتهی وقال الشلبی لان المطلق ینصرف الی المعتاد والمتعارف فیما لم یشترط والصناع یعملون فی العادات بانفسهم وبا جرائهم فکان له ان یعمل بنفسه واجیره وهذا لان المعقود علیه مطلق العمل فی الذمة وذلك موجود فی فعله وفعل غیره فیجوز ان یو فیه باستعانة غیره کما فی ایفاء الدین انتهی.

بوراده بشقه‌سندن مقصود شرحا اشارت اولندیغی اوزره قلفه‌سیدر. یعنی اجرت ایله طوتدیغی کیمسه‌در. اما بو صورتده قلفه‌سنی قوللانمیوبده امینی اولمیان اجنبی‌یه ویرسه‌ده تلف اولسه‌ده بلا خلاف اجیر اول ضامن اولور.

«٧٩٠» مادەیە باق ردمحتار اما اجرثانی ضامن اولماز هذا عندە اما عندهماله تضمین ایهماشاء ردمحتار کاختلافهم فی مودع المودع انقروی وبحر .

مثلا برکیمسه بر طوقومق اوزره برمقدار ایپلیکی چولحه‌یه ویروبده چولحه دخی انی دیکر بر چولحه‌یه ویرسه‌ده آندن چالنسه نظر اولنور. ایکنجی چولحه اولکینك اجیری ایسه هیچ برینه ضمان لازم کلمز. «٩١١» مادەیە باق. اجنبی ایسه‌اولکی چولحه‌یه ضمان لازم کلور .

کذلك مطلق اولەرق استیجار اولنان سوت انا چوجغی بشقەسنه ارضاع ایتدیرر ایسه اجرته مستحق اولور . لان الانسان تارة یعمل بنفسه وتارة بغیره رد محتار .

کذلك برکیمسه برمالك حفظی ایچون دیکرکمسنه‌یی استیجار ایتدکده اوکمسنه مذکور مالی حفظ ایتمك اوزره عیالندن‌اولمیان دیکر برشخصه ویرسه اجرته مستحق اولور . لان الاجیر اذا لم یشرط علیه ان یعمل بنفسه له ان یستعمل غیره والعین وان کانت‌امانة عنده والمودع لایلی‌الایداع لکنه امانة ضمنا والضمنی یخالف القصدی انقروی . «٥٤» مادەیە باق .

﴿ ماده ٥٧٣ ﴾

[مستاجرك اجیره بو ایشی یاپ دیمسی اطلاقدر .]

یوخسه تقیید دکلدر. بناءً علیه بوصورتده اجیر مادهٔ آنفه وجهله

كندو برنده قلفه‌سنی یعنی بالاستیجار طوتدیغی آدمی قوللا-
نه‌بیلور رد محتار .

[مثلا بر کیمسه درزی‌یه بالذات یاخود کندك] ویاخود
بالنفس عمل ایتمك اوزره [دیو] ٥٧١ ماده مثللو [تقیید
ایتمکسزین شوقدر غروشه بوجبه‌نی دیك] ویا بویاجی‌یه بویات
[دیو مقاوله ایتدکده درزی] ویا بویاجی [انی قلفه‌سنه یاخود
استیجار ایتدیکی [دیکر بردرزی‌یه] ویا بویاجی‌یه [دیکدیرسه]
ویا بویاتدیرسه [اجر مسمایه مستحق اولور . و] بو صورتده
[بلا تعد] ولا تقصیر [جبه] قلفه‌سی ویا اجرتله طوتدیغی
دیکر درزی ویا بویاجی نزدنده [تلف اولسه ضامن اولماز .]
٩١ ماده‌یه باق مجمع الانهر ورد محتار .

بومثال مادهٔ آنفه شرحنده‌کی « بوراده بشقه‌سندن مقصود
الخ » فقره‌سنه مخالف اولماز .

بوصورتده مستأجر بالذات عمل ایتمك اوزره شرط ایتمشیدم
ومثلا خیاط اطلاق ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز
خیاطکدر . زیرا شرط وضمانی انکار ایدیور . وبینه مدعینکدر .
« ٧٦ » ماده‌یه باق رد محتار .

« لاحقه »

حمال امره مخالفت وبولده توقف ایتمسندن طولایی
یوکك تلف اولمسنه دائردر

برکیمسه حماله یوك ویروب فلان وفلان کمسنه‌لر ایله برلکده

کیت دیو رفیقلری تعیین ایتمشیکن یالکز کیدوبده یولده قطاع طریق یوکی غصب ایتسه نظر اولنور. یول اکر مخوف اولوب ناس رفیقسز کیتمز اولور ایسه حمال ضامن اولور. واکر مخوف اولمیوب هر کس رفیقلری اولمقسزین کیدر اولور ایسه ضامن اولماز تنقیح. وحمال، طریقده ایاما توقف ایدەمز. ایدر ایسه مخالف وغاصب اولور. قبض ایتدیکی اجرتدن حصه‌سنی آلدن یعنی توقف مذکوردن اعتباراً صاحب احماله رد ایلمسی لازم کاور. وبو توقفدنطولایی صاحب احمال اوزرینه استیجار ایلدیکی اوعیه‌نك اجرتی ایچون مبلغ کثیر لازم کلسه بو مبالغی صاحب احمالك ویرمسی لازم کلور. یوقسه مجرد یولده توقف ایتمسندنطولایی حمال‌اوزرینه لازم کلز هندیه قبیل الباب الثامن عشر.

❊ ٥٧٤ ماده ❊

[عملك] یعنی عمل اوزرینه واقع اولان اجاره‌ده عملك [توابعندن اولوبده اجیر اوزرینه شرط قلنمیان هر نه اولور ایسه اولسون بونده عرف وعادت بلده اعتبار اولنور.] ٥٥٤ و ٥٧٥ ماده‌لر بوندن تفرع ایدر. « ٣٧ » ماده‌یه باق. وقد قالوا فی توابع العقود التی لاذکر لها فیها انها تحمل علی عادة کل بلد کالسلك علی الخیاط والدقیق الذی یصلح الحائك به الثوب علی رب الثوب وادخال الحنطة المنزل علی المکاری بخلاف الصعود

بها الى الغرفة او السطح والاكاف على رب الدابة والحبال والجوالق على ما تعارفوه رد محتار .

[ابپالك درزينك] ويوك حيوانى يولارلامق وايپ وپالان وسائره مكارى ومركب كاتب اوزرينه [اولمق اوزره] فى زماننا [عادت اولديغى كبى .]

مثلا آرقه ويا كندى حيوانى ايله يوكى نقل ايدن مكارى استيجار اولندقده ايپ مكارى اوزرينه‌در . لان الحبل يكون لصيانة الحمل عن الوقوع . وچوال دخى مكارى اوزرينه شرط ايديلور ايسه اكا لازم اولور هنديه فى الباب السابع عشر .

كذا وليمه ايچون استيجار اولنان آشجى اوزرينه يمكارى صحنلره وضع ايتمك لازمدر . وان استوجر لطبخ قدر خاص لا يكون ذلك على الطباخ هنديه فى المحل المزبور .

يوك ايچون حيوان استيجار اولندقده اكاف، حبال وجوالقده عرف معتبر اولديغى كبى ركوب ايچون حيوان استيجار اولنديغى صورتده دخى لجام وسرجده كذلك عرف معتبردر هنديه فى الباب السابع عشر .

٥٦٦ ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره سوت آنا اوزرينه چوجغى والبسه‌سنى بول ونجاستدن تطهير ايتمك وچوجق ايچون طعام پشورمك لازم اولوب اما بونلره دائر مصرفى كندو مالندن تسويه‌سى لازم دكلدر .

بو ماده‌ده عملك توابعندن اولان دنيلدى . زيرا يوك قونيلان

محلك اجرتنده تفصيلات آتيه جريان ايدر. شويله‌كه حمال موضع
مشروطه يوكى نقل ايله بر محلده وزن واوراده صاحبنه تسليم
ايتديكى حالده صاحبى برمدت قالديرميوب اول محلك مالكى كرا
استدكده نظر اولنور . اول محلى حمال ويا يوك صاحبندن هر
قنغيسى وضع حمل ايچون استيجار ايلمش ايسه اجرت آنك
اوزرينه لازم اولور. باب ثالثك ايكنجى فصلنده‌كى شرحه باق.
وهيچ بريسى استيجار ايلمامش ايسه وضع و تسليمندن صكره‌كى
اجرت يوك صاحبى اوزرينه لازم كلور . وقيل يكون على الحمال
هنديه فى الباب السابع عشر.

﴿ ماده ٥٧٥ ﴾

[يوكى خانه‌يه ادخال ايتمك حماله] يعنى آرقه‌سيله يوكى كتورن
شخصه [لازم اولوب اما محلنه قويمق آنك اوزرينه لازم
دكلدر] مكركه شرط ايدلمش اوله . اوحالده محلنه قويمق دخى
آنك اوزرينه لازمكلور. هنديه .

[مثلا يوكى اوست قاته چيقارمق وذخيره‌يى انباره دوكمك]
سالف الذكر [حمالك بورجى دكلدر.] فقط قاطرجى مثللو يوكى
حيوان ايله نقل ايدن حماللرك يوكى حيواندن ايندير ملرى لازم
ايسه‌ده خانه‌يه ادخالنده عرف معتبردر . واوست قاته چيقارمق
بونلره دخى لازم كلز. مكركه شرط ايدلمش اوله بزازيه وهنديه
فى الباب السابع عشر .

﴿ ٥٧٦ ماده ﴾

[اجیره] مالندن [یمك ویرمك مستأجره لازم اولماز .] مثلا بر کیمسه زمانمزده درسعادتده دولکر استیجار ایتدکده آنك یمکنی ویرمسی اول کیمسه اوزرینه لازم کلمز . [مکرکه عرف بلده اوله.] رد محتار «٤٣» ماده‌یه باق .

الحالة هذه استانبولده اوشاغه یمك ویرمك کبی.

کذلك بر کیمسه سوت آنا استیجار ایتدکده حین عقدده مستأجر اوزرینه شرط اولنمدقجه البسه وطعامی کندی یعنی سوت آنا اوزرینه‌در بزازیه ورد محتار .

﴿ ٥٧٧ ماده ﴾

[بر دلال] دلالیه‌سی شو قدر غروش اولمق اوزره مقاوله اولنمشیکن [بر مالی کزدیروبده صاتمسه بعده صاحبی] اول مالی [صاتدقده] ویا هیچ صاتمدقده [اول دلال] اصلا [اجرت الهماز .] « ٤٢٤ » ماده‌یه باق . واجرت دلالیه صاتمغه مقابل اولوب یوقسه بیعه عرضه وبر مدت ندا ایتمکه مقابل دکلدر. زیرا عرف وعادت بویله‌در. « ٣٦٥ » ماده‌یه باق.

بوراده کزدیرمك مطلق اوله‌رق ذکرندن مستفاد اولورکه کزدیرمکده وبیعه عرض ایتمکده مشقت چکمش اولسه دخی ینه نه اجر مثل ونه‌ده اجر مسمی آله‌ماز .

[و] اول مالی [دیکر بر دلال صاتدیغی تقدیرده اجرت دلالیه‌ینی کاملاً ایکنجی دلال آلوب اولدیغی] کزدیرمسندن طولایی [بر شی آله‌مز .] ٤٦٩ ماده‌یه باق هندیه فی الباب السادس عشر .

کذلك بر کیمسه بر مصلحتی کورمك ایچون دیکر کمسنه‌یی استیجار ایتمشیکن مذکور مصلحتی او کمسنه کورمیوب بلکه مستأجر کورسه اجیر اصلا اجرت آله‌ماز فیضیه وانقروی .

اما بر کیمسه بیع وشرا ایچون بر شخصی اجرت معینه ایله استیجار ایتدکده اکر وقت بیان اولنمش ایسه جائز اولوب بیع حاصل اولسه‌ده اولمسه‌ده اجرت لازم اولور. ومدت بیان اولنماز ایسه جائز اولماز. بو مسئله مجله‌ده بیان اولنان مسئله‌دن بشقه‌در انقروی ونتیجه.

❊ ماده ٥٧٨ ❊

[بر کیمسه مالنی دلاله ویروب] بو کون [شو قدر غروشه صات دیدکده دلال اندن زیاده‌یه صاتسه اول زیاده دخی مال صاحبنك اولوب دلال] مقاوله ایدیلان [اجرت دلالیه‌سندن بشقه بر شی آله‌ماز .] علی افندی و اجرت تسمیه اولنمامش ایسه بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور.

وبر کیمسه شو مالی شو قدردن زیاده‌یه صاتار ایسه‌ك زیاده‌سی سنك اولسون دیو بر مالی دلاله ویردکده اجاره فاسد

اولور . « ٤٥٠ » مادەیە باق نتیجـه . وبو دلال اجیر مشترك حکمنـدەدر بزازیە . اما بر کیمسـه مالنی دلاله ویروب نهایت اون غروشدن زیادەیە صاتیلور ایسه زیادەسی بینمزده مشترك اولسون دیدکده هیچ صاتلمز ویا اون غروشه صاتیلور ایسـه دلال اجرت الەماز. ولوکه امك چکمش اوله. زیرا امر، اون غروشـدن زیاده صاتلمینجه اجرتك نفینی متضمنـدر. زیادەیە صاتار ایسـه زیادەنك نصفنی تجاوز ایتمـامك اوزره اجر مثل آلور هندیه فی الباب السادس عشر ونتیجه.

﴿ ٥٧٩ ماده ﴾

[بیعـده] یعنی [دلال] بر مالی صاتوب [دلالیـەسنی آلدقدن صکره بر مستحق چیقوبده مبیعی آلسـه یاخود عیب ایله] حکم حاکم ایله ویا حکم حاکم اولمیـەرق [مبیع رد] ویاخود بیـع اقاله والحـاصل بیـع لسبب من الاسـباب فسخ [اولنسه دلالیه استرداد اولنەماز .] « ٤٦٩ » مادەیە باق علی افندی وبهجه. زیرا دلالیه دلاللك عملنك اجرتی اولوب عمل تام اولوبده اجرت النَنجه آرتق استرداد اولنـەماز . نتەکیم بر آدم درزی‌یه روبا دیکدیردکدن صکره اول ادم روبانی بوزسه درزینك اجرتنـه خلل کلمز بزازیه وهندیه. وبر کیمسـه قلفەیه بر خانه انشا ایتدیردکدن صکره خانەسنی هدم ایتسـه قلفەدن اجرت ویومیه استرداد ایدەمز . شو قدر وار که مبیع وقف

اولدیغی ظاهر اولمق مثللو بر وجهله بیع منعقد اولمدیغی اکلاشلمسه اجرت استرداد اولنور انقرووی وفتاوای جدیده وهندیه .

﴿ ٥٨٠ ماده ﴾

[بر کیمسه‌نك تارلاسنده‌کی اکینی بیچمك اوزره شو قدر غروشه استیجار ایلمش اولدیغی اوراقجیلر اکینك بر مقدارینی بیچدکلری حالده طولو یاغمغله یاخود بشقه بر قضا ظهوریله اکینك] بیچیلان مقداردن [ماعداسی تلف اولسه] اوراقجیلر [اجر مسمادن] یالکز [بیچدکلری اکینك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری اله بیلوب باقیسنی اله‌مزلر .]

بو ماده ایکی فقرهٔ حکمیه‌یی شامل اولوب برنجیسی اوراقجیلرك بیچدکلری اکینك حصه‌سنه اصابت ایدن اجرتی اله بیلملری ایکنجیسی ماعداسنی اله‌مامریدرکه فقرهٔ اولی ٤٦٩ ماده‌نك وفقرهٔ ثانیه ٤٤٣ ماده‌نك فرعلریدر بهجه .

کذا بر کیمسه شو عمق ووسعتده قویو قازمق اوزره دیکر کمسنه‌یی استیجار ایتدکده بر مقدار حفر ایتدیکی حالده حفری موجب مشقت ومستلزم مصارفات کثیره اوله‌جق بر حالده اولدیغی ظاهر اولدقده باقیلور . اکر قویولرك حفرینه مخصوص آلات ایله حفری ممکن ایسه زیادهٔ مشقت وتعبه باقلمیه‌رق اجیر حفره مجبور اولوب اما ممکن دکل ایسه مجبور دکلدر .

وحفر ایتدیکی مقدارك اجرتنه کلنجه قویو اکر مستأجرك خانه سنده ایسه اولمقدار اجرت لازم کلور. دکل ایسه لازم کلز. « ٤٨٢ » ماده شرحنه باق هندیه فی الباب السادس عشر.

﴿ ٥٨١ ماده ﴾

[سوت آنا خسته اولدقده فسخ اجاره ایده بیلدیکی کبی] سوت آنا [بویله خسته یا کبه] ویا چرکین سوزلی ویا خرسز [اولور یاخود چوجق آنك ممه سنی المز ویا] خود چوجق [سوتنی استفراغ ایلر ایسه مسترضع دخی فسخ اجاره ایده بیلور .] زیرا سوت آنا خسته یا کبه اولنجه سوتی چوجغه مضر اوله جغی کبی بو حالده ارضاع سوت آنایه دخی مضر اولمغله طرفینك حق فسخلری واردر رد محتار .

وکذا اذا لم تجر لها عادة بارضاع ولدغیرها وکذا اذا عیروها به لانها یتضرر به علی ماقیل تجوع الحرة ولاتأکل بثدیها زیلعی وهذا اذا امکن معالجته بالغداء اویاخذ ابن الغیر والا فلیس لها الفسخ وعلیه الفتوی رد محتار.

کذلك چوجق طرفی سفره کتمك استیوبده سوت آنا برابر کتمکه موافقت ایتمینجه فسخ اجاره ایده بیلور.

کذلك مسترضع طرفی سوت انایه اذا ایدر اولدقده سوت انا دخی فسخ اجاره ایده بیلور.

کذلك سوت آنا زانیه ویا مجنونه ویا احمق اولدیغی ظاهر

اولسه مسترضع فسخ اجاره ایده‌بیلور . زنا سببیله فسخ اجاره اولنمسی مرضعه‌نك بو کبی فجور ایله مشغولیتی صبی‌یی محافظه‌یه مانع اولمسندن طولاییدر رد محتار. بو ماده‌ده سوت آنا فسخ اجاره ایده‌بیلور دنیلمسی زوجندن احتراز ایچون دکلدر. زیرا سوت آنا زوجنك اذنسز نفسنی ایجار ایتدکده زوجی هر حالده یعنی بعذر وبغیر عذر فسخ اجاره ایده‌بیلور . چونکه زوج زوجه‌سنی خانه‌سندن خروجدن منع ایده‌بیلور . وارضاع وکیجه اویانق قالمق سوت آنایه ضعفیت ایراث ایدر وجمالنی ازاله ایلر . وشو حالده حق فسخ مطلقدر. ولوکه صبی بشقه سنك ممه‌سنی الماز اوله وبناءً علیه تلفدن خوف اولنه . اکر زوجیتی ظاهر وطرفینك یعنی سوت آنا ایله زوج مرقومك اقرارلرندن بشقه بروجهله معلوم ایسه. اما بینلرنده‌کی زوجیت یالکز طرفینك یعنی سوت آنا ایله اول آدمك اقرارلرندن معلوم اولور ایسه زوج مرقوم اجاره‌یی فسخ ایده‌مز لان قولها لایقبل فی حق المستأجر ۷۸ ماده‌یه باق رد محتار .

۱ — سوت آنا چوجغی کندی خانه‌سنده ارضاع ایده‌بیلور. مکرکه چوجغك متعلقاتی خانه‌سنده ارضاع معروف ویا مشروط اوله. «٤٣» ماده ایله ۸۲ ماده‌یه باق رد محتار.

{لاحقه}

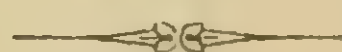
(مستأجر ایله اجیر بیننده‌کی اختلافه واجیرك ایام تعطیلیه‌سنه دائردر)

۲ — مستأجر عنتری دیکمك اوزره امر ایتمشیدم

ودرزی کوملك دیکمك اوزره امر ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مستأجرکدر.

کذلك مستأجر قرمزی بویامق ایله امر ایتمشیدم و بویاجی صاری بویامق ایله امر ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مستأجرکدر رد مختار.

٣ — بر کیمسه فلان ایشی یاپمق ایچون بر آیلق اولەرق بر شخصی استیجار ایتدکده عرفه مبنی جمعه کونی داخل اولماز هندیه.

﴿ باب سابع ﴾

یعنی سکز بابی شامل اولان کتاب اجارەنك یدنجی بابی [بعدالعقد آجر ومستأجرك وظیفه وصلاحیتلرینه دائر اولوب اوچ فصلی] وجمعاً ١٤ مادەیی [حاویدر.]

﴿ فصل اول ﴾

(یعنی باب سابعك برنجی فصلی)

[تسلیم مأجور]، دائر مواد [حقنده] اولوب درت مادەیی حاوی [در.]

موجر اجارۀ صحیحه ایله ایجار ایدیلان عین ماجوری

مستأجره تسلیمدن امتناع ایتسه تسلیمیله اجبار وحتی حبسیله تضییق اولنور خیریه .

﴿ ٥٨٢ ماده ﴾

[ماجورك تسلیمی مستاجره بلا مانع] ولاحائل [انکله انتـفاع ایده‌بیله‌جك حالده آجرك] ماجوری قبض و تسلمه [اذن و رخصت ویرمسیدر .] وبو وجهله ماجور ، مستاجره تسلیم ایدلمدکجه کرا ایشلمز «٤٧٧» ماده‌یه باق . یعنی تسلیمك ثمره‌سی بدل ایجارده ظاهر اولورده تسلیم ایدلمش ایسـه کرا ایشلر ، ایدلمامش ایسه ایشلمز . اتی ٥٨٣ و٥٨٤ و٥٨٥ ماده‌لر بوندن تفرع ایدر هندیه فی الباب الثانی عشر .

مثلا بر کیمسه بر قصبه‌ده‌کی کلیدلی عقارینی آخره ایجـار ایدوب مفتاحنی مذکور قصبه‌ده مستاجره تسلیم ایله برابر قبضه رخصت ویرمك تسلیمدر فیجب الاجر بمضی المدة وان لم یسکن وقیده فی القنیة بان یکون فی المصر حیث قال وتسـلیم المفتاح فی السواد لیس بتسـلیم للدار و ان حضر فی المصر والمفتاح فی یده واقره فی البحر والمنح لکـنه خلاف مافی بقاریء الهدایة واقره محشوا الاشباه ردمحتار . اکر بلا کلفة اومفتاح ایله مذکور عقار آچیله‌بیلور ایسه ردمحتار ومجمع الانهر . نته‌کیم بیعده دخی بویله ایدی . «٢٧١» ماده‌یه متناً وشرحاً باق .

اما برکیمسه استیجار ایتدیکی عقاری آچمق ایچون آجردن

مفتاح آلدیغی حالده اول مفتاح ایله اول کیمسه آچمغه مقتدر اولهمسه تسلیم تحقق ایتمیهجکی جهتله کرا ایشلمز رد محتار وانقرویِ. وبوصورتده آجر بومفتاح ایله آچمغه مقتدر اولدیغك جهتله تسلیم تحقق ایتدی دیو ومستأجر مقتدر اولهمدیغم حسبیله تسلیم اولنمدی دیو اختلاف ایدوب طرفینك بینهلری بولنمسه حال حاضر حکم قانور. شویلهکه اول مفتاح اکر مذکورعقارك کلیدینه اویار ایسه سوز آجرك و الا مستأجرکدر رد محتار. « ١٠ » مادهیه باق . ولو برهنا فبینة الموجر وان کان المفتاح لایلایم لانه لاعبرة لتحکیم المال متی جائت البنیة بخلافه کمسألة الطاحونة و انما تقبل اذا کان الموجر یدعی انه کان یلائم الغلق ولکن غیره والمستأجر یقول لابل لم یکن ملائما من الاصل رد محتار .

بو تقدیرده آجر بنم ویردیکم مفتاح بو اولمیوب عقارك کلیدینه اویار دیکر مفتاح ایدی دیو ومستأجر ویردیکك مفتاح بو اولوب اساسا اویمدی دیو اختلاف و ایکیسیده اقامهٔ بینه ایدهجك اولور ایسه موجرك بینهسی ترجیح اولنور .

کذا برکیمسه استیجار ایتدیکی عقاری آچمق ایچون آجردن بر مفتاح آلدیغی حالده آجرزدن اول مفتاح یدنده ضایع اولمغله اچمدقده مفتاح مذکور بعده بولنسه نظر اولنور . اول مفتاح ایله مذکور عقاری آچمق اکر ممکن ایدیسه تسلیم تحقق ایتمکله اجرت ایشلر واکر اول مفتاح بشقه بر یرك مفتاحی اولمق کبی

برسبب ايله آچمق ممكن دكل ايديسه اجرت ايشلمز. وبوصورتده آجر مستأجره مأجورك قپوسنی قیروب كيريدك ديمكه صلاحيتی يوقدر رد محتار .

مدت اجار. اثناسنده مأجور مستأجردن غصب ايدلدكده تسليم دخی زائل اولمغله مدت غصبده‌كی اجرت ساقط اولور .

آجر. مدت اجاره‌نك بعضيسی مرور ايتدكدنصكره تسليم ايده‌جك اولدقده بونده‌كی حكم ٤٧٧ ماده شرحنده بيان اولنمشيدی .

بالاده ايضاح اولنديغی اوزره ثمرهٔ تسليم بدل ايجارده ظاهر اولمغله بوحالده مدت اجاره منقضی اولدقدن صكره آجر مأجوری تسليم ايتمشيدم ديو ومستأجر تسليم ايتمدك مدت اجاره‌ده يدكده ايدی ديو اختلاف ايلدكارنده آجرك بينه‌سی ترجيح قلنور . واقامهٔ بينه ايده‌مديكی تقديرده سوز مع اليمين مستأجركدر. «٧٩٦» ماده‌يه باق خصالی.

ولو اتفقا انه سلم فی اول المدة اوالمسافة واختلفا فی حدوث العارض فقال المستأجر عرض لی مانع عن الانتفاع به من غصب مثلا وجحد الموجر ذلك فان كان العارض قائما عند الخصومة فالقول قول المستأجر مع يمينه البتة وان لم يكن قائما فالقول قول الموجر مع يمينه على علمه ولو اتفقا على حدوث المنع واختلفا فی مدة بقاء المانع فالقول قول المستأجر هنديه فی الباب الخامس والعشرون .

﴿ ٥٨٣ ماده ﴾

١ [مدت] ٢ [يا مسافه اوزرينـه اجارهٔ صحيحـه عقد اولندقده] صورت اوليده [مدتك انقضاسنه و] صورت ثانيه‌ده [مسافه‌نك ختامنه قدر مأجورك متصلا ومستمرا يدنده طورمق اوزره مستأجره تسليمی] لزوم اجرتده [لازمدر .] هنديه فی الباب الثانی عشر. آره‌ده مانع انتفاع برشی ظهور ايتدكده منع مدتجه اجرت ساقط اولور. «٤٧٠» ماده‌يه باق .

[مثلا بركيمسه شوقدر مدت ايله ياخود فلان يره كتمك اوزره بر عربه استيجار ايتدكده اول مدت ظرفنده ياخود اورايه وارنجه‌يه دك اول عربه‌يی قوللانه‌بيلور. و آره‌ده صاحبی انی الوبده كندو امورنده استعمال] وياخود يدنده توقيف يا برينه ايجار يا اعاره [ايده‌من.]

بو مثالده صاحبی آلوبده قيدی احترازی دكلدر . زيرا مدت اجاره‌نك بعضيسنده غاصب مأجوری غصب ايتسه اجرت ساقط اوله‌جغی مادهٔ انفه شرحنده بيان اولنمشيدی.

مدت اجاره ابتداسنده ماجورك تسليمنده طرفين اتفاق ايدوب فقط عارض يعنی مانع انتفاعك حدوثنده اختلاف ايتدكلرنده حاضر حكم قلنه‌رق مانع مذكور وقت خصومتده موجود ايسه سوز بتاته يمينيله مستاجركدر. موجود دكل ايسه عدم علمه يمينيله سوز موجركدر. «١٠» ماده‌يه باق. اما مانعك

حدوثنده اتفاق ایدوب فقط مدت بقاسنده اختلاف ایتسه‌لر سوز مستاجرکدر هندیه.

﴿ ٥٨٤ ماده ﴾

[آجر بر ملك عقارینی] مشغولاً یعنی [ایچنده کندو مالی اولدیغی حالده ایجار ایتسه] اجاره صحیح اولوب ٥٢٣ ماده‌یه بناءً تفریغ ایدرك مستاجره تسلیمه آجر اجبار اولنور و[فارغا تسلیم ایتمدکجه کرا ایشلمز.] « ٤٧٧ » ماده‌یه باق انقروی. [مکربه] آجر [اول مالی دخی مستاجره صاتمش اوله.] یعنی یا فارغا تسلیم ایتملی یاخود اول مالی مستاجره صاتمش اولملیکه تسلیم صحیح اولوب کرا ایشلسون هندیه فی الباب الثانی عشر.

کذلك برکیمسه دکانی آخره ایجار ایدوبده آجر ومستاجر اورتاق اوله‌رق آنده عمل ایتسه‌لر مستاجر اوزرینه اجرت لازم کلمز. زیرا بووجه اوزره تسلیم صحیح دکلدر بزازیه وهندیه فی الباب الثامن عشر.

کذلك بر کیمسه بر خانه‌یی استیجار وقبض ایتدکدن صکره آجر خانهٔ ماجورك بعضیسنی کندی متاعیله مشغول ایتسه اولقدر اجرت مستاجردن ساقط اولور انقروی.

وکذلك آجر ماجور ارضی اکینیله مشغولاً ایجار وتسلیم ایتسه کرا ایشلمز. نته‌کیم برقادین خانه‌سنی زوجنه ایجار ایدوبده ایکیسی برلکده ساکن اولسه‌لر زوج اوزرینه اجرت لازم کلمز بهجه .

﴿ ٥٨٥ ماده ﴾

[آجر خانه‌يي] مستاجره [تسليم ايدوبده ايچنده‌كى اشياسنى قويديغى بر اوطه‌يى تسليم ايتمسه] وياخود خانه‌نك جميعسنى تسليم ايتدكدن صكره بر اوطه‌سنى الندن السه [اول اوطه‌نك بدل اجاره‌دن حصه‌سى مقدارى ساقط اولور.] هنديه فى الباب الثانى عشر. نته‌كيم موجر ايجار ايتديكى خانه‌ده مستاجر ايله ساكن اولسه موجرك سكناسيله اشغال ايتديكى مقدار اجرتدن ساقط اولور انقروى.

[و] شو حالده تفرق صفقه سببيله [خانه‌نك باقيسنده دخى مستاجر مخيردر.] هنديه. ديلرسه اجاره‌يى فسخ ايلر وديلرسه باقى اوطه‌لرده اجرندن حصه‌سيله ساكن اولور. «٥١٣» ماده‌يه باق هنديه فى الباب الثانى. [واكر اجر قبل الفسخ خانه‌يى] يعنى خانهٔ ماجورك مذكور اوطه‌سنى دخى [تخليه وتسليم ايدرسه اجاره لازم اولور يعنى] ارتق [مستاجرك حق فسخى ساقط اولور.] «٤٤٦» ماده‌يه باق هنديه فى الباب الثانى عشر.

بو ماده‌ده مذكور اوطه ايله انتفاع اولنه‌مامسى اجرك فعليله اولوب بناءً عليه حصه‌سى مقدارى اجرت ساقط اولدى اما ٥١٩ و ٥٢١ ماده‌لرده عدم انتفاع آجرك فعليله دكلدر برازيه وهنديه.

١ — مستأجر خانهٔ مأجوره كيردكدن صكره مستأجرك

اذنی اولمقسزین اجر خانهٔ مأجوره حیوانی ادخال و ربط ایده‌مز. ایدرایسه حیوانك ایتدیکی خساری ضامن اولور هندیه فی الباب الثانی والعشرون.

فصل ثانی

(یعنی باب سابعك ایکنجی فصلی)

[بعدالعقد عاقدینك مأجورده] وبدل اجاره‌ده [تصرفلرینه دائر] اولوب بش ماده‌یی حاوی [در.]

٥٨٦ ماده

[مأجور] اکر [عقار ایسه مستأجر] مادهٔ آتیه‌ده‌کی صلاحیتنه مبنی [آنی قبل القبض آخره] یعنی آجردن بشقه‌سنه [ایجار ایده‌بیلور.] «٢٥٣» ماده‌یه باق هندیه فی الباب السابع.

و اجارة العقار قبل القبض قیل علی الخلاف وقیل لایجوز بلا خلاف لان المعقود علیه فی الاجارة المنفعة ومنفعة العقار یتصور هلاکها قبل القبض بهلاك البناء فیتمکن فیه الغرر وما لایجوز بیعه قبل القبض لاتجوز اجارته لانها بیع منفعة فلایجوز کبیع العین لانه یتمکن غرر انفساخ العقد فی الاجارة بهلاك المستأجر واقعات المفتین.

مثلا بر کیمسه مدت معلومه ایله استیجار ایلدیکی خانه ویا

ارضی قبل القبض آخره ایجار ایدوب موجر اولدن قبضه رخصت
ویردکده صحیح اولور انقروی .

آجرها بمثل ما استأجرها اواقل وان آجرها باکثر مما
استأجرها فهی جائزة ایضا الا انه ان کانت الاجرة الثانیة من
جنس الاجرة الاولی فان الزیادة تطیب له ویتصرف بها وان
کانت من خلاف جنسها طابت له الزیادة ولو زاد فی الدار زیادة
کما لو وتد فیها وتدا او حفر فیها بئرا او طینا او اصلح ابوابها او شیأ
من حوائطها طابت له الزیادة واما الکنس فانه لایکون زیادة
وله ان یواجرها من شاء الا الحداد والقصار والطحان وماشبه
ذلك مما یضر بالبناء ویوهنه هندیه فی الباب السابع .

اما مستأجر استیجار ایلدیکی شیئی موجرینه ایجار ایتسه
صحیح اولماز. کرك قبل القبض ایجار ایتسون وکرك بعد القبض
ایجار ایتسون. وموجر کرك مال صاحبی اولسون وکرك مستأ-
جر اولسون . وکرك آره یه شخص ثالث تخلل ایتسون
وکرك ایتمسون. زیرا مستأجر منفعت حقنده موجر مقامنه
قائمدر. وموجره ایجار ایتدکده مالکننك منافعی تملیك ایتمش
اولوب بو ایسه شرعاً جائز دکلدر ردمحتار .

مثلا برکیمسه خانه سنی دیکر کیمسنه یه واو کیمسنه دخی آخر
بر شخصه ایجار ایتدکدن صکره او شخص دخی مذکور خانه یی
اول کیمسنه یه ایجار ایتسه صحیح اولماز. واجارهٔ اولایه دخی خلل
کلمز. لان الثانی فاسد لایقدر علی دفع الصحیح. مستأجر اولان

موجر اول اوزرینه اجرت لازم اولماز. شو قدر وارکه بویله ایکنجی دفعه وقوع بولان عقد اجاره اوزرینه آجر مأجوری مستأجردن قبض ایدر ایسه یدنده طوردقچه مستأجردن اجرت ساقط اولور تنقیح وانقروی ورد محتار و هندیه . «٥٨٣» مادهیه باق. ومستأجر دیلدیکی وقت مأجوری آجردن استرداد ایدر لان العقد الاول انما ینفسخ فی قدر المنفعة التی تلف وعلی حاله فیما بقی هندیه بناء علی ذلك متن مجلهده «آخره» دینلمشدر. قبض ایدر ایسه دینلدی. زیرا قبض ایتمز ایسه اجرت ساقط اولماز.

کذلك مستاجر ماجوری اجره اعاره ایتسه حکم بووجه اوزرهدر. یعنی مأجور آجر یدنده طوردقچه مستأجردن اجرت ساقط اولور. ومستأجر دیلدیکی وقت استرداد ایدر. نتهکیم وکیل بالایجار مأجوری مستأجردن استیجار ایتسه ینه حکم بویلهدر. «٤٧٧» مادهیه باق اشباه وانقروی وهندیه.

بو وجهله مستاجر مأجوری آخره ایجار وتسلیم ایتدکدن صکره مستأجر اول ایله آجری اجارهیی اقاله ایتسهلر اقاله صحیح واجارهٔ اولی وثانیه منفسخ اولهجغی ٤٤٣ ماده شرحندهکی ١٠ فقرهده بیان اولنمشیدی.

[واکر] مأجور [منقول ایسه] مستأجر آنی قبل القبض آخره ایجار [ایدهمز.] هندیه فی الباب السابع .

بو مادهده مأجورده قبل القبض تصرف بیان اولنور .

اجرتده تصرف دخی بروجه زیر تفصیل اولنور شویله‌که آجر اجرتی قبض ایتمدین آنده تصرف ایده‌بیلور.

مثلا آجر بدل اجاره مقابلنده مستأجردن عین صاتون اله‌بیلور بزازیه. اما اجرت معین اولان عروض ویاحیوان ویا مکیل ویاموزون اولنجه آجر مذکور عینی قبض ایتمدین مستأجره صاته‌میه‌جغی کبی آخره دخی صاته‌ماز. واجرت غیر معین یعنی دین وذمتده ثابت اولان مثلا موزونات اولوب شرط تعجیل ویا استیفای منفعت ایله لازم اولنجه آجر قبل‌القبض آنی بشقه‌سنه صاته‌من فان بیع الدین من غیر من‌علیه الدین لایجوز اما مستأجره صاته‌بیلور. ومستأجردن مقابلنده آلنان مل عین ایسه بوشرحك برنجی فقره‌سی حکمنجه هرحالده جائز اولور. اما عین دکل یعنی دین‌ایسه اول مجلسده قبض لازم اولوب قبل البض افتراق وقوعبولدقده بیع منقضی اولور هندیه فی‌الباب الرابع. وموجر دین اولان اجرتی کلا مستأجره هبه ویاآندن مستأجری ابرا ایتدکده اکر اجرتك معجل اولمسی مشروط ویا منفعت استیفا اولنمش ایسه صحیح اولوب اجاره‌یه خلل کلمز. اما اجرت معجل دکل ومنفعت دخی استیفا اولنمامش ایکن موجر اجرتی مستأجره هبه ویا آندن ابرا ایتسه امام ثانی‌یه کوره جائز اولماز. وعقد اجاره‌یه خلل کلمز. اجرت کرك دین‌اولسون وکرك عین اولسون. ٤٦٦٥ ماده شرحنه باق.

ومثلا منفعتك نصفی استیفا اولندقدنصکره اجرتك کلیسندن

آجر مستأجری ابرا ویا آجر اجرتی مستأجره هبه ایتدکده امام مشارالیه حضرتلرینه کوره یالکز نصفنده صحیح اولوب زیادەسنده اولماز. ولو ابراه عن الکل الاول فیما صح بالاجماع لانه بمنزلة الحط. هندیه.

﴿ ماده ٥٨٧ ﴾

[ناسك استعمال وانتفاعده متفاوت اولمدیغی مأجوری مستأجر] استیفاسنه مقتدر اولدیغی منفعتی استیفا ایچون ومدت اجارەسی مقدارنجه [بشقەسنه ایجار] ویا اعاره ویاخود ایداع [ایدەبیلور.] هندیه فی الباب السابع وقبیل الباب الثالث والعشرون. خانه واراضی کبی. ولوکه موجر بالنفس مستأجر اوزرینه استعمال ایلمەسنی وآخره ایجار اتمامەسنی شرط ایتمش اوله تنقیح. «٤٢٨» مادەیه متنا وشرحا باق.

مثلا برکیمسه برحمامی کندی ضبط ایلمك ایچون برکمسنەدن استیجار ایتدکدن صکره دیکر شخصه ایجار وتسلیم ایلدیکنده اوکمسنه اول کیمسەنك اول حمامی کندی ضبط ایتمیوب دیکر شخصه ایجار ایتدیکنده راضی دکلم دیو اجارەیی قبل اتمام المدة فسخ ایدەمز بهجه. وآجر مستأجر اولدەکی اجرتی مستأجر ثانیدن طلب ایدەمیوب بلکه مستأجر اولدن آلمسی لازم کلور. فتاوای ابن نجیم. باب ثانینك فصل ثانیسی اولنده محرر شرحه باق.

بو ماده ٤٢٨ ماده ایله مستغنی عنه اولیور . و٥٢٨ نجی ماده بو ده‌تك فرعیدر. واذا استأجرها مؤجلة و آجرها معجلة ليس للموجر ان يطالب الثانی بماله على المستأجر الاول واذا استأجر منه مصدقا ابه‌له او غير مصدق يلزمه الاجرة ويجبر على دفعها اليه وليس له ان يطالبه بنية انها ملكه ما لم يتبين خلاف ذلك تنقیح .

شرحا مدت اجاره‌سی مقدارنجه دنیلدی، زیرا بر کیمسه بر سنه مدتله استیجار ایلدیکی عقاری ایکی سنه مدتله آخره ایجار ایده‌مز، حتی ایجار ایتسه اجارهٔ اولی مدتی منقضیه اولنجه اجارهٔ ثانیه‌دخی فسخ اولنور. چونکه مستأجرك مدت استیجاری اولان بر سنه‌دن زیاده ایجاری فضولی اولوب مال صاحبنك فسخه صلاحیتی واردر. اما ناسك استعمال وانتفاعنده متفاوت اولدیغی البسه وحلیات وحیوانات مثللوشیئی مستأجر بشقه‌سنه ایجار ویا اعاره ویا ایداع ایده‌مز. «٤٢٧» ماده‌یه باق هندیه فی الباب العشرون.

مثلا بر کیمسه کندو بینمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانی یوك یوکلتمك ویا بینمك اوزره دیکر شخصه ایجار ویا اعاره ایده‌مز. «٥٣٦ و ٥٥١» ماده‌لر ایله ٥٥٢ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنه باق بزازیه .

فقط اوچ کشی بینلرنده مشترك اولان خرمنی نقل ایتمك اوزره آنلردن بری بر کیمسه‌دن بر حیوان استیجار وقبض

ایتدکدن صکره مذکور خرمنی نقل ایلمك اوزره حیوانی اورتاغنه ویروبده یدنده تلف اولسه اکر شریککك برینك استیجار ایلدیکی حیوانی دیکرینك استعمال ایلمسی معروف ومعتاد ایسه ضمان لازم کلمز. « ٣٦ » ماده یه باق هندیه فی الباب السابع والعشرون .

بو ماده آخره ایجار ایده بیله جکی مطلق اوله رق ذکرندن مستفاد اولورکه بر کیمسه شوقدر غروش بدل ایله استیجار ایلدیکی مالی آندن زیاده بدل ایله دخی آخره ایجار ایده بیلور وبو صورتده استیجار ایتدیکی بدل ایله ایجار ایتدیکی بدل مختلف الجنس اولور ویا اول کیمسه ماجوره بر شی علاوه ایتمش بولنور ویا دیکر مال ایله برلکده ایجار ایلر ایسه زیاده دخی حلال اولور علی افندی .

﴿ ماده ٥٨٨ ﴾

[اجارهٔ فاسده ایله مستاجر اولان کیمسه] مادهٔ انفه وجهله اخره ایجاری جائز اولان [ماجوری بعدالقبض بشقه سنه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار ایتسه] بو ایکنجی اجاره [جائز اولور.]

اجارهٔ فاسده ایله مستاجر اولان کیمسه ماجوری بعدالقبض اخره ایجار ایتدکده بو ایکنجی اجاره جائز وصحیحدر دکلمیدر بو مسئله ده اختلاف اولنمشدر. بعض فقها صحیح وجائزدر دیمشلر- درکه مجله بونی اختیار ایلمشدر. بو صورتده اول کیمسه ایجار

ایتدیکی شخصدن ظاهر اولان اجر مسمی الور. اما اول کیمسه کندی آجرینه اجر مثل ویرر. لانه یعد به مستعملا ولا یکون غاصبا حتی لا تجب علیه الاجرة رد محتار بحذف ما.

شو قدر وارکه موجر اول اجارهٔ اولینك فسادینه بناءً اجارهٔ ثانیه‌یی نقض ایله ماجوری استرداد ایده‌بیلور هندیه فی الباب السابع واشباه. لانه لو باع بیعا فاسدا ثم المشتری آجره فله ان ینقض الاجارة فکذا هذا بخلاف البیع لان الاجارة تفسخ بالاعذار والبیع لا رد محتار. «٤٦١» ماده‌یه متنا وشرحا باق. حالبوکه بیعده حق فسخ یوق ایدی. «٣٧٢» ماده‌یه باق.

بین الاجارة والبیع فرق فان الفاسد من البیع یملك بالقبض والفاسد من الاجارة لا یملك المنافع بالقبض حتی لو قبضها المستاجر لیس له ان یواجرها ولو اجرها وجب اجر المثل ولا یکون غاصبا وللآجر الاول ان ینقض هذه الاجارة بحر.

ودیکر بعض فقها بو ایکنجی اجاره جائز وصحیح دکلدر دیمشلردر. هر ایکی قوله کوره‌ده موجر اولك فسخ اجارهٔ ثانیه‌یه حق بولندیغنه نظراً ثمرهٔ اختلاف نه‌در؟

﴿ ٥٨٩ ماده ﴾

[بر کیمسه] عقار ویا منقول بر [مالنی مدت معلومه اوزرینه] بدل معلوم ایله [برینه اجارهٔ لازمه‌ایله ایجار ایتدکدن صکره] اول مالی [تکرار بشقه‌سنه اول مدتی ایجار ایلسه] اجارهٔ

٣٠

اولايه خلل كلميوب [اجارۀ ثانيه] مستأجر اول حقنده [نافذ و] آجر حقنده دخی [معتبر] ومنعقد [اولماز .] يعنی بو اجاره‌نك ايكی حكمی واردر . برنجيسی مستأجر اول حقنده نافذ اولماـ مسيدر. اجارۀ مذكوره‌نك مستأجر اول حقنده نافذ اولمامسنه، مسئلۀ آتيه تفريع اولنور. شويله‌كه اجرك بويله ثانياً اجاره‌سی مستأجراول حقنده موقوف اولمغله ديلرسه مجيز اولورده‌اجرتی كندوسی آلور . ديلرسه فسخ وابطال ايلر. ولو ان المدعيين ادعيا الاجارة فاقر المدعی عليه باجارة احـد هما لم يكن للاخر ان يحلف لان اجارة احد هما لما ثبت با قراره صار كانه آجر ثم آجر فلا تصح الاجارة الثانية فلا يكون له ان يحلفه خانيه.

ايكنجيسی آجر حقنده معتبر اولمامسيدر.

اجارۀ مذكوره‌نك آجر حقنده دخی معتبر اولمامسنه شو زيرده‌كی مسئله تفريع اولنور . شويله‌كه آجر اولوجهله ثانيـاً بشقه‌سنه ايجار ايتدكدن صكره اجارۀ اولی اقاله مثللو بر وجهله منفسخ ومستأجراولك حقی ساقط اولسه آجر اوزرينه‌مأجوری مستأجر ثانی‌يه تسليم ايلمه‌سی لازم‌اولماز. بخلاف مالوباع المستأجر فانه‌لو انفسخت الاجارة ينعقد البيع حموی يعنی بوصورت مادۀ آتيه‌يه مقيس دكلدر بزازيه واشباه .

بو مادده صحت معناسنی مشتمل اولان « اجارۀ لازمه » قيدی احترازی دكلدر. زيرا اجارۀ اولی فاسـده اولسـه دخی اجارۀ فاسـده‌ده اجارۀ صحيحـه حكمی جاری اولمغله ـ حكم

حاکم ویا طرفینك رضاسی ایله فسخ اولنمزدن ایجار اولننجه ینه حکم منوال مشروح اوزره‌در خیریه . اما لازمه قیدی موجر ایچون خیار شرط اولنقدن احتراز ایچوندر . زیرا موجر شو قدر کون کندوسی مخیر اولمق اوزره آخره ایجار ایلدیکی مالی مدت خیاری هنوز باقی ایکن دیکر بر شخصه ایجار ایتسه اجارهٔ اولی منفسخ واجارهٔ ثانیه نافذ اولور .

متن مجله‌ده «اول مدتی» دینلدی . زیرا بشقه مدتی ایجار ایتسه صحیح اولور . مثلا بر کیمسه بر مالی بر شخصه ایجار ایدوب مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره او شخص هنوز ایچنده ایکن دیکر کمسنه‌یه ایجار ایتسه صحیح اولور . فقط ٥٨٤ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره فارغا تسلیم ایتمدکجه کرا ایشلمز بزازیه .

کذلك بر کیمسه غرهٔ محرمده بر آیلق اوله‌رق خانه‌سنی بر کمسنه‌یه ایجار ایتدکدن صکره ینه محرمده مذکور خانه‌یی شهر صفر ایچون دیکر بر شخصه ایجار ایتسه صحیح اولوب خانه‌اولا او کمسنه‌یه تسلیم ایدیله‌رك محرم منقضی اوله‌رق مدت اجاره تمام اولدقدن صکره صفر ایچون او شخصه تسلیم ایدیلور . ٤٤٠ ماده‌یه باق هندیه فی الباب الثالث .

شرحا اول‌مالی ایجار ایده‌مز دنیلدی . زیرا بشقه مالی ایجار ایده‌بیلور شویله‌که بر کیمسه براوطه‌سی دیکرینك تحت استیجا-

رنده اولان خانه‌سنی آخره ایجار ایتسه مذکور اوطه‌دن بشقه‌سنده جائز اولور تنقیح .

﴿ ٥٩٠ ماده ﴾

[مستأجرك اذنی اولمقسزین آجر مأجوری صاتسه مستأجر حقنده بیع نافذ] واجاره منفسخ [اولماز] یعنی مستأجرك اجازتنه ویا فك اجاره‌یه موقوف اولور [ایسه‌ده بایع ایله مشتری بیننده] بیع [نافذ اولور.] مشتری مبیعك مأجور اولدیغنه کرك واقف اولسون کرك اولمسون ومستأجر بیع مذکوری خودبخود فسخ ایده‌مز. بوجهتله آجر بلا اذن المستأجر مأجوری بیع ایدوبده مستأجر بیع وتسلیمی مجیز اولمسه‌ده مؤخراً مجیز اولسه اجازت جائز اولور بزازیه .

[حتی] یعنی بیع مذکور بایع ایله مشتری بیننده نافذ اولدیغندن [مدت اجاره‌نك انقضاسنده مشتری حقنده بیع لازم اوله‌رق] مأجوری [المقدن] یعنی قبولدن [امتناع ایده‌مز.] هندیه فی الباب التاسع عشر [مکرکه مدت اجاره‌نك انقضاسی] ایله بیعك لزوم [ندن مقدم مشتری بایعدن مبیعك تسلیمنی مطالبه ایدوبده] مبیع تحت ایجارده اولمق ملابسه‌سیله [تسلیمی ممکن اولمدیغی جهتله قاضی عقد بیعی فسخ ایلیه.] لان هذا الفسخ لقطع المنازعة وهو الی القاضی عنایه رد محتار فی باب التصرف فی الرهن. آندن صکره مدت اجاره مرور ایتسه بیله بیع صحته عودت ایتمز. «٥١» ماده‌یه باق.

مشتری ایچون بو حقك استعمالی یعنی حاكمه بالمراجعه بیعی
فسخ ایتدیره بیلمسی مطلقدر. یعنی مشتری حین اشتراسنده
مبیعك مأجور اولدیغنی كرك بیلسون وكرك بیلمسون بووجهله
مبیعك كندوسنه تسلیمنی مطالبه ایله لدی العجز حاكمه بیعی
فسخ ایتدیره بیلور خیریه تخیر مشتری مرهون ومأجور ولو
عالمابه عندهما وعند ابی یوسف تخیر جاهلا لا عالما وظاهر
الروایة قولهما وهو الصحیح وعلیه الفتوی هندیه.

[واكر مستأجر بیعی مجیز] واولوجهله فسخ اجاره یه
راضی [اولور ایسه هر بری] یعنی بایع ومشتری ومستأجر
[حقنده بیع نافذ] واجاره منفسخ [اولور.] بو وجهله مستأجر
بیعی مجیز اولمسیله اجاره منفسخ اولدقدن صكره مشتری مبیعی
فسخدن معدود اولمیان بر طریق ایله بایعه رد ایتسه اجاره
عودت ایتمز ایسه ده فسخدن معدود اولان طریق ایله رد ایتدكده
اجاره عودت ایده جكی بزازیه ده مذكوردر. فلو باع المستأجر
حتی انفسخ ثم ان المشتری رد المستأجر علی الاجر بعیب ان
لم یكن بطریق الفسخ لا تعود الاجارة ولا یشكل فان كان
الرد بطریق الفسخ هل تعود الاجارة صارت واقعة الفتوی
افتی القاضی الامام الزرنجری انها لا تعود قال رحمه الله تعالی
وافتی جدی شیخ الاسلام عبد الرشید بن الحسین انها تعود
هندیه فی الباب التاسع عشر.

[لكن] بو صورتده [مستأجرك بروجه پشین آجره

يرمش اولديغى بدل اجارەدن] منفعةً وياخود عيناً [استيفا ايتمديكى مقدارى النه واصل اولمدقجه] يعنى بدل مذكور كندوسنه رد وتسليم ايدلمدكجه [ماجور آنك الندن النه مز.] ومستاجرك بروجه مذكور اجازت ورضاسى يالكز فسخ اجاره حقنده اولديغندن حق حبسى ساقط اولماز هنديه.

[واكر مستأجر بونى] يعنى مذكور بدلى [استيفا ايتمدن ماجورى تسليم ايدر ايسه حق حبسنى اسقاط ايتمش اولور.] بزازيه. ومستاجر بيعى مجيز اولمسيله بدل مبيعده حق ثابت اولماز. يعنى « ٧٤٧ » مادەنك « وكذا » ايله مصدر اولان فقرەسنه قياس ايديلەمز بزازيه فرق شودر كه بدل بيع عين مقابلەسنده اولوب اما بدل اجاره منفعت مقابلەسندەدر. مستاجرك حقى ايسه عينك ماليتنده اولوب يوقسه منفعتده دكلدر. حتى مستأجرك اذن ورضاسى اولمقسزين اجر مأجورى اخره بيع وتسليم ايدوبده مستاجر بيع وتسليمى مجيز اولسه ارتق حق حبسى قالماز. اما يالكز بيعى مجيز اولمسيله حق حبسى ساقط اولماز هنديه فى الباب التامع عشر وبرازيه.

وموجر ايجار ايلديكى حيوانى بلا اذن المستاجر وبلا عذر آخره بيع وتسليم ايدوبده اول حيوان يد مشتريده تلف اولسه مستاجر اول حيوانك قيمتنى مشترى‌يه تضمين ايتديرەمز. قالمستاجر فى هذا يخالف الراهن هنديه فى الباب الثانى والثلاثون.

بو ماده‌یه دائر ٣٥٥ ماده شرحنده‌کی لاحقه‌نك مبحث ثانیسنده تفصیلات وبرلمکله اورایه مراجعت اولنه .

مجله‌ده مستأجرك اذنی اولمقسزین الخ دینلدی . زیرا مستأجرك اذنیله آجر مأجوری صاتسه نافذ اولور . ومستأجر ماجورك فلان شخصه بیعنه دائر آجره رخصت ویردیکی حالده آجر ماجوری بشقه آدمه صاتسه ینه بیع نافذ اولور . اما مرتهن راهنه رهنی فلانه صات ایدیکی حالده راهن بشقه‌سنه صاتسه جائز اولماز رد محتار فی باب التصرف فی الرهن .

بو مادده صاتسه تعبیری احترازی دکلدر . زیرا آجر خانهٔ ماجور فلان ادمك ملکی بولندیغنی اقرار ایتدکده کندی حقنده نافذ ومستاجر حقنده باطلدر . بناءً علیه مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره مذکور خانه مقر لهه تسلیم ایدیلور . اما اندن اول مداخله ایدیله‌من رد محتار « ٧٨ » ماده‌یه باق .

{ لاحقه }

بیع ماجورده مشترینك مستاجردن اجرت طلب واخذی حقنده‌در .

١ — برکیمسه دیکر کمسنه‌یه ایجار ایلدیکی خانه‌یی اخره بیع ایدوبده بر مدت مشتری مستاجردن اجرت السه اجارهٔ مستقله اولمغله اجرت مشترینك ملکیدر . حتی بو صورتده مشتری بایعه « نوقت ثمنی رد ایدر ایسه‌ك مبیعی کیرو اعاده ومستاجردن

الديغم اجرتی محسوب ایدرم » دیو وعد ایتسه بو وعدینك یعنی الدینی اجرتك ثمن مبیعدن محسوبی خصوصنك انجازینه مشتری اجبار اولنه‌مز . مع ذلك مذکور وعدینی انجاز ایتسه حسن اولور.

وبو مثللو شرط حین عقد بیعده ایدلسه بیع فاسد اولور هندیه فی الباب السابع.

﴿ فصل ثالث ﴾

[رد واعادهٔ ماجوره متعلق مواد بیاننده] اولوب بش ماده‌یی حاوی [در .]

﴿ ٥٩١ ماده ﴾

[اجاره‌نك انقضاسنده مستاجرك ماجور اوزرندن رفع ید ایتمسی] یعنی استعمال ایتمامسی [لازمدر .] یوقسه ماجوری آجره رد ایتمسی لازم دکلدر. « ٥٩٤ » ماده‌یه باق. آتی ٥٩٢ و ٥٩٣ ماده‌لر بو ماده‌نك فرعلریدر.

بونده ماجور مطلق اوله‌رق ذکرندن آکلاشیلور که ماجورك کرك حمل ومؤنتی اولسون . ال دکرمنی کبی . کرك اولمسون . البسه ودابه کبی مستاجر انقضای مدتده ماجوردن رفع ید ایدر. یوقسه آجره رده مجبور اولماز تنقیح .

رفع ید ایتمسی لازم کلدی. زیرا مستاجرك ماجوری تسلمی

آنجق منافع معلومه‌نك استيفاسى ايچون اولوب منافع مذكوره استيفا اولندقده عقدك حكمى دخى نهايت بولور. وبناءً عليه مستاجرك رفع يد ايتمسى لازم كلور.

مثلا بر قادين بر كون كيملك اوزره استيجار ايلديكى حلياتى بر كوندن زياده استعمال ايتسه وياخود آجر طلب ايتديكى حالده ويرمسه غاصب اولور. اما آجر طلب ايتمه‌مكله يدنده حفظ ايتسه بر شى لازم كلمز تنقيح.

وحفظ ايچون امساك ايله استعمال ايچون امساك بر وجه آتى فرق ايديلور. شويله كه ماجور شول موضعده امساك ايدلسه كه آنده استعمال ايچون امساك ايديلور بو امساك استعمالدر. وشول موضعده امساك ايدلسه‌كه انده استعمال ايچون امساك ايدلمز بو امساك حفظدر. فعلى هذا اذا تسورت بالخلخال اوتخللت بالسوار او تعمم بالقميص او وضع العمامة على العاتق فهذا كله حفظ وليس باستعمال هنديه قبيل الباب الحادى والعشرون.

بر كيمسه‌نك بر سنه مدتله استيجار ايلديكى عقارى ايكى سنه مدتله ديكر بر شخصه ايجار ايده‌مامسى مسئله‌سى دخى بو ماده اوزرينه تفرع ايده‌بيلور. «٥٨٧» ماده‌يه باق بزازيه.

بو ماده وجهله مستاجرك بعد المدة رفع يد ايتمسى لازم اولديغندن ماجور خانه اولوبده مستاجر ايچنه امتعه‌سنى تركله غائب اولوب آناختارينى موجره ويرمسه ختام مدتده موجر

خانه‌يى كشاد وامتعه مذكوره‌يى خانه‌نك بر طرفنه وضع ايله آنده ساكن اوله‌بيلور. بو معامله ايچون حاكمه مراجعته حاجت يوقدر تنقيح. وبر كيمسه وقف دكانى استيجار ايتدكدن صكره متولينك اذنسز آنده بنا يابدقده نظر اولنور. اول بنانك رفعى اكر وقفه مضر دكل ايسه رفع اولنور. ومضر ايسه اول بنا وقفدن ايريلنجه‌يه قدر اول كيمسه صبر ايتمكه مجبور اولور ومذكور بنا اول دكانك جانب وقفدن اخره ايجار اولنمسنه مانع اوله‌مز. اذلا يدلالبانى على ذلك البناء حيث لايمكن رفعه « ٥٣١ » ماده شرحنه دخى باق در مختار.

﴿ ماده ٥٩٢ ﴾

[اجاره] مدت [نك انقضاسندن صكره مستاجر ارتق ماجورى] آجرك اذنسز هيچ بر صورتله [استعمال ايده‌مز.] ٩٦ ماده‌يه باق. ايدر ايسه غاصب اولوب تلف اولسه ضامن اولور. ٦٠٠ و ٧٩٢ ماده‌لره باق. واندن صكره يدنده طورديغى مدتك اجرتنى ويرمك لازم كلمز. زيرا بدون عقد استعمال ايلمشدر. « ٥٩٦ » ماده‌يه باق.

مثلا بر كيمسه درونده فلان شئ پشورمك اوزره بر اى مدتله قزغان استيجار ايتدكده اون بش كونده فارغ اولسه تمام بر آيلق اجرت لازم كله‌جكى كبى بر آى تمام اولدقدن صكره يدنده نقدر مدت قالور ايسه اجرت لازم كلمز هنديه فى الباب الخامس.

کذلك بر کیمسه دری شهرده اون کون بنمث اوزره
ستکرا ایلدیکی حیوانه هیچ بنموبده خانه‌سنده حبس ایتسه
یله اون کونلك اجرتك اعطاسی لازم کلوب اندن زیاده یدنده
ولدیغی مدتك اجرتی لازم کلز هندیه فی الباب التاسع
العشرون.

﴿ ماده ٥٩٣ ﴾

[اجاره] مدتی [منقضی اولوبده آجر مالنی] یعنی ماجوری
ستأجردن [الق] یعنی قبض ایتمك [استدکده مستأجرك دخی
سلیم ایتمسی لازمدر.] ٦٠٠ و٧٩٤ مادهلره باق، تسلیم ایتمسه
ه یدنده تلف اولسه قیمتنی ضامن اولور. ٦٠٦ ماده‌یه باق،
یرا امساکله متعدی اولور.

٥٩١ ماده‌ده مستأجرك رفع ید ایتمسی لازم کلور دیدیکی
حالده بوراده تسلیم ایتمسی لازمدر دیدی. تسلیم ایله رفع ید
بیننده فرق واردر. رفع ید، ردماجور طلب ایدلسه‌ده ایدلمسه
ه لازمدر. اما تسلیم حین طلبده لازم کلور.

و آجر مالنی آخره ایجار ایتمك استدکده مستأجر اول
ذی الید اولمله ایجاره اولایم بکا ایجار ایله » دیه‌مز. شو قدر
وارکه ماجور مثلا وقف عرصه اولوبده مستأجر آنده بناسی
ویاخود غرسی اولنجه اجر مثلیله استیجاره طالب اولور ایسه
مستأجر استیجاره احق اولور. والا اولماز یعنی مأجور مالك

ایسه مستأجر اول طالب اولسه بیله دیکرینه ایجار ایده‌بیلور. لان له عدم ایجارها اصلا بخلاف الموقوف للغلة فانه لابد من ایجاره فایجاره من غیر المستأجر الاول تعنت الا ان زاد علیه آخر فی الاجرة ولم یقبل الاول الزیادة فتوجر من الآخر هذا ماظهرلی تأمل تنقیح.

کذلك بر کیمسه کندی عرصه‌سنده دیکدیکی فدانلری صولامق اوزره بر وقفك صومجراسنی صوبی ایله برابر استیجار و اولوجهله اغاجلر غرس ایتدکدن صکره مدت اجاره منقضی اولوبده بشقه برکمسنه مذکور صوبك مجرا ایله برابر استیجارینه طالب اولسه اول کیمسه‌یه ایجار ایدلمینجه غرس ایتدیکی اغاجلرك قوریه‌جغی محقق و اول کیمسه دخی بدل مثل ایله استیجاره راغب اولنجه اول کیمسه‌یه ایجار اولنوب اوکمسنه‌یه ایجار اولنمز تنقیح وفتاوای جدیده.

مدت اجاره تکمیلندن صکره مستأجر خانهٔ مأجورك مفتاحنی تسلیم ایتمه‌رك غائب اولسه آجر بشقه مفتاح اویدیره‌رق آخره ایجار ایده‌بیله‌جکی ومذکور خانه‌ده مستأجرك اشیاسی بولندیغی حالده مذکور اشیانی خانهٔ مذکورك برطرفه قویه‌رق اول خانه‌ده ساکن اوله‌بیله‌جکی ومعاملهٔ مذکوره‌ده حاکمك اذنی شرط اولمدیغی ٥١١ ماده شرحنده ذکر اولنمشیدی تنقیح.

﴿ ٥٩٤ ماده ﴾

[مأجورك] آجره [رد واعاده‌سی مستأجرك اوزرینه لازم

اولیوب اجاره‌نك انقضاسنده ماجورك] مستاجردن قبض
و[اخذی آجر اوزرینه‌در.] ٧٩٤ ماده‌یه باق. لانه ای الاجارة
عقد يقصد به المنفعة ببدل فلايجب على العاقد رده بعد رفع اليد
تنقيح. وماجور عاریت کبی اولمدیغندن ٨٣٠ ماده‌ده‌کی احکام
بو بابده جاری اولماز. ٥٩٥ ماده‌یه باق هندیه وتنقیح انقروی.
وان استاجرت المراة حليا معلوما الى الليل ببدل معلوم لتلبسه
فحبسته اكثر من يوم وليلة صارت غاصبة قالوا و هذا اذا حبسته
بعد الطلب او حبسته مستعملة فاما اذا حبسته للحفظ غير مستعملة
لاتصير غاصبة قبل وجود الطلب وذلك لان العين امانة في يدها
فلا تصير مضمونا الا بالاستعمال او بالمنع بعد الطلب كالوديعة
بخلاف المستعير اذا امسك الثوب المستعار بعد مضى المدة حيث
يضمن لان هناك وجد الطلب من حيث الحكم وقدر وجب
الرد عليه بعد مضى المدة اما فى الاجارة فلم يوجد الطلب لا من
حيث الحقيقة ولا من حيث الحكم فلم يوجد الاستعمال ولا المنع
فلايجب الضمان تنقيح.

[مثلا] اجاره‌یه ویریلان [بر خانه‌نك اجاره‌سی منقضی
اولدقده صاحبی واروب خانه‌سنی تسلم] یعنی مستاجردن
قبض [ایتمك لازمدر.]

[كذلك فلان محله قدر] یالکز کتمك اوزره [بر حیوان
استیجار اولندقده] آجرك خانه‌سنه رد ایتمك مستاجر اوزرینه
شرط ایداسه‌یله مستاجر اوزرینه آجره کوتوروب تسلیم ایتمك

لازم اولمیوب بلکه حیوان [صاحبی اول محلده بولنوب حیوانی المق لازم کاور .] بزازیه . [و] صاحبی اول محلد [کاوب] حیوانی [المدیغی حالده مستاجرك تعدی وتقصیری اولمقسزین یدنده اول حیوان تلف اولسه ضامن اولماز.] آجر ردینی کرك طلب ایتمش اولسون کرك اولمسون هندیه فی الباب الثالث عشر.

مع ذلك مستاجر مذکور حیوانی آجره رد ایتمك اوزره آجرك خانه‌سنه یعنی موضع استیجاره کوتورر ایکن تلف اولسه ضامن اولماز . اما موجر محل استیجاردن بشقه بر مملکته کیدوبده مستاجر دخی مذکور حیوانی او مملکتده بولنان موجره نقل ایتمك اوزره اورایه کتوررکن یولده تلف اولسه ضامن اولور. زیرا بو معامله ایله مستاجر غاصب اولور بزازیه هندیه .

وهر مأجورکه صاحبنه رد اولندقده صاحبی انده نه ایش یاپار ایسه مستاجر دخی صاحبنه رد ایله او ایشی یاپسه ضماندن بری اولور. بناءً علیه مستأجر استیجار ایلدیکی حیوانی آجرك خانه‌سنه رد ایله آخورینه باغلاسه یا آخورك قپوسنی قپاسه‌ده آندن صکره حیوان تلف اولسه آرتق مستاجره ضمان کلمز. فقط آخوره ادخال ایتدیکی حالده حیوانی باغلامیوب قپویی دخی قپامیوب حیوان ضایع اولسه ضامن اولور هندیه وبزازیه. وکذا مستاجر مدت معلومه‌ده بینمك اوزره استیجار ایلدیکی حیوانی انقضای مدتدن صکره خانه‌سنده امساك ایدوبده مالکی

آنی آلمق اوزره کلیوب حیوان تلف اولسه مستأجره ضمان لازم کلمز. زیرا رد مستأجر اوزرینه لازم دکلدر تنقیح.

بو مثاللردن مستفاد اولدیغی اوزره بو ماده‌نك حکمی مطلقدر. یعنی ماجور کرك عقار اولسون خانه کبی. وکرك منقول اولسون. حیوان کبی. ومنقول اولدیغی تقدیرده ردی ایچون کرك حمل ومؤنی بولنسون ال دکرمنی کبی وکرك بولنمسون البسه ودابه کبی. یعنی مجله بو وجهله قبول ایلمشدر. هرنقدر ماجورك حمل ومؤنی اولدیغی تقدیرده ردی واعاده‌سی مستأجره لازمدر دیو بعض فقها ذکر ایلمش ایسه‌ده تنقیح.

[اما] مستأجر اول حیوانی [بر محل معیندن] برموضعه [کیدوب] ینه اول محله [کلمك اوزره استیجار ایتمش اولسه] بوشرط صحیح اولمغله مستأجرك اول حیوانی [اول محله] یعنی حیوانی قبض ایتدیکی یره [کوتورمسی لازم کلور.] زیرا مستأجر اول محله کلدکجه مدت اجاره منتهی اولماز. [و] حتی [اورایه کوتورمیه‌رك کندو خانه‌سنه کوتوروب طوتسه وحیوان تلف اولسه] موضع عقدك غیری یره نقلیله تعدی ایتمش اولدیغندن [ضامن اولور.] موجر ماجوری کرك طلب ایتمش اولسون کرك المسون.

بو مسئله‌دن ضمان لازم کلمسی رد ماجور مستأجر اوزرینه لازم اولدیغندن مبنی دکلدر. بلکه عقد اجاره‌نك تناول ایتدیکی

مسافه آنجق او موضعه رد ایله منتهی اوله‌جغنه متبنیدر هندیه
فی الباب الثالث عشر.

شو قدر وارکه مستاجر حیوانه فلان محله قدر بینوب ینه
دونوب خانه‌مه کتورورم دیدکده مستاجر اول حیوانی آجرك
خانه‌سنه کوتورمکه مجبور اولمیوب بلکه آجر کلوب آلمغه
مجبوردر . لانه لما عاد الی منزله فقد انقضت مدة الاجارة فبقیت
امانة انقروی وهندیه . بوراده بیان اولنان رد ماجوردر رد
مستاجر فیهه کلنجه مستاجر فیهی آجره رد ایتمك قصار ونساج
کبی اجیر مشترك اوزرینه لازمدر. «٣٦٥» ماده‌یه باق. لان الرد
نقض القبض فانما یجب علی من کان منفعة القبض له ومنفعة القبض
فی هذه المواضع للاجیر لان للاجیر عینا وهو الاجرة ولرب
الثوب المنفعة والعین خیر من المنفعة فکان الرد علیه هندیه مکرکه
اجر اوزرینه شرط ایدیله . «٨٣» ماده‌یه باق .

مثلا بر کیمسه قصارلتمق اوزره قصاره برطوپ بز ویروبده
قصار بزی قصارلادقده اول کیمسه‌یه رد ایتمك آنك یعنی
قصارك اوزرینه‌در بزازیه وهندیه . کذا اجیر مشترك بولنان
چوبان حیوانلری اصحابنه اعاده وتسلیم ایتملیدر. بو صورتده
چوبان اینکی قریه‌یه ادخال ایتدیکنی افادن ایتدیکی حالده صاحبی
آنی بوله‌میوب بعده تلف اولدیغی اکلاشلدقده نظر اولنور.
اهل قریه عادتلرنجه چوبانك حیوانلری قریه‌یه ادخال ایلمسی
کافی عد اولنور. یعنی هرکسك مالی همان خانه‌سنه تسلیم اولنمسی

لازم دكلسه چوبان حيوانى قريه‌يه ادخال ايتديكنه دائر اولان سوزنده يمينيله تصديق اولنورده ضمان لازم كلمز واكر يمين ايتمز ايسه ضامن اولور انقروى ومجمع الانهر وبزازيه .

اما دكرمانجى بغداىى اوكوتدكدن صكره حاصل اولان دقيقى خانه‌سنه نقل مصرفى دقيق صاحبى اوزرينه‌در. يوقسه دكرمانجى اوزرينه دكلدر .

﴿ ٥٩٥ ماده ﴾

[ماجورك] مستاجره [ردو اعاده‌سى حمل ومؤنته] يعنى مصارف حماليه‌يه [محتاج ايسه اجرت نقليه‌سى] وواروبده قبضى [آجر اوزرينه‌در.] يوقسه مستاجر ويا اجير اوزرينه دكل. حتى مستاجر اوزرينه شرط ايدلسه اجاره فاسد اولور. زيرا مستاجر ماجورك منافعنه مجانا نائل اولمديغى جهتله اوزرينه رد ايتمك كلفت ومضرتنى تحمل ايتمك لازم كلمز.

كذا بر كيمسه ال دكرمنى استيجار ايدوبده مدت اجاره منقضى اولنجه اجرت نقليه‌سى و واروبده قبضى آجر اوزرينه‌در تنقيح وانقروى. ولايجوزان يشترط على المستأجر ان يرد العين الى الآجر ولها حمل ومؤنة وان لم يكن لها حمل ومؤنة جازهنديه فى الباب الخامس.

﴿ باب ثامن ﴾

(يعنى سكز بابه منقسم اولان كتاب ثانينك سكزنجى بابى)

[ضمانات] ه دائر مسائل [بياننده اولوب اوچ فصلى] و١٦ ماده‌يى [حاويدر.]

﴿ فصل اول ﴾

(يعنى باب ثامنك برنجى فصلى)

[ضمان منفعت] لازم كلوب كلميان مواد [حقنده] اولوب درت ماده‌يى حاوى [در.] يعنى بو فصلده موضوع بحث اولان ضمان « ضمان منفعت » اولوب « ضمان عين مغصوب » و « ضمان زوائد مغصوب »ه دائر مودا كتاب ثامنده محرردر.

﴿ ٥٩٦ ماده ﴾

[بر كيمسه بر مالى صاحبنك اذنى اولمقسزين استعمال] ايله منفعتى استيفا [ايتمش] وياخود منفعتى تعطيل ايلمش يعنى مالى آله‌رق استعمال ايتميوبده يدنده امساك ايتمش [اولسه غصب] منافع [قبيلندن اوله‌رق] مغصوب اولان [منافعنى اوده‌مك] يعنى انتفاعى مقابلنده اجرت ويرمك [لازم كلمز] لكن

استعماليله نقصان طارى اولسه عينك بعض اجزاسى استهلاك ايدلمش اوله جغندن نقصانك ضمانى لازم كلور رد محتار بونده مجتهد فى الشرع و فى المذهب بولنسان امام اعظم وابى يوسف ومحمد رحمهم الله تعالى متفقدرلر لكن امام شافعى رحمه الله تعالى يه كوره منافع مغصوب دخى مضمون اولور ردمحتار فى الغصب.

منافعك اودهمسى لازم كلمدى. زيرا غصب سببيله ضمان لازم كله جكنه و ٨٦ ماده حكمنجه اجرت ايله ضمان اجتماع اتميه جكنه بناء برده اجرت ويريلهمز. و برده منافع ايله دراهم بيننده مماثلت يوقدر. چونكه منافعده بقا اولمديغى جهتله تقومى لذاتها اولميوب بالكه عقدك آكا ورودى ضرورتندن طولابيدر،

لما لم يجز القضاء بمثل غير معقول الا بالنص اودلالته فلا يضمن المنافع كالركوب وحمل الاثقال بالدابة والسكون او الوضع اى وضع الاموال فى الدار المغصوبة اونحوه بالنسبة الى الدار بالمال المتقوم ولا بالمنفعة اجماعا لعدم المماثلة بين المال والمنفعة اذ المال عين متقوم والمنفعة بخلافه شرح مجامع.

لقائل ان يقوم هذا الدليل انما يدل على ان منافع المغصوب لاتضمن بالاعيان لعدم المماثلة بينهما و لايدل على انها لاتضمن بالمنافع والمدعى عدم مضمونيتها اصلا فلايتم التقريب ويجاب بان تقرير هذا الدليل على هذا الوجه مبنى على تقرر عدم مضمونيتها بالمنافع بالاجماع يعنى لو صارت المنافع مضمونة على

الغصب فاما ان تضمن بالمنافع وهو باطل ولم يقل به احد وبالأعيان وهو باطل ايضا لانها لا تماثل الاعيان لان المنافع اعراض لا يبقى وقتين والعين يبقى اوقاتا وبين ما يبقى وما لا يبقى تفاوت عظيم وضمان العدوان مبنى على المماثلة بالنص والاجماع قال الله تعالى فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم نتائج افكار فى الغصب ملخصا

شو دليللره نظراً مال وقف ومال يتيمده دخى ضمان منفعت لازم كلمامك ايجاب ايدرسه‌ده متأخرين فقها ناسك اموال اوقاف وايتامه اولان طمعلرينى مشاهده ايتملريله بونلرده منافعك تضمينى استحساناً تجويز ايتمشلردر. «٣٦٥» ماده‌يه متناً وشرحاً باق! متأخرين فقها بونده مجتهديندن ائمهٔ ثلاثه‌مزك اجتهادلريله عمل ايتميوب مذهب شافعى‌يى قبول ايتدكارى آكلاشيليور.

معدللاستغلالده ضمان منفعت لازم كلمسى دخى آتيده ايضاح اولنه‌جغى اوزره معدللاستغلالى استعمال عقد فاسد مقامنه قائم اولديغنه مبنيدر.

بناءً على ذلك بر كيمسه معدللاستغلال اولميان بر حيوانى استيجار ايدوبده بعض طريقده اجاره‌يى انكار ايتسه ٩٠١ ماده حكمنجه غصب ديمك اولمغله انكاره قدركى مدتك اجرتى لازم كلور ولوكه بعد الانكار هلاك اوله ولا يلزم اجتماعهما لاختلاف الجهة ردمحتار وامام ابى يوسفه كوره آندن صكره‌كى مدتك

اجرتی لازم کلمز. حتی بعدالانکار حیوان تلف اولسه کل قیمتنی ضامن آلور ردّ محتار.

کذا بر کیمسه بر آیلق اولمق اوزره بر خانه استیجار ایدوبده خانه صاحبی غائب اولمغله مستأجر آندن صکره بر سنه دها اوتورسه خانه‌نك بو بر سنه‌لك کراسی لازم کلمز. زیرا اومدتده علی وجه الاجاره ساکن اولمدی.

وکذا بر کیمسه بر آیلق اولمق اوزره بر خانه استیجار ایتدکدن صکره غائب اولوبده مذکور خانه‌ده اول آیدن صکره عائله‌سی قالسه او مدتك اجرتی لازم کلمز. زیرا اول عائله بو خانه‌یی اجرتله طوتمدی در محتار.

کذلك بر کیمسه برقیر ترلایی استیجار ایله زراعت ایتدیکی حالده یاغمورسزلقدن اکین بتمامش ایکن مدت اجاره مروروندن صکره یاغمور اولوب اکین بتسه اکینك کلیسی مستأجرکدر. آجر بر کراسی الهمیه‌جغی کبی نقصان ارض دخی الهمز. شو قدر وارکه آجر اکینی قلع ایتدیره‌بیلور انقرری.

رجل استأجر دابة لیرکبها الیوم بدرهم فرکبها غدا لایجب شی وقیل علی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی یلزمه درهم خانیه.

وکذلك بر کیمسه هر آیلغی شو قدر غروشه اولمق اوزره خانه‌سنی آخره ایجار ایدوب اثنای شهرده مذکور خانه‌یی اول کیمسه آخرشخصه بیع ایتدکدن صکره مستأجر آنده بلاعقد

بر مدت دها ساكن اولسه اجرت لازم كلمز . مكركه خانه معدللاستغلال اوله وياخود ٤٧٢ مادهنك فقرهٔ استثنائيه‌سی حكمی بولنه خيريه.

متن محله‌ده استعمال دينلمشدر. غاصب كرك بالذات استعمال وكرك اجره بالايجار اجرتنی اخذ ايتسون مال صاحبی ايچون نسنه لازم كلمز . ومال صاحبی غاصبك آلديغی اجرته مداخله ايده‌مز . « ٤٤٧ » ماده‌يه متناً وشرحاً باق . فقط مذكور مال وقفك اولور ايسه حكمی ٥٩٨ ماده شرحنده ذكر اولنور .

[فقط] بويله غصب قبيلندن اوله‌رق استعمال ويا تعطيل ايديلان مال [مال وقف يا مال صغير ايسه هر حالده] يعنی كرك تأويل ملك وياعقد بولنسون وكرك بولنمسون [ومعدللاستغلال ايسه تأويل ملك وعقد اولمديغی حالده] يعنی شو اوچ محلده [ضمان منفعت يعنی اجر مثل لازم اولور.] رد محتار. ومثلا معدللاستغلال اولمق عقد فاسد مقامنه قائم اولور تنقيح . يعنی موجر آنی كويا اول كيمسه‌يه ايجار ايلمش ومستأجر يعنی اول كيمسه دخی مذكور مالك معدللاستغلال اولديغی حالده استعمال ايتمسی اجرتی ويرمكه متعهد عداولنور: وبو وجهله وقوعبولان عقد اجاره‌ده بدل تسميه اولنمديغندن اجر مثل لازم كلدی «٤٥٠» ماده‌يه باق.

وقف كرك سكنايه وكرك سكنانك غيری‌يه مشروط اولسون اول وجهله استعمال ايدلدكده ضمان منفعت لازم كلور.

حتی بر کیمسه بر مسجدی یا مکتبی غصب ایدوبده قهوه خانه اتخاذ ایلسه مدت اشغالنك اجر مثلی لازم کلور رد محتار .

معدللاستغلاله کلنجه خانه مثللو معدللاستغلال اولدیغی مشهور اولمیان مال معدللاستغلالده اجر مثلك لزومی ایچون مذکور مالك معدللاستغلال اولدیغنه مستعملك علمی لازمدر . وعلمی اولوب اولمدیغنده اختلاف اولنسه سوزمع الیمین مستعملکدر رد محتار اما خان وحمام کبی معدللاستغلال اولدیغی مشهور وظاهر اولدیغی حالده غاصب آنك معدللاستغلال بولندیغنی بیلمدیکنی ادعا ایتسه تصدیق اولنیوب بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور :

[مثلا بر کیمسه اخرك خانه سنده عقد اجاره ایتمکسزین خودبخود بر مدت ساکن اولسه] مدت مذکوره ایچون صاحبنه [اجرت ویرمسی لازم کلمز.] ردمحتار شوقدروارکه اول کیمسه وجه مذکور اوزره ساکن اولدیغی مدتك اجرتنی ویرر ایسه استرداد ایده من رد محتار .

کذلك فلان ادم بنمك اوزره استکرا اولنان حیوانه بشقه سی ارکاب اولنسه کرا حیوانی اولمینجه اجرت لازم کلمز رد محتار .

[فقط اول خانه وقفك یا صغیرك مالی ایسه کرك] ٥٩٧ ماده ده اولدیغی کبی [تأویل ملك و] ٥٩٨ ماده ده اولدیغی مثللو تأویل [عقد بولنسون وکرك بولنمسون] وکرك متولی آنی اجرتسز واعارة اسکان ایتمش اولسون [هر حالده ساکن] ویا

غصب وتعطیل ایلمش [اولدیغی مدتك اجر مثلی ویرمسی لازم کلور.] تنقیح .

حتی بر کیمسه‌نك صاتون الوب درونـنده ساکن اولدیغی خانه وقفك ویا صغیرك مالی اولدیغی ظاهر اولسه ویاخود بر وقف خانه‌ده متولی اذنیله ویا اذنسز ساکن اولسه ساکن اولدیغی مدتك اجر مثلنی ویرمسی لازم‌کلور ردمحتاروانقروی. مثلا بر کیمسه اخردن ثمن معلوم مقابلنده اشترا ایلدیکی برعقاری بر مدت ضبط وتصرف ایتدکدن صکره بر وقفك متولیسی اول عقار متولیسی اولدیغم وقفك عقاراتندندر دیو دعوا ومدعاسنی بالبینه اثبات ایدوب اول عقار بر نهج شرعی وقف ایچون حکم اولنسه مشتری اوزرینه تصرف ایتدیکی مدتك اجر مثلی لازم کله‌جکی کبی بر عقارك نصفی بر کیمسه‌نك ملکی ونصف آخری وقف اولوبده اول عقاری اول کیمسه برمدت تغلبا ومستقلاً ضبط ایلسه وقف اولان نصف حصه ایچون او کیمسه اوزرینه مدت مذکوره‌نك اجر مثلی لازم کلور .

کذا بر کیمسه بر آیلق اولمق اوزره صغیرك ویا وقفك برمالنی استیجار ایده‌رك آنده ایکی آی ساکن اولسه ایکنجی آیك دخی اجرتنی ویرمسی لازم کلور رد محتار .

بر وقفك متولیسی وقفی بیع وتسلیم ایتدکدن صکره عزل اولنوب یرینه اخر کیمسه متولی نصب وتعیین اولنمغله مذکور مشتریدن ادعا ایده‌رك حاکمك حکمیله اخذ واسترداد ایتسه

مشتریٔ مرقوم اوزرینــه اجر مثل لازم کلور . ولوکه وقف
مذکور معدللاستغلال اولمسون بزازیه .

کذلك بر مسجد امامی کندوســنه مشروط اولان خانه‌ده
مجاناً بریسنی اسکان ایتسه ساکن اوزرینه اجر مثل لازم کلور
انقروی .

کذلك متولی ویا موقوف علیهم وقفی اخره رهن ایتملریله
مرتهن انده ساکن اولسه مرتهن اوزرینه اجرمثل لازم کلور.
ولوکه معدللاستغلال اولمسون انقروی وبزازیه.

وکذلك ایکی کیمسه‌نك سکنالرینه مشروط اولان بر وقف
خانه‌ده مشترك اولان ایکی کیمسه‌دن بریسی اخرك اذنسز برمدت
تغلبا ساکن اولسه شریکنك حصه‌سنده اجر مثل لازم کلور .
ومذکور اجر مثلی متولی بالاخذ وقف ایچون حفظ ایدر .
کرك انلرك سکنالرینه مشروط اولسون وکرك استغلاله مشروط
اولسون بهجه وفتاوای جدیده وانقروی ونتیجه .

تغلبا دینلدی. زیرا اول ایکی کیمسه‌دن بریسی آنده ساکن
اولوب دیکری موضع بوله‌مدیغی جهتله ساکن اوله‌مسه ساکن
اوزرینه اجرت لازم کلمز رد محتار .

وکذلك برصغیرك خانه‌سنده صغیرك اناسی قوجه‌سیله ساکن
اولسه زوج اوزرینــه اجر مثل لازم کله‌جکی کبی یتیم ایله بالغ
بیننده مشترك‌اولان برخانه‌ده بالغ ساکن اولسه یتیمك‌حصه‌سنده
اجر مثل لازم کلور تنقیح ونتیجه ورد محتار.

وكذلك بركيمسه استيجار ايلديكى وقف دكانى مدت اجاره منقضى اولدقدن صكره برمدت كيدليوب تعطيل ايتسه اومدتك اجر مثلنى ويرمسى لازم كلور تنقيح. معلوم اولمليدركه بركيمسه وقفك يا يتيمك خانه‌سنده عائله‌سيله معا ساكن اولدقده اجر مثل متبوع اولان آدم اوزرينه لازم كلور نتيجه وتنقيح.

[كذلك] مذكور خانه [كراخانه] يعنى معدللاستغلال [اولوبده تأويل ملك وعقد اولمديغى حالده ينه اجر مثل] ينى ويرمسى [لازم اولور.]

كذلك بركيمسه معدللاستغلال اولان خانه ويا حمامى بر آيلق اولمق اوزره استيجار ايدوبده انده ايكى اى ساكن اولسه اولكى ايك اجر مسماسنى ويرمسى لازم كله‌جكى كبى ايكنجى اى ايچون دخى اجر مثل ويرمسى لازم كلور. يوقسه اولكى آى ايچون تسميه قلنان مقدار دكل رد محتار وانقروى.

كذلك بركيمسه معدللاستغلال اولان بر عقارى استيجار وبعده اجاره‌يى فسخ ايدوبده بروجه پشين آجره ويرمش اولديغى بدل ايجارى آجردن استيفا ايچون مأجورى يدنده حبس ايتمك حقنه مالك اولمق تأويليله اول عقارده بر مدت ساكن اولسه ساكن اولديغى مدتك اجرتنى ويرمسى لازم كلور رد محتار وهنديه.

وكذلك بركيمسه خان وحمام مثللو معدللاستغلال اولان

محلاره کیروبده غصبی ادعا ایتسه بیله ینه اجرت ویرمسی لازم کلور رد محتار .

وکذلك بر کیمسه معدللاستغلال اولان قریه‌ده‌کی غیرك اراضیسنی صاحبنك اذنسز زراعت ایتدکده نظر اولنور: اوراده عرف وعادت بو مثللو بلا امر زراعت اولنسان اراضی حاصلاتندن ثلث ویا ربع کبی بر حصه‌نك صاحبنه ویرلمسی ایسه اولوجهله حاصلاتندن ویریلور. او یولده عرف یوغیسه اول کیمسه اوزرینه اجر مثل لازم کلور تنقیح .

[وکذا بر کیمسه صاحبنك اذنی اولمقسزین بر کرا بارکیرینی] ویاخود کرا دوه‌سنی [الویده برمدت قوللانسه اجرمثلی لازم کلور.] اما بر کیمسه صاحبنك اذنی استحصال واجرتسز اولدیغنی تصریح ایده‌رك معدللاستغلال اولان بر یرده ساکن اولسه صاحبی ارتق اجرت الهماز بزازیه «٨١٢٥» ماده‌یه باق.

بناءً علیه متن مجله‌ده «صاحبنك اذنی اولمقسزین» دیو تقیید ایدلدیکی کبی مثالار دخی تقیید ایدلمشلردر.

معلوم اولملیدرکه یتیم ویا وقفك اراضیسنی یادیکر عقارینی غصب واستعمال ایله اجرمثل لازم کلسی اجرت مذکوره یتیمه ویا وقفه دها خیرلو اولدیغی تقدیرده‌در . والا ضمان نقصان لازم کلور. وبو حالده اجرت لازم کلمز .

خلاصه عقار یتیم ویا وقفه غصب و استعمال سببیله عارض اولان نقصانك بدلی زیاده ایسه غاصب آنی واجر مثلی زیاده

ایسه بونی ضامن اولور علی افندی وبزازیه .

غصب واستعمال سببیله عارض اولان نقصان مجله‌نك ۸۸٦ ماده‌سی وجهله معلوم اولور لکن بونده دیکر برقول دها واردرکه اوده نقصان مذکور بیلنمك لازم کلدکده قبل الاستعمال اولان قیمتی ایله بعدالاستعمال اولان قیمتی موازنه ایدیله‌رك تفاوت هرنه ایسه نقصان مذکور او، اولور لکن مجله بوقولی قبول ایتمامشدر.

مثلا غصبا زراعت ایدیلان اراضی صاتیله‌جق اولدیغنده قبل الزراعه بیك غروش وبعد الزراعه سکز یوز غروش ایدر اولدیغی ظاهر اولسه تفاوت اولان ایکیوز غروش نقصان ارض اولور انقروی فقط تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقوفه اراضیٔ امیریه حکمنده اولدیغندن الیوم مرعی اولان قانون حکمنجه اراضیٔ امیریه‌ده غاصب اوزرینه اجر مثل یا نقصان ارض لازم کلدیکی کبی تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقو-فه‌ده دخی غاصب اوزرینه اجرمثل یانقصان ارض لازم کلمز.

﴿ ۵۹۷ ماده ﴾

[تأویل ملك ایله استعمال] ویا تعطیل [اولنان] ومجموعی ملك اولوب ایچنده مال وقف ویا مال صغیر بولنمیان [مال معد-للاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم کلمز.] ۱۰۷۵ ماده‌یه باق. زیرا متصرفك آنده تصرفی ملکی اولمق اوزره اولدیغی جهتله معدللاستغلال اولسه‌بیله اجرته رضاسی بولنمش اولماز.

تشریحات آنفه‌دن مستفاد اولورکه تأویل ملك آنجق ملکده جاری اولوب اما وقفده و کذا ملك صغیرده جاری اولماز نته‌کیم ٥٩٦ ماده‌دن مستفاد اولور رد محتار.

[مثلا] خانه ودکان کبی [بر مال مشترکی شریکلرندن بریسی دیکر شریکنك اذنی اولمقسزین] بلا اجاره [بر مدت مستقلا] تغلبا [تصرف و] بالذات [استعمال ایلسه ملکمدر دیو استعمال ایلمش اوله‌جغی جهتله معدللاستغلال اولسه دخی دیکر شریکی] ساکن اولدیغی مدتده [حصه‌سنك اجرتنی الهماز] نته‌کیم آنك مستقلا ساکن اولدیغی مقدار، بنده مستقلاً ساکن اولورم دیه‌میه‌جکی کبی تنقیح «١٠٨٣» ماده‌یه باق . حتی ساکن کندوسنه اجرت لازمدر زعمیله شریکنه اجرت ویرسه مؤخراً آنی استرداد ایده‌بیلور خیریه «٩٧» ماده‌یه باق. بوماده‌دن منفهم اولورکه احد شریکین مال مشترکده ساکن اوله‌بیلور شریك دیکر کرك غائب اولسون وکرك حاضر اولسون اذ یتعذرعلیه الاستیذان فی کل مرة فکان له ان یسکن فی حال غیبته تنقیح .

کذلك شریکلردن بریسی مذکور مال‌مشترکی تعطیل ایلسه شریك دیکر اجرت الهماز رد محتار .

کذلك شریکلردن بریسی مال مشترکده‌کی حصه‌سنی بر سنه مدتله شریکنه ایجار ایتدیکی حالده مستأجر ایکی سنه ساکن

اولسه ایکنجی سنه ایچون اجرت لازم کلمز . شریکدن خلف اولان اجنبی شریك کبیدر خیریه.

مثالدن دخی مستفاد اولدیغی اوزره بوراده بیان اولنسان مشارکك بالذات استعمال مسئله‌سی اولوب اما آخره ایجار مسئله‌سی دکلدر. زیرا بالذات استعمال ایتمیوب بلکه آخره ایجار ایله تکمیل اجرتی اخذ ایتسه اجرتدن دیکر شریکنك حصه‌سنی کندوسنه رد ایدر.

مثلا اوچ کمسنه بیننده اثلاثا مشترك اولان حمامی شرکادن بریسی آخره ایجار ایله تکمیل اجرتی مستقلا کندوسی آلسه اجرت مذکوره‌نك ثلثانی دیکر ایکی شریکنه رد واعطا ایدر نته‌کیم بو مسئله «١٠٧٧» ماده‌ده ایضاح وتفصیل اولنور تنقیح وخیریه وعلی افندی . لکن بو وجهله مشترك اولان مالده احد شریکین بلا اذن الآخر آخری اجارة یا اعارة اسکان ایلمسی دیانة جائز اولماز . اذالتصرف فی ملك الغیر حرام ولایمنع قضاء اذ الانسان لایمنع من التصرف فیمابیده ولولم ینازعه احد تنقیح.

﴿ ماده ٥٩٨ ﴾

[تأویل عقد ایله استعمال اولنان مال معدللاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم کلمز.] لانه لم یسکنها ملتزما للاجر رد محتار. بوراده عقد لفظی مطلق اولەرق ذکر اولندیغندن عقد بیعه شامل اولدیغی کبی رهن مثللو دیکر عقده دخی شامل

اولور نتەكیم آتیده مثالی ذکر اولنور .

[مثلا بر كیمسه] دیكریله [مشتركا مالك اولدیغی دكانی شریكنك اذنی اولمقسزین] یعنی كندی حصه‌سنی اصالة وشریكنك حصه‌سنی فضولا [برینه صاتمغله مشتری دخی بر مدت تصرف ایدوب انجق دیكر شریكی] ۳۷۸ ماده‌دن مستبان اولان صلاحیتنه مبنی [بیعه اجازت ویرمیه‌رك حصه‌سنی [مشتریدن اخذ و [ضبط ایلدكده دكان هرنقدر معدللاستغلال ایسه‌ده حصه‌سنك اجرتی مطالبه ایده‌مز . زیرا مشتری آنی] اول كیمسه‌دن شراء یعنی [تأویل عقد ایله استعمال ایتمش یعنی عقد بیع ایله متصرفم دیو قوللانمش اولدیغی جهتله ضمان منفعت لازم كلمز .] چونكه ملكیت سالب اجرتدر . نتەكیم ٤٤٢ ماده‌دن مستفاد اولور .

[كذلك بر كیمسه بر دكرمنی ملكی اولمق اوزره برینه بیع وتسلیم ایله مشتری بر مدت ضبط و تصرف ایتدكدن صكره بشقه بر كمسنه اول دكرمنه مستحق چیقوب بعد الاثبات] والحلف [والحكم مشتریدن السه مشترینك مدت مزبوره‌ده تصرفی ایچون اجرت نامنه برشی الەماز. زیرا] مثال سابقده اولدیغی كبی [بونده دخی تأویل عقد] بیع [واردر.]

كذلك بر كیمسه بر خانه‌یی آخره رهن و تسلیم ایدوبده مرتهن آنده ساكن اولدقدن صكره مذكور خانه بشقه‌سنك اولدیغی ظاهر اولسه مرتهن اوزینه اجرت لازم كلمز. بلكه غاصب اولمق ملابسه‌سیله اجرت راهن اوزرینه لازم كلور ردمحتار.

كذلك بر كيمسه معدللاستغلال اولان خانه‌سنى آخره رهن وتسليم ايدوبده مرتهن آنده ساكن اولسه تأويل عقد رهن ايله ساكن اوله‌جغى جهتله راهن آندن اجرت الەمز .

معلوم اولمليدركه بر كيمسه بونلرى يعنى مال وقف ويا مال يتيمى ويا معدللاستغلال اولان مالى غصب ايله آخره ايجارايلسه غاصب اوزرينه اجر مثل لازم كلور. ولوكه غاصبك مستأجردن آلديغى اجرت اجر مثلندن دون اولسون. شو قدر واركه غاصبك الديغى اجرت اجر مثلندن افزون اولور ايسه زيادەسنى دخى ويرر رد محتار. ثم انه اذاكان المغصوب وقفا او مال يتيم او معداللاستغلال وجب على الغاصب اجر المثل ان كان ماقبضه من المستأجر اجرالمثل اودونه وان كان اكثر فيردالزائد ايضا وبه يفتى وكذا الحكم ايضا لوكان الموجر فضوليا حامديه.

❁ ٥٩٩ ماده ❁

اب وجد ووصيدن بشقه‌سى صغيرى بلا عوض استخدام ايده‌مز اما بونلر بطريق التهذيب و الرياضة بلا عوض استخدام ايده‌بيلورلر خيريه وهامش بهجه. بناءً عليه [بر كيمسه] ولوكه صغيرك اقرباسندن ويا اوكى باباسى اولسون [برصغيرى وليسنك ويا وصيسنك ويا حاكمك [اذنى] يعنى اجاره‌سى [اولمقسزين] بر مدت [استخدام ايلسه] صغير رشيدا [بالغ اولدقده] اول مدتده‌كى [خدمتنك اجر مثلنى] اول كيمسه‌دن [آلور] اكر

کندوسنه ویریلان البسه ونفقه اجر مثلنه مساوی دکل ایسه، وصغیر بالغ اولدقدن صکره اجر مثل مذکور مقابلنده اول کیمسه‌دن بر مالی آلسه صحیح اولوب آرتق اول کیمسه او مالی استرداد ایده‌مز خیریه . ایشته اجر مثل مذکوری بعد البلوغ آلمغه صغیرك حقی اولدیغی کبی صغیرك ولیسی یا وصیسنك دخی صغیر بالغ اولمدین آلمغه حقی واردر «١٦١٦» ماده‌یه باق .

[صغیر] اجرتی استیفا اولنمدن [فوت اولسه ورثه‌سی دخی اول مدتك اجر مثلنی اول کیمسه‌دن اله‌بیلورلر.] زیرا وارث مورث مقامنه قائم اولور. ویتیمك نفقه وکسوه‌سنه اول کیمسه‌نك ایتدیکی مصرف اجر مثلندن دون ایسه بومصرفك محسوبی اجرا واجر مثلنه اکمال ایدیلور . اما مصارف مذکوره اجر مثلنه مساوی ایسه صغیر بعد البلوغ یا ورثه‌سی نسنه آله‌مز انقروی وتنقیح وبزازیه وهندیه .

اب صغیری خدمت استاد وحرفت وصنعت تعلیمی ایچون آخره اعاره ایده‌بیلور ایسه‌ده بشقه شی ایچون اعاره ایده‌مز هامش بهجه . مثلا برکیمسه صغیره قزینی تهذیب اخلاق وتعلیم آداب ومعارف ایچون بر قادینه اعاره ایدوب مزبوره دخی اول قزی منزلنده برمدت استخدام وتعلیم آداب ومعارف واطعام واکسا ایلسه حالا اول قز بالغه اولدقده اول مدتده خدمتنك اجر مثلی نامنه مزبوره قادیندن نسنه آله‌ماز هامش بهجه .

﴿ فصل ثانی ﴾

(یعنی باب ثامنك ایکنجی فصلی)

[مستأجرك ضمانی حقنده] اولوب یدی ماده‌یی حاوی [در .]

﴿ ٦٠٠ ماده ﴾

[عقد اجاره کرك صحیح اولسون وکرك صحیح اولمسون] یعنی فاسد ویا باطل اولسون [مستأجر یدنده مأجور] بالاتفاق [امانتدر.] هندیه فی الباب الخامس عشر « ٧٦٢ » ماده‌یه باق. نتیجه وتنقیح .

وهر موضعکه عاریتده ضمانی ایجاب ایده اجاره ده دخی ضمانی اقتضا ایدر . واجرت لازم گلمز. «٨٦» ماده‌یه باق . وهر موضعکه عاریتده ضمانی ایجاب ایتمیه اجاره‌ده دخی ضمانی ایجاب ایلمز. واجرت لازم کلور تنقیح .

بورادہ بیان اولنان مأجورك مستأجر یدنده امانت اولمسی مسئله‌سی اولوب اما عینك یعنی مستأجر فیهك ید اجیرده امانت اولمسی مسئله‌سی فصل ثالثك متن وشرحنده ایضاح اولنور تنقیح .

اشبو ماده مواد سبعهٔ آتیه‌نك اصلی وقاعدهٔ کلیه‌سیدر . بنابرین مأجورده بروجه آتی احکام امانت جریان ایلر.

مثلا مستاجر مجهلا فوت اولدقده مأجورك وقت تجهيلده‌كى بدلى تركه‌سندن تضمين ايتديريلور . « ٨٠١ » ماده‌يه بق انقروى قبيل الاكراه .

كذلك بر كيمسه‌نك كيمك اوزره استيجار ايلديكى البسه يدنده سرقت اولنسه ضمان لازم كلمز . « ٧٧٧ » ماده‌يه باق هنديه فى الباب العشرون .

كذلك ايكى كيمسه بر شئ استيجار ايدوبده براى امساك برى ديكرينه ويردكده اول شى قابل قسمت دكل ايسه ضمان لازم كلمز . « ٧٨٣ » ماده‌يه باق بزازيه .

مستاجر فيه ايله برلكده اوله‌رق ويريلان مال دخى وديعه‌در .

مثلا بر كيمسه قليج ويا بچاق قينى اصلاح ايتمك ايچون تيمورى ايله برلكده تيمورجى‌يه ويروبده تيمور ضايع اولسه ضمان لازم كلمز .

كذا بركيمسه كتابى دوزلتمك اوزره مجلده غلافيله برلكده ويروبده غلاف ضايع اولسه ضمان لازم كلمز انقروى .

مأجورك يد مستأجرده امانت اولمسى آجر ايله مستأجره نسبتله‌در . اما شخص ثالث يعنى مستحقه نسبتله مأجور ، مضمون ومغصوب كبيدر . شويله‌كه مأجور مستاجر يدنده تلف اولدقدن صكره شخص ثالث طرفندن بالاستحقاق ادعا واثبات قلنسه مستاجر قيمتنى مستحقه ضامن اولور . بوقسه مأجور يدمستأجرده بلاتعد تلف اولمش اولمغله ضماندن خلاص اوله‌ماز . ومستأجر دخى بدل ضمان ايله

آجره رجوع ايدر. «٦٥٨» ماده‌يه باق هنديه فى الباب التاسع والعشرون.

﴿ ٦٠١ ماده ﴾

[ماجور اكر مستاجر يدنده تلف] ويا ضايع وياخود قيمتنه نقصان طارى [اولور ايسه مستاجرك تعديسى يا تقصيرى وياخود ماذونيتنه مخالفتى اولمدقجه ضمان لازم كلمز.] ومدت اجاره‌ده تلف اولنجه باقى مدت ايچون اجاره منفسخ اولور.

لانه فات المعقود عليه «٧٦٢ و ٧٧٧» ماده‌لره باق هنديه‌فى الباب التاسع والعشرون.

مادهٔ آنفه‌يه مبنى ماجور مستاجر يدنده امانت اولديغى و «٧٦٨» ماده موجبنجه‌ده هر امانتك بلا تعد ولاتقصير تلفى ضمانى ايجاب ايتمديكى وماذونيتنه مخالفت ايسه تعديده داخل بولنديغى جهتلرله مادهٔ آنفه بومادده‌ن مغنى ايسه‌ده زيادهٔ ايضاح ايچون ايراد اولنمشدر.

مثلا بركيمسه‌نك استيجار ايلديكى حيوان مدت اجاره‌ده يدنده ايكن هلاك اولسه ضمان لازم كلمز. و آرتق باقى مدتده اجاره منفسخ اولور. «٤٤٣» ماده شرحنه باق. واولجه پشين اوله‌رق بدل ايجارى ويرمش ايسه باقى مدته اصابت ايدن حصه‌يى استرداد ايدر. «٩٧» ماده‌يه باق انقروى.

كذا مستاجر الندن حيوان جبراً خلاص اوله‌رق وكندو-

سنك تعدى وتقصيرى اولمقسزين فرار ايدرك طوتمغــه مقتدر اوله‌میوب تلف اولسه ضمان لازم كلمز تنقيح .

كذلك بركيمســه استكرا ايلديكى حمارى معتاد اوزره معتاد اولان محلده سورركن حيوان دوشوب تلف اولسه ضمان لازم كلميه‌جكى كبى بر كيمســه يدندن حيوان مأجور غصب اولنوبده مستأجر اثبات مدعا ايله غاصبدن استرداده مقتدر ايكن اتميوب حيوان غاصب يدنده ضايع اولســه مستأجره ضمان لازم كلمز انقروى وهنديه فى الباب التاسع والعشرون .

وكذلك بر كيمســه‌نك استيجار ايلديكى اوانى قضارا الندن دوشوب قيرلسه ضمان لازم كلمز هنديه .

وكذلك بر كيمســه استيجار ايلديكى بالطه‌يى اودون يارمق ايچون اجيرينه ويرســه ده اجير بالطه‌يى الوب صاوشسه نظر اولنور . استيجارى مستعمليتك اختلافيله مختلف اولميان برعمل ايچون ايسه مستاجره ضمان لازم كلمز . مكركه اجير خيانت ايله معروف اوله . واستيجارى مستعمليتك اختلافيله مختلف اولان عمل ايچون اولديغى صورتده مســتاجر بالذات كندوسى عمل ايتمك اوزره استيجار ايلمش‌ايسه اجيره ويرمسيله ضامن‌اولور . وحين استيجارده مستعملى تعيين ايتميوبده كندوسى اســتعمال ايتمزدن اجيره ويرمش‌ايسه ضمان لازم كلمز . وكندوسى استعمال ايتدكدن صكره اجيره ويرمش ايســه ضمان لازم كلور هنديه فى المحل المزبور .

كذلك بر كيمسه اوانى استيجار ايدوبده بعد الفراغ عن الاستعمال برحيوانه يوكلدوب آجره كوتورر ايكن حيوانك اياغى قايغله اوانى تلف اولسه نظر اولنور. اول حيوان مذكور يوكى قالديرمغه متحمل ايسه ضامن اولماز. والا ضامن اولور بزازيه وهنديه .

بو ماده‌ده عدم ضمان مطلق اوله‌رق ذكر اولنمسندن اكلاشيلور كه عقد اجاره اثناسنده مأجورك بو وجهله تلفى تقديرنده ضمان شرط ايدلسه بيله ضمان لازم كلمز . وشرط مذكورك حكمى يوقدر . زيرا اماناتده ضمانى شرط ايتمك باطلدر اشباه. « ٨٢ » ماده شرحنه باق.

﴿ ٦٠٢ ماده ﴾

[مستأجرك تعديسى ايله ماجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه مستأجره ضمان لازم كلور .] يعنى تلفى تقديرنده كل قيمتنى ونقصانيتى صورتنده نقصان قيمتنى ضامن اولور . « ٧٨٧ و ٨٠٣ » ماده‌لره باق . آنجق قيمتنه نقصان كلديكى تقديرده ٩٠٠ ماده حكمى جارى اولورمى .

بو ماده ايله مادهٔ آنفه‌ده‌كى « مستأجرك تعديسى يا تقصيرى وياخود مأذونيته مخالفتى اولمدقچه » قيدينك محترز عنهى بيان اولنيور .

[مثلا مستأجر كرا حيوانى اوروب اولدرسه ياخود] خلاف معتاد اوله‌رق [عنف وشدت اوزره] وياخود حيوانك

چکه‌میه‌جکی محله [سوره‌کله] ویاخود حیوان طورسون ایچون خلاف معتاد اوله‌رق چکمکله [حیوان تلف اولسه قیمتنی ضامن اولور .] انقروی وهندیه فی الباب التاسع والعشرون وتنویر ودر مختار .

کذا ٥٤٥ و ٥٤٦ و ٥٤٨ و ٥٥٠ و ٥٥١ و ٥٥٦ و ٥٥٧ ماده‌لره باق .

وکذا اکرلی اوله‌رق استیجار ایلدیکی حیوانك اکرینی چیقاره‌رق یرینه سمر وضع ایدوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور . مذکور سمر ایله او مثللو حیوانك سمرلنمسی کرك معتاد اولسون وکرك اولمسون در مختار لان الجنس مختلف لان الاکاف للحمل والسرج للرکوب وکذا ینبسط احدهما علی ظهر الدابة مالا ینبسطه الآخر فصار نظیر اختلاف الحنطة والحدید رد محتار .

کذلك اکرلی اوله‌رق استیجار ایلدیکی حیوانك اکرینی چیقاروبده یرینه اول حیوانك اکرلنمیه‌جکی دیکر بر اکر وضع ایتسه‌ده اول حیوان تلف اولسه جمیع قیمتنی ضامن اولور ردمحتار . واکر عادة اول حیوان اکرلنه‌بیلور دیکر بر اکر وضع ایتسه ضامن اولماز . «٣٦٠» ماده‌یه باق . مکرکه اغرلغی اولکندن زیاده اوله . اول حالده اغرلغی مقداری ضامن اولور تنویر وشرحه . افاد الحموی والشلبی انّ مجرد نزع السرج موجب للضمان وفی الجوهرة استأجرها لیرکبها بسرج لم یرکبها عریانا ولایحمل متاعا ولا یستلقی

ولايتـكيء على ظهر هـابل يركب على العرف والعـادة رد محتار .

وكذلك بر كيمسـه خرابه‌دن طپراق نقل ايتمك اوزره استيجار ايلديكي حيوان ايله طپراق نقل ايتمك ايچون يوكلتمكده ايكن خرابه منهـدم اولوب حيوان تلف اولدقده مسـتأجرك معالجه‌سندن يعني عملندن طولايي تلف اولسـه ضامن اولور . واكر من غير معالجة المستأجر طپراغك رخاوتنـدن طولايي تلف اولوب مستأجر رخاوتي بيله‌مديكي جهتله احتراز ايتمسه ضمان لازم كلمز هنديه في الباب السابع والعشرون .

﴿ ماده ٦٠٣ ﴾

[مسـتأجرك خلاف معتاد حركتي] مأجوره [تعدي اولوب] مادهٔ انفه موجبنجه [بوندن تولد ايدن ضرر وخساري] مستأجر [ضامن اولور .]

[مثلا] بر كيمسـه كندوسي كيمك اوزره [اسـتيجار ايتديكي البسـه‌يي عادت ناسه مخالف اوله‌رق استعمال ايدوبده فرسوده اولسـه ضامن اولور .] بو تقديرده البسـه بر كره سالما وبر كره‌ده فرسوده‌لشمش اولديغي حالده تقويم اولنوب ايكي قيمت بيننده‌كي تفاوتي ضامن اولور . «٩٠٠» ماده حكمي جاري اولورمي .

وكذا فاره ويا كوكه يسه ويا بر طرفي آتشده يانسه ضامن

اولور . اما على المعتاد كيمه‌سيله تخرق ايتسه يعنى فرسوده‌لشسه ضمان لازم كلمز . « ٥٣٥ » ماده شرحنه باق هنديه فى الباب العشرون.

[كذلك] مستأجر [خانهٔ مأجورده ناسك ياقديغى مرتبه زياده آتش ياقمسندن] يعنى آتش ياقمقده‌كى معتادى تجاوز ايتمسندن [ناشى حريق ظهورى ايله] يالكز مذكور [خانه] ويا بونكله برابر قوكشولرك اولرى [محترق اولسه] جمله‌سنى [ضامن اولور .] اما مذكور آتش خلاف معتاد زياده اولمينجه كرك صاحبنك اذنيله يقمش اولسون وكرك اذنسز ياقمش اولسون بوندن طولايى يالكز خانهٔ مأجور ويا بونكله معا قوكشولرك خانه‌لرى محترق اولسه ضمان لازم كلمز . « ٩١ و ٦٠١ » ماده‌لره باق.

كذلك مستأجر خانهٔ مأجورده معتاد وجه اوزره فرون بنا واستعمال ايدوبده بوندن خانهٔ مأجور ويا قوكشولرك خانه‌لرى محترق اولسه ضمان لازم كلمز. «٩١» ماده‌يه باق كرك آجرك اذنيله بنا ايتسون وكرك اذنسز. زيرا بووجهله انتفاعه مستأجرك صلاحيتى واردر. «٣٦٥» ماده‌يه باق لان هذا انتفاع بظاهر الدار على وجه لايتغير هيئة الباقى الى النقصان رد محتار. اما خلاف معتاد احتياطسز اوله‌رق فرون بنا ايدوبده آندن طولايى محترق اولسه ضامن اولور . « ٥٣٨ » ماده‌يه متنا وشرحا باق هنديه فى الباب الثانى والعشرون .

﴿ ٦٠٤ ماده ﴾

[مستأجرك امر محافظهده تقصيرى ايله ماجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور .] يعنى مأجور تلف اولديغى تقديرده جميع قيمتى وقيمتنه نقصان كلديكى صورتده نقصان مقدارى مستاجر ضامن اولور. نقصان صورتنده «٩٠٠» ماده حكمى جارى اولورمى؟

[مثلا مستأجر كرا حيوانى باشى بوش بر محلده صاليويرمكله] وياخود مذكور حيوان خود بخود بر طرفه كيدوبده مستأجر كورمشيكن طوتوب محافظه ايتمامكله كوزندن غيب اولدقدن صكره تلف يا ديكر صورتله [ضايع اولسه] تكميل قيمتنى [ضامن اولور .] رد محتار وهنديه فى الباب التاسع العشرون.

كذا مستأجر حيوانى قپوده باغلايوب و يا باغلامقسزين براقوبده خانهيه بر ايش ايچون كيرهرك كوزندن حيوان غيبوبت ايتدكدن صكره تلف اولسه ضمان لازم كلور. مكركه برموضعده بولنه كه بو ترك تضييع عد اولنماز . سكهٔ غير نافذه و ياخود بعض قراده اولمق كبى اول حالده ضمان لازم كلمز . ربط الحمار على بابه ودخل الدار ليأخذ شياء او المسجد فهذا وترك الربط سواء فيضمن فى المختار هنديه فى الباب السابع والعشرون .

وكذا بر كيمسه حيوان مأجورى بر يره طورديروبده نماز

قیلمقله مشغول اولدیغنده حیوان بر طرفه کیدر آن کوردیکی ویاخود بریسی حیوانی قاپدیغنی مشاهده ایتدیکی حالده عازی قطع ایدوب حیوانی محافظه ایتمسه ضمان لازم کلور من المحل المزبور. وکذا مستأجر قضاء حاجت ایچون یولدن تخلف ایدوب یعنی بر طرفه چکیلوب وياخود بریسیله قونوشوبده حیوان کوزندن غیبوبت ایتدکدن صکره تلف یا ضایع اولسه ضامن اولور. اما کوزندن غائب اولمدین تلف یا ضایع اولسه ضامن اولماز. یعنی بو بابده معتبر اولان حیوانك مستأجرك کوزندن غیبوبتیدر. چونکه حیوان مستأجرك کوزندن غیبوبت ایتدکده مستأجر حافظ عد اولنماز. ولوکه بر شیئه ربط ایده خانیه ورد محتار.

کذا بر کیمسه استیجار ایلدیکی حیوان ایله فرونجی‌یه وارویده اتمك المقده ایکن حیوان ضایع اولسه کوزندن غائب اولدقدن صکره ضایع اولورسه ضامن اولوب والا اولماز.

کذلك بر کیمسه بر محله کیتمك اوزره بر دابه استیجار ایدوبده یولده خرسز بولندیغی کندوسنه خبر ویرلدیکی حالده کیتمکله حیوان اللندن النسه نظر اولنور. اومثللو خبر طویولدقده ناس کیتمز اولور ایسه ضمان لازم کلور. واکر کیدر ایسه ضمان لازم کلمز هندیه فی الباب السابع والعشرون. ١٣٦٠ مادهیه باق.

وکذلك مستأجر یولده اویوبده مأجور حیوان ضایع

اولدقده اكر قاعداً اويويوب حيوان دخی اوكنده ايديسه ضامن اولماز. و اكر مضطجعا اويومش ايسه ضامن اولور حامديه .

مثال مجله‌ده « مستأجر كرا حيوانی باشی بوش بر محلده صاليويرمكله .. » دنيلدی زيرا حيوانی باشی بوش بر محله مستأجر صاليويرميوب بلكه مستأجرك خبری اولمقسزين حيوان يولده صاوشسه‌ده بعده مطلع اولديغنده اول حيوانی تحری ايدوبده بولمسه ويا خود تحری ايتديكی تقديرده بوله‌ميه‌جغنی بيلديكی جهتله آره‌مسه ضمان لازم كلمز. و بوله‌ميه‌جغنی بيلديكی جهتله آره‌مديغنی دعواده مستاجر تصديق اولنور هنديه فی الباب السابع والعشرون . الظاهر ان المراد به غلبته الظن وظاهر هذا الصنيع انه يصدق فی دعواه انه لايجده ردمحتار.

بو ماده‌دن تقصير دينيلوركه مستأجرك تقصيری مأجورك محافظه‌سنده بلاعذر قصور ايتمسيدر.

مثلا بركيمسه مأجور حيوان ايله برابر كندوسنك حيواننه يوكلتمش اولديغی حالده كيدركن كندو حيوانی دوشمكله آنكله مشغول ايكن مأجور حيوان فرار ايتسه يا تلف اولسه اكر مأجورك آرقه‌سی صره كيده‌جك اولديغی تقدرده كندی حيوانی ويا يوكی تلف اوله‌جغی معلوم اولور ايسه اول كيمسه‌يه ضمان لازم كلمز. والا ضامن اولور. « ٦٠٩ » ماده‌يه دخی باق هنديه فی الباب السابع والعشرون.

﴿ ٥٠٦ ماده ﴾

[مشروطك مافوقنه تجاوز ايله مستأجرك كندو مأذونيتنه مخالفتى] تعدى اولمغله [ضمانى موجب اولور.] «٧٧٩» ماده‌يه باق. [اما] مشروطك [مثلنه ياخود مادوننه عدول ايله] مستأ‌جرك [مخالفتى] تعدى اولمامغله [ضمانى ايجاب ايتمز.]

خلاصه، عقد اجاره ايله منفعت معينه‌يه مستحق اولان كيمسه اول منفعتى يا آنك مثلنى يا مادوننى استيفا ايده‌بيلوب اما دردنجيسى اولمق اوزره مافوقنه تجاوز ايده‌مز رد محتار.

[مثلا مستأجر شو قدر قيه ياغ يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه اولقدر تيمور يوكلدوبده] اولوجهله مشروطك فوقنه تجاوز ايتسه‌ده [حيوان تلف اولسه] تكميل قيمتنى [ضامن اولور.] و اجرت لازم كلمز. زيرا اجرت ايله ضمان اجتماع ايلمز «٨٦» ماده‌يه باق.

بوراده اولقدر تيمور دينلمسى قيد احترازى دكلدر. زيرا تيمورك قيه‌سى ياغدن نقصان اولسه‌يله ينه ضامن اولور. لانه يجتمع فى مكان واحد من ظهر ها فيضر ها لخاصله‌تى كان ضرر احد هما فوق ضرر الآخر من وجه لايجوز و ان كان اخف ضررا من وجه رد محتار. «٤٦» ماده‌يه باق [اما مضرتده ياغه مساوى ياخود] ياغدن [دها خفيف برجنس حموله يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلمز.]

کذلك ٤٢٦ و٥٤٥ و٥٤٦ و٥٤٧ و٥٤٨ و٥٥٠ و٥٥١ و٥٥٦ و٥٥٧ و٥٥٩ ماده‌لره باق.

﴿ ماده ٦٠٦ ﴾

[اجاره‌نك انقضاسنده مأجور کما کان] یعنی قبل‌الانقضاء اولدیغی کبی ینه [مستأجر یدنده ودیعه کبی امانت] اوله‌رق [قالور.] حتی بر کیمسه استیجار ایلدیکی اوانی‌یی مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره مالکنه رد ایدرکن بلاتعد ولا تقصیر یولده تلف اولسه ضمان کلمز. « ٥٩٤ » ماده شرحنه باق. هندیه فی الباب السابع والعشرون.

[بناء علیه] مدت [اجار منقضی اولدقدن صکره مستأجر مأجوری استعمال ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور] نته‌کیم ودیعه‌ده دخی حکم بویله‌در. « ٧٨٧ » ماده‌یه باق. و استعمال ایتسه اجرت لازم کلمز. «٨٦» ماده‌یه باق. لانه یکون غاصب و منافع الغصب غیر مضمونة الافیما استثنی رد محتار ٥٩٢ و٥٩٦ ماده‌لره باق.

مثلا بوکون بنمك اوزره بر حیوان استیجار ایدوبده ظهور ایدن مانع جهتیله بوکون بنیوب یارین بنسه‌ده حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلوب بو تقدیرده اجرت لازم کلمز خانیه.

کذا مستأجر مدت اجاره منقضی اولدقدن صکره اوانیٔ مأجوره‌یی حیوانه تحمیل ایده‌رك صاحبنه اعاده ایتمکدن ایکن حیوان قایه‌رق اوانی تلف اولسه مذکور حیوان اول یوکك

قالدیرمسنه متحمل اولمنیجه ضامن اولوب «٩٣» ماده وشرحی موجبنجه اما متحمل اولنجه ضامن اولماز هندیه فی الباب السابع والعشرون.

[کذلك] مدت [اجاره‌نك انقضاسنده آجر مالنی طلب ایدوبده مستأجر ویرمیوب امساك ایتدکدن صکره اول مال] یدنده [تلف اولسه ضمان لازم کلور] نته‌کیم ودیعه‌ده دخی حکم بویله‌در. «٧٩٤» ماده‌یه باق.

﴿ فصل ثالث ﴾

(یعنی باب ثامنك اوچنجی فصلی)

[اجیرك] یعنی اجیر خاص ویا اجیر مشترکك مستأجر فیهی [ضمانی] وعدم ضمانی [حقنده] اولوب بش ماده‌یی شامل [در.]

﴿ ٦٠٧ ماده ﴾

[اجیرك] یعنی اجیر خاص ویا اجیر مشترکك [تعدیسی یاخود تقصیری ایله مستأجر فیه تلف] وضایع [اولسه ضامن اولور.] لانه امین فلایضمن الا بما ضمن به الامین و المودع وهو التعدی والتقصیر هامش انقروی. اجاره کرك صحیح اولسون وکرك فاسد اولسون زیرا مستأجر فیه اجیریدنده امانت اولوب تعدی ایله مضمون اولور.

خلاصه اجیر، امین اولوب آنده «٧٦٨، و ٧٧٧ و ٧٨٧» ماده‌لر احکامی جاریدر انقروی . اشبو ماده آتی «٦٠٨ و ٦٠٩» ماده‌لری ایله ایضاح اولنیور .

مثلا مکاری یوکی بلااذن دیگر مکاری یه بعدالتسلیم مکاری اول مفارقت ایتدکدن صکره یوك تلف اولسه مکاری اوله ضمان لازم کلور. «٧٩٠» ماده‌یه باق خیریه .

کذا راعی قیونی ضرب ایدوب کوزینی چقارسه یا آیاغنی قیرسه ضامن اوله‌جغی کبی بعضیلرك قیونلرینی بعض آخرك قیونلریله خلط ایتدکده تمییزی ممکن اولمسه قیونلرك یوم خلطده‌کی قیمتنی ضامن اولور . «٧٨٨» ماده‌یه باق . لان یوم الخلط هو یوم الاستهلاك رد محتار .

وقیمتنك مقدارنده سوز راعینکدر. لکن تمییزی ممکن ایسه ضمان لازم کلیوب هر کسك قیونی تعیینده سوز راعینکدر رد محتار .

لکن اجیرك تعدی وتقصیری اولمقسزین مستاجر فیه تلف اولسه امام اعظم حضرتلرینه کوره ضمان لازم کلز. اجیر کرك خاص اولسون وکرك مشترك اولسون نته‌کیم قریبا ایضاح اولنور. مثلا برجامه‌شوی دکانندەکی قندیلی اطفا ایدرك ترك ایتدیکنده قفلجم صیچرایوب برینك البسه‌سنی افساد ایتدکده ضمان لازم کلز انقروی . کذا بویاجی بویادیغی البسه‌یی دیگر البسه‌لر ایله برلکده آصدقدن صکره ضایع اولسه دکانك ایچنه آصمش ایسه

ضامن اولماز . اما طیشنه آصمش ایسه ضامن اولور انقروی ،
شوقدر وارکه اجیر مشترکك کندی فعلیله تولد ایدن خساری
تعدی وتقصیری اولمسه بیله ضامن اولور. نته‌کیم «٦١١» ماده‌ده
تصریح قلنمشدر.

اجیرك ضماننده اختلاف الائمه بولنوب مذکور اختلافك
بیـانیله بوراده یعنی مجله‌ده هانکی مذهب اختیـار قلندیغنی
ایضاح ایتمك مناسب کورلدی. ایمدی بوراده شایان تصریح وایضاح
بر مسئله بولنوب اوده اجیرك یدی « ید امانت » میدر یوقسـه
«ید ضمان» میدر کیفیتنك حلیدر .

اجیر خاصك یدی «ید امانت» اولدیغنه اتفاق الائمه بولنوب
مجله‌نك ٦١٠ ماده‌سنده دخی تصریح وشرحا توضیح ایدلمشدر.
اجیر مشترکه کلنجه امام اعظم حضرتلرینه وزفر وحسن بن زیاد
وحما درحمهم الله تعـالی‌یه کوره‌که قیاس اولانده بودر بونك
یدیده اجیرخاص یدی کبی « ید امانت » در. لان القبض حصل
باذنه فلا یکون مضمونا علیه کالودیعة اما امامین همامینه یعنی امام
ابی یوسف ایله امام محمد حضراتنـه کوره اجیر مشترکك یدی
«ید ضمان» در انقروی .

زیلعی ناسـك احوالی تغیر ایتـدیکی جهتله صیانة لاموال
الناس امامین قولیله افتا اولنـه‌جغنی بیان ایلمش ایسـه‌ده مجله
امام اعظم مذهبنی اختیار ایتـدیکی قریبا اثبات اولنور . اشته
بو اختلاف اوزرینه بروجه آتی مسائل تفریع ایدلمشدر.

اجیر مشترك، مستاجر فیهی مستاجره رد ایتدم ویا بلا تعد ولا تقصیر یدمده تلف وضایع اولدی ویا سرقت اولندی دیو ادعا ایتدکده امام اعظم حضرتلرینه کوره «١٧٧٤» مادەیه مبنی یمینیله تصدیق اولنور تنقیح. لانه امین عنده فی القبض والقول قول الامین مع الیمین ولکن لایصدق فی دعوی الاجر وعند هما القول قول صاحب الثوب لان الثوب قد دخل فی ضمانه عندهما فلا یصدق علی الرد الابینة شلبی.

مثلا بر کیمسه دیکمك اوزره درزی‌یه ویردیکی البسه‌یی درزیدن طلب ایتدکده درزی سکا ویرمش ایدم دیو ادعا ایتسه یمینیله تصدیق اولنوب بینه‌یه حاجت یوقدر. اما امامین هما مینه کوره بلا برهان تصدیق اولنماز بزازیه وانقروی وفتاوای ابن نجیم.

کذا اجیر مشترك یدنده بلا صنعه مستاجر فیه تلف وهلاك اولدقده کرك قبل العمل تلف اولسون وکرك بعد العمل تلف اولسون وکرك اجیر مشترك اولان چوبان یدنده‌کی حیوانی قورت یمك کبی ممکن التحرز اولان بر سببدن طولایی تلف اولسون وکرك ممکن التحرز اولمیان بر سببدن طولایی تلف اولسون وکرك ضمانی شرط ایدلسون وکرك ایدلمسون امام اعظم حضرتلرینه کوره ضمان لازم کلمز. لان القبض حصل باذنه فلا یکون مضمونا علیه کالودیعة والعاریة والمعقود علیه العمل والحفظ وجب علیه تبعا او اقتضاء لا مقصودا لان العمل لایتأتی بدون

حبس العين ولما لم يمكن العمل الا بحبس العين كان له حبسه ولهذا لايقابله شئ من الاجر ولو كان المعقود عليه هو الحفظ لكان له حصة من الاجر فصار كاجير الوحد بخلاف الوديعة باجر لان الحفظ واجب عليه مقصودا ببدل زيلعى.

مثلا اجير مشترك اولان چوبان يدندن بر حيوان ضايع اولدقده نصل ضايع اولديغنى بيلمديكنى بيان ايتسه بيله ضمان لازم اولماز خيريه .

اما امامين مشرب الهدايه كوره حتف انفه تلف ويا بيوك يانغين واشقيا جمعيتنك باصمسى وقريه مرعاسى اورمانلق اولوبده چوبانك كافهٔ حيواناته باقمسى ممكن اولمامسى جهتيله بر حيوان ضايع اولمسى كبى ممكن التحرز اولميان بر سببدن طولايى تلف اولسه ضمان لازم كلمز ايسه ده چالينمق وقاپيلمق مثللو ممكن التحرز بولنان برسببدن طولايى تلف اولور ايسه ضمان لازم كلور انقروى وتنقيح .

مثلا اجير مشترك اولان چوبان يدندن بر حيوان ضايع اولسهده چوبان نصل ضايع اولديغنى بيلمديكنى بيان ايتسه تضييع ايلديكنى اقرار ديمك اولمغله ضامن اولور خيريه ورد محتار. نتهكيم «٦١١» ماده شرحنده بيان اولنور.

خلاصهٔ كلام . اجير مشترك يدنده بولنان مستاجر فيهك هلاكى درت وجه ايله اوله بيلور .

١ اجيرك بالتعدى وقوعبولان فعلى
٢ اجيرك بدون التعدى وقوعبولان فعلى
٣ اجيرك فعلى اولميه‌رق ممكن التحرز اولميان شى
٤ اجيرك فعلى اولميه‌رق غصب وسرقت كبى ممكن التحرز اولان شى

ايله تلف اولنقدر.

برنجى وايكنجى صورتلرده بالاتفاق ضمان لازم كلديكى كبى اوچنجى صورتده دخى ضمان لازم كلميوب فقط دردنجى صورتده امام اعظمه كوره مطلقا يعنى اجير كرك مصلح اولسون وكرك اولمسون ضمان لازم كلمز ايسه‌ده امامينه كوره مطلقا ضمان لازم كلور. وجه خلاف شودركه امام اعظم اجرت يالكز عمل مقابله‌سنده اولوب يوخسه يالكز عمل وياخود هم عمل همده حفظ مقابله‌سنده اولمامغله مستاجر فيه مضمون ومجله‌نك « ٧٧٧ » ماده‌سنك فقرهٔ ثانيه‌سنه قابل قياس اولماز بيورمشدر. اما امامين اجرت هم عمل همده حفظ مقابله‌سنده اولوب يوخسه يالكز عمل مقابله‌سنده اولمامغله مار الذكر « ٧٧٧ » ماده‌نك فقرهٔ مذكوره‌سى حكمنده اولور ديديلر تكملهٔ رد محتار فى الوديعة.

مذهبك نقلى ايچون موضوع اولان فقه متنلرنده واجل اصحاب ترجيحدن بولنان قاضيخان طرفندن فصل فى الحمامى والثيابى ديديكى يرده امام اعظم حضرتلرينك مذهبى ترجيح بيورلديغى كبى آتى « ٦٠٩ » ماده‌نك صورت مطلقه‌ده ذكر

اولنمسی یعنی اجیر خاصه تخصیص ایدلمامسی مجلهده امام مشارالیه حضرتلرینك مذهبی اختیار بیورلدیغنه دلالت ایدر. زیرا امامین همامینه كوره «اجیر» مشترك اولنجه مادهٔ مذكوره مثالنك ایكنجی فقرهسنده دخی ضمان لازم كلور. نتهكیم اوراده ایضاح اولنهجقدر رد محتار. وبرده ٤٨٢ مادهنك «وبو وجهله حبس ایدوبده یدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولماز» فقرهسی بنه امام مشار الیهك قولی اوزرینه مبنی اولوب اما امامین رحمهما الله تعالی‌یه كوره فقرهٔ مذكورهده ضمان لازم كلور. نتهكیم هدایهده وكل صانع لعمله اثر فی العین كالقصار والصباغ فله ان یحبس العین بعد الفراغ عن عمله حتی یستوفی الاجر لان المعقود علیه وصف قائم فی الثوب فله حق الحبس لاستیفاء البدل كما فی المبیع ولو حبسه فضاع فی یده لا ضمان علیه عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لانه غیر متعد فی الحبس فبقی امانة كما كان عنده ولا اجرله لهلاك المعقود علیه قبل التسلیم وعند ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی العین كانت مضمونة قبل الحبس فكذا بعده لكنه بالخیار ان شاء ضمنه غیر معمول ولا اجرله وان شاء ضمنه معمولا وله الاجر وسنبین من بعد ان شاءالله تعالی دیو ذكر اولنمشدر. مارالذكر ٤٨٢ ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه.

فقط قول ثالث اولمق اوزره بعض متأخرین علما اجیر مشترك یدنده ممكن التحرز بر سببدن طولایی تلف اولان

مستأجر فیهك نصف قیمتی اوزرینه جبراً طرفینك صلح ایدلمسی جهتی تنسیب ایلمشلر وحتی مشایخ اسلامیه طرفندن دخی بروجه مذکور افتا ایدلمش ایسه‌ده مجله‌نك نشرندن صکره امام اعظم مذهبی اوزرینه فتوی ویرمك لازمدر. «۱۸۰۱» ماده‌یه باق.

قول رابع اوله‌رق دیکر بعض علما دخی اجیر مصلح ایسه ضمان لازم کلمز. واکر مصلح دکل ایسه ضمان لازم کلور. واکر مستور الحال ایسه نصف قیمت اوزرینه صلح اولنور دیمش. وفتاوای خیریه‌ده بو قول رابعك پك کوزل اولدیغی ذکر اولنمشدر.

شورامی دخی خفی اولمیه‌که امام اعظم حضرتلریله امامین همامین بینلرنده‌کی اختلاف مذکور اجاره صحیح اولدیغی تقدیرده اولوب اما اجاره فاسد اولور ایسه مستأجر فیه اجیر مشترك یدنده بالاتفاق امانت اولوب ضمان لازم کلمز مجمع الانهر وتنقیح.

معلوم اولملیدرکه اجیره تسلیم ایدیلان شی مایحدث فیه العمل یعنی اجیرك عملی آنده احداث ایده‌جکی شی دکل ایسه بلا تعد ولا تقصیر تلفیله بالاتفاق لازم کلمز.

مثلا بر کیمسه غلاف یعنی قاپ یاپمق اوزره بر مصحفی دیکر بر کمسنه‌یه ویروبده مذکور مصحف یدنده بلا تعد ولا‌تقصیر ضایع اولسه ضمان لازم کلمز. زیرا مصحفده عمل احداث اولنمیور بلکه غیریسنده احداث اولنیور. بو جهتله مصحف مایحدث فیه العمل دکلدر علی افندی وتنقیح.

ومحل الخلاف ايضا فيما اذا كان الهلاك بحد ثافيه العمل كمافى الجوهرة للحدادى اولا يستغنى عنه مايحدث فيه العمل لمافى البدايع روى هشام عن محمد فيمن دفع له رجل مصحفا يعمل فيه ودفع الغلاف معه اوسكينا يصقله ودفع الجفن معه قال محمد يضمن المصحف و الغلاف و السيف و الجفن لان المصحف و السيف لايستغنيان عن الغلاف والجفن رد محتار.

بو مادهده مستأجر فيه تلف اولسه دينلمشدر. اما تلف اولميوبده اجير مشروطه مخالفت ايسه تفصيلات آتيه جريان ايلر: شويله كه بر كيمسه فلان درلو بو يامق اوزره بوياجى يه البسه ويروبده بوياجى مخالفت ايتسه يعنى بشقه درلو بوياسه نظر اولنور. مخالفت مذكوره جنسده اولور ايسه اول كيمسه مخير اولوب ديلرسه البسه نك لون اصلبسنده كى قيمتنى تضمين ايتدرەرك البسه يى بوياجى يه ترك ايدر. ديلرسه البسه سنى آله رق اجر مسمايى تجاوز ايتمامك اوزره اجر مثلنى اعطا ايدر. مخالفت مذكوره وصفده اولور ايسه اول كيمسه ينه مخير اولوب ديلرسه البسه سنى بوياجى يه ترك ايله لون اصليسنده كى قيمتنى تضمين ايتديرر. ديلرسه البسه سنى آله رق اجرمسمى ايله برابر وصف مذكورك زياده ايتديكى مقدارك اجرتنى بوياجى يه ويرر.

كذا بر كيمسه اسمنى نقش ايتمك اوزره حكاكه ويرديكى مهره حكاك عمدا اويا خطاء ديكر كمسنه نك اسمنى نقش ايتسه او كيمسه مخير اولوب ديلرسه مهرينك قيمتنى تضمين ايتديرر.

دیلرسه مهری اولوجهله منقوشا اخذ ایدرك اجرمسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجرمثلنی ویرر.

کذلك بر کیمسه‌نك فلان عباره‌یی نقش ایتمك اوزره نقاشه ویردیکی لوحه‌یه نقاش بشقه عباره نقش ایتسه اول کیمسه مخیردر. دیلرسه لوحه‌نك قیمتنی تضمین ایتدیرر. ودیلرسه مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره عملنك اجر مثلنی ویرر. کذلك کوملك دیکمك اوزره درزی‌یه ویردیکی بزایله درزی طون دیکسه حکم بویله‌در هندیه فی الباب السابع والعشرون.

{ لاحقه }

(برقریه اهالیسی حیوانلرینی مناوبة رعی ایتملرینه دائردر)

برقریه اهالیسی طوارلرینی نوبتله کودر اولملریله برکیمسه‌نك نوبتنده دیکر برشخصك طواری ضایع اولسه تعدی ایتمدیکی تقدیرده ضمان لازم کلمز. و بو اجاره اولمیوب اعانه‌در بهجه وفتاوای ابی السعود.

❁ ٦٠٨ ماده ❁

[اجیرك] یعنی اجیر خاص ویا اجیر مشترکك مادهٔ آنفه وجهله موجب ضمان اولان [تعدیسی مستأجرك صرحةً یادلالةً امرینه] ویاخود مقتضای عقده [مخالف عمل وحرکت] ومستأجر فیهی استهلاك [ایتمسیدر.] اما مثالده اجیرخاص ایله ایرادی قید اتفاقی اولوب یوقسه احترازی دکلدر .

اجیر بر کره مخالف حرکت ایتدکدن صکره وفاقه عودت ایتسه بیله ضماندن قورتیله من انقروی. والمراد من التعدی فی هذا الباب هو الاستهلاك وجنایة الید ومن التقصیر هو التقصیر فی الحفظ وهذان اللفظان انما هو علی مذهب الامام هامش انقروی.

[مثلا بر کیمسه اجیر خاص] یعنی اجیر وحد [اولان چوبانه شو حیوانلری فلان محلده رعی ایت آخر یره کوتورمه دیمشیکن چوبان] مذکور حیوانلری [اول محلده رعی ایتمیوب بشقه محله کوتوروب رعی ایتسه] صراحة امرینه مخالف حرکت ایتمسیله [تعدی ایتمش اولور. و] شو جهتله [اوراده رعی ایدرکن حیوانلر تلف اولسه چوبانه ضمان لازم کلور.] یعنی مکان مشروطك غیریسنده رعی ایدوبده حیوان تلف اولسه قیمتنی ضامن اولور. و اجرت الهماز. اما تلف اولمسه استحسانا اجر مسمی لازم کلور.

و بو حالده مال صاحبی حیوانلری فلان محلده رعی ایتمکی شرط ایتمشیدم دیو وچوبان بوراده رعی ایتمکی شرط ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده قنغیسی اقامهٔ بینه ایدر ایسه قبول اولنوب ایکیسیده اقامهٔ بینه ایدر ایسه چوبانك بینه سی ترجیح اولنور اذ هو المدعی اذ یثبت مالیس بثابت وکذا لو خاصاً واختلفا علی مامر صدق المالك. هیچ بریسی اقامهٔ بینه ایدهمسه بالاجماع سوز مالکدر . فیضمن اذا لاذن یستفاد من جهته انقروی وخصالی وبزازیه .

[كذلك بركيمسه درزی‌یه بر قماش ويروب وبكا بر اوزون انتاری چيقارسه] شو قدر غروش اجرتله [كس ديوب درزی دخی چيقـار ديه‌رك كسدكده اوزون انتاری چيقمسه] درزی قماشی اتلاف ايتمش حكمنده اولمغله [اول كيمسه قماشی درزی‌یه تضمين ايتديره‌بيلور.] زيرا كسمكه اذن كفايت ايله يعنی بر اوزون انتاری چيقمسيله مشروط اولوب بوندن اكلاشيلوركه انتاری چيقمينجه كسمكه اذن ويرمامش اولور انقروی بوحالده درزی دلالة مستاجرك امرينه مخالفت ايتمش اولور.

اما اول كيمسه درزی‌یه واروبده بو قماش بكا اوزون انتاريلكه يترمی ديو سؤالی اوزرينه درزی «يتر» ديوب اول كيمسه دخی كس ديمكله كسدكدن‌صكره انتاری چيقمسه درزی‌یه ضمان لازم كلمز. لان الاذن مطلق فلايتعلق باول كلامه فيكون قاطعا باذنه نم لايكون قوله نعم اغراراله حتی يضمن به‌لان بمجرد القول لايوجب الضمان علی الغار وانما يوجبه ان لوكان فی‌ضمن العقد ولم يكن فلايضمن. شو قدر واركه اول كيمسـه «اويله ايسه كس» ديسـه‌ده اوده كسوب انتاری چيقمسه ينه ضمان لازم كلور انقروی. وكذا لوقال الخياط نعم فقال المالك فاقطعه او اقطعه اذن ضمن اذ علق الاذن بشرط رد محتار.

وكذلك قاطيرجی برقيره اينوب كتمك ممكن ايكن كتمامكله ياغمورك ياخود اول محلده خرسزلغك چوقلغی ملابسه‌سـيله يوكی ياغمور افساد ايتسـه ويا يوك چالنسه تعدی ديمك اولمغله قاطرجی ضامن اولور رد محتار.

وكذلك تارلا صاحبى چفتجى يه « بو بغدايى فلان يره نقل ايت زيرا ياشـدر بوراده قالوبده چوريسون » ديوب چفتجى دخى قبول يعنى نقلى تعهد ايتمش ايكن نقل ايتمسـه‌ده بغداى بوزولسه بدلنى ضامن اولور هنديه فى الباب السابع والعشرون.

وكذلك حمال تعيين اولنان طريقدن بشقه يردن كتمسـه‌ده يولده تلف اولسه ضامن اولور. ٥٧٣ ماده شرحنه باق من المحل المزبور .

اجيرك مقتضـاى عقـده مخـالف حركتى دخى موجب ضماندر. « ٤٨٣ » ماده‌يه باق .

وكذلك اجيرك مسـتأجر فيهى انكار ايتمسى دخى موجب ضماندر .

مثلا جامه شويه ويريلان البسه كندوسندن طلب اولندقده انكار ايتسـه‌ده بعده سرقت اولنسـه ويا يانسـه قيمتنى ضامن اولور . زيرا انكاريله غاصب اولور . بعدالانكار المذكور مال صاحبى آنى استخلاص ايتدكده اجير اكر قبل الجحود غسل ايتمش ايسه اجرتى دخى ويرر. لان العمل وقع لصاحب الثوب اما بعد الجحود غسل ايلمش ايسه اجرت لازم كلمز. لانه قصره بغير عقد فلايستحق الاجر خانيه .

اجير بوياجى اولدقـده حكم بر منوال محرردر . شويله كه قبل الجحود بوياتمش ايسـه اجرت لازم كلور . بعد الجحود بوياتمش ايسـه مال صاحبى مخير اولوب ديلرسه البسـه‌نى اخذ

وبويانك زياده ايتديكى مقدارى بوياجى‌يه ويرر . وديلرسه البسه‌يى بوياجى‌يه بالترك تكميل قيمتنى تضمين ايتديرر. «٨٩٨» ماده‌يه باق .

كذا اون يايمق اوزره دكرمنجى‌يه بغدايى ويرسه‌ده دكرمنجى بغدايى انكار ايتسه اكر بعدالانكار طحن ايدر ايسه اجرت آلەمز. واون دكرمنجى‌يه قالوب مال صاحبنك بغدايى ضامن اولور. نته‌كيم نساجه بزطوقومق‌اوزره ايپليك ويرسه بونده‌كى حكم، بروجه مشروح بغدايك حكمى كيدر خانيه.

معلوم اوله كه چوبانك تعدى وتقصيرى اولمقسزين حيوان تلف اولدقده چوبان كرك اجير خاص اولسون وكرك اجير مشترك اولسون ضمان لازم كلمز .

مثلا چوبان يدنده‌كى حيوان افت سماويه ايله تلف اولسه ضمان لازم كلمز بزازيه.

اجير ايچون موجب ضمان اولان بعض احوال بروجه آتى ايضاح اولنور شويله كه. راعى ديشى حيوانلر اوزرينه صاحبنك اذنسز اركك‌ى آشورەمز. آشوروبده تلف‌اولسه ضمان‌لازم‌كلور. اما حيوان خود بخود آشمسيله تلف اولسه ضمان لازم كلمز . زيرا صورت اولاده مستأجر مأذون اولمدينى فعلى ايقاع ايدرك تعدى ايتمش اولوب اما صورت ثانيه‌ده فعلى يوقدر در مختار . درزى البسه‌يى صاحبنه كتورديكنده صاحبى البسه‌يى درزينك النذن چكوبده اول وجهله مدمالكدن ناشى يرتلسه

درزی‌یه ضمان لازم کلمز . اما ایکیسنک یعنی مالك ایله درزینك چکملرندن ناشی ییرتلسه درزی نصف قیمتنی ضامن اولور. « ٩١٥ » ماده‌یه باق بزازیه .

ودرزی البسه‌یی دیکدکدن صکره عیالنده بولنان کندی اوغلی یدیله صاحبنه کوندروبده تلف اولدقده نظر اولنور . اوغلی اکر بالغ وعاقل اولوب حفظه مقتدر ایسه ضمان لازم کلمز. « ٧٩٥ » ماده‌یه باق . والا حفظده تقصیر وتضییع ایدلمش اولمغله ضامن اولور هندیه وبزازیه وانقروی .

کذلك چوبان حیوانلری اجیر خاصی وعیالده بولنان کبیر اوغلی وسائر امینی یدیله رد ایده‌بیلور. اذالرد من الحفظ وله الحفظ بیدمن فی عیاله فله‌الرد مع من فی عیاله کمودع فلوهلك فی یده حالة الرد فلوکان الراعی مشترکا یبرأ عند ابی حنیفة مطلقا وعند هما یضمن لوامکن التحرز کالورد بنفسه ولوخاصا یبرا مطلقا. اما امینی اولمیان ایله رد ایده‌من. ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور انقروی. «٧٩٥» ماده‌یه متناً وشرحاً باق.

کذلك بر کیمسه بز طوقومق اوزره چولحه‌یه ایپلك ویروبده چولحه دخی طوقومق اوزره ایپلکی بشقه بر کمسنه‌یه ویردکدن صکره تلف اولسه نظر اولنور. او کمسنه چولحه‌نك اجیری ایسه چولحه ضامن اولماز . واکر اجنبی ایسه ضامن اولور. « ٧٩٥ » ماده‌یه باق بزازیه وانقروی.

ودلال مال صاحبنك اذنسز سوم شرا ایدن اجنبی بر

كمسنه يدنده مالى براقوبده دلال مفارقت ايتدكدن صكره مذكور مال او كمسنه يدنده ضايع اولسه دلاله ضمان لازم كلور . زيرا دلال وديع اولوب وديعه‌يى آخره ايداع ايده‌مز تنقيح «٧٩٠» ماده‌يه باق .

وبر كيمسه‌نك قرمزى بويامق اوزره بوياجى‌يه ويرديكى بياض البسه‌يى بوياجى صارى‌يه بوياصه اول كيمسه مخير اولوبديلرسه مذكور البسه‌نك بياض حالنده‌كى قيمتنى تضمين ايتديرر . ديلرسه قبول ايده‌رك صارى بويانك البسه‌يه موجب اولديغى زيادهٔ قيمتى بوياجى‌يه ويرر وهر حالده اجرت لازم كلمز . اما بوياجى قرمزى بويايوب فقط فنا بويا ايله بوياسه نظر اولنور . بويانك فنالغى اهل خبره عندنده اكر فاحش ايسه البسه‌نك بياض حالنده‌كى قيمتنى ضامن اولور . واكر فاحش دكل ايسه ضمان لازم كلميوب اجر مسمى ويريلور تنوير وحاشيه .

درزى البسه‌يى بوزديغى حالده صاحبى بوزق اولديغنى بيله‌رك آلوب كيسه آرتق تضمين ايتديره‌مز انقروى .

﴿ ٦٠٩ ماده ﴾

[اجيرك] يعنى اجير خاص ويا اجير مشترك ٦٠٧ ماده موجبنجه موجب ضمان اوله‌جق صورتده [تقصيرى مستأجر فيهك محافظه‌سنده بلا عذر قصور ايتمسيدر .]

[مثلا سوريدن بر حيوان فرار ايتدكده چوبان] آنك

آرقه‌سی صره کیتدیکی تقدیرده دیکر حیوانلرك ضایع اولمق احتمالی یوغیکن [مجرد تکاسل واهمالندن ناشی واروب طوتمدیغی جهتله حیوان ضایع اولسه چوبان] حفظده [تقصیر ایتمش اوله‌جغندن ضامن اولور.] چوبان کرك اجیر خاص اولسون وکرك اجیر مشترك اولسون.

کذا چوبان یاتوب اویودیغی صره‌ده حیوان تلف اولسه حفظی ترك ایتمش اولمقله ضمان لازم کله‌جکی کبی چوبان اوطوردیغی یرده اویوقلیوب حیوان کوزندن غیب اولدقدن صکره تلف اولسه ضامن اولور انقروی.

کذلك دکرمن بوغازی آچیلوبده بغدای تلف اولسه دکرمنجی ضامن اوله‌جغی کبی دکرمانجی دکرمن قپوسنی کایدلمدین براغوب کتمکله دکرماندن بغدای یاارن چالنسه ینه ضامن اولور هندیه قبل الباب الثامن والعشرون وفتاوای ابن نجیم.

[اما] چوبان [آنك] یعنی فرار ایدن حیوانك [ارقه‌سی صره کتدیکی تقدیرده دیکر حیوانلرك ضایع اولمق احتمالی غالب اولدیغی جهتله واروب طوتمامش] وارقه‌سی صره کوندره‌جك آدم دخی بولنه‌مامش [ایسه معذور اولمغله ضمان لازم کلمز.] چوبان کرك اجیر خاص اولسون وکرك اجیر مشترك اولسون. زیرا بوبابده کرچه ترك حفظ وار ایسه‌ده عذر ایله اولدیغندن معفو اولور نتیجه وفتاوای جدیده ومجمع الانهر.

نته‌کیم ودیعه‌ده دخی بویله‌در. «۷۸۷» ماده وشرحنه باق.

بومسئله‌ده عدم ضمان چوبان اجیر خاص اولدیغی صورتده بالاتفاق اولوب اما اجیر مشترك اولنجه عدم ضمان امام اعظم حضرتلرینك مذهبی اوزرینه‌در . نته‌کیم خلاصه‌ده لوندت شاة فخاف ان یضیع الباقی لایضمن فی ترك طلب ماند فی الخاص بالاجماع وفی المشترك عند ابی‌حنیفة رح لان الامین لایضمن بترك الحفظ ان کان بعذر دیو ذکر اولنمشدر .

امامین رحمهما الله تعالی‌یه کوره مسئلهٔ مذکوره‌ده ضمان لازم کلسی شوندندرکه اجیر ، اجر وافره طمعا کثیری تقبل یعنی اقتداری فوقنده حیوانلری قبول ایلمشدر رد محتار .

بو مسئله‌دن دخی اکلاشیلورکه مجله اجیر مشترکك عدم ضماننده امام اعظم مذهبنی اختیار ایلمشدر .

کذلك حیوانلر اورکوب بر قاچ فرقه‌یه ایرلمغله جمله‌سنك ارقه‌سی صره کیدوب طوپلامغه مقتدر اوله‌مزایسه امام اعظمه کوره ینه ضمان لازم کلمز . اما امامینه کوره ضمان لازم کلور رد محتار .

کذلك اجیر مشترك اولان چوبان حفظه مقتدر اولمیان چوجقلری ایله ویاخود امینی اولمیان بر شخص ایله صاحبنه رد ایدرکن یولده تلف اولسه ضمان لازم کلور . اما امینی ایله رد ایدرکن تلف اولسه ضمان لازم کلمز . « ٦٠٧ » ماده شرحنه باق ینتقیح .

کذلك برکیمسه یوك ایچون استیجار ایلدیکی استری کندی

حماریله برلکده اوله‌رق سوررو ایکن حماری دوشمکله تلفندن خوف اولندیغی وبونی قالدیرمغله مشغول اولدیغی حالده استری محافظه‌یه قدرتی اوله‌میه‌جغی جهتله بو صره‌ده استری رفیقنه ویرسه‌ده استر رفیقی یدنده تلف اولسه اول کیمسه‌یه ضمان لازم کلمز خیریه .

کذلك چولخه نسج ایتدیکی شیئی خرسزلرك چوقلغی زمانده دستکاهده براغه‌رق قپویی کلیدلیوب خانه‌سنه کیتدکدن صکره چالنسه نظر اولنور . اوکبی وقتده اومثللو دکان اولوجهله براغیلور اولسه ضمان لازم کلمز . والا ضامن اولور زیرا حفظده تقصیر ومال اضاعه ایدلمش اولور انقروی .

﴿ ٦١٠ ماده ﴾

[اجیر خاص امیندر . حتی یدنده بغیر صنعه] یعنی کندو عملیله اولمقسزین [تلف اولان مالی] ضمان شرط ایدلسه بیله بالاتفاق [ضامن اولماز .] واجرتی تنقیص ایدیله‌مز . لما مر ان المعقود علیه تسلیم نفسه جوهره وظاهر التعلیل یفید بقاء الاجرة لو هلك کلها وبه صرح فی العمادیة در مختار . اما عدم الضمان فلان العین امانة فی یده لانه قبضها باذنه وهذا عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی ظاهر وکذا عندهما لان تضمین الاجیر المشترك کان نوع استحسان عندهما صیانة لاموال الناس لانه یتقبل الاعمال من خلق کثیر رغبة فی کثرة الاجرة وقد یعجز عن القیام بها فیقعد عنده

طويلا فيجب عليه الضمان اذا هلكت بما يمكن التحرز عنه حتى لايتوانى فى حفظها واجير الوحد يعمل فى بيت المستاجر ولا يتقبل الاعمال من غيره فاخذ فيه بالقياس زيلعى .

مثلا اجير خاص اولان خان بكجيسى مذكور خانك اوطه لرنده ويا خارجنده يعنى حوليسنده سرقت اولنان شيئى ضامن اولماز . اذالاموال المحفوظة فى البوت فى يد مالكها . چارشو بكجيسى دخى بويله‌در در مختار . وما على الحارس شئ او نقب . فى السوق حانوت على ماقد كتب . وليس يضمن الذى منها سرق . اذ بالاجير الخاص ذاك يلتحق . منظومهٔ محبيه .

كذا چوجق ويا اوزرنده بولنان حليات ضايع اولدقده ويا چوجق الندن دوشوب وفات ايتدكده اجير خاص اولان سوت آنا ضامن اولماز تنوير وانقروى .

٦٠٧ ماده شرحنده بيان قلنديغى اوزره امام اعظم حضرتلرينك مذهبنجه اجير مشتركده‌كى حكم دخى بووجه مذكوردر . يعنى يدنده بغيرصنعه تلف اولان مالى ضامن اولماز . وان تلف فى يده بغير عمله بان زحمه الناس لا يضمن عند ابى حنيفة خلافالهما شلبى . كرك ممكن التحرز اولان برسببدن طولايى تلف اولسون وكرك ممكن التحرز اولميان برسببدن طولايى تلف اولسون .

بناءً عليه سالف الذكر ٦٠٧ ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره بو مجله‌ده امام مشار اليه حضرتلرينك مذهبى ترجيح

واختیار قلندیغندن بومادەنك بو فقرەسی اجیر خاصـە تخصیص ایدلمیوب « اجیر امیندر الخ » دینیلەرك فقرۀ آتیـە اجیر خاصە تخصیص ایدلمیدی . زیرا فقرۀ مذکورە اجیر خاصە مخصوص اولوب اجیر مشترکدە جاری اولماز . نتەکیم آتی ٦١١ مادەدن اکلاشیلور هندیە فی الباب الثامن والعشرون .

[و کذا بلاتعمد کندو عملیلە] یعنی کندوسنە اذن ویرلمش اولان ایشی یاپمقلە [تلف اولان مالی دخی ضـامن اولماز .] بزازیە واجرتنی تکمیلاً آلور . زیرا اجیر خاصـك منـافعی مستاجرك ملکی اولوب مستاجر ماجور دە تصرفلە اجیرە امر ایتـدکدە صحیح واجیر تصرف مذکوردە مسـتاجر مقامنە قائم وکویا مستاجر کندوسی یاپمش اولور درر .

مثلا اجیر خاص اولان چوبان حیوانلری رعی ایدر ایکن ویا صواررکن تلف اولسە ضامن اولماز در مختار .

کذا اجیر خاص اولان چوبان حیـوانلری معتـاد اوزرە سوررکن حیوانلر یکدیکرینی تلف ایتسەلر ضامن اولماز بزازیە ورد مختار .

کذلك برکیمسەنك چارشودن مبایعە ایتدیکی متـاعی خادمنە بالاعطا خانەسنە ارسال ایتدیکی حالدە یولدە آیاغی قایوبدە دو-شەرك متاع قیرلسە ضامن اولماز .

اما اجیر مسـتاجرك امر ایتـدیکی واذن ویردیکی عملك غیریسنی عمل ایدوبدە بوندن او مال تلف اولسە ٦٠٨ مادەیە

مبنی ضامن اولور رد محتار . مثلا بر کیمسه چارشـودن ایکی متاع آلوب یالکز بریسـنك خانه‌یه نقلنی خادمنه امر ایتدیکی حالده خادمی بلا امر ولا اذن دیکر متاعی نقل ایتسه‌ده یولده سورچمکله دوشوب قرلسـه خادم آنی ضـامن اولور . زیرا افندیسـنك امر ایتـدیکی عملك غیریسـنی ایشـلمش اولمغله متعدی اولور .

مجله‌ده بلا تعد دینلدی . زیرا اجیر خاص قصـدا وتعدیا مالی اتلاف ایتسه ضامن اولور. نته‌کیم ودیعه‌ده دخی بویله‌در .

مثلا اجیر خاص رعی ایتمکده اولدیغی قیونلری یالکز اوله‌رق یعنی حافظی اولمقسزین ترك ایتمکله بر مقداری ضـایع ضامن اولور تنقیح.

کذا عمدا اوروب قیونك ایاغنی قیرسـه ویاخود کوزینی چیقارسه ضامن اولور عبد الحلیم . بو تقدیرده ایاغنی قیردقدن برمدت صکره حیوان تلف اولسه ایاغنی قیردیغی کونده‌کی قیمتنی ضامن اولور. یوقسه تلف اولدیغی کونده‌کی قیمتنی دکل خیریه.

کذلك اجیر حیوانی ذبح ایتسه ضامن اولور. فقط خسته‌لکندن اولایی اجیر یا اجنبی ذبح ایتدکده نظر اولنور .

اکر قورتولمسی مأمول ویا مشکوك ایسـه ضامن اولور. واکر موتی متیقن ایسه ضامن اولماز. للاذن دلالة هو الصحیح شوقدر وارکه اتی یمز حمار واستر مثللو حیوانات ذبح ایدیلمز ردمحتار. زیرا ات ایله انتفاع ایچون کسدم دینلمکه محل یوقدر.

ولا يذبح الحمار ولا البغل اذ لا يصلح لحمها ولا الفرس عنده لكراهته تحريما رد محتار .

اجير موتی تیقن ایتمکله حیوانی کسدم دیدکده صاحبی موتی تیقن ایتدیکنی تصدیق ایتمدکجه اجیر قولنده تصدیق اولنماز . لاقراره بسبب الضمان بو تقدیرده سوز موتی تیقن ایتدیکنده یمینیله حیوان صاحبنك اولوب ذابح موتی متیقن ایدوکنه اقامهٔ بینه‌یه محتاجدر رد محتار وانقروی. بو حالده ذابح اقامهٔ بینه ایده‌میوب مالك دخی یمین ایدیجك یوم ذبحده‌کی قیمتنی ضامن اولور. ومقدار قیمتنده اختلاف اولندقده سوز مع الیمین «٨» ماده‌یه مبنی ذابحك اولوب زیاده ادعا ایدن مالك اقامهٔ بینه‌یه محتاجدر خیریه. اما چوبان حیوان کندولکندن اوله‌رق تلف اولدی دیو ادعا ایتسه یمینیله تصدیق اولنور . نته‌کیم «٦٠٧» ماده شرحنده بیان اولندی . ولوکه مستأجر حیوانك دریسی کبی علامت کتورمسنی وکتورمدیکی صورتده ضمانی شرط ایتمش اولسون رد محتار.

کذلك چوبان بر کمسنه‌نك قیونی دیکر شخصه ویرسه‌ده او شخص استهلاك ایتسه چوبانه ضمان لازم کلور. اکر چوبان آنی اقرار ایدرسه . اما چوبان مذکور قیون اول شخصك اولدیغنی اقرار ایتدیکی حالده چوبان او شخصه تضمین ایتدیره‌من مجمع الانهر .

﴿ ٦١١ ماده ﴾

[اجیر مشترکك کرك تعدیسی] یعنی قصـدی ومأذونیتنه مخالفتی [یا تقصیری اولسون وکرك] تعدیسی ومأذونیتنه مخالفتی [اولمسون] وکرك معتـادی تجاوز ایتسون وکرك ایتمسون [کندوسنك فعل وصنعتدن تولد ایدن ضرر وخساری ضامن اولور.] زیرا عقد اجاره تحتنده داخل اولان عمل سلیم اولوب اما عمل مفسد اجاره تحتنده داخل دکلدر. لان الاذن ثبت فی ضمن العقد علی التسلیم لان مطلق عقد المعاوضة یقتضی سلامة المعقود علیه عن العیوب فاذا تلف کان التالف حاصـلا بمالیس بماذون له فیه زیلعی . فیضمن القصـار ما تخرف من دقه اومن مده اومن غمزه اوبسطه وکذلك الصباغ فی ذلك کله شلبی .

وبو حالده مستاجر مخیر اولوب دیلرسه غیرمعمول اولدیغی حالده‌کی قیمتنی تضمین ایتدیررده اجرتنی ویرمز .

زیرا اجیر منفعتی ایفا ایتمیوب بلکه مضرت ویرمشدر رد محتار. ودیلرسه معمول اولدیغی حالده‌کی قیمتنی تضمین ایتدیررده اجر مثلی ویرر هندیه فی الباب الثامن والعشرون فان قیل کیف یضمنه فی موضع الحمل ولم یوجد منه سبب الضمان ثم قلنا لانه کما انکسر فی الطریق والحمل شیٔ واحد حکما اذا الحمل المستحق بالعقد ماینتفع به وهو ان یجعله محمولا الی موضع عینـه ظهرانه وقع تعدیا ابتداء وفی الحقیقة ابتداؤه سلیم وانما صار تعدیا عند

الكسر فان مال الى الوجه الحكمى فلا اجرله لانه ما استوفى من عمله اصلا وان مال الى الوجه الحقيقى فله الاجر بقدر ما استوفى والاجر والضمان انما لايجتمعان فى حالة واحدة وقد اختلفت الحالة ههنا وهذا لانه اذا ضمنه فى مكان الكسر فقد جعل المتاع امانة عنده من حيث حمل الى موضع الكسر والاجر يجب فى حالة الامانة وانما صار مضمونا فى حالة الكسر وهذه حالة اخرى شلبى.

مجله‌ده عمل مطلق اوله‌رق ذكر اولنديغندن آكلاشيلوركه مذكور عمل كرك معتادى تجاوز ايتمش اولسون وكرك ايتمسون.

مثلا جامه‌شوى البسه‌يى يايقاركن پارچه‌لسه ويا حمالك آياغى قايوبده يوك تلف اولسه ضامن اوله‌جنى كبى قايقجى كورك چكمسيله قايق غرق اوله‌رق درونده كى اموال تلف اولسه اموالى ضامن اولوب اما انسانلرى ضامن اولماز رد محتار.

وكذا مكارى حيوانى سوروركن حيوان قايوبده وياخود مكارى كندى ايپيله شدايتديكى حمالك ايپى قوپوبده يوك دوشوب تلف اولسه ضامن اولور. ولوكه مال‌صاحبى برابرنده بولنسون هنديه. لان التلف حصل بتركه التوثيق فى شد الحبل ردمحتار. اما مذكور ايپ يوك صاحبنك ايسه وياخود ايپك انقطاعى مكارينك سوقندن اولميوب بلكه مثلا حيوان واقف ايكن روزكار اسوب حيوان اوركمكله ايپ قوپسه‌ده يوك تلف اولسه ضمان لازم اولماز رد محتار.

وكذا حمالك آياغی قايمغله ويا كندوسی غلبه‌لكله صوقلوب دوشمكله يوك تلف اولسه ضامن اولور . لانه تلف بفعله لان الداخل تحت العقد عمل سليم والمفسد غير داخل فيضمن على ما بينا زيلعی . لان التلف الحاصل من زلقه حصل من تركه التشبث فی المشی مجمع الانهر . ومال صاحبی مخير اولوب ديلرسه محمولا قيمتنی تضمين ايتديروب اجرتنی ويرر . وديلرسه غير محمول اوله‌رق قيمتنی تضمين ايتديروب اجرتنی ويرمز بزازيه .

اما غلبه‌لك حمالك اوستنه كلسه‌ده يوك تلف اولسه حماله ضمان لازم كلمز انقروی .

كذلك اجير مشترك اولان چوبان حيوانلری سرعتله سورمكله حيوانلر تهاجم ايتملريله صويه دوشسه‌لر ويا سائرصورتله تلف اولسه‌لر ضامن اوله‌جغی كبی اجير مشترك اولان چوبان حيوانی سوررکن ضرب ايدوبده تلف اولسه‌لر ينه ضمان لازم كلور هنديه فی الباب الثامن والعشرون .

كذلك اوزومی فلان محله نقل ايتمك اوزره كندوسنه اوزوم ويريلان حمال تاخير ايدوب اوزوم بوزولسه وآشچی اكمكی ياقسه وياخود معتاد اولديغی اوزره پشورمسه ضمان لازم كلور بزازيه وانقروی .

وكذلك مستاجرك خانه‌سنده اتمك پشوريجی آدم فروندن اتمكی چيقارمدين اتمك محترق اولسه ضمان لازم كلور .

وكذلك مكاری طولم ايله كتورديكی مايعاتی يعنی مثلا سركه

ویا زیتون یاغی حیواندن ایندیرر ایکن دوشوروب طولم
یارلمغله مایعات اقوب تلف اولسه مکاری مایعاتی ضامن اوله جغی
کبی طولمك نقصان قیمتنی دخی ضامن اولور تنقیح .

وکذلك بر کیمسه محل معینه ایصال ایتمك ایچون امتعه سنی
ملاحه ویروبده اوده سفینه سنه بالوضع کیدرکن کندی مددن
سفینه یعنی قایق غرق اولسه ملاح امتعه یی ضامن اولور .
مدنده کرك معتادی تجاوز ایتسون کرك ایتمسون اما روزکاردن
ویاخود طالغه دن ویاخود اوزرینه بر شیئك وقوعندن طولایی
غرق اولسه ده امتعه تلف اولسه ضامن اولماز رد محتار .

مجله ده کندو فعلندن دینلدی . زیرا مذکور ضرر وخسار
اجیرك فعل وصنعندن تولد ایتمز ایسه کرك ممکن التحرز
اولان بر سببدن طولایی تلف اولسون وکرك بیوك
یانغین و بر فرقه خرسزك مهاجمه سی و قایغك طالغه
و روزکاردن باتمسی کبی ممکن التحرز اولمیان بر سببدن طولایی
تلف اولسون امام اعظم حضرتلرینه کوره ضمان لازم کلمز .
ولوکه ضمان شرط ایدلسون . زیرا مستاجر فیهك قبضی موجرك
اذنیله اولمغله عین یدنده امانت اولور . و شرط ضمان ایسه عقد
اجاره نك مقتضاسندن بولنمیان واحد عاقدینه نفعی بولنان برشرط
اولور هندیه فی الباب الثامن والعشرون ورد محتار .

مثلا مکاری مستأجرك طولمیله یوکلدیکی مایعاتی نقل ایتمکده
ایکن بلا تعد و لا تقصیر طولم یارلوب مایعات مذکوره تلف

اولسه ضمان لازم كلز. زيرا ضعيف طوله قوبديغندن طولايي تقصير مستأجر طرفندن ايدلمش اولور تنقيح اما امامين همامينه كوره ممكن التحرز بولنان بر سببدن طولايي تلف اولان مستأ-جر فيهك ضمانى كاور. نته‌كيم تفصيلى ٦٠٧ ماده شرحنده كچدى.

بو ماده‌ده ضمان اجير مشتركك يالكز فعلنه تخصيص ايدلمش اولمسندن مجله‌ده امام اعظم حضرتلرينك مذهبى اختيار اولنديغى استدلال اولنه‌بيلور. بزازيه.

معلوم اولەكه اجير مشتركك اجيرينك عملى كنديسنه يعنى اول اجير مشتركه مضافدر. بناءً عليه بر درزى‌يه ويريلان البسه قلفه‌سى ديكركن تلف اولسه اول درزى ضامن اولور.

كذلك جامه شويه ويريلان البسه قلفه‌سى يعنى شاكردى يا يقاركن تلف اولسه ضمان جامه‌شويه لازم كاور. وقلفه‌سى ضماندن بريدر. زيرا قلفه اول اجيرك «اجير وحد» يدر. مادهٔ آنفه‌يه باق رد محتار وزيلعى.

{لاحقه}

(اجيرك ضمانى وسائره حقنده مسائل متفرقه)

(بياننده‌در)

١ — مستأجر استكرا ايلديكى حيوانه يوك يوكلدوب

کندوسی دخی اوزرینه بینوب مکاری سوق ایدرکن یعنی سو-
ررکن حیوان قایمغله اوزرنده‌کی یوك تلف اولسه مکاری‌یه
ضمان لازم گلمز. زیرا صاحب متاع برابر اولمغله متاع صاحبی
یدنده بولنمش اولور.

کذا مستأجر و اجر ایکیسیده حیوانه راکب ایکن ویا
حیوانی سورر ایکن ویا یدر ایکن بروجه مذکور یوك تلف
اولسه حکم منوال مشروح اوزره‌در لان المتاع فی ایدیهما فلم
ینفرد الاجیر بالید رد محتار.

کذلك حمال آرقه‌سندن متاع چالنسه صاحبی برلکده اولنجه
ضمان لازم گلمز. زیرا بو تقدیرده یوك اجیره تسلیم ایدلمامشدر
هندیه فی الباب الثامن والعشرون.

٢ — چوبان سوت مثللو حیوانانك منافعندن انتفاع ایده-
من بزازیه.

٣ — محله‌ده برشی چالندقده محله بکجیسنه ضمان لازم گلمز
بزازیه.

٤ — برکیمسه دیگر کمسنه‌یه دیش چکدیروبده اول کیمسه
« چقار » دیدیکمی چیقارمیوب صاغلامنی چیقاردك دیو ادعا
واوکمسنه انکار ایدیجك سوز اول کیمسه نکدر بزازیه.

٥ — برکیمسه دیگر کمسنه‌یه بردیش چکدیدررکن مذکور
دیشیله برابر دیگر بر دیش دها چیقسه اوکمسنه‌یه ضمان لازم
گلمز بزازیه.

{ خاتمه }

(آجر ایله مستأجر بیننده اختلافه دائردر)

٦ — طرفیندن بریسی عقد اجاره‌یی دعوی ایتدیکی حالده دیکری انکار ایتدکده سوز مع‌الیمین منکرکدر. و ١٧٤٩ ماده وجهله بوراده حاصله یمین ویریلور. شویله‌که « سنك ایله شو مدعی بیننده فلان مالده اجارهٔ لازمهٔ تامه حالا باقی و مذکور اجاره‌دن طولایی شو مدعینك سنده حقی اولمدیغنه . . . » دیو یمین ایتدیلور تنقیح.

٧ — مستأجر خانهٔ مأجورده ساکن اولدقدن صکره اجرتسز ساکن اولدم دیو و آجر اجرت ایله ساکن اولدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مستأجرکدر اما بینه آجرکدر بزازیه.

کذا «١» مستأجر قفتان دیکمك اوزره امر ایتمشدم ودرزی کوملك دیکمکله امر ایتمشیدك دیو «٢» ویاخود مستأجر قرمزی بویا دیمشیدم دیو و بویاجی صاری بویا دیمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوزمع الیمین مستأجرکدر مستأجر یمین ایتدیکی تقدیرده صورت اولاده مخیراولوب دیلرسه غیرمعمول اوله‌رق قیمتنی تضمین ایتدیرروده اجرتنی ویرمز. دیلرسه قماشی اول صورتله قبول ایده‌رك اجرمسمایی تجاوز ایتمامك شرطیله اجرمثلنی ویرر. وصورت ثانیه‌ده ٦٠٨ ماده شرحی اواخرنده

ذكر اولنان مسئله وجهله معامله ایدیلور تنویر و در مختار و رد
محتار ٤٦.

٨ — اجرتك مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر موجرك بینه‌سی
ترجیح قلنور.

مثلا آجر تکفور طاغنه كتمك اوزره اشبو حیوانمی ایکی
ایکیوز غروشه ایجار ایتمشیدم دیه ومستأجر یوز غروشه
استیجار ایتمشیدم دیو اختلاف ایلدکلرنده آجرك بینه‌سی ترجیح
اولنور اما طرفینك بینه‌لری اولمینجه سوز مستأجرکدر بزازیه
ومنفعتده اختلاف ایتسه‌لر مستأجرك بینه‌سی ترجیح قلنور.
مثلا موجر بر آیلق ایجار ایتدم دیو ومستأجر ایکی آیلق
ایجار ایتدك دیو اختلاف ایتسه‌لر مستأجرك بینه‌سی ترجیح
اولنور خصالی.

٩ — هر کیله‌سنی شو قدر غروشه فلان محله نقل ایتمك
اوزره مکاری ایله پازارلق اولنوبده یوك نقل اولندقده یوكك
مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر سوز یوك صاحبنکدر. واجرت او
نسبتده لازم کلور. حمال دیلرسه اوچر. لانه یدعی الملاح علیه
الاجر وهو ینکر الا ان یکون الاجر مسلما له یعنی فالقول ح
قوله لانه‌منکر والاجر بحساب ذلك اشباه وحموی.

١٠ — چوبان ایله مالك حیوانلرك عددنده اختلاف
ایتدکلرنده سوز چوبانك وبینه مالککدر بزازیه.

١١ — یوك صاحبی اجرت حمالیه ویردم وحمال المدم

دیو اختلاف ایتدکارنده سوز حمالکدر بزازیه .

۱۲ — بر کیمسه بر بلده‌دن فلان قصبه‌ده‌کی سمساره تسلیم ایتمك اوزره حمال ایله یوك کوندروبده یوك لدی الوزن اول کیمسه‌نك سمساره یازدیغی مکتوبده محرر مقداردن نقصان کلسه سمسارك حمال ایله خصومته حقی یوقدر. بلکه خصومت حمال ایله اول کیمسه بیننده اوله‌بیلور بزازیه .

۱۳ — جامه شوی البسه‌یی کتوردیکنده مال صاحبی بنم البسه‌م بونلر اولمیوب بشقه ایدی و جامه شوی بوایدی دیو اختلاف ایتدکاره سوز جامه شویکدر بزازیه .

۱٤ — بر کیمسه درزی‌یه استاری ایله برابر قماش ویروبده دیکلدکدن صکره اول کیمسه بواستار بنم دکلدر ودرزی سنکدر دیو اختلاف ایتدکارنده سوز مع الیمین درزینکدر. وبوصورتده اول کیمسه مذکور استار ایله البسه‌یی استعمال ایده‌بیلور.

۱٥ — مستأجر فیه اجیر یدنده اولدیغی حالده مأجورده ایفا اولنان عملده مستاجر ایله اجیر اختلاف ایتسه‌لر سوز اجیرکدر.

مثلا البسه جامه‌شوی النده ایکن جامه‌شوی البسه‌یی یایقادم اجرت استرم دیو مستاجر البسه‌یی سنك اوکده بن یایقادم ویا بنم خدمتجم یایقادی اجرت آلمغه حقك یوقدر دیو اختلاف ایتسه‌لر سوز جامه‌شویکدر. اما مستاجر فیه مال صاحبی ویا خارج بر شخص یدنده ایسه سوز مال صاحبنکدر. شو قدر

وار که اجیر مستاجرك یمینی طلب ایدر ایسه مثلا جامه‌شوی یایقامقدن طولانی اول قدر غروش بورجی اولمدیغنه مستاجر تحلیف اولنور . بوقسه جامه‌شوی یایقامدیغنه تحلیف اولنه‌ماز بزازیه فی اول الاجاره .

١٦ — مثلا بویاجی بر دکان استیجار ایله بر مدت انده ساکن اولدقدن صکره عرف وعادتده بویاجینك احداث وانشا ایده‌جکی شیلرده طرفین اختلاف ایتسه‌لر یعنی مستاجر بن انشا ایتدم و آجر وقت اجاره‌ده موجود ایدی دیو اختلاف ایتسه‌لر سوز مستاجرکدر. شو قدر وار که اختلاف مذکور دکانك بناسنده وطوان وسائرده‌ده موضوع آغاج ودیرکلرده ویا درون دکانده بولنان حطب وکرپیج وکرمید وکرج کبی شیلرده ایسه سوز معالیمین آجرکدر ، هر ایکی طرف بینه اقامه ایدر ایسه سوز مستاجرك اولان مواضعده بینه آجرکدر بزازیه.

١٧ — بر کیمسه بر شی استیجار ایتدکدن صکره هنوز تصرف ایتمدین اجرتك مقدارنده ویاخود مدت ویا مسافه‌ده اختلاف ایتدکلرنده کی حکم ١٧٧٩ مادده بیان اولنور انقروی .

١٨ — مستاجر ایکی آیلغی یوز غروشه ویردك و آجر بر آیلغی یوز غروشه ویردم دیو اختلاف ایتدکلرنده هر تنغیسی اقامهٔ بینه ایدر ایسه قبول اولنور. وایکیسیده اقامهٔ بینه ایدر ایسه مستاجرك بینه‌سی ترجیح ایدیلور .

١٩ — طرفين اجرت ومدتده يعنى ايكيسندده وياخود اجرت ومسافهده يعنى ايكيسندده اختلاف ايتدكلرنده هر قنغيسى اقامهٔ بينه ايدر ايسه قبول اولنور وايكيسيده اقامهٔ بينه ايتدكده ايكى بينه ايلهده حكم اولنور . شويله كه اجرتك زيادهلكنده موجرك بينهسيله ومدت وياخود مسافهنك زياده لكنده مستاجرك بينهسيله حكم اولنور. اما هيچ بريسى اقامهٔ بينه ايدهمسه تحالف جارى اولوب قنغيسى اولا دعوى ايتمش ايسه اولا آنك خصمنه يمين ويريلور. وايكيسيده يمين ايدر ايسه اجاره فسخ اولنور . شو قدر واركه اختلاف مذكور مدت اجاره مرورندن يعنى منفعت تكميلاً استيفا اولندقدن صكره وقوعبولور ايسه سوز مع اليمين مستاجرك اولوب تحالف جارى دكلدر انقروى .

٢٠ — مدت اجارهنك بعضيسى مرور ايتدكدن ويا مستأجر يولك بعضيسنى قطع ايلدكدن صكره بروجه بالا اختلاف ايتدكلرنده تحالف جارى اولوب ايكيسيده يمين ايدرلر ايسه باقى مدت حقنده اجاره فسخ ايديلور. اما كچن مدتده سوز مستاجركدر. « ١٨٧١ » مادهيه باق رد محتار.

بكرمه تعالى تمت الاجارة . وبمنه تعالى يليها الكفالة .

الحمدلله لاحول ولاقوة الا بالله

